

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ ΡΚΖ'

Πέμπτη 26 Μαΐου 2022

ΘΕΜΑΤΑ

Α. ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

1. Επικύρωση Πρακτικών, σελ. 14057
2. Άδεια απουσίας του Βουλευτή κ. Γ. Παπανδρέου, σελ. 13975
3. Επί διαδικαστικού θέματος, σελ. 13975, 13976, 13977, 13978, 13979, 13980, 13981, 13982, 13983, 13984, 13987, 13988, 13989, 13991, 13992, 13993, 13994, 13997, 13998, 14002, 14004, 14005, 14006, 14007, 14008, 14009, 14010, 14011, 14013, 14014, 14023, 14024, 14025, 14028, 14029, 14030, 14032, 14036, 14057

Β. ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ

1. Ανακοίνωση του Δελτίου Επικαίρων Ερωτήσεων της Παρασκευής 27ης Μαΐου 2022, σελ. 13975

Γ. ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

1. Συνέχιση της συζήτησης και ψήφιση επί της αρχής, των άρθρων και του συνόλου του σχεδίου νόμου του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας: «Εθνικός Κλιματικός Νόμος - Μετάβαση στην κλιματική ουδετερότητα και προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή», σελ. 13976 - 14036

ΠΡΟΕΔΡΕΥΟΝΤΕΣ

ΑΒΔΕΛΑΣ Α. , σελ. 14015 - 14057
ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ Χ. , σελ. 13987 - 14001
ΚΑΚΛΑΜΑΝΗΣ. , σελ. 13975 - 13987
ΛΑΜΠΡΟΥΛΗΣ Γ. , σελ. 14001 - 14015

ΟΜΙΛΗΤΕΣ

Α. Επί διαδικαστικού θέματος:

ΑΒΔΕΛΑΣ Α. , σελ. 14016, 14023, 14024, 14025, 14028, 14029, 14030, 14032, 14036, 14057
ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ Χ. , σελ. 13989, 13991, 13992, 13993, 13994, 13997, 13998
ΚΑΚΛΑΜΑΝΗΣ Ν. , σελ. 13975, 13976, 13977, 13978, 13979, 13980, 13981, 13982, 13983, 13984, 13987, 13988
ΛΑΜΠΡΟΥΛΗΣ Γ. , σελ. 14002, 14004, 14005, 14006, 14007, 14008, 14009, 14010, 14011, 14013, 14014
ΜΠΟΥΚΩΡΟΣ Χ. , σελ. 14008
ΣΚΡΕΚΑΣ Κ. , σελ. 13993, 13997
ΤΑΣΟΥΛΑΣ Κ. , σελ. 14002
ΤΣΑΚΑΛΩΤΟΣ Ε. , σελ. 14007

Β. Επί του σχεδίου νόμου του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας:

ΑΜΥΡΑΣ Γ. , σελ. 13984, 14010, 14013, 14029, 14030
ΑΝΤΩΝΙΟΥ Α. , σελ. 13979, 14026
ΒΕΛΟΠΟΥΛΟΣ Κ. , σελ. 13984, 13986

ΒΙΛΙΑΡΔΟΣ Β. , σελ. 14025
ΒΟΛΟΥΔΑΚΗΣ Μ. , σελ. 13987
ΓΚΟΚΑΣ Χ. , σελ. 13977
ΓΡΗΓΟΡΙΑΔΗΣ Κ. , σελ. 14011, 14013
ΔΟΥΝΙΑ Π. , σελ. 13994
ΚΑΒΒΑΔΑΣ Α. , σελ. 14013
ΚΑΡΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ Ν. , σελ. 14014
ΚΑΤΡΙΝΗΣ Μ. , σελ. 13995, 13997
ΚΑΦΑΝΤΑΡΗ Χ. , σελ. 13976, 13977
ΛΑΜΠΡΟΥΛΗΣ Γ. , σελ. 13982
ΛΟΒΕΡΔΟΣ Α. , σελ. 13991, 13992
ΜΑΝΤΑΣ Π. , σελ. 14024
ΜΑΝΩΛΑΚΟΥ Δ. , σελ. 14025
ΜΠΑΡΑΛΙΑΚΟΣ Ξ. , σελ. 13989
ΜΠΟΥΚΩΡΟΣ Χ. , σελ. 14009
ΜΠΟΥΜΠΑΣ Κ. , σελ. 13979, 13980, 13981
ΜΠΟΥΤΣΙΚΑΚΗΣ Χ. , σελ. 14029
ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ Χ. , σελ. 13978
ΠΑΠΑΗΛΙΟΥ Γ. , σελ. 14010, 14011
ΣΕΝΕΤΑΚΗΣ Μ. , σελ. 13981
ΣΚΑΝΔΑΛΙΔΗΣ Κ. , σελ. 13983, 14008
ΣΚΡΕΚΑΣ Κ. , σελ. 13988, 13993, 13994, 13997, 13998, 14002, 14004, 14005, 14006, 14016, 14023
ΣΠΑΝΑΚΗΣ Β. , σελ. 14023
ΤΑΣΟΥΛΑΣ Κ. , σελ. 14002
ΤΖΑΚΡΗ Θ. , σελ. 13990
ΤΣΑΚΑΛΩΤΟΣ Ε. , σελ. 13998, 14004, 14005, 14007
ΤΣΙΠΡΑΣ Α. , σελ. 13998, 14000
ΦΑΜΕΛΛΟΣ Σ. , σελ. 13998, 14000, 14002, 14005, 14027, 14028, 14029
ΦΩΤΙΟΥ Θ. , σελ. 13981
ΧΗΤΑΣ Κ. , σελ. 13992, 13993, 13994

Γ. ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ:

ΧΑΤΖΗΔΑΚΗΣ Δ. , σελ. 13986, 14005

Π Ρ Α Κ Τ Ι Κ Α Β Ο Υ Λ Η Σ

ΙΗ' ΠΕΡΙΟΔΟΣ

ΠΡΟΕΔΡΕΥΟΜΕΝΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΣΥΝΟΔΟΣ Γ'

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ ΡΚΖ'

Πέμπτη 26 Μαΐου 2022

Αθήνα, σήμερα στις 26 Μαΐου 2022, ημέρα Πέμπτη και ώρα 10.16' συνήλθε στην Αίθουσα των συνεδριάσεων του Βουλευτηρίου η Βουλή σε ολομέλεια για να συνεδριάσει υπό την προεδρία του Α' Αντιπροέδρου αυτής κ. **ΝΙΚΗΤΑ ΚΑΚΛΑΜΑΝΗ**.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Νικήτας Κακλαμάνης): Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, αρχίζει η συνεδρίαση.

Ο συνάδελφος κ. Γεώργιος Παπανδρέου αιτείται άδεια ολιγοήμερης απουσίας στο εξωτερικό από 26 Μαΐου έως 27 Μαΐου.

Η Βουλή εγκρίνει;

ΟΛΟΙ ΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ: Μάλιστα, μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Νικήτας Κακλαμάνης): Συνεπώς η Βουλή ενέκρινε τη ζητηθείσα άδεια.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, έχω την τιμή να ανακοινώσω προς το Σώμα το δελτίο επικαίρων ερωτήσεων της Παρασκευής 27 Μαΐου 2022.

Α. ΕΠΙΚΑΙΡΕΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ Πρώτου Κύκλου (Άρθρα 130 παράγραφοι 2 και 3 και 132 παράγραφος 2 του Κανονισμού της Βουλής)

1. Η με αριθμό 694/20-5-2022 επίκαιρη ερώτηση του Βουλευτή Α' Θεσσαλονίκης του Συνασπισμού Ριζοσπαστικής Αριστεράς κ. Αλέξανδρου (Αλέκου) Τριανταφυλλίδη προς την Υπουργό Παιδείας και Θρησκευμάτων, με θέμα: «Επιτακτική ανάγκη η λήψη δραστηκών μέτρων για την εξάλειψη του φαινομένου του σχολικού εκφοβισμού (bullying)».

2. Η με αριθμό 696/22-5-2022 επίκαιρη ερώτηση του Βουλευτή Επικρατείας του Κινήματος Αλλαγής κ. Γεωργίου Καμίνη προς τον Υπουργό Εξωτερικών, με θέμα: «Κύρωση Μνημονίων με τη Δημοκρατία της Βόρειας Μακεδονίας».

3.- Η με αριθμό 693/19-5-2022 επίκαιρη ερώτηση της Ανεξάρτητης Βουλευτού Α' Αθηνών κ. Αγγελικής Αδαμοπούλου προς την Υπουργό Παιδείας και Θρησκευμάτων, με θέμα: «Σύσταση οργανικών θέσεων με σταθερή σχέση εργασίας για τους εκπαιδευτικούς Θεατρικής Αγωγής στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση».

ΑΝΑΦΟΡΕΣ - ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ (Άρθρο 130 παράγραφος 5 του Κανονισμού της Βουλής)

1.- Η με αριθμό 4700/14-4-2022 ερώτηση του Βουλευτή Β' Θεσσαλονίκης του Συνασπισμού Ριζοσπαστικής Αριστεράς κ. Σωκράτη Φάμελλου προς τον Υπουργό Περιβάλλοντος και Ενέργειας, με θέμα: «Στοιχεία για τους ωφελούμενους του Ταμείου Επανασυνδέσεων».

2.- Η με αριθμό 4732/192/15-4-2022 ερώτηση και αίτηση κατάθεσης εγγράφων του Βουλευτή Β' Θεσσαλονίκης του Συνασπισμού Ριζοσπαστικής Αριστεράς κ. Σωκράτη Φάμελλου προς τον Υπουργό Περιβάλλοντος και Ενέργειας, με θέμα: «Προκλητική αύξηση των αμοιβών της διοίκησης της ΔΕΗ εν μέσω ακραίων αυξήσεων των λογαριασμών ρεύματος».

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Νικήτας Κακλαμάνης): Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, εισερχόμαστε στην ημερήσια διάταξη της

ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Συνέχιση της συζήτησης και ψήφιση επί της αρχής, των άρθρων και του συνόλου του σχεδίου νόμου: «Εθνικός Κλιματικός Νόμος - Μετάβαση στην κλιματική ουδετερότητα και προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή».

Έχουμε τον εναπομείναντα κατάλογο, συν Κοινοβουλευτικούς, συν Υπουργούς, συν δεν ξέρω αν έρθει κανένας Αρχηγός. Ο κ. Σωκράτης Φάμελλος είναι εισηγητής, αλλά θα μείνει μέχρι τέλους. Θα τελειώσουμε γύρω στις 17.00' 18.00' αν έρθουν Αρχηγοί. Αλλιώς, θα είναι λίγο νωρίτερα.

Τον λόγο έχει η κ. Χαρά Καφαντάρη.

ΧΑΡΟΥΛΑ (ΧΑΡΑ) ΚΑΦΑΝΤΑΡΗ: Κύριε Πρόεδρε, ευχαριστώ.

Κατ' αρχάς, θα ήθελα να κάνω ένα σχόλιο γιατί ακούσαμε χθες από τον Υφυπουργό, τον κ. Αμυρά, μεγάλες εξαγγελίες περιβαλλοντικές και χαίρομαι που είναι και παρών. Αναφέρθηκε για τις δεσμεύσεις του κ. Μητσοτάκη στη Μασσαλία σχετικά με το 30% της Μεσογείου που πρέπει να γίνει προστατευόμενη περιοχή και δεσμεύτηκε γι' αυτό και στην Ελλάδα και μάλιστα στο ένα τρίτο από αυτόν τον χώρο δεν θα απαγορεύεται ούτε το ψάρεμα όπως είπατε, απόλυτη προστασία.

Δεσμεύσεις του Πρωθυπουργού, οι οποίες δυστυχώς δεν έχουν προχωρήσει και βέβαια είναι σε αντιδιαστολή και με την ακολουθούμενη πολιτική και για τα ζητήματα των προστατευόμενων περιοχών και όλα τα δεδομένα που έχουμε με την κατάργηση των φορέων διαχείρισης, με το ότι δεν έχει προχωρήσει το θαλάσσιο χωροταξικό και όλα αυτά, τρία χρόνια τώρα.

Και βέβαια, κύριε Αμυρά, αναφερθήκατε και για ένα πρόγραμμα προστασίας θηλαστικών και άλλων έμβιων όντων του θαλάσσιου χώρου, από φάλαινες, από χελώνες κ.λπ.. Δεν είναι κακό αυτό φυσικά, μόνο που θα ήθελα να σας θυμίσω ότι επί κυβέρνησης Σαμαρά το 2013 η χώρα μας απεχώρησε από τη Διεθνή Σύμβαση για τη ρύθμιση της φαινοθηρίας. Και όλα αυτά τα οποία αναφέρω αναφέρονται στην επισκόπηση της εφαρμογής περιβαλλοντικής πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στην έκθεση για την Ελλάδα που έφτασε στο ελληνικό Κοινοβούλιο τον Σεπτέμβριο του 2019. Δηλαδή πέρα από εξαγγελίες, υπάρχουν και έργα. Αυτό θέλω να πω, γιατί οι εξαγγελίες πάντα είναι εύκολες.

Έρχομαι τώρα στο σχέδιο νόμου το οποίο συζητάμε. Πραγματικά είναι γεγονός ότι η παγκόσμια κοινότητα, η ανθρωπότητα θα έλεγα, αντιμετωπίζει το μείζον ζήτημα της κλιματικής κρίσης. Είναι μία πραγματικότητα αυτή. Με βάση και έκθεση του Παγκόσμιου Οργανισμού Μετεωρολογίας για το 2021 και οι τέσσερις δείκτες της κλιματικής αλλαγής, της κλιματικής κρίσης είναι πολύ οξυμμένοι και ως προς τη συγκέντρωση του διοξειδίου του άνθρακα το οποίο έφτασε το '20 σε ρεκόρ αριθμητικό και συνεχίζεται το ίδιο και το '21 και βέβαια και δυστυχώς και το '22.

Πάνω σε αυτό το πλαίσιο ο ΟΗΕ και ο Γενικός Γραμματέας κ. Γκουτιέρρες έχει αναφερθεί ότι πρέπει να ληφθούν άμεσα μέτρα, πρώτα απ' όλα, για την ανάπτυξη των ΑΠΕ, για τη χρήση των νέων τεχνολογιών και της καινοτομίας. Και μάλιστα αναφέρει χαρακτηριστικά ότι οι νέες τεχνολογίες στην ανάπτυξη των ΑΠΕ και την αντιμετώπιση της κλιματικής κρίσης πρέπει να είναι δημόσιες, ελεύθερες και προσβάσιμες σε όλους. Αυτό νομίζω ότι είναι πολύ σημαντικό.

Στο πλαίσιο αυτό το γενικότερο της κλιματικής κρίσης συζητάμε σήμερα έναν νόμο, τον κλιματικό νόμο που φέρατε στη Βουλή. Θα έλεγα λοιπόν ότι ένας οραματικός νόμος -γιατί ο κλιματικός νόμος σίγουρα είναι οραματικός και καθορίζει την πολιτική και στην πατρίδα μας και την επόμενη δεκαετία- πρέπει να στοχεύει στο μέλλον. Αλλά αυτό το νομοσχέδιο που φέρατε θεωρούμε ότι είναι κατώτερο των περιστάσεων και των αναγκών ειδικά για την Ελλάδα, που στη Μεσόγειο γνωρίζουμε ότι η κλιματική κρίση είναι ιδιαίτερα οξυμμένη και μάλιστα η θερμοκρασία αυξάνεται τρεις φορές παραπάνω απ' ό,τι σε όλο τον πλανήτη. Καταλαβαίνουμε λοιπόν την κρίσιμότητα.

Ένας λοιπόν οραματικός κλιματικός νόμος πρέπει να χαράζει

τομακές πολιτικές σε όλες τις δραστηριότητες και να αφορά όλα τα υπουργεία με συγκεκριμένους στόχους, μεθοδολογία και σχέδιο. Ενδεικτικά αναφέρω το ευχολόγιο το οποίο υπάρχει στο κατατεθέν σχέδιο νόμου, το ευχολόγιο το οποίο υπάρχει σχετικά με τον αγροτικό τομέα και αυτό είναι ένα πάρα πολύ σοβαρό θέμα, όπως και σε άλλους τομείς.

Μάλιστα, θα λέγαμε ότι ο κλιματικός νόμος προϋποθέτει μία ευρεία διαβούλευση με συμμετοχή επιστημονικών φορέων, γιατί χρειάζεται ολιστική επιστημονική διαχείριση της κλιματικής κρίσης, και κοινωνικών φορέων. Και βέβαια αυτό το οποίο έγινε το τελευταίο διάστημα μέχρι να έρθει στη Βουλή δεν θυμίζει αυτή τη διαβούλευση που απαιτείται, άσχετα αν κλήθηκαν τριάντα φορείς στη δεύτερη συνεδρίαση της Επιτροπής Παραγωγής και Εμπορίου.

Περιμένουμε αυτόν τον κλιματικό νόμο και δεσμεύτηκε ο κύριος Πρωθυπουργός ότι στην COP26 στη Γλασκώβη θα ήταν έτοιμος, θα είχε κατατεθεί κ.λπ.. Πέρασε πάρα πολύς καιρός. Αλλάξαμε πολλές ημερομηνίες κατάθεσης κ.λπ. και φτάσαμε στο πόνημα που έχουμε μπροστά μας με πολλές αλλαγές από τη διαβούλευση. Εδώ θα ήθελα να πω: Υπάρχει εθνικό σχέδιο για την ενέργεια και το κλίμα; Έχετε καταθέσει κάποιο. Είναι όμως επικαιροποιημένο και με τις τρέχουσες συνθήκες και τις εξελίξεις οι οποίες υπάρχουν; Είναι κάτι το οποίο το περιμένουμε.

Δεύτερον, ένας κλιματικός νόμος, για να είναι σοβαρός και να μπορεί να υλοποιηθεί, να μην είναι ένα ευχολόγιο γενικότερο, οφείλει να έχει σαφείς αρμοδιότητες ποιος κάνει τι. Εδώ πέρα βλέπουμε και το Υπουργείο Περιβάλλοντος και το Υπουργείο Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας που εμπλέκονται στο εν λόγω νομοσχέδιο, ιδρύονται πολλές ομάδες, ιδρύονται παρατηρητήρια, διαδικτυακοί τόποι, εθνικό συμβούλιο για την κλιματική αλλαγή, επιστημονική επιτροπή για την κλιματική αλλαγή. Βλέπουμε ασάφειες ως προς τις αρμοδιότητες. Βέβαια, ούτε τον Υπουργό, τον κ. Στυλιανίδη, τον είδαμε χθες. Φαντάζομαι ότι σήμερα θα έρθει, το νομοσχέδιο αφορά και το Υπουργείο του.

Εδώ πέρα πρέπει να τονίσω ότι ακόμα και στους επιστημονικούς φορείς, ειδικά στα άρθρα 26 και 30 με τη δημιουργία των αντίστοιχων δομών που ανέφερα πριν, υπάρχουν αλληλοσυγκρουόμενες αρμοδιότητες. Δεν είναι σαφές δηλαδή ποιος κάνει τι.

Αυτό δε το αρμόδιο όργανο του Υπουργείου Κλιματικής Κρίσης και λοιπά που βλέπουμε συνεχώς να επαναλαμβάνεται ποιο είναι; Εδώ πέρα έχουμε ένα Υπουργείο, το οποίο εσπευσμένα και καθαρά επικοινωνιακά ο κ. Μητσοτάκης ίδρυσε τον Σεπτέμβριο του 2021, μετά την καταστροφή που είχαμε από τις πυρκαγιές - 1,4 εκατομμύρια στρέμματα κάηκαν- και αυτό δεν έχει οργανόγραμμα, δεν έχει νομοθετικό πλαίσιο.

(Στο σημείο αυτό κτυπάει το κουδούνι λήξεως του χρόνου ομιλίας της κυρίας Βουλευτού)

Δώστε μου ένα λεπτό ακόμη, κύριε Πρόεδρε.

Ο νόμος του κ. Χαρδαλιά ουσιαστικά δεν χρησιμοποιείται, έχει μείνει στην άκρη και έρχεται αυτό το Υπουργείο και αναλαμβάνει ευθύνες και με βάση το εν λόγω σχέδιο νόμου.

Τώρα έρχομαι στο εξής: Ένας οραματικός νόμος πρέπει να έχει μαζί του την κοινωνία και να είναι για όλη την κοινωνία. Αρνητικό παράδειγμα η διαδικασία απολιγνιτοποίησης. Πόσο ακολουθεί η κοινωνία την ενεργειακή μετάβαση είτε στην Πτολεμαίδα, στη δυτική Μακεδονία, είτε στη Μεγαλόπολη, ενώ αυτή τη στιγμή μιλάτε για απολιγνιτοποίηση και μας δένετε όλο και πιο πολύ στο άρμα του φυσικού αερίου, το οποίο έφτασε τον Δεκέμβριο του 2021 στο μείγμα ενέργειας και το 50%!

Ηλεκτροκίνηση: Άλλα μέτρα. Πού είναι τα δημόσια μέσα μαζικής μεταφοράς;

Και έρχομαι στον κλάδο των ταξί που θέλω να αναφερθώ, όπου μεταθέτετε καινούργια ηλεκτρικά ταξί από το 2026, έναν χρόνο παραπάνω από το 2025 που προβλεπόταν. Ερωτήματα: Υπάρχουν σημεία φόρτισης; Τι γίνεται με το σύστημα αυτό;

Δεύτερον, χρηματοδοτικά εργαλεία για τους επαγγελματίες των ταξί. Πρέπει να το τονίσω αυτό, γιατί φοβάμαι ότι στο πίσω άκρο του μυαλού σας είναι μεγάλες εταιρείες να έρθουν και να εξαγοράσουν όλα αυτά τα ταξί, γιατί δεν θα μπορεί να ανταποκριθεί ο μικρός επιχειρηματίας-κάτοχος. Είναι κάτι που έγινε με

βάση και με πρόσχημα την ηλεκτροκίνηση και στην Πολωνία. Έχει εφαρμοστεί.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Νικήτας Κακλαμάνης): Ελάτε, κυρία συνάδελφε, ολοκληρώστε.

ΧΑΡΟΥΛΑ (ΧΑΡΑ) ΚΑΦΑΝΤΑΡΗ: Κλείνω, βέβαια, με το εξής: Δεν υπάρχουν πολιτικές αποθήκευσης ενέργειας -πέρα πολύ σημαντικό- το ειδικό χωροταξικό των ΑΠΕ το περιμένουμε ακόμα. Έχετε δυσφημίσει, δυστυχώς, με τις πολιτικές σας τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, έτσι όπως εγκαθίστανται.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Νικήτας Κακλαμάνης): Ελάτε, κυρία συνάδελφε, μην κάνουμε κατάχρηση.

ΧΑΡΟΥΛΑ (ΧΑΡΑ) ΚΑΦΑΝΤΑΡΗ: Και βέβαια, το μεγάλο ζήτημα είναι ότι πάλι υπάρχει ο ιδιωτικός τομέας, οι ιδιωτικές ασφάλειες για σπίτια που χτίζονται σε περιοχές, οι οποίες δεν είναι κατάλληλες, είτε είναι μέσα στα όρια χαρτών κινδύνου πλημμύρας ή δασικές, οι οποίες είναι πολύ επικίνδυνες.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Νικήτας Κακλαμάνης): Κλείστε, κυρία Καφαντάρη!

ΧΑΡΟΥΛΑ (ΧΑΡΑ) ΚΑΦΑΝΤΑΡΗ: Και κλείνω με το εξής, ότι είναι ένας νόμος που εξυπηρετεί την επικοινωνιακή πολιτική του Πρωθυπουργού κ. Μητσοτάκη και βέβαια, ένας νόμος, ο οποίος δεν θα εφαρμοστεί διότι η Κυβέρνηση η οποία θα κληθεί να εφαρμόσει αυτή την πολιτική που είναι συμβατή με την κλιματική κρίση και τις σύγχρονες παγκόσμιες ανάγκες θα είναι μια δημοκρατική προοδευτική κυβέρνηση με κορμό τον ΣΥΡΙΖΑ.

Ευχαριστώ πολύ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα του ΣΥΡΙΖΑ)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Νικήτας Κακλαμάνης): Παρακαλώ πολύ οι πρώτοι συνάδελφοι να μην κάνουν κατάχρηση, αλλιώς θα φτάσουμε στις 9.00' το βράδυ πάλι.

Οι πέντε πρώτοι, λοιπόν, είναι ο κ. Γκόκας, ο κ. Παπαδημητρίου, η κ. Αντωνίου και ο κ. Βολουδάκης. Κάποιοι είναι στην Αίθουσα, κάποιοι δεν είναι.

Ο κ. Γκόκας Χρήστος από το ΠΑΣΟΚ - Κίνημα Αλλαγής έχει τον λόγο.

Καλά δεν το είπα;

ΧΡΗΣΤΟΣ ΓΚΟΚΑΣ: Απόλυτα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Νικήτας Κακλαμάνης): Ωραία!

Ορίστε, έχετε τον λόγο, κύριε συνάδελφε.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΓΚΟΚΑΣ: Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, για το κορυφαίο πρόβλημα του πλανήτη, αυτό της κλιματικής αλλαγής, εμείς, το ΠΑΣΟΚ - Κίνημα Αλλαγής, μιλήσαμε έγκαιρα και πρώτα από όλους. Μιλήσαμε για τη βιώσιμη ανάπτυξη, για την πράσινη ανάπτυξη, για ένα νέο πράσινο κοινωνικό συμβόλαιο και πήραμε αντίστοιχες πρωτοβουλίες. Ενδεικτικά αναφέρω τον γνωστό νόμο του ΠΑΣΟΚ, τον ν. 1650/1986 για το περιβάλλον, όπως και τα μετέπειτα προγράμματα εξοικονόμησης ενέργειας, τα φωτοβολταϊκά στις στέγες, όπως αυτά με ισχύ 10 KW για τις κατοικίες, με τις προβλέψεις του ν. 3851/2010.

Έναν χρόνο πριν, το ΠΑΣΟΚ - Κίνημα Αλλαγής κατέθεσε ολοκληρωμένη πολιτική πρόταση, για έναν ελληνικό κλιματικό νόμο με βασικούς άξονες: την ευρεία διαβούλευση και τη συναίνεση μέσα από διάλογο με φορείς, πολίτες και ιδιαίτερα τους νέους, τους γενικούς, αλλά και τους μετρήσιμους στόχους -τέσσερις δεσμευτικοί στόχοι- τον έλεγχο στην εφαρμογή του μέσα και από κοινοβουλευτικές διαδικασίες.

Οι πολιτικές επιλογές και αποφάσεις της Κυβέρνησης που σχετίζονται με την κλιματική αλλαγή, όπως στον τομέα της ενέργειας ή των παραγωγικών δραστηριοτήτων, έχουν ως κύριο χαρακτηριστικό τη συγκέντρωση, με τη συμμετοχή λίγων, μια ευκαιρία για μεγάλα, (άρα λίγα) αντίστοιχα έργα, για μεγάλες επενδύσεις.

Αντίθετα, για εμάς οι πολιτικές για το ζήτημα της κλιματικής αλλαγής βασίζονται σε επιλογές, όπως ο στόχος της ενεργειακής επάρκειας χωρίς εξαρτήσεις, η δυνατότητα στον πολίτη να είναι παραγωγός ενέργειας, με ανακούφιση των ευάλωτων κοινωνικών ομάδων, σε επιλογές για μικρά και μεσαία έργα ΑΠΕ για την εξυπηρέτηση των οικονομικών δραστηριοτήτων και φορέων, για τη δυνατότητα η αγροτική παραγωγή και η κτηνοτροφία να βελτιώσουν τις συνθήκες λειτουργίας τους -οικονομικές και περιβαλλοντικές- για μια βιώσιμη παραγωγή. Δηλαδή επιλογές με

στόχο την ενεργειακή δημοκρατία στην πράξη και την καταπολέμηση της ενεργειακής φτώχειας, ενώ είναι ιδιαίτερα σημαντική η διαμόρφωση περιβαλλοντικής συνείδησης μέσα από αντίστοιχη αγωγή και εκπαίδευση που θα αφορά στο σύνολο των σχολικών βαθμίδων.

Η Κυβέρνηση, με τη δική της λογική και αντίληψη, προχωρά σε μια νομοθετική πρωτοβουλία περισσότερο διαδικαστική -για να έχει η χώρα έναν κλιματικό νόμο- όπως και αντίστοιχα επικοινωνιακή και λιγότερο ουσιαστική, χωρίς ευρεία διαβούλευση, όπως πολλοί φορείς ανέφεραν, χωρίς συμμετοχή των νέων.

Θεσμοθετούνται διατάξεις που αυξάνουν τη γραφειοκρατία, αλλά και την οικονομική επιβάρυνση, όπως οι διατάξεις για τα κτήρια με τα νέα ασφαλιστήρια συμβόλαια.

Ο εισηγητής μας κ. Αρβανιτίδης ήταν ιδιαίτερα αναλυτικός για τις διατάξεις του νομοσχεδίου. Χάθηκε η ευκαιρία να συνδυναστεί η αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής με τη συμμετοχή όλων, σε ένα πρόγραμμα δράσεων σε σχέση με το περιβάλλον και την ενέργεια με κοινωνική δικαιοσύνη.

Είναι ένα νομοσχέδιο αποσπασματικό, που δύσκολα θα εφαρμοστεί.

Στα ειδικότερα ζητήματα, ένας από τους στόχους της πράσινης μετάβασης είναι η ηλεκτροκίνηση, που πρέπει να αφορά όχι μόνο στα ΙΧ επιβατικά αυτοκίνητα, αλλά και στα μέσα μαζικής μεταφοράς -οχήματα, πλοία, τρένα- και στις αντίστοιχες υποδομές βιώσιμης κινητικότητας.

Ο προβληματισμός για την υλοποίηση των προγραμμάτων για τα σχέδια φόρτισης από τους δήμους στο άρθρο 14 παραμένει.

Δεν υπάρχει σχεδιασμός, επίσης, για εγχώρια παραγωγή ηλεκτροκίνητων οχημάτων, ούτε μπαταριών, παρά τα σημαντικά κοιτάσματα νικελίου στη χώρα μας, ενώ για τις εξαιρέσεις στο άρθρο 15 για τα βαρέα οχήματα M3, N2 και N3 δεν αναφέρεται το διάστημα που θα ισχύουν αυτές ούτε απαντήθηκε πώς προέκυψαν, αφού άλλαξαν οι αρχικές διατάξεις.

Παράλληλα, μεταξύ των μέτρων για τη μείωση των εκπομπών στα κτήρια η απαγόρευση πώλησης και εγκατάστασης καυστήρων πετρελαίου θέρμανσης από 1-1-2025 πώς μπορεί να εφαρμοστεί σε υπάρχουσες εγκαταστάσεις και ολόκληρες περιοχές χωρίς εναλλακτική παροχή άλλων καυσίμων, όπως παραδείγματα χωρίς φυσικού αερίου;

Επίσης, υπάρχει κάποιος σχεδιασμός όσον αφορά στο υδρογόνο, στο πράσινο υδρογόνο;

Για τους όρους δε σύνταξης των μελετών περιβαλλοντικών επιπτώσεων, την καταγραφή και την ετήσια έκθεση από πιστοποιημένο φορέα για το ανθρακικό αποτύπωμα, στα άρθρα 19 και 20, δύσκολα θα υπάρχει τεχνικά -και όχι μόνο- η δυνατότητα εφαρμογής από 1-1-2024 και με μια ακόμη οικονομική επιβάρυνση για τις επιχειρήσεις.

Οι δε διατάξεις, από τα άρθρα 26 έως 29, για το Εθνικό Παρατηρητήριο, τη συμμετοχή του κοινού μέσω του διαδικτυακού τόπου του ΟΦΥΠΕΚΑ, την ετήσια έκθεση, το Εθνικό Συμβούλιο και λοιπά, είναι σε αντίθεση κατεύθυνση από τις δικές μας θέσεις, που αφορούν στη διαβούλευση, στην εφαρμογή και στον έλεγχο. Είναι δε οι προβλεπόμενες διαδικασίες μακριά από την κοινωνία και το Κοινοβούλιο.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, ο στόχος για την κλιματική ουδετερότητα για το 2050, όπως προσδιορίζεται, έχει μόνιμη προτεραιότητα τη βίαιη απολιγνιτοποίηση, χωρίς καμμία πρόβλεψη για την απεξάρτηση από το φυσικό αέριο, για το οποίο λέξη δεν αναφέρεται στο νομοσχέδιο, αντίθετα με ό,τι συμβαίνει στις άλλες ευρωπαϊκές χώρες, όπου μειώνεται η εξάρτηση.

Επίσης, δεν υπάρχει επικαιροποίηση, σύμφωνα με τις τελευταίες διεθνείς εξελίξεις και αντίστοιχες αποφάσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ούτε για τους στόχους ούτε για το Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΕΣΕΚ), όπως επίσης δεν προχωράει η αναθεώρηση του Ειδικού Χωροταξικού Πλαισίου για τις ΑΠΕ, με αποτέλεσμα σε πολλές περιοχές να έχουμε συσσώρευση, και μάλιστα μεγάλων μονάδων ΑΠΕ, με προβλήματα και τριβές με τις τοπικές κοινωνίες.

Ένα άλλο θέμα: Πώς θα εξυπηρετηθεί η πράσινη ενεργειακή μετάβαση; Με ποια δίκτυα; Με ποια διασυνδεσιμότητα; Με ποιο σχέδιο για αποθήκευση ενέργειας; Το αναφέρω για πολλοστή

φορά και σε αυτή την Αίθουσα –το έχω αναφέρει και με τον κοινοβουλευτικό έλεγχο- ότι πολλές περιοχές έχουν κορεσμένα ηλεκτρικά δίκτυα πέρα από την κακή τους συντήρηση.

Η εκλογική μου περιφέρεια, η Άρτα, έχει το αρνητικό ρεκόρ. Είναι ήδη αποκλεισμένη σχεδόν δέκα χρόνια με τις ανάλογες συνέπειες, είτε ενεργειακές, είτε στην παραγωγή, στην οικονομία, στον ανταγωνισμό.

Κύριε Υπουργέ, για όλα τα ζητήματα καταθέτουμε συνεχώς προτάσεις, όπως για τα προβλήματα του καλπασμού –μέχρι τετραπλασιασμού- του κόστους ηλεκτρικού ρεύματος, αλλά και για την ακρίβεια. Η αδράνεια, όμως, της Κυβέρνησης στα καθυστέρημένα και ανεπαρκή μέτρα δεν δίνουν λύση στα αδιέξοδα που έχουν δημιουργηθεί, αλλά και συνεχίζονται.

(Στο σημείο αυτό κτυπάει το κουδούνι λήξεως του χρόνου ομιλίας του κυρίου Βουλευτή)

Καταθέσατε την τροπολογία σας για την επιδότηση του ρεύματος. Όμως, αυτή συνδέεται με έναν θολό τρόπο υπολογισμού κερδών για τους παραγωγούς ρεύματος, όπως θολός παραμένει και ο τρόπος υπολογισμού της ρήτρας αναπροσαρμογής. Έχει η τροπολογία ένα θετικό και ένα αρνητικό άρθρο. Γιατί να ψηφιστούν τα δύο μαζί και όχι ξεχωριστά; Δημιουργείτε πρόβλημα στην κοινοβουλευτική διαδικασία, ως προς την ακριβή έκφραση της βούλησης των Βουλευτών.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, κλείνω με το εξής: Και στο παρόν νομοσχέδιο η κριτική μας συνοδεύεται από προτάσεις. Καταθέσαμε τροπολογία με τρία βασικά στοιχεία της δικής μας πρότασης για τον κλιματικό νόμο, ώστε στο ξεκίνημα της νομοθέτησής του να έχουμε πραγματοποιήσει ένα ουσιαστικό βήμα προς την κατεύθυνση για κλιματική ουδετερότητα, πάνω σε ένα ελάχιστο επίπεδο συναίνεσης, με τα τρία άρθρα της τροπολογίας: πρώτον για τη σταδιακή απεξάρτηση από το φυσικό αέριο και το πετρέλαιο, δεύτερον για τη σύσταση κλιματικής συνέλευσης και τρίτον για το Ανεξάρτητο Εθνικό Συμβούλιο για την Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή.

Όπως κατατέθηκε το νομοσχέδιο αυτό, είναι κατώτερο των απαιτήσεων και δεν ανταποκρίνεται στην ανάγκη μιας αποτελεσματικής νομοθετικής παρέμβασης για την αντιμετώπιση του προβλήματος της κλιματικής αλλαγής και στους στόχους για το 2050. Είναι μια αναγκαιότητα, όμως, που αφορά και στο παρόν, αλλά κυρίως αφορά στο μέλλον, στις επόμενες γενιές.

Ευχαριστώ πολύ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα του Κινήματος Αλλαγής)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Νικήτας Κακλαμάνης): Κι εμείς ευχαριστούμε.

Παρακαλώ τις Γραμματείες των Κοινοβουλευτικών Ομάδων να πάσουν να στέλνουν αλλαγές επί του καταλόγου. Τον έχουμε κάνει κουρελόχαρτο. Όποιος συνάδελφος δεν μπορεί, δεν μπορεί. Τελεία.

Καλείται στο Βήμα ο συνάδελφος από τη Νέα Δημοκρατία κ. Χαραλάμπος Παπαδημητρίου.

Ορίστε, κύριε Παπαδημητρίου, έχετε τον λόγο.

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ (ΜΠΑΜΠΗΣ) ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ: Ευχαριστώ πολύ, κύριε Πρόεδρε.

Η κλιματική κρίση και η αντιμετώπισή της είναι η απόλυτη προτεραιότητά μας, της Ελλάδας, της Ευρώπης, της υφελούς. Παραμένει προτεραιότητα ακόμη και όταν συμβαίνουν συνταρακτικές εξελίξεις, όπως είναι ο πόλεμος αυτή τη στιγμή και η ενεργειακή κρίση που αυτός προκαλεί. Η εξελισσόμενη ενεργειακή κρίση είναι ιδιαίτερα σφοδρή, επειδή συνδυάζεται με την κλιματική κρίση και οι επιπτώσεις της είναι βαρύτερες, επειδή ακριβώς εκδηλώνεται εν μέσω της κλιματικής κρίσης. Η κλιματική κρίση δημιουργεί μείζονες ανασφάλειες και τεράστια κόστη στις υποδομές, στη χώρα και τελικά στον πολίτη, το νοικοκυριό και τις επιχειρήσεις.

Η κλιματική κρίση, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, είναι μια διαρκής κρίση, την οποία ελπίζουμε να αντιμετωπίσουμε έως το 2050, χωρίς φυσικά να γνωρίζουμε τι άλλο θα συμβεί μέχρι τότε. Γι' αυτό είναι σημαντική η θέσπιση του κλιματικού νόμου που καλούμαστε σήμερα να υπερψηφίσουμε και ευχαριστούμε το αρμόδιο Υπουργείο και τον Υπουργό κ. Σκρέκα που τον εισηγείται. Είναι ένας νόμος που έλειπε από τη χώρα και πρέπει να κρίνεται με αυτόν τον τρόπο. Άκουσα τις παρατηρήσεις των συναδέλφων.

Πολλές από αυτές είναι σωστές και σκόπιμες και προφανώς θα συμπληρωθεί το όλο πλαίσιο. Άλλωστε δεν εξαντλείται στον σημερινό νόμο.

Είναι ένας νόμος, λοιπόν, που έλειπε από τη χώρα και θέτει για πρώτη φορά το γενικό πλαίσιο για τις κατευθυντήριες γραμμές για την προσαρμογή της Ελλάδας στην κλιματική αλλαγή και την επίτευξη υψηλού βαθμού κλιματικής ουδετερότητας έως το 2050. Η χώρα πρέπει να διαθέτει εθνική στρατηγική για την αντιμετώπιση της κρίσης αυτής, η οποία θα αξιολογείται και θα αναθεωρείται τακτικά, παρακολουθώντας τα διαρκώς μεταβαλλόμενα δεδομένα και εξελίξεις στην τεχνολογία και σε όλα προκύπτουν εις βάρος του κλίματος.

Όμως, δεν πρέπει να χάνουμε το κύριο θέμα, τον στόχο μας. Η κύρια αντιμετώπιση της κρίσης είναι η πλήρης αλλαγή του ενεργειακού μοντέλου και η λύση για την πλήρη αλλαγή του ενεργειακού μοντέλου είναι οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Οι ΑΠΕ είναι ο μοναδικός τρόπος παραγωγής ενέργειας που μας εξασφαλίζει ενεργειακή επάρκεια, χαμηλό κόστος και, βεβαίως, δεν επιβαρύνει το περιβάλλον. Δεν υπάρχει δεύτερη λύση. Όλα τα υπόλοιπα λειτουργούν μεταβατικά, μέχρι να φτάσουμε στο σημείο να καλύπτουμε όλες τις ενεργειακές ανάγκες από ανανεώσιμες.

Μέχρι τότε προσαρμοζόμαστε, βεβαίως, για λόγους ασφάλειας στις ακραίες συνθήκες της ενεργειακής κρίσης που είναι και ο μόνος βασικός λόγος που μετατοπίζεται στο 2028 η παύση λειτουργίας όλων των λιγνιτικών μονάδων. Θα ήταν ευτυχές αν η μετάβαση αυτή μπορούσε να γίνει σε τρία έτη, ακόμη και αν το κόστος ήταν υψηλό. Όμως, απ' ό,τι διαφαίνεται, αντί για τρία, θα χρειαστούμε τριάντα χρόνια, για να ικανοποιήσουμε τον στόχο να βγάλουμε τα ορυκτά καύσιμα από την παραγωγή ενέργειας. Μακάρι να βρεθούν τρόποι, να τους δώσει η επιστήμη και να το επιτύχουμε νωρίτερα.

Αυτή είναι μια από τις βαρύτατες επιπτώσεις του πολέμου που ξεκίνησε και συντηρεί η Ρωσία, η οποία έχει κάθε χρηματικό συμφέρον να μας κρατά στην παγίδα του φθηνού αερίου της. Μακάρι ο πόλεμος να τελειώσει το νωρίτερο δυνατόν και όταν τελειώσει –παρατηρείστε το- η τιμή του φυσικού αερίου να κατέβει πολύ. Δεν θα πω ότι θα πάει εκεί που ήτανε γιατί ήταν ειδικές χρονιές, όταν είχαμε κοντά στα 20 δολάρια το αέριο, αλλά να πάει πολύ χαμηλά. Θα το ξαναχρησιμοποιήσουμε. Δεν γίνεται διαφορετικά και γι' αυτό η ειρήνη είναι πολλαπλώς ωφέλιμη και ο πόλεμος αυστηρά καταστροφικός όχι μόνο για τον λαό της Ουκρανίας ή τους λαούς της Ουκρανίας, αλλά και για τους λαούς της Ευρώπης.

Μόνο, λοιπόν, όταν θα έχουμε υποκαταστήσει πλήρως με ανανεώσιμες πηγές ενέργειας τη χρήση των καταστροφικών για το περιβάλλον ορυκτών καυσίμων θα μπορούμε να επανεξετάσουμε τη συνολική πορεία μας.

Το ότι η κλιματική κρίση αποτελεί την απόλυτη προτεραιότητα αποδεικνύεται, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι και από τους στόχους του Ταμείου Ανάκαμψης, καθώς το μεγαλύτερο μέρος των κονδυλίων κατευθύνονται σε πράσινες και βιώσιμες επενδύσεις. Ενώ είναι ένα ταμείο που δημιουργήθηκε με αφορμή την πανδημία του COVID, ένα πολύ μεγάλο ποσό πάει –και σωστά- στην αντιμετώπιση της κλιματικής κρίσης και η Ελλάδα διαδραμάτισε ρόλο σε αυτό.

Θα ήθελα τώρα να αναφερθώ σε ένα ειδικό θέμα, διότι το πάλεμα από πολλά χρόνια και μέχρι στιγμής δεν το έχω καταφέρει ούτε με τη δουλειά που έκανα τα προηγούμενα χρόνια και απ' ό,τι φαίνεται δεν θα το καταφέρω και σε τούτη εδώ τουλάχιστον τη θητεία μου.

Στη χώρα μας συμβαίνει το εξής οξύμωρο, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι: Ενώ η πλειοψηφία των πολιτών επενδύει στην ακίνητη περιουσία περισσότερο απ' ό,τι κάνουν άλλοι Ευρωπαίοι, ωστόσο μόνο το 15% των κατοικιών, των σπιτιών, είναι ασφαλισμένα απέναντι σε φυσικές καταστροφές. Το ποσοστό αυτό δεν αυξήθηκε ούτε μετά τις μεγάλες καταστροφές που δυστυχώς έπληξαν τη χώρα. Υπάρχει υψηλό ποσοστό ανασφάλιστων κτηρίων, βιομηχανικών και οικιακών.

Το άρθρο 23 του νομοσχεδίου έρχεται να αντιμετωπίσει αυτήν την κατάσταση, θεσπίζοντας για πρώτη φορά ένα είδος υποχρε-

ωτικής ασφάλισης. Είναι ένα σημαντικό πρώτο βήμα. Θα μπορούσε, βεβαίως, να είναι η κατάλληλη ευκαιρία για να κάνουμε τα επόμενα βήματα, σε συνεργασία ίσως των εισηγητών των Υπουργείων, ώστε να συμπεριληφθούν όλες οι κατοικίες ή τουλάχιστον σε μια αρχική φάση το μεγαλύτερο μέρος αυτών, ειδικά όσων είναι σε πυκνοκατοικημένες, δηλαδή σε αστικές περιοχές ή εκτός σχεδίου και όχι μόνον αυτές που βρίσκονται σε επικίνδυνες περιοχές. Η ασφάλιση –μην κοιτάτε το όνομα «υποχρεωτική»– είναι κάλυψη και είναι ασφάλιση έναντι ενός πραγματικού κινδύνου και εφ' όσον γίνει, θα μπορεί να έχει και ένα κόστος το οποίο να είναι καλό για το νοικοκυριό και για την επιχείρηση.

Θέλω να παρατηρήσω το εξής: Ένα πράγμα που πρέπει να σκεφτούμε, όχι τώρα αλλά στις επόμενες μέρες, είναι ότι απέναντι σε αυτήν την ενεργειακή κρίση καλό είναι να παίρνουμε και ιδέες που κυκλοφορούν στην Ευρώπη. Για παράδειγμα, πρέπει να μειωθεί κι άλλο η κάρτα πολλαπλών διαδρομών –δεν είναι ακριβή ίσως για πολλούς, αλλά είναι συγκριτικά με την Ευρώπη– ώστε να χρησιμοποιήσουμε περισσότερο τα δημόσια μέσα.

Επίσης, θέλω να πω ότι διάβασα σήμερα το πρωί το άρθρο του κ. Ανδρουλάκη και βρήκα ότι και οι τρεις προτάσεις που λέει είναι προτάσεις που μπορούν να συζητηθούν και τοποθετούνται βεβαίως στο κέντρο της αντίληψης που έχει και αυτή η Πλειοψηφία.

Ευχαριστώ πολύ, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι.

Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Νικήτας Κακλαμάνης): Κι εμείς ευχαριστούμε για την απόλυτη τήρηση του χρόνου.

Καλείται τώρα η συνάδελφος από το ΠΑΣΟΚ - Κίνημα Αλλαγής κ. Τόνια Αντωνίου.

ΑΝΤΩΝΙΑ (ΤΟΝΙΑ) ΑΝΤΩΝΙΟΥ: Ευχαριστώ πολύ, κύριε Πρόεδρε.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, έχουμε συνηθίσει από την πλευρά της Κυβέρνησης Μητσοτάκη στο φαινόμενο της κατάθεσης νομοσχεδίων με βαρύγδουπους τίτλους, αλλά με περιεχόμενο προβληματικό ή χαμηλών προσδοκιών. Όλα αυτά βαφτίζονται συνήθως «μεταρρυθμιστικά νομοσχέδια» σύμφωνα με τη λογική «στην Ελλάδα είσαι ό,τι δηλώσεις». Τέτοια περίπτωση αποτελεί και το λεγόμενο «κλιματικό νομοσχέδιο» που συζητάμε σήμερα.

Ως ΠΑΣΟΚ εδώ και είκοσι χρόνια αναδείξαμε τις έννοιες της κλιματικής αλλαγής, της κλιματικής κρίσης και της πράσινης ανάπτυξης, σε καιρούς που για τη συντηρητική παράταξη ήταν άγνωστες λέξεις και τα στελέχη της αναφέρονταν σε αυτές με ειρωνικό και απαξιωτικό τρόπο.

Τα τελευταία χρόνια έχουν έρθει, επίσης, για να εγκατασταθούν στη διεθνή πολιτική ατζέντα έννοιες όπως η μεγιστοποίηση της ενεργειακής απόδοσης, η εξοικονόμηση ενέργειας, η αύξηση των ανανεώσιμων πηγών, η μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου και η σταδιακή απεξάρτηση από τα ορυκτά καύσιμα. Πρόκειται για στόχους που έχουν προβληθεί ως απάντηση στις μεγάλες προκλήσεις της κλιματικής αλλαγής και της κλιματικής κρίσης. Αυτούς τους στόχους έθεσε πριν από έναν χρόνο και η αείμνηστη Πρόεδρός μας Φώφη Γεννηματά σε επιστολή προς τον Πρωθυπουργό και τους Αρχηγούς των κομμάτων ζητώντας να υπάρξει διακομματική πρωτοβουλία για την έγκριση ενός κλιματικού νόμου ως βάση για την εφαρμογή ενός νέου εθνικού ενεργειακού προγράμματος με ορίζοντα το 2050. Όλα αυτά βέβαια σε μια εποχή πριν από τον πόλεμο στην Ουκρανία και τις τεράστιες αναταράξεις στην ενεργειακή αγορά που έχουν θέσει επί τάπητος πλέον και νέα ζητήματα. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει ήδη θέσει νέους στόχους για την απεξάρτηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης από το ρωσικό φυσικό αέριο. Το νομοσχέδιο της Κυβέρνησης δεν περιέχει καμμία στόχευση για την απεξάρτηση της χώρας από το φυσικό αέριο.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, ο Πρωθυπουργός, που πρόσφατα δήλωσε οπαδός της ολιστικής προσέγγισης στη ζωή, φαίνεται να αγνοεί τι είναι αυτή η ολιστική προσέγγιση όταν πρόκειται για πολιτικές αποφάσεις που επηρεάζουν άμεσα και καθοριστικά τη ζωή του ανθρώπου.

Αντίθετα εμείς ως ΠΑΣΟΚ - Κίνημα Αλλαγής υιοθετούμε μια πραγματικά ολιστική προσέγγιση με επίκεντρο τον άνθρωπο.

Γι' αυτό επιλέγουμε μια διαδικασία διαμόρφωσης προτάσεων και δράσεων από κάτω προς τα πάνω, με στόχο την εμπλοκή όχι μόνο της επιστημονικής κοινότητας και των κοινωνικών εταίρων, αλλά του συνόλου της κοινωνίας.

Γι' αυτό εστιάζουμε στις ενεργειακές κοινότητες και την ενεργειακή δημοκρατία, αντί για τα κέρδη των ολιγοπωλίων και τις χρηματιστηριακές τιμές.

Γι' αυτό εστιάζουμε στην αντιμετώπιση της ενεργειακής φτώχειας που μαστίζει χιλιάδες νοικοκυριά, γιατί η κλιματική κρίση πλήττει τους πιο αδύναμους και ευάλωτους, με εξαιρετικά δυσσώζοντες προβλέψεις για το μέλλον. Για παράδειγμα, η ρήτρα αναπροσαρμογής πλήττει θανάσιμα τα πιο ευάλωτα νοικοκυριά που βασίζουν τη θέρμανσή τους στην ηλεκτρική ενέργεια, αλλά και τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις που δεν μπορούν να μετακινήσουν όλο το κόστος στα προϊόντα και στις υπηρεσίες που προσφέρουν. Την ίδια στιγμή το ιδιωτικό ολιγοπώλιο των εταιρειών ενέργειας στη χώρα κερδοσκοπεί ασύστολα.

Η Κυβέρνηση διαμόρφωσε ένα νομοσχέδιο χωρίς ουσιαστική διαβούλευση με την κοινωνία. Λέει βεβαίως ότι από πέρυσι μέχρι φέτος οι συνθήκες έχουν αλλάξει. Όμως γεννιέται ένα τεράστιο ερώτημα: Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενέκρινε σειρά νομοθετικών προτάσεων για την απανθρακοποίηση της αγοράς αερίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι οποίες διευκολύνουν τη χρήση ανανεώσιμων αερίων και αερίων χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών, συμπεριλαμβανομένου του υδρογόνου, και εγγυώνται την ενεργειακή ασφάλεια για όλους τους πολίτες. Για ποιον λόγο το κλιματικό νομοσχέδιο της Κυβέρνησης εστιάζει στην απολιγνιτοποίηση αντί για την απανθρακοποίηση; Γιατί, ενώ εργαλειοποιείται το φυσικό αέριο για γεωπολιτικούς λόγους, η Κυβέρνηση δεν θέτει στόχους για την απεξάρτηση από αυτό;

Ο νόμος, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, περιγράφει ένα πολύ σύνθετο πλέγμα διακυβέρνησης της πολιτικής για την κλιματική αλλαγή, που δεν θα δουλέψει ποτέ. Επίσης, αυτό που λείπει είναι η ορθή ευθυγράμμιση των στόχων με τους εθνικούς πόρους του ΕΣΠΑ και του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, καθώς και η δίκαιη κατανομή βαρών για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, δηλαδή η κλιματική δικαιοσύνη. Ακόμη, ο νόμος αυτός αποτυγχάνει να διασφαλίσει ένα νέο ανεξάρτητο επιστημονικά, αλλά και ανοικτό κοινωνικά πλαίσιο κλιματικής συνδιακυβέρνησης. Για τον λόγο αυτόν το ΠΑΣΟΚ - Κίνημα Αλλαγής κατέθεσε σχετική τροπολογία ζητώντας να ενσωματωθούν τα εξής: Πρώτον, να θεθεί στοχοθεσία σταδιακής απεξάρτησης από όλα τα ορυκτά καύσιμα. Δεύτερον, να συσταθεί μια κλιματική συνέλευση για διάλογο με την κοινωνία και ιδίως με τους νέους ανθρώπους της χώρας μας που τους αφορά πρωτίτως το τι πολιτικές θα ασκήσουμε σε αυτόν τον τομέα. Τρίτον, να συσταθεί ένα πραγματικό ανεξάρτητο εθνικό επιστημονικό συμβούλιο, με ισχυρές όμως και ουσιαστικές αρμοδιότητες.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, έχουμε και μία μεγάλη διαφοροποίηση όσον αφορά την αποκατάσταση περιουσιών από ακραία καιρικά φαινόμενα. Εμείς προτείνουμε ένα ταμείο ασφάλισης με επιδότηση και ευνοϊκά κίνητρα. Η Κυβέρνηση θεσπίζει με τον νόμο αυτόν ότι από την 1^η Ιανουαρίου του 2025 θα ασφαλίζονται υποχρεωτικά τα νέα κτήρια που βρίσκονται σε ζώνες με υψηλή πιθανότητα πλημμύρας ή με υψηλό κίνδυνο πυρκαγιάς. Δηλαδή όλο το κόστος και πάλι στους πολίτες.

Όλα αυτά τα θέματα συνθέτουν βεβαίως μια θλιβερή εικόνα για το νομοσχέδιο, που έχει και βαθιά ταξικό χαρακτήρα, αλλά είναι και κατώτερο των περιστάσεων.

Σας ευχαριστώ πολύ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα του Κινήματος Αλλαγής)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Νικήτας Κακλαμάνης): Και εμείς, κυρία Αντωνίου.

Καλείται στο Βήμα ο συνάδελφος από την Ελληνική Λύση κ. Κωνσταντίνος Μπούμπας και να ετοιμάζονται η κ. Φωτίου, ο κ. Σενετάκης και ο κ. Λαμπρούλης. Μετά τον κ. Λαμπρούλη είχε ζητήσει τον λόγο ως Κοινοβουλευτικός Εκπρόσωπος ο κ. Κωνσταντίνος Σκανδαλίδης.

Κύριε Μπούμπα, έχετε τον λόγο.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΟΥΜΠΑΣ: Σας ευχαριστώ θερμά, κύριε Πρόεδρε.

Κυρίες Υπουργέ, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, επειδή μιλούμε σήμερα για μόλυνση του περιβάλλοντος και πώς μπορούμε να μπούμε σε αυτό που λέγεται κλιματική ουδετερότητα, να πω ότι από εχθές υπάρχει και μία άλλη μόλυνση στην κοινωνία, μόλυνση στις ανθρώπινες ψυχές, μόλυνση στη νεολαία μας με αυτό το πυρραμικό σύστημα. Ελπίζουμε η δικαιοσύνη και η Δίωξη Ηλεκτρονικού Εγκλήματος να επιληφθούν. Όχι ότι είναι άμοιροι ευθυνών όσοι καταλήγουν εκεί, αλλά η απογοήτευση τους έχει οδηγήσει στον τζόγο. Ο εθισμός του τζόγου κλείνει σπίτια, τραυματίζει, πληγώνει ψυχές. Είναι μία μόλυνση της κοινωνίας και αν θέλουμε να έχουμε μια νεολαία - υγιή αυριανή κύτταρα και να επιστρέψουν από το εξωτερικό, πρέπει να λάβουμε τα μέτρα μας. Το λέω αυτό γιατί από χθες είναι ανάστατη η χώρα από ένα ακόμα πυρραμικό σύστημα απάτης 2 δισεκατομμυρίων ευρώ, που δυστυχώς κλείνει σπίτια και κλαίει ο κόσμος τα λεφτά του.

Ο «γκουρού» του μάντζιζεντ ο Ντράκερ έλεγε ότι όταν θέλεις να κάνεις μία επένδυση, δεν βάζεις μόνο κατευθυντήριες γραμμές και στόχους, απαλλάσσεσαι και από τα βαρίδια και από τα λάθη του παρελθόντος. Πάμε σε μια κλιματική ουδετερότητα κατά την Κυβέρνηση, τον κ. Μητσοτάκη χωρίς να έχουμε καθαρήσει την κόππο του Αυγεία. Τι ψάχνουμε τώρα εμείς; Τον μάρτυρα Φιλέα. Εδώ δεν πρέπει να διαλάβει της προσοχής μας από τι πρέπει να απαλλαγούμε. Δεν μπορούμε σήμερα να μιλάμε, όπως και προχθές, για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, για τον πρωτογενή τομέα και να μην έχουμε ακόμη εντάξει τη γεωθερμία ως ανανεώσιμη πηγή ενέργειας και να θεωρείται ακόμα μεταλλευτική δραστηριότητα.

Δεν πρέπει τάχιιστα, όπως σας ζήτησε η Ελληνική Λύση πολ- λάκις, η γεωθερμία να αλλάξει και να γίνει πλέον ΑΠΕ, καθώς αυτό μπορεί να δώσει μεροκάματο στον κόσμο και επένδυση και στο νομό μου, τον νομό Σερρών που είναι αγροτοκτηνοτροφικός, να γίνουν διαλογητήρια-δημοπρατήρια, όπως στο Μέχελεν του Βελγίου ή στην Κεντρική Ευρώπη, όταν έχουμε ζεστό νερό και χάνεται σε ένα μεγάλο θερμικό πεδίο; Και μιλάμε για περιβάλλον και δεν το εντάσσουμε ακόμη στην ανανεώσιμη πηγή ενέργειας, με έναν νόμο πεπαλαιωμένο του '50;

Οφείλω να συγχαρώ τον Δήμαρχο Νέστου στην Καβάλα, τον κ. Μιχαηλίδη, που έχει κάνει μια πολύ σωστή προσπάθεια -το ζεστό νερό στο Νομό Σερρών, σε Ηράκλεια, Σιδηρόκαστρο και Νιγρίτα χάνεται- για να φύγουμε από κάποιες καλλιέργειες που τελματώνουν.

Δεν νοείται σήμερα, όπως κάνουν οι Ιρλανδοί και το μελετούν, να μην δίνετε ένα κουπόνι λιπάσματος στους αγρότες ανάλογα με τον τύπο λιπασμάτων για να αντιμετωπίσουν την ακρίβεια. Μιλάμε σήμερα για περιβάλλον, όταν επενδύεται η δήθεν «επένδυση» με αμαρτίες, όπως στην Μπαία Μάρε στη Ρουμανία, αλλά και στον Δήμο Τσανάκκαλε της Τουρκίας, με τη μέθοδο ταχείας πήξης για την επεξεργασία χρυσού στη Χαλκιδική σε δασικές εκτάσεις.

Μιλάμε για περιβάλλον σήμερα, όταν σύμφωνα με αυτό τον νόμο που ψηφίσατε, κύριοι της γαλάζιας πτέρυγας, μπορούμε να μπαίνουμε μέσα σε περιοχές «NATURA» και να κάνουμε επιχειρηματικές δραστηριότητες!

Μιλάμε σήμερα για περιβάλλον, όταν έχουμε πάνω από πενήντα πέντε ανεξέλεγκτες χωματερές και πληρώνουμε πρόστιμα μέχρι 200.000 ευρώ το εξάμηνο, τουτέστιν 4,5 εκατομμύρια ευρώ έχουμε πληρώσει τα τελευταία χρόνια για αρκετές χωματερές. Και οι νέες χωματερές, οι ΧΥΤΥ αυτοί, είναι σύγχρονοι χώροι υγειονομικής ταφής απορριμμάτων και όχι υπολειμμάτων. Και αυτό γιατί δεν έχουμε μεριμνήσει να πάμε σε κομποστοποίηση και διαλογή των απορριμμάτων στο κύτταρο.

Μιλάμε σήμερα για περιβάλλον, όταν μιλάτε για την ηλεκτροκίνηση, αλλά και τη μεγάλη αμαρτία των φωτοβολταϊκών. Βέβαια ο κ. Αμυράς έχει πει σε συνέντευξή του -το είπα και στην επιτροπή- ότι η ΠΑΕ, λέει, δεν επεμβαίνει σε αδειοδοτήσεις φωτοβολταϊκών. Έλα όμως που η ΠΑΕ η οποία υπολείπεται -και θα το δούμε- έχει αυτή τη στιγμή αμαρτίες σε χιλιάδες φωτοβολταϊκά που κατασκευάστηκαν στη Στερεά Ελλάδα, διότι δεν μερίμνησαν οι κατασκευάστριες εταιρείες, σύμφωνα με καταγγελία του Αγροτικού Συλλόγου Λιβαδειάς, αλλά και του καθηγητή πανεπιστημίου, του κ. Ζεμπέλη, που λέει ότι «ο τίτλος κυριότητας δεν

έχει προσκομιστεί» και όταν πήγαν μετά οι γαιοκτήμονες στα δικαστήρια, τότε κατάλαβαν την πονηριά από τις κατασκευάστριες εταιρείες που προσπαθούσαν και πήραν τα χωράφια για ένα κομμάτι ψωμί. Μιλάμε μόνο για την περιοχή της Στερεάς Ελλάδα, έξι χιλιάδες τετρακόσια φωτοβολταϊκά. Αντιλαμβάνεστε;

Μιλάμε σήμερα για περιβάλλον, όταν χαλάμε το αρχιτεκτονικό τοπίο στα νησιά. Υπάρχει επίσημη καταγγελία από την Ένωση Ελλήνων Αρχαιολόγων, την Ορνιθολογική Εταιρεία και τόσες άλλες ότι τα «φουρφούρια» που βάζετε εκεί -οι ανεμογεννήτριες- θα πλήξουν τον τουρισμό, είναι σε περιοχές φυσικού κάλλους, είναι σε περιοχές αρχιτεκτονικού τοπίου. Δεν τις λαμβάνουμε υπ' όψιν όμως αυτές τις καταγγελίες.

Και υπάρχει αυτή τη στιγμή πάρκο με ανεμογεννήτριες, παρακαλώ, στη Λακωνία, στα Κουλέντια Λακωνίας, όπου ενώ εκκρεμούσε δικαστική απόφαση, το πάρκο αποπερατώθηκε πριν αποφανθεί το δικαστήριο. Έτσι, κύριοι, δεν μπορούμε να χτίσουμε στέρεα θεμέλια. Πάτε στον δεύτερο όροφο χωρίς να έχετε ρίξει μπετά για θεμέλια και χωρίς να έχει αποπερατωθεί ο πρώτος.

Να πάμε λίγο στην ηλεκτροκίνηση. Σήμερα οι εταιρείες ανησυχούν διότι πρέπει να ξέρουν πόσο θα κοστίζει το σέρβις. Υπάρχει εξειδικευμένο συνεργείο; Θυμάστε τι είχε γίνει με τους καταλύτες. Θα έχουν επιδόσεις αυτά τα αυτοκίνητα; Πόσο θα κοστίζουν; Κάθε πότε πρέπει να κάνουν σέρβις; Όλα αυτά θέλουν τον χρόνο τους.

(Στο σημείο αυτό κτυπάει το κουδούνι λήξεως του χρόνου ομιλίας του κυρίου Βουλευτή)

Στην αεροπορία λένε ότι η πρώτη αναγκαστική προσγείωση γίνεται με τύχη, η δεύτερη γίνεται με πολύ μεγάλη τύχη και τρίτη αναγκαστική προσγείωση δεν υπάρχει. Γι' αυτό πρέπει να προσέξουμε.

Άρα, λοιπόν, πάμε σε απλά βήματα, σε ό,τι αφορά το περιβάλλον, για το οποίο δεν έχουμε μεριμνήσει, διότι αν είχε μεριμνήσει η Ελλάδα από τη Συνθήκη του Κιότο το 1995 να δημιουργήσει και κάποια βιομηχανικά και βιοτεχνικά πάρκα, να μπουν φίλτρα σε καμινάδες έστω στις εναπομείναντες λίγες βιομηχανίες, δεν θα τρέχαμε τώρα και δεν θα φτάναμε.

Διότι σήμερα υπάρχουν πέντε εκατομμύρια διακόσιες σαράντα επτά χιλιάδες διακόσιοι ενενήντα πέντε αυτοκίνητα στην Ελλάδα. Με στοιχεία του 2019 τα βενζινοκίνητα είναι πάνω από 90%, τα υβριδικά μόλις 0,5%. Κι εγώ ρωτώ, με τι λεφτά θα αλλάξει το πεπαλαιωμένο σαραβαλάκι ο μεροκαματιάρας Έλληνας που ο μέσος όρος ηλικίας είναι άνω των δεκαέξι ετών;

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Νικήτας Κακλαμάνης): Ολοκληρώστε.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΟΥΜΠΑΣ: Ολοκληρώνω.

Σήμερα υπάρχουν τριακόσια ένα εργοστάσια αυτοκινήτων στην Ευρώπη, τα εκατόν ενενήντα τέσσερα είναι στην Ευρωπαϊκή Ένωση, εκ των οποίων σαράντα τέσσερα στη Γερμανία, τριάντα στη Γαλλία, είκοσι τέσσερα στην Ιταλία, δεκαοκτώ στην Πολωνία. Και αν πάμε στα Βαλκάνια, εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, έχουμε πέντε και στην Ουκρανία -προσέξτε-, δεκαεπτά εργοστάσια αυτοκινήτων αυτή την ώρα στην Τουρκία, τρία στη Σερβία και ένα στα Σκόπια.

Ακόμη και τα Σκόπια κατασκευάζουν αυτοκίνητα και μπαταρίες. Εμείς και ξεπουλήσαμε τη «ΛΑΡΚΟ» και μιλάμε αυτή τη στιγμή για βιομηχανική ανάπτυξη και γύρω από τις μπαταρίες, αφού ξεπουλήσαμε τη «ΛΑΡΚΟ», όπου το κοβάλλιο θα είναι βασικό συστατικό για την ηλεκτροκίνηση;

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Νικήτας Κακλαμάνης): Ολοκληρώστε.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΟΥΜΠΑΣ: Και ολοκληρώνω, κύριε Πρόεδρε, με κάτι πάρα πολύ σημαντικό.

Για όσους ξέρουν: Frattelli amici Italiani, complimenti! Από χθες το ανώτατο ιταλικό δικαστήριο θα προχωρήσει σε πλειστηριασμούς κτηρίων γερμανικών συμφερόντων στην Ιταλία για γερμανικές αποζημιώσεις για τα θύματα στην Τσούκνη!

Θυμάστε ότι και στην υπόθεση του Γιάννη Σταμούλη πάλι το ανώτατο ιταλικό δικαστήριο δικαίωσε τα θύματα του Διστόμου από τους ναζί με παρακράτηση 25 εκατομμυρίων ευρώ από τους σιδηροδρόμους.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Νικήτας Κακλαμάνης): Ελάτε, κύριε συνάδελφε, σας παρακαλώ!

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΟΥΜΠΑΣ: Κύριε Πρόεδρε, είστε χρόνια πολιτικός. Ολοκληρώνω, είναι πολύ σημαντικό.

Ό,τι δεν έκανε η Ελλάδα για τα θύματα από τους ναζι από την υπόθεση του Γιάννη Σταμούλη και του Μιλτιάδη Σφουντούρη, του προέδρου, το έκαναν οι Ιταλοί και τρέχουν σήμερα οι Γερμανοί στο Δικαστήριο της Χάγης, να μην τους πάρουν οι Ιταλοί τα κτήρια για τα θύματα των ναζι. Μπράβο τους! Ό,τι δεν έκανε η Ελλάδα, το έχει κάνει η Ιταλία!

Ευχαριστώ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Ελληνικής Λύσης)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Νικήτας Κακλαμάνης): Καλείται στο Βήμα η κ. Θεανώ Φωτίου. Μετά τον κ. Σκανδαλίδη τον λόγο θα πάρει ο Πρόεδρος της Ελληνικής Λύσης κ. Βελόπουλος.

ΘΕΑΝΩ ΦΩΤΙΟΥ: Κυρίες και κύριοι Βουλευτές, ψηφίζουμε σήμερα ένα κρίσιμο νομοσχέδιο που πράγματι όφειλε να καθορίσει το μέλλον της χώρας όσον αφορά την κλιματική κρίση που βιώνουμε, ένα νομοσχέδιο που δυστυχώς και αυτό είναι για τη Νέα Δημοκρατία μια ευκαιρία για να προσδώσει τη χώρα στα καρτέλ της ενέργειας, για ανέξοδες επικοινωνιακές προεκλογικές μεγαλοστομίες και υποσχέσεις, για ατεκμηρίωτες επιστημονικά προχειρότητες, ένα νομοσχέδιο ανεπαρκές και κατώτερο των ιστορικών στιγμών και περιστάσεων.

Κατά τη συνήθη πρακτική της Νέας Δημοκρατίας, είναι ένα γενοκώλο ευχολόγιο που παραπέμπει πάντα σε νέες στρατηγικές που θα εκπονηθούν, σε νέα σχέδια δράσης και ΚΥΑ που έπονται. Έτσι γίνεται πάντα, αλλά ο κλιματικός νόμος όταν αποσυνδέεται από το παραγωγικό και καταναλωτικό μοντέλο, καθίσταται ακριβώς ανεφάρμοστος και ανενεργός.

Έτσι γίνεται με τη φιλελεύθερη Νέα Δημοκρατία που αδιαφορεί για την πρόληψη νέων ανισοτήτων και άμβλυνση των υφιστάμενων που η κλιματική και ενεργειακή δικαιοσύνη δεν είναι προτεραιότητά της.

Οι νόμοι-ευχολόγια γρήγορα αποδεικνύονται ανεφάρμοστοι, δεν επιτυγχάνουν προφανώς κοινωνική συνοχή και συναίνεση και καταρρέουν. Όμως σήμερα όλη η κοινωνία είδε και γνωρίζει τα αποτελέσματα της κλιματικής κρίσης, είδε και γνωρίζει τις εγκληματικές ανεπάρκειες, αστοχίες και λάθη της Κυβέρνησης, τόσο στις πλημμύρες όσο και στις πυρκαγιές αλλά και στον τομέα της ενέργειας, που την οδηγούν σε μια παρατεταμένη πλέον φτωχοποίηση των μεσαίων στρώματων και οδηγούν τα αδύναμα στρώματα σε νέα ανθρωπιστική κρίση αφ' ετέρου και βέβαια ερημοποίηση της υπαίθρου. Αυτή η πραγματικότητα είναι απύσχα από το νομοσχέδιο.

Απουσιάζει όμως και η κοινωνική δικαιοσύνη της μετάβασης στην κλιματική ουδετερότητα, που σημαίνει αντιμετώπιση των νέων ανισοτήτων που παράγονται, πρόσβαση των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων σε καθαρή και προσιτή ενέργεια, ενεργειακή δημοκρατία με ενεργειακές κοινότητες.

Η Κυβέρνηση νομοθετεί σαν να μην υπάρχει εδώ και μήνες η τεραστίως διαστάσεων ενεργειακή κρίση, σαν να μην έχει εκτινάξει με τις επιλογές της τους οικογενειακούς προϋπολογισμούς της πλειοψηφίας των νοικοκυριών, δημιουργώντας ουσιαστικά προβλήματα στην επιβίωσή τους, φτωχοποιώντας, όπως είπα, μέρος των μεσαίων αλλά και μέρος των ανώτερων μεσαίων στρώματων, αλλά και οδηγώντας σε νέα ανθρωπιστική κρίση τα κατώτερα και αδύναμα στρώματα. Οι δαπάνες για ρεύμα, θέρμανση και ψύξη απογείωσαν τις στεγαστικές δαπάνες σε αδύναμα και μεσαία νοικοκυριά.

Έχουμε επανειλημμένα πει ότι πριν δύο χρόνια, το 2020, με στοιχεία της EUROSTAT του 2020, δύομισι εκατομμύρια νοικοκυριά σε σύνολο 6,1 εκατομμύρια νοικοκυριά της χώρας -αυτά είναι όλα κι όλα τα νοικοκυριά της χώρας- στην πραγματικότητα, δηλαδή, το 40% του πληθυσμού της χώρας, βρίσκεται σε ένα εξαιρετικά επικίνδυνο σημείο, το οποίο σημαίνει ότι οι στεγαστικές του δαπάνες υπερβαίνουν το 40% των εισοδημάτων του. Όταν μπαίνει σε αυτό το κρίσιμο σημείο ένα κομμάτι του πληθυσμού μίας χώρας, τότε μιλάμε για βόμβα στα θεμέλια ακριβώς όλης της κοινωνίας.

Γιατί το λέμε αυτό; Διότι σκεφτείτε ποιος είναι ο μέσος ευρωπαϊκός όρος, δηλαδή πόσος πληθυσμός μεσοσταθμικά βρίσκεται στην Ευρώπη σε αυτή την κατάσταση. Είναι το 9,2% του πληθυσ-

μού. Πόσο είναι αυτό το ποσοστό στη δεύτερη χώρα μετά από εμάς -θυμάστε τι είπα, 40% το 2020; Είναι η Βουλγαρία με 17,4% ενώ εμείς στο 40%, επαναλαμβάνω. Πού βρισκόμαστε ακριβώς αυτή τη στιγμή; Σήμερα στο 50% απ' ό,τι λένε οι νεότερες μελέτες των φορέων που έχουμε, όπως ΙΝΕ, ΓΣΕΒΕΕ κ.λπ.. Δηλαδή ένα στα δύο νοικοκυριά δεν τα βγάζει πέρα με τις στεγαστικές του ανάγκες και βρίσκεται σε πρόβλημα επιβίωσης.

Η στεγαστική κρίση μοιραία για τα κατώτερα στρώματα επιφέρει επισιτιστική κρίση, δηλαδή δεν έχουν οι άνθρωποι να φάνε, δεν έχουν να πληρώσουν τα έξοδα υγείας, δεν έχουν να πληρώσουν τα έξοδα μεταφοράς, δεν έχουν να πληρώσουν τα έξοδα ένδυσης, τίποτα! Εκεί έχουμε φτάσει σήμερα.

Τα μέτρα ενίσχυσης που εφάρμοσε η Κυβέρνηση πριμοδοτούν την κερδοσκοπία και δεν έδωσαν ανάσα στην πλειοψηφία των νοικοκυριών. Είναι επιδόματα ανεπαρκή τελικά, που έδωσε ο κ. Μητσοτάκης, ο μεγάλος κατήγορος των επιδομάτων που είχε δώσει ο ΣΥΡΙΖΑ και τα οποία ανασύστησαν ένα διαλυμένο προνοιακό κράτος.

Και συγχρόνως τα φιλοκυβερνητικά μέσα μαζικής ενημέρωσης φιλοτεχνούν το φιλόστοργο προφίλ του Πρωθυπουργού, ο οποίος νοιάζεται για τους ευάλωτους. Την ίδια στιγμή ανενδοίαστα αφαιρεί από τους ευάλωτους επιδόματα και παροχές σε σχέση με την ενέργεια, αλλά και τη γενικότερη εισοδηματική τους κατάσταση. Θα το εξηγήσω και θα το αποδείξω.

Συγκεκριμένα, με την εφαρμογή των αυξημένων αντικειμενικών αξιών, που κάνατε από την 1-1-2022 στο 55% των περιοχών της χώρας, φάνηκε η τεράστια άγνοια και αδιαφορία του επιτελικού σας κράτους για τους ευάλωτους. Η αύξηση της αξίας ακίνητης περιουσίας αποκλείει πλέον δεκάδες χιλιάδες νοικοκυριά από τα κοινωνικά οικιακά τιμολόγια ηλεκτρικού ρεύματος, το ΚΟΤ δηλαδή. Τα αποκλείει, με ακούστε; Κόβεται αυτή η παροχή δωρεάν και φθηνού ηλεκτρικού ρεύματος όπου υπάρχει όριο ακίνητης περιουσίας, όπως ξέρετε, για να εγκριθούν.

Το ίδιο συμβαίνει με όλα τα επιδόματα, όπως το ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα που λέτε εσείς, πρώην ΚΕΑ, που είχε δημιουργήσει το 2017 -και το ΚΟΤ, το χαμηλότερο- ο ΣΥΡΙΖΑ. Να θυμίσουμε ότι το ΚΕΑ δίνεται σε νοικοκυριά ακραίας φτώχειας, δεν υπάρχει πιο ευάλωτος. Επομένως σήμερα οι νέες αντικειμενικές αξίες αποκλείουν χιλιάδες νοικοκυριά που παίρνουν και άλλα προνοιακά επιδόματα, δηλαδή επίδομα ανασφάλιστων υπερηλίκων, στεγαστικό επίδομα ανασφάλιστων υπερηλίκων, επίδομα στέγης και ούτω καθ' εξής.

Καθημερινά μας τηλεφωνούν χιλιάδες άνθρωποι. Σε εσάς, τους Βουλευτές της Νέας Δημοκρατίας, δεν σας τηλεφωνούν ότι τους κόπηκαν αυτά τα επιδόματα; Κανένας δεν πήρε χαμπάρι; Μιλάω για τις λαϊκές περιοχές, δεν μιλάω στα αριστοκρατικά προάστια. Μιλάω για το Περιστέρι, μιλάω για τον Ταύρο. Δεν σας τηλεφωνεί κανένας;

Γι' αυτό ο ΣΥΡΙΖΑ καταθέτει σύντομα τροπολογία για την αναμόρφωση του ορίου περιουσιακών στοιχείων στα ΚΟΤ και στα προνοιακά επιδόματα. Αν ενδιαφέρεστε στο ελάχιστο για τα εκατομμύρια των συνανθρώπων μας, πρέπει να την ψηφίσετε αυτή την τροπολογία και καλώς και όλη την Αντιπολίτευση. Σήμερα ψηφίζετε μόνοι σας αυτόν τον ανεφάρμοστο νόμο για προεκλογικούς λόγους. Νομίζω ότι γρήγορα πρέπει αυτή η αδιέξοδη κατάσταση να ανατραπεί.

Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε, για την ανοχή

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα του ΣΥΡΙΖΑ)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Νικήτας Κακλαμάνης): Καλείται στο Βήμα ο συνάδελφος από τη Νέα Δημοκρατία κ. Μάξιμος Σενετάκης.

ΜΑΞΙΜΟΣ ΣΕΝΕΤΑΚΗΣ: Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

Κυρίες και κύριοι Βουλευτές, η Κυβέρνηση έφερε και θα ψηφίσουμε σήμερα τον πρώτο κλιματικό νόμο στη χώρα μας. Είναι άλλη μια εξαγγελία που υλοποιούμε. Είναι άλλη μια απόδειξη πως ό,τι πούμε, το κάνουμε πράξη. Πολιτικά, λοιπόν, είμαστε απολύτως συνεπείς, αλλά και περιβαλλοντικά είμαστε απολύτως συνεπείς με τα ευρωπαϊκά προτάγματα και τις επιταγές.

Είναι αυτή η πολιτική και περιβαλλοντική συνέπεια που συνιστά την απόλυτη διάψευση των αυτόκλητων «προοδευτικών», που θέλουν να μονοπωλούν την περιβαλλοντική ευαισθησία. Περιβαλλοντικά υπεύθυνοι, και αυτό είναι σημαντικό, είναι εκείνοι που

τελικά καταφέρνουν να λύνουν τη δύσκολη εξίσωση, που από τη μια πλευρά έχει την προστασία και την ανάδειξη του φυσικού πλούτου και από την άλλη την ανάπτυξη και την πρόοδο.

Ο νέος κλιματικός νόμος έρχεται ακριβώς να διευκολύνει αυτούς τους ανθρώπους να κάνουν τη δουλειά τους. Κι όταν άνθρωποι με επιστημονική κατάρτιση και αίσθηση της προστιθέμενης αξίας του περιβάλλοντος μπορούν να κάνουν τη δουλειά τους ναι, και ευκαιρίες ανάπτυξης δημιουργούνται, και η ενεργειακή εξάρτηση από τα εισαγόμενα ορυκτά καύσιμα μπορεί να περιοριστεί, και το περιβάλλον να προστατευθεί.

Αυτό είναι το σκεπτικό του νόμου και υπηρετεί έναν εθνικό στόχο, να τρέξουμε πρώτοι ως χώρα την πράσινη μετάβαση και να είμαστε από τις πρώτες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης που θα πετύχουν τους στόχους της κλιματικής αλλαγής το 2050 και τον σταδιακό μετριασμό των εκπομπών των αερίων του θερμοκηπίου.

Μάλιστα ο νόμος περιγράφει με σαφήνεια τους ενδιάμεσους στόχους μετριασμού των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου για το 2030 και για το 2040. Προβλέπει σύστημα παρακολούθησης, αξιολόγησης και επαναρρυθμίσεως όπου αυτό απαιτείται, δείκτες παρακολούθησης της σχετικής προόδου, διαδικασίες αξιολόγησης της προόδου, αναπροσαρμογής των στόχων και λήψης πρόσθετων μέτρων και ούτω καθ' εξής.

Έτσι διαμορφώθηκε το θεσμικό πλαίσιο, τέθηκαν και οι στόχοι για τη σταδιακή μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου με την οποία θα αντιμετωπίσουμε την κλιματική κρίση.

Εδώ όμως, το «θα αντιμετωπίσουμε» έχει κρίσιμη σημασία. Ποιοι, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, θα αντιμετωπίσουμε την κλιματική κρίση; Οι Έλληνες μόνοι μας; Προφανώς και όχι. Με το «εμείς» εννοούμε την Ευρώπη τουλάχιστον. Αρκεί από μόνη της η Ευρώπη να αντιμετωπίσει την κλιματική αλλαγή για λογαριασμό όλου του πλανήτη; Προφανώς και όχι. Διότι ακόμα και αν μέχρι το 2030 η Ευρώπη πετύχει να μειώσει κατά 55% τις εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα, ώστε να είμαστε κλιματικά ουδέτεροι το 2050, η επίδοση αυτή για την παγκόσμια μείωση εκπομπών του διοξειδίου του άνθρακα δεν σημαίνει κάτι παραπάνω από 5% έως 8%.

Κι εδώ προκύπτουν σοβαρά ερωτήματα, που προϋπήρχαν ως προβληματισμός για την ορθότητα της ενεργειακής στρατηγικής που ακολουθεί η Ευρώπη και τώρα η ενεργειακή κρίση έχει αναδείξει. Ένα πρώτο, λοιπόν, ερώτημα είναι αν πραγματικά αξίζει το κόστος της μετάβασης που θα περάσει στις πλάτες των Ευρωπαίων φορολογουμένων, όταν άλλες χώρες στην ευρωπαϊκή γειτονιά, για να μην πάμε μακριά, δεν ακολουθούν την ίδια διαδικασία και δεν υπηρετούν τον ίδιο στόχο.

Η απάντηση είναι προφανώς και, ναι, αξίζει, αξίζει τώρα να επενδύσεις σε ΑΠΕ, ώστε στο μέλλον να κερδίσεις από τη δωρεάν και άφθονη πρώτη ύλη που λέγεται ήλιος και άνεμος.

Κι εδώ έρχεται το δεύτερο ερώτημα: Μήπως ο τρόπος που θα γίνουν αυτές οι επενδύσεις στο τέλος μας δημιουργήσει νέες εξαρτήσεις; Αν για παράδειγμα οι ευρωπαϊκές επενδύσεις σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας στηρίζονται σε πρώτες ύλες από τρίτες χώρες, τότε κινδυνεύουμε να βρεθούμε διπλά χαμένοι, και να εξαρτήσουμε μια κορυφαία ευρωπαϊκή στρατηγική από τις καλές προθέσεις τρίτων χωρών, οι οποίες όπως αποδεικνύεται δεν τις έχουν, και το περιβάλλον να επιβαρύνεται, καθώς όπως αποδεικνύεται οι χώρες αυτές δεν τηρούν τους ίδιους με τους ευρωπαϊκούς αυστηρούς περιβαλλοντικούς όρους.

Προφανώς αυτός ο προβληματισμός δεν αφορά στο νομοσχέδιο, το οποίο πολύ σωστά προβλέπει μια σειρά από συγκεκριμένα μέτρα για να μειωθούν οι εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου. Ο προβληματισμός αφορά στο σοβαρό ενδεχόμενο, την ώρα που όλοι εμείς στην Ευρώπη θα μετράμε πόσο θα μειώνουμε τους ρύπους, άλλοι δίπλα μας να ρυπαίνουν ανεξέλεγκτα, είτε με πολεμικές επιχειρήσεις είτε με διαδικασίες εξόρυξης πρώτων υλών που δεν τηρούν περιβαλλοντικούς όρους, ή ακόμα χειρότερα να ανταγωνίζονται τις οικονομίες μας με καύση φθηνών ορυκτών καυσίμων και ενίοτε να τις εκβιάζουν πιέζοντας με τις τιμές τους κατά πώς τους συμφέρει.

Συνεπώς, κυρίες και κύριοι Βουλευτές, κυρίες και κύριοι Υπουργοί, ναι, ως Έλληνες και Ευρωπαίοι έχουμε χρέος απέ-

ναντι στα παιδιά μας να τους κληροδοτήσουμε ένα περιβάλλον βιώσιμο. Έχουμε όμως και ευθύνη να αντιμετωπίσουμε όλους εκείνους που δεν νοιάζονται για το περιβάλλον και η ευθύνη αυτή είναι μπροστά μας τώρα, τώρα που βιώνουμε την ενεργειακή κρίση που προκαλεί ο εκβιασμός μιας χώρας, την οποία άφρονες ευρωπαϊκές πολιτικές επιλογές επέτρεψαν να μας κρατά ομήρους της ενεργειακά.

Πολύ φοβάμαι ότι αν δεν αναλάβουμε αυτή την ευθύνη θα βρεθούμε σε νέα αδιέξοδα. Δεν θα καταφέρουμε να πείσουμε τους πολίτες να επωμιστούν το όποιο κόστος για ένα καλύτερο μέλλον των παιδιών τους, όταν το θεωρούν αβέβαιο, και θα επιτρέψουμε στους λαϊκιστές να πείσουν για λύσεις μαγικές, που διαχρονικά αποδεικνύονται καταστροφικές.

Σας ευχαριστώ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Νικήτας Κακλαμάνης): Θα μιλήσει ο κ. Λαμπρούλης, μετά ο κ. Σκανδαλίδης, ύστερα ο κ. Βελόπουλος και παράκληση αν κάποιος άλλος Αρχηγός θέλει, να ενημερωθούμε εγκαίρως.

Κύριε Λαμπρούλη, έχετε τον λόγο.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΛΑΜΠΡΟΥΛΗΣ (ΣΤ' Αντιπρόεδρος της Βουλής): Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

Ένα ακόμα νομοθέτημα, κομμάτι στο παζλ της πολιτικής της πράσινης ανάπτυξης και των επενδύσεων σε όλους τους τομείς της οικονομίας, ενέργεια, κατασκευές, μεταφορές, κρατικές υποδομές ευρύτερα, προκειμένου να δοθεί διέξοδος σε κεφάλαια που λιμνάζουν, που έχουν υπερσυσσωρευθεί, αλλά και να απορροφηθούν εμπορεύματα πράσινης τεχνολογίας.

Πρόκειται για εφαρμογή και ενσωμάτωση στην ελληνική οικονομία όλων των μέτρων που προωθεί η Ευρωπαϊκή Ένωση για την επίτευξη της λεγόμενης «πράσινης μετάβασης και της κλιματικής ουδετερότητας», που όμως μόνο ουδέτερες και φιλικές δεν είναι για την τσέπη και τα δικαιώματα των εργαζομένων και των λαϊκών στρωμάτων, ενώ για τα πράσινα αρπακτικά της ενέργειας, τους επιχειρηματικούς ομίλους, αποτελεί πεδίο δόξης λαμπρό, αφού η Ευρωπαϊκή Ένωση, οι αστικές κυβερνήσεις, τους μπουκώνουν με πακτωλό χρημάτων σε απάντηση της λεγόμενης ενεργειακής κρίσης, που επιτείνεται από τον ιμπεριαλιστικό πόλεμο και την αντιπαράθεση NATO - Ρωσίας. Είναι ένας πόλεμος που αξιοποιείται από τους ομίλους, την Ευρωπαϊκή Ένωση και τις κυβερνήσεις που τους υπηρετούν ως ευκαιρία για την επιτάχυνση των τεράστιων επενδύσεων σε πράσινα πεδία κερδοφορίας, που όμως φουσκώνουν διαρκώς τον λογαριασμό που πληρώνει ο λαός με την πανάκριβη ενέργεια και τη διείρυνση της ενεργειακής φτώχειας.

Διότι και τα νέα πακέτα εκατοντάδων δισεκατομμυρίων που ανακοινώνει η Ευρωπαϊκή Ένωση για τις δράσεις, όπως αυτές που περιγράφονται στο νομοσχέδιο, έχουν ξεκάθαρο ταξικό πρόσημο υπέρ των επιχειρηματικών ομίλων, την ίδια ώρα που ο λαός μας ζει δύσκολες μέρες με την ακρίβεια, τις ανατιμήσεις βασικών προϊόντων να μην έχουν τελειωμό, και τις αυξήσεις σε ρεύμα και καύσιμα να διαλύουν το εισόδημά του.

Και έρχεστε, σαν έτοιμοι από καιρό, και προβάλλετε ως μοναδική διέξοδο τις δήθεν «πράσινες» μπίζνες, ενώ τα περί προστασίας του περιβάλλοντος και η πράσινη ευαισθησία σας αποτελούν σκέτη υποκρισία, ενώ η δήθεν αντιμετώπιση της όποιας κλιματικής αλλαγής αποδεικνύει πόσο ψεύτικο είναι το ενδιαφέρον σας.

Διότι τέτοιοι νόμοι, όπως ο κλιματικός που συζητάμε, όπως και οι κανονισμοί της Ευρωπαϊκής Ένωσης, έρχονται να ξεπλύνουν περιβαλλοντικά εγκλήματα που έγιναν από όλες τις κυβερνήσεις έως τώρα, όπως οι ιμπεριαλιστικοί πόλεμοι, η παράδοση της γης, των δασών, του αέρα, της θάλασσας, των παραλιών σε πράσινους καπιταλιστές για κάθε είδους εκμετάλλευση, η καύση αντίστοιχα των σκουπιδιών για παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας καταστρέφοντας το περιβάλλον και επιβαρύνοντας τη δημόσια υγεία. Ο ένοχος όμως δεν γίνεται σωτήρας.

Ακριβώς πτυχή της ίδιας στρατηγικής, της λεγόμενης «πράσινης ατζέντας» της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αποτελεί η προώθηση της ηλεκτροκίνησης και για την οποία προ διετίας ψηφίσατε σχετικό νομοσχέδιο, που τώρα επιταχύνετε την υλοποίησή του.

Ποιος ο στόχος; Η απόσπαση μεγαλύτερου κομματιού από την πίτα των διεθνών αγορών για λογαριασμό και κατ' απαίτηση των ευρωπαϊκών ομίλων αυτοκινητοβιομηχανίας, που για χάρη τους η Κομισιόν αποφάσισε πριν μερικά χρόνια σειρά κινήτρων, άμεσης και έμμεσης ενίσχυσης, για να προωθηθεί η αγορά ηλεκτροκίνητων, η παραγωγή τους, όπως και η παραγωγή συσσωρευτών, μπαταριών και άλλων.

Σε αυτούς τους στόχους συντονίστηκε και η Ελλάδα, αφού τόσο η κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ όσο και η κυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας έκαναν και κάνουν ό,τι περνά από το χέρι τους για την προώθηση της συγκεκριμένης αγοράς.

Οι δε αναλύσεις για μη εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου από τα ηλεκτροκίνητα αυτοκίνητα είναι ψευδείς και παραπλανητικές, αν συνυπολογίσει κανείς όλες τις απώλειες, ενώ συγκαλύπτεται ότι το συνολικό περιβαλλοντικό αποτύπωμα στην κατανάλωση ενέργειας. Αντίστοιχα, δεν υπολογίζεται η συνολική επιβάρυνση της ηλεκτροκίνησης στο κοινωνικό σύνολο, πέραν της ακριβής τιμής των αυτοκινήτων ή όπως για παράδειγμα το κόστος νέων ηλεκτρικών υποδομών, φορτιστών κ.λπ., αλλά και οι επιπτώσεις στο περιβάλλον με την επιβάρυνσή του, όπως για παράδειγμα για την παραγωγή των μπαταριών, άλλων εξαρτημάτων ή για παράδειγμα το τεράστιο αποτύπωμα στη χρήση νερού για τις μπαταρίες λιθίου στις περιοχές ή αντίστοιχα στους χώρους εξόρυξης.

Έτσι λοιπόν, αν κάτι αναδεικνύεται και από αυτό το νομοσχέδιο -και θεωρούμε πως χρειάζεται να σκεφτεί ο λαός μας και να βγάλει συμπεράσματα- είναι η εξής αντίφαση στο πλαίσιο αυτού ακριβώς του συστήματος, του καπιταλισμού, το ότι δηλαδή η εξέλιξη της τεχνολογίας, της ηλεκτροκίνησης για παράδειγμα ή της ενέργειας κατ' επέκταση στο σύνολο και όλοι οι άλλοι τομείς, αντί να συμβάλουν στη βελτίωση της ζωής, των εργασιακών συνθηκών, στη μείωση του εργατικού χρόνου και στην αύξηση του ελεύθερου χρόνου αντίστοιχα, στην αύξηση μισθών και δικαιωμάτων, αντίθετα αποτελούν απειλή για τους εργαζόμενους, πολύ περισσότερο που οι εργαζόμενοι καλούνται να θυσιάσουν για τις επενδύσεις, τον ανταγωνισμό, τα κέρδη των επιχειρηματικών ομίλων, που καθορίζουν με βάση την κερδοφορία τους το τι θα παραχθεί, αν θα παραχθεί, αλλά και το πού και με τι όρους, και όχι με κριτήριο την ικανοποίηση των συνεχώς διευρυνόμενων αναγκών του λαού μας.

Αντίστοιχα οι πράσινες πολιτικές, με τις οποίες όλες οι κυβερνήσεις διαδοχικά ευθυγραμμίζονται και η μια πιάνει το νήμα από εκεί που το άφησε η άλλη, δεν έχουν την παραμικρή σχέση με την προστασία του περιβάλλοντος, το οποίο καταστρέφεται συστηματικά εξαιτίας του καπιταλιστικού τρόπου παραγωγής.

Αυτός, λοιπόν, είναι ο ορατός εχθρός, ο θανάσιμος εχθρός αλλά και κίνδυνος, όχι μόνο για το περιβάλλον αλλά και για τα δικαιώματα των εργαζομένων των λαϊκών στρωμάτων στη χώρα μας.

Και στο ερώτημα αν υπάρχει λύση που μπορεί να ικανοποιήσει το σύνολο των αναγκών του λαού, να αξιοποιήσει στο έπακρο τα επιτεύγματα της επιστήμης και της τεχνολογίας, την κάλυψη των ενεργειακών αναγκών της λαϊκής οικογένειας, την προστασία του περιβάλλοντος και της υγείας του του λαού μας, τη μείωση της ενεργειακής εξάρτησης της χώρας, τις σταθερές θέσεις ασφαλούς εργασίας με ώθηση στην ισόμετρη ανάπτυξη περιοχών της χώρας, το Κομμουνιστικό Κόμμα φωτίζει και δείχνει τον δρόμο και λέει πως υπάρχει λύση, ναι, και για να εφαρμοστεί απαιτείται η εργατική τάξη, ο λαός, να πάρει στα χέρια του την οικονομία και το τιμόνι της εξουσίας, έτσι ώστε σκοπό της παραγωγής να αποτελούν οι κοινωνικές ανάγκες και όχι το καπιταλιστικό κέρδος. Έτσι και το ενεργειακό προϊόν θα αποτελεί κοινωνικό αγαθό για όλους και όχι εμπόρευμα.

Αφορά, λοιπόν, έναν ριζικά διαφορετικό δρόμο ανάπτυξης, όπου όλες οι εγχώριες ενεργειακές πηγές και τα μέσα παραγωγής, μεταφοράς και διανομής της ενέργειας θα αποτελούν κρατική κοινωνική ιδιοκτησία. Σε αυτό το πλαίσιο του σοσιαλισμού ο ενεργειακός κεντρικός σχεδιασμός θα μπορεί να αξιοποιεί συνδυασμένα όλες τις διαθέσιμες εγχώριες πηγές και όλες τις διαθέσιμες τεχνικές λύσεις για να βελτιώσει το σημερινό ενεργειακό μείγμα της χώρας, για να διασφαλίζεται η λαϊκή ευημερία. Συγ-

χρόνως θα αξιοποιείται η επιστημονική έρευνα για να προβλέπει έγκαιρα τις μελλοντικές ανάγκες της κοινωνίας.

Σε αυτή την κατεύθυνση το ΚΚΕ μπαίνει μπροστά για να οργανωθεί η πάλη του λαού και να ανοίξει αυτός ο ελπιδοφόρος δρόμος της πραγματικής ανατροπής.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Νικήτας Κακλαμάνης): Τον λόγο έχει τώρα ο Κοινοβουλευτικός Εκπρόσωπος του ΠΑΣΟΚ - Κινήματος Αλλαγής κ. Κωνσταντίνος Σκανδαλίδης.

Μετά, όπως είπα, τον λόγο θα πάρει ο κ. Βελόπουλος.

Κύριε Σκανδαλίδη, έχετε τον λόγο.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΚΑΝΔΑΛΙΔΗΣ: Ευχαριστώ πολύ, κύριε Πρόεδρε.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, σήμερα η Βουλή συζητά ένα σχέδιο νόμου που θα έπρεπε να αποβεί σταθμός για ολοκλήρωση την κοινοβουλευτική περίοδο. Πρόκειται για το υπ' αριθμόν ένα πρόβλημα της εποχής κατά κυριολεξία, για τον πλανήτη και την προστασία της ζωής αυτού, για την περιβαλλοντική και οικολογική αναγέννηση, τη σχέση του ανθρώπου με τη φύση και το οικοσύστημα και την αναπαραγωγή των περιβαλλοντικών όρων, για την Ευρώπη που οφείλει να δώσει ένα μοντέλο για ακόμη έναν πολιτισμό του ανθρώπου στις σημερινές πολυεπίπεδες κρίσεις, για την Ελλάδα που οφείλει όχι μόνο να προστατεύει τις πηγές ζωής της αλλά και να τις αξιοποιήσει ως το σύγχρονο, παραγωγικό, συγκριτικό της πλεονέκτημα, για την τοπική κοινότητα και την αναζήτηση της «καλημέρας» των πολιτών, το δικαίωμα στην αξιοπρέπεια και την ποιότητα ζωής.

Και θα παραφράσω ένα παλιό σύνθημα των οικολόγων και θα το προσθέσω -θα το παραφράσω κυριολεκτικά- «Σχεδιάσε παγκόσμια, προγραμματίσε εθνικά, δρόσε τοπικά. Να σχεδιάσεις, να προγραμματίσεις να δράσεις με μέτρο τον άνθρωπο και τη ζωή του και την αρμονία με τη φύση».

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, μια αποστροφή ομιλίας μου στη Βουλή πριν από λίγο καιρό, στην οποία εκτίμησα ότι ο ΣΥΡΙΖΑ είναι το ξεπερασμένο χθες, η Νέα Δημοκρατία είναι το αδιέξοδο σήμερα και το ΠΑΣΟΚ έρχεται από το μέλλον, ενόχλησε τον Πρωθυπουργό. Το θέμα που συζητάμε σήμερα δεν έρχεται απλώς από το μέλλον, είναι ήδη παρόν και είναι το μέλλον και αποτελεί το πιο χειροπιαστό θέμα σύγκρισης ανάμεσα στην πολιτική που με περισσή καθυστέρηση προτείνει σήμερα η Κυβέρνηση και στη δική μας διαφορετική οπτική γωνία και αντιπρόταση.

Τι έγινε μέχρι τώρα ιστορικά; Όταν εμείς από το 1986 ψηφίζαμε περιβαλλοντικό νόμο, εσείς δεν είχατε καν καταγράψει το θέμα στον δικό σας ορίζοντα και, βέβαια, καταψηφίσατε τότε πεισματικά. Όταν εμείς προτείναμε το 2009 ένα μοντέλο ανάπτυξης που να εδράζεται στην «πράσινη» οικονομία, εσείς μιλούσατε ειρωνικά για «πράσινα άλογα». Όταν εμείς αρχίσαμε να εφαρμόζουμε μια πολιτική διάχυσης των ΑΠΕ στις ατομικές και συλλογικές τοπικές κοινότητες και ιδίως στις αγροτικές περιοχές, εσείς ουσιαστικά τις εκφυλίσατε και τις σταματήσατε αφήνοντας το πεδίο ελεύθερο μόνο για τα μεγάλα συμφέροντα.

Και πρόσφατα, όμως, έναν χρόνο πριν καταθέσαμε έναν οδικό χάρτη με την αείμνηστη Πρόεδρό μας, με τέσσερα βήματα για το πώς θα διαμορφωθεί το θεσμικό πλαίσιο με τη συμμετοχή πολιτών και φορέων και πώς θα καταλήξει σε πρόταση όπου μπορούν να ελέγχονται, να διορθώνονται και να αναδιατάσσονται οι στόχοι και να εφαρμόζονται οι πολιτικές.

Έρχεστε με καθυστέρηση, έναν χρόνο μετά, να καταθέσετε το παρόν σχέδιο νόμου. Αλήθεια, έχω μια απορία: Τι συζητούσατε έναν ολόκληρο χρόνο; Για να καταλήξετε σε μια παράθεση ποσοτικών στόχων με αυθαίρετη επιλογή; Για να αγνοήσετε τελείως κάθε δυνατότητα συμμετοχής φορέων και πολιτών και συνδιαμόρφωσης, που είναι η ελάχιστη προϋπόθεση εφαρμογής ενός τέτοιου πλαισίου; Για να φέρετε γενικές προτάσεις στο δεδομένο αναπτυξιακό και παραγωγικό πλαίσιο που δεν διαμορφώνουν νέες συνθήκες βιώσιμης ανάπτυξης; Για να αγνοήσετε εντελώς τις τελευταίες εξελίξεις και κρίσεις στην ενέργεια αποσυνδέοντας τις διατάξεις του νόμου από τη δραματική σημερινή συγκυρία; Πού θα στηριχτεί το οικοδόμημα της νέας πολιτικής που αντιμετωπίζει την κλιματική κρίση;

Ξέρετε γιατί οι στόχοι που θέτετε είναι αυθαίρετοι και απλησίαστοι; Γιατί κλιματικός νόμος στη σημερινή εποχή και με τις

συγκεκριμένες συνθήκες που επικρατούν στη διαδικασία της ανάπτυξης χωρίς αλλαγή ριζική του παραγωγικού μοντέλου, είναι αδύνατον να εφαρμοστεί. Αυτή είναι η τρίτη προϋπόθεση που η μη υλοποίησή της καθιστά ευχολόγιο τον νόμο σας.

Κυρίες και κύριοι της Κυβέρνησης, από το σύγχρονο τρίπτυχο που αποτελεί το θεμέλιο οποιασδήποτε αντιμετώπισης της κλιματικής κρίσης απέχετε παρασάγγας. Είναι ξένες ιδέες για τη συντηρητική σας φυσιογνωμία και στρατηγική.

Η πρώτη είναι η κλιματική δημοκρατία, η ψυχή του «δράσε τοπικά» που ανέφερα στην αρχή, η δυνατότητα μιας τοπικής κοινωνίας να συμμετέχει ισότιμα και ενεργά όχι μόνο στην αξιοποίηση προγραμμάτων, αλλά, κυρίως, στον έλεγχο, τη διόρθωση, την εφαρμογή και τη θέσπιση συνεχώς νέων ενδιάμεσων στόχων, για να οδηγηθούμε στους τελικούς. Εδώ είναι ο τοπικός και περιφερειακός σχεδιασμός -ο αντίποδας του δήθεν επιτελικού κράτους-, είναι οι φορείς της τοπικής και περιφερειακής δημοκρατίας, της αυτοδιοίκησης και οι συσσωματώσεις της τοπικής κοινωνίας, της κοινωνίας των πολιτών, ο καθοριστικός παράγοντας που θα αναλάβει την πρωτοβουλία και θα συμμετάσχει στις επιλογές του κλιματικού νόμου.

Η δεύτερη ιδέα που είναι ξένη για εσάς είναι η κλιματική δικαιοσύνη, η δυνατότητα των ευάλωτων στρωμάτων του πληθυσμού, του κάθε νοικοκυριού, των παραγωγικών τάξεων και δυνάμεων να συμμετάσχουν ενεργά στην υλοποίηση του σχεδίου. Και αυτό γιατί θα ωφεληθούν οικονομικά, γιατί θα καθορίσουν την ποιότητα της ζωής τους οι ίδιοι, γιατί θα συντελέσουν ενεργά στην αναστροφή του παραγωγικού μοντέλου και γιατί θα αναπτύξουν μια νέα δυναμική στην οικονομία, στην παραγωγή και στην ανάπτυξη.

Η τρίτη ιδέα που είναι ξένη για εσάς είναι η διαγενεακή αλληλεγγύη. Ό,τι πράττουμε σήμερα έχει ευθεία και καταλυτική επίδραση στις νέες γενιές. Δεν είναι ιδεολογικοί λόγοι, είναι εξόχως επείγοντες και καθοριστικοί για τον κόσμο που θα ζήσουν οι νέοι άνθρωποι που έπονται. Εδώ δεν χρειάζονται αποδείξεις. Όταν δεν υπάρχει παρόν, είναι πάρα πολύ δύσκολο να υπάρχει καλό μέλλον για τις επόμενες γενιές.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, εμείς δεν θα θέλαμε με κανέναν τρόπο να αρνηθούμε στόχους βιώσιμης ανάπτυξης, οικολογικής ισορροπίας, αντιμετώπισης της κλιματικής κρίσης. Θα θέλαμε, πραγματικά, να υποστηρίξουμε ένα θέμα για το οποίο είχαμε τεράστια ευαισθησία και το δείξαμε σε όλη την ιστορική διάρκεια και τελικά, και αρκετά πρόσφατα. Θέλαμε, πραγματικά, να έχουμε μια ταύτιση απόψεων που θα διαμορφωνόταν μέσα από μια σύνθεση σε επίπεδο διαβούλευσης και με τα πολιτικά κόμματα, γιατί νομίζω ότι αυτός ο στόχος είναι εθνικός, δεν είναι ένας στόχος που έχει σχέση τόσο με την κομματική αντιπαράθεση.

Παρ' όλη τη μεγάλη διαφωνία μας, εμείς καταθέσαμε μια συγκεκριμένη τροπολογία που διασφαλίζει στοιχειωδώς κάποιους από τους όρους -που δεν είναι η γνώμη μας, είναι απολύτως απαραίτητοι- προκειμένου να υπάρξει ένα πρακτικό αποτέλεσμα, πέρα από τους αριθμητικούς στόχους, της συγκεκριμένης πολιτικής που εσείς εισηγήσατε. Την καταθέσαμε την τροπολογία, υπάρχει και σε άρθρο σήμερα του Προέδρου της παράταξης. Οι όροι είναι τρεις:

Να τεθεί στοχοθεσία σταδιακής απεξάρτησης απ' όλα τα ορυκτά καύσιμα, όπως είναι το φυσικό αέριο και το πετρέλαιο, πράγμα που το επαναλαμβάνουμε συνεχώς επί τόσους μήνες μόνον. Γιατί δεν μπορεί να υπάρξει ουσιαστική αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής και κρίσης χωρίς αυτή τη συγκεκριμένη στρατηγική, που δυστυχώς δεν εφαρμόστηκε ούτε από την προηγούμενη κυβέρνηση ούτε από τη σημερινή.

Δεύτερον, έστω και τώρα να συσταθεί μια κλιματική συνέλευση που θα ανοίξει τον διάλογο στην κοινωνία, με συμμετοχή ιδίων των νέων ανθρώπων, αξιοποιώντας και καλές πρακτικές από την ευρωπαϊκή εμπειρία. Να είναι μια κλιματική συνέλευση μόνιμη που θα δίνει τον τόνο της συμμετοχής της κοινωνίας κάθε φορά στη χάραξη των νέων στόχων.

Και, τρίτον, να συσταθεί ένα πραγματικά ανεξάρτητο εθνικό επιστημονικό συμβούλιο με ισχυρές και ουσιαστικές αρμοδιότητες, το οποίο θα παρακολουθεί, θα ελέγχει, θα διορθώνει και θα προτείνει κάθε φορά.

Πιστεύουμε ότι η Κυβέρνηση, τουλάχιστον γι' αυτές τις συγκεκριμένες επιλογές, θα είχε την ευαισθησία ή θα έχει την ευαισθησία -δεν ξέρω αν συμβεί αυτό μέχρι το τέλος- να αποδεχτεί τους προφανείς μίνιμουμ όρους που θα καταστήσουν στοιχειωδώς εφαρμόσιμο τον σημερινό νομό σας.

Οψόμεθα!

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα του Κινήματος Αλλαγής)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Νικήτας Κακλαμάνης): Ευχαριστώ και για την εξοικονόμηση του χρόνου.

Και τώρα καλείται στο Βήμα ο Πρόεδρος της Κοινοβουλευτικής Ομάδας της Ελληνικής Λύσης κ. Βελόπουλος.

ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΒΕΛΟΠΟΥΛΟΣ (Πρόεδρος της Ελληνικής Λύσης): Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε, αλλά ακόμη δεν κατέβηκα από το γραφείο για να έρθω να μιλήσω στο ελληνικό Κοινοβούλιο και μαθαίνω ότι στην επιτροπή γίνεται χαμός. Και ρωτώ τους Βουλευτές της Νέας Δημοκρατίας, αλλά και τον Υπουργό...

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΑΜΥΡΑΣ (Υφυπουργός Περιβάλλοντος και Ενέργειας): Σε ποια επιτροπή, κύριε Πρόεδρε;

ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΒΕΛΟΠΟΥΛΟΣ (Πρόεδρος της Ελληνικής Λύσης): Διορίζετε τον υπεύθυνο στην Επιθεώρηση Εργασίας, στην ανεξάρτητη αρχή. Κάνετε καινούργια ανεξάρτητη αρχή. Αφού καταργήσατε ό,τι υπάρχει σε επίπεδο δημοσίου φορέα και κάνετε ανεξάρτητες αρχές με δικούς σας ανθρώπους, φέρετε υπεύθυνο -τον έφερε ο κ. Χατζηδάκης- έναν κ. Τζιλιβάκη. Ξέρετε ποιος είναι ο Τζιλιβάκης; Είναι διευθυντής της «INTRUM», των κορακιών. Και μου τον βάζετε υπεύθυνο στην Επιθεώρηση Εργασίας; Το κοράκι; Ένα κοράκι κανονικό είναι ο άνθρωπος. Η «INTRUM» είναι τα κοράκια που παίρνουν τα κόκκινα δάνεια με 2%-3%. Τον διευθυντή, λοιπόν, της «INTRUM» πάτε και τον βάζετε στην Επιθεώρηση Εργασίας.

Τι να πω; Τι μπορώ να πω γι' αυτή την Κυβέρνηση πραγματικά! Κάθε μέρα και μια δυσάρεστη έκπληξη για τον ελληνικό λαό. Εμείς το περιμέναμε. Γιατί πραγματικά τα έχετε κάνει παντού σαλάτα, για να μην πω καμμία άλλη κουβέντα και είμαστε στο ελληνικό Κοινοβούλιο. Διότι κάθε μέρα κάνετε κι ένα λάθος.

Δεν θα μείνω στο ανιστόρητο της λέξεως «Ιστανμπούλ» του Έλληνα Πρωθυπουργού. Θα κάνω μια μικρή παρένθεση αναγκαστικά. Είστε πολύ εύκολοι στο να χαρίζετε ονόματα και ιστορία στην Ελλάδα. Ο κ. Δένδιας μου μοστράρισε στο twitter ως «Βόρεια Μακεδονία» την ψευτομακεδονία. Ο Πρωθυπουργός αποκαλεί «Ιστανμπούλ» την Κωνσταντινούπολη. Και μη μου αρχίζετε «διεθνώς λέγεται έτσι». Βαρέθηκα τα διεθνώς. Πραγματικά τα βαρέθηκα. Γιατί δεν ξέρετε πώς μετονομάστηκε η Κωνσταντινούπολη, δύο χιλιάδες περίπου χρόνια ιστορίας, σε Ιστανμπούλ. Αν ρωτήσω εδώ τους Βουλευτές, δεν ξέρει κανένας. Το επέβαλε ο Κεμάλ Ατατούρκ. Ξέρετε πώς το έκανε, κύριε Σκρέκα, για να μαθαίνετε και λίγο ιστορία εκεί στη Νέα Δημοκρατία; Η πόλη λεγόταν Κωνσταντινούπολη μέχρι τη δεκαετία του 1930. Τη δεκαετία του 1940 επέβαλε ο Κεμάλ, ο «φίλος» -ο σφαγέας των Ελλήνων, φίλος για μερικούς εδώ μέσα, που έκαναν και συνέδρια κατά το παρελθόν- επέβαλε όλη η αλληλογραφία που έρχονταν στην Τουρκία και έλεγε Κωνσταντινούπολη να φεύγει πίσω επί ένα έτος. Έτσι αναγκάστηκαν όλοι να στέλνουν αλληλογραφία «Ιστανμπούλ».

Αυτός ο βιασμός της ιστορίας και για τη Βόρεια Μακεδονία, όπως την αποκαλείτε εσείς πραγματικά και ο Υπουργός σας, με την επαίσχυντη αυτή Συμφωνία, αλλά και το «Ιστανμπούλ», πραγματικά μας ξεπερνάει. Έχετε ξεπεράσει κάθε όριο. Τα βασικά δεν ξέρετε.

Για εμάς στην Ελληνική Λύση δεν υπάρχει Βόρεια Μακεδονία. Μία είναι η Μακεδονία. Είναι η Ελλάδα. Δεν υπάρχει Ιστανμπούλ. Υπάρχει Κωνσταντινούπολη. Καταλάβετε το.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Ελληνικής Λύσης)

Και τα λάθη τα κάνετε κάθε μέρα όλο και περισσότερα. Γι' αυτό και βράζει ο κόσμος. Κοιτάξετε, κύριε Σκρέκα. Προσωπικά σας συμπαθώ πάρα πολύ, αλλά αν ήθελε ΣΥΡΙΖΑ στη θέση του ΣΥΡΙΖΑ, θα ψήφιζε ΣΥΡΙΖΑ ο ελληνικός λαός. Ψήφισε εσάς για να αλλάξετε τη συμφωνία, για να τα κάνετε καλύτερα. Γίνετε, όμως, πιο «ροζ» κι από τον ΣΥΡΙΖΑ πλέον. Τα έχω μεπερδέψει πραγματικά. Δεν μπορώ να καταλάβω.

Πετάχτε τα ακατόρθωτα. Σήμερα η Ελλάς είναι ο υπ' αριθμόν

ένα εχθρός της Ρωσίας. Κι άντε, είστε εχθρός της Ρωσίας. Τι κερδίζει η Ελλάδα; Σας λέω κάντε τον EastMed που είναι αντιρωσικός αγωγός και δεν κάνετε τίποτα! Είμαστε οι μόνοι που φωνάζουμε γι' αυτό. Κανείς δεν μιλάει. Και βγαίνει χθες η Ζαχάροβα και λέει το αυτονόητο η κυρία αυτή. Επαναλαμβάνω ότι πρέπει να μιλάει πιο κομψά για την Ελλάδα και για τους Έλληνες και για τον Πρωθυπουργό. Όμως τι είπε; Είπε: «Είναι λάθος η σύγκριση Μαριούπολης με το Μεσολόγγι». Δεν ξέρετε ιστορία. Τι σχέση έχει η Μαριούπολη με το Μεσολόγγι, που συνέκρινε ο Πρωθυπουργός πριν λίγες μέρες στην Αμερική; Κάνετε λάθη ιστορικά. Θα τα βρούμε μπροστά μας.

Ακούστε, κύριε Σκρέκα, κύριε Υπουργέ μου. Όταν ο δικός σας ο αγρότης -γιατί είστε από τη Θεσσαλία, όπως εγώ είμαι από τη Μακεδονία- δεν μπορεί να στείλει τα μαρούλια του, τη ντομάτα του και το ροδάκινό του στη Ρωσία, γιατί μας επέβαλαν οι Ευρωπαίοι να βάλουμε εμπόριο, η Γαλλία, η «RENAULT», να μην θέλει να αποσυρθεί -λέει- από τη Ρωσία, αλλά κρατάει το δικαίωμα σε έξι χρόνια να ξαναγοράσει την εταιρεία. Μάγκες οι Ευρωπαίοι, κορόιδα εμείς. Εμείς μαρουλάκι δεν μπορούμε να στείλουμε, με τις κυρώσεις που επιβάλλονται.

Κι επειδή όλα τα περιμένετε από τους συμμάχους, φαντάζομαι ότι ενημερωθήκατε τι είπε ο κ. Στόλτενμπεργκ παρουσία του Πρωθυπουργού στο Νταβός χθες. Τι είπε ο Γενικός Γραμματέας του ΝΑΤΟ; Ας το διαβάσω: «Κανένας άλλος σύμμαχος δεν έχει υποστεί περισσότερες τρομοκρατικές επιθέσεις από την Τουρκία». Το κράτος-τρομοκράτης, η Τουρκία, το κράτος των φασιστών το υπερασπίζεται ο Γενικός Γραμματέας του ΝΑΤΟ και το ΝΑΤΟ θα υπερασπιστεί την Ελλάδα. Αυτά είναι ανήκουστα πράγματα. Το κράτος που πήγε στη Λιβύη, που πήγε στο Ιράκ, το κράτος που εισέβαλε στη Συρία, το κράτος που απειλεί την Ελλάδα, το κράτος που δίνει όπλα από εδώ κι από εκεί, και στους Ουκρανούς και στους Αζέριους, το κράτος-τρομοκράτη, το υπερασπίζεται ο Γενικός Γραμματέας του ΝΑΤΟ κι ακόμη η Νέα Δημοκρατία δεν έχει κάνει ένα διάβημα να τραβήξει το αυτί του κ. Στόλτενμπεργκ.

Εκεί που ήμουν ήσυχος πραγματικά, κύριοι συνάδελφοι, ότι ο Πρωθυπουργός επιτέλους είπε κάτι πολύ σημαντικό, ότι θα αποτρέψουμε -λέει- εμείς την οποιαδήποτε εισβολή των Τούρκων, βγαίνει, ξανακάνει δήλωση χθες και λέει «θα υπερασπιστώ την εθνική κυριαρχία», την ίδια ώρα κάνει βόλτες το «Γιαβούζ» στο κεντρικό Αιγαίο. Πού είναι η αποτροπή; Πού είναι η αντίδραση; Πού είναι, πείτε μου εσείς. Εδώ δεν τολμάτε να ρίξετε ένα τουρκικό drone που δεν έχει καν επιβάτη. Σας το λέμε χίλιες φορές, είναι ένα μήνυμα. Καταρρίψτε ένα drone τουρκικό κάποια στιγμή για να στείλουμε ένα μήνυμα. Τώρα! Αύριο! Περνούν πάνω από το Αιγαίο.

Και πάμε στον κλιματικό νόμο, κύριε Σκρέκα. Είμαι βέβαιος ότι και ο κύριος Υπουργός και ο κ. Αμυράς -συμπαθείς και οι δύο- δεν έχουν διαβάσει τον νόμο. Θα πω μερικά από τα λάθη. Θα πω μερικά, όχι πολλά. Είναι νόμος αποτυχημένος για έναν και μόνο λόγο. Γιατί θάβει τα ελληνικά κοιτάσματα. Έτσι όπως είναι γραμμένος ο νόμος αυτός, θάβει τις εξορύξεις φυσικού αερίου και πετρελαίου που προανήγγειλε ο Πρωθυπουργός πριν δύο μήνες.

Θα σας πω, κύριε Υπουργέ, γιατί κάνετε λάθη. Χωρίς να ρωτήσετε τον ελληνικό λαό, χωρίς να ρωτήσετε τον άνθρωπο που έχει βάλει έναν λέβητα πετρελαίου σπίτι του γιατί είχε χρήματα και τον έβαλε, του λέτε τώρα είσαι υποχρεωμένος να τον αφαιρέσεις, να επενδύσεις ξανά και να βάλεις έναν άλλον λέβητα σε μερικά χρόνια.

Και ερωτώ τον Υπουργό: Ο θεός του, ο πατέρας του, μπορεί να έχουν την οικονομική δυνατότητα ή εγώ έχω την οικονομική δυνατότητα να αλλάξω τον λέβητά μου. Ο Έλληνας την έχει; Ποια είναι η λύση; «Θα επιδοτήσουμε». Ένα κράτος πτωχευμένο θα ξαναδανειστεί για να επιδοτήσει λέβητες γερμανικούς, γαλλικούς, ιταλικούς, όταν δεν παράγουμε εμείς δικούς μας κι όταν, επαναλαμβάνω, αυτό σημαίνει κόστος για τον Έλληνα. Νέα χαράτσια!

Δεν θα πω για την ασφάλεια που υποχρεώνετε τον πολίτη. Θα πω το εξής. Υποχρεώνετε τον ταξιτζή να πάρει ηλεκτρικό αυτοκίνητο. Ξέρετε πόσο κοστίζει ένα ηλεκτρικό αυτοκίνητο; Πάλι επιδότηση. Πάλι δανεικά. Πάλι φορτώνουμε στο χρέος. Η γνωστή

τακτική τους. Δανειζονται, φορτώνεις το χρέος. Πάρτε αυτοκίνητο ηλεκτρικό, λέει. Μα, μισό λεπτό. Σε επτά χρόνια θα χρειαστεί μπαταρία το αυτοκίνητο. Το 1/3 του κόστους του αυτοκινήτου είναι η μπαταρία. Το ξέρετε, κύριε Υπουργέ; Ο ταξιτζής το ξέρει, γιατί γνωρίζει.

Και το χειρότερο ποιο είναι από όλα; Μιλάτε για περιβάλλον εσείς και πραγματικά απορώ με τη λογική σας, όταν δεν υπάρχει μέθοδος ανακύκλωσης των μπαταριών. Οι μπαταρίες των ηλεκτρικών αυτοκινήτων δεν ανακυκλώνονται, κύριοι. Το ξέρει κανείς; Κανείς δεν το ξέρει, κανείς δεν το λέει. Όλοι μιλούν για πράσινη ανάπτυξη και πράσινα άλογα. Έχω κουραστεί να το λέω συνεχώς.

Ακούστε τώρα τι θα συνέβαινε. Φανταστείτε η Ελλάδα, κύριε Υπουργέ, να είχε πεντέμισι εκατομμύρια ηλεκτρικά αυτοκίνητα και να είχαμε black out, ενεργειακή κρίση. Πώς θα πηγαίνατε εσείς στη δουλειά σας; Σκεφτείτε το λιγάκι, αφού μιλάμε για ενεργειακή κρίση η οποία θα διαρκέσει χρόνια. Τι κάνετε; Και ωραία, φέρνετε ηλεκτρικά αυτοκίνητα, το θέλετε. Γιατί δεν κάνετε κάτι με τα ηλεκτρικά αυτοκίνητα στην Ελλάδα; Μια βιομηχανία; Το ηλεκτρικό αυτοκίνητο που εγκαινίασε ο Πρωθυπουργός τι έγινε; Το ξεχάσαμε; Πήγε στη Βουλγαρία. Αυτή η μεγάλη επένδυση που θα γινόταν στην Ελλάδα από κάτι Σκοπιανούς; Το εγκαινίασε ο Πρωθυπουργός! Πήγε ο ίδιος, έβγαλε φωτογραφίες ο άνθρωπος και χειροκροτούσαν όλοι από κάτω. Πήγε στη Βουλγαρία, έκαναν εργοστάσιο εκεί.

Και να σας πω και το εξής. Τι να ανταγωνιστεί η Ελλάδα; Μπαταρίες μπορούσαμε να κατασκευάσουμε, να γινόμασταν εμείς η χώρα κατασκευής μπαταριών από τη «ΛΑΡΚΟ» με το κοβάλλιο και την ξεπουλήσατε κι αυτή. Κάνετε λάθη συνεχώς. Τι να πει κανείς με αυτά τα λάθη που έχετε κάνει; Δεν διορθώνονται εύκολα.

Άλλο λάθος: Επιβάλατε κυρώσεις στη Ρωσία και ακούστε λογική: Σε μια χώρα πτωχευμένη, μια χώρα που ο Έλληνας δεν έχει να φάει και βρίσκεται σε επισιτιστική κρίση, η Κυβέρνηση λέει: «Στο πλαίσιο της διεθνούς νομιμότητας δεν θα παίρνω φθηνό αέριο από τη Ρωσία, διότι η Ρωσία εισέβαλε σε μία χώρα, την Ουκρανία». Λογικό από το Διεθνές Δίκαιο. Αλλά δεν μπορώ να καταλάβω γιατί πρέπει να παίρνω LNG και σε δόσεις ακριβότερο από την Αμερική, που έχει εισβάλει σε εκατόν εβδομήντα δύο χώρες του πλανήτη. Δεν το καταλαβαίνω. Ας μου το εξηγήσει κάποιος. Δηλαδή αν ο σύμμαχός μας είναι τρομοκράτης ή εμπρηστής ή εισβολέας δεν μας ενοχλεί; Μας ενοχλεί μόνο ο αντίπαλος; Η Ρωσία;

Εγώ θα σας το πω ευθέως. Εμείς κοιτάμε την τσέπη του ελληνικού λαού, την τσέπη του Έλληνα πολίτη. Όχι την τσέπη του Αμερικανού Προέδρου. Είναι ντροπή αυτά που γίνονται!

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Ελληνικής Λύσης)

Επίσης, διαβάζω ότι θα πάρετε και δάνεια για τις ανεμογεννήτριες. Η Ελλάδα, λέει, θα υποβάλει αίτηση λήψης έντοκων δανείων από το Repower, ύψους 7,5 δισεκατομμυρίων μέχρι τις 30 Ιουλίου. Έχει πάρει 12,5, θα πάρει και άλλα 7,5, σύνολο 20 δισεκατομμύρια σε ανεμογεννήτριες. Έχετε καταλάβει ότι οι ανεμογεννήτριες είναι βρώμικες επενδύσεις; Μόλυβδος, λίθιο, νικέλιο, κοβάλλιο. Όλα αυτά περιλαμβάνονται, κύριε Σκρέκα μου, μέσα στις ανεμογεννήτριες και δεν είναι ανακυκλώσιμες. Το έχω πει χίλιες φορές και πραγματικά απορώ. Ασχολείστε με τη βρωμιά στο περιβάλλον, μιλώντας για περιβάλλον, αλλά τη γεωθερμία δεν τη φέρατε ποτέ εδώ, κύριε Υπουργέ, ως ΑΠΕ.

Πηγαίνεις πάνω στα λουτρά στην Αριδαία -κύριε Αμυρά, ξέρετε το θέμα φαντάζομαι-, βλέπεις το ζεστό νερό να τρέχει στο ποτάμι και να χάνεται κάτω στην πεδιάδα. Γιατί; Θα μπορούσαμε να κάνουμε θερμοκήπια, θα μπορούσαμε να κάνουμε τεράστιες μονάδες εκατό στρεμμάτων θερμοκηπίων, να παράγουμε προϊόντα. Γιατί;

Τώρα θα σας διαβάσω, κύριε Υπουργέ, κάτι που μάλλον δεν ξέρει κανείς στην Κυβέρνηση. «Wall Street Journal», δημοσίευμα πριν δύο εβδομάδες. Τίτλος: «Είναι λύση η πράσινη ενέργεια; Ποια είναι η αλήθεια;». Τέσσερις έως έξι φορές ακριβότερη από το φυσικό αέριο. Αμερικανοί. Μόνο ο Μπάιντεν σας ενδιαφέρει εσάς; Αμερικανική εφημερίδα είναι, έξι επιστημονες αρθρογράφουν. Και λένε: «Ενδέχεται να προκύψουν διακοπές ρεύματος

λόγω υπερβολικής εξάρτησης από την αιολική και ηλιακή ενέργεια.».

Το συνεχίζω: «Οι υποστηρικτές της πράσινης ανάπτυξης, επικεντρώνονται στο χαμηλό λειτουργικό κόστος της ηλιακής και αιολικής ενέργειας. Παραβλέπουν όμως: Πρώτον, τη μικρή διάρκεια ζωής ηλιακών και αιολικών εξαρτημάτων, την υψηλή αρχική επένδυση. Οι πράσινες πηγές ενέργειας δεν μπορούν να μεταβληθούν για να καλύψουν τη ζήτηση...». Ο άνεμος μπορεί να μη φυσάει. Ο ήλιος μπορεί να μην υπάρχει. Πώς θα έχει ρεύμα, λοιπόν; «...Αντίθετα στα ορυκτά καύσιμα μπορείτε να ανεβάσετε την απόδοση ή να την κατεβάσετε ανάλογα με τη ζήτηση.».

Αυτά τα λέει η εφημερίδα. Και επίσης, το χειρότερο απ' όλα: «Για να αποθηκεύσεις την ενέργεια αυτή με τη νέα μέθοδο, χρειάζονται τεράστιες συστοιχίες μπαταριών, που είναι εξαιρετικά ακριβές και καθόλου φιλικές προς το περιβάλλον...». Αυτή είναι η Νέα Δημοκρατία. Και έρχεται και το ΚΙΝΑΛ εδώ και λέει για την πράσινη ανάπτυξη.

Παιδιά, δεν είναι έτσι απλά τα πράγματα. Θα τα βρούμε μπροστά μας σε είκοσι χρόνια. Σε είκοσι χρόνια είναι η ημερομηνία λήξης των ανεμογεννητριών. Θα δούμε μπροστά μας πλαστικά PVC που έχουν πάνω οι ανεμογεννήτριες, θα βρούμε κοβάλτιο. Πού θα τα βάλουμε όλα αυτά; Θα τα στείλουμε στην Αφρική; Γιατί έτσι κάνει η Γερμανία. Τα στέλνει στην Αφρική και τα θάβει εκεί. Τι είναι η Αφρική; Ο σκουπίδοτοπος του πλανήτη ή ο σκουπίδοτοπος, κύριε Υπουργέ, των γερμανικών συμφερόντων;

Πάμε και στο ακριβό καύσιμο. Επιτέλους ας μάθει ο ελληνικός λαός ποιος φταίει για το ακριβό καύσιμο. Εγώ θα το πω και ευθέως. Φταίει η Νέα Δημοκρατία, φταίει ο ΣΥΡΙΖΑ και το ΚΙΝΑΛ. Και θα το αποδείξω, γιατί δεν έκαναν ποτέ εξόρυξη φυσικού αερίου. Έκαναν τη χώρα να προμηθεύεται από Ρωσία και από οπουδήποτε αλλού ενέργεια. Απλά πράγματα!

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Ελληνικής Λύσης)

Τι σημαίνει ακριβό καύσιμο; Ακριβές μεταφορές, ακριβό κόστος παραγωγής, ακριβά προϊόντα. Ψευδόμενη συνεχώς η Κυβέρνηση λέει ότι η Κομισιόν τούς είπε και ψάχνω το έγγραφο, κύριε Σκρέκα -το ζητάω από χθες, αλλά δεν έρχεται ο Πρωθυπουργός σήμερα να μου το φέρει-, που λέει ότι δεν πρέπει να μειωθούν οι φόροι και δεν πρέπει να μειωθεί ο ειδικός φόρος. Να μου το φέρει εδώ, γιατί τα αντίθετα λέει η Κομισιόν. Η Κομισιόν μιλάει για μείωση φόρων, το λέει ευθέως, στα καύσιμα.

Ξέρετε, κύριε Υπουργέ, πόσο κοστίζει το λίτρο βενζίνης στην Ουγγαρία; Κοστίζει 1,30. Ξέρετε γιατί, κύριε Υπουργέ; Γιατί ο Όρμπαν, ο κακός αυτός Όρμπαν, πήγε και προαγόρασε πετρέλαιο και φυσικό αέριο από τη Ρωσία και προαγόρασε από αλλού. Αυτό το έλεγα στον Πρωθυπουργό το 2020, που ήταν εκεί και γελούσε. Πήγαινε τώρα, κύριε Πρωθυπουργέ, του είχα πει, και προαγόρασε φυσικό αέριο και πετρέλαιο, που είναι φθηνή η τιμή. Ας το ακούσει ο ελληνικός λαός. Αν άκουγε ο Πρωθυπουργός και η Νέα Δημοκρατία την Ελληνική Λύση, θα πλήρωναν σήμερα καύσιμο 1,30, 1,40, 1,50, όχι παραπάνω.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Ελληνικής Λύσης)

Δεν μας άκουσε. Εσείς ό,τι πει η Ευρώπη. Και στραβό να είναι από την Ευρώπη, θα το πάρουμε. Τα καλά δεν τα παίρνουμε, μόνο τα στραβά. Μας φορτώσατε αυτόν τον κύριο, πώς τον λένε, από την «INTRUM». Αυτό είναι σκάνδαλο. Το προσπεράσατε, κύριε Σκρέκα. Δεν είναι ευθύνη δική σας. Αλλά να βάξετε τον υπεύθυνο διευθυντή της «INTRUM», το κοράκι αυτό -όχι ο ίδιος, η εταιρεία αυτή είναι κοράκια, που έχουν πάρει τα δάνεια των Ελλήνων και τους κυνηγάνε στα τηλέφωνα καθημερινά- στην Επιθεώρηση Εργασίας; Οραία δουλειά τού βρήκατε. Στον κάνετε και τηλεφωνήτρια υπηρεσίας, για να παίρνει αυτός για τα δάνεια.

Τόσα χρόνια το ακούω, από τη νύχτα μου και γέρασα. Πού είναι η πάταξη του λαθρεμπορίου; Γιατί δεν κάνατε πάταξη; Κανένας σας δεν τόλμησε. Πού να τολμήσετε; Είναι άνθρωποι κολλητοί σας, που έχουν κανάλια, που έχουν διυλιστήρια. Αυτοί οι άνθρωποι κάνουν το λαθρεμπόριο. Τα διυλιστήρια τα κάνουν, δεν το κάνει ο άλλος με το πρατήριό του, γιατί για να πάει στο πρατήριο πήγε από κάτω. Το ναυτιλιακό πετρέλαιο; Δεν ξέρατε ότι πολλοί εφοπλιστές κάνουν λαθρεμπόριο; Το φέρνουν ναυτιλιακό και μετά το κάνουν κίνησης. Δεν τα ξέρετε αυτά εσείς; Ζείτε σε άλλη χώρα.

Και το χειρότερο από όλα είναι πως βγαίνουν στελέχη σας και λένε ένα σωρό ανοησίες. Ακούω στέλεχος: «Δεν είναι το ρεύμα ακριβό. Εσείς οι Έλληνες είστε σπάταλοι...». Το είπε σε κανάλι, υπάρχει βίντεο. Το είπε άνθρωπος της Νέας Δημοκρατίας, Βουλευτής. Άλλος Βουλευτής: «Ο "Τζάμπας" πέθανε». Ο «Τζάμπας» είναι αυτός που παίρνει 5,5 χιλιάδικα και αναγκάζει τον Έλληνα να πληρώνει ρεύμα ακριβό και δεν έκανε τίποτα τρία χρόνια για να βοηθήσει σε αυτή την ιστορία. Αυτός είναι ο «Τζάμπας».

Κι επειδή μας ρωτούν πολλοί γιατί διαφέρει η Ελληνική Λύση από όλους σας -διαφέρουμε, δεν έχουμε καμμία σχέση με εσάς, εμείς δεν κάνουμε στείρα αντιπολίτευση-, προτείναμε στον Πρωθυπουργό πράγματα. Κάποια αντέγραψε, κάποια δεν τα έκανε. Αν μας άκουγε και αγόραζε πετρέλαιο, θα ήταν διαφορετικά τα πράγματα. Για εξορύξεις κανείς δεν ακούει τίποτα. Τα θάψατε κι αυτά.

Ποια είναι η λύση; Καταθέσαμε έτοιμη μελέτη για δημιουργία πυρηνικού εργοστασίου. Πρόταση, μελέτη στο ελληνικό Κοινοβούλιο. Την καταθέσαμε δωρεάν. Μια μελέτη που κοστίζει 500 χιλιάδικα, τη δώσαμε τζάμπα εδώ, στα Πρακτικά της Βουλής. Κανένας δεν την είδε. Μιλάμε για εξυγίανση λιγνιτικών μονάδων με οικολογικές τεχνολογίες.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΧΑΤΖΗΔΑΚΗΣ: Μελέτη 500 χιλιάδες και τη χαρίζετε;

ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΒΕΛΟΠΟΥΛΟΣ (Πρόεδρος της Ελληνικής Λύσης): Υπάρχει μια μονάδα στην Κοζάνη, δεν τα ξέρετε. Άλλο το πλοίο, άλλο η Κοζάνη. Δεν έχει λιμάνι η Κοζάνη. Ακούστε με λίγο, μη βιάζεστε.

Αποξήρανση λιγνίτη και ενταφιασμός παραγόμενης ποσότητας διοξειδίου του άνθρακα στη λεκάνη του Πρίνου. Πρόταση στον Πρωθυπουργό. Την είπα ο ίδιος. Μεταφορά κονδυλίων από τα χρήματα της πράσινης ανάπτυξης για «φουρφουράκια», να τα δώσουμε στη θωράκιση των κτηρίων της χώρας. Τέταρτον, κανένα αιολικό πάρκο στα νησιά μας. Κανένα αιολικό πάρκο στα ελληνικά νησιά!

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Ελληνικής Λύσης)

Πριμοδότηση και επιδότηση για κατασκευή φυτεμένων δωματίων στα ελληνικά κτήρια. Πρωτοβουλίες για τον EastMed, ο πλέον αντιρωσικός αγωγός τον οποίο υπερασπιζόμαστε, οι μόνοι εμείς, στην Ελληνική Λύση.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Ελληνικής Λύσης)

Να γίνει ο EastMed επιτέλους! Δώστε φορολογικά κίνητρα σε επιχειρηματίες Έλληνες, για να αρχίζουν να μπαίνουν στην τεχνολογία των ηλεκτρικών αυτοκινήτων και των πράσινης ενέργειας. Δώστε επενδύσεις, να κάνουν βιομηχανίες, να κάνουν μπαταρίες, αυτοκίνητα, κάτι! Κίνητρα για παραγωγή -ακούστε εδώ- βιοαερίου, κτηνοτροφικά απόβλητα σαν τον σταθμό στην Κοζάνη.

Υπάρχει ένας σταθμός στην Κοζάνη, κύριε ναύαρχε, ο οποίος παράγει ετησίως 4 εκατομμύρια εκατόν πενήντα χιλιάδες κιλόβατ. Διαχειρίζεται δεκατρείς χιλιάδες τόνους κτηνοτροφικά απόβλητα από τα κτηνοτροφεία, με μια επένδυση ενός εκατομμυρίου διακοσίων χιλιάδων ευρώ. Και αυτό δίνει ρεύμα. Βιομάζα. Εύκολο βιοαέριο, γίνεται! Δεν χρειάζεται τεράστια επένδυση. Δεν υπάρχει λόγος να μπορούμε εκεί. Το βιοαέριο μπορεί να χρησιμοποιηθεί και ως καύσιμο σε αυτοκίνητα. Θα αντικαταστήσουμε το εισαγόμενο φυσικό αέριο.

Έχουμε προτάσεις. Τις καταθέσαμε και τις καταθέτουμε συνεχώς. Και μια ακόμη πρόταση -και κλείνω σε λίγο- είναι αυτή εδώ, που μπορείτε να την πάρετε από τα Πρακτικά.

Θα σας τη δώσω...

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΧΑΤΖΗΔΑΚΗΣ: Μελέτη 500.000 ευρώ;

ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΒΕΛΟΠΟΥΛΟΣ (Πρόεδρος της Ελληνικής Λύσης): Μην πετάγεσαι, σε παρακαλώ, από κάτω, λες και είμαι κανένας αφελής!

Άκου λίγο, εγώ είμαι επιχειρηματίας, δεν είμαι ναύαρχος. Εγώ ξέρω τι σημαίνει επιχείρηση. Εσείς δεν ξέρετε. Ακούστε με ένα λεπτό.

Αυτή είναι η προμελέτη, λοιπόν. Την καταθέσαμε και την καταθέτουμε εδώ σε εσάς. Αν σας αρέσει, διαβάστε τη. Τι λέει αυτή; Ότι η Χαλκίδα μπορεί να ηλεκτροδοτηθεί με το 1/4 της παραγωγής ενέργειας από τα παλιρροϊκά κύματα. Το κάνει η Δανία.

Αυτό σας λέμε. Να συζητήσουν οι δικοί μας εμπειρογνώμονες με της Νέας Δημοκρατίας, του ΣΥΡΙΖΑ, να καθίσουν και να τα κάνουν. Τζάμπα ρεύμα 25% θα παίρνουν οι Χαλκιδείς. Εδώ είναι. Πάρτε το και διαβάστε το. Δεν είναι τζάμπα τροφή να σας δώσουμε.

Οι θάλασσες έχουν τεράστια δυναμική. Το κάνει η Ιαπωνία, το κάνει η Δανία, με τα κύματα. Πώς γίνεται; Με υδρόλυση. Δίνει τη δυνατότητα παραγωγής υδρογόνου με υδρόλυση από το άφθονο θαλασσινό νερό. Γίνονται αυτά. Όμως, δεν ακούτε.

Θα έρθει σε έξι χρόνια εδώ ένας Υπουργός -μπορεί να είναι ακόμη επάνω η Νέα Δημοκρατία- και θα λέει «είμαστε έτοιμοι να κάνουμε εκμετάλλευση του νερού από τη θάλασσα». Ε, δεν γίνεται έτσι η δουλειά! Σκοπός είναι να προλάβει την εξέλιξη.

Λέγαμε στους Έλληνες, κύριε ναυάρχη μου, ότι έρχεται πείνα. Πάλι δεν μας ακούγατε. Το 2020 το λέγαμε. Διαβάζω τον Παγκόσμιο Οργανισμό Σίτισης. Εκτίμηση της εκθέσεως: Η κατάσταση θα γίνει χειρότερη το 2022 και το 2023.

Το 2021, λέει, η Ρωσία ήταν πρώτος εξαγωγέας δημητριακών με τριάντα εννέα εκατομμύρια τόνους, η Ουκρανία ήταν πέμπτος. Οι δύο χώρες παράγουν το 30% παγκόσμιων εμπορευμάτων και δημητριακών, το 29% της βρώμης. Και λέει ο Παγκόσμιος Οργανισμός ότι, αν δεν σταματήσει αυτή η ιστορία, ο κόσμος θα πεινάσει και όχι μόνο η Ευρώπη, όλος ο κόσμος.

Δεύτερη επιβεβαίωση από τα Ηνωμένα Έθνη. Τι λέει ο Γενικός Γραμματέας: Ο κόσμος μπορεί να αντιμετωπίσει μια παγκόσμια επισιτιστική κρίση, με λιμούς που θα διαρκέσουν χρόνια. Τα λέει ο Γενικός Γραμματέας του ΟΗΕ.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της Παγκόσμιας Τράπεζας: Ο δείκτης τιμών γεωργικών προϊόντων παρουσιάζει άνοδο τον Μάιο κατά 41% σε σύγκριση με τον Ιανουάριο του 2021. Αυτό σημαίνει ότι το 2023 θα ανέβουν τα τρόφιμα κατά 120%. Αυτά τα λένε οι ίδιοι.

Πάμε παρακάτω. Τράπεζα της Αγγλίας: Έρχονται παγκοσμίως αποκαλυπτικές ελλείψεις σε τρόφιμα. Προβληματικό το γεγονός ότι οι πολιτείες δεν αναλαμβάνουν ευθύνες. Και σήμερα το πρωί ο Στάνιμιερ -ο Καγκελάριος- είπε το εξής: Προειδοποιούμε για κίνδυνο λιμού, θανάτων από την πείνα σε πολλές περιοχές στον κόσμο.

Σας τα λέω αυτά για έναν και μόνο λόγο. Όταν το 2020 τα έλεγε ο ομιλών εδώ μέσα, χαχάνιζαν από κάτω οι Βουλευτές της Νέας Δημοκρατίας. Το είπα στον Πρωθυπουργό, έρχεται πείνα, πρέπει κάτι να κάνουμε! Μην αφήσουμε άσπαρτο στρέμμα γης. Και αντί να σπέρνουμε τη γη, βάζετε ανεμογεννήτριες, βάζετε φωτοβολταϊκά.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Ελληνικής Λύσης)

Δεν πάει πουθενά έτσι η Ελλάδα. Και το λέω με συμπάθεια και προς την παράταξη της Νέας Δημοκρατίας και προς τους υπόλοιπους εδώ μέσα. Κουράστηκα πια! Σήμερα άκουσα μερικούς Βουλευτές να μιλάνε για επισιτιστική κρίση με χρονοκαυστέρηση δυόμισι ετών. Ε, δεν γίνεται έτσι δουλειά! Όταν σας τα λέγαμε εμείς... Βέβαια, με το 5% ή το 6% δεν μπορείς να κάνεις και τίποτε. Ο Έλληνας δεν καταλαβαίνει ποιος τον κοροϊδεύει.

Και απευθυνόμαστε στους Έλληνες. Σταματήστε να πιστεύετε αυτούς που σας χρεοκόπησαν. Σταματήστε να πιστεύετε αυτούς που σας λένε ψέματα. Η φωνή της αλήθειας, η φωνή της λογικής είναι μία εδώ μέσα. Η Ελληνική Λύση, η φωνή της πρόληψης.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Ελληνικής Λύσης)

(Στο σημείο αυτό την Προεδρική Έδρα καταλαμβάνει ο Β' Αντιπρόεδρος της Βουλής κ. **ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ**)

Για την δε Ελλάδα, θα δώσω ένα παράδειγμα. Όλο και περισσότερο συρρικνώνεται η αγροτική γη. Το κόστος καλλιέργειας αυξάνεται μέχρι και 70% φέτος, λόγω της κρίσης. Αναγκάζονται να νοικιάζουν τα χωράφια τους οι γεωργοί, γιατί; Τα νοικιάζουν σε φωτοβολταϊκά πάρκα και έτσι τους προσφέρουν εύκολο και γρήγορο χρήμα. Έτσι, με τα «πράσινα άλογα» καταστρέψατε όλοι σας την ελληνική γεωργία και την ελληνική κτηνοτροφία. Με το εύκολο χρήμα καταστρατηγείτε τον βασικό κανόνα της ζωής: τροφή και νερό είναι το άλφα και το ωμέγα.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Ελληνικής Λύσης)

Αντιθέτως η Τουρκία -μπορεί να λέμε ότι θέλουμε για την Τουρκία, μπορεί να λέμε τα πάντα για την Τουρκία- και ο Ερντογάν, αγαπητοί κύριοι συνάδελφοι, έχει κάνει ένα σχέδιο. Θα σας

πω μόνο ένα, όχι παραπάνω.

Το 2008 τέθηκε σε εφαρμογή στην Τουρκία το πρόγραμμα «Δάση Μελιού». Από το 2008 έως σήμερα έγιναν εξακόσια μελισσοκομικά δάση, με σκοπό το 2023 να γίνουν επτακόσια είκοσι. Η Τουρκία ανέβηκε στη δεύτερη θέση παγκοσμίως στην παραγωγή μελιού, πίσω μόνο από την Κίνα. Εμείς χάσαμε στην Εύβοια το 50% περίπου στα καμένα. Δείτε τις διαφορές των δύο κρατών, δείτε τις διαφορές των δύο ηγεσιών, των δύο πολιτειών. Τι θέλω εγώ; Θέλω αυτό το πρόγραμμα κάποια κυβέρνηση να το εφαρμόσει στη χώρα. Πρωτογενής τομέας, κτηνοτροφία, αλιεία, η μεταποίηση και, κυρίως, εκβιομηχάνιση. Το ζητάμε από τότε που μπήκαμε και φωνάζουμε: Θα πεινάσει ο Έλληνας, θα πεινάσουν οι Έλληνίδες! Καταλάβετε το!

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Ελληνικής Λύσης)

Βεβαίως, γι' αυτό το πρόβλημα φταίτε όλοι σας. Όλοι είστε αυτοί που εγκλήματος. Όλοι συγκυβερνήσατε, όλοι συγκυβερνάτε, όλοι θα συγκυβερνήσετε. Εσείς είστε το μέρος του προβλήματος. Εμείς είμαστε η λύση στο πρόβλημα. Είμαστε η Ελληνική Λύση. Διαθέτουμε και πρόγραμμα και διάθεση και προτάσεις κάνουμε στον Πρωθυπουργό, κύριε ναύαρχε. Δεν τα λέω εγώ, του τα είπα και του Πρωθυπουργού: Έρχεται πείνα το 2020, πάρε καύσιμα το 2020, κάνε εξορύξεις. Του τα έλεγα, να κάνουμε δουλειά.

Ξέρετε ποια είναι η διαφορά μας; Ότι εμείς δεν έχουμε κατ' επάγγελμα την άσκηση αυτή -αν θέλετε- του πολιτικού. Δεν είναι το επάγγελμά μας. Εμείς είμαστε ερασιτέχνες στην πολιτική, δεν είμαστε επαγγελματίες. Ήρθαμε για να προσφέρουμε και να συνεισφέρουμε. Ήρθαμε για να βοηθήσουμε. Ήρθαμε για να στηρίξουμε τον κάθε Έλληνα, ο οποίος ηγείται της χώρας, να βοηθήσουμε, για να μπορέσει η Ελλάδα να βγει από το αδιέξοδο, αλλά καταλάβαμε ότι και δεν μπορείτε και δεν θέλετε. Άρα η μόνη λύση είναι να κυβερνήσει η Ελληνική Λύση. Δεν υπάρχει άλλη λύση, αλλιώς θα έχουμε πείνα και θα έχουμε πάρα πολλά μεγάλα προβλήματα.

Ευχαριστώ πάρα πολύ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Ελληνικής Λύσης)

(Στο σημείο αυτό ο Πρόεδρος της Ελληνικής Λύσης κ. Κυριάκος Βελόπουλος καταθέτει για τα Πρακτικά την προαναφερθείσα προμελέτη, η οποία βρίσκεται στο αρχείο του Τμήματος Γραμματείας της Διεύθυνσης Στενογραφίας και Πρακτικών της Βουλής)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Κι εγώ ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

Τον λόγο έχει τώρα ο κ. Μανούσος Βολουδάκης από τη Νέα Δημοκρατία και αμέσως μετά ο κ. Μπαραλιάκος Ξενοφών από τη Νέα Δημοκρατία.

Ορίστε, κύριε Βολουδάκη, έχετε τον λόγο.

ΜΑΝΟΥΣΟΣ - ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΒΟΛΟΥΔΑΚΗΣ: Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, πολλά ακούγονται από το Βήμα αυτό, αλλά ο αξιότιμος Πρόεδρος της Ελληνικής Λύσης, μόλις κατελθών από το Βήμα, βασιζόμενος στη μεγάλη ανησυχία του κόσμου για την τιμή των καυσίμων, είπε κάτι που είναι μια ακραία ανακρίβεια και δεν πρέπει να λέγεται - το έχω ακούσει και αλλού. Αν είχαμε εξορύξει υδρογονάνθρακες και είχαμε φυσικό αέριο, θα ήταν φτηνότερα τα καύσιμα.

Δεν έχουν καμμία βάση αυτά τα πράγματα. Είμαι από αυτούς που θέλουν να εξορύξουμε τους υδρογονάνθρακες το συντομότερο -κακώς καθυστερήσαμε-, αλλά τι φανταστήκατε; Ότι αν οι εταιρείες έκαναν εξόρυξη υδρογονανθράκων θα μας έδιναν εμάς το φυσικό αέριο τζάμπα ή το πετρέλαιο; Αυτά τα αγαθά έχουν διεθνείς τιμές στο χρηματιστήριο. Να μην παραπλανούμε τον κόσμο, κύριοι της Ελληνικής Λύσης.

Λοιπόν, έχουμε μπροστά μας το πρώτο νομοσχέδιο στην πατρίδα μας για το κλίμα και είναι απαραίτητο να έχουμε πολιτική για το κλίμα, γιατί οι συνέπειες της κλιματικής αλλαγής είναι τεράστιες για το μέλλον και, έστω και αν υπάρχουν και κάποιες αμφιβολίες για την επίπτωση της ανθρώπινης δραστηριότητας στην αλλαγή του κλίματος, εμείς οφείλουμε -έστω και με την πιθανότητα της επίπτωσης- να έχουμε μια πολιτική που θα επιτρέψει στα παιδιά μας να ζήσουν σε έναν κόσμο που θα είναι βιώσιμος.

Η πολιτική για το κλίμα -και η δική μας και η ευρωπαϊκή- θα πρέπει να λαμβάνει υπ' όψιν πάντα ότι στις πολύ μεγάλες προβλέψεις, όταν κάνουμε πολιτικές για το 2050, υπάρχουν πολύ μεγάλα περιθώρια αστοχιών. Γι' αυτό πρέπει να είμαστε ευέλικτοι και όχι δογματικοί. Και βέβαια να μην ξεχνάμε ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση κι εμείς είμαστε ένα μικρό μόνο μέρος των εκπομπών αερίων ρύπων στον πλανήτη. Εμείς για την ακρίβεια είμαστε 0,6%.

Το νομοσχέδιο, λοιπόν, αυτό, όπως πρέπει, καλύπτει το σύνολο των δραστηριοτήτων -την παραγωγή της ενέργειας, τη βιομηχανία, τις μεταφορές, τον πρωτογενή τομέα- και μάλιστα έχει ένα πολύ καλά δομημένο πλάνο για τον έλεγχο της υλοποίησης μέσω τομεακών, περιφερειακών, δημοτικών σχεδίων, τα οποία θα διασφαλίσουν την υλοποίηση στο μέλλον.

Τώρα δυο λόγια για ορισμένες επιμέρους προβλέψεις: Στο άρθρο 11 έχουμε νέα διάταξη για την απολιγνιτοποίηση. Από το 2028 και μετά απαγορεύεται η καύση λιγνίτη για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας. Πρόκειται για παράταση σε σχέση με αυτά που είχε εξαγγείλει η ΔΕΗ. Για την ακρίβεια, δίνει στη ΔΕΗ να παρατείνει το πρόγραμμα που είχε εξαγγείλει έως το 2025 και πιστεύω ότι αυτό είναι θετικό. Δείχνει ευελιξία και προσαρμοστικότητα από την πλευρά της Κυβέρνησης, γιατί έλαβε υπ' όψιν τα δεδομένα στην αγορά του φυσικού αερίου και την ανάγκη να εξαντλήσουμε τις δυνατότητες που οι εγχώριοι φυσικοί πόροι μάς δίνουν.

Πιστεύω ότι η παράταση αυτή θα πρέπει να πάει ακόμα παραπέρα. Για την ακρίβεια, πιστεύω ότι θα πρέπει να συνδεθεί η παράταση της απολιγνιτοποίησης με την πρόοδο της τεχνολογίας αποθήκευσης ενέργειας. Γιατί, ξέρετε, όσο δεν έχει απλωθεί όπως πρέπει η δυνατότητα αποθήκευσης ενέργειας από ΑΠΕ, τότε, όταν κλείνουμε μονάδες λιγνιτικής παραγωγής, εμμέσως -και σε έναν βαθμό- αυξάνουμε την ανάγκη μας να έχουμε φυσικό αέριο, την εξάρτησή μας από το φυσικό αέριο, γιατί βέβαια χρειάζονται μονάδες που θα παράγουν όταν δεν λάμπει ο ήλιος και δεν φυσάει ο άνεμος.

Όσο, λοιπόν, δεν υπάρχει οικονομικά βιώσιμη δυνατότητα αποθήκευσης -και σε αυτό το σημείο είμαστε σήμερα-, δεν μπορούμε να κάνουμε κινήσεις τέτοιες. Κι εγώ θα ήθελα -κι όλοι μας, πιστεύω- να έχουμε αύριο όλη μας την ενέργεια από ΑΠΕ, αλλά αυτό προϋποθέτει να μπορούμε να αποθηκεύουμε την ΑΠΕ, αλλιώς δεν γίνεται. Και το να την αποθηκεύουμε δεν εξαρτάται από μια απόφαση που θα πάρουμε εδώ μέσα. Εξαρτάται από το αν οι συνθήκες αγοράς έχουν κάνει την αποθήκευση βιώσιμη και σήμερα είναι ακόμα πολύ ακριβή η αποθήκευση.

Ο χρόνος του 2028 στη διάταξη αυτή ενσωματώνει την πεποίθηση ότι μέχρι τότε θα έχει λήξει η κρίση του φυσικού αερίου. Δεν μπορεί να είναι κανείς σίγουρος γι' αυτό και, αν δεν έχουν πέσει οι τιμές του φυσικού αερίου μέχρι τότε, θα χρειαζόμαστε πάλι τον λιγνίτη και για λόγους κόστους, αλλά και για λόγους ενεργειακής ασφάλειας, που τελικά καταλήγει να είναι εθνική ασφάλεια. Γι' αυτό, λοιπόν, λέω ότι θα πρέπει η παράταση να πάει παραπέρα ή να συνδεθεί πιο σωστά με την αποθήκευση της ενέργειας. Και λέω, επίσης, ότι τουλάχιστον ένα εργοστάσιο που ακόμα χτίζεται, η «Πτολεμαΐδα 5», ένα υπερσύγχρονο εργοστάσιο με πολύ μικρό περιβαλλοντικό αποτύπωμα, πολύ μικρότερες επιπτώσεις στο περιβάλλον από τα άλλα εργοστάσια του λιγνίτη, που έχει στοιχίσει στη ΔΕΗ περί τα 2 δισεκατομμύρια, θα πρέπει να συνεχίσει να δουλεύει με λιγνίτη και να μη μετατραπεί σε φυσικό αέριο, προκαλώντας κι άλλες δαπάνες.

Ένα άλλο σημείο, σημαντικό πιστεύω, στο νομοσχέδιο και για την καθημερινότητα του πολίτη είναι ότι προβλέπεται η απαγόρευση πώλησης και εγκατάστασης καυστήρων πετρελαίου από το 2025 και μετά. Είναι γεγονός ότι η αγορά, οι κατασκευές, ήδη, έχουν πάει σε αυτό το σημείο. Καινούργια κτήρια με καυστήρες πετρελαίου σχεδόν δεν υπάρχουν.

Όμως θα έπρεπε, κύριε Υπουργέ, πιστεύω, να υπάρχει διαφοροποίηση μεταξύ νέων κτηρίων και των ήδη υφισταμένων. Αυτό κάνουν άλλωστε τα περισσότερα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Δηλαδή να, αν κάνεις επένδυση και χτίζεις σπίτι, μη βάλεις καυστήρα πετρελαίου, γιατί απαγορεύεται, αλλά αν έχεις ένα παλιό κτήριο, ζεις σε μια παλιά πολυκατοικία που έχει καυστήρα πετρελαίου και σου χαλάσει και δεν επισκευάζεται, θα

αναγκαστείς να γυρίσεις σε αντλίες θερμότητας; Ποιο είναι το κόστος και ποιος θα το καλύψει; Θέλει -πιστεύω- το σημείο αυτό μεγάλη προσοχή.

Και σημειώνω, δε, ότι στο σχέδιο νόμου, όπως παρουσιάστηκε στη διαβούλευση, είχατε ορθώς διαφοροποιήσει τους χρόνους στις περιοχές που υπάρχει δίκτυο φυσικού αερίου και σε αυτές που δεν υπάρχει. Η διάκριση αυτή χάθηκε. Πήγε βέβαια λίγο πιο πέρα όλο μαζί, στο 2025, πιστεύω όμως ότι πρέπει να λάβετε υπ' όψιν σας αυτό το σημείο, γιατί συνολικότερα δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι για να πετύχει η πολιτική για το κλίμα χρειάζεται βαθιά συνείδηση της κοινωνίας.

Αν δεν γίνουμε όλοι συμμετέχοντες στην προσπάθεια αυτή, δεν θα πετύχει ένας τόσο μακροπρόθεσμος στόχος. Καθώς, λοιπόν, οι στόχοι για το κλίμα συνδέονται με την ενέργεια, συνδέονται αναπόφευκτα με το κόστος. Ο κόσμος έχει ταλαιπωρηθεί με το κόστος της ενέργειας. Σήμερα πρέπει να δείξουμε φροντίδα και προσοχή στον κόσμο γι' αυτό και η παρατήρησή μου και για την απολιγνιτοποίηση και για τα κτήρια.

(Στο σημείο αυτό κτυπάει το κουδούνι λήξεως του χρόνου ομιλίας του κυρίου Βουλευτή)

Θα ήθελα μισό λεπτό επιπλέον, κύριε Πρόεδρε, μόνο, για να πω δυο λόγια για την τροπολογία σχετικά με τη φορολόγηση των υπερκερδών των εταιρειών ενέργειας και για την άλλη τροπολογία, για τις επιστροφές των χρημάτων στους λογαριασμούς των πολιτών που έχουν πληρώσει πολύ μεγάλα ποσά. Καλά είναι όλα αυτά, ιδίως η τροπολογία για την πληρωμή στους λογαριασμούς των πολιτών -για όσους έχουν εισόδημα κάτω από 45.000 ευρώ- ουσιαστικά του 60% της αύξησης που πλήρωσαν στο ρεύμα.

Πρέπει όμως να πω ότι και το ένα και το άλλο δεν αντιμετωπίζουν ένα βαθύτερο δομικό πρόβλημα της ελληνικής οικονομίας. Το γεγονός ότι ο τρόπος που λειτουργεί το Χρηματιστήριο της Ενέργειας, ο τρόπος που λειτουργεί η αγορά της ενέργειας οδηγεί σε πολύ υψηλές τιμές ενέργειας. Αυτή η οριακή τιμή συστήματος, από την οποία προκύπτει και η ρήτρα αναπροσαρμογής, σημαίνει ότι χρεώνεται όλο το σύστημα την τιμή της ακριβότερης μονάδας. Αυτό ισχύει, βέβαια, σε όλη την Ευρώπη, πιστεύω, όμως, ότι πρέπει να αλλάξει, κύριε Υπουργέ, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, γιατί θα επαναλάβω ότι αν ο πολίτης αντιλαμβάνεται την πολιτική για το κλίμα ως μια πολιτική που επιβαρύνει το κόστος και επιβαρύνει την καθημερινότητά του και τις οικονομικές του δυνατότητες, τότε η πολιτική μας δεν θα πετύχει.

Σας ευχαριστώ πολύ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Ευχαριστώ πολύ, κύριε Βουλευτή.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΚΡΕΚΑΣ (Υπουργός Περιβάλλοντος και Ενέργειας): Κύριε Πρόεδρε, μπορώ να έχω τον λόγο για να κάνω κάποιες διευκρινίσεις;

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Βεβαίως.

Ορίστε, κύριε Υπουργέ, έχετε τον λόγο.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΚΡΕΚΑΣ (Υπουργός Περιβάλλοντος και Ενέργειας): Κύριε Πρόεδρε, θα ήθελα δύο λεπτά, για να απαντήσω σε αυτά που είπε ο καλός συνάδελφος στο Βήμα.

Θέλω να εξηγήσω τι κάνει ο κλιματικός νόμος, γιατί ανέφερε κάτι για την απαγόρευση των καυστήρων που χρησιμοποιούν πετρέλαιο για τη θέρμανση των σπιτιών από το 2025 και μετά. Φυσικά καταργούμε την εγκατάσταση νέων καυστήρων πετρελαίου. Τι θα γίνει αν κάποιος χαλάσει και δεν επιδιορθώνεται; Είναι μια -ας το πούμε έτσι- μικρή πιθανότητα, γιατί οι περισσότεροι επιδιορθώνονται, αλλά έστω ότι κάποιος δεν επιδιορθώνεται και πρέπει να προχωρήσει στην αγορά νέου καυστήρα, άρα θα πρέπει το νοικοκυριό ή η πολυκατοικία -κυρίως το νοικοκυριό- να προχωρήσει στην αντικατάσταση του καυστήρα και να κάνει μια μεγάλη επένδυση.

Πρώτον, από το 2025 και μετά, όπως γνωρίζετε, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα θέσει φόρο άνθρακα, έναν μηχανισμό δηλαδή πλειστηριασμού εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα, οι οποίες εκπομπές θα προέρχονται από κτήρια και από μεταφορές. Τι σημαίνει αυτό; Αν αυτός ο μηχανισμός περάσει από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, γίνει κανονισμός και τον εφαρμόσουμε κι εμείς στην Ελλάδα, όπως όλα τα κράτη-μέλη, αυτό σημαίνει ότι όσοι

εκπέμπουν διοξείδιο του άνθρακα αυξημένο, θα έχουν ένα επιπλέον κόστος. Συμφωνούμε. Όπως έχουν αυτή τη στιγμή οι επιχειρήσεις, οι μεγάλες επιχειρήσεις, οι βαριές βιομηχανίες και η ηλεκτροπαραγωγή, που εκπέμπουν διοξείδιο του άνθρακα.

Εμείς όταν γνωρίζουμε ότι αυτό το συζητάει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και είναι κάτι το οποίο θα έρθει, αργά η γρήγορα, θα επιτρέψουμε στην ελληνική κοινωνία και τους Έλληνες πολίτες να προχωρήσουν σε νέες επενδύσεις, δηλαδή σε αγορά νέων εγκαταστάσεων, που θα αξιοποιούν πετρέλαιο, μαζούτ ή οτιδήποτε άλλο που εκπέμπει διοξείδιο του άνθρακα, όταν αυτό θα επιβαρύνει τελικά τη λειτουργία και τη θέρμανση των κτηρίων; Ένα μέσο σπίτι, έχει εκτιμηθεί από μελέτες ότι όταν χρησιμοποιεί πετρέλαιο εκπέμπει από τέσσερις έως επτά τόνους διοξειδίου του άνθρακα σε μία χειμερινή σεζόν. Τι σημαίνει αυτό; Σήμερα, ο κάθε τόνος άνθρακα έχει 80 ευρώ -έχει φτάσει και 100 και 120 ευρώ. Αυτό σημαίνει ένα επιπλέον κόστος γι' αυτό το σπίτι, γι' αυτό το κτήριο το οποίο θα παράγει διοξείδιο του άνθρακα για τη θέρμανση ή για τον κλιματισμό, εφόσον συνεχίσει να χρησιμοποιεί τα ίδια μέσα.

Τι λέμε εμείς; Εμείς ερχόμαστε σαν υπεύθυνη πολιτεία και προειδοποιούμε και προειδεάζουμε κι ερχόμαστε και χρηματοδοτούμε και επιδοτούμε αυτή τη στιγμή τα νοικοκυριά, τα ευάλωτα νοικοκυριά, τα σπίτια, τα κτήρια, να έρθουν να αντικαταστήσουν τα παλιά συστήματα θέρμανσης, να βελτιώσουν την ενεργειακή τους απόδοση και να αναβαθμίσουν την ενεργειακή μόνωσή τους, ώστε να εξοικονομήσουν ενέργεια.

Με αυτόν τον τρόπο, λοιπόν, μέσα από την εξοικονόμηση ενέργειας κατ' αρχάς μειώνουμε την ενέργεια που καταναλώνουμε, άρα μειώνουμε τις εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα και κατά δεύτερον χρησιμοποιούμε πιο καθαρά καύσιμα, όπως είναι το φυσικό αέριο, που έχει λιγότερες εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα, αλλά ακόμα περισσότερο τις αντλίες θερμότητας. Ή ακόμη σε πιο νότια κλίματα, σε πιο νότιες περιοχές της Ελλάδας, όπου εκεί κι ένα καλής απόδοσης κλιματιστικό, που είναι μια αντλία θερμότητας αέρα-αέρα -και γι' αυτό τα επιδοτούμε κιόλας τώρα στο καινούργιο πρόγραμμα, το οποίο θα βγει το πρώτο δεκαπενθήμερο του Ιουνίου-, και με αυτόν τον τρόπο θα μπορούν να θερμαίνουν τα σπίτια τους με έναν καθαρό τρόπο, χωρίς να εκπέμπουν διοξείδιο του άνθρακα και άρα να έχουν πολύ χαμηλότερο κόστος στην τσέπη τους, στο πορτοφόλι του νοικοκυριού.

Αυτό πρέπει να το εξηγήσω, γιατί είναι σωστό αυτό που λέτε κι έτσι όπως το λέτε ακούγεται λογικό, κάποιος που δεν μπορεί να το αλλάξει ή κάποιος ο οποίος έχει χαλάσει και πρέπει να το αντικαταστήσει, γιατί να μην μπορεί; Γιατί αυτό το πράγμα θα σημαίνει επιπλέον κόστος στον προϋπολογισμό του νοικοκυριού, πέρα από το κακό, βέβαια, που κάνει στο περιβάλλον. Και εδώ, αυτό είναι κάτι πολύ σημαντικό γιατί το να προστατεύσουμε το περιβάλλον αφορά τις ζωές μας και αφορά το μέλλον μας και το μέλλον των επόμενων γενεών.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Ευχαριστώ, κύριε Υπουργέ.

Ακολουθεί ο κ. Μπαρλιάκος και αμέσως μετά η κ. Τζάκρη.

Κύριε συνάδελφε, έχετε τον λόγο.

ΞΕΝΟΦΩΝ (ΦΩΝΤΑΣ) ΜΠΑΡΑΛΙΑΚΟΣ: Σας ευχαριστώ πολύ, κύριε Πρόεδρε.

Κύριε Υπουργέ, κύριε Υφυπουργέ, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, σήμερα είναι μια ιστορική μέρα για την Ελληνική Δημοκρατία, καθώς έχουμε μπροστά μας τον πρώτο εθνικό κλιματικό νόμο. Όλοι μας και όλη η ανθρωπότητα τα τελευταία χρόνια γίναμε μάρτυρες ακραίων καιρικών φαινομένων και καταστροφών που πέντε χρόνια πριν θα μας φαίνονταν αδιανόητα. Η μέση θερμοκρασία του πλανήτη έχει αυξηθεί κατά 1,1 βαθμό Κελσίου σε σχέση με τις απαρχές της Βιομηχανικής Επανάστασης και κάθε νέα δεκαετία αυξάνεται. Οι συνέπειες είναι ορατές γύρω μας, με τη λειψυδρία, με την απουσία πλέον των ενδιάμεσων εποχών, αλλά και τα ακραία καιρικά φαινόμενα που πλήττουν σφοδρά το φυσικό περιβάλλον και τον πρωτογενή τομέα μας, αλλά και με τις καταστροφικές πυρκαγιές που βλέπουμε χρόνο με τον χρόνο να αφανίζουν δάση και περιουσίες και να στερούν ακόμα και ανθρώπινες ζωές.

Έχοντας τα παραπάνω υπ' όψιν, αισθάνομαι σαφώς την ανάγκη να επιστήσω την προσοχή όλων στον τόπο μου, την Πιερία, εκεί όπου το μυθικό βουνό του Ολύμπου βασιλεύει. Ο εθνικός δρυμός του Ολύμπου με την πλούσια χλωρίδα που αποτελείται από χίλια επτακόσια είδη και υποείδη φυτών, που αντιστοιχούν στο 25% της ελληνικής χλωρίδας, αλλά και με την πανίδα του, που χαρακτηρίζεται από την παρουσία σημαντικών, σπάνιων και απειλούμενων ειδών, πρέπει να προστατευθεί πάση θυσία.

Είναι πατριωτικό μας καθήκον η διαφύλαξη του στο ακέραιο και η δική μας Κυβέρνηση φυσικά είναι αυτή που με το προεδρικό διάταγμα έθεσε υπό προστασία το όρος Όλυμπος με τη μεγάλη βιολογική, οικολογική, ιστορική, επιστημονική και γεωμορφολογική αξία, με τον χαρακτηρισμό της περιοχής ως εθνικό πάρκο. Την ίδια προστασία και φροντίδα επιθυμούμε σαφώς και για όλους τους σημαντικούς και μη δρυμούς της Ελλάδας, που αποτελούν και βασικούς πνεύμονες της πατρίδας μας.

Το σημερινό σχέδιο νόμου δεν σταματά στο θέμα της κλιματικής κρίσης, καθώς στοχεύει και στο ζήτημα της ενεργειακής κρίσης. Είναι ζήτημα που έρχεται πρώτο διεθνώς και διογκώνεται με την εξέλιξη του ρωσο-ουκρανικού πολέμου. Θέτουμε θεσμικά εδώ και τώρα ως στόχο τη μετάβαση στην κλιματική ουδετερότητα σε σύμπνοια με τη στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης και πάντοτε βασιζόμενοι στα πλέον έγκυρα και επικαιροποιημένα επιστημονικά στοιχεία για το ζήτημα της κλιματικής αλλαγής.

Η θέσπιση ενός τέτοιου νομικού πλαισίου, πέρα από το γεγονός πως θα αναβαθμίσει σημαντικά την κλιματική διακυβέρνηση της χώρας, αποτελεί ένα σημαντικό εργαλείο για την επίτευξη των στόχων της Συμφωνίας των Παρισιών και τον μετασχηματισμό της οικονομίας με γνώμονα την κλιματική ουδετερότητα.

Ο ελληνικός κλιματικός νόμος θέτει σαφείς και μακροπρόθεσμους στόχους για τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου κατά 55% ως το 2030, σε σχέση με το 1990, και κατά 80% έως το 2040. Τελικός στόχος η επίτευξη της κλιματικής ουδετερότητας μέχρι το 2050.

Το νομοσχέδιο στοχεύει στους τομείς της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας και θερμότητας, στις μεταφορές, στη βιομηχανία, στις κτηριακές εγκαταστάσεις, τη γεωργία και την κτηνοτροφία, τα απόβλητα, τις χρήσεις γης και τη δασονομία. Για τους παραπάνω τομείς, μέσα από ένα συμπαγές και κοστολόγημένο πλαίσιο στοχεύει στη μετάβαση στην πράσινη οικονομία, επιδιώκοντας την κλιματική ουδετερότητα και την επίτευξη μιας κλιματικά ανθεκτικής κοινωνίας.

Προβλέπει μέτρων, μεταξύ άλλων, προς αυτή την κατεύθυνση είναι η κατά το δυνατόν μέγιστη δυνατή διείσδυση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, χρησιμοποιώντας την αιχμή της σημερινής τεχνολογίας και πάντα χωρίς να υπάρχουν επιπτώσεις στο φυσικό περιβάλλον, τη βιοποικιλότητα και το φυσικό τοπίο. Οι ΑΓΠ θα υποκαταστήσουν και σταδιακά θα εξαλείψουν όλα τα ορυκτά καύσιμα, διασφαλίζοντας ταυτόχρονα τον επαρκή και ανεμπόδιο εφοδιασμό των πολιτών.

Επιπροσθέτως, το φυσικό αέριο σταδιακά θα υποκατασταθεί από ανανεώσιμα αέρια, όπως το βιομεθάνιο και το πράσινο υδρογόνο, με προτεραιότητα στις μεταφορές και τη βιομηχανία, όπου παρουσιάζονται οι μεγαλύτερες ανάγκες αλλά και η μεγαλύτερη εκπομπή ρύπων που επιβαρύνουν την ατμόσφαιρα.

Καθίσταται σαφές πως για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή και την απορρόφηση του κόστους των επιπτώσεων είναι αναγκαία η ύπαρξη μέτρων και πολιτικών, τη θέσπιση των οποίων το παρόν νομοσχέδιο προβλέπει. Τέτοιου είδους μέτρα και πολιτικές αφορούν την ενίσχυση της ανθεκτικότητας και τον περιορισμό της τρωτότητας σε όλους τους τομείς της οικονομίας, του φυσικού περιβάλλοντος και της βιοποικιλότητας αλλά και τη δημιουργία πράσινων υποδομών. Και φυσικά στην όλη διαδικασία εντάσσεται και ο πρωτογενής τομέας, με την προώθηση της βιώσιμης γεωργίας, κτηνοτροφίας, αλιείας και παραγωγής τροφίμων.

Η ύπαρξη ενός εθνικού κλιματικού νόμου δεν αρκεί φυσικά από μόνη της. Σε αυτή την προσπάθεια πολίτες, φορείς και επιχειρήσεις συντασσόμαστε σε ένα κοινό μέτωπο, για να διαμορφώσουμε το κοινό μας μέλλον. Για τον συντονισμό κάθε ομάδας

εισάγεται ένα σύστημα σύγχρονης διακυβέρνησης. Συστήνεται ένα Εθνικό Παρατηρητήριο από το Υπουργείο Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας, το οποίο αποτελεί ανοικτό δίκτυο ανταλλαγής πληροφοριών και ενημέρωσης, με σκοπό την υποστήριξη της εθνικής κλιματικής πολιτικής.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, η σημερινή μέρα είναι ημέρα ευθύνης. Με την ψήφο μας όχι μόνο θα καθορίσουμε το μέλλον της πατρίδας μας, αλλά θα τοποθετήσουμε το δικό μας λιθαράκι στην προστασία της διεθνούς κοινότητας. Και πώς θα μπορέσει κανείς να μη νιώσει βαθιά αυτή τη στιγμή τα λόγια του Καζαντζάκη; «Ν' αγαπάς την ευθύνη, να λες εγώ, εγώ μονάχος μου θα σώσω τον κόσμο. Αν χαθεί, εγώ θα φταίω.». Σήμερα μας βαρύνει αυτή η ευθύνη, αν όχι να σώσουμε τον κόσμο, να πράξουμε το χρέος μας προς την πατρίδα, προς τα παιδιά μας και τις μελλοντικές γενιές.

Θέλω να συγχαρώ την ηγεσία του Υπουργείου γι' αυτή τη σπουδαία πρωτοβουλία και σας καλώ όλους, συναδέλφους αλλά και πολίτες, ο καθένας από τη δικιά του θέση να συστρατευθείτε σε αυτόν τον μεγάλο αγώνα. Αυτό το νομοσχέδιο δεν τελειώνει σήμερα στην Αίθουσα της Ολομέλειας, αλλά θα πορευθεί ως κληρονομιά εθνική και παγκόσμια στις επόμενες γενιές.

Σας ευχαριστώ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Κύριε συνάδελφε, εγώ σας ευχαριστώ.

Και τώρα τον λόγο θα δώσω στην κ. Θεοδώρα Τζάκρη από τον ΣΥΡΙΖΑ και ευθύς αμέσως τον λόγο θα πάρει ο κ. Ανδρέας Λοβέρδος από το Κίνημα Αλλαγής.

Κυρία Τζάκρη, έχετε τον λόγο.

ΘΕΟΔΩΡΑ ΤΖΑΚΡΗ: Κυρίες και κύριοι Βουλευτές, η κλιματική αλλαγή, η κλιματική κρίση, όπως λέγεται, είναι ίσως η μεγαλύτερη πρόκληση που πρέπει να αντιμετωπίσουμε στη βάση δύο συνισταμένων: πρώτον, στη βάση της μείωσης των εκπομπών του διοξειδίου του άνθρακα και, δεύτερον, στην προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή ή άλλως στην καλύτερη διαχείριση των επιπτώσεων αυτής.

Η κλιματική αλλαγή είναι ήδη παρούσα και θα πρέπει να αναλάβουμε άμεση δράση για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων που αυτή προκαλεί στις κοινωνίες μας και στα οικοσυστήματά μας, κυρίως λόγω των ακραίων καιρικών φαινομένων που καταστρέφουν ανθρώπινες ζωές και περιουσίες. Η Ευρωπαϊκή Ένωση, αν και αντιπροσωπεύει μόλις το 8% των παγκόσμιων εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, ποσοστό το οποίο μάλιστα βαίνει συνεχώς μειούμενο, επιδεικνύει ηγετικό πνεύμα και θέλει να δώσει το παράδειγμα όσον αφορά τη δράση για το κλίμα μέσα από δεσμεύσεις που αναλαμβάνει στο εσωτερικό της.

Αν δούμε τα νούμερα στην Ευρωπαϊκή Ένωση, με στοιχεία πάντα του 2019, ο κυριότερος ρυπαντής είναι το διοξείδιο του άνθρακα σε ποσοστό 80% και κατά 11% το μεθάνιο. Ακολουθεί το οξείδιο του αζώτου και οι υδροφθοράνθρακες. Είναι αέρια που εκλύονται στην ατμόσφαιρα και λειτουργούν όπως το γυαλί στο θερμοκήπιο, δηλαδή απορροφούν την ηλιακή ενέργεια και τη θερμότητα που εκλύεται από την επιφάνεια της γης, την εγκλωβίζουν και την εμποδίζουν να διαφύγει στο διάστημα.

Αυτή η διαδικασία, βέβαια, είναι αυτή που κρατά τη γη ζεστή, επιτρέποντας την ύπαρξη ζωής στον πλανήτη. Ωστόσο, η ανθρώπινη δραστηριότητα προσθέτει ένα επιπλέον ποσοστό αερίων του θερμοκηπίου στην ατμόσφαιρα, ενισχύοντας το φαινόμενο του θερμοκηπίου και οδηγώντας σταδιακά στην αύξηση της μέσης θερμοκρασίας του πλανήτη.

Οι συνολικές εκπομπές αερίων της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το 2019 ήταν περίπου 4 εκατομμύρια κιλτοτόνοι ισοδύναμου διοξειδίου του άνθρακα, με το 60% αυτών των εκπομπών να προέρχονται από χώρες όπως η Γερμανία, η Ιταλία, η Γαλλία, η Πολωνία και η Ισπανία.

Δείτε τώρα τι γίνεται σε παγκόσμιο επίπεδο: Η Κίνα εκλύει περίπου 16 εκατομμύρια κιλτοτόνους διοξειδίου του άνθρακα, οι Ηνωμένες Πολιτείες 6,5 εκατομμύρια, η Ινδία 3,3 εκατομμύρια, η Ιαπωνία 1,4 εκατομμύρια και η Βραζιλία 1,2 εκατομμύρια και ακολουθούν άλλες χώρες με σημαντικές -πολύ μικρότερες, βέβαια- εκπομπές, όπως το Ιράν, η Αυστραλία, η Νότια Κορέα και

ο Καναδάς, με την Ελλάδα να συμμετέχει μόλις στο 2% της Ευρωπαϊκής Ένωσης και στο 0,2% σε παγκόσμιο επίπεδο.

Πραγματικά, βλέπουμε ότι ενώ η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει μια φιλόδοξη εσωτερική πολιτική, αυτή δεν είναι αρκετή γιατί η κλιματική κρίση δεν αφορά μόνο μία ήπειρο, μόνο την ευρωπαϊκή ή μόνο την Αμερική ή μόνο την Αφρική, αφορά όλο τον πλανήτη και απαιτεί συντονισμένες και συγχρονισμένες ενέργειες σε όλο τον κόσμο, αν πραγματικά θέλουμε να πετύχουμε τους στόχους που τέθηκαν στο Παρίσι το 2015, αλλά και στις επόμενες συναντήσεις, είτε πρόκειται για τη Βόννη, για το Κατοβίτσε, για τη Γλασκόβη ή τη Μαδρίτη.

Και ερχόμαστε τώρα στο εθνικό μέρος παρά το μικρό μας αποτύπωμα, όπως είπα προηγουμένως, σε παγκόσμιο επίπεδο, μόλις στο 0,2%.

Ο νόμος, λοιπόν, που εισηγείται η Νέα Δημοκρατία περιλαμβάνει μεταξύ άλλων εθνικούς ποσοτικούς στόχους για τη μείωση των εκπομπών των αερίων του θερμοκηπίου κατά 55% έως το 2030, με στοιχεία πάντα του 2019, κατά 80% μέχρι το 2040, για να επέλθει το 2050 η κλιματική ουδετερότητα, το «zero emission», όπως λέγεται. Είναι μια μακροπρόθεσμη στρατηγική η οποία θα επηρεάσει όλα τα επίπεδα της οικονομίας και της κοινωνίας και θα αναφερθώ στα πιο σημαντικά, ξεκινώντας πρώτα από την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας.

Θεσμοθετείται η απαγόρευση παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από ορυκτά στερεά καύσιμα από την 31-12-2028. Μάλιστα. Αυτό σημαίνει ότι την 1-1-2029 η ενέργεια που παράγεται από λιγνίτη, από φυσικό αέριο και από πετρέλαιο θα αντικατασταθεί από ενέργεια που παράγεται από τις ΑΠΕ. Ωστόσο, πέρα από αυτό το προδιαγραφόμενο τέλος του λιγνίτη, δεν αναφέρεται τίποτα για το τέλος του φυσικού αερίου. Πόσο επικτό είναι αυτό σήμερα, όταν ο λιγνίτης και το πετρέλαιο συμμετέχουν σε ποσοστό 20% στο μείγμα της ενέργειας, κατά 40% το φυσικό αέριο και μόλις κατά 37% οι ΑΠΕ είναι ένα ζητούμενο πραγματικά.

Ο δεύτερος στόχος που τίθεται αφορά την προώθηση οχημάτων μηδενικών εκπομπών. Το σημαντικότερο είναι ότι από 1-1-2026 εντός των διοικητικών ορίων των μεγαλύτερων περιφερειών της χώρας, της Αθήνας δηλαδή και της Θεσσαλονίκης, τα ταξί αλλά και το 1/3 των οχημάτων που ταξινομούνται για σκοπούς εκμίσθωσης σε τρίτους θα είναι οχήματα μηδενικών εκπομπών. Αν θέλουμε, βέβαια, να ακριβολογούμε, τα ηλεκτρικά αυτοκίνητα είναι δυνάμει μηδενικών εκπομπών, όπως είναι και τα αυτοκίνητα με τους συμβατικούς κινητήρες. Αμφότερα μπορούν να γίνουν χαμηλών ή μηδενικών εκπομπών, εφόσον εφοδιάζονται με πράσινη ενέργεια, δηλαδή ηλεκτρική από ΑΠΕ ή καυσίμων από βιοκαύσιμα ή υδρογόνο.

Όμως, σήμερα ακόμη και αν παραβλέψει κανείς την απαγορευτική κατά κανόνα τιμή ενός ηλεκτρικού οχήματος για τη μέση ελληνική οικογένεια, ποντάροντας στη δικαίωση που θα επέλθει κατά τη διάρκεια της απόσβεσής του, καθοριστικούς παράγοντες για την επιλογή ενός τέτοιου ηλεκτρικού αυτοκινήτου είναι οι υποδομές φόρτισης, η πυκνότητα και η συνέπεια του δικτύου ταχυφόρτισης στη χώρα.

Πόσο έτοιμοι είμαστε για αυτό, όταν μέχρι σήμερα έχετε προχωρήσει σε τέσσερις παρατάσεις τροποποίησης των σχεδίων φόρτισης ηλεκτρικών οχημάτων;

Παρουσιάζετε, με λίγα λόγια, έναν ημιτελή και ασαφή σχεδιασμό και αυτό φαίνεται και από την απουσία οποιασδήποτε πρόβλεψης για τα δημόσια μέσα μεταφοράς. Πρώτα, λοιπόν, ξεκινάμε από τα δημόσια μέσα μεταφοράς, μετά τα εταιρικά, μετά της εφοδιαστικής αλυσίδας, τα ταξί και τα λοιπά.

Και έρχομαι τώρα, βεβαίως και στα μέτρα για τη μείωση των εκπομπών από τα κτήρια. Από 1-1-2025 ισχύει η απαγόρευση εγκατάστασης καυστήρων πετρελαίου θέρμανσης στα νέα κτήρια. Μάλιστα. Πόσο επικτό είναι να αντικατασταθούν όλοι οι καυστήρες πετρελαίου μέχρι την 1-1-2030, βεβαίως, μόνο εσείς ξέρετε. Τι θα γίνει στις περιοχές όπου δεν υπάρχει ανεπτυγμένο δίκτυο φυσικού αερίου που θα αντικαταστήσει σε πρώτη φάση το πετρέλαιο; Καμμία απάντηση δεν δίνετε. Και κατά πόσο η χρήση φυσικού αερίου για θέρμανση και ζεστό νερό θα επιτρέπει αυτή την επίτευξη του στόχου της απανθρακοποίησης ως το 2050, αυτό, επίσης, είναι ένα ζητούμενο. Ή μήπως πιστεύετε ότι τα κτή-

ρια θα αποκτήσουν φωτοβολταϊκά στις ταράτσες τους; Μακάρι να μπορούσαν, αλλά σε ποιο δίκτυο θα συνδεθούν, όταν ο ΔΕΔ-ΔΗΕ δεν κάνει καμμία επένδυση και το μόνο που κάνει είναι να μοιράζει μπόνους στα στελέχη του;

Τώρα, κυρίες και κύριοι της Κυβέρνησης, με αυτές τις πολιτικές οδηγείτε με μαθηματική ακρίβεια τη χώρα σε ενεργειακή ανασφάλεια και φτώχεια.

Επίσης, η ασφάλιση κινδύνου για την κλιματική αλλαγή, σύμφωνα με το άρθρο 29, δείχνει ότι πάλι οι πολίτες θα πληρώσουν τον λογαριασμό. Η πολιτεία, όμως, πού είναι; Δεν έχει ευθύνη για τα κτήρια που έχει χτίσει σε διάφορες περιοχές τρωτότητας;

Κυρίες και κύριοι Βουλευτές, το σχέδιο νόμου παρουσιάζει πολλές και βασικές αδυναμίες. Με τη βίαιη και ψεύτικη απολιγνιτοποίηση που ξεκίνησε από τον Σεπτέμβριο του 2019 με έναν σχεδιασμό που προέβλεπε απόσυρση όλων των λιγνιτικών μονάδων ως το 2023 εκτός από την «Πτολεμαΐδα 5» -η οποία πρέπει να υπενθυμίσουμε ότι είναι ακόμη υπό κατασκευή, έχοντας στοιχίσει μέχρι σήμερα στον ελληνικό λαό 2 δισεκατομμύρια ευρώ- προβλέπεται η αντικατάσταση του λιγνίτη με μονάδες φυσικού αερίου, ενός επίσης ορυκτού καυσίμου, που από ό,τι φαίνεται θα παραμείνει στο μείγμα της ηλεκτροπαραγωγής της χώρας μέχρι το 2050.

Ωστόσο, εξαιτίας της κρίσης του φυσικού αερίου και του ράλι των τιμών ο κ. Μητσotάκης ήδη ανακοίνωσε στις 6-4-2022 παράταση σε λιγνιτικές μονάδες ως το 2028 με άγνωστο χρονικό ορίζοντα ολοκλήρωσης της επένδυσης στην «Πτολεμαΐδα 5» και αύξηση της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από λιγνίτη κατά 20%.

Παντού, δηλαδή, βλέπουμε να υπάρχει ένας πρόχειρος, επικονωσιακός, επιφανειακός σχεδιασμός και εν τω μεταξύ έχουν καθυστερήσει σημαντικά καίριες μεταρρυθμίσεις και θεσμικά εργαλεία μετάβασης, με βασικότερο όλων τις υποδομές για την αποθήκευση ενέργειας από ΑΠΕ, με αποτέλεσμα να υπάρχει ζήτημα για την απαιτούμενη διείσδυσή τους στο ενεργειακό μείγμα της χώρας. Όμως, όσο καθυστερεί, όπως αντιλαμβανόμαστε όλοι, η αποθήκευση της ενέργειας από ΑΠΕ τόσο προωθούνται και ενισχύονται τα συμφέροντα του φυσικού αερίου, όταν μάλιστα βλέπουμε ότι υπάρχει ένας οργανισμός επενδύσεων για το φυσικό αέριο.

Κυρίες και κύριοι Βουλευτές, ο κλιματικός νόμος θα έπρεπε πράγματι να αποτελεί ένα πολύ καλό εργαλείο για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής. Ωστόσο, ακόμη μια φορά ένα τόσο σημαντικό νομοσχέδιο αντιμετωπίζεται από την Κυβέρνηση ως μία ακόμη τυπική υποχρέωση της χώρας. Και έτσι έχουμε προστά μας έναν προσημασμένο κλιματικό νόμο που το μόνο που θα καταφέρει είναι να οδηγήσει στην ακριβή ενέργεια, την ενεργειακή ανασφάλεια και τη φτώχεια και όπως ήδη συμβαίνει και στην ενέργεια, θα λειτουργήσει υπέρ λίγων μεγάλων επιχειρηματικών ομίλων, του φυσικού αερίου αυτή τη φορά.

Σας ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα του ΣΥΡΙΖΑ)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Τον λόγο έχει τώρα ο κ. Ανδρέας Λοβέρδος από το Κίνημα Αλλαγής και αμέσως μετά τον λόγο θα πάρει ο Κοινοβουλευτικός Εκπρόσωπος της Ελληνικής Λύσης, ο κ. Κώστας Χήτας.

Ορίστε, κύριε Λοβέρδο, έχετε τον λόγο.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ: Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

Κυρίες και κύριοι Βουλευτές, μιλάμε για ένα πάρα πολύ γνωστό θέμα που είναι σήμερα το βασικό πρόβλημα του πλανήτη και είναι διαπιστωμένο πως είναι το βασικό πρόβλημα του πλανήτη εδώ και πάρα πολλά χρόνια, Ρίο, Κιότο, Παρίσι. Μιλάμε για την υπερθέρμανση με συνέπεια τα ακραία καιρικά φαινόμενα, την άνοδο της στάθμης των υδάτων -που μας απειλεί, αλλά το ξεχνάμε- τους κλιματικούς μετανάστες που η μελέτη Stern για το Ηνωμένο Βασίλειο τούς προέβλεπε μέχρι το 2070 σε κάτι δεκάδες εκατομμύρια -επαναλαμβάνω ότι μιλάω για τους κλιματικούς μετανάστες- και μιλάμε για στόχους χρονικά προσδιορισμένους κατά καιρούς, που η Ελλάδα, αλλά και ο πλανήτης και η Ευρωπαϊκή Ένωση προσπάθησαν να ακολουθήσουν, αλλά οι προσπάθειες ανακόπτονταν από φαινόμενα γενικά και ειδικά. Αναφέρομαι στην οικονομική κρίση που χτύπησε τη χώρα μας

και διήρκεσε πάρα πολλά χρόνια και διαρκεί ακόμα, που έκανε να υποχωρούν οι προσπάθειές μας, να παραβλέπονται, να παραμερίζονται μέσα στην αγωνία της οικονομικής επανάδου, αλλά και φαινόμενα πλανητικά, όπως ο COVID-19 και ο πόλεμος τώρα πια στην Ουκρανία.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση έβαλε τους στόχους για το 2050 με ενδιάμεσους στόχους το 2030, το 2040 και πάμε να δούμε τώρα την εθνική συμβολή, την ελληνική συμβολή.

Όταν ξεκινήσατε, κύριε Υπουργέ, ως Κυβέρνηση Μητσotάκη θέσατε ορισμένους ποσοτικούς χρονικούς στόχους πολύ βίαιους, εγκαταλείψατε, όπως και η προηγούμενη κυβέρνηση, τις διαδικασίες έρευνας με σκοπό την εξόρυξη φυσικού αερίου και οι μεταβατικές περιόδους, όπου θα μπορούσε να αξιοποιηθεί το φυσικό αέριο, όπως τις καθορίσατε, ήταν πάρα πολύ μικρές και αναδιπλώθηκαν, φυσικά, μετά την εισβολή των Ρώσων στην Ουκρανία.

Τώρα έρχονται νέα γενικά, αλλά και επιμέρους, χρονικά πλαίσια, νέοι στόχοι και συμφωνώ πως το παρόν σχέδιο νόμου δεν έρχεται για να αντικαταστήσει τα περιβαλλοντικά νομοθετικά κείμενα, τα χωροταξικά, τους νόμους για τις ανανεώσιμες πηγές και την ηλεκτροκίνηση. Είναι κάτι διαφορετικό. Ήταν μια δική σας παρέμβαση, με την οποία συμφωνώ, γιατί πολλές φορές μέσα στην Αίθουσα, αλλά και στην επιτροπή, ο διάλογος προσανατολιζόταν σε επιμέρους θέματα, αλλά όχι στους κεντρικούς στόχους και στην απόπειρα να υλοποιηθούν που είναι το σχέδιο νόμου που έχουμε μπροστά μας. Συμφωνώ σε αυτό.

Οι χρονικοί στόχοι μας βρίσκουν σύμφωνους. Δεν θα μπορούσε πολιτικό κόμμα σήμερα να πει ότι δεν συμφωνεί με αυτούς τους φιλόδοξους χρονικούς στόχους. Το ζητούμενο, όμως, είναι να δούμε με ειλικρίνεια, με σαφήνεια και με τη γνωστική επάρκεια της καθεμιάς και του καθενός, πώς αυτοί οι στόχοι μπορούν να επιτευχθούν.

Εδώ, κύριε Σκρέκα, έχω να κάνω ορισμένες παρατηρήσεις. Η πρώτη μου παρατήρηση σχετίζεται με την εμπειρία μου, αλλά και με αυτά τα οποία μελετώ. Είμαι διστακτικός στη θέσπιση νέων οργάνων, όσο φιλολαϊκά και αν ακούγονται. Σε μια χώρα που μαστιίζεται από τη γραφειοκρατία της, η προσθήκη οργάνων δεν είναι απάντηση στα προβλήματα που έχουμε. Άρα εκφράζω τον δισταγμό μου, χωρίς να προχωρώ περισσότερο.

Εδώ, όμως, έχουμε δύο Υπουργεία, το δικό σας Υπουργείο καθώς και το Υπουργείο Κλιματικής Αλλαγής και Προστασίας του Πολίτη, που επισημαίνουν άνθρωποι πολύ πιο διεσδυτικοί από εμένα στα θέματα ότι καθόλου δεν αποκλείεται να ασκούνται παράλληλες αρμοδιότητες, παράλληλες δράσεις και ενίοτε αντίθετες. Με τα δεδομένα του ελληνικού διοικητικού συστήματος, αυτό είναι μία καθόλου αυθαίρετη πρόβλεψη. Συνεπώς σε ό,τι αφορά το πώς θα παρακολουθείται η επίτευξη αυτών των στόχων, εκφράζω την πολύ προβληματική μου διάθεση απέναντι σε αυτά τα οποία προτείνετε. Δεν ξέρω αν έχω δίκιο, εκ προοιμίου δεν μπορώ να το πω. Ελπίζω να έχετε εσείς δίκιο και όχι εγώ ή εμείς, αλλά ο τρόπος της παρατήρησης από τα όργανα που θεσπίζετε μου δημιουργεί προβληματισμό.

Τώρα, πώς θα εξασφαλιστεί η τήρηση αυτή πέραν των οργάνων; Πάμε τώρα στις δράσεις, στα αντικείμενα. Σωστά λέτε ότι οι προϋπολογισμοί των εκπομπών του άνθρακα σχετίζονται με επτά κατά βάση τομείς, δηλαδή την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας, τις μεταφορές, τη βιομηχανία, τη γεωργία, τα κτήρια, τα απόβλητα και τις χρήσεις γης. Σωστά. Ελάτε, όμως, τώρα να δούμε τι λέτε, πέρα από την καταγραφή των τομέων, από τη διοικητική μέθοδο. Λέτε για ένα εθνικό σχέδιο, έναν κεντρικό σχεδιασμό και τα περιφερειακά. Αυτά όμως είναι φράσεις. Είναι διοικητικώς αυτονόητα.

(Στο σημείο αυτό κτυπάει προειδοποιητικά το κουδούνι λήξεως του χρόνου ομιλίας του κυρίου Βουλευτή)

Λέτε, λοιπόν, μετά ότι σε αυτούς τους τομείς, με τα όργανα που έχετε θεσπίσει θα παρατηρούμε πώς εξελίσσονται τα πράγματα. Έχουμε, όμως, εμείς εδώ τα κόμματα της Αντιπολίτευσης μια εμπειρία τριετίας από τις δραστηριότητες του Υπουργείου σας στον τομέα αυτόν.

Έχω ένα μόνο λεπτό και δεν μπορώ να πιάσω και τους επτά τομείς. Θα πιάσω έναν, για τον οποίο και τον Φεβρουάριο και τον

Μάρτιο έφερα το Υπουργείο σας εδώ στη Βουλή με επίκαιρες ερωτήσεις.

Αναφέρομαι, αγαπητοί συνάδελφοι, στο Εθνικό Σχέδιο Διαχείρισης Αποβλήτων που άκουσα το 2020 τον ίδιο τον Υπουργό τότε, τον κ. Χατζηδάκη, να το ανακοινώνει, να το εκφωνεί.

Πιάνοντας συγκεκριμένα θέματα αυτού του σχεδίου που σχετίζεται με το συνολικό πρόβλημα που αντιμετωπίζει το σχέδιο νόμου σήμερα, καταλήγω σε κάποια συμπεράσματα αριθμητικά που με οδηγούν να εκφράσω περαιτέρω δισταγμούς.

(Στο σημείο αυτό κτυπάει το κουδούνι λήξεως του χρόνου ομιλίας του κυρίου Βουλευτή)

Κύριε Πρόεδρε, μπορώ να έχω ένα, με ενάμισι λεπτό ακόμη;

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Βεβαίως, κύριε Λοβέρδο.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ: Παραλάβατε σαράντα τέσσερις χωματερές. Δεν χρειάζεται να πω πολλά λόγια γι' αυτές. Έχω ρωτήσει δύο φορές –τη μία ήρθε ο κ. Αμυράς, τη δεύτερη ο κ. Ταγαράς– πού βρισκόμαστε σήμερα. Μου λέει ο κ. Ταγαράς πριν από λίγες εβδομάδες ότι δεκαεννέα ακόμη χωματερές είναι ενεργές και δεκαεπτά είναι ανενεργές, όμως δεν έχουν αποκατασταθεί οι χώροι. Στο σύνολο είναι τριάντα έξι από σαράντα τέσσερις. Μέσα στα τρία χρόνια δεν το λες και «επιτυχία», όπως και να το κάνεις. Αυτό είναι το πρώτο κρατούμενο.

Τα σύμμεικτα αστικά απόβλητα πώς τα αντιμετωπίζουν με σύγχρονους όρους; Τα αντιμετωπίζουν με την ενεργειακή αξιοποίηση. Εγώ το λέω «καύση», για να είμαστε συνεννοημένοι. Είναι 27% η διαχείριση που κάνουν στην Ευρωπαϊκή Ένωση κατά μέσο όρο, ενώ εμείς είμαστε στο 1,36%. Δεν το λες και «επιτυχία». Εγώ θα το έλεγα «αποτυχία».

Το τρίτο –και τελειώνω με αυτό– είναι τα δίκτυα. Το είπε και δικός σας Βουλευτής προ ολίγου. Τον άκουσα. Είχατε και ενδιαφέροντα διάλογο μαζί του. Σας το είπε δικός σας Βουλευτής. Αν δεν εξασφαλίσεις την αποθήκευση, τη σημασία έχει και πόσο σοβαρό ρόλο μπορούν να παίξουν οι ανανεώσιμες πηγές και πόσο μπορούν αυτές να αξιοποιηθούν σε κάτι που εμείς το λέμε και το υποστηρίζουμε εδώ και χρόνια, δηλαδή την ατομικότητα σε ό,τι αφορά τη συγκεκριμένη διαχείριση; Δηλαδή, έκαστος στην οικία του. Όλα αυτά χωρίς δίκτυα –σας τα λένε οι δικοί σας Βουλευτές– και χωρίς προγραμματισμό εγκατάστασης δικτύων, γιατί τα δίκτυα δεν επαρκούν και το ξέρετε καλύτερα από εμάς, δεν μπορεί να προχωρήσει τίποτα σχετικό με τις ανανεώσιμες πηγές, είτε αυτές αφορούν τη γεωργία είτε τη βιομηχανία είτε τα νοικοκυριά.

Συνεπώς μένουμε στα θετικά της διακήρυξης των στόχων. Είμαστε πάρα πολύ προβληματισμένοι αν τίποτα από αυτά θα εφαρμοστεί, λαμβάνοντας και υπ' όψιν μας τι έχει συμβεί ανά τομέα τα τελευταία τρία χρόνια.

Ευχαριστώ πολύ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα του Κινήματος Αλλαγής)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Κι εγώ ευχαριστώ, κύριε Λοβέρδο.

Ο κ. Χήτας, Κοινοβουλευτικός Εκπρόσωπος της Ελληνικής Λύσης, έχει τον λόγο.

Ορίστε, κύριε Χήτα, έχετε τον λόγο.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΧΗΤΑΣ: Ευχαριστώ πάρα πολύ. Θα είμαι σύντομος.

Απλά θα πρέπει τουλάχιστον στην Αίθουσα αυτή να μην ακούγονται ανακρίβειες, έως και αστειότητες, γιατί ακούστηκαν απίστευτα πράγματα. Δηλαδή, τι ακούστηκε σήμερα στην πάγια θέση της Ελληνικής Λύσης εδώ και χρόνια και του Προέδρου μας πάρα πολλά χρόνια πριν υπάρξει Ελληνική Λύση, να γίνονται εξορύξεις και να προχωρήσει η Ελλάδα τις εξορύξεις; Βγήκε, λοιπόν, η Νέα Δημοκρατία σήμερα μέσα από έναν Βουλευτή της και είπε ότι αυτό που λέει η Ελληνική Λύση είναι ένα παραμύθι, διότι ακόμη κι αν κάναμε εξορύξεις ως χώρα, η τιμή των καυσίμων θα ήταν ίδια.

Κύριε Σκρέκα, εσείς συμφωνείτε με αυτή την τοποθέτηση του συναδέλφου σας της Νέας Δημοκρατίας; Δεν ξέρω αν είστε ειδικός, Υπουργός Ενέργειας όμως είστε. Δηλαδή, θα κάνει η Ελλάδα εξορύξεις και η τιμή της βενζίνης θα είναι η ίδια! Συμφωνείτε; Θα μας απαντήσετε μετά; Απαντήστε μας μετά, σας παρακαλώ πολύ. Δηλαδή, τι είπε συγκεκριμένος Βουλευτής της

Νέας Δημοκρατίας; Θα γίνει η Ελλάδα παραγωγός χώρα –αν γίνει, γιατί σιγά μην πάει ο Μητσοτάκης και η Κυβέρνησή του σε εξορύξεις– όπως είναι για παράδειγμα οι Ηνωμένες Πολιτείες και η Ρωσία ή οι Χώρες του Κόλπου, οι οποίες παράγουν και κάνουν εξορύξεις, η τιμή εκεί είναι τουλάχιστον 50% κάτω από την τιμή τη δική μας και θα έχουμε εμείς την ίδια τιμή!

Θα μας απαντήσετε μετά, κύριε Υπουργέ; Ισχύει αυτό που είπε συνάδελφος του κόμματός σας ότι ακόμη και αν κάνουμε εξορύξεις, θα πληρώνουμε το ίδιο; Ξαναλέω ότι οι Χώρες του Κόλπου έχουν τη μισή τιμή. Οι Ηνωμένες Πολιτείες, η Ρωσία κάνουν εξορύξεις. Και αφού θα έχουμε την ίδια τιμή, προς τι η σπουδή του και η ανησυχία του και η προτροπή του να κάνουμε εξορύξεις; Άρα να μην κάνουμε εξορύξεις. Δεν χρειάζεται. Τόσα πληρώνουμε τώρα, τόσα θα πληρώνουμε και αν κάνουμε εξορύξεις.

Αυτά είναι τουλάχιστον αστειότητες. Η χώρα θα κάνει εξορύξεις, πρέπει να κάνει εξορύξεις για να έχει ενεργειακή αυτάρκεια και να πληρώνει ο ελληνικός λαός πολύ λιγότερα χρήματα, διότι στις Χώρες του Κόλπου, στις Ηνωμένες Πολιτείες ή στη Ρωσία, όπως σας είπα, είναι 50% κάτω η τιμή, ακόμη-ακόμη –γιατί ξέρω τι θα μου απαντήσετε– που οι ιδιωτικές εταιρείες εμπορεύονται το 70% των εξορύξεων.

Για την Ελλάδα, λοιπόν, το 30% που υπολείπεται, υπολογίζεται σε 3,2 τρισεκατομμύρια κυβικά μέτρα και αρκεί για να καλύψουμε στο 100% τις ενεργειακές μας ανάγκες αλλά και να κάνουμε και εξαγωγή για τα επόμενα πενήντα χρόνια. Δεν θα λέτε παραμύθια στον κόσμο. Άκου λέει αν κάνουμε εξορύξεις θα είναι ίδια η τιμή! Ο Χριστός και η Παναγία! Επίσης, δεν υπολογίζουμε σε αυτό και τα εκατομμύρια βαρέλια πετρελαίου που έχουν ήδη πιστοποιηθεί, κύριε Σκρέκα, στον Πατράϊκο Κόλπο, στο Ιόνιο, στην Ήπειρο.

Η Ελλάδα έχει τα ακριβότερα καύσιμα. Καλά είναι αυτά που φέρντε εδώ, τα πράσινα, αν και η δική μας επιβάρυνση στο περιβάλλον παγκοσμίως είναι στο 0,2. Πώς γίνεται, όμως, να ξεκινούν τα πράσινα πάντα από εμάς; Η Ελλαδίτσα η φουκαριάρα, όπου πεινάει κοσμάκης, 0,2 επιβαρύνει, αλλά κλείνει πρώτη τους λιγνίτες! Πώς γίνεται αυτό; Έχουμε το ακριβότερο καύσιμο αυτή τη στιγμή σε όλη την Ευρώπη: μέσο όρο 2,41. Μας περνάνε μόνο η Δανία και η Φινλανδία. Αυτά θέλει να ακούσει ο κόσμος, να μας εξηγήσετε πώς γίνονται αυτά τα μαγικά.

Πώς γίνεται το μαγικό η Κύπρος, η αδερφή μας η Κύπρος, να παίρνει από τα δικά μας διυλιστήρια και να είναι 60 λεπτά πιο φθηνή η βενζίνη. Απαντήστε μας. Ξέρουμε πώς γίνεται. Γιατί γίνεται πείτε μας. Μη μας πείτε γιατί έχουν χαμηλότερους φόρους. Χαμηλώστε τους φόρους και εσείς. Δεν θέλετε τον ειδικό φόρο κατανάλωσης; Άλλα μαγικά ο κ. Σκυλακάκης! Κύριε Σκρέκα, πραγματικά συνεννοείστε στα Υπουργικά Συμβούλια μεταξύ σας οι Υπουργοί; Ξέρετε τι λέτε; Τι είπε ο κ. Σκυλακάκης, κύριε Σκρέκα; Ότι μειώθηκε η κατανάλωση βενζίνης, αφού έχει πάει στα 2,5 ευρώ το λίτρο –ο φουκαριάς δεν μπορεί να βάλει βενζίνη, βάζει 5 ευρώ, 3 ευρώ 10 ευρώ, έτσι για να κάνει τη δουλειά του–, άρα μειώθηκε και ο ειδικός φόρος κατανάλωσης που εισπράττει το κράτος, που είναι 0,70, αλλά αυξήθηκε η τιμή, άρα αυξάνεται και ο ΦΠΑ και έτσι αντισταθμίστηκαν τα έσοδα του κράτους.

Τι να πω, ρε παιδιά; Συγγνώμη, αν μειώνατε τον ΦΠΑ, κύριε Σκρέκα, και η βενζίνη από 2,40, 2,50 πήγαμε στο 2, στο 1,95, θα αυξανόταν φυσικά η κατανάλωση και φυσικά θα αυξανόταν και ο ειδικός φόρος κατανάλωσης, το 0,70 ανά λίτρο, που εισπράττει το κράτος. Απίστευτα πράγματα!

Μειώθηκε, λέει, ο Σκυλακάκης η κατανάλωση της βενζίνης. Φυσικά και μειώθηκε, αφού δεν μπορεί να βάλει βενζίνη ο κόσμος! Μειώστε τον ΦΠΑ. Δεν έχει αυτό δημοσιονομικό κόστος. Δεν καταλαβαίνετε τίποτα! Πραγματικά δεν καταλαβαίνετε τίποτα. Τίποτα απολύτως!

Κύριε Σκρέκα, θα ήθελα να μας απαντήσετε γιατί είναι πάρα πολλά τα δημοσιεύματα που αναφέρονται σε εμπλοκή της Κυβέρνησης στη ΡΑΕ, η οποία κατά τα άλλα είναι Ανεξάρτητη Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας. Απέστειλε επιστολή για τα υπερκέρδη και λέει να γίνει ο έλεγχος για τα υπερκέρδη επί των συνολικών οικονομικών αποτελεσμάτων, τα οποία φυσικά ξέρετε πάρα πολύ καλά, γιατί είστε και επιχειρηματίας, ότι οι επιχειρήσεις τα μαγειρεύουν όπως αυτές θέλουν και βγάζουν το αποτέλεσμα που θέλουν και σου

λένε «αυτά έβγαλα μόνο, γι' αυτά θα με φορολογήσεις».

Εδώ θέλουμε μία απάντηση γιατί δεν μπορεί να βγαίνει η Κομισιόν και να λέει ότι υπολογίζουμε τα υπερκέρδη των εταιρειών στα 200 δισεκατομμύρια και η Ελλάδα, οι τέσσερις εταιρείες που αισχροκερδούν και γδέρνουν τον κόσμο να είναι στα 500, 560 εκατομμύρια μόνο. Κάτι δεν πάει καλά εδώ. Να απαντήστε στον κόσμο σήμερα.

Λέτε για τα ηλεκτρικά αυτοκίνητα. Εδώ δεν έχουμε φαί να φάμε, ραπανάνκια για την όρεξη, κύριε Σκρέκα! Μιλάμε για ηλεκτρικά αυτοκίνητα και ηλεκτρικά ταξί, όταν ο άλλος δεν έχει αυτοκίνητο να μπορεί να κυκλοφορήσει με αυτά που υπάρχουν τώρα. Πείτε μας λίγο γιατί περνάει το 100% των ενεργειακών αναγκών μας, από το ληστικό χρηματιστήριο ενέργειας, τι θα κάνετε γι' αυτό, όταν σε άλλες χώρες είναι κάτω από το 40%. Στις άλλες χώρες είναι κάτω από το 40% το ποσοστό που περνάει από το Χρηματιστήριο Ενέργειας. Στην Ελλαδίτσα μας το 100%. Αυτό είναι το τεράστιο πρόβλημα. Τι θα κάνουμε με αυτό; Γιατί η Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας -χρυσοπληρώνονται όλοι εκεί πέρα, στις τριάντα πέντε, τριάντα επτά ανεξάρτητες αρχές- δεν αντέδρασε από πέρσοι, αφού μιλάμε για υπερκέρδη, και περίμενε τα κόμματα εδώ μέσα να τη στριμώξουν στη γωνία, να τη φωνάξουν στην Επιτροπή Θεσμών και Διαφάνειας για να διενεργήσει τον έλεγχο αυτόν και να φορολογηθούν τα υπερκέρδη; Τι έκανε η Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας;

Πείτε στον κόσμο ότι τα χρήματα με τα οποία ενισχύετε τους λογαριασμούς της ΔΕΗ τώρα, γιατί το κάνετε λάθος και αυτό πάλι, θα τα δώσουμε πίσω γιατί δημιουργείται έλλειμμα αυτή τη στιγμή. Και πάλι εμείς θα τα πληρώσουμε, πάλι ο ελληνικός λαός θα τα πληρώσει.

Και γιατί κλείνουμε τους «ρημαδολινγίντες»; Γιατί; Θα σώσουμε τον πλανήτη εμείς, η Ελλάδα; Αντί να βρούμε τον τρόπο -που υπάρχει τρόπος, υπάρχει η πρόταση της αυστραλιανής εταιρείας- να μειώσουμε τους ρύπους και να εκμεταλλευτούμε πραγματικά τα αποθέματά μας σε λιγνίτη, εμείς κλείνουμε τους λιγνίτες. Η Πολωνία τους κλείνει το 2049. Γιατί τώρα; Πείτε μας γιατί να πάμε τώρα στο LNG, το οποίο θα είναι τρεις φορές τουλάχιστον πιο ακριβό; Επίσης, απαντήστε μας, αν έχετε την καλοσύνη, για το έλλειμμα ενεργειακού ισοζυγίου. Αν είχαμε λιγνίτες, δεν θα είχαμε αυτό το σοβαρό πρόβλημα.

Ποιο είναι αυτό; Το έλλειμμα ενεργειακού ισοζυγίου κινείται πλέον με ρυθμό 1,2 δισεκατομμύρια τον μήνα. Δηλαδή θέλουμε ενέργεια 1,2 δισεκατομμυρίων τον μήνα, όταν ολόκληρο το 2021 ήταν στα 5,8 δισεκατομμύρια, δηλαδή το έχουμε πάει στα 15 δισεκατομμύρια, τρεις φορές πάνω. Αυτά είναι τα προβλήματα. Αφήστε τα «φουρφούρια», τα ηλεκτρικά ταξί και τα παραμύθια της Χαλιμάς και δείτε σήμερα τι κάνουμε, απόψε πώς «τη βγάζουμε», που λέει και ο λαός.

Ευχαριστώ πολύ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Ελληνικής Λύσης)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Και εγώ σας ευχαριστώ πολύ.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΚΡΕΚΑΣ (Υπουργός Περιβάλλοντος και Ενέργειας): Κύριε Πρόεδρε, θα ήθελα τον λόγο.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Εγώ θα έλεγα, επειδή θα υπάρχουν και άλλες παρεμβάσεις, να τα μαζέψετε όλα και να απαντήσετε στο τέλος.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΚΡΕΚΑΣ (Υπουργός Περιβάλλοντος και Ενέργειας): Επειδή είναι Κοινοβουλευτικός Εκπρόσωπος, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Εντάξει, αλλά είθισται...

Έχετε τον λόγο.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΚΡΕΚΑΣ (Υπουργός Περιβάλλοντος και Ενέργειας): Πολύ σύντομα, κύριε Πρόεδρε, για να βάλουμε τα πράγματα στη θέση τους.

Κύριε συνάδελφε, άκουσα αυτά που είπατε. Σχολιάσατε ειρωνικά την προσπάθεια να αυξήσουμε τη διείσδυση της ηλεκτροκίνησης και να μπορέσει ένα νοικοκυριό να πάρει ένα ηλεκτρικό αυτοκίνητο. Ξέρετε ποιο είναι το κόστος μεταφοράς, το κόστος καυσίμου για ένα ηλεκτρικό αυτοκίνητο σε σχέση με ένα συμβατικό; Σήμερα που μιλάμε για κάθε εκατό χιλιόμετρα με ένα συμ-

βατικό αυτοκίνητο που χρησιμοποιεί βενζίνη χρειάζεται ο ιδιοκτήτης, ο οδηγός να πληρώσει 15,8 ευρώ, με πετρέλαιο χρειάζεται 13 ευρώ με το σημερινό κόστος που είναι 20% με 30% αυξημένο σε σχέση με πριν. Εγώ σας λέω 10 ευρώ. Με τις σημερινές τιμές ηλεκτρικής ενέργειας χρειάζεται μόλις 2,9 ευρώ ανά εκατό χιλιόμετρα το ηλεκτρικό αυτοκίνητο.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΧΗΤΑΣ: Πόσο κάνει το ηλεκτρικό αυτοκίνητο;

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΚΡΕΚΑΣ (Υπουργός Περιβάλλοντος και Ενέργειας): Και ερχόμαστε εμείς και για να είναι η τιμή του ηλεκτρικού αυτοκινήτου στο ίδιο επίπεδο με το συμβατικό, επιδοτούμε με 9.000 ευρώ κάθε ηλεκτρικό αυτοκίνητο, ώστε η τιμή του τελικά να είναι η ίδια με του αντίστοιχου συμβατικού και άμα είναι νέος είναι συν 1.000 ευρώ, αν πρόκειται για πολύτεκνη οικογένεια 1.000 επιπλέον για κάθε τέκνο της οικογένειας πάνω από τα δύο τέκνα. Άρα εμείς το έχουμε υπολογίσει και το έχουμε σχεδιάσει για να στηρίξουμε ιδίως αυτούς που έχουν μεγαλύτερη ανάγκη, γιατί αυτοί που έχουν πολλά λεφτά, κύριε συνάδελφε, μπορούν να έχουν τα μεγάλα αυτοκίνητα με τους πολύ μεγάλους ενεργοβόρους κινητήρες και να ξοδεύουν και 20 και 30 και 40 ευρώ στα εκατό χιλιόμετρα αγοράζοντας ακριβή βενζίνη, αλλά οι φτωχοί, οι μεροκαματιάρηδες είναι εκείνοι οι οποίοι χρησιμοποιούν το αυτοκίνητο για να πάνε στη δουλειά τους, να μπορέσουν να μειώσουν το κόστος μεταφοράς.

Και όχι μόνο αυτό. Σας είπα και το εξής: Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ετοιμάζεται να φέρει φόρο άνθρακα και στις μεταφορές. Αυτό θα επιβαρύνει τις μεταφορές, όταν αυτές εκπέμπουν διοξείδιο του άνθρακα. Εμείς ερχόμαστε εδώ και πολύ πριν γίνει αυτό από την Ευρώπη βάζουμε τους κανόνες και χρησιμοποιούμε και τα απαραίτητα χρηματοδοτικά εργαλεία, πολλά από τα οποία είναι από τα ευρωπαϊκά ταμεία συνοχής, είναι χρήματα δηλαδή Ευρωπαίων φορολογουμένων, για να μπορέσουμε να στηρίξουμε την ελληνική κοινωνία. Εσείς δεν θέλετε. Εσείς θέλετε να αφήσουμε να χρησιμοποιούν τα ακριβά ενεργοβόρα συμβατικά αυτοκίνητα.

Και για το ταξί το ίδιο πράγμα ισχύει. Για κάθε ταξί 22,5 χιλιάδες ευρώ. Επιδοτούμε την αγορά κάθε αυτοκινήτου ταξί από τον επαγγελματία με 22,5 χιλιάδες ευρώ. Πού έχει ξαναγίνει αυτό; Γιατί; Για να μπορέσει να το αποκτήσει κάποιος ο οποίος δεν έχει τη δυνατότητα και να έχει χαμηλότερο κόστος λειτουργίας, χαμηλότερο κόστος υπηρεσίας, καθώς θα έχει χαμηλότερο κόστος καυσίμου με την ηλεκτρική ενέργεια σε σχέση με τα συμβατικά και βέβαια θα παρέχει πολύ καλύτερες υπηρεσίες. Και βεβαίως ο τουρίστας τι προτιμάει;

Προτιμά να μπει φυσικά σε ένα καινούργιο ηλεκτρικό αυτοκίνητο.

Ένα μεγάλο ποσοστό των νέων αυτοκινήτων, το 50-60%, στις σκανδιναβικές χώρες είναι 100% ηλεκτρικά ή plug-in υβριδικά. Αυτοί, λοιπόν, όταν έρχονται εδώ θέλουν να βλέπουν μια κοινωνία που σέβεται το περιβάλλον και εμείς ερχόμαστε και βοηθάμε όλους τους πολίτες να μπορέσουν να ενσωματωθούν και να κάνουν πράξη στην καθημερινότητά τους αυτό που λέμε πράσινη μετάβαση, γιατί τελικά έχει χαμηλότερο κόστος στην τσέπη τους -που είναι το βασικό- και βέβαια το ακόμα πιο βασικό, γιατί προστατεύουμε το περιβάλλον. Αυτό κάνουμε εμείς.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΧΗΤΑΣ: Κύριε Πρόεδρε, τον λόγο παρακαλώ για ένα λεπτό.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Ακούστε, είπατε κάτι, έδωσε διευκρινίσεις κ.λπ.. Εντάξει.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΧΗΤΑΣ: Ευχαριστώ πολύ, κύριε Πρόεδρε, για την κατανόηση.

Κύριε Σκρέκα, κατ' αρχάς σήμερα μας είπατε ότι τελικά υπάρχουν εκατομμύρια αυτοκίνητα και ο κοσμάκης, όπως είπατε, πάει στη δουλειά του. Άρα δεν έχουν αυτοκίνητο μόνο οι πλούσιοι, όπως είπε ο κ. Σκυλακάκης. Πάμε παρακάτω, γιατί αυτό μας είχατε πει, ότι αυτοκίνητα έχουν οι πλούσιοι μόνο και θα ήταν άδικο το μέτρο να μειώναμε τον ΦΠΑ.

Πάμε παρακάτω. Ωραία μας τα είπατε. Είπατε τι κόστος μετακίνησης έχει κάποιος με βενζίνη και με πετρέλαιο. Εννοείται! Με 2,5 και 3 ευρώ τη βενζίνη που το έχετε πάει εξατίας σας, αυτό είναι το κόστος!

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Ωραία, έδωσε τις απαντήσεις ο κύριος Υπουργός.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΧΗΤΑΣ: Πάμε παρακάτω.

Δεν υπολογίσατε σε αυτά που είπατε την παραγωγή ρεύματος που παίρνει το αυτοκίνητο. Δεν θα παράγει ρεύμα το αυτοκίνητο; Συγγνώμη, δεν υπολογίζετε την μπαταρία που χρειάζεται κάθε επτά χρόνια αλλαγή; Ξέρετε τι κόστος έχει η μπαταρία του ηλεκτρικού αυτοκινήτου; Λέτε για επιδοτήσεις. Θα επιδοτήσετε τα ταξί, τα αυτοκίνητα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Κύριε Χίτα, τα είπατε αυτά. Μην τα ξαναλέτε συνέχεια.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΧΗΤΑΣ: Λοιπόν, κύριε Σκρέκα, με δανεικά δεν γίνεται, γιατί αυτές οι επιδοτήσεις είναι δανεικά. Θα τα πληρώσουμε πάλι πίσω. Και κάθε επτά χρόνια χρειάζεται μπαταρία, κόστους 8.000-10.000 ευρώ. Τα λέτε αυτά; Γιατί δεν τα λέτε αυτά; Πείτε τα στον κόσμο.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Δεν έχουν ανάγκη οι Βουλευτές της επανάληψης για να εμπεδώσουν κάτι.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΧΗΤΑΣ: Όχι, γιατί μένουν οι εντυπώσεις. Γιατί τον λυπήθηκε κιόλας τον Υπουργό, έτσι όπως τα είπε. Σκέφτεται τον λαό.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΚΡΕΚΑΣ (Υπουργός Περιβάλλοντος και Ενέργειας): Κύριε Πρόεδρε, για μισό λεπτό.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Δεν γίνεται αυτό τώρα. Πείτε για να συνεχίσουμε.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΚΡΕΚΑΣ (Υπουργός Περιβάλλοντος και Ενέργειας): Πρώτον, με το κόστος της αντικατάστασης της μπαταρίας το κόστος συντήρησης ενός ηλεκτρικού αυτοκινήτου είναι το ένα τρίτο με το κόστος συντήρησης ενός συμβατικού, για να τελειώσει αυτή ιστορία, υπάρχουν μελέτες που το αποδεικνύουν. Δεύτερον, εμείς λέμε ότι ηλεκτρικά αυτοκίνητα κατ' αρχάς πρέπει να πάρουν εκείνοι οι οποίοι πραγματικά δυσκολεύονται να μετακινηθούν, λόγω των ακριβών τιμών αυτή τη στιγμή που έχουμε σε καύσιμα, όχι μόνο τώρα, και πριν δυσκολεύονταν. Δεν είναι μόνο η αύξηση του 30%. Αυτή είναι η πραγματικότητα.

Άρα αυτή τη στιγμή εμείς χρησιμοποιούμε χρήματα, όχι δανεικά. Τα 22.500 ευρώ για τα ταξί είναι χρήματα από το Ταμείο Ανάκαμψης, είναι χρήματα από τα ευρωπαϊκά ταμεία, δεν είναι δανεικά.

Και να απαντήσω και σε κάτι άλλο που δεν απάντησα σε ό,τι αφορά την επιστολή προς τη ΡΑΕ. Η Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας κάνει πάρα πολύ καλά τη δουλειά της. Φυσικά και είναι ανεξάρτητη, έχει επιστημονική γνώση, την απαραίτητη τεχνολογία για να μπορεί να βοηθήσει και να υποστηρίξει το έργο της Κυβέρνησης.

Εμείς εδώ σήμερα, κύριε συνάδελφε, έχουμε φέρει μια τροπολογία για να φορολογήσουμε τα υπερκέρδη με 90%, όταν η Ιταλία τα φορολογεί με 25%. Θα την ψηφίσετε ή όχι; Σε αυτό να απαντήσετε.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Αντιλαμβάνομαι τη σπουδαιότητα του νομοσχεδίου και τις απορίες οι οποίες υπάρχουν, αλλά θα ήθελα να είμαστε περιορισμένοι στον χρόνο. Βέβαια υπήρχε μια ανοχή τώρα, γιατί είμαστε στο τέλος και προβλέπουμε να τελειώσουμε γρηγορότερα από ό,τι πρέπει, αλλά, σας παρακαλώ πολύ, οι παρεμβάσεις να είναι σύντομες.

Τον λόγο έχει η κ. Δούνια Παναγιώτα από τη Νέα Δημοκρατία. Έγινε μια αλλαγή με τον κ. Χρυσομάλλη και την κ. Δούνια. Και αμέσως μετά την κ. Δούνια, τον λόγο θα πάρει ο κ. Γεώργιος Παπαηλιού από τον ΣΥΡΙΖΑ.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ (ΝΟΝΗ) ΔΟΥΝΙΑ: Σας ευχαριστώ πάρα πολύ, κύριε Πρόεδρε.

Κύριε Υπουργέ, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, τα τελευταία χρόνια έχουμε διαπιστώσει όλοι μας τη μεγάλη κλιματική αλλαγή που έχει επέλθει. Η μεγάλη αύξηση της θερμοκρασίας σε εποχές που παραδοσιακά δεν είχαμε τόσο ζέστη, ο παρατεταμένος καύσωνας το καλοκαίρι και η συχνότερη εμφάνιση έντονων καιρικών φαινομένων, καταιγίδων και πλημμυρών, αποτελούν πλέον καθημερινότητα. Οι δε εποχές του χρόνου φαίνεται πως δυστυχώς έχουν γίνει από τέσσερις δύο, με τις ενδιάμεσες εποχές, την άνοιξη και το φθινόπωρο, να έχουν απλά εξαφανιστεί.

Οι μεταβολές αυτές, πέρα από τα σημαντικά προβλήματα που φέρνουν στην ασφάλεια, την υγεία και την περιουσία των πολιτών, με χαρακτηριστικό παράδειγμα τις καταστροφικές πυρκαγιές του περσινού καλοκαιριού, αναμένεται να επιφέρουν σοβαρές επιπτώσεις στην ακεραιότητα των οικοσυστημάτων, τους υδατικούς πόρους, τη δημόσια υγεία, την προσφορά τροφής, τη βιομηχανία, τις γεωργικές καλλιέργειες, όπως και τις μεταφορές και τις υποδομές.

Η αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής απαιτεί λήψη μέτρων περιορισμού των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου και προσαρμογής όλων μας σε παγκόσμιο, αλλά και περιφερειακό επίπεδο.

Όπως είναι γνωστό, σε εθνικό επίπεδο η αντιμετώπιση της αλλαγής του κλίματος αποτελεί μία από τις θεμελιώδεις προτεραιότητες της Κυβέρνησης, την οποία έρχεται να υλοποιήσει το παρόν νομοσχέδιο, που χαράσσει την εθνική μας στρατηγική, λαμβάνοντας βέβαια υπ' όψιν την ενωσιακή στρατηγική για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή.

Πρόκειται, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, για τον πρώτο κλιματικό νόμο στη χώρα μας που θεσπίζει το πλαίσιο για τον σταδιακό μετριασμό των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, την επίτευξη των εθνικών κλιματικών στόχων για το 2030 και αποσκοπεί στην κλιματική ουδετερότητα έως το 2050.

Η θέσπιση ενός τέτοιου νομικού πλαισίου, πέρα από το ότι θα αναβαθμίσει σημαντικά την κλιματική διακυβέρνηση της χώρας, αποτελεί ένα χρήσιμο εργαλείο για την επίτευξη των στόχων της Συμφωνίας των Παρισιών και τον μετασχηματισμό της οικονομίας.

Ο εθνικός μας κλιματικός νόμος αναμένεται να συμβάλει στη δημιουργία σημαντικών ευκαιριών ανάπτυξης, όπως και στον περιορισμό της εξάρτησης της χώρας από την εισαγωγή ορυκτών καυσίμων, αλλά και στην προσέλκυση επενδύσεων στους τομείς των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, της ηλεκτροκίνησης, της αποθήκευσης ηλεκτρικής ενέργειας, αλλά και του «πράσινου» υδρογόνου, τομείς που τα επόμενα χρόνια θα είναι καθοριστικοί για την ενίσχυση της ενεργειακής ανταγωνιστικότητας της χώρας μας, αλλά και γενικότερα της Ευρώπης.

Πώς θα τα καταφέρουμε όλα αυτά; Ακολουθώντας πιστά τον εθνικό οδικό μας χάρτη που περιλαμβάνει μια σειρά από μέτρα, ανάμεσα στα οποία περιλαμβάνονται η διακοπή λειτουργίας όλων των λιγνιτικών μονάδων το αργότερο ως το τέλος του 2028, με απαραίτητη προϋπόθεση ασφαλώς τη διασφάλιση της επάρκειας ισχύος και την ασφάλεια εφοδιασμού, η ουσιαστική ενίσχυση της ηλεκτροκίνησης.

Έτσι, από το 2024 το ένα τέταρτο των εταιρικών αυτοκινήτων ιδιωτικής χρήσης που ταξινομούνται θα πρέπει να είναι αμιγώς ηλεκτρικά ή υβριδικά ηλεκτρικά οχήματα εξωτερικής φόρτισης, ρύπων έως πενήντα γραμμάρια διοξειδίου του άνθρακα ανά χιλιόμετρο.

Επίσης από το 2026 όλα τα νέα ταξί σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη θα είναι υποχρεωτικά ηλεκτροκίνητα, όπως άλλωστε θα είναι και το ένα τρίτο των ενοικιαζόμενων οχημάτων σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη.

Παράλληλα, το 2030 θα απαγορεύεται πλέον η ταξινόμηση νέων οχημάτων με κινητήρες εσωτερικής καύσης, υπό την αίρεση πάντα της υφιστάμενης ευρωπαϊκής νομοθεσίας.

Τέλος, απλοποιείται η διαδικασία εγκατάστασης φορτιστών που αποτελεί ένα σημαντικό ανασταλτικό παράγοντα για την αγορά ηλεκτροκίνητων αυτοκινήτων.

Ένα άλλο σημαντικό μέτρο που λαμβάνουμε είναι η μείωση εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου στα κτήρια, αλλά και τις επιχειρήσεις. Στο υπό εξέταση νομοσχέδιο βρίσκουμε πολλές σχετικές διατάξεις.

Μεταξύ άλλων, από το 2025 απαγορεύεται η πώληση και η εγκατάσταση καυστήρα πετρελαίου θέρμανσης, ενώ από το 2030 γίνεται υποχρεωτική η χρήση πετρελαίου θέρμανσης, το οποίο θα πρέπει να είναι αναμεμιγμένο με βιοκαύσιμα σε ποσοστό ύψους 30%.

Μάλιστα στα κτήρια άνω των πεντακοσίων τετραγωνικών μέτρων για τα οποία υποβάλλονται από την 1^η Ιανουαρίου του 2023

οικοδομικές άδειες ανέγερσης ή κάποια προσθήκη σε υφιστάμενα κτήρια, εξαιρουμένων των τουριστικών καταλυμάτων και των ναών, καθίσταται υποχρεωτική η τοποθέτηση συστημάτων παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από φωτοβολταϊκά ή θερμικά ηλιακά συστήματα σε ποσοστό που αντιστοιχεί τουλάχιστον στο 30% της κάλυψης.

Επιπλέον, από το 2023 επιχειρήσεις που ανήκουν σε συγκεκριμένες κατηγορίες θα πρέπει να υποβάλλουν ετήσια έκθεση σχετικά με το ανθρακικό τους αποτύπωμα για το προηγούμενο έτος. Σκοπός δεν είναι άλλος από τη θέσπιση ποσοτικών στόχων μείωσης. Η υποβολή της έκθεσης θα πρέπει να ολοκληρωθεί έως τις 31 Οκτωβρίου κάθε έτους. Σε περίπτωση μάλιστα μη υποβολής της έκθεσης αυτής, προβλέπεται πρόστιμο.

Ιδιαίτερα χρήσιμα ακόμη είναι τα μέτρα μείωσης των εκπομπών στα νησιά. Στόχος είναι να μειωθούν οι εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου κατά 80% σε σχέση με το 2019.

Τέλος, πολύ σημαντική είναι και η πρόβλεψη εκπόνησης από τους δήμους από το 2024 δημοτικών σχεδίων μείωσης εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα με απώτερο στόχο φυσικά τη μείωση της μείωσης που θα πρέπει να αγγίζει τουλάχιστον το 10% για το 2025 και το 30% για το 2030, έχοντας βεβαίως ως χρονικό σημείο σύγκρισης το 2019.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, η μείωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος είναι ένα μεγάλο στοίχημα που μας αφορά όλους. Ο σεβασμός στο περιβάλλον είναι εξάλλου πρωτίστως σεβασμός προς τον ίδιο μας τον εαυτό. Γι' αυτό άλλωστε και στο εξεταζόμενο νομοσχέδιο σημαίνοντα ρόλο διαδραματίζει η συμμετοχή του κοινού, των πολιτών, των φορέων και των επιχειρήσεων με την εισαγωγή ενός συστήματος σύγχρονης διακυβέρνησης.

Το Εθνικό Παρατηρητήριο που συστήνεται από το Υπουργείο Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας θα αποτελέσει ένα ανοικτό δίκτυο ανταλλαγής πληροφοριών και ενημέρωσης, με σκοπό την υποστήριξη της εθνικής κλιματικής πολιτικής.

Μόνο η μεγαλύτερη δυνατή εξοικονόμηση ενέργειας, η καθιέρωση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, η σταδιακή εξάλειψη όλων των ορυκτών καυσίμων και η προώθηση της ηλεκτροκίνησης μπορεί να μας βοηθήσουν να βελτιώσουμε σιγά σιγά το κλίμα μας και να χαράξουμε με επιτυχία τη διαδρομή μας προς την κλιματική ουδετερότητα.

Ας κάνουμε όλοι μαζί μια προσπάθεια, ώστε η κλιματική μας στρατηγική να πετύχει. Το οφείλουμε σε εμάς, αλλά κυρίως στα παιδιά μας και εν γένει στις επόμενες γενιές.

Σας ευχαριστώ πάρα πολύ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Κι εγώ ευχαριστώ, κυρία Δούνια, ειδικά για την τήρηση του χρόνου.

Καλείται στο Βήμα τώρα ο Επικεφαλής της Κοινοβουλευτικής Ομάδας του Κινήματος Αλλαγής κ. Μιχαήλ Κατρίνης.

ΜΙΧΑΗΛ ΚΑΤΡΙΝΗΣ (Κοινοβουλευτικής Ομάδας του Κινήματος Αλλαγής): Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, είμαι υποχρεωμένος να ξεκινήσω την ομιλία μου εκφράζοντας την ανησυχία για το κλίμα έντασης που εδώ και δύο μέρες δημιουργεί η Τουρκία σε ρηματικό επίπεδο, με την έκδοση παράνομης NAVTEX και με την έξοδο ερευνητικού σκάφους στο Αιγαίο, με σαφή στόχο την παραβίαση αλλά και αμφισβήτηση των κυριαρχικών μας δικαιωμάτων.

Η Τουρκία προκαλεί ένταση, έκλεισε τους διαύλους επικοινωνίας και είναι φανερό ότι θα επιδιώξει ντε φάκτο τη δημιουργία τετελεσμένων, που θα αμφισβητήσουν τα ελληνικά κυριαρχικά δικαιώματα, αφού σταθερή επιδίωξή της είναι να θέσει το Αιγαίο εκτός κανόνων και δικαιοδοσίας του διεθνούς δικαίου. Και σε αυτή τη συγκυρία απαιτείται εθνική ενότητα, απαιτείται επίσης και υψηλή αίσθηση ευθύνης. Διότι η εξωτερική πολιτική δεν έχει στατικό χαρακτήρα και προφανέστατα δεν προσφέρεται για επικοινωνιακή διαχείριση και θριαμβολογίες, ιδιαίτερα στη χώρα μας που αντιμετωπίζει έναν γείτονα με σαφή αναθεωρητική ατζέντα και χαρακτηρίζεται από εντεινόμενη επιθετικότητα.

Σωστά ο Υπουργός Εξωτερικών λέει ότι η Ελλάδα δεν πρέπει και δεν θα οξύνει την κατάσταση. Να μου επιτρέψετε όμως να σας πω, ότι δεν συνιστά όξυνση της κατάστασης η διεθνοποίηση

του προβλήματος και η ενημέρωση και των διεθνών οργανισμών και της διεθνούς κοινότητας, για την επιθετικότητα και την αμφισβήτηση των κυριαρχικών μας δικαιωμάτων από την πλευρά της Τουρκίας.

Και ορθά έπραξε ο Πρωθυπουργός, έστω και με αυτή τη μικρή καθυστέρηση, ενημερώνοντας τον ΟΗΕ. Το ίδιο θα πρέπει να κάνει σε όλους τους υπερεθνικούς οργανισμούς και στη διεθνή κοινότητα. Διότι η Τουρκία πρέπει να αντιληφθεί ότι οι επιθετικές ενέργειες δεν θα μείνουν αναπάντητες και η Ελλάδα σε οποιαδήποτε τέτοια περίπτωση, θα πρέπει να ζητήσει την επιβολή κυρώσεων στην Τουρκία από την Ευρωπαϊκή Ένωση, κυρώσεων ανάλογων με αυτές που έχουν επιβληθεί στη Ρωσία.

Διότι πλέον είναι προφανές και πρέπει να γίνει σαφές προς όλους, ότι η επιθετικότητα της Τουρκίας εκφεύγει του δυτικού συστήματος ασφαλείας, υπονομεύει τη νοτιοανατολική πτέρυγα του ΝΑΤΟ, κινείται εδώ και πάρα πολύ καιρό σε έναν δικό της αυτόνομο ρόλο και ότι όλα αυτά δεν μπορούν να συνεχίσουν να γίνονται χωρίς συνέπειες. Και πολύ περισσότερο -και το λέω σχολιάζοντας και την ανακοίνωση του State Department- δεν μπορεί να εξισωστούμε να εξισώνονται τα θύματα με τους θύτες.

Το ΠΑΣΟΚ αυτήν τη στιγμή προτάσσει το μήνυμα της εθνικής ενότητας και της εθνικής συνεννόησης, ένα μήνυμα που απευθύνεται όχι μόνο στον ελληνικό λαό, αλλά και στην Κυβέρνηση και στα κόμματα.

Έρχομαι τώρα στο θέμα της σημερινής συζήτησης. Ακόμα και σε μια θεσμική παρέμβαση που μπορούσε να αποτελέσει πεδίο ευρείας συναίνεσης, όπως είναι ο κλιματικός νόμος, η Κυβέρνηση και εδώ περνάει κάτω από τον πήχη. Διότι πολύ απλά αρκείται, όπως συνηθίζει, να κάνει διαχείριση και επικοινωνία. Διότι η έλλειψη πολιτικής έχει αντικατασταθεί από την επικοινωνία.

Η ανάγκη διαμόρφωσης και εφαρμογής ενός ολοκληρωμένου κλιματικού νόμου για εμάς στο ΠΑΣΟΚ συνδέεται με την αντιμετώπιση των συνεπειών της κλιματικής αλλαγής από τη μια και την ενεργειακή μετάβαση, που θα γίνει προς όφελος της κοινωνίας, αλλά και με την αποδοχή της κοινωνίας από την άλλη. Ο κλιματικός νόμος λοιπόν πρέπει να περιλαμβάνει και να υλοποιεί τέτοιες στοχευμένες πολιτικές.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, η πράσινη ανάπτυξη όπως θυμάστε μπήκε στον δημόσιο διάλογο από το ΠΑΣΟΚ. Τότε κάποιοι μας λοιδороύσαν με ευφυολογήματα για πράσινα άλογα. Τώρα οι ίδιοι είναι αυτοί που μιλάνε για πράσινη ανάπτυξη, για πράσινη οικονομία, για πράσινη ενέργεια.

Τελικά το πράσινο απ' ό,τι φαίνεται, με ό,τι εκφράζει και αντιπροσωπεύει, θα σας κυνηγάει και θα σας κυνηγάει σε όλα τα επίπεδα.

Η διαμόρφωση και οριοθέτηση των στόχων του κλιματικού νόμου θα έπρεπε να αποτελούν προϊόν ευρύτατης κοινωνικής συμφωνίας, όπως προϊόν ευρύτατης κοινωνικής συμφωνίας θα έπρεπε να είναι και οι πολιτικές που οδηγούν στην υλοποίηση και επίτευξη αυτών των στόχων. Η κοινωνική συμφωνία βέβαια προϋποθέτει τη συμμετοχή των πολιτών και ιδιαίτερα των νέων, που θα κληθούν να ζήσουν κάτω από τις νέες κλιματολογικές συνθήκες.

Η Κυβέρνηση όμως αποφεύγει εμφανέστατα τη συμμετοχή των πολιτών. Προτιμά να διαβουλευτεί με ελάχιστους, προτιμά να συζητά μόνο με μια ολιγαρχία. Ένας κλιματικός νόμος, που όπως είπα είναι αναγκαίος, πρέπει να περιέχει στόχους για την επίτευξη της κλιματικής ουδετερότητας.

Το ερώτημα είναι ποιες είναι οι πολιτικές που οδηγούν σε αυτούς τους στόχους. Ένα ερώτημα στο οποίο η Κυβέρνηση δεν έχει πειστική απάντηση.

Ένα δεύτερο ερώτημα είναι αν δίπλα σε κάθε στόχο υπάρχουν και τα χρηματοδοτικά εργαλεία, οι αναγκαίοι πόροι που θα χρηματοδοτήσουν τις πολιτικές για την επίτευξη των στόχων που περιέχει ο κλιματικός νόμος. Αλλά δυστυχώς ούτε αυτό υπάρχει, ούτε αυτό έχει προβλεφθεί.

Οι στόχοι για κλιματική ουδετερότητα, οι στόχοι για μείωση του ενεργειακού κόστους και ισχυροποίηση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος συνδέονται και με τη δημιουργία ενός νέου βιώσιμου παραγωγικού προτύπου, ενός προτύπου με ελληνική ταυτότητα, που δεν θα βασίζεται μόνο στις εισαγωγές αγαθών και

υλικών. Και σε αυτό το ζήτημα δυστυχώς η Κυβέρνηση και πάλι περνάει κάτω από τον πήχη. Διότι η Κυβέρνηση γενικώς κάνει εκπτώσεις, όχι δυστυχώς εκπτώσεις στο κόστος που καλούνται να πληρώσουν οι πολίτες, αλλά στις αναγκαίες αποφάσεις και πολιτικές που πρέπει να υλοποιηθούν.

Σε όλη την Ευρώπη ο βασικός στρατηγικός στόχος είναι η απεξάρτηση από το φυσικό αέριο. Στην Ελλάδα, η Κυβέρνηση μέχρι σήμερα δεν έχει παρουσιάσει κανένα ρεαλιστικό σχέδιο για την επίτευξη αυτού του στόχου. Στον νέο κλιματικό νόμο υπάρχουν στόχοι για την απολιγνιτοποίηση, αλλά δεν υπάρχουν στόχοι για την απεξάρτηση από το φυσικό αέριο και το πετρέλαιο.

Επίσης οι προβλέψεις αυτού του κλιματικού νόμου, που η Κυβέρνηση διαμόρφωσε μονομερώς –δυστυχώς, το τονίζω, διαμόρφωσε μονομερώς- για την ηλεκτροπαραγωγή, τη θέρμανση και την ηλεκτροκίνηση υπολείπονται των μέτρων που έχει διαμορφώσει η Κομισιόν. Υπολείπονται ακόμα και των αρχικών προβλέψεων που είχαν τεθεί σε διαβούλευση. Και δεν είναι μόνο αυτό. Η Κυβέρνηση δεν αντιλαμβάνεται ότι οι νέες εξελίξεις, οι νέες δραματικές εξελίξεις επιβάλλουν τον ριζικό ανασχεδιασμό των πόρων του Ταμείου Ανάκαμψης στο ενεργειακό πεδίο. Δεν βλέπουμε τίποτα και σε αυτό.

Διότι ο στόχος ενεργειακής αυτονομίας και ασφάλειας της χώρας δεν περνάει, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, μέσα από την εισαγωγή ανεμογεννητριών. Η προτεραιότητα είναι τα δίκτυα, οι διασυνδέσεις, οι υποδομές αποθήκευσης ενέργειας.

Το γεγονός ότι για πρώτη φορά η Ελλάδα, έστω και με καθυστέρηση, αποκτά έναν εθνικό κλιματικό νόμο είναι αναμφίβολα θετικό και θέλω να πιστεύω, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, ότι υπάρχουν καλές προθέσεις από την Κυβέρνηση. Όμως αρκούν οι καλές προθέσεις; Δεν αρκούν. Δεν φτάνουν. Δεν είναι αρκετές, γιατί χρειάζεται πολιτική, όσο και τόλμη.

Το ΠΑΣΟΚ από το 2021 έχει καταθέσει, με πρωτοβουλία της αειμνηστής Φώφης Γεννηματά, συγκεκριμένη πρόταση για τον κλιματικό νόμο με στρατηγικούς άξονες και στόχους, με συγκεκριμένες πολιτικές και πόρους, που θα κάνουν αυτές τις πολιτικές πράξη, προκειμένου να υπάρχει ένα πλαίσιο στήριξης όσων θα πληγούν οικονομικά. Χαρακτηριστικό παράδειγμα, οι λιγνιτικές περιοχές ή για να περιοριστεί η ενεργειακή φτώχεια να παρασχεθεί η δυνατότητα σε όλους τους πολίτες να εγκαταστήσουν φωτοβολταϊκά, έτσι ώστε να καλύπτουν τις ενεργειακές τους ανάγκες. Και αυτά για να κάνουμε συμμετέχο και κυρίως για να κάνουμε σύμμαχο τον πολίτη σε αυτή την προσπάθεια με έγκαιρη ενημέρωση, με κίνητρα αλλά και με την ενίσχυση της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης σε όλες τις βαθμίδες. Για ένα νέο παραγωγικό πρότυπο, που θα στηρίζεται σε υπηρεσίες, πρώτες ύλες και προϊόντα φιλικά προς το περιβάλλον, για την ενίσχυση επιτέλους –τόσα χρόνια ακούγεται, αλλά δεν γίνεται- της παραγωγής του πρωτογενή τομέα, με στόχο τη διασφάλιση της διατροφικής επάρκειας, και βέβαια για τη δημιουργία ενός νέου ταμείου ασφάλισης, που θα αποζημιώνει τους πολίτες από ακραία καιρικά φαινόμενα που οφείλονται στην κλιματική κρίση.

Για εμάς ο κλιματικός νόμος δεν ήταν και δεν είναι μία τυπική νομοθετική πρωτοβουλία. Γι' αυτό και είχαμε προτείνει ένα συνεκτικό σχέδιο, έναν οδικό χάρτη διαβούλευσης, νομοθέτησης, εφαρμογής, αλλά και παρακολούθησης του συγκεκριμένου νόμου. Κι αυτό για να τεθούν μετρήσιμοι ποσοτικοί στόχοι –επιτέλους να μιλάμε με στόχους μετρήσιμους, με τεκμηρίωση- για τη μείωση των εκπομπών του θερμοκηπίου ανά τομέα ως το 2030, το 2040, το 2050, στόχοι μείωσης των εκπομπών από τις δράσεις του δημοσίου ως το 2030 και συγκεκριμένος προϋπολογισμός για την επίτευξη αυτών των στόχων.

Δυστυχώς, τίποτα απ' όλα αυτά τα οποία προτεínαμε δεν εντάχθηκε στο νομοσχέδιο που συζητάμε σήμερα. Έρχεται ένας νόμος με μία εντελώς διαφορετική φιλοσοφία και οδηγούμαστε, λυπάμαι που το λέω, σε μία ακόμα χαμένη ευκαιρία. Δεν υπάρχει καμμία πρόβλεψη για συμμετοχή νέων ανθρώπων, αυτών που θα ζήσουν τις νέες εποχές και τις νέες κλιματολογικές συνθήκες και δεδομένα, αλλά δεν υπάρχει και ουσιαστική εμπλοκή του Κοινοβουλίου στην παρακολούθηση των στόχων και των προϋπολογισμών εκπομπών άνθρακα.

Τελικά αποδεικνύεται ότι στα μαθήματα κλιματικής δημοκρατίας η Κυβέρνηση δεν περνάει μόνο κάτω από τον πήχη, αλλά περνάει πολύ κάτω από τον πήχη και κάτω από τη βάση. Η συμμετοχή των πολιτών περιορίζεται στη διαδικτυακή διαβούλευση ενός οργανισμού που ακόμα δεν υπάρχει.

Από εκεί και πέρα και πέρα από την κριτική, το ΠΑΣΟΚ μιλάει όπως πάντα με προτάσεις. Γι' αυτό και καταθέσαμε τροπολογία που στοχεύει να δώσει ουσιαστικό περιεχόμενο στον κλιματικό νόμο. Σας καλούμε και την ύστατη ώρα να την αποδεχθείτε για να αποκτήσουμε έναν πραγματικό, έναν καλό, έναν λειτουργικό κλιματικό νόμο.

Είναι μια πρόταση που περιλαμβάνει στρατηγική στόχευση για την απεξάρτηση από το φυσικό αέριο και το πετρέλαιο, στο οποίο δεν έχετε ατζέντα.

Είναι μια πρόταση που προβλέπει τη θεσμοθέτηση κλιματικής συνέλευσης, με τους πολίτες όχι μόνο να συμμετέχουν ουσιαστικά, αλλά και να συνδιαμορφώνουν τις πολιτικές για την ενεργειακή μετάβαση και την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, όπως συμβαίνει στη Γαλλία και στο Ηνωμένο Βασίλειο.

Είναι μια πρόταση που εγγυάται την ανεξαρτησία του Επιστημονικού Συμβουλίου, η λειτουργία του οποίου δεν πρέπει να εξαρτάται από την εκάστοτε κυβέρνηση και τον εκάστοτε Υπουργό. Και βέβαια, πέρα από την ανεξαρτησία και την αυτοτέλεια, θα πρέπει αυτό το Συμβούλιο –κι εμείς αυτό θέλουμε, αυτό προβλέπουμε, αυτό ζητάμε να γίνει αποδεκτό- να έχει αποφασιστικές αρμοδιότητες.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, κλείνω με μια αναφορά στην τροπολογία της Κυβέρνησης για την κάλυψη μέρους της αύξησης –αυτή είναι η πραγματικότητα- του υπερόγκου κόστους στους λογαριασμούς του ηλεκτρικού ρεύματος. Όπως σας έχουμε πει σε αυτήν εδώ την Αίθουσα, όλα θα κριθούν επί του πεδίου και ελπίζω και αυτή η νομοθετική πρωτοβουλία να μην έχει την τύχη του ανάλογου μέτρου επιδότησης στη βενζίνη, που κρίθηκε ανεπαρκές. Δεν κρίθηκε όμως ανεπαρκές από εμάς στο ΠΑΣΟΚ. Κρίθηκε ανεπαρκές από τους πολίτες και την ίδια την πραγματικότητα, γιατί τα μέτρα που ανακοίνωσε η Κυβέρνηση για τα καύσιμα εξαερώθηκαν στην κυριολεξία μπροστά στην πραγματικότητα.

Πολύ απλά, αυτό έγινε γιατί τα μέτρα αυτά ήταν εξαρχής αναποτελεσματικά. Γιατί η όποια ισχύη επιδότηση δεν αποδίδει, όταν δεν ελέγχεται το πρόβλημα στη ρίζα του. Και το πρόβλημα, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, είναι ότι η Ελλάδα έχει τη δεύτερη υψηλότερη φορολογία στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Έχουμε τους υψηλότερους φόρους στα καύσιμα και στην ενέργεια που αντιστοιχούν στο 2,9% του ΑΕΠ, όταν ευρωπαϊκός μέσος όρος είναι στο 1,9% του ΑΕΠ. Μάλιστα, η χθεσινή τετραμηνιαία έκθεση του προϋπολογισμού πιστοποιεί ότι έχουμε υπέρβαση στόχων στον ΦΠΑ στα καύσιμα 18%. Άρα, συνεχίζετε την άδικη υπερφορολόγηση, προφανώς για να εξυπηρετήσετε τις παροχές προεκλογικού χαρακτήρα που είναι σαφές ότι έχετε ως στρατηγική επιλογή.

Όμως, η πραγματικότητα είναι αμείλικτη και είναι αμείλικτη για τη μεγάλη πλειοψηφία των πολιτών. Σήμερα η πανελλαδική μέση τιμή της αμόλυβδης υπερβαίνει τα 2,2 ευρώ και η γεωμετρικά αυξανόμενη τάση δείχνει ότι μέσα στο επόμενο δίμηνο, μπορεί να αυξηθεί ακόμα περισσότερο. Η Ελλάδα έχει τη δεύτερη ακριβότερη τιμή βενζίνης στην Ευρώπη, αλλά είναι πρωταθλήτρια στον ΟΟΣΑ –το τονίζω, η Ελλάδα είναι πρωταθλήτρια στον ΟΟΣΑ- στο ποσοστό του μηνιαίου μισθού που δαπανάται για το γέμισμα του ρεζερβουάρ.

Οι αυξήσεις δεν οφείλονται, βέβαια, μόνο στον πόλεμο και στην κρίση, αφού ανατιμήσεις και αυξήσεις υπήρχαν και πριν. Μάλιστα, ενώ η τιμή του μπρεντ αποκλιμακώνεται το τελευταίο διάστημα, συνεχίζουν να υπάρχουν αυξήσεις στη λιανική τιμή του πετρελαίου και της βενζίνης.

(Στο σημείο αυτό κτυπάει το κουδούνι λήξεως του χρόνου ομιλίας του κυρίου Βουλευτή)

Θα χρειαστώ τρία λεπτά, κύριε Πρόεδρε.

Είναι καιρός, λοιπόν, κύριοι της Κυβέρνησης, αντί να αναζητάτε διαρκώς δικαιολογίες να αρχίσετε επιτέλους να αναζητάτε λύσεις. Το ΠΑΣΟΚ σας κατέθεσε συγκεκριμένη πρόταση για να

ελεγχθούν οι αυξήσεις στην ενέργεια και στα καύσιμα, για να δουν στην πράξη κάποιο όφελος οι καταναλωτές.

Εσείς τι κάνατε; Κάνατε αυτό που συνηθίζετε. Απαξιώσατε αυτή την πρόταση. Αυτό, όμως, που πρέπει να σας πω είναι ότι οι πολίτες είναι αυτοί που τελικά θα κρίνουν τις επιλογές και την πρόταση της Κυβέρνησης και οι πολίτες είναι αυτοί που θα συγκρίνουν την πρόταση της Κυβέρνησης με την πρόταση του ΠΑΣΟΚ για να ελεγχθούν στην πράξη οι αυξήσεις στους λογαριασμούς.

Η Κυβέρνηση τι κάνει; Επιβάλλει ένα αναποτελεσματικό πλαφόν στη χονδρική και αναγνωρίζει και η ίδια ότι μετά από αυτό το πλαφόν οι τιμές θα είναι αυξημένες 20%-30%. Στην πρόταση που καταθέτει το ΠΑΣΟΚ με την επιβολή πλαφόν στη λιανική, δηλαδή στην τιμή που θα πληρώσει τελικά ο καταναλωτής ανοίγοντας τον λογαριασμό, η αύξηση στο ρεύμα δεν υπερβαίνει το 10%. Είναι μια πρόταση που έγινε με τα μάτια στραμμένα στον καταναλωτή, στον πολίτη, στις επιχειρήσεις, στα νοικοκυριά που υποφέρουν από τη συνεχιζόμενη ακρίβεια.

Σε ό,τι αφορά τη φορολόγηση των υπερκερδών των εταιριών παραγωγής ρεύματος, νομίζω ότι θα πρέπει να σας επενθυμίσω κάποια πράγματα και να προχωρήσω σε κάποιες επισημάνσεις. Όταν εδώ και μήνες εμείς ζητούσαμε να φορολογηθούν τα υπερκέρδη των παρόχων ενέργειας, εσείς σφυρίζατε αδιάφορα. Συμπεριφερόσασταν σαν να μη συνέβαινε. Ο ίδιος ο Υπουργός Ενέργειας τον Γενάρη-Φλεβάρη του 2022 σε πέντε συναντήσεις με τον Πρόεδρο της ΡΑΕ δεν έκανε καμία αναφορά στο θέμα ότι εδώ κάποιοι βγάζουν υπερκέρδη, τη στιγμή που οι πιο πολλοί αναγκάζονται να κάνουν ρυθμίσεις για να μην τους κοπεί μια κοινωνική παροχή όπως είναι το ρεύμα.

Δεν είναι, όμως, μόνο αυτό. Κυβερνητικά στελέχη εκτέθηκαν με δημόσιες δηλώσεις και παρεμβάσεις, πείθοντας όλο και περισσότερους ότι η Κυβέρνηση δεν είναι δίπλα στον πολίτη, αλλά είναι δίπλα στους προμηθευτές ενέργειας. Εξάλλου, Βουλευτής της Κυβέρνησης είπε ότι κατόπιν πιέσεων των ιδιωτών παρόχων η ΡΑΕ πέρασε να εφαρμόσει και η ΔΕΗ τη ρήτρα αναπροσαρμογής. Εξάλλου, ο Υπουργός Ανάπτυξης ανέβασε ανάρτηση μετά τη συνεδρίαση με τη ΡΑΕ λέγοντας ότι «άνθρακες ο θησαυρός με τα υπερκέρδη» και ότι «δεν υπάρχουν υπερκέρδη μετά την αφαίρεση των εκπτώσεων και σταθερών τιμολογίων». Σχεδόν πανηγύριζε, δηλαδή, για κάτι το οποίο ήθελε να περάσει στην κοινή γνώμη ότι δεν υφίσταται, αλλά δυστυχώς το βιώνουν εκατομμύρια πολίτες.

Ποια είναι η αλήθεια; Η αλήθεια είναι σκληρή και είναι αμελικτική. Η αλήθεια είναι ότι υπερκέρδη υπήρχαν εδώ και μήνες. Και τι έκανε η Κυβέρνηση και η ΡΑΕ; Γιατί καθυστέρησαν στον υπολογισμό και τη φορολόγησή τους; Γιατί άφησαν να περάσει τόσος χρόνος; Και ποιους τελικά εξυπηρετούσε αυτή η καθυστέρηση; Τα ερωτήματα είναι και σοβαρά και πληθαίνουν, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, και φοβάμαι ότι μετά το πόρισμα της ΡΑΕ γίνονται ακόμα πιο έντονα.

Η διαδικασία για τη φορολόγηση αυτών τα υπερκερδών είναι κυριολεκτικά στον αέρα και δεν θα ολοκληρωθεί άμεσα. Είναι δεδομένο ότι δεν θα φορολογηθούν τα 930 εκατομμύρια, το σύνολο του ποσού των υπερκερδών, ούτε καν τα 591 εκατομμύρια που προκύπτουν μετά τις εκπτώσεις της ΔΕΗ κι αυτό φαίνεται από το περιεχόμενο της νομοθετικής ρύθμισης που καταθέσατε.

Αν ψάχνετε, αν όντως θέλατε να βρείτε έναν τρόπο φορολόγησης των εταιριών παραγωγής, των υπερκερδών των εταιριών παραγωγής, γιατί δεν εφαρμόσατε τον απλό αλγόριθμο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που δεν μπλέκει τη χονδρεμπορική με τη λιανική αγορά, αλλά προσδιορίζει με ακρίβεια και σαφήνεια τα υπερκέρδη που δημιουργούνται; Το έκανε στην Ιταλία ο κ. Ντράγκι. Είναι τόσο απλό, όμως εσείς δεν το κάνατε. Είναι επιλογής σας και η επιλογή σας είναι μόνο η επικοινωνία, είναι μόνο η επικοινωνιακή διαχείριση της πραγματικότητας. Και το λέω γιατί στο συνέδριό σας χρησιμοποιούσατε και το σύνθημα: «Δίπλα στον πολίτη». Ήταν το κεντρικό σας σύνθημα. Πολύ φοβάμαι ότι η Νέα Δημοκρατία δεν είναι δίπλα στον πολίτη, αλλά δίπλα στα μεγάλα οικονομικά συμφέροντα.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, η πράσινη μετάβαση είναι πολυεπίπεδη, αγγίζει και το πολιτικό πεδίο και δεν κρύβεται η ανη-

συχία τόσο της Νέας Δημοκρατίας όσο και του ΣΥΡΙΖΑ. Το ΠΑΣΟΚ έχει επιστρέψει, γιατί αποτελεί τη δύναμη ευθύνης απέναντι στους πολίτες και στη χώρα, που βιώνουν τρομακτικές δυσκολίες. Το ΠΑΣΟΚ αποτελεί τη δύναμη αλλαγής των σημερινών συσχετισμών που κρατούν τη χώρα καθηλωμένη στο χθες. Και αυτός ο σαθρός και ψευδεπίγραφος δικομματισμός πρέπει να τελειώσει και να είστε σίγουροι ότι θα τον τελειώσουν οι πολίτες με την ψήφο τους στις επερχόμενες εκλογές.

Σας ευχαριστώ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα του Κινήματος Αλλαγής)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Κι εγώ σας ευχαριστώ, κύριε Κατρίνη.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΚΡΕΚΑΣ (Υπουργός Περιβάλλοντος και Ενέργειας): Κύριε Πρόεδρε, για μισό λεπτό θα ήθελα τον λόγο.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Κύριε Υπουργέ, θα σας δοθεί η ευκαιρία να απαντήσετε σε όλους.

Ορίστε, έχετε τον λόγο.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΚΡΕΚΑΣ (Υπουργός Περιβάλλοντος και Ενέργειας): Κύριε Πρόεδρε, σε αυτά που είπε ο Κοινοβουλευτικός Εκπρόσωπος του ΠΑΣΟΚ - Κίνημα Αλλαγής θα ήθελα να πω κάτι.

Κύριε συνάδελφε, εμείς έχουμε φέρει μία διάταξη που φορολογεί τα υπερκέρδη με 90%. Εσείς εδώ ήρθατε και συγκρίνατε την απόφαση, την πολιτική βούληση της ελληνικής Κυβέρνησης να φορολογήσει με 90% τα υπερκέρδη με την απόφαση μιας γειτονικής χώρας που τα φορολογεί με 25%. Ρωτάω, θα την ψηφίσετε αυτή τη διάταξη ή όχι;

Και επίσης, να ρωτήσω και κάτι άλλο σε αυτό που είπατε. Θέλετε να φορολογήσετε μήπως και τις εκπτώσεις; Γιατί τα μεγάλα συμφέροντα είναι η ΔΕΗ, στη ΔΕΗ αναφέρεστε. Η ΔΕΗ κάνει πολύ μεγάλες εκπτώσεις στους αγρότες και η ΔΕΗ προσπαθεί και στηρίζει τη βαριά βιομηχανία της χώρας, την παραγωγική βάση της Ελλάδος. Θέλετε να φορολογήσουμε και τις εκπτώσεις που κάνει η ΔΕΗ στους αγρότες; Αυτό μας είπατε τώρα;

Λοιπόν, το ερώτημα είναι πολύ απλό: Θα στηρίξετε ή όχι τη φορολόγηση με 90% των υπερκερδών των καθετοποιημένων ηλεκτροπαραγωγών;

Σας ευχαριστώ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Κύριε Κατρίνη, έχετε τον λόγο κι εσείς για ένα λεπτό, για να απαντήσετε στο ερώτημα του κυρίου Υπουργού.

ΜΙΧΑΗΛ ΚΑΤΡΙΝΗΣ (Επικεφαλής της Κοινοβουλευτικής Ομάδας του Κινήματος Αλλαγής): Νομίζω ότι συνιστά, κύριε Πρόεδρε, περισσό θράσος από τον Υπουργό, ο οποίος υπέγραψε την αλλαγή τιμολόγησης του φυσικού αερίου - το οποίο πληρώνει σήμερα - με την παρουσία του στο Σότσι. Ο κ. Σκρέκας είναι ο ηθικός αυτουργός, γιατί σήμερα οι επιχειρήσεις και τα νοικοκυριά πληρώνουν ακριβότερα το φυσικό αέριο.

Αποτελεί περισσό θράσος από τον Υπουργό που τρεις μήνες βρισκόταν με τον Πρόεδρο της ΡΑΕ και μιλούσε για οποιοδήποτε άλλο ζήτημα εκτός από τα εμφανέστατα, τα καταφανέστατα υπερκέρδη που αποκόμιζαν οι πάροχοι και οι παραγωγοί ενέργειας, να έρχεται σήμερα με τους αλγόριθμους, οι οποίοι κάνουν εκπτώσεις επί εκπτώσεων και να παίζει με τα νούμερα, χωρίς να μας λέει ποια είναι η επίσημη θέση της Κυβέρνησης για το ποια είναι τα υπερκέρδη των εταιριών. Η ΡΑΕ τελικά τα προσδιόρισε με πολλούς τρόπους και δεν ακούσαμε ποτέ την επίσημη θέση της Κυβέρνησης.

Έρχεστε σήμερα με μία τροπολογία η οποία έχει αλγόριθμους και ποσοστά τα οποία αφαιρούν διαρκώς νούμερα από το τελικό ποσό και δεν ξέρουμε τι θα περιλαμβάνει και η Υπουργική Απόφαση. Σε κάθε περίπτωση είναι ο Υπουργός μιας Κυβέρνησης που από τον Σεπτέμβριο διαβεβαιώνει την ελληνική κοινωνία ότι με τις επιδοτήσεις θα καλύψει το κόστος της ακρίβειας και της ενέργειας.

Αυτό οι πολίτες το βλέπουν καθημερινά, το βλέπουν κάθε μήνα, κάθε δίμηνο στους λογαριασμούς, πλέον η μεγάλη πλειοψηφία επιχειρήσεων και νοικοκυριών προσπαθεί να κάνει ρύθμιση, για να μην της κόψουν το ρεύμα κι ο κ. Σκρέκας νομίζει ότι μπορεί να θέτει διλήμματα, όταν έρχεται κατόπιν εορτής και όταν

έχει την απόλυτη πολιτική ευθύνη για την κατάσταση που έχει οδηγηθεί η αγορά ενέργειας στη χώρα.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα του Κινήματος Αλλαγής)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Κύριε Υπουργέ, έχετε τον λόγο για μισό λεπτό, παρακαλώ.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΚΡΕΚΑΣ (Υπουργός Περιβάλλοντος και Ενέργειας): Αναφέρθηκε σε κάτι το οποίο δεν μπορώ να καταλάβω. Ο Υπουργός Ενέργειας και Περιβάλλοντος δεν αγοράζει φυσικό αέριο. Φυσικό αέριο αγοράζουν οι εισαγωγικές εταιρείες φυσικού αερίου, όπως είναι οι ιδιωτικές εταιρείες, όπως είναι και η ΔΕΠΑ Εμπορίας -όπου εκεί μέτοχος είναι και το δημόσιο- αλλά δεν αγοράζει ο Υπουργός, δεν κάνει συμφωνίες ο Υπουργός και δεν υπογράφει συμβάσεις αγοραπωλησίας φυσικού αερίου ο Υπουργός.

Είναι βασικά πράγματα, τα οποία οφείλετε να ξέρετε, κύριε συνάδελφε. Μην μιλάτε μόνο και μόνο για την επικοινωνία. Μην προσπαθείτε να πουλήσετε τελικά επικοινωνία μέσα σε ένα τόσο σοβαρό θέμα που αφορά την ενεργειακή κρίση, που ταλανίζει πραγματικά τους πολίτες και βλέπετε ότι κάνουμε σοβαρή προσπάθεια για να στηρίξουμε και νοικοκυριά και επιχειρήσεις.

Το ερώτημα που έθεσα είναι πάρα πολύ απλό. Εδώ δεν υπάρχουν ούτε δύσκολοι αλγόριθμοι ούτε τίποτα μαθηματικού τύπου πολύ δύσκολοι. Υπάρχει μια τροπολογία πάρα πολύ απλή, η οποία λέει ότι θα φορολογήσουμε με 90% τα υπερέσοδα, αφαιρουμένων των εκπτώσεων των αγροτών και της μεταποίησης της χώρας που έχει κάνει η ΔΕΗ. Ρωτάω, θα ψηφίσετε ή δεν θα ψηφίσετε; Είναι τόσο δύσκολο να απαντήσετε;

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Θα το δούμε στο τέλος.

Ο κ. Τσακαλώτος ως Κοινοβουλευτικός Εκπρόσωπος έχει τον λόγο.

Ορίστε, κύριε Τσακαλώτε, για ένα λεπτό κι εσείς.

ΕΥΚΛΕΙΔΗΣ ΤΣΑΚΑΛΩΤΟΣ: Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

Δεν κατάλαβα τι απαντήσατε στον κ. Κατρίνη. Πραγματικά, δεν κατάλαβα. Σε έκανε μια συγκεκριμένη ερώτηση και απαντήσατε για μια άλλη ερώτηση, όπως κάνει η Κυβέρνηση.

Να σας ρωτήσω και πάλι εγώ: Ξέρετε το κόστος; Δεν κάνετε εσείς τα συμβόλαια, αλλά γνωρίζετε το κόστος σε εβδομαδιαία βάση; Ξέρετε ή δεν ξέρετε; Ξέρετε να επιβάλετε ένα ποσοστό κέρδους; Ξέρετε τα άλλα κόστη που έχει μία επιχείρηση; Γιατί δεν το κάνατε αυτό; Γιατί δεν βάλατε τη μεθοδολογία που υπήρχε στα ΝΟΜΕ; Τόσο δύσκολο είναι;

Και τι έγινε με τον Σεπτέμβριο και τον Αύγουστο; Μπορείτε να μας πείτε πότε άρχισε η ραγδαία αύξηση της χονδρικής τιμής; Πότε άρχισε; Την 1η Οκτωβρίου άρχισε; Υπήρχε μια πολύ απλή μέθοδος που την εφάρμοσαν στη Γαλλία και έχει εφαρμοστεί και αλλού. Σας το λέει το ΠΑΣΟΚ και σας το λέμε και εμείς. Δεν έχετε πει γιατί λέμε λάθος, τι είναι που δεν πιάνουμε. Και δεν μας απαντάτε στο ότι θεωρούμε ότι και ο Σεπτέμβριος και ο Αύγουστος είναι πραγματικοί μήνες που υπήρχαν πραγματικά υπερκέρδη. Αυτό που λέτε είναι το συνηθισμένο πολιτικάντικο: «Αν θα το ψηφίσετε ή δεν θα το ψηφίσετε».

Νομίζω ότι και η ελληνική Βουλή και ο ελληνικός λαός αξίζουν κάτι περισσότερο.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα του ΣΥΡΙΖΑ)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Κύριε Υπουργέ, θα απαντήσετε τώρα; Ορίστε.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΚΡΕΚΑΣ (Υπουργός Περιβάλλοντος και Ενέργειας): Μισό λεπτό μόνο, κύριε Πρόεδρε.

Προφανώς, ο αξιότιμος συνάδελφος δεν έχει διαβάσει ούτε την επικεφαλίδα ούτε μία γραμμή από την τροπολογία που έχουμε καταθέσει.

Κύριε συνάδελφε, εάν διαβάσατε την τροπολογία, θα δείτε ότι όλα αυτά τα οποία ρωτάτε τα έχουμε συμπεριλάβει. Το ερώτημα είναι πάρα πολύ απλό: Θα ψηφίσετε ή όχι;

ΣΩΚΡΑΤΗΣ ΦΑΜΕΛΛΟΣ: Τρεις μήνες πού είναι;

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΚΡΕΚΑΣ (Υπουργός Περιβάλλοντος και Ενέργειας): Και επειδή λέτε: «Τρεις μήνες πού είναι;», ούτως ή άλλως εμείς φορολογούμε τα υπερέσοδα από την προηγούμενη χρονιά, από τον προηγούμενο Οκτώβριο, που τότε είχαμε μια

πολύ δραματική αύξηση της οριακής τιμής συστήματος σε σχέση με τον προηγούμενο μήνα. Και γι' αυτόν τον λόγο ξεκινάμε ακριβώς πριν τη σημερινή χρονική διάρκεια, ώστε να μπορέσουμε να εισπράξουμε όλα αυτά τα οποία πραγματικά έχουν παρacheί και θα τα εισπράξουμε με δίκαιο τρόπο κατά 90%.

Σας ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χαράλαμπος Αθανασίου): Κύριε Πρόεδρε, θα μιλήσετε τώρα;

Καλείται στο Βήμα ο Πρόεδρος της Κοινοβουλευτικής Ομάδας του ΣΥΡΙΖΑ κ. Αλέξης Τσίπρας.

Κύριε Πρόεδρε, έχετε τον λόγο.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα του ΣΥΡΙΖΑ)

ΑΛΕΞΗΣ ΤΣΙΠΡΑΣ (Πρόεδρος του Συνασπισμού Ριζοσπαστικής Αριστεράς): Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, θαρρώ ήταν περίπου έναν χρόνο πριν που σε αυτήν εδώ την Αίθουσα, μετά από πρωτοβουλία τότε της αείμνηστης Φώφης Γεννηματά, συζητούσαμε για τις αρχές που θα πρέπει να διέπουν έναν αξιοπιστο, βιώσιμο και κοινωνικά δίκαιο κλιματικό νόμο, για την απάντηση, δηλαδή, και της χώρας μας σε ένα ζήτημα υπαρξιακό για όλο τον πλανήτη, για την κλιματική ουδετερότητα.

Σήμερα όμως έχει κυλήσει πολύ νερό στο αυλάκι. Και έναν χρόνο μετά, πολύ φοβάμαι ότι αυτό που συζητιέται με αγωνία σε κάθε σπίτι, σε κάθε επιχείρηση, σε κάθε τόπο δουλειάς, από κάθε πολίτη είναι το υπαρξιακό πρόβλημα της επιβίωσης των νοικοκυριών, της επιβίωσης των εργαζομένων, της επιβίωσης των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων, του οικογενειακού προγραμματισμού που έχει διαλυθεί, του προγραμματισμού της ζωής των ανθρώπων. Και ο Πρωθυπουργός κ. Μητσοτάκης όσο βρίσκει χρόνο να ασχοληθεί με τα τετριμμένα θέματα της καθημερινότητας των πολιτών -και δεν είναι με το κρατικό αεροσκάφος σε ιδιωτική επίσκεψη στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής, τρεις ημέρες μετά την επιστροφή του από την επίσημη επίσκεψη, να παρακολουθεί τελικούς αγώνες NBA, δίνοντας το παράδειγμα της ολιστικής του αντίληψης για την ποιότητα ζωής- αντί να ψάχνει απαντήσεις στα κρίσιμα, στα μεγάλα ζητήματα, στα υπαρξιακά προβλήματα της ελληνικής οικονομίας, αντί να ψάχνει απαντήσεις στα υπαρξιακά προβλήματα των πολιτών, αντί να ψάχνει απαντήσεις στο υπαρξιακό ζήτημα της κλιματικής κρίσης, μάλλον προσπαθεί να βρει απάντηση στο υπαρξιακό πρόβλημα της Κυβέρνησής σας. Απάντηση δεν βρίσκατε όμως σε αυτό το υπαρξιακό πρόβλημα όσο και να ψάξετε, γιατί είναι ο πυρήνας της πολιτικής σας που δημιουργεί αυτή τη χαώδη απόσταση ανάμεσα στο αίσθημα της κοινής γνώμης, σε αυτό που ο πολίτης σήμερα αισθάνεται, τη μέγιστη δυνατή ανασφάλεια και στις δικές σας απαντήσεις.

Φέρνεται σήμερα έναν νόμο ο οποίος είναι φτιαγμένος όχι για να προστατεύσει το περιβάλλον, αλλά για άλλη μια φορά για να προστατευθούν τα κέρδη των μεγάλων επιχειρήσεων, μεταφέροντας το κόστος στην κοινωνική πλειοψηφία. Γιατί, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, πρέπει να πούμε τα πράγματα με το όνομά τους, να πούμε την αλήθεια στον ελληνικό λαό. Η πράσινη μετάβαση είναι όντως ο αναγκαίος δρόμος, στον οποίο όλοι συμφωνούμε. Όλοι συμφωνούμε ότι πρέπει να πορευτούμε σε αυτόν τον δρόμο. Αλλά ο δρόμος αυτός δεν είναι ανέξοδος. Ο δρόμος αυτός κοστίζει. Αυτό το κόστος της πράσινης μετάβασης, αυτού του αναγκαίου δρόμου, που όλοι συμφωνούμε ότι πρέπει να πορευτούμε, αυτό το κόστος είναι πράγματι αναγκαίο να το επωμιστούμε για χάρη των επόμενων γενεών. Αλλά το κρίσιμο ερώτημα είναι ποιος θα το πληρώσει. Και εκεί αν θέλετε είναι η μεγάλη μας διαφορά.

Εμείς λέμε ότι αυτό το κόστος πρέπει να αναληφθεί με δικαιοσύνη. Οι έχοντες την οικονομική δύναμη να αναλάβουν το μεγαλύτερο μερίδιο αυτού του βάρους και αυτού του οικονομικού κόστους της πράσινης μετάβασης. Εσείς λέτε, όπως πάντα, και αυτό το κόστος να το αναλάβουν τα κορόιδα, τα συνήθη υποζύγια, τα νοικοκυριά, οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις, οι αγρότες, οι εργαζόμενοι, οι μισθωτοί. Μην τυχόν και αναλάβουν κόστος οι μεγάλες επιχειρήσεις. Αυτές, εσείς τις θέλετε ακόμα και να αισχροκερδούν σε περίοδο κρίσης, όπως γίνεται τώρα με τις επιχειρήσεις παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας. Και με αυτήν τη λογική σας στο τέλος της ημέρας θα δημιουργήσετε απέχθεια στην κοινή γνώμη για την αναγκαία στροφή και την αναγκαία με-

τάβαση σε πράσινες πολιτικές. Διότι αν τις ταυτίσετε ως συνώνυμες με τη διεύρυνση των κοινωνικών ανισοτήτων τότε δικαίως θα αρχίσουν οι πολίτες να δυσανασχετούν και θα βρισκόμαστε ξανά στο σημείο, όπως ήμασταν στην αρχή της πανδημίας με κάποιους που δεν αναγνώριζαν την ύπαρξή της, κάποιοι να θεωρούν ότι δεν υπάρχει κλιματική κρίση και δεν υπάρχει κλιματική αλλαγή. Είναι βαριά η ευθύνη που έχετε.

Αλλά εν πάση περιπτώσει, για άλλη μια φορά από αυτό το Βήμα θα σας πω ότι οι διαφορές μας είναι βαθιές και ιδεολογικές. Δεν είναι μόνο διαφορές στον τρόπο διαχείρισης των προβλημάτων, που και εκεί είναι χαώδης η απόσταση. Είναι βαθιές και είναι ιδεολογικές. Διότι, εσείς πιστεύετε ακόμα και σε περιόδους κρίσης ότι η αγορά μπορεί να αυτορρυθμίζεται, ότι το κράτος δεν είναι αναγκαίο να παρεμβαίνει, δεν είναι αναγκαίο να έχει έναν ρυθμιστικό ρόλο. Και αυτό κάνετε παντού, σε κάθε νομοθετική σας πρωτοβουλία, στο όνομα της αυτορρύθμισης της αγοράς.

Και κάτι επιπλέον που δεν είναι βαθιά ιδεολογικό, αλλά είναι βαθιά ηθικό, θα έλεγα, ο τρόπος με τον οποίο πολιτεύεστε και νομοθετείτε είναι ένας τρόπος που ευνοεί συμπεριφορά παντού. Στην παιδεία νομοθετείτε υπέρ των κολλεγίων, στην υγεία νομοθετείτε υπέρ των ιδιωτικών ομίλων, στη μεταρρύθμιση του ασφαλιστικού νομοθετήσατε υπέρ των funds, των αρπακτικών θα πω εγώ, με τρόπο τέτοιο που μειώνει την ασφάλεια των ήδη συνταξιούχων, τους στερεί πόρους χρήσιμους, κρίσιμους, πάνω από 3 δισεκατομμύρια όσο κυβερνάτε για να καλύπτει τη μαύρη τρύπα που θα ανοίξουν τα funds μέσα από την ιδιωτικοποίηση της επικουρικής ασφάλισης. Στην ενέργεια το ίδιο, στο περιβάλλον το ίδιο.

Θα απαντήσω και στα ερωτήματα που θέσατε σε σχέση με το τι θα πράξουμε στις επίμαχες τροπολογίες.

Τι να σας πει, όμως, κανείς όταν εδώ και δέκα μήνες έχετε αφήσει αυτό το ράλι της αισχροκέρδειας στην ενέργεια, στο ρεύμα, στα καύσιμα; Έχει φτάσει 2,5 ευρώ η βενζίνη, το έχετε καταλάβει αυτό; Έχει φτάσει 2,5 ευρώ η βενζίνη. Έχετε αφήσει αυτό το ράλι της αισχροκέρδειας. Συρρικνώνει το εισόδημα νοικοκυριών, επιχειρήσεων. Και μιλάτε τώρα εσείς εδώ για όραμα και για δίκαιη και βιώσιμη ενεργειακή μετάβαση;

Θα πω εγώ, λοιπόν: Ποιος την έχασε την έννοια της δικαιοσύνης για να τη βρείτε εσείς; Ακόμη και στο έδαφος της κλιματικής κρίσης, εσείς βλέπετε μια ακόμη ευκαιρία για χρυσές δουλειές φίλων και χορηγών. Και επειδή δεν θέλω να μιλάω στον αέρα με συνθήματα, εδώ μιλάνε τα έργα σας.

Τα έργα σας είναι αυτά που έχουν πολλαπλασιάσει το κόστος της ενεργειακής κρίσης στην Ελλάδα. Σπεύσατε να ιδιωτικοποιήσετε τη δημόσια επιχείρηση ηλεκτρισμού με απόφαση του Πρωθυπουργού που δεν την εξήγγειλε στη Διεθνή Έκθεση Θεσσαλονίκης πέρυσι τον Σεπτέμβριο, μια βδομάδα μετά τη ΔΕΘ. Σπεύσατε ενώ ερχόταν η ενεργειακή κρίση, ενώ όλοι μιλάγαμε για το πώς θα προστατευθούμε από αυτό που έρχεται και είναι τσουνάμι, να ιδιωτικοποιήσετε τη ΔΕΗ και να τη βάλετε πρωτεργάτη, πρωτοπόρο, καθοδηγήτη σε αυτό το ράλι των αρπακτικών της ενέργειας στη μάχη να έχει το μεγαλύτερο δυνατό κέρδος, στη μάχη να είναι πιο ψηλά η τιμή στο ταμπλό του Χρηματιστηρίου, για να έχουν μερίσματα οι μέτοχοι. Και ποιος χάνει από αυτό όταν κερδίζουν οι μέτοχοι; Χάνει ο πολίτης, χάνει ο καταναλωτής, χάνει κάθε ελληνικό σπίτι, χάνει κάθε επιχείρηση.

Τα έργα σας είναι αυτά που πάγωσαν τις ενεργειακές κοινότητες, έναν καινοτόμο νόμο του ΣΥΡΙΖΑ που δεν τον συνεχίσατε, δεν τον αξιοποιήσατε και στέρησατε τον ενεργειακό πλουραλισμό και τις ανανεώσιμες πηγές, τις ΑΠΕ, από τους δήμους και τις τοπικές κοινωνίες. Γιατί; Για να ικανοποιήσετε τα μεγάλα ενεργειακά λόμπι.

Τα έργα σας είναι αυτά που έδωσαν βορά τις περιοχές «NATURA» στα ιδιωτικά συμφέροντα και προκάλεσαν ακόμα και την παρέμβαση του αρμόδιου επιτρόπου της Κομισιόν, για να πάψει αυτή η τρομερή αυθαιρέσια εις βάρος της φυσικής μας κληρονομιάς και μας οδήγησαν και σε μια νέα καταδίκη της χώρας.

Τα έργα σας είναι αυτά που θέτουν σήμερα σε κίνδυνο την ενεργειακή ασφάλεια της χώρας, με την παρωδία της απολιγνι-

τοποίησης που αποθεώνετε για δύο χρόνια και τώρα ξαφνικά την κρύψατε κάτω από το χαλί, που αποτέλεσε στην πραγματικότητα το προκάλυμμα για τη σύνδεση, την πρόσδεση της ηλεκτροπαραγωγής της χώρας μας στο εισαγόμενο φυσικό αέριο. Η απολιγνιτοποίηση δεν ήταν απανθρακοποίηση και οδήγησε εν τέλει στην ενίσχυση των ορυκτών καυσίμων στη χώρα για μεγάλο βάθος χρόνου, για δεκαετίες, που σε συνδυασμό με την αισχροκέρδεια έχει οδηγήσει σε αυτήν την ακραία ακρίβεια, μέσω και της ρήτρας αναπροσαρμογής στους λογαριασμούς της ΔΕΗ.

Και σήμερα αυτό νομοθετείτε. Σε έναν κλιματικό νόμο νομοθετείτε τη δέσμευση της χώρας στο εισαγόμενο ορυκτό φυσικό αέριο, ακριβώς στην αντίθετη κατεύθυνση από την κλιματική στρατηγική. Κινδυνέψαμε πέρυσι το καλοκαίρι με μπλακάουτ - απόρροια των τραγικών σχεδιασμών σας - και μας λέγατε ότι το πρόβλημα ήταν ότι το καλοκαίρι πέρυσι δεν φύσαγε αρκετά και δίνετε συστάσεις στους πολίτες να μην ανάβουν τα κλιματιστικά τους. Και το αστείο και τραγικό ταυτόχρονα, την ίδια στιγμή που μας λέγατε ότι έχουμε πρόβλημα σε επάρκεια ρεύματος επειδή το καλοκαίρι δεν φύσαγε αρκετά, την ίδια στιγμή, για να δικαιολογήσετε τις πυρκαγιές που κόντεψαν να κάψουν τη μισή Ελλάδα, μας λέγατε ότι είχε πολύ ισχυρούς ανέμους πέρυσι. Δεν σας πιάνει κανείς πουθενά τελικά. Η επικοινωνιακή διαχείριση της ανικανότητάς σας και τα επιχειρήματά σας είναι κάθε φορά όπου φυσάει άνεμος. Και η ενεργειακή ασφάλεια της χώρας επί των ημερών σας είναι όσα παίρνει ο άνεμος!

Τα ίδια κάνατε και όταν ξεκίνησε αυτό το ράλι, το κύμα της ακρίβειας. Αντί να χτυπήσετε την αισχροκέρδεια, όπως πέρυσι λέγατε στους πολίτες να κλείνουν τα κλιματιστικά, δίνετε οδηγίες να μην ανάβουν τον θερμοσίφωνα. Τόσο βαθυστόχαστος ήταν και είναι ο ενεργειακός σας σχεδιασμός. Τα έργα σας λοιπόν είναι αυτά τα οποία αποδεικνύουν.

Να σας πω και άλλα, τα έργα σας στην ηλεκτροκίνηση. Το περίφημο «Κινούμαι ηλεκτρικά». Ήταν άλλη μια κούφια φιάστα στην Παγκόσμια Ημέρα Περιβάλλοντος το 2020 και σήμερα πανηγυρίζετε, όχι για τον αριθμό των αιτήσεων όπως τότε. Προσέξτε. Πόσες από αυτές τις αιτήσεις που γίνανε σήμερα έχουν εγκριθεί και πληρώνονται; Γιατί το μόνο που προχωράει τελικά είναι τα ηλεκτρικά ποδήλατα.

Τα έργα σας στην ανακύκλωση, όπου η εφαρμογή του νόμου για τα πλαστικά μιας χρήσης καρκινοβατεί, ενώ έχει παγώσει η ανακύκλωση. Οι δήμοι δεν έχουν εξοπλισμό και το μόνο που φαίνεται να κινείται είναι κάποιες βαθύτερες υπόνοιες και υποψίες για τεράστια οικονομικά σκάνδαλα με την ανακύκλωση, με συστήματα ανακύκλωσης που δεν πιάνουν τον στόχο ή που αναιρούν τα επιχειρησιακά τους σχέδια.

Τα έργα σας στην εξοικονόμηση ενέργειας, όπου δεν προκηρύχθηκε «ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΩ» ούτε για το '21 ούτε για το '22, δεν πληρώνονται τα έργα «ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΩ» του '20, δεν υλοποιείται εδώ και τρία χρόνια το «ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΩ» στα δημόσια κτήρια που ήταν δρομολογημένο από τη δική μας κυβέρνηση, όπως και το πρόγραμμα «ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΩ» για τις επιχειρήσεις.

Με αυτά τα πεπραγμένα λοιπόν ήταν για εμάς δεδομένο -δεν μας αιφνιδιάζετε- ότι δεν θα φέρνατε έναν κλιματικό νόμο αξιόπιστο, βιώσιμο και κοινωνικά δίκαιο. Αγνοήσατε παντελώς τη διαβούλευση σε ένα θέμα μάλιστα στο οποίο η ελληνική κοινωνία έχει πολύ μεγάλο πλούτο ιδεών, εμπειριών και αγώνων για να συνεισφέρει. Αγνοήσατε τις περιβαλλοντικές οργανώσεις και τον επιστημονικό κόσμο που για δεκαετίες έχει συσσωρεύσει εμπειρία και εξειδίκευση στη μάχη ενάντια στην κλιματική κρίση. Αγνοήσατε κοινωνικούς φορείς, συνδικάτα, τους φορείς της πραγματικής οικονομίας, φορείς που υπογραμμίζουν την ανάγκη όλη τη διαδικασία της ανάσχεσης της κλιματικής κρίσης να έχει στο επίκεντρό της την κοινωνική δικαιοσύνη.

Συντάξατε εν τέλει έναν νόμο μόνοι σας, αποκομμένο από τις κοινωνικές ανάγκες, με παράθυρα ευκαρίας και ερμηνείας για τα συμφέροντα που σας στηρίζουν, χωρίς όμως κανένα απολύτως όραμα που να εξυπηρετεί την προστασία της φύσης, τη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου κάθε πολίτη. Έναν νόμο που πάνω από όλα θα έλεγα ότι αποτελεί εν τέλει ύβρη στις επόμενες γενιές. Ξέρετε, σε μερικά ζητήματα υπάρχει μια λεπτή κόκκινη γραμμή. Μια κυβέρνηση μπορεί να είναι κακή και να αφήνει με-

γάλα προβλήματα στην επόμενη. Αλλά εσείς, νομίζω, κάνετε κάτι χειρότερο. Εσείς δεν κληροδοτείτε προβλήματα απλά στην επόμενη κυβέρνηση, εσείς κληροδοτείτε προβλήματα στις επόμενες γενιές.

Ο κλιματικός νόμος θα έπρεπε να είναι ένα συμβόλαιο με τις Ελληνίδες και τους Έλληνες που γεννήθηκαν και θα γεννηθούν στην Ελλάδα τον 21^ο αιώνα. Εσείς, αντί για συμβόλαιο, φέρνετε την υποθήκη για το μέλλον τους. Η περιουσία αυτής της χώρας είναι ουσιαστικά δύο πράγματα, θα έλεγα εγώ, το φυσικό περιβάλλον και το ανθρωπινό δυναμικό της, είναι η φύση και τα νιάτα της. Δεν είναι η περιουσία της χώρας ούτε τα «τζάκια» ούτε οι λογαριασμοί των ολιγαρχών ούτε οι παρασιτικές οικονομικές και πολιτικές ελίτ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα του ΣΥΡΙΖΑ)

Αυτή την περιουσία, λοιπόν, τη φύση και το ανθρωπινό δυναμικό, τα νιάτα της χώρας, δεσμευόμαστε ότι θα προστατεύσουμε με κάθε κόστος. Με αφετηρία έναν πραγματικό κλιματικό νόμο που θα προκύψει από ευρύτατη διαβούλευση με την κοινωνία των πολιτών και θα έχει επιστημονικά τεκμηριωμένη στοχοθεσία και για τις μακροχρόνιες δεσμεύσεις για την κλιματική ουδετερότητα νωρίτερα από το 2050, για τον ενδιάμεσο στόχο για το 2040, αλλά και για τους επιμέρους στόχους ανά τομέα. Θα θέτει τις βασικές αρχές για το νέο παραγωγικό και καταναλωτικό μοντέλο της χώρας. Θα περιέχει τις αρχές της κλιματικής δικαιοσύνης και την πρόληψη νέων ανισοτήτων, τη διασφάλιση πρόσβασης όλων των πολιτών στα βασικά αγαθά, την καθαρή και προστιπτή ενέργεια και το νερό. Θα καθιερώνει αυτό που εμείς ονομάζουμε ενεργειακή δημοκρατία, το δικαίωμα σε ένα υγιές, ασφαλές και βιώσιμο περιβάλλον, την προστασία του περιβάλλοντος και της βιοποικιλότητας, τον στόχο της μηδενικής ρύπανσης.

Οι καλές πρακτικές υπάρχουν. Η παγκόσμια κοινότητα βρίσκει λύσεις. Η διεθνής επιστημονική εμπειρία μάς δίνει συνεχώς νέα εργαλεία και νέες δυνατότητες. Δεν θα κρατήσετε, λοιπόν, εσείς τη χώρα πίσω, γιατί οι πρώτοι απ' όλους που δεν θα σας αφήσουν να το κάνετε είναι οι νέες και οι νέοι αυτής της χώρας, που τους καταδικάζετε με τις πολιτικές σας σε ένα αβιώτο μέλλον, σε μια αβιώτη χώρα και τους εμπνέετε και από πάνω με τις ανησυχίες για την ολιστική αντίληψη της ζωής. Αυτοί, λοιπόν, οι νέοι, που έχουν καταλάβει ότι αυτό που πρέπει να αλλάξει είναι το σύστημά σας και όχι το κλίμα, το σύστημα της εκμετάλλευσης και των ανισοτήτων...

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα του ΣΥΡΙΖΑ)

...αυτοί είναι που θα δώσουν ολιστική απάντηση στην ολιστική σας αποτυχία, πριν αυτή γίνει και ολιστική αποτυχία της χώρας.

Και θα ήθελα σ' αυτό το σημείο, μιας και βλέπω στα Έδρανα και τον Πρόεδρο της Βουλής, κύριε Τασούλα, να σας ευχηθώ χρόνια πολλά για την ονομαστική σας εορτή. Πέρασαν λίγες μέρες, αλλά ξέρετε, οι πολιτικές διαφωνίες δεν σημαίνει ότι μεταξύ μας δεν πρέπει να έχουμε ανθρώπινες σχέσεις.

Εύχομαι χρόνια πολλά και σε εσάς, κύριε Υπουργέ, από καρδιάς. Υγεία εύχομαι και δύναμη σε όλους όσους εορτάζανε.

Θέλω να σας πω κάτι, κύριε Πρόεδρε. Πριν από δύο μήνες σας έστειλα μια επιστολή με την οποία ζητώ τη συγκρότηση διακομματικής επιτροπής, η οποία θα επιβλέπει τη διάθεση των πόρων του Ταμείου Ανάκαμψης. Δράττομαι της ευκαιρίας να το αναφέρω, μιας και σας είδα στην Αίθουσα. Θεωρώ ότι είναι μια πράξη στοιχειώδους διαφάνειας και ευθύνης που μια σοβαρή κυβέρνηση θα είχε υλοποιήσει αβλεπύ προβλέπει και χωρίς μάλιστα την προτροπή της Αντιπολίτευσης. Και το λέω αυτό διότι θυμάμαι ότι ακόμη και ο επικεφαλής του ΠΑΣΟΚ - Κινήματος Αλλαγής, ο κ. Ανδρουλάκης, είχε θέσει ως ζήτημα κρίσιμο, προκειμένου να ζητήσει εκλογές και αυτός, το θέμα της διαχείρισης των πόρων που έρχονται από την Ευρωπαϊκή Ένωση τόσο για το Ταμείο Ανάκαμψης όσο και για τη νέα προγραμματική περίοδο του ΕΣΠΑ.

Θα ήθελα, λοιπόν μια εξήγηση, κύριε Πρόεδρε, γιατί δεν μου απαντήσατε αυτούς τους δύο μήνες. Διότι, προσωπικά δεν έχω καμμία αμφιβολία και ως Ηπειρώτης είστε ντόπιος άνθρωπος, όταν λέτε όχι, το λέτε: όχι. Εξηγείτε, δεν το κρύβετε κάτω από το χαλί. Λέτε όχι. Μήπως έχετε λάβει μία αρνητική απάντηση από

τον κ. Μητσοτάκη στο αίτημα αυτό; Φοβάται κάτι ο κ. Μητσοτάκης σε μία τόσο απλή και ξεκάθαρη πρόταση ελέγχου των πόρων που θα εισρεύσουν στην ελληνική οικονομία;

Είναι κρίσιμο ζήτημα για το αύριο της χώρας και είναι κρίσιμο ζήτημα να μην σπαταλάτε και να διαχειρίζεστε κατά το δοκούν, όχι μονάχα αυτά που αφορούν στην περίοδο της διακυβέρνησής σας, αλλά και στα όπλα για το αύριο των πολιτών. Και τα όπλα μας για να αντιμετωπίσουμε αυτή την κρίση είναι και τα κονδύλια του Ταμείου Ανάκαμψης και, φυσικά, του ΕΣΠΑ της επόμενης περιόδου. Περιμένω, λοιπόν, την απάντησή σας.

Επανερχομαι, όμως, στο ζήτημα του νομοσχεδίου. Πεποϊθήσή μου είναι, κύριε Υπουργέ και κύριοι της Συμπόλιτευσης, ότι η Κυβέρνηση κινείται σε μία τροχιά, σε μία αντίληψη, όπου θέλει και την κλιματική κρίση -όπως κάνει και για την ενεργειακή κρίση, όπως και για τους ευρωπαϊκούς πόρους, όπως είπα πιο πριν- όλα αυτά να γίνουν μια μεγάλη ευκαιρία, όχι για να σταθεί όρθια η κοινωνία, αλλά για να συσσωρεύσουν ακόμα περισσότερα κέρδη οι μεγάλες επιχειρήσεις και οι ελίτ, για έναν νέο, γενικευμένο γύρο διαπλοκής, υπό την αιγίδα και τον συντονισμό ενός διεφθαρμένου και κοινωνικά ανάληπτου καθεστώτος. Και δεν παίρνω πίσω ούτε μία λέξη από αυτά που μόλις τώρα είπα.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα του ΣΥΡΙΖΑ)

Τι κάνατε, κύριε Σκρέκα, κύριοι της Κυβέρνησης, με τα υπερκέρδη της ενέργειας εδώ και δέκα μήνες;

Έρχομαι, λοιπόν, να σας δώσω και απαντήσεις. Τι κάνατε; Αν δεν υπήρχε ο ΣΥΡΙΖΑ από τον Σεπτέμβριο στη ΔΕΘ να φωνάζει και να μιλάει για υπερκέρδη και να κάνει φασαρία στη Βουλή και να αναδεικνύει ακόμα και τις ντρεκτίβες της Κομισιόν με τις εργαλειοθήκες -τα tool kits- που σας ζητούσαν να φορολογήσετε τα υπερκέρδη κι εσείς κάνατε πως δεν υπάρχουν, αν δεν υπήρχε ο ΣΥΡΙΖΑ να μιλάει γι' αυτά, δεν θα τα αναγνωρίζατε καν, σήμερα δεν θα υπήρχε αναγνώριση. «Εισαγόμενη ακρίβεια», μας λέγατε. «Ο Πούτιν φταίει που κάνει τον πόλεμο», μας λέγατε. Ακόμη και στις αρχές Απριλίου βρεθήκατε, εσείς προσωπικά, στους Δελφούς στο οικονομικό φόρουμ και τι είπατε; «Στην Ελλάδα δεν υπάρχουν ουρανοκατέβαρα κέρδη και υπερκέρδη». Αυτό είπατε. Και τα λέγατε αυτά στο φόρουμ των Δελφών τον Απρίλιο...

ΣΩΚΡΑΤΗΣ ΦΑΜΕΛΛΟΣ: Είπατε, κύριε Υπουργέ, ότι δεν τα βρήκατε.

ΑΛΕΞΗΣ ΤΣΙΠΡΑΣ (Πρόεδρος του Συνασπισμού Ριζοσπαστικής Αριστεράς):... τα λέγατε αυτά ενώ ήσασταν παρών, εδώ, στη Βουλή, όπου ήδη ανάγκασα τον κ. Μητσοτάκη να παραδεχθεί την ύπαρξή τους.

Αλλά πήγαινε και ερχόταν ο κ. Μητσοτάκης όλο αυτό το διάστημα στις Βρυξέλλες και αντί να διεκδικήσει, όπως έκανε η Πορτογαλία και η Ισπανία, να μπει ένας φραγμός, ένα τέλος στην πηγή της αισχροκέρδειας εντός της χώρας -γιατί εδώ είναι η πηγή- αυτός ζητούσε πλαφόν στη χρηματιστηριακή τιμή, στον χρηματιστηριακό κόμβο της Ολλανδίας, για το φυσικό αέριο. Μάλιστα, ορθόν, αλλά προσέξετε: Την ίδια στιγμή που ζητούσε πλαφόν για τη χρηματιστηριακή τιμή του φυσικού αερίου, δεν ζητούσε πλαφόν στα υπερκέρδη των παραγωγών, αλλά να πέσει η τιμή του φυσικού αερίου, για να έχουν ακόμη μεγαλύτερα υπερκέρδη οι παραγωγοί.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα του ΣΥΡΙΖΑ)

Και βγήκαμε εδώ στη Βουλή και καταδείξαμε -και δεν παίρνω πίσω ούτε ένα «και», ούτε μία τελεία από αυτά που είπα- σε σχέση με το μέγεθος των υπερκερδών -που τώρα ντρέπεστε και τις λέξεις και τα λέτε υπερέσοδα και όχι υπερκέρδη- για το εννεάμηνο Ιούλιο 2021 - Μάρτιο 2022 και είπαμε ότι έχουμε βγει περισσότερα από 1,5 δισεκατομμύριο ευρώ, με πρωταθλήτρια τη Δημόσια -δήθεν- Επιχείρηση Ηλεκτρισμού.

Τι κάνατε, λοιπόν; Κάνατε ότι δεν υπάρχουν. Τελικά, αναγκαστήκατε να βρείτε τα υπερκέρδη, καθυστερήσατε -όποιοι δεν θέλει να ζημώσετε, δέκα μέρες κοσκινίζετε, εσείς δέκα μήνες κοσκινίζατε- και αφού τα βρήκατε, τι κάνατε; «Παίζατε τις κουμπάρες» με την ανεξάρτητη αρχή, τη Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας, όταν από αυτό εδώ το Βήμα ο Πρωθυπουργός -που τόσο πολύ σέβεται τους θεσμούς- είπε: «Έδωσα εντολή». Έδωσε εντολή στην ανεξάρτητη αρχή! Και αυτοί εκεί -που τους σέβομαι τους ανθρώπους- δεν είχαν το σθένος να βγουν και να πουν «Ποιος δίνει εν-

τολή; Είμαστε ανεξάρτητοι. Δεν μας διορίσατε για να μας δίνετε εντολές». Παίζατε, λοιπόν, τις κουμπάρες. Για ποιον λόγο; Για το πως θα γίνει να τα βγάλετε όσο το δυνατόν λιγότερα, ώστε στο τέλος να μη φορολογήσετε, ει δυνατόν να μην ακουμπήσετε, τα κέρδη της ΔΕΗ, αλλά και των άλλων παραγωγών.

Και φέρνετε τώρα μια τροπολογία τα μεσάνυχτα, όπως είναι το συνήθειό σας, μετά από τις επιτροπές για τον κλιματικό νόμο, με τη διάταξη για την οικονομική ενίσχυση των καταναλωτών μέχρι 600 ευρώ. Έχω εδώ και καιρό προβλέψει ότι, δυστυχώς, θα πέσει πολύ κλάμα στους λογαριασμούς. Περιμένει ο κόσμος 600 ευρώ και θα δει άλλα νούμερα. Και ξέρετε, είναι καλύτερο να λέτε την αλήθεια στους πολίτες παρά να τους απογοητεύετε για να δημιουργήσετε εντυπώσεις ολίγων ημερών που διαψεύδονται, αλλά αυτό θα το δούμε όταν έρθει η ώρα του.

Φέρνετε, λοιπόν, την τροπολογία και το ερώτημα που σας θέτω είναι το εξής: Αυτοί που δεν μπορούν να πληρώσουν τους λογαριασμούς που ήδη τους έχουν έρθει και δεν μπορούν να πληρώσουν, όχι γιατί επιλέγουν να μην πληρώνουν, όπως με άθλιο τρόπο ένας συνάδελφός σας, Βουλευτής Ανατολικής Αττικής, ο κ. Οικονόμου, βγήκε και είπε, κουνώντας το δάχτυλο στους πολίτες, λέγοντας ότι είναι τζαμπατζήδες οι Έλληνες. Ποιος; Βουλευτής κόμματος που χρωστάει πάνω από 340 εκατομμύρια ευρώ στις τράπεζες -δανεικά και αγύριστα- να λείει σε αυτόν που δεν έχει τη δυνατότητα να πληρώσει, γιατί παίρνει 1.000 ευρώ μισθό και του έρχεται λογαριασμός 1.500 ευρώ, ότι είναι τζαμπατζής!

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα του ΣΥΡΙΖΑ)

Όχι, λοιπόν, από επιλογή, κύριε Σκρέκα, αλλά από αδυναμία, αυτός που δεν έχει να πληρώσει, γιατί δεν μπορεί να πληρώσει αυτή τη ρήτρα τη δυσβάσταχτη, τη ρήτρα αναπροσαρμογής - που θα κριθεί στα ελληνικά δικαστήρια η νομιμότητά της και που η ΔΕΗ εφήρμοσε για πρώτη φορά στις 5 Αυγούστου του 2021 με δική σας επιλογή, διότι επί ΣΥΡΙΖΑ δεν εφαρμόστηκε ποτέ καμμία ρήτρα, διότι επί ΣΥΡΙΖΑ, τεσσεράμισι χρόνια, δεν ανέβηκε ούτε 1 ευρώ ο λογαριασμός του ρεύματος για τον καταναλωτή, παρ' ότι είχαμε δημοσιονομικές δυσκολίες- και ήταν δική σας επιλογή και των εταιρειών όπως και η ίδια η ΡΑΕ ανακοίνωσε. Αυτοί, λοιπόν, που δεν μπορούν -επαναλαμβάνω- όχι από επιλογή, αλλά γιατί δεν έχουν, τι θα κάνουν; Θα τους κόψετε το ρεύμα; Θα πάρετε μια καθαρή θέση εδώ ή θα κρύβετε και θα παίζετε τις κουμπάρες; Ή μήπως σε αυτούς που δεν θα έχουν ρεύμα για να ζήσουν θα τους λέτε τι ωραία είναι η ποιότητα ζωής στη χώρα και ότι πρέπει να το δουν ολιστικά το πράγμα; Είστε σοβαροί; Δώστε μια απάντηση σε αυτό.

Προσέξτε, από τη μια αναγνωρίζετε τα υπερκέρδη -ας μην τσακωθούμε, που θα τσακωθούμε δηλαδή, αλλά ας μη βάλουμε το θέμα τώρα πόσα είναι, θα δούμε πόσα είναι, αλλά από τη μια τα αναγνωρίζετε- και εξαγγέλλετε νέα επιδότηση, αλλά δεν λέτε κουβέντα γι' αυτούς που δεν μπορούν να πληρώσουν τους λογαριασμούς που έχουν έρθει ήδη στα χέρια τους εξαιτίας αυτών των υπερκερδών, που πήγαν στις τσέπες αυτών που ψάχνετε να φορολογήσετε εκ των υστέρων. Και τι θα κάνετε, λοιπόν; Θα τους αφήσετε να κοπεί το ρεύμα;

Και φέρατε μαζί και μια τροπολογία για τη φορολόγηση των υπερκερδών -μάλιστα- που ντρέπεστε να πείτε και τη λέξη και τα λέτε υπερέσοδα, λες και δεν χαράτσωσαν τους καταναλωτές οι ηλεκτροπαραγωγοί με τις δικές σας πλάτες. Και τι λέτε σε αυτή την τροπολογία;

Πρώτον, ότι θα φορολογήσετε τα υπερκέρδη, όχι από τότε που με βάση το πόρισμα της ΡΑΕ ξεκίνησαν τα υπερβολικά κέρδη, αλλά από τον Οκτώβριο, αφήνοντας έξω Ιούλιο, Αύγουστο και Σεπτέμβριο. Δηλαδή, με βάση τους δικούς μας υπολογισμούς, περίπου 250 εκατομμύρια ευρώ τα χαρίζετε. Γιατί;

Δεύτερον, υιοθετείτε μία -κατά την άποψή μας- απολύτως εσφαλμένη μέθοδο υπολογισμού και θα δώσουμε αναλυτικά στοιχεία το επόμενο διάστημα. Δεν υπολογίζετε τα υπερκέρδη από τη διαφορά χονδρεμπορικής με το κόστος παραγωγής, έστω προσθέτοντας ένα λογικό περιθώριο κέρδους, αλλά συγκρίνοντας τα μεικτά περιθώρια κέρδους πέρυσι και φέτος, αντίστοιχες εποχές, χαρίζοντας έτσι τα συγκυριακά κέρδη της περιόδου αναφοράς, τα οποία -κατά την άποψή μας- δεν μπορεί να θεωρούν-

ται εύλογα σε μια περίοδο κρίσης.

Τρίτον, αφαιρείτε από τα υπερκέρδη όλα τα έξοδα της εμπορίας, εκπτώσεις των εμπορικών πακέτων και των διμερών συμβολαίων, κάτι που παραβιάζει τους κανόνες ανταγωνισμού, προκειμένου να κάνετε τα χατίρια των καθετοποιημένων παραγωγών, ακόμα και εις βάρος των άλλων παρόχων και κάτι που -κατά την άποψή μας- είναι σε αντίθεση και με το ενεργειακό θεσμικό πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εφόσον συμψηφίζετε ζημιές και κέρδη μεταξύ παραγωγής χονδρικής που έχει κέρδη και προμήθειας λιανικής που έχει ζημιές. Και ξέρετε πολύ καλά ότι αυτές οι δύο είναι διακριτές δραστηριότητες.

Και τέταρτον, δεν υπολογίζετε και τα υπερκέρδη της εμπορίας φυσικού αερίου που σας ζήτησε ακόμα και η ΡΑΕ και φυσικά, δεν έχουν ακόμα υπολογιστεί.

Συγγνώμη, νομίζω ότι η ΡΑΕ δεν τα ζήτησε, εμείς τα ζητήσαμε. Εσείς ζητήσατε από τη ΡΑΕ κάτι ακόμα χειρότερο, να υπολογίσει κάνοντας τον εφοριακό, μπαίνοντας στα οικονομικά βιβλία των εταιρειών, εκεί όπου υπάρχουν και αποσβέσεις και όλοι γνωρίζουμε πως μια μεγάλη επιχείρηση μπορεί να κρύψει τα κέρδη της.

Με δυο λόγια, κύριε Σκρέκα, το μεγάλο σας άγχος από τη μέρα που εδώ, από αυτό το Βήμα, ο κ. Μητσοτάκης αναγκάστηκε να παραδεχτεί υπερκέρδη ήταν πως αυτά θα τα εμφανίσετε όσο το δυνατόν πιο λίγα. Και αυτό συνιστά ένα τέλειο μαγείρεμα από την πλευρά σας, μόνο που η ελληνική κοινωνία δεν μπορεί παρά να δει την πραγματικότητα. Και η πραγματικότητα είναι ότι αυτό που θέλετε διακαώς είναι να πέσει στα μαλακά το καρτέλ της ενέργειας που κατατρώνει τον οικογενειακό προϋπολογισμό της μέσης ελληνικής οικογένειας.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα του ΣΥΡΙΖΑ)

Για να μην, λοιπόν, αγωνιάτε σε σχέση με το τι θα κάνουμε, έχουμε ήδη καταθέσει τροπολογία, η οποία με απόλυτη σαφήνεια σας ζητά να μην προχωρήσετε σε ρευματοκοπές σε νοικοκυριά και επιχειρήσεις που αδυνατούν να πληρώσουν τη ρήτρα αναπροσαρμογής που θα κριθεί στα ελληνικά δικαστήρια.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα του ΣΥΡΙΖΑ)

Είναι τροπολογία που ζητά να κάνετε έναν ορθό υπολογισμό των υπερκερδών -ορθό υπολογισμό!- να βγάλετε το ακριβές μέγεθος των υπερκερδών, της αισχροκέρδειας στην οποία πρωταγωνιστεί η ΔΕΗ.

Και φυσικά, σας ζητάμε, επίσης, για όποιο επίδομα έχετε αποφασίσει να δώσετε -αμφισβητούμε ότι θα είναι εξακοσάρι, αλλά εν πάση περιπτώσει, για όποιο επίδομα- αυτό να γίνει με βάση την περίοδο κατανάλωσης της ενέργειας και όχι με βάση την έκδοση λογαριασμών. Λέτε από τον Μάιο. Δηλαδή, κάποιος ο οποίος έχει λογαριασμό Φλεβάρη, τετράμηνο, δεν θα είναι μέσα στην επιδότηση;

(Στο σημείο αυτό την Προεδρική Έδρα καταλαμβάνει ο ΣΤ' Αντιπρόεδρος της Βουλής κ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΛΑΜΠΡΟΥΛΗΣ)

Σας ζητάμε, λοιπόν, τρία πολύ βασικά και κρίσιμα ζητήματα, όπου εμείς ρωτάμε εσάς τι θα κάνετε, όχι να ρωτάτε εσείς εμάς τι θα κάνουμε και τι θα ψηφίσουμε. Τι θα ψηφίσετε, λοιπόν; Θα κόβετε το ρεύμα των πολιτών;

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα του ΣΥΡΙΖΑ)

Και περιμένω να ακούσω την απάντησή σας αν θα τα αποδεχθείτε ή όχι.

Να ξέρετε, όμως, ένα πράγμα: Δεν είστε πια μόνοι σας -και γιατί το λέω αυτό;- γιατί σας έχει δημιουργηθεί αυτή η αίσθηση, κυρίως στην Κυβέρνηση, όχι στους Βουλευτές που κοιτώ. Οι Βουλευτές το γνωρίζουν, είναι οι μόνοι που το γνωρίζουν, πηγαίνουν στις περιφέρειές τους, έχουν αίσθηση με τον αχό της κοινωνίας, ακούν τα βάσανα, τον πόνο του κόσμου.

Ο κ. Μητσοτάκης για να πάει κάπου χρειάζεται δύο διμοιρίες ΟΠΚΕ, εσείς φαντάζομαι ότι έχετε έναν κλοιό ασφαλείας γύρω σας, ζητάμε να ακούτε τον αχό της κοινωνίας.

Όμως, δεν είστε πια μόνοι σας. Ελέγχετε σχεδόν τα πάντα, ελέγχετε ως καθεστώς -την επαναλαμβάνω τη λέξη, ως καθεστώς- την ελευθερία του Τύπου στη χώρα. Εκατοστή όγδοη θέση μαζί με τις αφρικανικές χώρες στην ελευθερία του Τύπου η χώρα μας! Ο εξευτελισμός, η ντροπή της Ευρώπης!

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα του ΣΥΡΙΖΑ)

Ελέγγετε, λοιπόν, ως καθεστώς την ελευθερία του Τύπου, «ταΐζετε» με λίστες Πέτσα και κρατικές διαφημίσεις μεγάλο μέρος των μέσων ενημέρωσης, δώκετε και παρακολουθείτε όσους δημοσιογράφους δεν σας αρέσουν και σας ασκούν κριτική και σας κάνουν έλεγχο. Τι άλλο πρέπει να συμβεί για να μιλάει κάποιος για καθεστώς;

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα του ΣΥΡΙΖΑ)

Επειδή, λοιπόν, τα κάνετε όλα αυτά και επιχειρείτε να βάλετε τις στοιχειώδεις δημοκρατικές ελευθερίες σε γύψο, μην θαρρείτε ότι είστε μόνοι σας, έχετε αντίπαλο. Και δεν μιλώ για τα κόμματα της δημοκρατικής Αντιπολίτευσης ή για εμάς. Κυρίως έχετε αντίπαλο μια κοινωνία που θέλει να ζήσει καλύτερα, έχετε αντίπαλο τις νέες γενιές που σας έχουν απαξιώσει γιατί εσείς τις απαξιώνετε. Έχετε αντίπαλο τους μικρομεσαίους που προσπαθείτε να αφανίσετε προς όφελος των μεγάλων επιχειρηματικών ομίλων.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα του ΣΥΡΙΖΑ)

Έχετε αντίπαλο τους εργαζόμενους που δεν αντέχουν άλλο στην καθήλωση μισθών και στην περιστολή δικαιωμάτων.

Και θέλω να κλείσω με το εξής -και ευχαριστώ για την ανοχή, κύριε Πρόεδρε-: Μιλάμε εδώ για τον κλιματικό νόμο, αλλά φοβάμαι ότι μπαίνουμε σε μια δύσκολη περίοδο ακόμα για τη χώρα, στη θερινή περίοδο και κανένας δεν μπορεί να ξεχάσει τι περάσαμε πέρυσι και ποια εγκληματικά λάθη έγιναν πέρυσι στο μέτωπο της προστασίας των δασών. Κανένας δεν μπορεί να ξεχάσει, επίσης, ότι πέρυσι τέτοια εποχή πάλι μας λέγατε μεγάλα λόγια, με φιέστες διαβεβαιώνατε τον κόσμο ότι ο κρατικός μηχανισμός είναι πανέτοιμος για την αντιπυρική περίοδο και ένα εκατομμύριο τετρακόσιες χιλιάδες στρέμματα δάσους και καλλιερειών κήπων πέρυσι.

Εοπευμένα σε ένα βράδυ ρίξατε ένα πυροτέχνημα και δημιουργήθηκε ένα νέο Υπουργείο Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας, αναβαθμίσατε δήθεν την Πολιτική Προστασία, εξαγγείλατε σχέδια αναβάθμισης και το αποτέλεσμα ήταν από τα καμένα της Εύβοιας να περάσουμε στα βουλιαγμένα λεωφορεία της Συγγρού και στους εγκλωβισμένους οδηγούς στην Αττική Οδό. Δημιουργήσατε επικοινωνιακά ένα Υπουργείο -τάχατες Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας- για να κρύψετε τις ευθύνες σας για τις περυσινές πυρκαγιές. Διασπάσατε τις πολιτικές για το κλίμα. Δώσατε στο νέο Υπουργείο σοβαρές αρμοδιότητες για την προσαρμογή και την ανθεκτικότητα στην κλιματική κρίση, αλλά ο αρμόδιος Υπουργός ούτε που πέρασε από τις συνεδριάσεις των επιτροπών στη Βουλή τις επόμενες ημέρες. Και πώς να περάσει; Θα πω εγώ. Πώς να εμφανιστεί, όταν δεν μπορεί να δώσει απαντήσεις ούτε καν για τη στελέχωση του Υπουργείου του, για το οργανόγραμμα του Υπουργείου του, ενός Υπουργείου που θα αναλάβει κρίσιμες ευθύνες για τη χώρα και την προστασία του πολίτη και για την ανθεκτικότητα στην κλιματική κρίση;

Και όλα αυτά γιατί σε αυτό το -τάχατες- κλιματικό νομοσχέδιο νομίζω ότι έχετε υπερδώσει ακόμη περισσότερο τις αρμοδιότητες, ώστε να χρειάζεται τελικά να βάλουμε έναν τροχονόμο για να βρείτε άκρη σε ποιον ανήκει ποια αρμοδιότητα.

Και αναρωτιέμαι, όμως -και το λέω και μακάρι, πραγματικά το εύχομαι, μακάρι όλα αυτά που θα πω να μην επιβεβαιωθούν- σήμερα, τώρα, μια εβδομάδα πριν να μπει το καλοκαίρι πόσο έτοιμοι είμαστε; Τι έχετε κάνει; Μπορείτε σήμερα να εγγωθηθείτε απέναντι σε κάθε πολίτη αυτής της χώρας ότι δεν θα ξαναζήσουμε τα ίδια με πέρυσι;

Τι ακριβώς συζητάμε σήμερα για την περιβαλλοντική σας συνείδηση και το έργο σας για την κλιματική κρίση, όταν και φέτος στο πιο βασικό, στο πιο στοιχειώδες δεν έχετε κάνει τα δέοντα για να προστατευτεί ο φυσικός πλούτος της χώρας μας;

Κρούω, λοιπόν, τον κώδωνα του κινδύνου και σας ζητώ να εμψυχήσετε πριν να είναι αργά. Τι έχετε κάνει για την πρόληψη; Τι έχετε κάνει για το απαραίτητο προωπικό; Ρωτώ αν προσλάβετε εποχικούς δασοπυροσβέστες, αν προσλάβετε δασοπόνους και δασολόγους. Τι θα γίνει φέτος με την εκμίσθωση εναέριων μέσων λόγω και του πολέμου στην Ουκρανία, όπου δεν θα έχουμε τη δυνατότητα να έχουμε τα ρωσικά αεροσκάφη; Είναι αγωγίες αυτές.

Η επεξεργασία των στοιχείων από το Εθνικό Αστεροσκοπείο

το πρώτο τρίμηνο του 2022 δείχνει μεγάλη αύξηση του αριθμού των δασικών πυρκαγιών στη χώρα μας. Πρέπει να είμαστε έτοιμοι ως κράτος. Μη μας πείτε πάλι «αιφνιδιαστήκαμε».

Σας καλώ, λοιπόν, επειγόντως να αφήσετε κατά μέρος τα επικοινωνιακά σόου για την προστασία δήθεν του περιβάλλοντος, να ασχοληθείτε με την ουσία και να κάνετε τα στοιχειώδη, τις απαραίτητες ενέργειες για την ασφάλεια των δασών και των συμπολιτών μας τους επόμενους μήνες. Αρκετή ζημιά έχει υποστεί η χώρα και η κοινωνία στη θητεία σας. Μην αφήσετε ακόμη μεγαλύτερη ζημιά λίγο πριν από την οριστική έξοδό σας.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα του ΣΥΡΙΖΑ)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Γεώργιος Λαμπρούλης): Ευχαριστούμε.

Ο Πρόεδρος της Βουλής κ. Τασούλας έχει ζητήσει τον λόγο για να κάνει μία παρέμβαση.

Ορίστε, κύριε Πρόεδρε, έχετε τον λόγο.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΑΣΟΥΛΑΣ (Πρόεδρος της Βουλής): Ήθελα να απαντήσω σε μία ερώτηση που μου έκανε ο Αρχηγός της Αξιωματικής Αντιπολιτεύσεως.

Πράγματι, μου έχει στείλει εδώ και καιρό μία επιστολή για να συγκροτηθεί με αλλαγή του Κανονισμού της Βουλής μία επιτροπή που θα ελέγχει τη διαχείριση του Ταμείου Ανάκαμψης. Ενημέρωσα στην τελευταία ή στην προτελευταία συνεδρίαση της Διασκεψέως των Προέδρων, γιατί με είχε ρωτήσει και η κ. Γεροβασίλη γι' αυτό, ότι στην πρώτη συνεδρίαση της Επιτροπής Κανονισμού -κατά σύμπτωση, προχθές την ανασυγκρότησα γιατί έγινε μία ανασύνθεση- που δεν θα αργήσει, θα φέρω αυτό το θέμα της πρότασης του Αρχηγού της Αξιωματικής Αντιπολιτεύσεως για το ενδεχόμενο συγκρότησης επιτροπής ελέγχου της διαχείρισης του Ταμείου Ανάκαμψης. Δεν είναι θέμα της Διάσκεψης των Προέδρων, αλλά της Επιτροπής Κανονισμού και εκεί θα το οδηγήσουμε σύντομα.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Γεώργιος Λαμπρούλης): Καλώς. Ευχαριστούμε τον κύριο Πρόεδρο.

Θα δώσουμε τώρα τον λόγο στον Υπουργό Περιβάλλοντος και Ενέργειας κ. Σκρέκα.

Ορίστε, κύριε Υπουργέ, έχετε τον λόγο.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΚΡΕΚΑΣ (Υπουργός Περιβάλλοντος και Ενέργειας): Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

Είναι αλήθεια ότι άκουσα με πολλή προσοχή τον Αρχηγό της Αξιωματικής Αντιπολιτεύσεως κ. Τσίπρα και όσα είπε και θα απαντήσω σε όλα ένα προς ένα. Όμως, ειλικρινά λυπάμαι που σε τούτη τη δύσκολη συγκυρία, την ώρα που μαίνεται ο πόλεμος στην Ουκρανία, την ώρα που η διεθνής ενεργειακή κρίση κορυφώνεται και η ζωή των Ελλήνων πολιτών -και όχι μόνο- δυσκολεύει, επέλεξε, δυστυχώς, σε μια τέτοια κρίσιμη στιγμή για τη χώρα και την Ευρώπη μία στάση η οποία δεν είναι καθόλου χρήσιμη για τη χώρα και τους πολίτες μας. Και νομίζω ότι το αντίθετο θα ήθελαν όλοι οι Βουλευτές και όλοι οι πολίτες.

Δυστυχώς, ο κ. Τσίπρας επέλεξε για άλλη μια φορά να επαναληφθεί, ακολουθώντας τον κακό του εαυτό και τον προσφιλή δρόμο της διαστρέβλωσης των στοιχείων της πραγματικότητας, τον μηδενισμό, την καταστροφολογία και τον ακατάσχετο, βεβαίως, λαϊκισμό, σαν να μην έχετε κυβερνήσει ποτέ, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, σαν να μην πληρώνουμε εμείς τώρα τα αποτελέσματα της δικής σας ανύπαρκτης ενεργειακής πολιτικής...

ΣΩΚΡΑΤΗΣ ΦΑΜΕΛΛΟΣ: Ανύπαρκτης;

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΚΡΕΚΑΣ (Υπουργός Περιβάλλοντος και Ενέργειας): ...της δικής σας πολιτικής για την απολιγνιτοποίηση και για τη μη προώθηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας όπως θα σας δείξω, γιατί δεν επιλέγετε να διαβάσετε λίγο, να δείτε τι κάνατε, ποια είναι τα πεπραγμένα σας όταν κυβερνήσατε. Τη δική σας πολιτική και τη δική σας τακτική πληρώνουν σήμερα οι πολίτες σε ό,τι αφορά στην ενεργειακή ασφάλεια της χώρας. Και, δυστυχώς, φαίνεται ότι για άλλη μια φορά τρέφεστε από τα προβλήματα των πολιτών και δεν θέλετε να δώσετε πραγματικές λύσεις για τους πολίτες. Άλλωστε, αυτό αποδείχθηκε και πέντε χρόνια που κυβερνήσατε αυτόν τον τόπο.

Είπε ο κ. Τσίπρας ότι έχουμε σημαντικές ιδεολογικές διαφορές γιατί εμείς, δήθεν, πιστεύουμε στην αυτορρύθμιση αγοράς ακόμα και σε αυτή την πολύ κρίσιμη συγκυρία που έχουμε αυτή

τη διεθνή ενεργειακή κρίση, ενώ εσείς, δήθεν, θέλετε τη στήριξη των πολιτών. Σας ενοχλεί που έχουμε πάρει τόσα μέτρα στήριξης για τους πολίτες και παίρνουμε ακόμα περισσότερα, γιατί πραγματικά είναι εκρηκτική η κατάσταση αυτή που έχει δημιουργηθεί και τα τροφοδοτείται φυσικά από αυτόν τον συνεχιζόμενο πόλεμο.

Φυσικά, θα πρέπει να στηρίζουμε κατά κύριο λόγο τα ευάλωτα νοικοκυριά, αλλά και τη μεσαία τάξη και τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Και αυτό το κάνουμε -όπως θα σας αποδείξω- και θα συνεχίσουμε να το κάνουμε και με τη νέα θεσμική παρέμβαση από 1^η Ιουλίου που σε μόνιμη βάση θα μειώσει τους λογαριασμούς ρεύματος και θα χαμηλώσει το κόστος ενέργειας και στους μικρομεσαίους επαγγελματίες και στα νοικοκυριά.

Καταθέτω, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, αυτή τη στιγμή τελευταίους επαγγελματικούς λογαριασμούς από τη ΔΕΗ -που είναι μια εταιρεία όπου συμμετέχει το κράτος- που έχουν προκύψει μετά από τις ενισχυμένες επιδοτήσεις που δίνουμε από τον Απρίλιο και μετά για ένα εκατομμύριο διακόσιες χιλιάδες μικρομεσαίους επαγγελματίες με παροχή μέχρι τριάντα πέντε ΚΩΑ. Είναι το 90% της ραχοκοκαλιάς της επαγγελματικής βάσης της χώρας μας.

Σας τους αναφέρω: Λογαριασμός με ποσό πληρωμής 1.031 ευρώ, συνολική έκπτωση 1.400 ευρώ. Λογαριασμό με ποσό 1.873 ευρώ -αυτοί είναι μηνιαίοι λογαριασμοί, είναι επαγγελματικοί λογαριασμοί, γι' αυτό είναι και τόσο αυξημένοι- τον επιδότησε το κράτος με 2.255 ευρώ. Λογαριασμό με ποσό πληρωμής 379 ευρώ, τον επιδότησε το κράτος με έκπτωση 1.170 ευρώ.

Τα καταθέτω για τα Πρακτικά.

(Στο σημείο αυτό ο Υπουργός Περιβάλλοντος και Ενέργειας κ. Σκρέκας καταθέτει για τα Πρακτικά τα προαναφερθέντα έγγραφα, τα οποία βρίσκονται στο αρχείο του Τμήματος Γραμματείας της Διεύθυνσης Στενογραφίας και Πρακτικών της Βουλής)

Ο κ. Τσίπρας είπε ότι αν έρθετε ποτέ στην εξουσία, θα μειώσετε κατά 50% τους λογαριασμούς. Αν το κάνουμε εμείς αυτό, τότε οι πολίτες θα πρέπει να πληρώσουν πιο πολύ ρεύμα απ' ό,τι πληρώνουν τώρα, γιατί εμείς ερχόμαστε και μειώνουμε περισσότερο από 50% τους λογαριασμούς ρεύματος.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

Και θα συνεχίσουμε αυτό με τον νέο μηχανισμό, για να γίνει οριζόντιο. Και, βεβαίως, έχουμε πει ότι οι μικροί και οι μικρομεσαίοι επαγγελματίες θα λάβουν και επιστροφή για τις καταναλώσεις Ιανουαρίου έως Μαρτίου και αυτό θα φανεί στους επόμενους λογαριασμούς. Το ίδιο κάνουμε και για τα νοικοκυριά. Είπε ο κ. Τσίπρας ότι δήθεν δεν στηρίζουμε, όταν από τον προηγούμενο Σεπτέμβριο η Ελλάδα ήταν η πρώτη χώρα που ξεκίνησε να επιδοτεί απευθείας τους λογαριασμούς ρεύματος συστήνοντας το Ταμείο Ενεργειακής Μετάβασης.

Από τότε, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, ξεκινήσαμε και παίρναμε τα υπερέσοδα -τα «υπερκέρδη», όπως τα λένε τώρα- του λογαριασμού των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Μ' αυτόν τον τρόπο επιδοτήσαμε τους λογαριασμούς των πολιτών και των επιχειρήσεων.

Και τώρα ερχόμαστε με έναν μόνιμο μηχανισμό -για τον οποίο δεν είπα τίποτα, βεβαίως- να βάλουμε ένα πλαφόν στην αμοιβή των μονάδων ηλεκτροπαραγωγής, ανάλογα με το πραγματικό κόστος της τεχνολογίας, το κάθε λιγνιτικό εργοστάσιο, το υδροηλεκτρικό εργοστάσιο. Θα αμείβεται με βάση το πραγματικό κόστος και όχι με βάση τη χρηματιστηριακή τιμή ενέργειας, που ορίζεται με βάση τη διεθνή τιμή φυσικού αερίου.

Κι έτσι, κύριε συνάδελφε, στη διαφορά από τη ρυθμιζόμενη πια αποζημίωση που εμείς θα ορίσουμε, θα ρυθμίσουμε την τιμή αποζημίωσης των μονάδων ηλεκτροπαραγωγής και τη διαφορά από εκείνη την τιμή μέχρι την οριακή τιμή συστήματος, μέχρι την τιμή της χονδρικής, θα την ανακτούμε στη βάση από 1^η Ιουλίου, θα την οδηγούμε στο Ταμείο Ενεργειακής Μετάβασης και θα ερχόμαστε και θα επιδοτούμε βάζοντας ένα νέο πλαφόν στη λιανική για τους λογαριασμούς όλων των νοικοκυριών οριζοντίως, απορροφώντας το 85% της αύξησης, είτε είναι κύρια είτε είναι μη κύρια κατοικία και για όλη την κατανάλωση, όχι μόνο μέχρι τις τριακόσιες πρώτες κιλοβατώρες.

Για δε τους επαγγελματίες, θα απορροφήσουμε το 80% έως 82% της αύξησης, οριζόντια, ανεξαρτήτως κατανάλωσης.

Για δε τους αγρότες, το 90% έως 95% και για τους δικαιούχους κοινωνικού τιμολογίου το 100% της αύξησης.

Αυτό κάνουμε εμείς, αυτό το οποίο εσείς δεν θα κάνατε και δεν θα μπορούσατε γιατί δεν το γνωρίζετε και δεν το έχετε φέρει ως πρόταση. Ποια είναι η πρότασή σας; Πώς θα επιδοτούσατε εσείς; Πού θα βρίσκατε τα χρήματα; Δεν έχετε κάνει τίποτα. Δεν μας έχετε πει τίποτα. Μόνο λόγια.

Εμείς μπροστά στα λόγια τα δικά σας, βεβαίως, ερχόμαστε και καταθέτουμε τις δικές μας πράξεις, οι οποίες θα είναι ακόμα πιο ισχυρές και θα φαίνονται ακόμα περισσότερες στους λογαριασμούς των νοικοκυριών, γιατί πραγματικά πέρασαν έναν δύσκολο χειμώνα. Γι' αυτό αποφάσισε ο Πρωθυπουργός και η Κυβέρνησή μας να έρθει και αναδρομικά να επιδοτήσει με 60% το υπερβάλλον κόστος, την υπερβάλλουσα αύξηση, πέρα και πάνω από τις επιδοτήσεις σε όλα τα νοικοκυριά για τις κύριες κατοικίες, ανεξαρτήτως κατανάλωσης μέχρι του ποσού των 600 ευρώ.

Εμείς δεν είπαμε ότι θα πάρουν όλοι 600 ευρώ. Αυτά είναι τα παραπλανητικά λόγια του κ. Τσίπρα και των εκπροσώπων της Αντιπολίτευσης. Εμείς είπαμε ότι θα κυμαίνεται μεταξύ 30 ευρώ κατ' ελάχιστον και 600 ευρώ και θα ισούται με το 60% της επιπλέον αύξησης ανεξαρτήτως κατανάλωσης. Αυτό είπαμε εμείς. Όλα τα άλλα είναι δικά σας λόγια.

Ρώτησε τι θα κάνουμε γι' αυτούς που δεν μπορούν να πληρώσουν τον αυξημένο λογαριασμό.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, η Νέα Δημοκρατία είναι αυτή που δημιούργησε τον πενταψήφιο αριθμό έκτακτης ανάγκης ενεργειακής αλληλεγγύης, τον 15902, ώστε ένα νοικοκυριό που είναι σε απόλυτη δυσχέρεια και δεν μπορεί να πληρώσει τον λογαριασμό και του έχει κοπεί το ρεύμα να μπορεί να καλεί σ' αυτόν τον αριθμό και σε συνεργασία με τον ΔΕΔΔΗΕ και την κοινωνική υπηρεσία του δήμου, να γίνεται άμεσα η επανασύνδεση. Εμείς το κάναμε αυτό, δεν το κάνατε εσείς και γι' αυτό σας ενοχλεί.

Μιλήσατε για το «ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΩ» και είπατε ότι δεν παίρνουμε μέτρα για να στηρίξουμε τους ευάλωτους και τα ευάλωτα νοικοκυριά. Για πρώτη φορά θέσαμε κοινωνικά και εισοδηματικά κριτήρια στο «ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΩ», κυρίες και κύριοι συνάδελφοι. Γι' αυτό το 20% των αιτούντων που θα επιλεγθούν για το νέο «ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΩ» είναι ευάλωτα νοικοκυριά με πολύ χαμηλό εισόδημα. Είχαμε ξεχωριστή κατηγορία 100 εκατομμύρια ευρώ μόνο για ευάλωτα νοικοκυριά. Εισαγάγαμε νέα κοινωνικά κριτήρια, όπως για τις πολύτεκνες οικογένειες, για οικογένειες με ένα μέλος με αναπηρία. Αυτά τα έκανε η Νέα Δημοκρατία, ο Κυριάκος Μητσοτάκης. Δεν τα έκανε ούτε ο ΣΥΡΙΖΑ ούτε ο Τσίπρας.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

Γι' αυτό εσείς μόνο 5%. Μόνο πέντε στα εκατό σπίτια ήταν σπίτια ευάλωτων νοικοκυριών, όταν εσείς είχατε εξαγγείλει το δικό σας πρόγραμμα, ενώ τώρα είναι 20% και 25% τα σπίτια των ευάλωτων νοικοκυριών, τα οποία θα πάρουν επιδότηση μέχρι 70% για να αναβαθμιστούν ενεργειακά, να εξοικονομήσουν ενέργεια, να έχουν μια καλύτερη ζωή, να μειώσουν το κόστος του λογαριασμού και να βοηθήσουν, βεβαίως, και στην προστασία του περιβάλλοντος. Αυτά τα έκανε η Νέα Δημοκρατία.

Αυτά τα ξεχνάει ο κ. Τσίπρας. Στον κ. Τσίπρα αρέσει η λήθη, του αρέσει να ξεχνάνε οι πολίτες. Οι πολίτες, όμως, δεν ξεχνάνε, θυμούνται. Γι' αυτό δεν υπάρχει κανένα ρεύμα υποστήριξης του ΣΥΡΙΖΑ και του κ. Τσίπρα σήμερα στην ελληνική κοινωνία. Τι κάνατε για να βοηθήσετε την Ελλάδα στην ενεργειακή της ασφάλεια με τη μεγαλύτερη αξιοποίηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, την αξιοποίηση του ελληνικού ήλιου, του άπλετου αιολικού δυναμικού που έχουμε;

Θα σας πω τι κάνατε και επιτέλους θα φανεί στη Βουλή ποια είναι η δική σας απόδοση σε ό,τι αφορά στη διείσδυση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Έχω μπροστά μου έναν πίνακα, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, που δείχνει ποια ήταν η διείσδυση των ΑΠΕ επί ΣΥΡΙΖΑ, πριν τον ΣΥΡΙΖΑ και μετά τον ΣΥΡΙΖΑ. Θα σας τα πω, αν δεν το βλέπετε. Το κενό που βλέπετε ενδιάμεσα είναι η απόδοση του ΣΥΡΙΖΑ, της Κυβέρνησής του. Αυτό πετύχατε, το κενό. Μέχρι το 2013 μπήκαν χίλια μεγαβάτ νέων ΑΠΕ στο σύστημα της χώρας, φωτοβολταϊκών, ανεμογεννητριών, βιο-

μάζας και άλλων σταθμών. Το 2015: εκατόν εβδομήντα δύο, πέντε φορές κάτω, 80% μείωση. Το 2016: διακόσια τριάντα εννέα, 2017: διακόσια ογδόντα οκτώ, 2018: διακόσια εβδομήντα οκτώ μεγαβάτ. Αυτές οι νέες ΑΠΕ έμπαιναν την εποχή του στο ηλεκτρικό σύστημα της χώρας, ενώ το να παράγει ενέργεια από τον ήλιο κοστίζει 40 ευρώ ανά μεγαβατώρα, δηλαδή είναι πέντε φορές φθηνότερο από το να παράγει ρεύμα από τον λιγνίτη και από το φυσικό αέριο. Και ήρθε η Νέα Δημοκρατία το 2019: εννιάκοσια δεκατρία μεγαβάτ νέων ΑΠΕ. Το 2020: εννιάκοσια εβδομήντα επτά, πέντε φορές παραπάνω, 2021: χίλια εκατόν τριάντα ένα μεγαβάτ. Το 2022 εκτιμάμε ότι θα μπουν χίλια επτακόσια είκοσι μεγαβάτ. Καταθέτω τα νούμερα για να τα δείτε. Το κενό είναι του ΣΥΡΙΖΑ, σε ό,τι αφορά στη διείσδυση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Αυτά έκαναν για να βοηθήσουν τη χώρα.

(Στο σημείο αυτό ο Υπουργός Περιβάλλοντος και Ενέργειας κ. Κωνσταντίνος Σκρέκας καταθέτει για τα Πρακτικά τον προαναφερθέντα πίνακα, ο οποίος βρίσκεται στο αρχείο του Τμήματος Γραμματείας της Διεύθυνσης Στενογραφίας και Πρακτικών της Βουλής)

Ξέρετε τι σημαίνει ανανεώσιμες πηγές ενέργειας; Για κάθε χίλια μεγαβάτ, 300 εκατομμύρια ευρώ, με σημερινές τιμές, λιγότερο φυσικό αέριο, λιγότερη αξία εισαγωγών ορυκτού καυσίμου, αυτού που λένε ότι δήθεν εμείς καταδικάσαμε με μία δήθεν ψεύτικη απολιγνιτοποίηση και εξαρτήσαμε τη χώρα.

Τι έκαναν αυτοί σε ό,τι αφορά στο φυσικό αέριο και τον λιγνίτη; Είναι η Νέα Δημοκρατία η οποία προχώρησε σε μία βίαιη απολιγνιτοποίηση, όπως λένε; Ακούστε ποιο είναι το ιστορικό, για να τα βάλουμε όλα στη θέση τους, για να μην κοροϊδεύουν τους πολίτες, για να μάθουν οι Έλληνες και οι Ελληνίδες Βουλευτές ποια είναι η πραγματικότητα. Το 2010 διακόπηκε η λειτουργία της Πτολεμαΐδας 1. Το 2011 διακόπηκε η λειτουργία της Πτολεμαΐδας 2 και Μεγαλόπολης 1 και 2, παλιές μονάδες που έκλειναν και δεν είχαν εκσυγχρονιστεί. Το 2014 διακοπή λειτουργίας της Πτολεμαΐδας 3 και 4. Το 2016, εποχή ΣΥΡΙΖΑ, κυβέρνηση Αλέξη Τσίπρα: Η Καρδιά 1-4 και το Αμύνταιο 1-2 περιορίζονται, περιορίζεται η λειτουργία τους από την 1^η Ιανουαρίου 2016 μέχρι και το τέλος του 2019. Τον δε Ιούλιο του 2019, πριν από τις εκλογές, έκλεισαν την Καρδιά 1 και την Καρδιά 2 και ήδη είχαν προγραμματίσει να κλείσει το Αμύνταιο 1 και 2, γιατί δεν είχαν κάνει επενδύσεις για να λειτουργούν, δεν είχαν περιβαλλοντικούς όρους και είχαν λήξει οι ώρες λειτουργίας. Αυτή είναι η πραγματικότητα, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι. Αυτά ξέχνανε να τα πουν.

Τι έγινε επί εποχής ΣΥΡΙΖΑ, τα πέντε χρόνια που κυβέρνησε; Παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από λιγνίτη το 2015: δεκαεννέα γιγαβατώρες, παραγωγή 2019 μετά από πέντε χρόνια: δέκα χιλιάδες, πτώση 50% της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από λιγνίτη στα πέντε χρόνια διακυβέρνησης του ΣΥΡΙΖΑ. Καταθέτω τα νούμερα.

(Στο σημείο αυτό ο Υπουργός Περιβάλλοντος και Ενέργειας κ. Κωνσταντίνος Σκρέκας καταθέτει για τα Πρακτικά τον προαναφερθέντα πίνακα, ο οποίος βρίσκεται στο αρχείο του Τμήματος Γραμματείας της Διεύθυνσης Στενογραφίας και Πρακτικών της Βουλής)

Πάμε παρακάτω. Η Νέα Δημοκρατία, λέει, έχει αυξήσει την εξάρτηση της χώρας από το ορυκτό φυσικό αέριο, το εισαγόμενο εν πολλοίς από Ρωσία, κατά 25%. Κατηγορεί εμάς για τις επιλογές τις δικές τους επί πέντε χρόνια, με την απολιγνιτοποίηση που εν πολλοίς έγινε για οικονομικούς λόγους και ήταν στη σωστή κατεύθυνση, αλλά έρχονται και το κατηγορούν τώρα. Έχει γίνει τώρα ο δήθεν φιλοπεριβαλλοντικός ΣΥΡΙΖΑ το κόμμα του λιγνίτη, το κόμμα του κάρβουνου.

Ας δούμε, όμως, όταν κυβέρνησε τι έγινε με το φυσικό αέριο; Το 2015 πόσο συμμετείχε το φυσικό αέριο στο μείγμα ηλεκτροπαραγωγής στη χώρα; Με κοιτάτε, κύριε συνάδελφε.

ΕΥΚΛΕΙΔΗΣ ΤΣΑΚΑΛΩΤΟΣ: Περιμένω να ακούσω κάτι για το νομοσχέδιο.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΚΡΕΚΑΣ (Υπουργός Περιβάλλοντος και Ενέργειας): Το 2015 όταν αναλάβατε ήταν στο 14%, το 2019 πόσο ήταν το ποσοστό συμμετοχής του φυσικού αερίου στο ενεργειακό μείγμα; Ήταν 31%, αύξηση 110% της συμμετοχής

του φυσικού αερίου στο ενεργειακό μείγμα. Αυτά για να σταματήσουν επιτέλους τα ψέματα και οι κοροϊδίες σε αυτή την Αίθουσα. Τα καταθέτω στα Πρακτικά.

(Στο σημείο αυτό ο Υπουργός Περιβάλλοντος και Ενέργειας κ. Κωνσταντίνος Σκρέκας καταθέτει για τα Πρακτικά τον προαναφερθέντα πίνακα που βρίσκεται στο αρχείο του Τμήματος Γραμματείας της Διεύθυνσης Στενογραφίας και Πρακτικών της Βουλής)

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, είμαστε αισιόδοξοι γιατί μιλάμε για τον κλιματικό νόμο. Υποτίθεται ότι ήσασταν πιο φιλόδοξοι, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, εσείς και θέλατε περισσότερο την προστασία του περιβάλλοντος και υποτίθεται ότι αυτός δεν είναι ο πρώτος κλιματικός νόμος, αλλά η κύρωση που έχουν κάνει εκατόν εβδομήντα χώρες στον πλανήτη. Η κύρωση της Συμφωνίας των Παρισίων θεωρείται ότι είναι δικός σας κλιματικός νόμος! Λες και η κύρωση της Συμφωνίας των Παρισίων, λες και αυτό το διάταγμα είχε μέτρα για την Ελλάδα και πώς θα μπορέσει η Ελλάδα να πετύχει την πράσινη μετάβαση και την απανθρακοποίηση της κοινωνίας και της οικονομίας. Και όλα αυτά, βέβαια, θα τα καταθέσω γιατί πρέπει επιτέλους να τα μάθετε και να τα διαβάσετε και εσείς.

Λέτε, λοιπόν, ότι το δικό σας εθνικό σχέδιο για την ενέργεια και το κλίμα που αποτυπώνει τους στόχους που ήταν τόσο καλοί και τόσο φιλόδοξοι, κατατέθηκε το 2018. Επεστράφη, όμως, ως απαράδεκτο από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή το 2019, πριν αλλάξει η κυβέρνηση. Ήρθαμε και το διορθώσαμε.

Και τι λέει -ακούστε, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, γιατί αξίζει τον κόπο- η επιστολή την οποία θα καταθέσω στα Πρακτικά της Βουλής;

(Θόρυβος στην Αίθουσα)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Γεώργιος Λαμπρούλης): Λίγη ησυχία παρακαλώ. Ξέρει τι θα πει ο Υπουργός.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΚΡΕΚΑΣ (Υπουργός Περιβάλλοντος και Ενέργειας): Θα τα πούμε όλα και τους λογαριασμούς και τα υπερκέρδη. Θα απαντήσουμε σε όλα. Βεβαίως, ο κ. Τσίπρας -λογικό ήταν- έφυγε, δεν ήθελε να ακούσει. Θα μάθαινε, όμως, και κάτι, γιατί δυστυχώς, με βάσει αυτά που είπε φαίνεται δεν τον είχαν ενημερώσει σωστά οι συνεργάτες του και πρέπει και αυτοί να ενημερωθούν.

(Στο σημείο αυτό κτυπάει το κουδούνι λήξεως του χρόνου ομιλίας του κυρίου Υπουργού)

Τι έλεγε, λοιπόν, η αξιολόγηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα του κ. Τσίπρα και του ΣΥΡΙΖΑ; Το αρχικό ΕΣΕΚ σύμφωνα με την αξιολόγηση επιτροπής δεν περιλάμβανε πληροφορίες ούτε καν για εκπομπές LULUCF ούτε πολιτικές για την προσαρμογή, δηλαδή δεν είχε πολιτικές για την απορρόφηση των εκπομπών του διοξειδίου του άνθρακα από τα δασικά οικοσυστήματα. Για το περιβάλλον και την ποιότητα αέρα κρίθηκε ελλιπής η αναφορά στις δράσεις και τις πολιτικές και χωρίς ποσοτική αποτίμηση των μέτρων, ώστε να εκτιμηθεί η συμβολή στον ευρωπαϊκό στόχο.

(Στο σημείο αυτό ο Υπουργός Περιβάλλοντος και Ενέργειας κ. Κωνσταντίνος Σκρέκας καταθέτει για τα Πρακτικά τον προαναφερθέν έγγραφο το οποίο βρίσκεται στο αρχείο του Τμήματος Γραμματείας της Διεύθυνσης Στενογραφίας και Πρακτικών της Βουλής)

Θα χρειαστώ κάποια λεπτά, κύριε Πρόεδρε. Είναι πολύ σημαντικό, όπως είπε και ο κ. Τσίπρας είναι υπαρκτικό ζήτημα, το να ψηφίσουμε και να στηρίξουμε έναν κλιματικό νόμο που θα βοηθήσει την ελληνική κοινωνία να είναι πιο βιώσιμη τις επόμενες δεκαετίες. Αφορά στη ζωή μας, αφορά στο μέλλον το δικό μας και των επόμενων γενεών και των παιδιών μας.

Κρίθηκε, λοιπόν, ελλιπής η αναφορά, ώστε να εκτιμηθεί η συμβολή στον ευρωπαϊκό στόχο. Για τις ΑΠΕ, ο στόχος 31% είναι σύμφωνος, λέει, με τη μεθοδολογία -θα σας πω ποιος είναι ο στόχος που βάλαμε εμείς- του παραρτήματος 2 του κανονισμού, αλλά μειονεκτεί στις τομεακές πολιτικές. Για την ενεργειακή απόδοση, έλεγε η επιστολή που στείλανε, κρίνεται ανεπαρκής, και χαμηλής φιλοδοξίας ο στόχος της χώρας.

Για τις επενδύσεις: δεν προκύπτει με σαφήνεια η δυνατότητα που παρέχει στους επενδυτές του ΕΣΕΚ η ανάπτυξη-εκπόνηση

των πολιτικών του, σταδιακή εξάλειψη των επιδοτήσεων σε ορυκτά καύσιμα, απαραίτητη η συμπερίληψη του ΕΣΕΚ δράσεων και μέτρων για την εξάλειψη των επιδοτήσεων. Δεν είχαν βάλει τίποτα.

Για τη δε απολιγνιτοποίηση -αυτό αξίζει να το ακούσετε, το λέει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή για τη δήθεν στρατηγική απολιγνιτοποίησης- όταν ξέρανε ότι έκλειναν το ένα εργοστάσιο μετά το άλλο των λιγνιτικών στη δυτική Μακεδονία και τη Μεγαλόπολη, δεν έκαναν τίποτα. Και τι λέει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή; Ελλιπής η ανάλυση για τη δίκαια μετάβαση, χωρίς αναφορές σε δράσεις και μέτρα. Αυτά έκανε ο ΣΥΡΙΖΑ πέντε χρόνια όταν κυβερνούσε.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

Να σταματήσει επιτέλους η κοροϊδία. Δεν τα λέμε εμείς αυτά. Τα λέει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στο απαντητικό γράμμα το οποίο έστειλε τότε σχολιάζοντας το ΕΣΕΚ.

Ποιο ήταν το αρχικό σχέδιο του ΕΣΕΚ; Ποιο ήταν το μερίδιο των ΑΠΕ που δήθεν ο φιλόδοξος ΣΥΡΙΖΑ είχε θέσει; 31%. Πόσο εμείς τελικά πήραμε έγκριση μόλις το αναθεωρήσαμε; 35% συμμετοχή των ΑΠΕ. Πόσο ήταν το μερίδιο των ΑΠΕ στην ακαθάριστη τελική κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας; 56% επί ΣΥΡΙΖΑ. 64% το έκανε η Κυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας. Ποια είναι η τελική κατανάλωση ενέργειας; Θα σας εξηγήσω τι σημαίνει αυτό. 18,1 εκατομμύρια τόνους ισοδύναμου πετρελαίου. Πόσο το κάναμε εμείς; 16 εκατομμύρια.

Τι σημαίνει αυτό; Σημαίνει ότι εμείς μέχρι το 2030 θέλουμε να πετύχουμε εξοικονόμηση κατανάλωσης. Διότι ο καλύτερος τρόπος να μειώσεις τις εκπομπές του άνθρακα αλλά και ο καλύτερος τρόπος να μειώσεις το κόστος ενέργειας είναι να μην καταναλώνεις την ενέργεια που δεν χρειάζεσαι. Και πώς θα το πετύχεις αυτό; Μέσα από εξοικονόμηση, μέσα από το «ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΩ», μέσα από τα έργα εξοικονόμησης, μέσα από το «Αλλάζω συσκευή, ανακυκλώνω», μέσα από αυτά τα οποία κάνουμε εμείς και που δεν κάνατε εσείς, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι.

Απλά ελάτε και πείτε μια εποικοδομητική άποψη και παραδεχτείτε. Δεν κάνει κακό. Αυτό, τελικά, μπορεί να σας βοηθήσει και σε ό,τι αφορά το εκλογικό σας κοινό.

Από κει και πέρα, σε ό,τι αφορά τη μείωση των αερίων του θερμοκηπίου, ακούστε ποιος ήταν ο φιλόδοξος στόχος του ΣΥΡΙΖΑ: 33% σε σχέση με το '90. Πόσος είναι ο στόχος που θέσαμε στο υπάρχον εθνικό σχέδιο για την ενέργεια και το κλίμα, το οποίο αναθεωρούμε και το κάνουμε ακόμα πιο φιλόδοξο αυτή τη στιγμή που μιλούμε; 42% αύξηση, 25% του ποσοστού, μείωση, δηλαδή, κατά 25% επιπλέον των αερίων του θερμοκηπίου. Αυτή είναι η πραγματικότητα.

Πάμε, λοιπόν, τώρα σε αυτό με το οποίο ασχολήθηκε ο κ. Τσίπρας. Βεβαίως ήρθε εδώ, μίλησε τριάντα πέντε λεπτά, δεν είπε τίποτα για τον κλιματικό νόμο. Ούτως η άλλως, απ' ό,τι είπα...

ΕΥΚΛΕΙΔΗΣ ΤΣΑΚΑΛΩΤΟΣ: Ούτε εσύ έχεις πει τίποτα. Έλεος! Όχι να κάνεις κριτική.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Γεώργιος Λαμπρούλης): Παρακαλώ, μη διακόπτετε.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΚΡΕΚΑΣ (Υπουργός Περιβάλλοντος και Ενέργειας): Έχουμε ακόμη καιρό, θα τα πούμε όλα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Γεώργιος Λαμπρούλης): Ελάτε παρακαλώ.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΚΡΕΚΑΣ (Υπουργός Περιβάλλοντος και Ενέργειας): Κύριε Πρόεδρε, θα μου δώσετε παρακαλώ τον απαραίτητο χρόνο γιατί είχε προηγηθεί η ομιλία του κ. Τσίπρα και έπρεπε να απαντήσω ένα προς ένα.

Φορολόγηση υπερκερδών. Φορολόγησε υπερκέρδη η Ισπανία; Φορολόγησε υπερκέρδη η Πορτογαλία, την οποία τόσο πολύ επικαλείστε; Τις χώρες της Ιβηρικής Χερσονήσου τις έχετε αναγάγει τελικά σε πρότυπα τα οποία πρέπει να παρακολουθούμε, που σήμερα οι πολίτες εκεί αγοράζουν 60% πιο ακριβά στην Ισπανία ενέργεια και 20% πιο ακριβά στην Πορτογαλία, σύμφωνα με τα στοιχεία τα οποία δημοσιεύονται;

ΣΩΚΡΑΤΗΣ ΦΑΜΕΛΛΟΣ: Στην αισχροκέρδεια εσείς είστε πρωταθλητές.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΚΡΕΚΑΣ (Υπουργός Περιβάλλοντος και Ενέργειας): Σήμερα οι καταναλωτές στην Ισπανία -εγώ δεν έχω τίποτα μαζί τους και μακάρι να βρουν έναν τρόπο και αυτοί να βοηθήσουν τα νοικοκυριά τους- αγοράζουν 60% πιο ακριβά

ρεύμα από την Ελλάδα τα νοικοκυριά και στην Πορτογαλία 20% πιο ακριβά.

Φορολόγησαν τίποτα; Φορολόγησαν υπερκέρδη; Υπήρξε άλλο κράτος το οποίο φορολόγησε υπερκέρδη; Κατάφερε να το κάνει; Είχε την πολιτική βούληση και πήρε τα απαραίτητα μέτρα να το κάνει; Η Ελλάδα θα είναι η πρώτη που θα πάρει λεφτά.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

Η Ιταλία φορολογεί 25%. Δεν έχει πάρει ακόμα χρήματα. Η Ελλάδα φορολογεί 90%. Και ξέρετε κάτι; Το λέμε εμείς; Το λέει η κ. Λαγκάρντ. Τι είπε η κ. Λαγκάρντ; «Πολιτικές όπως της Ελλάδας για την υπερφορολόγηση εταιρειών ενέργειας βοηθούν τους πολίτες». Δεν το λέμε εμείς. Το λένε οι έξω.

Καταθέτω για τα Πρακτικά το δημοσίευμα.

(Στο σημείο αυτό ο Υπουργός Περιβάλλοντος και Ενέργειας κ. Κωνσταντίνος Σκρέκας καταθέτει για τα Πρακτικά το προαναφερθέν δημοσίευμα, το οποίο βρίσκεται στο αρχείο του Τμήματος Γραμματείας της Διεύθυνσης Στενογραφίας και Πρακτικών της Βουλής)

Δεν είναι από κανένα site φιλοκυβερνητικό, όπως τα χαρακτηρίζετε. Θεωρώ ότι είναι αντικειμενικό, όπως είναι όλα, βέβαια, αλλά μερικά εσείς τα συμπαθείτε και μερικά δεν τα συμπαθείτε. Επέλεξα ένα το οποίο είναι της συμπάθειάς σας. Λοιπόν, αυτή είναι η πραγματικότητα και να δω αν θα ψηφίσετε αυτή τη διάταξη.

Να ρωτήσω κάτι, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι; Δεν θα συγκρίνουμε, δηλαδή, το περιθώριο που είχε η μονάδα παραγωγής φέτος με πέρυσι, δηλαδή στην κρίση και πριν την κρίση; Πώς δηλαδή θα συγκρίνουμε και θα δούμε τα υπερέσοδα; Ούτε αυτό δεν μπορούσε να καταλάβει ο Αρχηγός της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης, ότι τα υπερκέρδη και τα υπερέσοδα προκύπτουν μέσα από σύγκριση. Είναι δυνατόν να μετρήσω κάτι σήμερα και να είναι περισσότερο από τον εαυτό του; Ούτε αυτό δεν του είπατε να γράψει. Δεν το έγραψε κανένας στην ομιλία του.

Φυσικά και θα πρέπει να γίνει. Εσείς, κύριε Τσακαλώτε, τα καταλαβαίνετε αυτά. Περάσετε από Υπουργός Οικονομικών. Δεν ξέρετε ότι πρέπει να γίνει μια σύγκριση; Δεν θα συγκρίνουμε, δηλαδή, το περιθώριο της μονάδας το 2021 σε σχέση με το 2020 και το 2022 σε σχέση πάλι με το 2020, πριν από την κρίση; Φυσικά και θα συγκρίνουμε.

Δεν θα πρέπει, λοιπόν, αν έχουν δώσει εκπτώσεις από αυτά τα υπερέσοδα και αν η ΔΕΗ, γιατί μιλάτε για καρτέλ, αλλά η ΔΕΗ είναι αυτή η οποία έδωσε με βάση την μελέτη της ΡΑΕ, τις περισσότερες εκπτώσεις. Η ΔΕΗ είναι καρτέλ ενέργειας; Ρωτάω.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ ΦΑΜΕΛΛΟΣ: Ναι είναι. Η ΔΕΗ βάζει πλάτη στο καρτέλ ενέργειας.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΚΡΕΚΑΣ (Υπουργός Περιβάλλοντος και Ενέργειας): Άμα είναι, για ποιον λόγο δεν πάτε στον εισαγγελέα; Τι κάθεστε και το λέτε εδώ; Να πάτε στον εισαγγελέα, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι. Να πάτε στην Επιτροπή Ανταγωνισμού και να πείτε ότι η ΔΕΗ έχει κάνει καρτέλ.

Δεν μιλάτε.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ ΦΑΜΕΛΛΟΣ: Πήγαμε ή δεν πήγαμε στην Επιτροπή Ανταγωνισμού;

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΚΡΕΚΑΣ (Υπουργός Περιβάλλοντος και Ενέργειας): Ρωτάω. Δεν θα πρέπει να αφαιρέσουμε τις εκπτώσεις που έδωσε στους αγρότες από αυτά τα υπερέσοδα; Δεν θα πρέπει να αφαιρέσουμε τις εκπτώσεις που μπορεί να έδωσε στη μεταποίηση στην παραγωγική βάση της χώρας; Θα φορολογήσουμε και αυτά;

Τώρα δεν μας ακούει κανείς. Μόνοι μας είμαστε εδώ. Λίγοι παρακολουθούν ίσως. Μακάρι να παρακολουθούν και πολλοί, για να ακούσουν αυτά τα οποία λέμε.

Δεν πρέπει να αφαιρέσουμε, κύριε Τσακαλώτε; Εσείς τι λέτε; Πρέπει να αφαιρέσουμε ή όχι από αυτά που θα φορολογήσουμε; Ή θα φορολογήσουμε και τις εκπτώσεις που κάναμε;

Εδώ ακούγονται ανήκουστα.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΧΑΤΖΗΔΑΚΗΣ: Πιο αργά να μιλάτε για να τα καταλαβαίνουμε.

(Θόρυβος στην Αίθουσα)

ΕΥΚΛΕΙΔΗΣ ΤΣΑΚΑΛΩΤΟΣ: Αν ήταν οικονομικά, θα τα καταλαβαίνατε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Γεώργιος Λαμπρούλης): Παρακαλώ!
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΚΡΕΚΑΣ (Υπουργός Περιβάλλοντος και Ενέργειας): Κλιματικός νόμος: είναι πολύ σημαντικός και, πραγματικά, είμαι ιδιαίτερα ευτυχής, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι... (Θόρυβος στην Αίθουσα)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Γεώργιος Λαμπρούλης): Κάντε λίγο ησυχία. Κύριε Αμυρά, σας παρακαλώ.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΚΡΕΚΑΣ (Υπουργός Περιβάλλοντος και Ενέργειας): Είμαι ιδιαίτερα ευτυχής, πραγματικά, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, που επί των ημερών μας και φυσικά με πρωτοβουλία του Πρωθυπουργού Κυριάκου Μητσοτάκη καταθέτουμε τον πρώτο κλιματικό νόμο της χώρας, ένα υπαρκτικό ζήτημα πολύ σημαντικό γιατί αφορά τις ζωές μας, γιατί αφορά τις ζωές των παιδιών μας και τις επόμενες γενιές των Ελλήνων και όχι μόνο, γιατί πρέπει να προστατεύσουμε το σπίτι μας που είναι ο πλανήτης.

Γιατί νομοθετούμε και τι επιδιώκουμε με τον κλιματικό νόμο; Αυτά τα οποία ήδη έχουμε ξεκινήσει, όλες αυτές οι παρεμβάσεις, όλες αυτές οι προσπάθειες για τη μείωση των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα που με αυτόν τον τρόπο θα αποτρεφθούν τα αίτια τα οποία οδηγούν στην κλιματική αλλαγή, αυτά να μπουν μέσα σε ενιαίο πλαίσιο παρακολούθησης και ανατροφοδότησης, να το πω καλύτερα, ώστε να μπορέσουμε να πετύχουμε το καλύτερο αποτέλεσμα.

Τι επιδιώκουμε με τον κλιματικό νόμο; Επιδιώκουμε πρώτον φυσικά να μειώσουμε τις εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα. Και πώς θα γίνει αυτό; Ένας τρόπος, όπως είπα, είναι να απεξαρτηθούμε από τα ορυκτά καύσιμα. Αυτό βοηθάει μόνο στην προστασία του περιβάλλοντος; Όχι, αυτό βοηθάει και στην ενεργειακή ασφάλεια της χώρας.

Διότι ο δικός μας στόχος είναι η χώρα μέχρι το 2030 το 70% - και αυτό αυτή τη στιγμή που μιλάμε αξιολογούμε μήπως μπορούμε να αυξήσουμε αυτόν τον στόχο - της ηλεκτρικής ενέργειας που καταναλώνουμε να προέρχεται από ΑΠΕ και τότε θα χρησιμοποιούμε πολύ λιγότερα ορυκτά καύσιμα, πολύ λιγότερο φυσικό αέριο και καθόλου λιγνίτη φυσικά και λιγότερο πετρέλαιο. Άρα βοηθούμε στην ενεργειακή απεξάρτηση της χώρας μας και στην ενεργειακή μας ασφάλεια.

Με τον εθνικό κλιματικό νόμο ορίζουμε συγκεκριμένους ποσοτικούς στόχους, τέτοιους που δεν είχε ούτε καν το εθνικό σχέδιο για την ενέργεια και το κλίμα του ΣΥΡΙΖΑ: 55% μείωση εκπομπών έως το 2030 και αυτή τη στιγμή το επαναξιολογούμε αυτό, 80% μείωση εκπομπών έως το 2040.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν έχει θέσει ενδιάμεσο στόχο μέχρι το 2050 τι θα πρέπει να γίνει, πώς θα πρέπει να πετύχουμε τον στόχο του 2050 που το ορίζουμε και τον θέτουμε και τον συμπεριλαμβάνουμε στον κλιματικό νόμο. Είναι η κλιματική ουδετερότητα, δηλαδή μηδέν εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα το 2050.

Για να το πετύχουμε αυτό, εξειδικεύουμε σε επτά στόχους, δηλαδή τον εθνικό στόχο τον μοιράζουμε σε επτά τομείς, για να τους παρακολουθούμε καλύτερα, για να προχωρούμε σε στοχευμένες παρεμβάσεις σε κάθε έναν από αυτούς. Ποιοι είναι οι τομείς προτεραιότητας; Η παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας.

Στην παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, οφείλεται το 30%-35% των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα. Αν μπορούσαμε αύριο το 100% της ηλεκτρικής ενέργειας να παράγεται από ΑΠΕ, θα είχαμε μία μείωση κατά 35% των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα. Αυτό, βέβαια, θέλει μια μεταβιβατική περίοδο.

Οι μεταφορές είναι ο δεύτερος τομέας προτεραιότητας, η βιομηχανία, τα κτήρια, η γεωργία, η κτηνοτροφία, τα απόβλητα και οι χρήσεις γης.

Μειώνουμε τις εκπομπές ηλεκτροπαραγωγής. Πώς; Αυξάνουμε τη διείσδυση των ΑΠΕ. Το έχουμε καταφέρει; Σας το κατέθεσα πριν. Έχουμε αυξήσει κατά τρεις, τέσσερις και πέντε φορές την διείσδυση των ΑΠΕ τα χρόνια 2019 - 2022 σε σχέση με τα προηγούμενα πέντε χρόνια του ΣΥΡΙΖΑ.

Τι άλλο προσπαθούμε να κάνουμε για να αυξήσουμε τη διείσδυση των ΑΠΕ; Προχωρούμε σε συστήματα αποθήκευσης. Θα δοθούν 450 εκατομμύρια από το Ταμείο Ανάκαμψης, από χρήματα των ευρωπαϊκών ταμείων, για να μπορέσουμε να ενισχύ-

σουμε την επιδότηση της κατασκευής και της εγκατάστασης συστημάτων αποθήκευσης, που θα δώσουν τη δυνατότητα να αποθηκεύουμε την ηλιακή ενέργεια το πρωί που την παράγουμε και να τη χρησιμοποιούμε άλλες ώρες της ημέρας, το βράδυ για παράδειγμα, όταν δεν υπάρχει ήλιος.

Αυξάνουμε και αναβαθμίζουμε τα ενεργειακά μας δίκτυα, τις ηλεκτρικές διασυνδέσεις. Ο ΑΔΜΗΕ και ο ΔΕΔΔΗΕ έχουν ένα πλάνο δεκαετίας που αγγίζει τα 10 δισεκατομμύρια ευρώ για την αναβάθμιση των ηλεκτρικών δικτύων και αυτό θα δώσει, βεβαίως, τη δυνατότητα και της απανθρακοποίησης στα νησιά μας, αλλά και της περαιτέρω διείσδυσης ανανεώσιμων πηγών στο δίκτυό μας.

Επίσης, σε ό,τι αφορά τις μεταφορές, προωθούμε τη ηλεκτροκίνηση για να μειώσουμε τις εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα στις μεταφορές. Δεν το κάνουμε έτσι απλά βάζοντας έναν στόχο. Έχουμε το «Κινούμαι Ηλεκτρικά». Πριν έρθει η Νέα Δημοκρατία, επί κυβερνήσεως ΣΥΡΙΖΑ, στην Ελλάδα επί της ουσίας τα ηλεκτρικά αυτοκίνητα που κυκλοφορούσαν ήταν ελάχιστα, ήταν λιγότερα από τετρακόσια, τον τελευταίο χρόνο ήταν, αν θυμάμαι καλά, διακόσια πενήντα, όταν αυτή τη στιγμή έχουν φτάσει τα εννιά χιλιάδες.

Πώς έγινε αυτό; Δεν έγινε από μόνο του. Μέσα από στρατηγική έγινε, μέσα από το «Κινούμαι Ηλεκτρικά», μέσα από την ενίσχυση στην επιδότηση, ώστε να μπορεί να πάρει και ένα χαμηλού εισοδήματος νοικοκυριό ένα ηλεκτρικό αυτοκίνητο και να έχει χαμηλότερο κόστος μεταφοράς, χαμηλότερο κόστος λειτουργίας, άρα χαμηλότερο κόστος στην τσέπη του. Δεν το λέει κανείς αυτό.

Σας είπα και πριν ότι το κόστος καυσίμου για ένα συμβατικό αυτοκίνητο βενζίνης φτάνει σήμερα τα 16 ευρώ για τα εκατό χιλιόμετρα. Μιλάμε για ένα μέσο αυτοκίνητο, όχι για ένα μεγάλο αυτοκίνητο, με έναν μεγάλο κινητήρα. Μιλάμε για ένα μικρομεσαίο αυτοκίνητο. Ένα συμβατικό αυτοκίνητο πετρελαίου σήμερα κοστίζει 13 ευρώ για τα εκατό χιλιόμετρα. Εγώ σας λέω και πριν την κρίση 30% πιο χαμηλά ήταν οι τιμές. Θα κόστιζε 12 και 10 ευρώ αντίστοιχα. Πόσο κοστίζει με τις σημερινές τιμές ηλεκτρικής ενέργειας; Κοστίζει 2,9 ευρώ. Πέντε φορές χαμηλότερο είναι το κόστος για τη χρήση ενός ηλεκτρικού αυτοκινήτου σε ό,τι αφορά το καύσιμο του σε σχέση με τα συμβατικά.

Πόσο είναι το κόστος συντήρησης, συμπεριλαμβανομένης και της μπαταρίας; Είναι το 1/3. Δεν έχει κόστος συντήρησης επί της ουσίας. Δεν έχει άλλα και δεν έχει σέρβις ένα ηλεκτρικό αυτοκίνητο, ένας ηλεκτρικός κινητήρας. Αυτή είναι η πραγματικότητα. Άρα, βοηθάμε τους πιο αδύναμους και εισοδηματικά πιο χαμηλούς.

Επιπλέον μέτρα για την προώθηση. Βάζουμε στόχους και λέμε ότι από το 2024 τουλάχιστον το 1/4 των εταιρικών αυτοκινήτων ιδιωτικής χρήσης, τα αυτοκίνητα εταιρικών στόλων όπως λέμε, θα πρέπει να είναι από ηλεκτρικά-υβριδικά, με ρύπους 50 γραμμάρια διοξειδίου του άνθρακα το κάθε χιλιόμετρο.

Από τα 2026 όλα τα νέα ταξί σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη θα είναι ηλεκτρικά. Μα, μπορούν να αγοράσουν οι ταξιτζήδες ένα 100% ηλεκτρικό αυτοκίνητο, ρωτάνε οι συνάδελφοι. Έχουμε ήδη αναγγείλει 22.000 ευρώ επιδότηση για τους επαγγελματίες που λειτουργούν ταξί για να αγοράσουν ένα καινούργιο ηλεκτρικό, με την προϋπόθεση ότι θα αντικαταστήσουν, ότι θα παραδώσουν, θα αποσύρουν το παλιό συμβατικό. Τα 22.000 ευρώ μαζί με την απόσυρση είναι λίγα χρήματα; Καλύπτει το 40% του κόστους ενός καινούργιου αυτοκινήτου. Δεν θέλετε να το κάνουμε και να βοηθήσουμε; Αφορά δύο χιλιάδες ταξί. Λέμε από το 2026, λοιπόν, ότι θα πρέπει τα νέα ταξί, οι νέες κυκλοφορίες να είναι ηλεκτρικά. Όχι τα υφιστάμενα. Όχι όλα. Από το 2026 το 1/3 των νέων ενοικιαζόμενων οχημάτων θα πρέπει να ηλεκτροκίνητα σε Αθήνα - Θεσσαλονίκη.

Λέμε ότι μέχρι 31 Δεκεμβρίου του 2023 θα εξετάσουμε αυτούς στόχους, ανάλογα των υποδομών και της διαθεσιμότητας των οχημάτων. Γιατί σήμερα υπάρχει και μεγάλο πρόβλημα διαθεσιμότητας, όπως ξέρετε, με την διαταραχή του ανεφοδιασμού των παγκόσμιων εφοδιαστικών αλυσίδων εξαιτίας του κορωνοϊού και όχι μόνο.

Σε ό,τι αφορά τα μέτρα μείωσης και εκπομπών διοξειδίου του

άνθρακα στα κτήρια, από το 2025 απαγορεύεται η πώληση και εγκατάσταση καυστήρα πετρελαίου θέρμανσης. Να πω δυο πράγματα εδώ. Λένε κάποιοι συνάδελφοι: Μα καλά, ένα νοικοκυριό του οποίου θα χαλάσει ο καυστήρας και δεν μπορεί να επισκευαστεί -συνήθως επισκευάζονται, μία στις εκατό δεν μπορεί να επισκευαστεί- δεν θα μπορεί να αντικαταστήσει και να αγοράσει έναν καινούριο καυστήρα;

Εγώ σας ρωτάω, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι. Όπως γνωρίζετε και γνωρίζουν και οι συνάδελφοι από τον ΣΥΡΙΖΑ, αυτή τη στιγμή στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή συζητείται νέος κανονισμός για επιβολή φόρου άνθρακα στα κτήρια και στις μεταφορές. Τι σημαίνει αυτό; Σημαίνει ότι αν ένα κτήριο εκπέμπει διοξείδιο του άνθρακα, θα πληρώνει για κάθε τόνο που εκπέμπει έναν φόρο. Πόσο σήμερα κοστίζει ο κάθε τόνος διοξειδίου του άνθρακα; Κοστίζει 80 ευρώ σήμερα που μιλάμε. Ένα μέσο σπίτι που θερμαίνεται με πετρέλαιο πόσους τόνους διοξειδίου του άνθρακα, κύριε συνάδελφε, εκπέμπει σε μία χειμερινή σεζόν, σε ένα χειμώνα. Εκπέμπει από πέντε έως επτά τόνους. Κάντε τον λογαριασμό, επτά τόνους με 80 ευρώ να δείτε τι επιπλέον κόστος μπορεί να έχει, αν εφαρμόσει αυτός ο ευρωπαϊκός κανονισμός, ένα νοικοκυριό για να θερμάνει το σπίτι του.

Και ρωτάω: Εμείς να μην προχωρήσουμε από τώρα; Να αφήσουμε να φτάσει εκείνη τη στιγμή, όπως θα έκανε ίσως κάποιο κόμμα της αντιπολίτευσης, ο ΣΥΡΙΖΑ εν προκειμένω, και ξαφνικά να έχει αντικαταστήσει ένα νοικοκυριό τον καυστήρα και να χρειάζεται να πληρώσει και το επιπλέον κόστος και τον επιπλέον φόρο άνθρακα; Να μην του πούμε ότι καλό είναι να αξιοποιήσει τα χρήματα που θα δώσει για τον καυστήρα για να εγκαταστήσει καλύτερα μια αντλία θερμότητας ή ένα πολύ αποδοτικό κλιματιστικό, που είναι επίσης μια αντλία θερμότητας αέρος-αέρος, για να θερμαίνεται το σπίτι του πιο φθηνά, πιο αποδοτικά και ακόμα πιο φθηνά επειδή δεν θα του επιβάλλεται φόρος άνθρακα ή αντίστοιχος τέλος πάντων φόρος άνθρακα με αυτόν που θα έχει ένα σπίτι το οποίο θα καίει πετρέλαιο; Απλά πράγματα.

Αυτό κάνουμε και στις μεταφορές. Πρέπει να αφήσουμε να φτάσουμε στο και πέντε, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι; Δεν πρέπει από τώρα που είναι το 2022 να πούμε στον κόσμο και στην κοινωνία τι μέτρα έρχονται, τι θα κάνει ο πλανήτης για να προστατευτεί και τι αποτύπωμα θα έχουν αυτά στην τσέπη του και να τους βοηθήσουμε σήμερα με μέτρα επιδότησης, όπως το «ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΩ» που επιδοτούμε μέχρι 75% την αντικατάσταση συστήματος θέρμανσης, όπως για παράδειγμα την εγκατάσταση μιας αντλίας θερμότητας, την εγκατάσταση ηλιακών θερμοσίφωνων για την χρήση ζεστού νερού; Εξήντα χιλιάδες ηλιακοί θερμοσίφωνες κατατέθηκαν ως αιτήσεις από αυτούς που κατέθεσαν αίτηση τώρα το νέο «Εξοικονομώ κατ' Οίκον». Να μην κάνουμε αυτό το πράγμα; Να αφήσουμε τα πράγματα όπως είναι ατάραχα, γνωρίζοντας όμως ότι αυτή η κατάσταση θα έρθει τα επόμενα χρόνια;

Αυτή είναι η διαφορά η δική μας με τη δική σας, κύριοι συνάδελφοι του ΣΥΡΙΖΑ. Εμείς καθόμαστε και προνοούμε, σχεδιάζουμε για το μέλλον, λαμβάνουμε αποφάσεις, βάζουμε συγκεκριμένους στόχους κι έχουμε συγκεκριμένη διαδρομή την οποία τη στηρίζουμε με οικονομικά εργαλεία, ώστε να μπορέσει η κοινωνία να μεταβεί στη νέα μέρα χωρίς να έχει προβλήματα βιωσιμότητας, είτε οικονομικής βιωσιμότητας ή οτιδήποτε άλλο.

Επίσης, επιμερίζουμε τις εκπομπές, επιμερίζουμε τους στόχους σε επίπεδο Τοπικής Αυτοδιοίκησης και δήμων. Έτσι συμμετέχει και η κοινωνία με αυτόν τον τρόπο. Ακούστηκαν πάρα πολλά ότι δήθεν δεν θα συμμετέχει η κοινωνία. Μα, πώς δεν συμμετέχει η κοινωνία, όταν τελικά οι στόχοι αυτοί καταλήγουν σε μέτρα για τη μείωση εκπομπών για εγκαταστάσεις, όπου κάθε επιχείρηση έχει το δικό της πια στόχο το 30% μείωση των εκπομπών ανά επιχείρηση, ο κάθε δήμος έχει τον δικό του στόχο. Άρα, όλοι γίνονται κοινωνοί αυτής της προσπάθειας που κάνουμε.

Για να ολοκληρώσω. Έχουμε στο τέλος το Εθνικό Παρατηρητήριο για την Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή. Είναι πολύ σημαντικό. Ξέρετε ότι η Κυβέρνησή μας, ο Πρωθυπουργός αποφάσισε τη σύσταση του Υπουργείου Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας. Εκεί συστήνουμε ένα Εθνικό Παρατηρητήριο για την Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή.

Εκεί, λοιπόν, περιλαμβάνεται η παροχή στοιχείων στη διοίκηση, η επιμόρφωση στελεχών για λήψη αποφάσεων στο τομέα της κλιματικής αλλαγής και, τελικά, ο συντονισμός του εθνικού σχεδιασμού για την προσαρμογή στις επιπτώσεις της κλιματικής κρίσης που τις βλέπουμε κάθε μέρα στο πετσί μας.

Με αυτόν τον κλιματικό νόμο, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, πετυχαίνουμε την αύξηση της ενεργειακής ανταγωνιστικότητας της χώρας μας και τελικά να καταστήσουμε την ελληνική κοινωνία πιο βιώσιμη. Γιατί οι κοινωνίες που θα είναι βιώσιμες θα είναι αυτές που τώρα θα πάρουν τα απαραίτητα μέτρα ώστε να αντιμετωπίσουν τις επιπτώσεις και τα αίτια της κλιματικής αλλαγής. Με αυτόν τον τρόπο θωρακίζουμε την Ελλάδα και από τις εισαγόμενες ορυκτές ύλες αλλά και από πιθανές μελλοντικές ενεργειακές κρίσεις.

Θα το κάνουμε αυτό και με άμεσα μέτρα, όπως αυτά που κάνουμε για όσο διαρκεί η κρίση αλλά και με πιο μακροπρόθεσμα μέτρα, έτσι ώστε να μειώσουμε για πάντα τον κίνδυνο που σήμερα απειλεί νοικοκυριά και επιχειρήσεις από αυτή την εξαιρετική, δυστυχώς, ενεργειακή κρίση που απειλεί όλη την Ευρώπη. Σας ευχαριστώ.

(Χειροκροτήματα από τον πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)
ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Γεώργιος Λαμπρούλης): Ευχαριστούμε τον κύριο Υπουργό.

Κύριε Σκανδαλίδη, είχε ζητήσει τον λόγο ο κ. Τσακαλώτος. Θα δώσουμε τον λόγο στον κ. Τσακαλώτο για μια ολιγόλεπτη παρέμβαση και μετά στον κ. Σκανδαλίδη. Δεν ξέρω αν επιθυμεί κάποιος άλλος Κοινοβουλευτικός. Υπολείπονται, βέβαια, και τρεις Κοινοβουλευτικοί -οι ομιλίες τους, δηλαδή- και να προχωρήσουμε στον κατάλογο, γιατί περιμένουν και οι συνάδελφοι Βουλευτές να μιλήσουν.

Κύριε Τσακαλώτε, έχετε τον λόγο.

ΕΥΚΛΕΙΔΗΣ ΤΣΑΚΑΛΩΤΟΣ: Δεν έχω εξαντλήσει τον χρόνο της δευτερολογίας και της τριτολογίας μου.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Γεώργιος Λαμπρούλης): Όχι, δεν βάζω τέτοιο ζήτημα. Ενημερώνω το Σώμα για τους ομιλητές, τον αριθμό των ομιλητών και πώς θα πορευθούμε.

ΕΥΚΛΕΙΔΗΣ ΤΣΑΚΑΛΩΤΟΣ: Σε εσάς θα απαντήσω, κύριε Σκρέκα.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΚΡΕΚΑΣ (Υπουργός Περιβάλλοντος και Ενέργειας): Καταφθάνει ο αντικαταστάτης μου κι επιστρέφω κι εγώ σε δέκα λεπτά.

ΕΥΚΛΕΙΔΗΣ ΤΣΑΚΑΛΩΤΟΣ: Τώρα που θέλω να απαντήσω στον κ. Σκρέκα, έφυγε ο κ. Σκρέκας. Είναι ένα θέμα αυτό. Τέλος πάντων.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, έχουμε δύο «φαντάσματα» που πλανώνται πάνω από τη Βουλή. Το πρώτο έχει το όνομα του κ. Στυλιανίδη. Πού είναι ο κ. Στυλιανίδης; Έχει ή δεν έχει άρθρα μέσα σε αυτό το νομοσχέδιο; Έπρεπε να ήταν έστω σε μία επιτροπή, έπρεπε να ήταν έστω και για λίγη ώρα να υποστηρίξει κομμάτια; Πού είναι ακριβώς ο κ. Στυλιανίδης; Και τι σημαίνει αυτό -όπως σας ρώτησε ο Αλέξης Τσίπρας- για την Πολιτική Προστασία και για το καλοκαίρι; Είναι δυνατόν να μην ξέρουμε πού είναι και να μην έρθει να υποστηρίξει δικά του άρθρα;

Το δεύτερο «φάντασμα» και η δική μου απορία είναι αν υπάρχει ένας Κώστας Σκρέκας ή δύο, γιατί όταν κ. Τσίπρας τού έλεγε ότι εσείς λέγατε πως δεν υπάρχουν υπερκέρδη, τότε κουνούσε το κεφάλι του και έκανε διάφορες χειρονομίες σαν να μην το είχε πει ποτέ. Έχω εδώ το τι είπε ακριβώς και θα το καταθέσω στα Πρακτικά: «Από το «λεφτά υπάρχουν» πήγαμε στο «υπάρχουν υπερκέρδη». Ψάχνουμε να βρούμε τα ουρανοκατέβαρα κέρδη της Αντιπολίτευσης και δεν τα βρίσκουμε».

Κύριε Ρουσόπουλε, αυτό σας ακούγεται σαν ένας άνθρωπος που πιστεύει ότι υπάρχουν υπερκέρδη; Σας ακούγεται σαν ένας άνθρωπος που, πραγματικά, δεν αμφισβήτησε ότι υπήρχαν; Εκτός αν είναι σωσίας. Εδώ είναι η φωτογραφία του κ. Σκρέκα, μπορείτε να τη δείτε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Γεώργιος Λαμπρούλης): Μην αναφέρεστε σε ονόματα, κύριε συνάδελφε.

ΕΥΚΛΕΙΔΗΣ ΤΣΑΚΑΛΩΤΟΣ: Ο κ. Ρουσόπουλος μπορεί να παίξει τον διαιτητή -το δέχομαι αυτό-, σαν ανεξάρτητος, να δει ποιος είναι ο κ. Σκρέκας και αν ο κ. Σκρέκας το είπε.

(Στο σημείο αυτό ο Βουλευτής κ. Ευκλείδης Τσακαλώτος κα-
ταθέτει για τα Πρακτικά το προαναφερθέν έγγραφο, το οποίο
βρίσκεται στο αρχείο του Τμήματος Γραμματείας της Διεύθυν-
σης Στενογραφίας και Πρακτικών της Βουλής)

Με όλη τη συμπάθεια στον πατέρα μου, στον κ. Φάμελλο και
στην κ. Πέρκα, που είναι μηχανικοί, όταν ένας μηχανικός κουνάει
το δάχτυλο σε έναν οικονομολόγο πως δεν καταλαβαίνει οικονο-
μικά, θα ήθελα λίγη προσοχή από τον κ. Σκρέκα που είναι μηχαν-
ικός, γιατί μας λέει ότι πρέπει να κάνουμε συγκρίσεις, δεν
μπορούμε να φορολογήσουμε τα υπερκέρδη που δεν υπάρχουν.

Με συγκρίσεις, προφανώς πρέπει να κάνουμε συγκρίσεις.
Επειδή, όμως, είναι πλούσια η οικονομική σκέψη, έχει πολλές
συγκρίσεις που μπορούμε να κάνουμε. Δεν είναι ανάγκη να συγ-
κρίνουμε φέτος με πέρυσι. Μπορούμε να συγκρίνουμε -κάθε
μέρα θα μπορούσαμε να το κάνουμε- τι είναι το κόστος της πα-
ραγωγής και τι δίνουν αυτοί που παράγουν την ενέργεια σε αυ-
τούς που την πουλάνε. Βεβαίως θα εξαιρέσουμε όλα που είπε ο
κ. Σκρέκας, και το κόστος, αλλά δεν είναι ανάγκη να το κάνουμε
φέτος με πέρυσι. Μπορούμε να το κάνουμε με διαφορετικό
τρόπο, κάθε μέρα να το κάνουμε αυτό και να δούμε τι είναι το
υπερκέρδος.

Κοιτάξτε, θέλω να είμαι τελείως σαφής. Αν δεν ήμουν καθηγη-
τής πανεπιστημίου και δεν ήμουν Βουλευτής και ήμουν οικονο-
μικός σύμβουλος και με έπαιρνε η ΔΕΗ και οι άλλες τρεις
επιχειρήσεις για το τι θα έπρεπε να προτείνω για να κερδίσουμε
ή να χάσουμε τα λιγότερα, αυτό που καταλήξατε θα αποφάσιζα.
Βέβαια, δεν θα ήταν μια ανάλυση πολύ καλά θεμελιωμένη αλλά
θα ήλπιζα ότι θα ήταν μια ανάλυση που θα ήταν πολύ καλά χρη-
ματοδοτούμενη, γιατί μόνο έτσι μπορώ να εξηγήσω ότι φτάσατε
σε αυτή τη λύση.

Χθες στην ομιλία μου έκανα μια ευγενική κριτική στον Υφυ-
πουργό κ. Αμυρά, γιατί μίλησε για δεκαπέντε λεπτά και δεν είπε
τίποτα για το νομοσχέδιο. Είπε 5%, 10%, μας είπε για πολύ ση-
μαντικά πράγματα, για το πώς ασπρίζουν τα κοράλλια στην Αυ-
στραλία, για τις κερασιές στην Ιαπωνία, για την καρέτα-καρέτα.

Ο Υπουργός, όμως, μίλησε για μισή ώρα, πριν αρχίσει να μι-
λάει για το νομοσχέδιο. Μας είπε ότι ο ΣΥΡΙΖΑ δεν είχε πολλές
ΑΠΕ, ενώ ξέρουμε ότι είχε φτάσει στο 26% ΑΠΕ το 2018. Είναι
αυτός τρόπος για τον Υπουργό, αντί να αναλύσει το νομοσχέδιο
και να απαντήσει σε κάποιες από τις κριτικές που ακούσαμε όλοι
και από τον κ. Σκανδαλίδη και από τον κ. Κουτσούμπα και από
τον κ. Βαρουφάκη, εκτός από τις δικές μας; Πολλές κριτικές. Τί-
ποτα, σαν να μη χρειάζεται κοινοβουλευτικός διάλογος, σαν να
μη θεωρείτε ότι έχετε υποχρέωση να απαντήσετε σε κάποια κρι-
τική. Και άρχισε με το σύνθημα «Η καλύτερη άμυνα είναι η επί-
θεση» για το τι έκανε ο ΣΥΡΙΖΑ και ότι ο ΣΥΡΙΖΑ έκανε αυτό -με
πράγματα που δεν ήταν σωστά, δεν ήταν αλήθεια.

Το βασικό θέμα είναι όμως αν, πραγματικά, πιστεύετε συνά-
δελφοι -γιατί δεν υπάρχουν συναδέλφισσες της Νέας Δημοκρα-
τίας- ότι αυτό το νομοσχέδιο είναι αυτό που λένε οι βρετανοί
«game changer», αν αυτό αλλάζει το παιχνίδι, δηλαδή, αν φέρνει
ένα σοκ στην κοινωνία, που θα γίνει ιδιοκτησία της κοινωνίας και
θα το πάρουν οι νέοι, θα το πάρουν οι περιφέρειες, θα το πάρει
η τοπική αυτοδιοίκηση, θα το πάρουν οι επιχειρήσεις και θα αλ-
λάξουμε νοοτροπίες και προτεραιότητες.

Νομίζω ούτε και εσείς στην καρδούλα σας το πιστεύετε αυτό.
Πραγματικά είναι ένα νομοσχέδιο που κάνει το μόνο που θα μπο-
ρούσε να κάνει μια Κυβέρνηση Νέας Δημοκρατίας, δηλαδή, να
φανεί ότι κάνει κάτι. Δεν απαντάει στα κυρίαρχα ζητήματα. Δεν
θα πολυλογήσω ποιο είναι, μόνο ένα θα πω. Οι απαντήσεις που
έδωσε για τις ανισότητες ο Υπουργός, κ. Σκρέκας, δεν ήταν
απαντήσεις. Δεν είναι απάντηση, δηλαδή, στο κυρίαρχο -και με
αυτό θα τελειώσω-.

Πραγματικά, πιστεύετε ότι ο κόσμος δεν υποφέρει από τους
λογαριασμούς; Πιστεύετε ότι έχετε δώσει πίσω τόσο πολύ, που
δεν υποφέρει; Απάντησε ο κ. Σκρέκας στην ερώτηση «Καλά, θα
έρθει μια επιδότηση λίγο παρακάτω». Δέχστε να κοπεί ο λογα-
ριασμός μέχρι να έρθουν αυτά τα λεφτά και μετά να υπάρχει
επανάσυνδεση του λογαριασμού;

Δεν είναι το βασικό αυτό όμως. Πραγματικά, ακούω ότι θα
πάτε σε εκλογές τον Οκτώβρη. Ακούω ότι άλλοι και σημαντικοί

Υπουργοί -μη με κοιτάτε έτσι, ξέρετε για ποιον λέω- λένε να πάμε
και πριν από το καλοκαίρι, πριν τις διακοπές. Αν, πραγματικά, πι-
στεύετε αυτό που είπε κ. Σκρέκας, δηλαδή ότι ο κόσμος δεν υπο-
φέρει από τους λογαριασμούς και έχουν πάρει παραπάνω από
50% πίσω, τότε έχετε πολύ σοβαρό πολιτικό πρόβλημα και έχετε
μεγαλύτερο πολιτικό πρόβλημα από αυτούς που λένε να πάει ο
κ. Μητσοτάκης στις εκλογές τον Οκτώβρη, πόσω μάλλον από αυ-
τούς που λένε να πάει ο κ. Μητσοτάκης σε εκλογές τον Ιούνιο ή
Ιούλιο.

Έτσι, πραγματικά φαίνεται μια μεγάλη απόσταση από την κοι-
ωνία, ότι δεν καταλαβαίνετε ότι δεν μπορεί να είναι κυρίαρχο
νομοσχέδιο αυτό, το είπαν όλοι. Δεν μπορούμε να πείσουμε τους
δικούς μας ανθρώπους, όχι τους δικούς σας, δηλαδή να πάρουν
σοβαρά την οικολογία, όταν σου λέει κάποιος «Ρε αδερφέ, εγώ
δεν μπορώ να πληρώσω το ρεύμα». Πρέπει, λοιπόν, να αρχίσετε
από αυτό, πρέπει να αρχίσουμε όλοι από αυτό. Αν δεν αντιμετω-
πίσουμε την ανισότητα, δεν θα γίνει ιδιοκτησία του ελληνικού
λαού η σημασία του οικολογικού προβλήματος και η σημασία
τού να αλλάξουμε τα παραγωγικά, τα καταναλωτικά πρότυπα και
το πώς συμπεριφερόμαστε.

Και αυτό το νομοσχέδιο στην καλύτερη περίπτωση είναι σαν
την κριτική που κάνουν πολλοί για το Χόλιγουντ. Αυτό που κάνετε
είναι ότι πάτε πολύ βαθιά στην επιφάνεια των πραγμάτων.

Σας ευχαριστώ πολύ.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΜΠΟΥΓΚΩΡΟΣ: Κύριε Πρόεδρε, μπορώ να έχω τον
λόγο;

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Γεώργιος Λαμπρούλης): Όχι, δεν μπορούμε
να το πάμε έτσι. Να βάλουμε μια σειρά. Σας παρακαλώ.

Είχε ζητήσει ο κ. Σκανδαλίδης τον λόγο για μια παρέμβαση.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΜΠΟΥΓΚΩΡΟΣ: Κι εγώ, κύριε Πρόεδρε, μια παρέμ-
βαση θέλω να κάνω.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Γεώργιος Λαμπρούλης): Μια παρέμβαση κι
εσείς.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΜΠΟΥΓΚΩΡΟΣ: Δεν δικαιούμαι, κύριε Πρόεδρε, να
κάνω μια παρέμβαση;

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Γεώργιος Λαμπρούλης): Όχι, δικαιούστε,
κύριε Μπουκώρο. Δεν είπε κανείς ότι δεν δικαιούστε. Να βά-
λουμε μια σειρά.

Και θέλει και ο κ. Αμυράς να πάρει τον λόγο. Μετά θα πάμε
στους ομιλητές.

Ελάτε, κύριε Σκανδαλίδη.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΚΑΝΔΑΛΙΔΗΣ: Κύριοι της Κυβέρνησης,
υπάρχουν δύο τρόποι να περάσει κανείς τριπλάροντας το πρό-
βλημα και μην απαντώντας επί της ουσίας. Ο ένας τρόπος είναι
συνδέεται με τη ζωή των ανθρώπων αυτή η ευεξία, η ευημερία
που ήρθε ξαφνικά στον τόπο κι όλοι οι αριθμοί πάνε καλά και
όλες οι παροχές βελτιώνουν τη ζωή των ανθρώπων και από δω
και πέρα να δείτε τι ωραία που θα είναι στον παράδεισο.

Εγώ προσπάθησα να συγκρατήσω όλους αυτούς τους αριθ-
μούς που άκουσα από τον κύριο Υπουργό και σκεφτόμουν πως
συνδέεται με τη ζωή των ανθρώπων αυτή η ευεξία, η ευημερία
που ήρθε ξαφνικά στον τόπο κι όλοι οι αριθμοί πάνε καλά και
όλες οι παροχές βελτιώνουν τη ζωή των ανθρώπων και από δω
και πέρα να δείτε τι ωραία που θα είναι στον παράδεισο.

Νομίζω ότι είναι τελείως αντίθετο με τη σημερινή πραγματικό-
τητα. Τελείως αντίθετο.

Δύο παρατηρήσεις και έναν επίλογο θέλω να κάνω. Η πρώτη
παρατήρηση, να σταματήσουμε να μιλάμε για το ποιος ευθύνεται
για την απολιγνιτοποίηση. Η απολιγνιτοποίηση ξεκίνησε επί ΣΥ-
ΡΙΖΑ, δυστυχώς μπήκε το φυσικό αέριο στο 100% στο χρηματι-
στήριο ανταγωνισμού. Η Ελλάδα δεν είχε άμυνες γιατί δεν ήταν
ανταγωνιστική η οικονομία της και άρχισε να πληρώνει, ουσια-
στικά, πάρα πολύ την αύξηση αυτή που έφερε όλη αυτή η εποχή.
Συνεχίστηκε και αυτή η πολιτική με τη Νέα Δημοκρατία. Και, δυ-
στυχώς, σας λέμε ότι επειδή δεν υπήρξε συνέχεια μιας πολιτικής
που ξεκίνησε με εμάς για το θέμα των ανανεώσιμων πηγών και
την ουσιαστική διασπορά τους παντού και με πολύ αυξημένη
χρηματοδότηση ώστε να υπάρξει μια εναλλακτική λύση, η εξάρ-
τηση από το φυσικό αέριο μας καθιστά πάρα πολύ ευάλωτους
από εδω και πέρα.

Το παλφόν στη λιανική, σας το έχουμε πει από την αρχή, είπε
τώρα ο κύριος Υπουργός ότι θα το κάνει από τον Ιούνιο και μετά.

Δεν ξέρουμε πώς θα το κάνει. Γιατί δεν το έκανε εδώ και τόσο καιρό, ώστε να μη φτάσουμε σε τριπλασιασμό των λογαριασμών; Και επειδή έφερε διάφορους λογαριασμούς εδώ, έχω κι εγώ άλλους λογαριασμούς να σας φέρω που με βάση τους υπολογισμούς της Κυβέρνησης ενώ οι πολίτες είχαν τριπλασιασμό των λογαριασμών τους, τώρα θα έχουν διπλασιασμό από τον προηγούμενο, δηλαδή θα πούνε «σφάξε με αγά μου να αγιάσω». Σάμπως θα μπορούν να τους πληρώσουν; Δεν πιστεύω, αλλά θα πείτε εσείς ότι κάνετε τη δουλειά σας.

Σε ό,τι αφορά τα υπερκέρδη, χορτάσαμε από τα λόγια. Πέστε μας -όχι με τους ισολογισμούς των επιχειρήσεων- εάν μπορούσε η ΡΑΕ να κάνει έναν ουσιαστικό έλεγχο, να μας πούνε όλο αυτόν τον καιρό πώς εξελίχθηκαν τα κέρδη και όχι μέσα από τους ισολογισμούς των εταιρειών, να καταλάβουμε και εμείς. Διότι αν αυτά που λέει η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι σωστά και είναι -δεν ξέρω πόσα- δισεκατομμύρια, είναι φανερό ότι στην Ελλάδα αναλογούν με πάρα πολλά χρήματα. Τελείως μακριά από αυτό που λέμε. Άρα, λοιπόν, κι εδώ έχουμε ένα τεράστιο κενό.

Θα πρέπει να καταλάβουμε ένα πράγμα, για να έρθω στον νόμο και να κλείσω. Νόμους πάνω στο κρισιμότερο πρόβλημα της εποχής που θέτει μόνο αριθμητικούς στόχους, ποσοστά, στη διάρκεια των χρόνων δεν είναι εφαρμόσιμος εάν δεν μας πείτε από ποιον δρόμο πάμε εκεί. Είναι ένας νόμος ευχολόγιο, γιατί δεν συνδέεται, ουσιαστικά, με την αλλαγή του παραγωγικού μοντέλου. Σας ρωτάμε τότε τον καιρό πόσα χρήματα από το Ταμείο Ανάπτυξης θα διαθέσετε για την πράσινη ανάπτυξη. Πώς πρέπει να ανακατανεμηθούν οι πόροι, ούτως ώστε να υπάρξουν παραγωγικές επενδύσεις σε αυτόν τον τομέα που θα αλλάξουν το πρότυπο της ανάπτυξης της χώρας; Δεν λέτε τίποτα, δεν παρουσιάσατε τίποτα, δεν έχετε καμμία πρόταση σε αυτή την κατεύθυνση. Δεν μπορεί, λοιπόν να περιμένουμε τίποτα από αυτό το ευχολόγιο.

Δεύτερον, υπάρχει κλιματική δημοκρατία; Υπάρχει δυνατότητα, δηλαδή, της κοινωνίας να συμμετάσχει; Μας είπε ο Υπουργός ότι υπάρχει η αυτοδιοίκηση και συμμετέχει; Που συμμετέχει η αυτοδιοίκηση; Στην κατασκευή των στόχων, στην περιφερειακή ανάπτυξη, στην πράσινη ανάπτυξη ανά περιφέρεια; Που συμμετέχουν οι δήμοι; Που συμμετέχουν οι τοπικές κοινωνίες με τις ενσωματώσεις των φορέων; Που έχουν άποψη για το περιβάλλον της περιοχής τους. Τι υπάρχει εδώ περιφερειακό; Καθιστά κλιματική δικαιοσύνη; Ποια είναι η κλιματική δικαιοσύνη; Πόσο μοιράζονται τα κόστη; Μοιράζονται προφανώς δυσανάλογα εναντίον των ευάλωτων στρωμάτων και των φτωχότερων τάξεων του πληθυσμού και των μικρών επιχειρήσεων. Διαγενεακή αλληλεγγύη προβλέπει τίποτα για την αλλαγή στο μέλλον, ούτως ώστε οι νέες γενιές που θα έρθουν να νιώσουν εξασφαλισμένες ότι το περιβάλλον τους θα είναι καλύτερο από αυτό που είναι σήμερα ή δεν θα καταστραφεί και δεν θα ζήσουν σε ένα κόσμο βαρβαρότητας;

Άρα τίποτα από όλα αυτά δεν έχει προβλέψει αυτός ο νόμος που θα έπρεπε να είναι ιστορικός, αλλά είναι ένα ευχολόγιο. Γι' αυτό, λοιπόν, και περιμέναμε και εμείς, κύριε Υπουργέ, να ακούσουμε αν έχετε μια γνώμη για τις τρεις προτάσεις που σας καταθέσαμε. Δεν είναι αλλαγή του νόμου. Ο κ. Παπαδημητρίου είπε ότι είναι μια χαρά οι προτάσεις. Σας πειράζει να φτιάξετε ένα συγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα απεξάρτησης από το φυσικό αέριο και με συγκεκριμένα βήματα; Σας πειράζει να φτιάξετε μια κλιματική συνέλευση να ελέγχει μονίμως τη διαδικασία; Σας πειράζει να φτιάξετε αντί για παρατηρητήριο στον Υπουργό -που ξέρουμε ότι δεν έχουν δουλέψει ποτέ αυτά τα παρατηρητήρια- σε έναν ανεξάρτητο οργανισμό, έναν ανεξάρτητο επιστημονικό φορέα που θα μπορεί στο πλαίσιο των πανεπιστημίων να ελέγχει με το δικό του επιστημονικό τρόπο πώς πορεύονται τα πράγματα; Δεν σας πειράζει. Δεν δέχεστε τίποτα από όλα αυτά που σας προτείνουμε.

Εμείς νόμο ευχολόγιο δεν μπορούμε για αυτό το ιστορικό θέμα να τον ψηφίσουμε επί της αρχής.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Γεώργιος Λαμπρούλης): Κύριε Μπουκώρο, έχετε τον λόγο όχι για την ομιλία σας αλλά για παρέμβαση. Ορίστε.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΜΠΟΥΚΩΡΟΣ: Κύριε Πρόεδρε, σας ευχαριστώ πολύ.

Με δεδομένο ότι οι δύο Κοινοβουλευτικοί Εκπρόσωποι της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης και του ΠΑΣΟΚ - ΚΙΝΑΛ ζήτησαν μια μικρή παρέμβαση και ο μεν πρώτος έκανε 8.57 λεπτά παρέμβαση, ο δε δεύτερος 6.37 λεπτά, λίγο την ανοχή σας, γιατί πρέπει να απαντηθούν και ορισμένα ερωτήματα στα οποία περνάω αμέσως τώρα.

Γιατί δεν ήταν εδώ ο κ. Στυλιανίδης, ρωτάει ο Κοινοβουλευτικός Εκπρόσωπος του ΣΥΡΙΖΑ. Διότι όσο κι αν σας φαίνεται περίεργο είναι της απολύτου αρμοδιότητας του Υπουργείου Περιβάλλοντος όλα τα άρθρα του νομοσχεδίου. Συμμετείχε στη διαβούλευση ο κ. Στυλιανίδης μέσω της Γενικής Γραμματείας Νομοθετικού Έργου, κατέθεσε τις παρατηρήσεις του για το νομοσχέδιο και μην ψάχνετε φαντάσματα εκεί που δεν υπάρχουν.

Μας είπε ο Κοινοβουλευτικός Εκπρόσωπος της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης μήπως κάνετε εκλογές και τον Ιούνιο, τώρα. Φαίνεται επειδή δεν του πήγαν καλά οι εσωκομματικές του ΣΥΡΙΖΑ αναζητάει ρεβάνς. Δεν θα τη βρει εδώ και κακό είναι να συγχέουμε σε τόσο σοβαρές συζητήσεις ζητήματα εκλογών κι όλα αυτά.

Είπε ο έτερος Κοινοβουλευτικός Εκπρόσωπος ότι είναι ένας γενικός νόμος ο κλιματικός νόμος και, πραγματικά δεν θα μπορούσε να είναι τίποτα άλλο, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι. Το πλαίσιο βάζει ο νόμος. Ξέρετε ότι μιλάμε για ζητήματα τα οποία έχουν μια δυναμική και εξαρτώνται από ευρωπαϊκή νομοθεσία, από διεθνείς συμφωνίες, οι οποίες αναθεωρούνται. Αν προσέξετε, στα περισσότερα άρθρα του νομοσχεδίου υπάρχουν μεσοσταθμικές ημερομηνίες, ημερομηνίες σταθμοί όπου επαναξιολογούνται οι προβλέψεις του νομοσχεδίου και για την αλλαγή των οχημάτων και για την κατάργηση των καυστήρων εσωτερικής καύσης και για χίλια δυο άλλα ζητήματα. Εδώ σας λέμε ότι για πρώτη φορά η χώρα αποκτά έναν κλιματικό νόμο που βάζει ένα πλαίσιο.

Για να επιτευχθούν αυτοί οι στόχοι, χρειάζεται η κάθετη συνεργασία από την Κυβέρνηση και τις περιβαλλοντικές οργανώσεις μέχρι την τοπική αυτοδιοίκηση πρώτου και δεύτερου βαθμού που τους βάζουμε συμμετόχους και στα παρατηρητήρια επίτευξης στόχων, αλλά και στην επίτευξη των ίδιων των στόχων. Είναι ένας στόχος εθνικός. Δεν αφορά κυβερνήσεις, αφορά τις επόμενες γενιές. Αφορά τα παιδιά μας. Και μπαίνει για πρώτη φορά ένα πλαίσιο. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο θα εξειδικευτούν, θα αναθεωρηθούν οι στοχεύσεις, θα λάβουμε υπ' όψιν μας τη νέα ευρωπαϊκή νομοθεσία.

Αλλά κοιτάτε να δείτε, για να είμαστε και προσγειωμένοι, γιατί μου αρέσει να είμαι ρεαλιστής. Παραμένω αθεράπευτα, όχι ρομαντικός, ρεαλιστής, διότι έχει κανένα νόημα να συζητάμε για τη Συμφωνία των Παρισίων, για τη Συμφωνία του Κίτο, για τη Συμφωνία της Μπραζίλ και όποια άλλη συμφωνία έχει γίνει στο παρελθόν, της Αργεντινής κ.ο.κ., όταν μεγάλες υπερδυνάμεις, κυρίως πληθυσμιακές και οικονομικές, όπως η Κίνα και η Ινδία, δε συμβάλλουν στην επίτευξη αυτών των στόχων;

Ποια είναι, αλήθεια, η δική μας συμμετοχή που συγκροτούμαστε εδώ μέσα, αντί να καθίσουμε γύρω από ένα τραπέζι να συνεργατούμε, να πούμε τις προτάσεις μας; Και τουλάχιστον εις ό,τι αφορά τη μικρή πληθυσμιακή χώρα μας και οικονομικά και κατά συνέπεια και ως αποτύπωμα του άνθρακα, να πούμε ότι εμείς η μικρή Ελλάδα τους στόχους μας θα τους πετύχουμε.

Ακούμε βελτιωτικές προτάσεις, αλλά εδώ τι ακούσαμε, κύρια Πέρκα μου, αν μου επιτρέπεται; Ακούσαμε ότι λέει η Κυβέρνηση ότι είναι φτηνοί οι λογαριασμοί ρεύματος. Το είπε και ο Πρόεδρος σας και ο Κοινοβουλευτικός Εκπρόσωπος. Ουδέποτε το είπε αυτό η Κυβέρνηση. Είπε ότι έρχεται να εκπονήσει εργασία αυτή την ώρα για να εντοπίσει μια καθαρά εισαγόμενη κρίση. Συνέτριψε ο Υπουργός Περιβάλλοντος το αφήγημα σας περί λιγνίτη και άκαιρης απολιγνιτοποίησης παρέχοντας νούμερα και αριθμούς για μονάδες που έκλεισαν και για συμμετοχή στο ενεργειακό μίγμα της χώρας, του λιγνίτη επί των ημερών σας, επί των ημερών των προηγούμενων κυβερνήσεων και επί των ημερών των δικών μας. Κυριολεκτικά συνέτριψε τα επιχειρήματά τους.

Ας είμαστε ειλικρινείς, λοιπόν, να συζητήσουμε να δούμε τι θα

γίνει. Ποτέ δεν είπα ούτε ο Πρωθυπουργός ούτε ο Υπουργός Περιβάλλοντος ότι δεν είναι ακριβείς οι λογαριασμοί ρεύματος. Τι είπα, όμως; «Αφού εντοπίσαμε τα υπερκέρδη, θα τα φορολογήσουμε με 90%». Πρώτη χώρα στην Ευρώπη με τη σημερινή τροπολογία, την ώρα που η άλλη χώρα της Ευρώπης που θα φορολόγησε, η Ιταλία, τα φορολογεί με 25%. Σας είναι τόσο δύσκολο να το καταλάβετε;

Ποια είναι τα πραγματικά, κυρία Πέρκα; Σας ρώτησε ευθέως ο Υπουργός Περιβάλλοντος. Θα φορολογήσουμε και τις επιδοτήσεις και τις επιδοτήσεις; Προς τιμήν του ο κ. Τσακαλώτος είπε όχι, αυτά δε θα φορολογηθούν. Εσείς μου λέτε τα πραγματικά και τα εικονικά. Παρουσιάστε, λοιπόν, τα πραγματικά, αν θεωρείτε ότι αυτός ο μηχανισμός που έκανε η Κυβέρνηση παρουσιάζει εικονικά κέρδη, να μη λέμε λόγια του αέρα. Αν έχετε κάποια στοιχεία ότι η Κυβέρνηση θα αποκρύψει υπερκέρδη, θα γίνει σεισμός στην Ελλάδα. Πώς μπορεί να γίνει αυτό; Η ΠΑΕ είναι, ο Πρόεδρος σας το είπε, ανεξάρτητη αρχή. Από εκεί δε θα προσδιοριστούν τα κέρδη; Καλά είναι τα ευφυολογήματα και τα συνθήματα, αλλά εδώ μιλάμε για πραγματικά προβλήματα και χρειάζονται πραγματικές πολιτικές.

Κατηγορείται η Κυβέρνηση ότι άργησε να αντιμετωπίσει το θέμα. Να σας πω κάτι; Είναι ένα φαινόμενο που παρουσιάστηκε κλιμακωτά και κανείς δεν ήξερε πού θα καταλήξει. Όταν ξεκινάει τον Αύγουστο - Σεπτέμβριο του προηγούμενου έτους μια κλιματική αύξηση και εκτίναξη των τιμών, κανείς δεν ξέρει πού θα ήταν το τελικό αποτέλεσμα, όταν το κύριο υλικό, η κύρια πρώτη ύλη παραγωγής ενέργειας στην Ελλάδα είναι το φυσικό αέριο, το οποίο μέσα σε ένα χρόνο οκταπλασιάστηκε η τιμή του διεθνώς.

Και σας λέει ο Υπουργός ότι κάνει και μηχανισμό και θα έρθει τις επόμενες ημέρες για τιμή πλαφόν στον κάθε παραγωγό ηλεκτρικού ρεύματος σε συνάρτηση με την πρώτη ύλη και πόσο την αγοράζει, δηλαδή στη χονδρική τιμή που θα περνάνε απευθείας στη λιανική τιμή. Τον Ιούνιο θα δοθεί η επιδότηση αυτή έως 600 ευρώ, όχι 600 ευρώ -το είπε και ο Πρωθυπουργός και ο αρμόδιος Υπουργός- και από 1^η Ιουλίου τα χρήματα αυτά από την υπερφορολόγηση και ο μηχανισμός του πλαφόν στην παραγωγή ρεύματος σε συνάρτηση με την πρώτη ύλη που χρησιμοποιεί ο κάθε παραγωγός θα ρίξουν τις τιμές. Και μετά εφόσον οι πολίτες, για να το πω και στον Κοινοβουλευτικό σας Εκπρόσωπο, πληρώσουν δύο, τρεις, τέσσερις, πέντε λογικούς λογαριασμούς, γιατί ο μηχανισμός αυτός θα απορροφά το 85% έως 90% των παράλογων και υπερόγκων αυξήσεων, τότε μετά από τέσσερις-πέντε λογαριασμούς μπορεί να πάμε και σε εκλογές.

Υπό αυτήν την έννοια, λοιπόν, κλείνοντας, λέω και ολοκληρώνω, κύριε Πρόεδρε, ότι πράγματι είναι ιστορικός ο νόμος με την έννοια ότι είναι η πρώτη Κυβέρνηση που φέρνει, όχι την κύρωση μιας διεθνούς σύμβασης από το ελληνικό Κοινοβούλιο και να προσθέσει δύο - τρία πραγματικά, φέρνει έναν νόμο που οριοθετεί το πλαίσιο των δυνάμεων που πρέπει να συγκεντρώσουμε, των ιδεών που πρέπει να υιοθετήσουμε, των πολιτικών πράξεων που πρέπει να υλοποιήσουμε ώστε να επιτύχουμε τους στόχους αντιστροφής αυτής της δύσκολης πορείας που έχει πάρει η ανθρωπότητα με την κλιματική αλλαγή και να παραδώσουμε στις επόμενες γενιές ένα πιο ασφαλές, ένα καλύτερο περιβάλλον. Αυτή είναι η στόχευση του νόμου.

Θα απαιτηθούν πολλοί νόμοι, πολλές αναθεωρήσεις. Υπάρχουν σταθμοί -το βλέπετε και μέσα στο νομοσχέδιο- μεσοδιαστήματα αναθεώρησης και έτσι στο τέλος, αν δείξουμε όλοι τη δέουσα υπευθυνότητα, πιστεύω ότι η μικρή Ελλάδα θα είναι από τις πρωτοπόρες χώρες που τουλάχιστον θα υλοποιούν τα όσα έχουμε δεσμευτεί όλοι μας στην παγκόσμια κοινότητα που ζούμε έναντι των επόμενων γενεών.

Σας ευχαριστώ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Γεώργιος Λαμπρούλης): Τον λόγο έχει ο κ. Αμυράς για μία σύντομη παρέμβαση.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΑΜΥΡΑΣ (Υφυπουργός Περιβάλλοντος και Ενέργειας): Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

Θα είμαι πάρα πολύ σύντομος δεδομένου ότι ο κ. Μπουκώρος, ο Κοινοβουλευτικός μας Εκπρόσωπος έθεσε τα ζητήματα με τρο-

μερή, εκπληκτική σαφήνεια και ουσιαστικό τρόπο και έτσι δε θα χρειαστεί να επαναλάβω κάτι από αυτά. Διαπιστώνω ότι το ΚΙΝΑΛ είπε ξεκάθαρα ότι θα καταψηφίσει επί της αρχής τον εθνικό κλιματικό νόμο. Το κρατάω. Να ξέρουμε, λοιπόν, πραγματικά η κάθε παράταξη πόσο νοιάζεται για τον δρόμο προς την ανθρακική ουδετερότητα της χώρας.

Ο ΣΥΡΙΖΑ ακόμα δεν έχω καταλάβει, κυρία Πέρκα, κυρία συνάδελφε, τι θα κάνετε. Ίσως εγώ δεν το αντιλήφθηκα, αλλά δε μας έχετε πει, θα τον υπερψηφίσετε; Θα τον καταψηφίσετε; Θα δηλώσετε ένα αμήχανο «παρών»; Τι θα κάνετε;

Πάνω απ' όλα, οι Έλληνες πολίτες θα θέλανε να ξέρουν αυτό που σας ρώτησε και ο Υπουργός, ο κ. Σκρέκας, τι θα κάνετε με αυτές τις δύο διατάξεις που φέρνουμε για τη φορολόγηση κατά 90% των υπερεσόδων -θέλετε να πείτε υπερκέρδη;- των υπερκερδών των εταιρειών παραγωγής ενέργειας. Αφού είναι υπερκέρδη, εμείς τα φορολογούμε κατά 90%. Δε μας είπατε τι θα κάνετε. Ο κ. Τσίπρας είπε ότι «εμείς έχουμε φέρει δική μας διάταξη», αλλά εδώ είναι η ταμπακίρα.

Το δεύτερο είναι εάν θα υπερψηφίσετε ή όχι εσείς του ΣΥΡΙΖΑ, οι καλοί συνάδελφοι, κυρία Πέρκα μου, την έκτακτη οικονομική ενίσχυση των νοικοκυριών με καθαρό μετά φόρων οικογενειακό εισόδημα έως 45.000 ευρώ τον χρόνο που θα τους δώσουμε το 60% της αύξησης στον λογαριασμό πίσω. Θα το υπερψηφίσετε αυτό;

Και καταλήγω. Θα ήθελα να είναι εδώ ο κ. Τσακαλώτος βέβαια, που δεν τον βλέπω στην Αίθουσα. Βλέπω όμως ότι πραγματικά έπιασαν τόπο τα λόγια μου και η ομιλία μου χθες. Και χθες και σήμερα ασχολείται με τη λεύκανση των κοραλλιών, με την πρώιμη ανθοφορία των κερασιών στην Ιαπωνία, όπως επίσης και με τις χελώνες καρέτα-καρέτα σε εμάς, όπου όταν το είπα βέβαια, είδα πολλά γέλια και γελάκια από τους συναδέλφους του ΣΥΡΙΖΑ. Γελάγανε για την καρέτα-καρέτα, διότι εδώ μιλάμε για υψηλή πολιτική σε αυτή την Αίθουσα, ποτέ δε μιλάμε για τη βιοποικιλότητα, για την άγρια πανίδα.

Αυτά, λοιπόν, που ανέφερα εχθές -και τα ανέφερε και ο κ. Τσακαλώτος με μια διάθεση ειρωνείας χθες και σήμερα αντιστοίχως για δεύτερη φορά- είναι η αποτύπωση, η ουσία αυτού του εθνικού κλιματικού νόμου, δεδομένου ότι για να μην καταστρέφονται οι ύφαλοι, για να μην αυξάνεται η θερμοκρασία του πλανήτη και η στάθμη της θάλασσας, για να μην ανθοφορούν νωρίτερα απ' ό,τι πρέπει τα δέντρα και οι αγροτικές καλλιέργειες, για να μην κινδυνεύει η άγρια ζωή, που είναι πλούτος, θησαυρός, όπως η χελώνα καρέτα-καρέτα για τις ελληνικές θάλασσες, γι' αυτά, λοιπόν, θα έπρεπε να μιλάμε πρώτα. Αν όμως εγώ δεν κάνω γι' αυτές τις ιστορίες, καλύτερα να απευθυνθεί στον Ντέιβιντ Ατένμπορο, να του τα πει και με την ωραία βρετανική του προφορά, να τα καταλάβει.

Σας ευχαριστώ πολύ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Γεώργιος Λαμπρούλης): Συνεχίζουμε από τον κατάλογο των ομιλητών. Καλούμε στο Βήμα τον κ. Παπαηλιού Γεώργιο από τον ΣΥΡΙΖΑ. Μετά τον κ. Παπαηλιού θα πάρει τον λόγο ο Κοινοβουλευτικός Εκπρόσωπος του ΜέΡΑ25, ο κ. Κλέων Γρηγοριάδης, και θα πάμε μετά με ομιλητή και εναλλάξ με Κοινοβουλευτικό.

Έχετε τον λόγο, κύριε Παπαηλιού.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΠΑΗΛΙΟΥ: Κύριε Πρόεδρε, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, η κλιματική κρίση αποτελεί, χωρίς αμφιβολία, τη μεγαλύτερη απειλή για τον πλανήτη και συνεπώς για την ίδια τη ζωή μας. Προκαλεί τεράστιες αλλαγές στην οικονομία, και περαιτέρω επιπτώσεις στο κοινωνικό οικοδόμημα.

Σε αυτό το πλαίσιο, η κοινωνική αβεβαιότητα εντείνεται σε παγκόσμιο επίπεδο αποτελώντας την πρόκληση του αιώνα. Ειδικότερα για τις μικρότερες και πλέον ευάλωτες χώρες, όπως είναι η χώρα μας, οι επιπτώσεις της κλιματικής κρίσης θα είναι εντονότερες και ακόμη περισσότερο για τους ευάλωτους συμπολίτες μας.

Σε αυτό το πλαίσιο, γίνεται επιτακτική η ανάγκη αλλαγής του παραγωγικού και καταναλωτικού υποδείγματος ώστε να αντιμετωπιστούν η ενεργειακή φτώχεια και οι κοινωνικές ανισότητες που προκαλούνται.

Όμως, το υπό κρίση νομοσχέδιο, παρά τον βαρύγδουπο τίτλο του, δεν επαρκεί για να αντιμετωπιστούν οι συνέπειες της κλιματικής κρίσης ούτε τεχνικά προς την κατεύθυνση της μείωσης των εκπομπών αερίου και της διαχείρισης των άλλων συνεπειών της, όπως η αύξηση της θερμοκρασίας, αλλά ούτε και κοινωνικά.

Επιπλέον, δεν εμπεριέχει το απαιτούμενο σχέδιο για την αναγκαία μακροπρόθεσμη στρατηγική που θα εμπλέκει σε αυτή τους παραγωγικούς και κοινωνικούς φορείς. Χωρίς τη συμμετοχή τους, οποιοδήποτε τεχνικής φύσεως μέτρο ή στόχος είναι αναποτελεσματικές, κοινωνικά άδικες και συνεπώς μη βιώσιμα.

Το νομοσχέδιο, όπως είπα, επιγράφεται ως κλιματικός νόμος, πριν βέβαια ακόμη ψηφιστεί από τη Βουλή. Απέχει από την ικανοποίηση της ανάγκης για την εφαρμογή ενός θεσμικού πλαισίου που θα αποτελέσει ένα σύγχρονο εργαλείο άσκησης εθνικής κλιματικής πολιτικής, εναρμονισμένης με τα δεδομένα και τις εξελίξεις στις επιταγές της κλιματικής επιστήμης και στην ευρωπαϊκή κλιματική και ενεργειακή πολιτική.

Βασικά χαρακτηριστικά που πρέπει να έχει ένα κλιματικό νομοσχέδιο -έναν «κλιματικό νόμο», εφόσον ψηφιστεί- είναι αρχικά να εμπεριέχει μία επιστημονική τεκμηρίωση, ιδιαίτερα ως προς τις μακροχρόνιες δεσμεύσεις, να θέτει συγκεκριμένους κλιματικούς στόχους, ιδίως για τη βιομηχανία, να ενισχύει τις λύσεις που βασίζονται στη φύση, να ορίζει τις βασικές αρχές του νέου παραγωγικού και καταναλωτικού υποδείγματος, να αποτυπώνει με σαφήνεια τον ρόλο της πολιτείας κατά τη λεγόμενη πράσινη μετάβαση, να εμπεριέχει ρυθμίσεις που θα διασφαλίζουν την καθολική πρόσβαση στα βασικά αγαθά του νερού και της ενέργειας, αλλά και να προστατεύει το δικαίωμα για ένα ασφαλές και υγιές περιβάλλον, να ορίζει ένα σαφές και αποτελεσματικό σύστημα διακυβέρνησης, που να ανταποκρίνεται στα νέα κλιματικά και, συνεπώς, παραγωγικά δεδομένα. Και βέβαια -και αυτό είναι εξαιρετικά σημαντικό- να διασφαλίζει την εκπροσώπηση της κοινωνίας στη νέα κλιματική διακυβέρνηση, κυρίως με τη συμμετοχή της νέας γενιάς που θα βιώσει τη νέα περιβαλλοντική εποχή και που αγωνίζεται για την αλλαγή του παραγωγικού υποδείγματος της οικονομίας προς όφελος του περιβάλλοντος. Και τέλος, να διασφαλίζει τη συμμετοχή όλων της κοινωνικής πλειοψηφίας στο νέο παραγωγικό υπόδειγμα.

Το υπό συζήτηση νομοσχέδιο δεν πληροί τα παραπάνω προαπαιτούμενα, αφού δεν αναγνωρίζει την κοινωνική διάσταση και τις αλλαγές που επιφέρει στους ανθρώπους και στην κοινωνία η ενεργειακή μετάβαση.

Ως προς το θέμα της απολιγνιτοποίησης, για την οποία έγινε, γίνεται και θα γίνεται πολύς λόγος. Είναι γνωστό ότι η Κυβέρνηση -αιφνιδίως- εξήγγειλε τη βίαιη απολιγνιτοποίηση, χωρίς σχέδιο για τις περιοχές που φιλοξενούν λιγνιτικές μονάδες -αυτό αφορά την δυτική Μακεδονία και τη Μεγαλόπολη που βρίσκεται στον Νομό Αρκαδίας- και με τρόπο και σε χρόνο που ένας τέτοιος σχεδιασμός είναι ανέφικτος. Μετά από αλλεπάλληλες παλινωδίες ως προς το χρόνο της διακοπής λειτουργίας των λιγνιτικών μονάδων, ο στόχος της διακοπής λειτουργίας των λιγνικών μονάδων ορίστηκε χρονικά για το 2023.

(Στο σημείο αυτό κτυπάει το κουδούνι λήξεως του χρόνου ομιλίας του κυρίου Βουλευτή)

Εν τέλει, με το νομοσχέδιο, «την ανάγκη φιλοτιμίας ποιούμενη» η Κυβέρνηση ομιλεί και ορίζει τη διακοπή της λειτουργίας όλων των λιγνιτικών μονάδων το 2028. Εκτιμώ ότι είναι απαραίτητη και η παράταση -και θα δείτε ότι θα γίνει- αυτού του χρόνου, αλλά και η επίσχεση -στις περιοχές που φιλοξενούν λιγνιτικές μονάδες- ενός τοπικού σχεδίου ανάπτυξης για τη μεταλιγνιτική εποχή.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, η αντικατάσταση, όμως, του λιγνίτη -σύμφωνα με το νομοσχέδιο- βασίζεται στην αύξηση της ενεργειακής εξάρτησης από το ακριβό εισαγόμενο φυσικό αέριο. Επί της ουσίας, η Κυβέρνηση σχεδιάζει και υλοποιεί μια πλασματική απολιγνιτοποίηση, αφού στην πραγματικότητα με την εξάρτηση από το φυσικό αέριο ενισχύονται μακροπρόθεσμα τα ορυκτά καύσιμα, γεγονός που σε συνδυασμό με τις πρακτικές αισχροκέρδειες που επικρατούν έχουν οδηγήσει σε ακραία ακρίβεια, με συνέπεια τη φτωχοποίηση και πλέον την εξαθλίωση ευρωπαικών κοινωνικών στρωμάτων.

Στην κυβερνητική ενεργειακή πολιτική τα εμπλεκόμενα και

συγκρουόμενα συμφέροντα ενσωματώνονται με τρόπο που αυτά ευνοούνται εις βάρος του δημοσίου συμφέροντος και της ικανοποίησης των αναγκών της κοινωνικής πλειοψηφίας. Αυτό προκύπτει και από τον τρόπο που η Κυβέρνηση επιδιώκει να ελαφρυνθούν οι λογαριασμοί του ρεύματος, που έχουν εκτοξευθεί σε δυσθεώρητα ύψη. Και αυτό γίνεται παρά το γεγονός ότι από τα πλέον επίσημα χείλη έχει λεχθεί ότι «φθηνή είναι η ενέργεια που δεν καταναλώνεται».

Ας έρθουμε, όμως, στους λογαριασμούς ηλεκτρικού ρεύματος: Μέχρι σήμερα η Κυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας αδρανεί. Η οριακή τιμή του συστήματος προκύπτει από το Χρηματιστήριο Ενέργειας παραγωγών και δε θίγονται τα υπερκέρδη των τεσσάρων παραγωγών. Η Κυβέρνηση του «συστήματος Μητσοτάκης» δεν τόλμησε να ακολουθήσει -ή να συρθεί έστω- πίσω από το μέτωπο των ιβηρικών χωρών, που διαπραγματεύθηκαν και κατόρθωσαν να μειώσουν την τιμή του ρεύματος.

Η χρηματοδότηση της στήριξης θα προέλθει, εκτός από τα δικαιώματα ρύπων και άλλους παράγοντες, από τη φορολόγηση -λέτε- του 90% -σύμφωνα με την εξαγγελία σας και σύμφωνα με όσα αναφέρονται στο νομοσχέδιο- των υπερκερδών, των «ουρανοκατέβαντων» κερδών, που υπολογίστηκαν βέβαια από τη ΡΑΕ με μία μέθοδο που και η ίδια η ΡΑΕ αμφισβητεί.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Γεώργιος Λαμπρούλης): Ολοκληρώστε, παρακαλώ, κύριε συνάδελφε.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΠΑΝΗΛΙΟΥ: Τελειώνω, κύριε Πρόεδρε.

Έκτοτε καταβάλλεται προσπάθεια από την Κυβέρνηση να περιοριστεί η εμφάνιση των υπερκερδών, με την αφαίρεση των εκπτώσεων που χορηγήθηκαν από τη ΔΕΗ και των απωλειών όλων των εταιρειών από τα σταθερά τιμολόγια.

Επομένως, σε αυτό το πλαίσιο, με την τροπολογία της τελευταίας στιγμής που κατατέθηκε, επιβάλλεται εφάπαξ έκτακτη εισφορά -όχι φορολόγηση- με τρόπο τεχνικά σύνθετο, περίπλοκο, ώστε να μην είναι σαφές επί ποιου ποσού θα επιβληθεί αυτή η εφάπαξ έκτακτη εισφορά. Η μεθόδευση, δηλαδή, για τη μείωση του φορολογητέου ποσού είναι εμφανής. Με αυτόν τον τρόπο το κόστος μεταφέρεται στον πολίτη.

Εν κατακλείδι, το σχέδιο απολιγνιτοποίησης υλοποιείται με μόνη στρατηγική την ιδιωτικοποίηση των ενεργειακών υποδομών της χώρας. Έτσι, αφήνονται στους ιδιώτες η ανταγωνιστικότητα, η διαμόρφωση του ενεργειακού μείγματος και των τιμών για την κατανάλωση, τα νοικοκυριά και τις επιχειρήσεις, η επάρκεια, η ασφάλεια του ενεργειακού εφοδιασμού της χώρας και η μετάβαση στην κλιματική ουδετερότητα.

Και αυτό -επαναλαμβάνω- διότι αυτά αφήνονται -εκχωρούνται στα ιδιωτικά συμφέροντα, δεδομένου μάλιστα ότι η διαχείριση των δικτύων και η παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας ήδη έχουν εκχωρηθεί και βρίσκεται σε εξέλιξη η περαιτέρω εκχώρησή τους, αντί αυτά να είναι αντικείμενο δημοσίων πολιτικών και μεγάλων δημοσίων επενδύσεων.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Γεώργιος Λαμπρούλης): Καλώς, ολοκληρώστε, κύριε Παπανηλίου.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΠΑΝΗΛΙΟΥ: Η βίαιη απολιγνιτοποίηση έρχεται σε αντίθεση με τα ενεργειακά συμφέροντα της χώρας αλλά και των περιοχών, όπως η Μεγαλόπολη που φιλοξενούν λιγνιτικές μονάδες, στις οποίες οι δυσμενείς συνέπειες από τη διακοπή λειτουργίας τους δεν αναστέλλονται και δεν αποκαθίστανται λόγω παντελούς έλλειψης σχεδιασμού.

Σας ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Γεώργιος Λαμπρούλης): Τον λόγο έχει τώρα ο Κοινοβουλευτικός Εκπρόσωπος του ΜΕΡΑ25 κ. Γρηγοριάδης και θα ακολουθήσει ο κ. Καββαδάς από τη Νέα Δημοκρατία.

Γνωρίζετε, κύριε Γρηγοριάδη, ότι έχετε τον μισό χρόνο στη διάθεσή σας.

ΚΛΕΩΝ ΓΡΗΓΟΡΙΑΔΗΣ: Ευχαριστώ πολύ, κύριε Πρόεδρε, που μου δώσατε τον λόγο.

Ευχαριστώ πολύ τον κύριο, που ενώ δεν είχε τέτοιο υγειονομικό καθήκον, καθάρισε το μέρος εδώ για τον κορωνοϊό και όλα τα άλλα τα συναφή και ευχαριστώ τον κύριο που βλέπω να έρχεται πάλι για να μου φέρει το νερό το οποίο θα χρειαστώ.

Ο κ. Μητσοτάκης, κυρίες και κύριοι Βουλευτές, αγαπητέ κύριε Υπουργέ -και δεν είναι σχήμα λόγου, ξέρετε ότι έχω συμπάθεια

για το άτομό σας- πού να είναι άραγε; Είναι ή δεν είναι αυτό το σημαντικότερο πανθομολογούμενος, σύμφωνα με όλες τις πολιτικές πλευρές του Κοινοβουλίου της Ελλάδας, νομοσχέδιο από όσα πέρασαν και θα περάσουν; Είναι αυταπόδεικτα, θα έλεγε κανείς και είναι καθώς, όπως ξέρετε καλύτερα από εμένα ή τουλάχιστον εξίσου καλά με εμένα, είμαστε η πρώτη γενιά που έχει πλήρη επίγνωση του μεγέθους του προβλήματος και ταυτοχρόνως, κύριε Υπουργέ, δυστυχώς, η τελευταία που προλαβαίνει να αναστείλει τις επιπτώσεις του. Αν δηλαδή ολιγωρήσει η δική μας γενιά -με την ευρεία έννοια και οι σαραντάρηδες και οι πενήντάρηδες και οι τριαντάρηδες και οι εξηντάρηδες- «πάπαλα», ελληνικά λαέ, άνθρωποι που μας ακούτε από εκεί έξω, «πάπαλα», πλανήτης «πάπαλα», η οικονομική κατάστασή σας εντελώς αδιάφορη, αφού δε θα μπορείτε να αναπνέετε σε αυτό τον πλανήτη. Σκέφτομαι, λοιπόν, ότι ένας Πρωθυπουργός -που παριστάνει ότι δεν είναι ανώνυμη εταιρεία και είναι Πρωθυπουργός- θα όφειλε να ήταν σήμερα ή χθες εδώ και αναρωτιέμαι τι έγινε. Μήπως απέμεινε ο Πρωθυπουργός, ο κ. Μητσοτάκης, που είναι ταυτοχρόνως και ανώνυμη εταιρεία στην Ουάσινγκτον; Γιατί μετά τη δήλωσή του προς τον πλανητάρχη, τον κ. Μπάιλεν, «ιδού ο λαός σας, ιδού ο στρατός σας!», αποφάσισε να καταταχθεί στις αμερικάνικες Ένοπλες Δυνάμεις, γιατί αλλιώς φυγομαχεί, αλλιώς αποφεύγει τη συζήτηση. Και έχει πολλούς λόγους ο Πρωθυπουργός να αποφύγει αυτή τη συζήτηση.

Ο κεντρικός λόγος, κύριε Υπουργέ, μια και εκπροσωπείτε την Κυβέρνηση, είναι η ιδεολογία σας, όχι προσωπικά η δικιά σας, είναι η νεοφιλελεύθερη ιδεολογία που βασίζεται στον καπιταλισμό. Κοιτάξτε, δεν έχω τίποτα ιδιαίτερα κακό με τον καπιταλισμό, επιβίωσε παγκοσμίως, σημαίνει ότι από αυτά που επιχειρήσαμε ήταν το καλύτερο λειτουργικά σύστημα, καθώς ο υπαρκτός σοσιαλισμός απεδείχθη ολίγον φασιστοειδής όταν εφαρμόστηκε. Ελπίζουμε να εφαρμοστεί ένας κανονικός σοσιαλισμός που θα βασίζεται στην αλληλεγγύη, την αγάπη, την αλληλοστήριξη και όχι στον στείρο ανταγωνισμό.

Εσείς, όμως, προσβεύετε την αέναη ανάπτυξη, την ανάπτυξη που δεν σταματάει ποτέ. Και κοιτάξτε, κύριε Αμυρά, κύριε Υπουργέ, ο καπιταλισμός έχει ένα εγγενές πρόβλημα, το ξέρετε καλύτερα οι καπιταλιστές από εμάς τους μαρξιστές: Είναι ότι αν για μία στιγμή σταματήσει να αναπτύσσεται, αυτομάτως θεωρείται ότι συρρικνώνεται, αυτομάτως καταρρέει.

Και επίσης, ένα δευτερεύον πρόβλημα είναι ότι οι εκπρόσωποί του δεν μπορούν να συνεννοηθούν μεταξύ τους, γιατί η αγορά είναι απολύτως ελεύθερη. Θα πω ένα παράδειγμα με ονόματα: Μόλις η «iPhone» πει «εγώ δεν βγάζω καινούργιο «iPhone» για μία βδομάδα, για έναν χρόνο», αμέσως θα πει η «PHILIPS» και η «SONY»: «Α! τεράστια ευκαιρία να βγάλουμε τα καινούργια μας κινητά για να ξεσκίσουμε την «iPhone», η οποία τόσα χρόνια μάς ξεσκίζει». Είναι εγγενές πρόβλημα της ιδεολογίας του καπιταλισμού, η οποία μπορεί να είναι λειτουργική σε έναν βαθμό, γι' αυτό και να επικράτησε, αλλά σε έναν άλλο βαθμό, σε έναν άλλο μέρος η φύση της είναι απάνθρωπη, διότι όταν μιλάς για την αέναη ανάπτυξη, όπως έχει πει ένας τεράστιος γκουρού της οικονομολογίας, θα μπορούσε να υπάρχει και αέναη ανάπτυξη με μία προϋπόθεση, να είναι άπειρος ο πληθυσμός της γης. Αν δεν είναι άπειρος, δεν μπορεί να υπάρξει.

Όσο θα ζητάτε να μη σταματήσει η ανάπτυξη και να μην υπάρξει ποτέ ύφεση τόσο θα αυξάνετε τα αέρια μαθηματικά που δημιουργούν το φαινόμενο του θερμοκηπίου, τόσο θα αυξάνονται οι βαθμοί Κελσίου, θα ανεβαίνει η θερμοκρασία στον πλανήτη μας.

Και δυστυχώς, τα παιδιά μας, η κόρη μου και οι φίλοι της που είναι δεκαοκτώ και είκοσι χρονών -θα έχουν καταλάβει, θα μας έχουν κρεμάσει εμάς, θα μας έχουν λιντσάρει- δε θα προλαβαίνουν να σώσουν τον πλανήτη τους και γι' αυτό θα φταίμε κυρίως εμείς που είμασταν, ελληνικά λαέ, η πρώτη γενιά -επαναλαμβανώ- που ξέρει ακριβώς ότι έχει ζωή ο πλανήτης μέχρι το 2050 -τόση έχει, αν συνεχίσουμε έτσι- και η τελευταία που προλαβαίνει να κάνει κάτι γι' αυτό.

Και δυστυχώς, το ΜέΡΑ25 δεν κυβερνά αυτή τη χώρα. Δυστυχώς, το ΔΙΕΜ25 δεν κυβερνά την ευρωπαϊκή ήπειρο, γιατί αλλιώς θα ήμασταν σίγουροι ότι θα ζείτε και το 2051. Με δαύτους, τους

καπιταλιστές, τους νεοφιλελεύθερους και όλους αυτούς έχουμε πολύ ζωηρή αμφιβολία.

Άκουσα τον κ. Σκρέκα με μεγάλη έκπληξη να δείχνει λογαριασμούς της ΔΕΗ και συναφείς λογαριασμούς από τις άλλες εταιρείες που έχετε μοιράσει τη ΔΕΗ και να λέει για τις περιφημες εκπώσεις. Πραγματικά -το έχω πει πολλές φορές από αυτό το βήμα- είναι ο λόγος σας εναντίον του λόγου μας, ο λόγος της Νέας Δημοκρατίας εναντίον του λόγου του ΜέΡΑ25.

Μάλιστα, χθες ο Κοινοβουλευτικός σας Εκπρόσωπος προσέβη και σε κάτι άκομφο, άκομφο για την κοινοβουλευτική δημοκρατία. Εξεμάνη και είπε ο Κοινοβουλευτικός σας Εκπρόσωπος στον κ. Βαρουφάκη, ο οποίος είπε ότι «έτσι κι αλλιώς η παράταξή σας είναι σύμφυτη με το κλέψιμο του λαού, ό,τι έχετε πράξει είναι κατά του συμφέροντος του ελληνικού λαού», «μα, επιτέλους, ένα κόμμα του 3,5% ας αφήσει ένα κόμμα που ο ελληνικός λαός συστηματικά το ψηφίζει και το κάνει κυβέρνηση ή αξιωματική αντιπολίτευση». Πρέπει να του απαντήσω ότι στις εκλογές βίας και νοθείας του 1961 όπου η ΕΡΕ κυβερνούσε, δηλαδή το κόμμα από το οποίο προκύψατε, ψήφιζαν, όπως λέει ο λαός και τα δέντρα. Οπότε, με αυτή την έννοια, όντως, με κάποιο τρόπο στην αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής μπορείτε να ενταχθείτε, αλλά δεν μπορεί ο Κοινοβουλευτικός σας Εκπρόσωπος να λέει στον Γραμματέα του κόμματός μας ότι δε δικαιούται διά να ομιλεί. Δικαιούται και παραδικαιούται.

Αν ο κ. Σκρέκας πιστεύει αυτά που λέει και οποιοσδήποτε Υπουργός σας -και εσείς που δεν είσατε ο αρμόδιος για την ενέργεια εννοώ- ας έρθει μαζί μου, να τον πάρω αγκαζέ, να βγούμε μία βόλτα στην πλατεία Συντάγματος. Δε θα έρθει, δε θα έρθει κανένας Υπουργός σας. Ξέρετε γιατί; Και δε θέλω να λαϊκίζω. Όποιος Υπουργός και να κυβερνούσε με τη φτωχοποίηση που έχει δεχθεί ο ελληνικός λαός τους τελευταίους έξι μήνες δε θα μπορούσε να κυκλοφορήσει.

Μπορεί να παραθέτει λογαριασμούς, δεν μπορεί να κυκλοφορήσει, κύριε Πρόεδρε. Δε θα μακρηγορήσω, θα χρειαστώ δύο, τρία λεπτά ακόμα, κάνοντας χρήση και της τριτολογίας μου και μετά θα σας αφήσω στην ησυχία σας.

Κοιτάξτε, κύριε Υπουργέ, για εμάς ο νόμος που φτιάξατε και φέρατε στην πραγματικότητα δεν αποτελεί τίποτε άλλο από έναν φερετζέ για τον πραγματικό κλιματικό νόμο της «Κυριάκος Μητσοτάκης Α.Ε.», που δεν είναι άλλος από τον νόμο Χατζηδάκη, νόμος του Ιουλίου του 2020, τον οποίο ο λαός μας έχει ονομάσει περιβαλλοντοκτόνο νόμο. Και κοιτάξτε γιατί ο λαός μας έχει ονομάσει αυτό τον νόμο έτσι.

Με αυτό τον νόμο πριν από δύο χρόνια η Κυβέρνησή σας κατάργησε την ουσία της προστασίας των περιοχών «NATURA 2000» με τη δυνατότητα ακόμη και για μεταλλευτικές δραστηριότητες και εξορύξεις υδρογονανθράκων -ακούστε, ελληνικά λαέ!- σε τέτοιες περιοχές. Πριν δύο χρόνια η «Κυριάκος Μητσοτάκης Α.Ε.» με τον κ. Χατζηδάκη ψήφισε έναν νόμο που λέει «ας πάνε στο πυρ το εξώτερον οι περιοχές «NATURA» της Ελλάδας, ας γίνουν μεταλλευτικές δραστηριότητες και εξορύξεις υδρογονανθράκων σε τέτοιες περιοχές».

Ξέρετε τι άλλο έκανε αυτός ο νόμος; Κατάργησε την αυτοτέλεια των φορέων διαχείρισης προστατευομένων περιοχών, ακριβώς για να μην μπαίνουν εμπόδιο στη λεηλασία της φύσης από τους παρασιτικούς ολιγάρχες, των οποίων εντολέας η «Κυριάκος Μητσοτάκης Α.Ε.».

Επίσης, εκχωρήθηκε με αυτό τον περιβαλλοντοκτόνο νόμο ο έλεγχος των μελετών περιβαλλοντικών επιπτώσεων σε ιδιώτες, επιβάλλοντας ταυτοχρόνως ασφυκτικές υπονομιτικές προθεσμίες για τις γνωμοδοτήσεις των δημοσίων υπηρεσιών.

Πρωθώθηκε η αλόγιστη επέκταση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, κυρίως βεβαίως των ανεμογεννητριών της «ΤΕΡΝΑ» και εδώ θυμηθήκαμε τι εννοούσε ο Πρωθυπουργός πέρσι που κάηκε η Ελλάδα ολόκληρη. Μετά τις πυρκαγιές της Εύβοιας βγήκε ο Πρωθυπουργός και είπε «συμφωνώ με τον κ. Βαρουφάκη, καλύτερες είναι οι μικρές πλωτές που δεν καταστρέφουν τον τουρισμό, που δε γίνεται χαμός στα νησιά μας, αλλά τι να κάνω που έχουμε την υποχρέωση ως χώρα για ακόμη τρεις χιλιάδες; Έχουμε μόνο δύο χιλιάδες!». Εκεί εξετέθη ο ηγεμόνας πάλι, καθώς εμείς ψάξαμε και βρήκαμε ότι η Ελλάδα ουδεμία τέ-

τοια υποχρέωση έχει απέναντι στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Ο κ. Μητσοτάκης οφείλει να απαντήσει -έναν χρόνο τον εγκαλούμε και δεν απαντά- σε ποιον έχει την καταραμένη υποχρέωση; Στον ιδιοκτήτη της «ΤΕΡΝΑ»; Στον πρόεδρο του ΔΣ της «ΤΕΡΝΑ», στον διευθύνοντα σύμβουλο, ο οποίος τυγχάνει να είναι ο πεθερός του κ. Γεραπετρίτη;

Απαιτείται κάποια στιγμή επιτέλους να απαντήσει ο Πρωθυπουργός σας γι' αυτό!

Και βεβαίως, φέρατε δύο καταπληκτικές τροπολογίες. Η μία τροπολογία υποτίθεται ότι διευκολύνει τους ανθρώπους, τους επιστρέφει χρήματα.

Όμως, κύριε Πρόεδρε, δε θα τα επιστρέψει ποτέ. Γιατί; Με ποιο κριτήριο τελικά θα καθοριστεί τι θα τους επιστραφεί; Με κοινές υπουργικές αποφάσεις, όπως ακριβώς θα φορολογήσετε και το 90% των κερδών τους. Σας αποδείξαμε την προηγούμενη εβδομάδα ότι τα κέρδη τους το τελευταίο εξάμηνο του προηγούμενου έτους ήταν 1.700.000.000 ευρώ. Η ανεξάρτητη, δήθεν, αρχή, την οποία βρίσκουν ανεξάρτητη και ο ΣΥΡΙΖΑ και εσείς, όπως περήφανα είπε μόλις τώρα ο Κοινοβουλευτικός Εκπρόσωπός σας, βρίσκει αντιθέτως, μετά από όσα έδωσαν, τα κέρδη τους προς φορολογία περίπου 250.000.000 ευρώ.

Ελληνική λαέ, άκου τι ακριβώς σου κλέβουν! Θα φορολογήσουν 250.000.000 ευρώ, αντί για ένα 1.700.000.000 ευρώ. Και πώς ξέρουμε ότι είναι 1.700.000.000 ευρώ; Ο μικροσκοπικός «ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΣ», ο οποίος έχει μέρος της πίτας 6% περίπου συνολικά με τις δύο συμμετοχές του, δήλωσε το ίδιο εξάμηνο σχεδόν 150.000.000 ευρώ κέρδη. Με απλή αναγωγή των τριών βλέπουμε ότι τα συνολικά κέρδη είναι 1.700.000.000 ευρώ.

Επίσης, με κοινή υπουργική απόφαση -και αυτό είναι επίσης αθεόφοβο- θα αποφασίζεται η μεθοδολογία και ο τρόπος που θα βρεθούν ποια θα είναι τα υπερκέρδη των παρασιτικών ολιγαρχών. Τρεις Υπουργοί, δηλαδή, που είναι υπάλληλοι αυτών των πέντε παρασιτικών ολιγαρχών, θα αποφασίζουν πώς θα υπολογιστούν τα υπερκέρδη τους.

Τελειώνω, κύριε Πρόεδρε, με κάτι αρκετά σπαρακτικό. Πριν από μία ώρα, το θαυμάσιο κράτος που έχει φτιάξει ο «Κυριάκος Μητσοτάκης Α.Ε.» με το δόγμα «Νόμος και Τάξη» τραυμάτισε σχεδόν μέχρι θανάτου -ζει, ευτυχώς- έναν φοιτητή, κανονικό φοιτητή, σαν την κόρη μου δηλαδή περίπου ή τη δική σας κόρη ή τον γιο σας, ο οποίος πήγε εκεί για να σπουδάσει. Τον έστειλε η οικογένειά του για να σπουδάσει. Η ομάδα των ΜΑΤ σε έναν φοιτητή -επαναλαμβάνω- και όχι κάποιον περαστικό, όχι κάποιον που δε δικαιούται να βρίσκεται μέσα, πριν από μία ώρα έκανε χρήση κρότου λάμψης σε ευθεία βολή, με αποτέλεσμα να τον τραυματίσει στο πρόσωπο. Ο φοιτητής έχει μεταφερθεί με ασθενοφόρο, έχει ράμματα στο πρόσωπο, ράμματα στο κεφάλι, του λείπουν δόντια τα οποία έσπασαν και βεβαίως έχει χάσει την ακοή του -ελπίζουμε όχι για πάντα- από το ένα αυτί. Αν αυτό το θεωρείτε τάξη, εμείς, ο υπόλοιπος ελληνικός λαός το θεωρούμε βάρβαρη αταξία και πραγματικά σας παρακαλούμε να σταματήσετε να δέρνετε τα παιδιά σας. Τα παιδιά σας είναι στα πανεπιστήμια. Σταματήστε να τα χτυπάτε με αυτόν τον τρόπο.

Επίσης, να πω -και φεύγω με αυτό- ότι ξέρουμε πως είναι σχέδιο της Κυβέρνησής σας να χτυπάτε τα παιδιά σας και τα δικά μας παιδιά και το σχέδιό σας έχει και τίτλο. Ονομάζεται «Σχέδιο Βιβλιοθήκη». Ο τρόπος που θα εγκατασταθούν δυνάμεις των ΜΑΤ μονίμως στις πανεπιστημιακές σχολές έχει τίτλο, παρακρατικό, χιουμοριστικό, σαδιστικό τίτλο, ο οποίος είναι ο τίτλος «Βιβλιοθήκη». Παίζει με τα λόγια, όπως ο κ. Μητσοτάκης έπαιξε με τα λόγια σαδιστικά πάλι προχθές μιλώντας περί ολιστικής αντιμετώπισης της ζωής. Δηλαδή, είπε «Φύγετε λίγο από τα υλικά και δείτε λίγο τα πνευματικά». Πολύ ωραία, αλλά πρέπει να επιβιώσουμε με λίγο φαγητό, πριν δούμε τα πνευματικά και δούμε τη ζωή ολιστικά.

Ευχαριστώ πολύ για την ανοχή, κύριε Πρόεδρε.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα του ΜέΡΑ25)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Γεώργιος Λαμπρούλης): Καλώς.

Θα δώσουμε τον λόγο τώρα στον κ. Αθανάσιο Καββαδά από τη Νέα Δημοκρατία και θα ακολουθήσει ο Κοινοβουλευτικός Εκπρόσωπος του Κομμουνιστικού Κόμματος κ. Καραθανασόπουλος.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΑΜΥΡΑΣ (Υφυπουργός Περιβάλλοντος και Ενέργειας): Κύριε Πρόεδρε, θα μπορούσα να απαντήσω λίγο στον κ. Γρηγοριάδη;

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Γεώργιος Λαμπρούλης): Στο τέλος τώρα, κύριε Υπουργέ. Κάθε φορά...

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΑΜΥΡΑΣ (Υφυπουργός Περιβάλλοντος και Ενέργειας): Κύριε Πρόεδρε, μόνο μία απάντηση θα ήθελα να δώσω.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Γεώργιος Λαμπρούλης): Ορίστε, έχετε τον λόγο για ένα λεπτό, σας παρακαλώ πολύ.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΑΜΥΡΑΣ (Υφυπουργός Περιβάλλοντος και Ενέργειας): Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε. Θα είμαι πολύ σύντομος.

Αγαπητέ κύριε Γρηγοριάδη, αγαπητέ μου Κλέωνα, με όλον τον σεβασμό, την αγάπη και την εκτίμηση που ξέρω ότι είναι αμοιβαία, είπατε κάτι που δεν ισχύει σε σχέση με τη χωροθέτηση εντός περιοχών «NATURA» διαφόρων αναπτυξιακών δραστηριοτήτων.

Πρώτα απ' όλα, αυτός ο νόμος στον οποίο αναφερθήκατε είναι ο νόμος για τις δημόσιες συμβάσεις. Το άρθρο 219 που πήγατε να περιγράψετε, αλλά νομίζω με μία αστοχία, λέει ότι επιτρέπεται ο σχεδιασμός ήπιων αναπτυξιακών έργων δημοσίου ενδιαφέροντος, πρώτα, όμως, θα πρέπει ο επισπεύδων επενδυτής να κάνει την ειδική περιβαλλοντική μελέτη, να την πάει στο Συμβούλιο της Επικρατείας και να βγει σε προεδρικό διάταγμα. Αυτά τα βήματα, η ειδική περιβαλλοντική μελέτη, το Σ.τ.Ε. και το προεδρικό διάταγμα, είναι τα βήματα που επίσης κάνει η συντεταγμένη πολιτεία και ήδη έχουμε βγάλει τρεις ειδικές περιβαλλοντικές μελέτες σε διαβούλευση για τη Θράκη, για την Πελοπόννησο και για την Κρήτη και ετοιμάζουμε να βγάλουμε άλλες πέντε τώρα σε διαβούλευση, έτσι ώστε οι περιοχές «NATURA» να είναι εξοπλισμένες με το υψηλότερο και δυνατό νομοθετικό εργαλείο προστασίας.

Άρα, αυτό που περιγράψατε περνάει μέσα και από το Συμβούλιο της Επικρατείας και από την ειδική περιβαλλοντική μελέτη και από το προεδρικό διάταγμα. Δεν είναι κάτι ανεξέλεγκτο που όποιος θέλει πάει και κάνει ό,τι θέλει στη «NATURA».

Σας ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Γεώργιος Λαμπρούλης): Καλώς, κύριε Υπουργέ.

ΚΛΕΩΝ ΓΡΗΓΟΡΙΑΔΗΣ: Κύριε Πρόεδρε, πρέπει να πω κάτι στον κύριο Υπουργό.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Γεώργιος Λαμπρούλης): Τι ακριβώς θέλετε τώρα, κύριε Γρηγοριάδη;

ΚΛΕΩΝ ΓΡΗΓΟΡΙΑΔΗΣ: Μια κουβέντα, κύριε Πρόεδρε. Θα είχα τελειώσει ήδη.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Γεώργιος Λαμπρούλης): Διευκρινιστικά αναφέρθηκε ο κύριος Υπουργός σ' αυτά που είπατε εσείς.

ΚΛΕΩΝ ΓΡΗΓΟΡΙΑΔΗΣ: Κι εγώ το μόνο που θέλω να τον ρωτήσω είναι το εξής: Αν κατάλαβα καλά, μόλις τώρα είπατε ότι ο ίδιος ο επισπεύδων, ο ίδιος που θα κάνει δηλαδή την παρέμβαση στην περιοχή «NATURA», αυτός θα υποβάλει τη μελέτη. Αυτό είναι λίγο...

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΑΜΥΡΑΣ (Υφυπουργός Περιβάλλοντος και Ενέργειας): Το Σ.τ.Ε., όμως, θα ...

ΚΛΕΩΝ ΓΡΗΓΟΡΙΑΔΗΣ: Θα το πάει στο Συμβούλιο Επικρατείας. Χάθηκε ένας ανεξάρτητος εμπειρογνώμονας; Ο ίδιος ο Λάτσης θα λέει αν θα μας ρυπάνει ή όχι; Αυτό είναι!

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Γεώργιος Λαμπρούλης): Εντάξει, εντάξει.

Τον λόγο έχει τώρα ο κ. Καββαδάς.

Ορίστε, κύριε συνάδελφε, έχετε τον λόγο.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΚΑΒΒΑΔΑΣ: Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

Κύριε Υπουργέ, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, τα μέτρα που μηδενίζει συστηματικά ο κ. Τσίπρας και η Αξιοματική Αντιπολίτευση κράτησαν όρθια την ελληνική κοινωνία μέσα από μια πανδημία και θα την κρατήσουν όρθια και τώρα. Τα μέτρα της Κυβέρνησής θα τη βγάλουν από την κρίση που προκάλεσε ο πόλεμος στην Ουκρανία. Θα τη βγάλουν από την ενεργειακή κρίση και την κρίση της ακρίβειας και θα την οδηγήσουν σε μια νέα εποχή ευημερίας.

Ας πάμε στο νομοσχέδιο. Η κλιματική αλλαγή είναι εδώ και όλοι βιώνουμε τις ολέθριες συνέπειές της. Η καύση ορυκτών καυσίμων που εκλύει διοξείδιο του άνθρακα και άλλα επικίνδυνα

αέρια στην ατμόσφαιρα έχει ανεβάσει τη θερμοκρασία του πλανήτη, φέρνει ακραία καιρικά φαινόμενα, δασικές πυρκαγιές, πλημμύρες. Είναι φαινόμενα που τα έχουμε ζήσει και στη χώρα μας με όλο και μεγαλύτερη ένταση τα τελευταία χρόνια.

Τα επόμενα χρόνια, οι επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής θα γίνουν πιο έντονες και στην Ελλάδα. Σύμφωνα με έρευνα της «ΔΙΑΝΕΟΣΙΣ», η θερμοκρασία μέχρι το 2050 θα αυξηθεί από 2,5 έως 3,4 βαθμούς Κελσίου. Οι μέρες με καύσωνα θα αυξηθούν κατά δεκαπέντε έως είκοσι τον χρόνο και οι βροχοπτώσεις θα μειωθούν μέχρι και 30%. Όλα αυτά επιβάλλουν βιώσιμες πολιτικές στην ενέργεια, στην παραγωγή, στη διαχείριση του περιβάλλοντος και των υδάτινων πόρων.

Συνεπώς, αντιλαμβάνομαστε όλοι την πολυεπίπεδη σημασία που έχει ένας εθνικός κλιματικός νόμος, προκειμένου να αντιμετωπίσουμε τις συνέπειες της κλιματικής αλλαγής, να προωθήσουμε σταδιακά την ενεργειακή μετάβαση για φθηνή και καθαρή ενέργεια και να διασφαλίσουμε την πλήρη και απόλυτη ενεργειακή αυτονομία της χώρας με τη χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.

Η κριτική της Αντιπολίτευσης στην πρώτη Κυβέρνηση που διαμόρφωσε και έφερε στη Βουλή προς ψήφιση έναν εθνικό κλιματικό νόμο εξαντλείται σε μια ρηχή ρητορική που πολλές φορές δείχνει άγνοια. Κάποιοι μιλούν για προτάσεις χωρίς αντίκρισμα που δεν μπορούν να υποστηριχθούν από αντίστοιχους πόρους.

Ισχύει, όμως, ακριβώς το αντίθετο. Πρόκειται για σοβάρές και ρεαλιστικές προτάσεις που συνδέονται με συγκεκριμένες δράσεις. Μέρος τους, μάλιστα, θα χρηματοδοτηθεί και από το Ταμείο Ανάκαμψης που μεγάλο μερίδιο των πόρων του καταυθύνεται ακριβώς σε δράσεις και έργα για την ενεργειακή μετάβαση και την κλιματική ουδετερότητα.

Οι εθνικοί κλιματικοί στόχοι για το 2030 και η μετάβαση σε καθεστώς κλιματικής ουδετερότητας έως το 2050 έχουν συγκεκριμένο περιεχόμενο: Πρώτον, η λειτουργία των λιγνιτικών μονάδων θα έχει διακοπεί έως τις 31 Δεκεμβρίου του 2028, με ρήτρα επανεξέτασης το 2025. Δεύτερον, από το 2030 απαγορεύεται η ταξινόμηση νέων οχημάτων με κινητήρες εσωτερικής καύσης. Τρίτον, από το 2026 όλα τα νέα ταξί σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη και το 1/3 των νέων ενοικιαζόμενων οχημάτων θα πρέπει να είναι ηλεκτροκίνητα. Τέταρτον, από το 2024 το 1/4 των νέων εταιρικών αυτοκινήτων θα πρέπει να είναι αμιγώς ηλεκτρικά ή υβριδικά. Πέμπτον, από το 2025 απαγορεύεται η πώληση και η εγκατάσταση νέων καυστήρων πετρελαίου θέρμανσης. Έκτον, μέχρι τις 31 Μαρτίου του 2023 κάθε δήμος θα πρέπει να υπολογίζει το αποτύπωμα άνθρακα στην επικράτειά του και να διαμορφώνει ετησίως ένα δημοτικό σχέδιο μείωσης εκπομπών.

Έβδομον από το 2025 τα νέα κτήρια που βρίσκονται σε περιοχές με υψηλές πιθανότητες πλημμυρικών φαινομένων ή πυρκαγιάς θα πρέπει να ασφαλιζονται.

Όγδοον, από το 2023 μεσαίες και μεγάλες επιχειρήσεις που ανήκουν σε συγκεκριμένες κατηγορίες θα πρέπει να υποβάλλουν ετήσια έκθεση σχετικά με το αποτύπωμα άνθρακα στη δραστηριότητά τους. Συγκεκριμένα, αφορά επιχειρήσεις εισηγμένες στο χρηματιστήριο, όπως είναι τράπεζες, εταιρείες παροχής ενέργειας, αστικές συγκοινωνίες, εταιρείες ύδρευσης και αποχέτευσης κ.ά.. Παράλληλα, καθιερώνονται προϋπολογισμοί άνθρακα σε επτά παραγωγικούς τομείς: την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας, τις μεταφορές, τη βιομηχανία, τα κτήρια, τα απόβλητα, τις χρήσεις γης και τον πρωτογενή τομέα. Έτσι θα ξέρουμε τις εκπομπές άνθρακα ξεχωριστά για κάθε τομέα, ώστε στη συνέχεια να δώμε πώς θα συμβάλει στους στόχους της μείωσης των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου.

Τέλος, θεσπίζεται αναπτυξιακό στρατηγικό πλαίσιο για τα ελληνικά νησιά που συνδυάζει αναπτυξιακούς και κλιματικούς στόχους.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, θέλω να αναφερθώ σε δύο τροπολογίες που έχουν κατατεθεί:

Κατ' αρχάς δυσκολεύομαι να πιστέψω ότι θα υπάρξουν κόμματα και Βουλευτές που θα καταψηφίσουν την τροπολογία που κατέθεσε η Κυβέρνηση για την επιδότηση των λογαριασμών ρεύματος και τη φορολόγηση των εταιρειών παραγωγής ενέργειας. Πρόκειται για την έκτακτη οικονομική ενίσχυση έως 600 ευρώ

των καταναλωτών ρεύματος, προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι αυξήσεις, την οποία έχει ανακοινώσει ο Πρωθυπουργός. Οι άμεσα ωφελούμενοι είναι φυσικά πρόσωπα με καθαρό οικογενειακό εισόδημα έως 45.000 ευρώ το 2020. Η επιδότηση αφορά στον λογαριασμό κατανάλωσης της κύριας κατοικίας και της κατοικίας των φοιτητών, έχει αναδρομική ισχύ και καλύπτει την περίοδο από την 1^η Δεκεμβρίου του 2021 έως 31 Μαΐου του 2022. Στόχος είναι να αποζημιωθούν οι πολίτες για το μεγαλύτερο μέρος των αυξήσεων που είδαν στους λογαριασμούς του ηλεκτρικού ρεύματος τη συγκεκριμένη περίοδο. Η επιδότηση αντιστοιχεί στο 60% της αύξησης στον λογαριασμό ρεύματος, αφού αφαιρεθούν οι εκπτώσεις που έχουν χορηγήσει οι προμηθευτές και η επιδότηση από το δημόσιο. Επίσης, τα επιπλέον κέρδη των εταιρειών παραγωγής ενέργειας από τον περασμένο Οκτώβριο θα φορολογηθούν με ποσοστό 90%. Είναι δεδομένο ότι η τροπολογία αυτή αποτυπώνει την ισχυρή βούληση της Κυβέρνησης για κοινωνική προστασία, αλλά και κοινωνική δικαιοσύνη.

Τέλος, θα αναφερθώ στο άρθρο 2 της τροπολογίας του Υπουργείου Περιβάλλοντος με γενικό αριθμό 1317. Πριν λίγες μέρες σε αυτή εδώ την Αίθουσα ψηφίσαμε μια διάταξη την οποία ζητούσαμε για λογαριασμό των συμπολιτών μας ώστε να κατοχυρώσουν ιδιοκτησίες που νόμιμα τους ανήκουν. Αναφέρομαι στους δασωμένους αγρούς. Πλέον αναγνωρίστηκε ότι εφόσον μια έκταση εμφανιζόταν ως αγροτική το 1945 ή το 1960, αλλά δασώθηκε αργότερα, δε θα θεωρείται δασική. Η διάταξη αυτή γέννησε ένα ζήτημα: πώς θα μπορέσουν οι ιδιοκτήτες αυτοί να κατοχυρώσουν τις περιουσίες τους χωρίς περιττές γραφειοκρατικές διαδικασίες, αφού μέχρι σήμερα ό,τι είναι δάσος θεωρείται αυτόματα ότι ανήκει στο δημόσιο, ακόμα και χωρίς τίτλους. Κάθε φορά, λοιπόν, που μια έκταση δασωνόταν το δημόσιο τη θεωρούσε δική του και ο πραγματικός ιδιοκτήτης έπρεπε να μπει σε ατελείωτους δικαστικούς αγώνες με μεγάλο κόστος για να μη χάσει την περιουσία του.

Η τροπολογία που κατατέθηκε προστατεύει το ιδιοκτησιακό δικαίωμα των συμπολιτών μας, ακόμα και σε περιπτώσεις που οι υποθέσεις εκκρεμούν δικαστικά. Ορίζει ότι το δημόσιο δε θα μπορεί πλέον να οικειοποιείται ακίνητα που έχουν χαρακτηριστεί ως δάση στους αναρτημένους ή ακόμα και στους κυρωμένους δασικούς χάρτες μόνο και μόνο επειδή κάθε δάσος θεωρείται κατά τεκμήριο δημόσια έκταση. Το τεκμήριο κυριότητας υπέρ του δημοσίου παύει να ισχύει και εφόσον κάποιος ιδιώτης διαθέτει τίτλους κυριότητας επί αυτών των εκτάσεων, πλέον κατοχυρώνει την ιδιοκτησία του. Αυτό είναι το σωστό και το δίκαιο και οφείλω να συγχαρώ την ηγεσία του Υπουργείου Περιβάλλοντος και τον Υπουργό τον κ. Σκρέκα, αλλά και τον Υφυπουργό τον κ. Αμυρά, γι' αυτή τη γενναία απόφαση.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, μετά την αποψινή ψηφοφορία η Ελλάδα θα διαθέτει πλέον έναν εθνικό κλιματικό νόμο με πράσινες πολιτικές όχι στα λόγια αλλά στην πράξη, με σχέδιο και φιλόδοξους στόχους που αποτυπώνουν το μοντέλο διακυβέρνησης, αλλά και το παραγωγικό και αναπτυξιακό μοντέλο των επόμενων χρόνων. Είναι μία από τις κορυφαίες και διακριτές θεσμικές και νομοθετικές μεταρρυθμίσεις της Κυβέρνησης της Νέας Δημοκρατίας και του Κυριάκου Μητσοτάκη.

Σας ευχαριστώ πολύ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Γεώργιος Λαμπρούλης): Και εμείς ευχαριστούμε.

Τον λόγο έχει τώρα ο Κοινοβουλευτικός Εκπρόσωπος του Κομμουνιστικού Κόμματος Ελλάδας κ. Καραθανασόπουλος και μετά ακολουθεί ο κ. Σπανάκης από τη Νέα Δημοκρατία.

Κύριε Καραθανασόπουλε, έχετε τον λόγο.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΚΑΡΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ: Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

Ποια είναι η αναγκαιότητα του σημερινού νομοσχεδίου; Η Κυβέρνηση αλλά και τα άλλα κόμματα, ανεξάρτητα από τη στάση που θα κρατήσουν, λένε ότι εδώ υπάρχει μία πολύ μεγάλη αναγκαιότητα. Ποια; Να προστατεύσουμε το κοινό μας σπίτι, δηλαδή τον πλανήτη. Το είπε πολύ καθαρά ο κύριος Υπουργός λίγο πριν. Αντίστοιχες λογικές εξέφρασαν και οι εκπρόσωποι των άλλων

κομμάτων και του ΣΥΡΙΖΑ και του ΠΑΣΟΚ.

Σας έπιασε, αλήθεια, η αγωνία για την προστασία του πλανήτη; Είναι ειλικρινέστατη αυτή η αγωνία σας; Τότε, γιατί συμμετέχετε στο ΝΑΤΟ, τον ιμπεριαλιστικό οργανισμό που κάνει επεμβάσεις, κάνει πολέμους; Αυτοί οι πόλεμοι δεν καταστρέφουν τον πλανήτη; Δηλαδή, αυτό που γίνεται τώρα στην Ουκρανία τι είναι; Είναι στο πλαίσιο της αντιμετώπισης του θερμοκηπίου, των αερίων ρύπων; Αλήθεια; Μιλάτε σοβαρά, όταν λέτε ότι θέλετε να προστατεύσετε τον πλανήτη και ταυτόχρονα εξοπλίζεστε, στέλνετε στρατιωτικό οπλισμό στην Ουκρανία για να συνεχιστεί ο πόλεμος ή και για να γενικευθεί και να επεκταθεί και σε άλλες περιοχές;

Σε αυτά εδώ αποδεικνύεται η υποκρισία σας, όταν λέτε ότι όλα αυτά τα σχεδιάζετε στη βάση της προστασίας του πλανήτη. Και όχι μόνο η υποκρισία των κυβερνήσεων και των αστικών κομμάτων, αυτών που υπηρετούν δηλαδή τα συμφέροντα της αστικής τάξης, αλλά και μίας σειράς άλλων που καπηλεύονται, που εκμεταλλεύονται τις οικολογικές ευαισθησίες της νεολαίας και του κόσμου.

Αλήθεια, αυτή η εκπρόσωπος των νέων κινημάτων, η Σουηδέζα Γκρέτα Τούνμπεργκ δεν είπε κουβέντα που η χώρα της εντάσσεται στο ΝΑΤΟ και εξοπλίζεται σαν αστακός. Την ίδια τακτική ακολούθησε και η «GREENPEACE», άλλη μεγάλη οργάνωση για την προστασία του περιβάλλοντος, όταν εξελίσσονταν οι επιδρομές στην Γιουγκοσλαβία και γέμισε όλη η Αδριατική με βόμβες απεμπλουτισμένου ουρανού. Αυτές οι βόμβες που έπεφταν τότε ήταν για την προστασία του περιβάλλοντος;

Να, λοιπόν, γιατί μιλάμε για υποκρισία. Προσπαθείτε να αξιοποιήσετε την ευαισθησία του κόσμου για την προστασία του περιβάλλοντος, με σκοπό να κερδίσουν οι επιχειρηματικοί όμιλοι.

Δεύτερο σημείο. Έγινε μία μεγάλη κουβέντα και σήμερα για το ζήτημα, εάν η Κυβέρνηση με την τροπολογία που έφερε φορολογεί τα υπερκέρδη ή όχι. Σε αυτή τη συζήτηση για τα υπερκέρδη, τα ουρανοκατέβατα, βεβαίως, εμείς λέμε να φορολογηθούν όχι μόνο αυτά, αλλά και όλα τα άλλα. Όμως, θεωρούμε ότι είναι και αποπροσανατολιστική και υποκριτική συζήτηση. Γιατί; Γιατί στέκεστε η Νέα Δημοκρατία, η Κυβέρνηση, ο ΣΥΡΙΖΑ, το ΠΑΣΟΚ, απλώς στην κορυφή του παγόβουνου και νομίζετε ότι ο κόσμος δεν καταλαβαίνει ότι κάτω από αυτή την κορυφή υπάρχει και ένα τεράστιο βάρος, το οποίο το σηκώνει στην πλάτη του. Θα απαλλαγεί, δηλαδή, από τα βάρη, εάν κοπεί αυτή η κορυφή του παγόβουνου, όταν έχει να σηκώσει όλο το υπόλοιπο παγόβουνο; Και ποιο είναι αυτό; Μα, είναι το ενεργειακό μείγμα το οποίο δημιουργήσατε ή μάλλον συνδημιουργήσατε. Ένα πανάκριβο ενεργειακό μείγμα συνδημιουργήσατε και η σημερινή Κυβέρνηση αλλά και οι προηγούμενες κυβερνήσεις και έχετε τεράστιες ευθύνες γι' αυτό.

Αυτά είναι τα βάρη που σηκώνει ο λαός, το πολύ ακριβό μείγμα. Και, αλήθεια, πώς δημιουργήσατε αυτό το ακριβό μείγμα; Ποιος το καθόρισε το νέο μείγμα; Το καθόρισαν οι ανάγκες προστασίας του περιβάλλοντος ή το καθόρισαν τα συμφέροντα των αρπακτικών που δραστηριοποιούνται στον τομέα της ενέργειας;

Έτσι, λοιπόν, εμείς λέμε καθαρά ότι υπεύθυνη για το νέο ενεργειακό μείγμα, το οποίο διαμορφώθηκε και στη χώρα μας, είναι η πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την απελευθέρωση της αγοράς ενέργειας και η πράσινη μετάβαση, που για να υπάρξει πράσινη μετάβαση στη χώρα μας, έπρεπε να υπάρξει απολιγνιτοποίηση.

Τι έκαναν, λοιπόν, όλες οι κυβερνήσεις; Και περιόρισαν τη χρήση του λιγνίτη και ταυτόχρονα επιβάρυναν τον λιγνίτη με τα διάφορα τέλη ρύπων, την ίδια στιγμή που έδιναν σκανδαλώδεις επιδοτήσεις στα αρπακτικά των ΑΠΕ. Αλήθεια, για τα υπερκέρδη των τελευταίων είκοσι χρόνων των αρπακτικών των ΑΠΕ θα πείτε κουβέντα; Για όλα αυτά τα οποία τους «μπουκώσατε» είτε ως επιδοτήσεις είτε ως επιβεβαιωμένη στήριξη των τιμών τους θα πείτε τίποτα; Ποιος τα πλήρωσε όλα αυτά; Δεν τα πλήρωσε ο λαός, είτε ως καταναλωτής με το ακριβό ρεύμα είτε ως φορολογούμενος; Δεν υπήρξαν ουρανοκατέβατες αυτές οι επιδοτήσεις.

Και επί της ουσίας, επειδή ένα σύστημα που βασίζεται μόνο στις ΑΠΕ δεν είναι ευσταθές, τι θέλατε να κάνετε; Αντικαταστήσατε τον λιγνίτη με το φυσικό αέριο, ένα ορυκτό καύσιμο εισα-

γόμενο. Οι ιμπεριαλιστικοί ανταγωνισμοί για τον έλεγχο των πηγών απογείωσαν τις τιμές του φυσικού αερίου το προηγούμενο διάστημα και ο πόλεμος τις εκτόξευσε.

Αυτό το μείγμα που βιώνουμε σήμερα δεν είναι κυβερνητική ευθύνη. Το συνδιαμόρφωσε και η κυβέρνηση του ΣΥΡΙΖΑ. Θέλετε, κύριε Τσακαλώτο, να σας θυμίσω τι λέγατε στο Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα το Γενάρη του 2019; Το 2020 η παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από φυσικό αέριο θα είναι ο μεγαλύτερος συντελεστής, το 2025 το ίδιο, το 2030 και το 2035 θα είναι η δεύτερη πηγή παραγωγής. Εννοείτε το φυσικό αέριο το εισαγόμενο, αυτό λέγατε. Για το 2040 λέγατε -σελίδα 270- ότι το 31% της παραγωγής της ηλεκτρικής ενέργειας θα προέρχεται από φυσικό αέριο, πετρέλαιο και τον όποιον άλλον λιγνίτη. Να, λοιπόν, η προστασία και καλά του περιβάλλοντος, η απολιγνιτοποίηση και η απανθρακοποίηση, την οποία λέγατε. Αυτό φαίνεται καθαρά στον πίνακά σας, της σελίδας 270.

Έτσι, λοιπόν, το μείγμα αυτό το καθορίζει το κέρδος και όχι η προστασία του περιβάλλοντος. Αντίθετα, μπορεί να είναι υπεύθυνη και για επιβάρυνση του περιβάλλοντος. Δηλαδή, αναφέρω τα αιολικά πάρκα ως παράγοντα πλημμυρικών φαινομένων στη χώρα μας. Υπάρχουν πάρα πολλά τέτοια παραδείγματα. Για παράδειγμα, συνέβη στην Κεφαλλονιά, γιατί ακριβώς άλλαξε η ροή των νερών, με αποτέλεσμα να δημιουργηθούν πλημμυρικά φαινόμενα. Άλλο παράδειγμα είναι τα φωτοβολταϊκά, όταν τα εγκαθιστάτε σε γη υψηλής παραγωγικότητας, σε βάρος της παραγωγής αγροτικών προϊόντων και της ικανοποίησης των διατροφικών αναγκών.

Εφόσον όμως σας ενδιαφέρει τόσο πολύ το περιβάλλον, τα υδροηλεκτρικά δεν είναι ανανεώσιμες πηγές; Γιατί αυτά δεν τα προωθήτε ούτε η σημερινή Κυβέρνηση ούτε η κυβέρνηση του ΣΥΡΙΖΑ; Επειδή δεν έχουν κέρδη, έχουν τεράστιο κόστος κατασκευής και απόσβεσης. Έχουν όμως πολλαπλή χρησιμότητα, γιατί έχουν χρησιμότητα και στην ευστάθεια του συστήματος, γιατί μπορείτε να έχετε ενέργεια οπότε την χρειάζεσαι, ενώ με τον ήλιο και τον αέρα δεν έχετε ενέργεια οπότε την χρειάζεσαι, αλλά ταυτόχρονα εμπλουτίζουν και τον υδροφόρο ορίζοντα, δηλαδή συμβάλλουν και στην ύδρευση και στην άρδευση. Τώρα έχουμε περιοχές που ερημώνουν στη χώρα μας, λόγω ακριβώς της μη ύπαρξης υδροηλεκτρικών έργων, για να μπορούμε να συγκρατούμε τα επιφανειακά ύδατα και ταυτόχρονα ΤΟΕΒ που καταρρέουν, με αποτέλεσμα να καταστρέφονται οι καλλιέργειες σε μια σειρά από περιοχές της χώρας μας, που είναι πλούσιες, όπως στον Νομό Ηλείας ή στον Νομό Αιτωλοακαρνανίας. Είναι ο πιο πλούσιος νομός σε υδάτινο ποσοστό, αλλά ταυτόχρονα υπάρχει και το Ξηρόμερο, μια ολόκληρη περιοχή η οποία είναι ξερική.

(Στο σημείο αυτό την Προεδρική Έδρα καταλαμβάνει ο Ζ' Αντιπρόεδρος της Βουλής, κ. **ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΑΒΔΕΛΑΣ**)

Να, λοιπόν, γιατί δεν έχετε ενδιαφέρον γι' αυτά. Και πάνω σε αυτά βάλατε τη ρήτρα αναπροσαρμογής. Και ούτε ο ΣΥΡΙΖΑ ούτε το ΠΑΣΟΚ ζητά την κατάργηση της ρήτρας αναπροσαρμογής. Δεν έχετε καν το πολιτικό θάρρος και τώρα που είστε τα κόμματα της Αντιπολίτευσης να ζητήσετε να καταργηθεί η ρήτρα αναπροσαρμογής και λέτε: «Ό,τι πουν τα δικαστήρια». Πετάτε το μπαλάκι αλλού που είναι παράγοντας ανόδου της τιμής.

Το ίδιο και με το Χρηματιστήριο Ενέργειας για να γίνονται τα κερδοσκοπικά παιχνίδια με το ενεργειακό μείγμα. Έτσι, λοιπόν, το κέρδος και η μεγέθυνσή του είναι ο κινητήριο μοχλός για το μείγμα το ενεργειακό και όχι η προστασία του περιβάλλοντος.

Γι' αυτό επιτρέπετε, για παράδειγμα, την καύση απορριμμάτων. Άδεια είχε δώσει και η προηγούμενη κυβέρνηση και για τα απορρίμματα. Ή δεν υπάρχουν ολοκληρωμένα έργα υποδομών για να αντιμετωπίσουν τους κινδύνους από τις πλημμύρες, από τις πυρκαγιές ή από τους σεισμούς;

Και τί λέει η Κυβέρνηση τώρα; Λέει: «Αν θέλεις να σώσεις το σπίτι σου, ασφάλισέ το». Δηλαδή, είναι ατομική ευθύνη αν θα σωθεί το σπίτι σου από πλημμύρα ή από φωτιά σε επικίνδυνες περιοχές.

Και επί της ουσίας τί προμοτοείτε; Το πιο παρασιτικό κομμάτι των καπιταλιστικών επιχειρήσεων, δηλαδή τις ιδιωτικές ασφαλιστικές εταιρείες, οι οποίες κερδίζουν εξαιτίας των βασάνων των λαϊκών στρωμάτων. Αυτό ακριβώς επιδοτείτε. Γι' αυτό ακριβώς,

γιατί δεν θέλετε να προστατέψετε το περιβάλλον, προχωρείτε στην εμπορευματοποίηση του περιβάλλοντος. Ορεινοί όγκοι παραδίδονται έρμαιο στα αρπακτικά της ενέργειας ή στην τουριστική εκμετάλλευση. Τα δάση, οι ακτές, ο αιγιαλός μετατρέπονται σε παράγοντες κερδοφορίας του κεφαλαίου.

Και την τροπολογία, κύριε Υπουργέ, το ΚΚΕ δεν θα την ψηφίσει. Θα ψηφίσουμε «παρών». Γιατί; Γιατί, πρώτον δεν υπάρχει αποπληρωμή του συνόλου των βαρών που σήκωσε ο λαός, απλώς ένα μέρος επιστρέφεται από τα βάρη που φορτώθηκε ο λαός λόγω της ακρίβειας στην ηλεκτρική ενέργεια. Και δεύτερον ποιος το πληρώνει αυτό το μέρος που το αποπληρώνετε; Ο ίδιος ο λαός, παλιός φορολογούμενος, γιατί ένα μεγάλο τμήμα θα βγει από τον κρατικό προϋπολογισμό.

Άρα, λοιπόν, είναι να επιλέξει ο λαός ή θα επιβαρυνθεί ως καταναλωτής ή ως φορολογούμενος. Αυτό του λέτε και αφήνετε στο απυρόβλητο και το πανάκριβο ενεργειακό μείγμα και τη δράση των επιχειρηματικών ομίλων. Ένα ζήτημα, λοιπόν, είναι αυτό. Άρα, είναι μέρος της αποπληρωμής και όχι το σύνολο των απωλειών.

Και δεύτερον, με αυτήν τη φορολόγηση που θέλετε να κάνετε στα κέρδη τα ουρανοκατέβητα κάνετε μια αναδιανομή σε βάρος της παραγωγής ενέργειας από λιγνίτη, ενώ έπρεπε να επιδοτηθεί και προς όφελος της παραγωγής ενέργειας από φυσικό αέριο, γιατί η ΔΕΗ είναι αυτή που θα υποστεί το μεγαλύτερο βάρος, γιατί το μεγαλύτερο τμήμα της παραγωγής της ηλεκτρικής ενέργειας της ΔΕΗ είναι από τον λιγνίτη. Άρα, λοιπόν, αυτόν επιβαρύνετε, επιβαρύνετε τη χρήση λιγνίτη αντί να την επιβραβεύετε, γιατί είναι ένα καύσιμο που θα μπορούσε να στηρίξει ένα φτηνό, ενεργειακό μείγμα.

Η επόμενη μέρα θα είναι ακόμη πιο επώδυνη, γιατί θα έχουμε πιο ακριβό ενεργειακό μείγμα, επιτάχυνση των ΑΠΕ, αντικατάσταση του ρωσικού φυσικού αερίου από το υδροποιημένο αμερικανικό LNG, που είναι πολύ πιο ακριβό για να κερδίζουν οι εφοπλιστές και, μάλιστα, δεν θα μπορέσουν να το αποπληρώσουν, γι' αυτό θα υπάρχουν και ελλείψεις.

Και βγαίνει η Κομισιόν και φτιάχνει διάφορα σχέδια, όπως να μπουν κόφτες στα κλιματιστικά, ή να μην χρησιμοποιούμε πολύ ζεστό νερό ή τις Κυριακές να μην κυκλοφορούν τα αυτοκίνητα. Το 2022 όλα αυτά, σε μια περίοδο που η τεχνολογία έχει εκτοξευθεί και θα μπορούσε να έχει ικανοποιηθεί το σύνολο των σύγχρονων αναγκών των λαών όχι μόνο της χώρας μας και σε ευρωπαϊκό επίπεδο και σε παγκόσμιο επίπεδο.

Και αυτές οι ελλείψεις αποτελούν έναν επιπρόσθετο παράγοντα ανόδου της τιμής. Και αυτό επιβεβαιώνει γιατί εμείς είμαστε αντίθετοι σε αυτήν τη λογική της πράσινης μετάβασης. Διότι αυτή ακριβώς η πράσινη μετάβαση θα διευρύνει ακόμη περισσότερο την ψαλίδα ανάμεσα στις υπαρκτές δυνατότητες και στο επίπεδο ικανοποίησης των λαϊκών αναγκών, γιατί τα πράσινα εμπορεύματα θα είναι πολύ πιο ακριβά και απλησίαστα για τα λαϊκά στρώματα, γιατί η πράσινη μετάβαση δεν έγινε με φορμή την προστασία του περιβάλλοντος, αλλά επί της ουσίας αποτέλεσε την μοναδική διέξοδο για να μπορέσουν να επενδυθούν τα υπερσυσσωρευμένα κεφάλαια και μάλιστα με τέτοιο τρόπο, ούτως ώστε να παρέχουν μεγέθυνση των κερδών τους.

Και από αυτήν την άποψη, λοιπόν, εμείς το λέμε καθαρά ότι μέσα από αυτήν τη διαδικασία -και το επιβεβαιώνει αυτό το γεγονός ότι οι μεγάλες τράπεζες αποτελούν τον κύριο χρηματοδότη των ΑΠΕ και ταυτόχρονα οι εταιρείες που δραστηριοποιούνται στην εξόρυξη υδρογονανθράκων- ένα μεγάλο πακέτο των νέων επενδύσεων πηγαίνει στις ΑΠΕ. Όλοι αυτοί, τα κέρδη τους σκέφτονται και όχι την προστασία του πλανήτη.

Έτσι, λοιπόν, επειδή ακριβώς θα διευρυνθεί ακόμη περισσότερο η ψαλίδα, εμείς λέμε ότι στις σημερινές συνθήκες χρειάζονται άμεσα μέτρα ανακούφισης του λαού. Και αυτά τα άμεσα μέτρα ανακούφισης του λαού θα προέλθουν αν πάμε κόντρα στις επιλογές που εξυπηρετούν τις πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τις ανάγκες του κεφαλαίου.

Και τι σημαίνει αυτό; Κατάργηση της έμμεσης φορολογίας και των ειδικών φόρων. Κατάργηση του χρηματιστηρίου ενέργειας και της ρήτρας αναπροσαρμογής. Ο λιγνίτης βασικό καύσιμο για το νέο ενεργειακό μείγμα με κατάργηση της ρήτρας των τελών

του θερμοκηπίου και αποδέσμευση της χώρας μας από τις κυρώσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης απέναντι στη Ρωσία. Αυτό μπορεί να αποτελέσει ένα πακέτο που θα ανακουφίσει τον κόσμο επί της ουσίας.

Δεν φτάνει, όμως, μόνο αυτό για να απαντήσει στη μεγάλη αντίφαση πώς στη χώρα μας, ενώ υπάρχουν τεράστιες δυνατότητες για να παράγεται ηλεκτρική ενέργεια, πηγές πάρα πολλές και ανανεώσιμες και ορυκτές, ενώ υπάρχουν όλες αυτές οι πηγές, πώς λοιπόν χρειάζεται να αυξηθεί ακόμη περισσότερο η ενεργειακή εξάρτηση και να έχουμε ένα πολύ ακριβό μείγμα ενεργειακό;

Αυτήν, λοιπόν, την αντίφαση την λύνει μόνο η πρόταση του ΚΚΕ, κοινωνικοποίηση των πηγών, αλλά και των μέσων παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας για να μπορέσουν ακριβώς σχεδιασμένα να αξιοποιηθούν όλες οι πηγές, ανανεώσιμες, υδροηλεκτρικά, λιγνίτης, υδρογονάνθρακες, για να υπάρχει φθηνή ενέργεια για τον λαό και τις ανάγκες της παραγωγής, μια παραγωγή που θα έχει στο επίκεντρό της την ικανοποίηση των αναγκών και όχι το κέρδος του κεφαλαίου. Και αυτό ταυτόχρονα θα μπορεί να προστατέψει το περιβάλλον. Γιατί; Διότι ακριβώς θα καταργηθεί ο βασικός εχθρός της προστασίας του περιβάλλοντος που είναι η εμπορευματοποίηση.

Από αυτήν την άποψη, λοιπόν, κύριε Πρόεδρε -και ευχαριστώ και για την ανοχή- το Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδας επαναλαμβάνει ότι θα καταψηφίσει το νομοσχέδιο αυτό, γιατί κινείται σε βάρος της ικανοποίησης των λαϊκών αναγκών.

Σας ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Απόστολος Αβδελάς): Ευχαριστούμε, κύριε Καραθανασόπουλε.

Θα δώσω τον λόγο στον κύριο Υπουργό για τις νομοτεχνικές και για τις τροπολογίες.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΚΡΕΚΑΣ (Υπουργός Περιβάλλοντος και Ενέργειας): Κύριε Πρόεδρε, θα ήθελα να καταθέσω κάποιες νομοτεχνικές βελτιώσεις.

Επίσης, έχουμε καταθέσει από χθες δύο τροπολογίες την 1317/99 και την 1318/100.

Στην πρώτη τροπολογία με τη νομοτεχνική αποσύρουμε το άρθρο 1. Το άρθρο 2 αφορά τις διαδικασίες ενώπιον του Εθνικού Κτηματολογίου προς αποφυγή χρονοβόρων δικαστικών διενέξεων, τα ιδιοκτησιακά δικαιώματα των ιδιωτών που διαθέτουν τίτλους κυριότητας σε αγρούς που δασώθηκαν και επιλύουμε έτσι το πρόβλημα που αφορά ένα μεγάλο αριθμό αγρών που διασώθηκαν σε όλη τη χώρα πλήττοντας ιδιοκτησιακά δικαιώματα ιδιωτών που διαθέτουν νόμιμους, όμως, τίτλους κυριότητας και είχαν αγροτικό χαρακτήρα πριν, δασώθηκαν αργότερα.

Το άρθρο 3 και το άρθρο 4 είναι δύο άρθρα που αφορούν την απορρόφηση και την μεταφορά των δασικών υπηρεσιών από το Υπουργείο Εσωτερικών στο Υπουργείο Ενέργειας και Περιβάλλοντος. Είναι μία τεράστια μεταρρύθμιση, η οποία έλαβε χώρα χωρίς τυμπανοκρουσίες. Με αυτόν τον τρόπο έχουμε επιτέλους στην Ελλάδα μετά από είκοσι έξι χρόνια μια καθετοποιημένη δασική υπηρεσία κάτω από τη Γενική Διεύθυνση Δασών του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας και κάτω από την Γενική Γραμματεία Δασών, την οποία δημιουργήσαμε. Με αυτόν τον τρόπο πετυχαίνουμε την πολύ καλύτερη αποτελεσματικότητα της λειτουργίας και βεβαίως, θα μπορέσουμε να προστατέψουμε και να προνοήσουμε για τα δασικά μας οικοσυστήματα, τα οποία απειλούνται βεβαίως από την κλιματική αλλαγή.

Με το άρθρο 5 προστίθενται, επιπλέον, διοικητικές κυρώσεις για ορισμένες κατηγορίες παραβάσεων που δεν είχαν προβλεφθεί σχετικά με τη διαχείριση αποβλήτων. Συγκεκριμένα προβλέπεται διοικητικό πρόστιμο για τη μη καταβολή στο συμβεβλημένο σύστημα εναλλακτικής διαχείρισης από υπόχρεους των χρηματικών εισφορών που έχουν εγκριθεί από τον ΕΟΑΝ, αυστηρότερες κυρώσεις σε περίπτωση διανομής κερδών από τον φορέα συστήματος εναλλακτικής διαχείρισης του μετόχου στους εταίρους του σε περίπτωση ουσιαστικής απόκλισης από το επιχειρησιακό σχέδιο ή μη εφαρμογής του όρου έγκρισής του.

Στο άρθρο 6 προβλέπεται επιπλέον η συμμετοχή της Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης, των ΟΤΑ Α' Βαθμού, των συστημάτων εναλλακτικής διαχείρισης και των φορέων διαχείρισης

αποβλήτων στην εναλλακτική διαχείριση των δημοτικών αποβλήτων συσκευασιών.

Στην τροπολογία 1318/100, το άρθρο 1 αφορά την οικονομική ενίσχυση στην οποία προχωρούμε, για όλα τα νοικοκυριά, τις πρώτες κατοικίες, καθώς επιστρέφουμε το 60% του αυξημένου κόστους ηλεκτρικής ενέργειας που πλήρωσαν από τον προηγούμενο Δεκέμβριο μέχρι και τέλος Μαΐου. Αυτά είναι πέρα και πάνω από τις επιδοτήσεις. Τα εξήγησα πολύ καλά στην ομιλία μου. Και η αναδρομική ενίσχυση κυμαίνεται από 30 ως 600 ευρώ και καλύπτεται το 60% της αύξησης στους λογαριασμούς ηλεκτρικής ενέργειας.

Το άρθρο 2 αφορά τη φορολόγηση των υπερεσόδων, των υπερκερδών, όπως λέγεται, του 50% της διαφοράς που προκύπτει στην παραγωγική δραστηριότητα μιας καθετοποιημένης εταιρείας ηλεκτροπαραγωγής στον κλάδο της παραγωγής, δηλαδή στη δραστηριότητα της παραγωγής, σε σχέση με τα προ κρίσης επίπεδα. Τη διαφορά αυτή, τη θετική, τη φορολογούμε με 90%, αφαιρώντας βεβαίως τις εκπτώσεις οι οποίες έχουν εφαρμοστεί σε ειδικά τιμολόγια, όπως είναι τα αγροτικά και άλλα.

Στο άρθρο 3, με κοινή απόφαση -κάτι πολύ σημαντικό- του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας και του Υπουργού Οικονομικών, προβλέπεται το Ταμείο Ενεργειακής Μετάβασης να μπορεί να χρηματοδοτηθεί από το υπερπλεόνασμα του λογαριασμού ΥΚΩ, των Υπηρεσιών Κοινής Ωφελείας, το οποίο δημιουργείται, αν δημιουργείται. Και επίσης δίνεται η δυνατότητα να χρησιμοποιήσουμε χρήματα, να αξιοποιήσουμε πόρους από το Ταμείο Ενεργειακής Μετάβασης για την αντικατάσταση παλιών ενεργοβόρων συσκευών, που πάνε για ανακύκλωση, με καινούργιες, πιο σύγχρονες και να στηρίξουμε την εξοικονόμηση στα νοικοκυριά.

Στο άρθρο 4 προβλέπεται ότι το Τεχνικό Επιμελητήριο μπορεί να ορίζεται ως φορέας υλοποίησης δράσεων και προγραμμάτων εξοικονόμησης ενέργειας και υδάτων ή για ψηφιακές δράσεις του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας.

Σας ευχαριστώ.

(Στο σημείο αυτό ο Υπουργός Περιβάλλοντος και Ενέργειας κ. Κωνσταντίνος Σκρέκας καταθέτει για τα Πρακτικά τις προαναφερθείσες νομοτεχνικές βελτιώσεις, οι οποίες έχουν ως εξής:

ΝΟΜΟΤΕΧΝΙΚΕΣ ΒΕΛΤΙΩΣΕΙΣ¹

στο σχέδιο νόμου «Εθνικός Κλιματικός Νόμος – Μετάβαση στην κλιματική ουδετερότητα και προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή»

1. Ο τίτλος του σχεδίου νόμου τρέπεται «Εθνικός Κλιματικός Νόμος – Μετάβαση στην κλιματική ουδετερότητα και προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, επείγουσες διατάξεις για την αντιμετώπιση της ενεργειακής κρίσης και την προστασία του περιβάλλοντος».
2. Στον πίνακα περιεχομένων το Κεφάλαιο «Ζ'» αναριθμείται σε «ΣΤ'».
3. Στον πίνακα περιεχομένων και στο σώμα του, το υφιστάμενο σχέδιο νόμου τίθεται, ως Μέρος Α' με τίτλο «Εθνικός Κλιματικός Νόμος – Μετάβαση στην κλιματική ουδετερότητα και προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή».
4. Στον πίνακα περιεχομένων και στο σώμα του σχεδίου νόμου οι υπ' αρ. 1317/99/24.5.2022 και 1318/100/24.5.2022 τροπολογίες του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας, ενσωματώνονται ως Μέρος Β' με τίτλο «Διατάξεις για την αντιμετώπιση της ενεργειακής κρίσης, την προστασία των δασών και τη διαχείριση αποβλήτων», στο οποίο η υπ' αρ. 1318/100/24.5.2022 τροπολογία τοποθετείται ως Κεφάλαιο Α' με τίτλο «Διατάξεις για την αντιμετώπιση της ενεργειακής κρίσης» και η υπ' αρ. 1317/99/24.5.2022 τροπολογία ως Κεφάλαιο Β' με τίτλο «Διατάξεις για την προστασία των δασών και τη διαχείριση αποβλήτων».
5. Στον πίνακα περιεχομένων και στο σώμα του σχεδίου νόμου το άρθρο περί έναρξης ισχύος, τοποθετείται ως Μέρος Γ' με τίτλο «ΕΝΑΡΞΗ ΙΣΧΥΟΣ».
6. Στο πρώτο εδάφιο της παρ. 2 του άρθρου 7, μετά τη φράση «Πράξης Υπουργικού Συμβουλίου (Α' 147)» προστίθεται η φράση «μετά από ανάλυση οικονομικών και κοινωνικών συνεπειών».
7. Στο τέλος του εδαφίου που ακολουθεί μετά την περ. β της παρ. 2 του άρθρου 7, μετά την λέξη «Ουδετερότητα» προστίθενται οι λέξεις «, μετά από ενημέρωση της Βουλής από τον Υπουργό Περιβάλλοντος και Ενέργειας, σύμφωνα με τα ειδικότερα προβλεπόμενα στον κανονισμό της Βουλής».
8. Στο εισαγωγικό εδάφιο της παρ. 3 του άρθρου 10 η φράση «πέραν των προβλεπόμενων στο άρθρο 23» καταργείται.
9. Στην περ. β' της παρ. 3 του άρθρου 10, μετά τις λέξεις «πράσινων υποδομών», προστίθενται οι λέξεις «και την αξιοποίηση λύσεων βασισμένων στη φύση».
10. Στην παρ. 2 του άρθρου 11, η λέξη «Εθνικό» αντικαθίσταται από τη λέξη «Εθνικού».
11. Στο πρώτο εδάφιο της παρ. 3 του άρθρου 17, η λέξη «υφιστάμενη» αντικαθίσταται από τη λέξη «υφιστάμενα».
12. α) Στο εισαγωγικό εδάφιο της παρ. 1 του άρθρου 21, πριν τη φράση «με σκοπό» προστίθεται η φράση «, λαμβάνοντας υπόψιν την Εθνική Στρατηγική του άρθρου 4 του ν. 4832/2021 (Α' 172)».
- β) Στην περ. η' της παρ. 1 του άρθρου 21 μετά τη φράση «λιμενικές υπηρεσίες» προστίθεται η φράση «, σε συμμόρφωση με την Εθνική Στρατηγική του άρθρου 4 του ν. 4832/2021».
- γ) Στο τρίτο εδάφιο της παρ. 2 του άρθρου 21 μετά τη φράση «Πράσινο Ταμείο» προστίθεται η φράση «τα χρηματοδοτικά εργαλεία του Κεφαλαίου Γ του Τμήματος Ι του ν. 4832/2021 και ιδίως, του άρθρου 6 αυτού».
13. Το άρθρο 23 και η παρ. 16 του άρθρου 34 αποσύρονται και επέρχονται οι αντίστοιχες αναριθμήσεις των άρθρων και των σχετικών παραπομπών.

14. Στην αρχή της παρ. 4 του άρθρου 24 η φράση «Στην αξιολόγηση επενδυτικών προτάσεων από το Δημόσιο λαμβάνονται υπόψη ο Κανονισμός 2020/852/ΕΕ και οι σχετικές κατ' εξουσιοδότηση πράξεις. Για τις βιομηχανικές εγκαταστάσεις» αντικαθίσταται από τη φράση «Στην αξιολόγηση επενδυτικών προτάσεων από το Δημόσιο λαμβάνονται υπόψη: α) ο Κανονισμός 2020/852/ΕΕ και οι σχετικές κατ' εξουσιοδότηση πράξεις, και β) για τις βιομηχανικές εγκαταστάσεις», και μετά την αναφορά «(L 59)» καταργείται η φράση «και στην αξιολόγηση επενδυτικών προτάσεων από το Δημόσιο».

15. Στην αρχή της πρώτης παραγράφου του άρθρου 27 τίθεται ο αριθμός «1».

16. Στην περ. στ' της παρ. 2 του άρθρου 30 διαγράφεται η φράση «της ετήσιας έκθεσης προόδου για θέματα κλιματικής αλλαγής, την πορεία εκτέλεσης των τομεακών προϋπολογισμών άνθρακα, καθώς και», και μετά τη φράση «προτάσεων για», προστίθεται η λέξη «την».

17. Στην περ. ζ' της παρ. 2 του άρθρου 30 η φράση « την εισήγηση» αντικαθίσταται από τη λέξη «τη γνωμοδότηση».

18. Στην παρ. 2 του άρθρου 34 του σχεδίου νόμου η λέξη «δύνανται» αντικαθίσταται από τη λέξη «δύνανται».

19. Στην παρ. 5 του άρθρου 34, αντικαθίσταται η λέξη «Σχέδιο» με τη λέξη «Σχεδίου».

20. Το τελευταίο εδάφιο της παρ. 10 του άρθρου 34 διαγράφεται.

21. Στο τέλος της περ. α) της παρ. 11 του άρθρου 34, η φράση «καθώς και την» αντικαθίσταται με τη φράση «ο τρόπος πιστοποίησής τους, καθώς και η».

22. Στην παρ. 13 του άρθρου 34, μετά τη φράση «η μέθοδος υπολογισμού των εκπομπών» διαγράφεται η φράση «αερίων του θερμοκηπίου»

23. Στην παρ. 15 του άρθρου 34 η αναφορά «Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς» αντικαθίσταται από την αναφορά «Εταιρικό Σύμφωνο Περιφερειακής Ανάπτυξης».

24. Στην αρχή του άρθρου 37 η φράση «Το παρόν» αντικαθίσταται από τη φράση «Ο παρών».

25. Στην παρ. 2 του άρθρου 2 της υπ' αρ. 1317/99/24.5.2022 τροπολογίας του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας, μετά την παρένθεση «(Α' 275)» προστίθεται φράση «, καθώς και από ασκηθέντα ένδικα μέσα επί αποφάσεων τέτοιων αγωγών και αιτήσεων»,.

Αθήνα, 26 Μαΐου 2022

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΚΡΕΚΑΣ

ΝΟΜΟΤΕΧΝΙΚΕΣ ΒΕΛΤΙΩΣΕΙΣ II

στο σχέδιο νόμου «Εθνικός Κλιματικός Νόμος – Μετάβαση στην κλιματική ουδετερότητα και προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή»

1. Στην περ. α) της παρ. 2 του άρθρου 7 η αναφορά «στο άρθρο 27» αντικαθίσταται από την αναφορά «στο άρθρο 26».
2. Στην περ. β) της παρ. 2 του άρθρου 7 η αναφορά «του άρθρου 30» αντικαθίσταται από την αναφορά «του άρθρου 29».
3. Στο πρώτο εδάφιο της παρ. 1 του άρθρου 8 η αναφορά «του άρθρου 28» αντικαθίσταται από την αναφορά «του άρθρου 27» και η αναφορά του δευτέρου εδαφίου «το άρθρο 27» αντικαθίσταται από την αναφορά «το άρθρο 26».
4. Στην περ. α) της παρ. 1 του άρθρου 9 η αναφορά «του άρθρου 26» αντικαθίσταται από την αναφορά «του άρθρου 25».
5. Στην περ. γ) της παρ. 1 του άρθρου 9 η αναφορά «του άρθρου 30» αντικαθίσταται από την αναφορά «του άρθρου 29».
6. Στο εισαγωγικό εδάφιο της παρ. 1 του άρθρου 10 η αναφορά «των άρθρων 11 έως 25» αντικαθίσταται από την αναφορά «των άρθρων 11 έως 24».
7. Στο δεύτερο εδάφιο της παρ. 1 του άρθρου 12 η αναφορά στην «παρ. 4 του άρθρου 34» αντικαθίσταται από την αναφορά «στην παρ. 4 του άρθρου 33».
8. Στο πέμπτο εδάφιο της παρ. 2 του άρθρου 17 η αναφορά στην «παρ. 6 του άρθρου 34» αντικαθίσταται από την αναφορά «στην παρ. 4 του άρθρου 33».
9. Στην παρ. 7 του άρθρου 17 η αναφορά «το άρθρο 28» αντικαθίσταται από την αναφορά «το άρθρο 27».
10. Στο τέλος της παρ. 3 του άρθρου 19 η αναφορά «της παρ. 11 του άρθρου 34» αντικαθίσταται από την αναφορά «της παρ. 11 του άρθρου 33».
11. Στο πρώτο εδάφιο της περ. β παρ. 3 του άρθρου 21 η αναφορά «παρ. 14 του άρθρου 34» αντικαθίσταται από την αναφορά «παρ. 14 του άρθρου 33».
12. Στο πρώτο εδάφιο της περ. γ παρ. 3 του άρθρου 21 η αναφορά στην «παρ. 14 του άρθρου 34» αντικαθίσταται από την αναφορά «στην παρ. 14 του άρθρου 33».
13. Στο πρώτο εδάφιο του άρθρου 27 η αναφορά «του άρθρου 28» αντικαθίσταται από την αναφορά «του άρθρου 27».
14. Στην περ. στ) της παρ. 1 του άρθρου 28 η αναφορά «στο άρθρο 24» αντικαθίσταται από την αναφορά «στο άρθρο 23».
15. Στο πρώτο εδάφιο της παρ. 2 του άρθρου 28 η αναφορά «του άρθρου 27» αντικαθίσταται από τη φράση «του άρθρου 26».

16. Στην περ. α του άρθρου 31 η αναφορά «την παρ. 2 του άρθρου 24» αντικαθίσταται από την αναφορά «την παρ. 2 του άρθρου 23».

17. Στο δεύτερο εδάφιο της παρ. 1 του άρθρου 34 η αναφορά «του άρθρου 28» αντικαθίσταται από την αναφορά «του άρθρου 27».

18. Στην παρ. 17 του άρθρου 34 οι αναφορές «του άρθρου 26» αντικαθίστανται από τις αναφορές «του άρθρου 25».

19. Στην παρ. 18 του άρθρου 34 η αναφορά «του άρθρου 28» αντικαθίσταται από την αναφορά «του άρθρου 27».

20. Το άρθρο 1 της υπ' αρ. 1317/99/24.5.2022 τροπολογίας του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας αποσύρεται και λαμβάνει χώρα η σχετική αναρίθμηση των άρθρων.

21. Στην περ. α) της παρ. 1 του άρθρου 2 της υπ' αρ. 1318/100/24.5.2022 τροπολογίας του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας, μετά τη φράση «από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (Α.Π.Ε.)» προστίθενται οι λέξεις «ή Συμπαραγωγής Ηλεκτρισμού - Θερμότητας Υψηλής Απόδοσης (Σ.Η.Θ.Υ.Α.)»

22. Στο τελευταίο εδάφιο της παρ. 1 του άρθρου 2 της υπ' αρ. 1318/100/24.5.2022 τροπολογίας του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας, η φράση «Συμπαραγωγή Ηλεκτρισμού - Θερμότητας Υψηλής Απόδοσης (Σ.Η.Θ.Υ.Α.)» αντικαθίσταται από τη συντομογραφία «Σ.Η.Θ.Υ.Α.».

23. Στο τελευταίο εδάφιο της περ γ) της παρ. 2 του άρθρου 2 της υπ' αρ. 1318/100/24.5.2022 τροπολογίας του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας, μετά την φράση «λαμβάνονται υπόψη» διαγράφεται η λέξη «μόνο», μετά τη φράση «εκπτώσεις που χορηγούνται» προστίθεται η φράση «από τους προμηθευτές» και στο τέλος του εδαφίου προστίθεται φράση «συμπεριλαμβανομένων εκπτώσεων συνέπειας ως προς την εξόφληση των λογαριασμών κατανάλωσης. Οι εκπτώσεις του προηγούμενου εδαφίου και το ύψος αυτών, που λαμβάνονται υπόψη, καθορίζονται ειδικότερα με την κοινή απόφαση της παρ. 7,».

Αθήνα, 26 Μαΐου 2022

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΚΡΕΚΑΣ

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Απόστολος Αβδελάς): Εμείς ευχαριστούμε, κύριε Υπουργέ.

Οι τροπολογίες με αριθμό 1319 και 1320 απορρίπτονται;

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΚΡΕΚΑΣ (Υπουργός Περιβάλλοντος και Ενέργειας): Ναι.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Απόστολος Αβδελάς): Ευχαριστώ.

Ο Υπουργός αποσύρει το άρθρο 2 από την πρώτη.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΚΡΕΚΑΣ (Υπουργός Περιβάλλοντος και Ενέργειας): Αποσύρω το άρθρο 1 από την πρώτη.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Απόστολος Αβδελάς): Τον λόγο έχει ο κ. Βασιλείος - Πέτρος Σπανακής από τη Νέα Δημοκρατία.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ - ΠΕΤΡΟΣ ΣΠΑΝΑΚΗΣ: Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, το νομοσχέδιο του Υπουργείου Περιβάλλοντος και η συζήτηση που κάνουμε σήμερα αφορά πρωτίστως τις μελλοντικές γενιές. Αφορά τα παιδιά μας στα οποία οφείλουμε να διασφαλίσουμε ένα βιώσιμο μέλλον.

Η χώρα μας, με την ψήφιση του νομοσχεδίου αυτού, αποκτά τον πρώτο της εθνικό κλιματικό νόμο. Υλοποιούμε έτσι μία ακόμη προεκλογική μας δέσμευση. Με τον νόμο αυτόν θεσπίζεται το πλαίσιο για τον σταδιακό μετριασμό των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή και την επίτευξη κλιματικής ουδετερότητας έως το 2050.

Με το νέο αυτό πλαίσιο θα περιοριστεί η εξάρτηση της χώρας μας από την εισαγωγή ορυκτών καυσίμων, κάτι που αποτελεί σήμερα βασικό θέμα συζήτησης σε ολόκληρη την Ευρώπη λόγω της ρωσικής εισβολής στην Ουκρανία. Θα υπάρξει επίσης προσέλκυση νέων επενδύσεων στους τομείς των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, της ηλεκτροκίνησης, της αποθήκευσης ηλιακής ενέργειας, του πράσινου υδρογόνου, επενδύσεις σημαντικές για τη χώρα μας οι οποίες θα συμβάλουν στη μακροπρόθεσμη ανάπτυξη και την ενεργειακή ανταγωνιστικότητα της χώρας μας.

Ο κλιματικός νόμος θέτει έναν οδικό χάρτη και τους στόχους, προκειμένου να μετριαστούν οι εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου και να επιτύχουμε το καθεστώς της κλιματικής ουδετερότητας έως το 2050. Για να επιτευχθούν όμως οι στόχοι αυτοί λαμβάνονται συγκεκριμένα, στοχευμένα μέτρα, όπως η διακοπή λειτουργίας όλων των λιγνιτικών μονάδων το αργότερο έως 31 Δεκεμβρίου του 2028, με προϋπόθεση τη διασφάλιση της επάρκειας ισχύος και την ασφάλεια εφοδιασμού.

Λαμβάνονται μέτρα όπως αυτό της ενίσχυσης της ηλεκτροκίνησης, μέτρα για τη μείωση εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου στα κτήρια, μέτρα μείωσης των εκπομπών από επιχειρήσεις, μέτρα μείωσης των εκπομπών στα νησιά μας. Έχουμε επίσης την εκπόνηση από τους δήμους από το 2024 δημοτικών σχεδίων μείωσης εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα, με στόχο τη μείωση τους κατά τουλάχιστον 10% για το 2025 και 30% το 2030 σε σύγκριση με το 2019.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, με τον εθνικό κλιματικό νόμο εισάγονται τολμηρές λύσεις, γιατί η κλιματική κρίση επιβάλλει πλέον μία δραστικά διαφορετική αντιμετώπιση. Όπως έχει πει και ο Πρωθυπουργός, η κλιματική κρίση είναι εδώ και μας υποδεικνύει πως όλα πρέπει να αλλάξουν, από την οικονομία έως τη λειτουργία του κράτους και την καθημερινότητα. Να θυμίσω ότι ο Κυριάκος Μητσοτάκης έχει εδώ και πολύ καιρό καταστήσει το θέμα της προστασίας του περιβάλλοντος εθνική προτεραιότητα και αυτός ο νόμος που φέρνουμε και ψηφίζουμε σήμερα είναι, όπως είπα, υλοποίηση προεκλογικής μας δέσμευσης και δείχνει για άλλη μια φορά τη συνέπεια λόγων και έργων της Κυβέρνησης της Νέας Δημοκρατίας.

Έρχονται, λοιπόν, αλλαγές για την προστασία του περιβάλλοντος και φυσικά της ζωής των ανθρώπων και των ζώων. Αναφέρω μερικά ενδεικτικά παραδείγματα των αλλαγών που φέρνει ο νέος νόμος.

Από το 2026, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, υποχρεωτικά σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη όλα τα νέα ταξί και το ένα τρίτο των ενοικιαζόμενων αυτοκινήτων θα είναι ηλεκτροκίνητα, ενώ από το 2030 απαγορεύεται η ταξινόμηση νέων οχημάτων με κινητήρες εσωτερικής καύσης υπό την αίρεση της ευρωπαϊκής νομοθεσίας.

Όσον αφορά τα κτήρια, απαγορεύεται από το 2025 η πώληση και εγκατάσταση καυστήρων πετρελαίου θέρμανσης και από το 2030 γίνεται υποχρεωτική η χρήση πετρελαίου θέρμανσης το

οποίο θα είναι αναμεμιγμένο με βιοκαύσιμα σε ποσοστό 30%. Για οικοδομικές άδειες σε βιομηχανίες, αποθήκες κ.λπ., που υποβάλλονται από την 1^η Ιανουαρίου του 2023, δηλαδή μετά από λίγους μήνες, καθίσταται υποχρεωτική η τοποθέτηση συστημάτων παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από φωτοβολταϊκά ή θερμικά ηλιακά συστήματα σε ποσοστό που αντιστοιχεί τουλάχιστον στο 30% της κάλυψης.

Έμφαση δίνεται στη συμμετοχή του κοινού, με τη σύσταση στο Υπουργείο Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας Εθνικού Παρατηρητηρίου για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή και τη δημιουργία διαδικτυακού τόπου κλιματικού διαλόγου. Στόχος των παραπάνω είναι μεταξύ άλλων η ενημέρωση, η ευαισθητοποίηση της ελληνικής κοινωνίας για τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής και η ενεργοποίηση των πολιτών σε αυτή την προσπάθεια.

Με το νομοσχέδιο αυτό συστήνεται επίσης Εθνικό Συμβούλιο για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή και καθορίζεται το πλαίσιο για τη διεθνή συνεργασία σε θέματα κλιματικής αλλαγής.

Αυτές είναι μερικές από τις σημαντικές αλλαγές που θα φέρει ο νέος κλιματικός νόμος, τις οποίες πρέπει να υιοθετήσουμε άμεσα πριν η κλιματική αλλαγή γίνει μία μη αναστρέψιμη υπόθεση. Έχουμε την υποχρέωση να παραδώσουμε στα παιδιά μας ένα περιβάλλον το οποίο δεν θα είναι χειρότερο από αυτό το οποίο παραλάβαμε εμείς από τους γονείς μας.

Με το νομοσχέδιο αυτό έρχεται και μία πολύ σημαντική τροπολογία, στην οποία θα ήθελα να σταθώ. Είναι η τροπολογία για την επιδότηση των λογαριασμών ρεύματος και τη φορολόγηση των ηλεκτροπαραγωγών. Και αν δεν κάνω λάθος, κύριε Υπουργέ και κύριε Υφυπουργέ, ίσως σε αυτήν την τριετία να είναι και η μοναδική διάταξη που επιβάλλουμε πρόσθετο φόρο, διότι μέχρι σήμερα η Κυβέρνησή μας δεν έχει επιβάλλει κανένα φόρο, διότι υλοποιούμε δεσμεύσεις.

Όμως ακόμη και αυτός ο φόρος, αυτό το έκτακτο τέλος που επιβάλλουμε είναι υπέρ των πολλών, είναι υπέρ των νοικοκυριών, είναι υπέρ των επιχειρήσεων, είναι υπέρ των χαμηλόμισθων, είναι υπέρ των χαμηλοσυνταξιούχων και έρχεστε σε αυτή την Αίθουσα να καταψηφίσετε τέτοιες διατάξεις. Διότι αυτή η τροπολογία που φέρνουμε αφορά στην έκτακτη οικονομική ενίσχυση έως 600 ευρώ των καταναλωτών ρεύματος, καθώς και για την επιβολή έκτακτης εισφοράς στους ηλεκτροπαραγωγούς. Εσείς βγαίνετε στα κανάλια και μας κατηγορείτε. Και αυτό σήμερα εσείς εδώ το καταψηφίζετε.

Πρόκειται για μέτρα που ανακοινώθηκαν πρόσφατα από την Κυβέρνηση στο πλαίσιο του πακέτου ενίσχυσης των καταναλωτών έναντι των αυξήσεων στο κόστος της ηλεκτρικής ενέργειας, αυξήσεων που είναι εισαγόμενες, που είναι προσωρινές και που είναι ενεργειακές και δεν έχουν να κάνουν με την οικονομική μας πολιτική ή τη γενικότερη κυβερνητική μας πολιτική.

Σε σχέση με την έκτακτη εισφορά για τους ηλεκτροπαραγωγούς, η τροπολογία προβλέπει ότι θα αφορά την αυξημένη κερδοφορία, μεικτό περιθώριο της περιόδου από 1^η Οκτωβρίου του 2021 έως 30 Ιουνίου του 2022.

Εμείς, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι της Αντιπολίτευσης, λαμβάνοντας έγκαιρα και εύστοχα μέτρα για την αντιμετώπιση της ενεργειακής ακρίβειας και του εισαγόμενου πληθωρισμού, συνεχίζουμε να λαμβάνουμε μέτρα για τους πολλούς. Γιατί θέλετε να μας σταμπάρετε ότι εμείς υπερασπιζόμαστε κάποιους λίγους. Πείτε μας ποιοι είναι αυτοί οι λίγοι.

Σας το λέω αυτό, διότι στο Βήμα βρίσκεται ένας άνθρωπος που έχει μεγαλώσει σε μια περιοχή ανάμεσα στον Κηφισό και τον Ιλισό, που η προστασία του περιβάλλοντος για προηγούμενες κυβερνήσεις ήταν άγνωστες. Βλέπαμε το νερό να είναι μέχρι τη μέση και περπατάγαμε κοντά στον Κηφισό και οι Υπουργοί της τότε κυβέρνησης δεν κατέβαιναν στο πεζοδρόμιο να ακούσουν τους πολίτες.

Στην περιοχή του Κηφισού, για παράδειγμα, -κύριε Αμυρά, εσείς τα ξέρετε καλά αυτά τα θέματα- οι τότε Υπουργοί του ΠΑΣΟΚ δεν κατέβαιναν να ακούσουν τα νοικοκυριά. Είχαν χαθεί περιουσίες. Και ακόμη και σήμερα, κύριε Αμυρά, μετά από τόσα χρόνια αυτοί οι άνθρωποι δεν έχουν λάβει ούτε ένα ευρώ αποζημίωση.

Και έρχεται σήμερα ένας κλιματισμός νόμος, με υπευθυνότητα, με διάλογο, με ουσία. Και έρχεται μια Αντιπολίτευση να καταψηφίσει έναν κλιματικό νόμο που φέρνει επίσης διατάξεις για αποζημιώσεις λόγω των έκτακτων πληθωριστικών πιέσεων που είναι από εξωγενείς παράγοντες. Απέναντι σε αυτή την ανευθυνότητα της Αντιπολίτευσης η Κυβέρνηση Μητσοτάκη στέκεται με υπευθυνότητα απέναντι στους Έλληνες πολίτες

Κλείνω, κύριε Πρόεδρε.

Άκουσα εδώ τον Αρχηγό της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης από αυτό εδώ το Βήμα στο τριακοστό δεύτερο λεπτό να λέει ότι «ξέρετε πώς μπορούν οι επιχειρήσεις να κρύβουν τα κέρδη τους».

Κύριε Πρόεδρε του ΣΥΡΙΖΑ, αμφισβητείτε τους ελεγκτικούς μηχανισμούς και τη δημόσια διοίκηση και αυτή τη στιγμή στέκεστε ενάντια στην ελληνική επιχειρηματικότητα από την οποία τρώνε εργαζόμενοι ψωμί; Να δω τι θα πείτε αύριο που θα πάμε στις δημόσιες υπηρεσίες, όταν εσείς ως παράταξη αμφισβητείτε το έργο της δημόσιας διοίκησης.

Μιλήσατε, όμως, και για τις νέες γενιές. Ποιοι; Εσείς που κάνατε ένα «μαξιλάρι» από υπερφορολόγηση, που κόψατε συντάξεις, που κόψατε μισθούς, που υπερφορολογήσατε ό,τι «πετάει» και υποθηκεύσατε το μέλλον της πατρίδας μας. Όχι, δεν θα σας κάνουμε τη χάρη. Οι μεταρρυθμίσεις θα προχωρήσουν, παρότι βρισκόμαστε σε μια ενεργειακή κρίση την οποία και αυτή θα την αντιμετωπίσουμε. Γιατί; Γιατί στο τιμόνι αυτής της χώρας έχουμε έναν Έλληνα ηγέτη, έχουμε έναν Ευρωπαίο ηγέτη, που σηκώνει ψηλά την ελληνική σημαία, που σηκώνει ψηλά τη σημαία των διεκδικήσεων για την Ελλάδα της Ευρώπης, για την Ελλάδα των παιδιών μας, για το μέλλον των παιδιών μας.

Ευχαριστώ πολύ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Απόστολος Αβδελάς): Και εμείς ευχαριστούμε.

Καλείται στο Βήμα ο κ. Περικλής Μαντάς από τη Νέα Δημοκρατία και κλείνουμε τον κύκλο των ομιλητών. Μετά θα πάμε στους εισηγητές για την δευτερολογία τους και θα κλείσουμε με τον Υπουργό ή τον Υφυπουργό, με όποιον από τους δύο θέλει να μιλήσει. Αν θέλουν και οι δύο, εγώ δεν έχω αντίρρηση.

Έχετε τον λόγο, κύριε Μαντά.

ΠΕΡΙΚΛΗΣ ΜΑΝΤΑΣ: Ευχαριστώ πολύ, κύριε Πρόεδρε.

Κύριε Υπουργέ, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, τα τελευταία χρόνια όλοι θα συμφωνήσουμε ότι έχουμε γίνει μάρτυρες των μεγάλων και καταλυτικών αλλαγών που συντελούνται σε κλίμα και στις εποχές σε ολόκληρο τον πλανήτη, τόσο μέσα από τις ακραίες θερμοκρασίες όσο και μέσα από τα ακραία καιρικά φαινόμενα που αυτές προκαλούν. Δεν υπάρχει μέρος ή τόπος που να έχει μείνει αλώβητος ή ανεπηρέαστος απέναντι στην κλιματική αλλαγή, από το λιώσιμο των πάγων και την αύξηση του ύψους των υδάτων μέχρι τις πυρκαγιές και τις πλημμύρες που αντιμετωπίζουμε κάθε χρόνο.

Είναι ξεκάθαρο ότι η ανθρωπότητα βρίσκεται απέναντι στις δραματικές επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής, ένα φαινόμενο που πλέον έχει πάρει οριστικά τα χαρακτηριστικά μιας παγκόσμιας κλιματικής κρίσης. Και ειδικά στην Ελλάδα, στον δικό μας τόπο, από τη βόρεια Ελλάδα και τα νησιά μέχρι την Αττική, την Πελοπόννησο, την Εύβοια και την Κρήτη, παντού βλέπουμε την αλλαγή του κλίματος και των συνθηκών χρόνο με τον χρόνο.

Στον δικό μου Νομό, στη Μεσσηνία, απ' όπου προέρχομαι και η οποία φημίζεται για το μαλακό και ήπιο κλίμα της, τα καυτά καλοκαίρια γίνονται πλέον όλο και πιο συχνά και τα αντιπλημμυρικά έργα είναι ήδη έργα άμεσης προτεραιότητας.

Τα αποτελέσματα τα βλέπουμε άλλωστε κάθε χρόνο με τις μεγάλες και ανεξέλεγκτες πυρκαγιές το καλοκαίρι, με τις πρωτοφανείς χιονοπτώσεις τον χειμώνα και με τις απρόβλεπτες πλημμύρες, το χαλάζι και τις καταστροφές από τον καιρό τις υπόλοιπες εποχές.

Σε αυτές τις συνθήκες, λοιπόν, ένα πράγμα είναι ξεκάθαρο και πέραν πάσης αμφιβολίας: Ο σημερινός κλιματικός νόμος αποτελεί μια μεγάλη αναγκαιότητα, μια προτεραιότητα που πρέπει άμεσα να δρομολογηθεί, έτσι ώστε η χώρα μας να αποκτήσει το απαραίτητο νομικό πλαίσιο, δηλαδή την κατεύθυνση, τους θεσμούς και τους κανόνες που χρειάζονται για να αντιμετωπίσουμε

με επάρκεια και αποτελεσματικότητα τις μεγάλες και σημαντικές προκλήσεις που φέρνει η σύγχρονη εποχή.

Ο κλιματικός νόμος που σήμερα συζητούμε είναι ένα κρίσιμο εργαλείο ζωτικής σημασίας. Και αυτό, διότι μέσα από τις διατάξεις του προσεγγίζονται οι δύο πιο καθοριστικοί άξονες για την αντιμετώπιση της κλιματικής κρίσης. Από τη μια πλευρά περιλαμβάνονται όλα τα άμεσα και αναγκαία μέτρα για να πετύχουμε τους εθνικούς κλιματικούς στόχους για το 2030 και το καθεστώς κλιματικής ουδετερότητας για το 2050 και από την άλλη μεριά, το απαραίτητο περιβάλλον το οποίο δημιουργείται με τις μεγάλες και σημαντικές ευκαιρίες ανάπτυξης και την προσέλκυση επενδύσεων σε τομείς όπως οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, η ηλεκτροκίνηση, η αποθήκευση ηλεκτρικής ενέργειας και του πράσινου υδρογόνου. Πρόκειται για τομείς οι οποίοι τα επόμενα έτη αναμένεται να είναι καθοριστικοί, τόσο για τον περιορισμό της εξάρτησης της χώρας μας από την εισαγωγή ορυκτών καυσίμων όσο και για την ενίσχυση της ενεργειακής ανταγωνιστικότητας της πατρίδας μας, αλλά και ολόκληρης της Ευρώπης.

Αυτό ίσως είναι άλλωστε και το μεγάλο πολιτικό διακύβευμα που συνοδεύει τον κλιματικό νόμο και ενισχύει ακόμη περισσότερο την σημασία του, γιατί στο επίκεντρο του νόμου βρίσκεται η πορεία για την ενεργειακή μας ανεξάρτηση και την αναβάθμιση της ενεργειακής μας αυτονομίας. Πρόκειται για στοιχεία που θα επιτρέψουν στη χώρα μας να αυξήσει τους βαθμούς ελευθερίας της, να ενισχύσει τις δυνατότητες αυτοκαθορισμού και αυτοδιάθεσης αλλά και να περιορίσει τις έξωθεν εξαρτήσεις και παρεμβάσεις, ειδικά όταν αυτές προέρχονται από αμφιλεγόμενες πλευρές.

Ο κλιματικός νόμος αποτελεί τον εθνικό οδικό χάρτη για μια νέα εποχή, μια πιο πράσινη και οικολογική πραγματικότητα, φιλικότερη προς το περιβάλλον και με ακόμα λιγότερους ρύπους.

Σύμφωνα, λοιπόν, με το σημερινό νομοσχέδιο μπαίνει ένα τέλος στον ρυπογόνο λιγνίτη μέχρι το τέλος του 2028, αφού επανεξεταστεί βεβαίως η πορεία του το 2025, ώστε να μην τεθεί ποτέ σε κίνδυνο η επάρκεια ισχύος, αλλά και η ασφάλεια του εφοδιασμού της χώρας μας.

Παράλληλα, ενισχύεται η ηλεκτροκίνηση και λαμβάνονται μέτρα για τη μείωση εκπομπών αερίων στα κτήρια, τις επιχειρήσεις, το δημόσιο, τα νησιά. Δηλαδή, βλέπουμε μια καθολική προσέγγιση που αγγίζει πολλαπλές πλευρές της καθημερινότητας, έτσι ώστε σταδιακά, αλλά σίγουρα να οδηγηθούμε σε γενικευμένη μείωση των ρύπων κατά 30% μέχρι το 2030.

Ειδικά για τα αυτοκίνητα ορίζονται τρεις ημερομηνίες ορόσημα που καθορίζουν την πορεία μέχρι το 2030. Πρώτον, από το 2024 και μετά το 25% των οχημάτων που ταξινομούνται θα είναι πλήρως ηλεκτρικά είτε υβριδικά με πολύ χαμηλούς ρύπους.

Δεύτερον, από το 2026 και μετά, σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη όλα τα ταξί θα είναι υποχρεωτικά ηλεκτρικά, όπως και το ένα τρίτο όλων των ενοικιαζόμενων.

Και τρίτον και το πιο σημαντικό, από το 2030 και μετά, συμβαδίζοντας με το αντίστοιχο ευρωπαϊκό πλαίσιο, θα απαγορευτεί καθολικά η ταξινόμηση νέων οχημάτων τα οποία έχουν κινητήρα εσωτερικής καύσης, κινητήρα βενζίνης ή ντίζελ δηλαδή.

Αντίστοιχα μέτρα ισχύουν και για τα κτήρια, αλλά και για τις επιχειρήσεις, περιορίζοντας τη χρήση καυστήρων πετρελαίου και θεσπίζοντας συγκεκριμένες απαιτήσεις και προϋποθέσεις, προκειμένου στην πορεία προς το 2030 η λειτουργία κάθε επιχείρησης και κάθε νοικοκυριού σταδιακά να γίνεται πιο οικολογική, πιο πράσινη και πιο φιλική προς το περιβάλλον.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, οφείλουμε όλοι μας να ξανά: Ο κλιματικός νόμος είναι μια αναγκαιότητα, μια προτεραιότητα που καθορίζεται από την ίδια τη ζωή, είτε πρόκειται για τις επιπτώσεις της κλιματικής κρίσης είτε πρόκειται για την εθνική μας ανάγκη για μεγαλύτερη ενεργειακή αυτονομία.

Σε αυτό, λοιπόν, το πλαίσιο ακριβώς οφείλουμε όλοι μας να αγκαλιάσουμε αυτή την προσπάθεια, να αντιληφθούμε την ιστορική μας ευθύνη και να στηρίξουμε την εθνική μας πορεία προς ένα μέλλον πιο καθαρό, πιο οικολογικό και πιο ελεύθερο.

Σε αυτή την προοπτική, λοιπόν, λυπάμαι πάρα πολύ που σύσσωμη η Αντιπολίτευση απαντά με φηγό και ανέξοδο λαϊκισμό, προβάλλοντας εύκολες λύσεις για τα πιο δύσκολα και σύνθετα

προβλήματα που αντιμετωπίζει η χώρα μας, αλλά και ολόκληρος ο πλανήτης.

Οι πολίτες, όμως, αντιλαμβάνονται πλήρως και τις δυσκολίες και τις υπεύθυνες και ρεαλιστικές πολιτικές και απαιτούν από όλους μας, σε αυτή τη δύσκολη στιγμή που βιώνει η κοινωνία και ολόκληρος ο κόσμος, να είμαστε εμείς οι πολιτικοί περισσότερο χρήσιμοι και όχι αρεστοί.

Εμείς, λοιπόν, ήμασταν, είμαστε και να είστε βέβαιοι ότι θα παραμένουμε χρήσιμοι τόσο για τη χώρα όσο και για τους πολίτες. Σας ευχαριστώ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Απόστολος Αβδελάς): Και εμείς ευχαριστούμε, κύριε Μαντά. Πάντα κύριος στην ώρα του!

Θα πάμε στους εισηγητές. Βλέπω ότι ο κ. Λογιάδης δεν είναι στην Αίθουσα. Τον λόγο έχει ο κ. Βασίλης Βιλιάρδος από την Ελληνική Λύση.

Θα μιλήσετε, φαντάζομαι.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΒΙΛΙΑΡΔΟΣ: Μάλιστα, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Απόστολος Αβδελάς): Ορίστε, έχετε τον λόγο.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΒΙΛΙΑΡΔΟΣ: Ευχαριστώ πολύ, κύριε Πρόεδρε.

Κατ' αρχάς, ήθελα να πω ότι μας χαροποίησε ιδιαίτερα η απόσυρση του άρθρου 23, που αφορά στην υποχρεωτική ασφάλιση των κτηρίων, επειδή γενικότερα είμαστε εναντίον κάθε υποχρεωτικότητας.

Όσον αφορά στα υπόλοιπα, στο νομοσχέδιο δεν θα αναφερθώ καθόλου. Έχουμε μιλήσει τόσες φορές, τα είπαμε όλα. Θα αναφερθώ, λοιπόν, μόνο στη δεύτερη τροπολογία με τον αριθμό 1318. Εδώ, στο άρθρο 1, έχουμε την έκτακτη οικονομική ενίσχυση λογαριασμών ηλεκτρικού ρεύματος οικιακών καταναλωτών.

Εκτός από όσα έχουμε πει όσον αφορά στις εισαγωγές που αυξάνονται για τη χώρα και άρα, το εμπορικό έλλειμμα, οι παρατηρήσεις μας είναι οι εξής: Πρώτον, οι ρήτρες αναπροσαρμογής ενεργοποιήθηκαν από την 1-8-2021, ενώ το χρονικό διάστημα που υπολογίζεται η επιστροφή του 60%, με οροφή τα 600 ευρώ, είναι από την 1-12-2021 έως την 31-5-2022. Δηλαδή, υπολείπεται ένα χρονικό διάστημα πέντε μηνών όπου οι πολίτες πλήρωναν τις ρήτρες, ενώ σε αυτό το χρονικό διάστημα δεν υπάρχει καμία επιστροφή.

Η πρότασή μας είναι το χρονικό διάστημα υπολογισμού της επιστροφής του 60% να είναι από 1-8-2021 έως την 31-5-2022.

Δεύτερον, γίνεται αναφορά μόνο για τους οικιακούς καταναλωτές, ενώ θα έπρεπε να υπήρχε ανάλογη πρόνοια και για τα επαγγελματικά τιμολόγια.

Τρίτον, δεν υπάρχει πρόβλεψη σε αυτούς που το 2021 δεν είχαν υποχρέωση υποβολής φορολογικής δήλωσης για τα εισοδήματα του 2020, ενώ επιβαρύνθηκαν με τις ρήτρες αναπροσαρμογής στους λογαριασμούς του ρεύματος για την κύρια κατοικία τους.

Σε αυτή την περίπτωση, γίνεται αναφορά στα εισοδήματα του 2019, όπου υπήρχε υποχρέωση υποβολής φορολογικής δήλωσης. Εντούτοις, δεν αποσαφηνίζεται πώς θα γίνει η ταυτοποίηση των στοιχείων πληρωμών των λογαριασμών σε περίπτωση που ο δικαιούχος αλλάξει κατοικία μέσα στο διάστημα 2019 - 2020.

Τέταρτον, το εισοδηματικό κριτήριο των 45.000 ευρώ και η οροφή των 600 ευρώ, ως το μέγιστο ποσό επιδότησης, είναι άδικο και αυθαίρετο. Θα έπρεπε να μην υπάρχει κανένα εισοδηματικό κριτήριο και καμμία οροφή στην επιδότηση, αλλά μια κλιμακωτή επιδότηση με συντελεστές που θα αυξάνονταν αναλογικά από τα χαμηλότερα προς τα υψηλότερα εισοδηματικά κριτήρια.

Οι ρήτρες είναι άδικες και προέκυψαν από τον στρεβλό μηχανισμό του target model το οποίο έχουμε καταγγείλει πολλές φορές, όπου με βάση τις χιλιάδες καταγγελίες πολιτών που είδαν το φως της δημοσιότητας, καθώς επίσης της ΕΚΠΟΙΖΩ και του Ινστιτούτου Καταναλωτών, προέκυψαν τεράστια και αυθαίρετα ποσά.

Με αυτούς τους καταναλωτές, αλήθεια, τι θα γίνει; Θα περιμένουν να βρουν το δίκιο τους στα δικαστήρια;

Ως προς το άρθρο 2, την έκτακτη εισφορά στους παραγωγούς ηλεκτρικής ενέργειας, μελετώντας την έκθεση της ΡΑΕ, αμφι-

σβητούμε την αξιοπιστία και τη μεθοδολογία που εφαρμόσε για να βρει τα ποσά των υπερκερδών στις εταιρείες παραγωγής ενέργειας. Την αμφισβητούμε για τους εξής λόγους: Πρώτον, η ΡΑΕ αυθαίρετα ή με εντολή της Κυβέρνησης -ελπίζουμε πως όχι- αποφάσισε να λάβει ως περιόδους σύγκρισης των κερδών των εταιρειών την περίοδο από τον Οκτώβριο του 2020 έως τον Μάρτιο του 2021 και την περίοδο από τον Οκτώβριο του 2021 έως τον Μάρτιο του 2022. Εντούτοις, τα υπερκέρδη καταγράφονταν ένα τρίμηνο πριν, δηλαδή από τον Ιούλιο έως τον Σεπτέμβριο του 2021. Επομένως, η περίοδος αυτή επιλέχτηκε ενδεχομένως για την απομείωση των συνολικών ποσών των υπερκερδών τους.

Δεύτερον, στη μεθοδολογία έπεται των κερδών δηλαδή προ φόρων, τόκων και αποσβέσεων, που χρησιμοποίησε η ΡΑΕ, εξαιρέσε για κάποιον ανεξήγητο λόγο τα ουρανοκατέβαρα κέρδη των παρόχων από τις ΑΠΕ. Επομένως, μείωσε τα υπερκέρδη που θα έπρεπε να φορολογηθούν -να δούμε αν φορολογηθούν!- με το 90%.

Τρίτον, η μονάδα παραγωγής ενέργειας του «ΗΡΩΝΑ» ήταν κλειστή από τον Οκτώβριο του 2020 έως τον Μάρτιο του 2021. Η ΡΑΕ, όμως, έχει κάνει σύγκριση των κερδών της μονάδας αυτής, που ήταν κλειστή, με τα κέρδη της επομένης περιόδου από τον Οκτώβριο του 2021 έως τον Μάρτιο του 2022, που ήταν σε λειτουργία. Εδώ πρόκειται για απαράδεκτες λογιστικές αλχημείες.

Τέταρτον, δεν υπάρχει πουθενά στο πόρισμα το συνολικό κόστος ενέργειας που πλήρωσαν οι καταναλωτές στο τμήμα των πραγματικών καταναλωμένων κιλοβατώραν και το συνολικό ποσόν των ρητρών αναπροσαρμογής, έτσι ώστε να διαπιστώσουμε ποιο ήταν το ποσοστό υπερεπιβάρυνσης σε σχέση με το πραγματικό κόστος του ρεύματος. Σκόπιμα, προφανώς, για να μην εκραγεί η κοινωνία. Θα εκραγεί, όμως.

Και πέμπτον, δεν προκύπτει από πουθενά στο πόρισμα το ακριβές ποσό που προέρχεται από τα σταθερά τιμολόγια και το ποσό από τα κυμαινόμενα. Αυθαίρετα η ΡΑΕ διενεργεί μια εκτίμηση, σύμφωνα με την οποία οι πάροχοι χρηματοδότησαν τη ζημία τους από τα σταθερά τιμολόγια στο 20%, ενώ το αφαιρεί από τα κέρδη τους. Δεν είναι απαράδεκτο; Πού είναι εδώ το επιχειρηματικό ρίσκο; Δηλαδή, θα μείνουν ανέγγιχτα τα κέρδη τους, ενώ η ζημία τους θα μεταφέρεται στους καταναλωτές;

Συμπερασματικά, λοιπόν, θεωρούμε ότι τα ποσά για την εκτίμηση της έκτακτης φορολόγησης των υπερκερδών δεν ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα.

Τέλος, όσον αφορά στο άρθρο 4, τον ορισμό του ΤΕΕ ως φορέα υλοποίησης προγραμμάτων του Υπουργείου Ενέργειας και Περιβάλλοντος, θεωρούμε πως το ΤΕΕ θα πρέπει να παραμείνει ως τεχνικός σύμβουλος και ως γνωμοδοτικό όργανο του κράτους σε θέματα της αρμοδιότητάς του. Να μην έχει, δηλαδή, καμμία εμπλοκή στη διαχείριση, στο μανάτζμεντ καλύτερα «πράσινων» ή ψηφιακών επενδύσεων και έργων.

Γενικότερα στις τροπολογίες, υπάρχουν άρθρα που θα μπορούσαμε να ψηφίσουμε και άλλα άρθρα που δεν μπορούμε να ψηφίσουμε. Επειδή, όμως, τοποθετούνται όλα μαζί -το έχουμε πει πάρα πολλές φορές- θα ήταν καλύτερα στις επόμενες τροπολογίες να μπορούμε να ψηφίζουμε και επί των άρθρων.

Ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Απόστολος Αβδελάς): Και εμείς ευχαριστούμε, κύριε Βιλιάρδο.

Η κ. Διαμάντω Μανωλάκου από το Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδας έχει τον λόγο.

ΔΙΑΜΑΝΤΩ ΜΑΝΩΛΑΚΟΥ: Το νομοσχέδιο για τον νέο κλιματικό νόμο εσείς μπορεί να τον λιβανίζετε, έχει όμως στην κυριολεξία ξεσηκώσει διαμαρτυρίες σε πολύ κόσμο. Γιατί καταλαβαίνει ότι με τον πράσινο οδοστρωτήρα στη ζωή του από τη μια μέρα στην άλλη θα βρεθεί σε πολύ χειρότερη θέση από τη σημερινα της ακρίβειας, του ράλι των τιμών, της φτώχειας, της αβεβαιότητας, της ανασφάλειας που μεγαθύνονται. Δεν είναι μόνο οι αυτοαπασχολούμενοι, οι επαγγελματίες ταξί που ζητούν την ύστατη στιγμή να αποσυρθεί το άρθρο 12. Είναι σύλλογοι, συντονιστικά και άλλες συλλογικές μορφές όπως το συντονιστικό δεκαοκτώ συλλόγων και φορέων της Ανδρούς που ζητούν την απόσυρση του άρθρου 21. Και το καταγγέλλουν γιατί δεν

ήταν στη δημόσια διαβούλευση και αφορά τη θέσπιση αναπτυξιακού στρατηγικού πλαισίου για τα ελληνικά νησιά και καταλαμβάνουν ότι αφορά τους επιχειρηματικούς ομίλους σε βάρος των κατοίκων των νησιών.

Εμείς καταθέτουμε την επιστολή τους που έχουν στείλει για τα Πρακτικά.

(Στο σημείο αυτό η Βουλευτής, κ. Διαμάντω Μανωλάκου, καταθέτει για τα Πρακτικά το προαναφερθέν έγγραφο, το οποίο βρίσκεται στο αρχείο του Τμήματος Γραμματείας της Διεύθυνσης Στενογραφίας και Πρακτικών της Βουλής)

Αποσύρατε το άρθρο 23. Η κατακραυγή ήταν μεγάλη. Δεν θα μπορούσατε διαφορετικά παρά να το βάλετε στην κυριολεξία στα σκουπίδια. Κόσμος από την Περιφέρεια όσοι το μάθαιναν αγανακτούσαν στην κυριολεξία.

Όμως τι φάνηκε καθαρά από την συζήτηση; Ότι Νέα Δημοκρατία, ΣΥΡΙΖΑ και ΠΑΣΟΚ συμφωνείτε στη στρατηγική και ως καταψηφίζουν το νομοσχέδιο. Ουσιαστικά συμφωνείτε στην αιτία που αυξάνεται τόσο ραγδαία η ενέργεια και η ακρίβεια. Ναι, συμφωνείτε στην εγκατάλειψη της αξιοποίησης των εγχώριων πηγών ενέργειας, δηλαδή, της λύσης για εξασφάλιση φθηνής ενέργειας στη χώρα και τον λαό. Ο ανταγωνισμός μεταξύ σας ποιος ήταν και σήμερα μεταξύ Νέας Δημοκρατίας και ΣΥΡΙΖΑ; Ήταν για το ποιος έκλεισε περισσότερες λιγνιτικές μονάδες, δηλαδή την εγχώρια με πλούσια κοιτάσματα πηγής ενέργειας στην Ελλάδα, που θα μπορούσε με φιλικές προς το περιβάλλον τεχνικές -είναι γνωστές- να μειώσουν δραστικά τις εκπομπές αερίων.

Θεοποιείτε την ηλεκτροκίνηση σαν απάντηση σε κάποια περιβαλλοντικά προβλήματα. Όμως είναι αμφίβολο αν στην πραγματικότητα τα απαντάει. Γιατί; Γιατί η ανάλυση για μη εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου από τα ηλεκτρικά αυτοκίνητα είναι ψευδής και τουλάχιστον παραπλανητική η αποτελεσματικότερη χρήση ενέργειας αν συνυπολογίσει κάποιος όλες τις απώλειες, όπως τις επιπτώσεις στο περιβάλλον από την παραγωγή μπαταριών και των άλλων εξαρτημάτων, το τεράστιο αποτύπωμα στη χρήση νερού για τις μπαταρίες λιθίου και ούτω καθεξής. Τελικά συγκαλύπτετε το συνολικό περιβαλλοντικό αποτύπωμα των ηλεκτρικών αυτοκινήτων στην κατανάλωση ενέργειας και όχι μόνο. Αλλά και για τα νεκροταφεία των ανεμογεννητριών, που ήδη ξεκίνησαν στην Εύβοια, δεν λέτε τσιμουδιά. Γιατί λοιπόν να σας πιστέψουν;

Ως προς τις τροπολογίες να πω κάτι. Στην τροπολογία 1317 αποσύρατε το πρώτο άρθρο. Στο δεύτερο άρθρο εμείς εκφραζόμαστε με το «Παρών». Όμως να σας πω, υπάρχουν υπαρκτά προβλήματα που αγροτικές εκτάσεις χαρακτηρίστηκαν δασικές και πολλοί δεν έκαναν ενστάσεις γιατί δεν έχουν να πληρώσουν τα παράβολα. Αυτό είναι το πρόβλημα. Και επίσης σε πολλές περιοχές ουσιαστικά έχει κλείσει και η περίοδος των ενστάσεων.

Για τα υπόλοιπα άρθρα βεβαίως τα καταψηφίζουμε. Αλλά ειδικά για το άρθρο 5 αυτής της τροπολογίας, εμείς τι βλέπουμε; Βλέπουμε ότι σε ορισμένες περιπτώσεις πρόστιμα που επιβάλλονται στους υπόχρεους παραγωγούς δηλαδή τους μεγαλοβιομηχανούς προϊόντων και τους μεγαλοδιακινητές τους δηλαδή τις αλυσίδες τροφοδοσίας, είναι μηδενικά καθώς αφορούν μόνο την καταβολή των χρημάτων που χρωστάνε. Ουσιαστικά δεν υπάρχει πρόστιμο. Βεβαίως τα πρόστιμα ξέρετε να τα βάζετε στους φτωχούς που δεν έχουν να πληρώσουν τον ΕΝΦΙΑ, τα δάνεια, τη ΔΕΗ και ούτω καθεξής. Αλλά και σε τρεις διαφορετικές περιπτώσεις προβλέπεται ως κύρωση η διακοπή λειτουργίας των συλλογικών συστημάτων εναλλακτικής διαχείρισης και αυτό χωρίς να προβλέπονται ποινές για τα φυσικά πρόσωπα και κατά νόμο υπεύθυνα, της διοίκησής τους και τις συνέπειες των παραβάσεων. Τελικά ποινές είναι μόνο για τους Αγιάνθδες. Αλλά και με την ευθύνη της αναπροσαρμογής του συστήματος διαχείρισης του φορτίου των μπλε κάδων, εμείς βλέπουμε να πέφτει ξαφνικά και χωρίς να είναι υπεύθυνοι στις πλάτες των δήμων το δυσβάστακτο κόστος μαζί με αυτό της αναπροσαρμογής στις πλάτες των λαϊκών νοικοκυριών. Μα το βέβαιο είναι ότι θα χρεοκοπήσουν και οι δήμοι και τα νοικοκυριά. Καταψηφίζουμε λοιπόν συνολικά την τροπολογία 1317 και στην άλλη υπουργική την 1318 εκφραζόμαστε με το «παρών». Το ανέλυσε ο κοινοβουλευτικός μας εκπρόσωπος. Οπότε δεν έχω κάτι να πω περισσότερο.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Απόστολος Αβδελάς): Να είστε καλά. Ευχαριστούμε πολύ.

Τον λόγο έχει η κ. Αντωνία Αντωνίου από το ΠΑΣΟΚ - Κίνημα Αλλαγής.

ΑΝΤΩΝΙΑ (ΤΟΝΙΑ) ΑΝΤΩΝΙΟΥ: Ευχαριστώ κύριε Πρόεδρε.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, κανείς δεν μπορεί να αμφισβητήσει πλέον ότι η κλιματική κρίση είναι ο μεγαλύτερος αντίπαλος της ανθρωπότητας, του πολιτισμού της και του φυσικού περιβάλλοντος. Είναι ένας εχθρός που δημιούργησε η ίδια η ανθρωπότητα και η ίδια οφείλει να το αντιμετωπίσει. Το ΠΑΣΟΚ - Κίνημα Αλλαγής τον Μάρτιο του 2021 με την πρωτοβουλία της αείμνηστης Φώφης Γεννηματά ήταν το πρώτο ελληνικό κόμμα που κατέθεσε την πρότασή της για έναν κλιματικό νόμο ως έναν ολοκληρωμένο οδικό χάρτη για την απεξάρτηση της χώρας από τα ορυκτά καύσιμα, την πράσινη μετάβαση και την κλιματική ουδετερότητα. Πρότεινε τη διακομματική συνεργασία για την κατάρτιση και τα βήματα για τη συνδιαμόρφωσή του.

Η παράταξή μας άλλωστε ήταν πάντα πρωτοπόρα στην περιβαλλοντική πολιτική και δημιουργώντας διακριτό Υπουργείο Περιβάλλοντος και προωθώντας την πράσινη ανάπτυξη, όταν τα στελέχη της Νέας Δημοκρατίας την απαξίωναν και την εξίσωναν με τα «πράσινα άλογα». Γι' αυτό έχουμε σήμερα το ηθικό δικαίωμα και την υποχρέωση να είμαστε πολύ αυστηροί στο νομοσχέδιο που έχει τον βαρύγδουπο τίτλο του: «κλιματικού νόμου» αλλά αποδεικνύεται άδαιο πουκάμισο.

Ένας νόμος που εμείς ζητήσαμε να διαμορφώσουμε όχι μέσα στα Υπουργεία με προνομιακούς συνομιλητές το ιδιωτικό ολιγοπώλιο ενέργειας, αλλά σε ανοικτή διαβούλευση με την κοινωνία και με τις περιβαλλοντικές οργανώσεις. Ένας νόμος μέσα από τον οποίο επιδιώκαμε την ολική απανθρωποποίηση της ελληνικής οικονομίας και όχι μόνο την απολιγνιτοποίηση που προκρίνει η Νέα Δημοκρατία.

Η Νέα Δημοκρατία μάλιστα από την αρχή της θητείας της επιτάχυνε την απολιγνιτοποίηση προωθώντας τη μετατροπή του φυσικού αερίου από ένα μεταβατικό καύσιμο σε μόνιμο προς όφελος συγκεκριμένων συμφερόντων με δραματικές συνέπειες για τους πολίτες αλλά και για την ενεργειακή ασφάλεια της χώρας. Και τώρα φέρνει έναν κλιματικό νόμο στον οποίον αποφεύγει να θέσει στόχους για τη μείωση φυσικού αερίου με αποτέλεσμα να μην είναι καν συμβατός με τις προτάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στο πλαίσιο του προγράμματος «RePowerEU».

Η κυβερνητική πρόταση αποτυγχάνει επίσης να διασφαλίσει ένα νέο, ανεξάρτητο επιστημονικά αλλά και ανοικτό κοινωνικά πλαίσιο κλιματικής συνδιακυβέρνησης. Αυτός είναι και ο λόγος που ως κόμμα καταθέσαμε σχετική τροπολογία στη Βουλή ζητώντας να ενσωματωθούν οι παρακάτω αλλαγές. Πρώτον, να τεθεί στοχοθεσία σταδιακής απεξάρτησης από όλα τα ορυκτά καύσιμα, όπως είναι το φυσικό αέριο και το πετρέλαιο. Δεύτερον, να συσταθεί μια κλιματική συνέλευση που θα ανοίξει τον πραγματικό διάλογο με την κοινωνία. Τρίτον, να συσταθεί ένα πραγματικό, ανεξάρτητο, εθνικό επιστημονικό συμβούλιο με ισχυρές και ουσιαστικές αρμοδιότητες.

Δεν μπορείτε ούτε αυτά τα θεμελιώδη να ενσωματώσετε και γι' αυτό καταψηφίζουμε το νομοσχέδιο επί της αρχής.

Σε ό,τι αφορά τις τροπολογίες, αλήθεια, κυρίες και κύριοι της Κυβέρνησης και της συμπολίτευσης, μας φέρνετε την τροπολογία 1318, με την οποία μας λέτε πως θα μοιράσετε 280 εκατομμύρια σε τέσσερα εκατομμύρια νοικοκυριά, δηλαδή διαφημίζετε ότι θα δώσετε 600 ευρώ στους πολίτες, με εσείς στο τέλος θα μοιράσετε 60 ευρώ στα περισσότερα νοικοκυριά. Άλλωστε το ίδιο κάνατε και με την επιδότηση των καυσίμων, που τελικά οι πολίτες πήραν ψίχουλα.

Περαιτέρω η εξίσωση υπολογισμού της φορολογίας των υπερκερδών των ενεργειακών κολοσσών είναι ευθυγραμμισμένη με τη λογική «Γιάννης κερνάει, Γιάννης πίνει». Διότι τον τρόπο υπολογισμού του μικτού περιθωρίου κέρδους, που είναι η μεγαλύτερη, βασικότερη μεταβλητή της εξίσωσης, αλλά και της έκπτωσης μετά τη νομοθετική αλλαγή, που είπε ο κύριος Υπουργός, θα το αποφασίσουν οι Υπουργοί Περιβάλλοντος και Οικονομίας της Κυβέρνησης του κ. Μητσοτάκη, που βέβαια θα

αποφασίσουν συνομιλώντας με τους προνομιακούς συνομιλητές σας, ερήμην της ελληνικής Βουλής. Δηλαδή μας καλείτε εμάς να ψηφίσουμε αυτή τη στιγμή μη γνωρίζοντας ακριβώς το ποιο θα είναι το τελικό αποτέλεσμα με τις ρυθμίσεις τις οποίες κάνετε και απλά προβλέπετε μια γνωμοδότηση της ΡΑΕ, η οποία δηλώνει στην έκθεσή της ότι δεν έχει την τεχνογνωσία για τον υπολογισμό των υπερκερδών και για τους υπολογισμούς της οποίας εμείς έχουμε διατυπώσει πολύ σημαντικές ενστάσεις.

Για την τροπολογία 1317 στο πρώτο της άρθρο που προβλέπεται η άρση αναδάσωσης σε εκτάσεις που έχουν κηρυχθεί αναδασωτές, ενώ στους δασικούς χάρτες, κυρωμένους ολικώς ή μερικώς, δεν αποτυπώνονται ως δασικές και παράλληλα το δημόσιο δεν προβάλλει δικαιώματα κυριότητας. Κύριε Υπουργέ, κάνατε πολύ καλά που αποσύρατε αυτό το άρθρο από αυτή την τροπολογία, γιατί κατά την άποψή μας ήταν εντελώς φωτογραφική και καλά κάνατε και την αποσύρατε.

Εμείς και στις δύο τροπολογίες θα ψηφίσουμε «παρών».

Σας ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Απόστολος Αβδελάς): Κι εμείς ευχαριστούμε, κυρία Αντωνίου.

Θα δώσω τον λόγο στον κ. Σωκράτη Φάμελλο από τον ΣΥΡΙΖΑ - Προοδευτική Συμμαχία

ΣΩΚΡΑΤΗΣ ΦΑΜΕΛΛΟΣ: Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

Κυρίες και κύριοι Βουλευτές, κύριε Υφυπουργέ, θα ξεκινήσω αντίστροφα, θα κάνω πρώτα μια τοποθέτηση για τις τροπολογίες και στη συνέχεια θα κλείσω με δυο λόγια μόνο για το θέμα του κλιματικού νόμου.

Δυσφημώντας τον κλιματικό νόμο η Κυβέρνηση έφερε δύο τροπολογίες για μια πανσπερμία θεμάτων, κάτι το οποίο τροποποιεί σε πολύ μεγάλο βαθμό τη συζήτηση. Είναι τραγικό το ότι και οι δύο Υπουργοί δεν αναφέρθηκαν στον κλιματικό νόμο επί της ουσίας. Το σημαντικό: η απουσία του Πρωθυπουργού, ο οποίος έκανε διάφορα ραντεβού στην περιοχή από ό,τι μαθαίνουμε και επίσης ότι δεν εμφανίστηκε ο Υπουργός Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας. Αν έχετε τον θεό σας! Έχουμε Υπουργό Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας και δεν εμφανίστηκε σε καμία συνεδρίαση της Βουλής ή των Επιτροπών. Και υπάρχουν άρθρα, τα πρώτα 3, 4, 5, 6 άρθρα που αναφέρονται σε αντικείμενό του. Γιατί δεν ήρθε; Διότι απλά δεν έχει Υπουργείο, δεν έχει οργανόγραμμα, δεν έχει προσωπικό. Κι όλα αυτά δυστυχώς είναι γραμμένα είτε στην άμμο είτε στο χιόνι. Ότι κι αν πείτε, τραγικό είναι, και για τη χώρα και ενόψει της κλιματικής κρίσης.

Ερχόμαστε όμως να δούμε τις τροπολογίες. Τροπολογία 1317: η περιβαλλοντική. Πρώτο άρθρο, αποσύρθηκε. Εμείς θα σας λέγαμε ότι υπάρχει και νόμος, στον ν.4462/2017 και ήδη βρήκαμε σε ΦΕΚ πάνω από εκατό πράξεις ανάκλησης αναδασωτών, που έχουν προηγηθεί. Αλλά εν πάση περιπτώσει μάλλον θα επανέλθετε.

Δεύτερο άρθρο, για την κτηματογράφηση και το εθνικό κτηματολόγιο. Λέει ότι το δημόσιο δεν προβάλλει δικαιώματα κυριότητας αν δεν έχει τίτλο ιδιοκτησίας και διορθώνει οίκοθεν τους κτηματογραφικούς πίνακες. Να σας κάνω έναν σχολιασμό. Είναι λάθος νομοτεχνικά, γιατί αναφέρεται σε εκτάσεις που εμφανίζονται ως δάση στους αναρτημένους ή κυρωμένους χάρτες, αλλά επειδή δεν έχει γίνει το δασολόγιο δεν μπορεί να το πει αυτό. Έπρεπε να αναφέρετε «εκτάσεις που έχουν δασικό χαρακτήρα». Δεν ξέρω αν προλαβαίνετε να το αλλάξετε. Είναι λάθος όμως νομοτεχνικά.

Συνεχίζω. Θα εφαρμοστεί; Πολύ δύσκολο. Θα υπάρχουν προβλήματα, γιατί είναι μια νέα ύλη η οποία προστίθεται στα ήδη υποστελεχωμένα γραφεία του Κτηματολογίου. Και από την άλλη, έχει μια οριζόντια αντιμετώπιση των δασωμένων αγρών, που μάλλον θέλει και νέα νομοθέτηση. Επιφυλασσόμαστε. Αν την ψηφίζαμε μόνη της, θα πηγαίναμε σε «παρών».

Το 3 και το 4 αποδεικνύει το πόσο αλαλούμ και τουρλού είναι αυτή η Κυβέρνηση. Ήρθε ο Πρωθυπουργός για να καλύψει την τραγική περίοδο των πυρκαγιών και ανακοίνωσε με πράξη νομοθετικού περιεχομένου, στις 13 Αυγούστου, τη μεταφορά των δασικών υπηρεσιών στο Υπουργείο Περιβάλλοντος. Μετρήστε μήνες, μετρήστε πού είμαστε, πόσοι μήνες έχουν περάσει. Κον-

τεύουν εννέα. Και όμως, ακόμα παλεύουν να κάνουν νομοτεχνικές διορθώσεις. Ήρθανε με τον ν.4915 στις 24 Μαρτίου και τάχατες ολοκλήρωσαν τη μεταφορά. Έλεγε ο κ. Αμυράς: «Τα έχουμε λύσει όλα». Λοιπόν, στη συνέχεια έρχονται και εκδίδουν μια κοινή υπουργική απόφαση και μια απόφαση υπηρεσιακού γραμματέα στις 20-5-22. Και τώρα τι έρχονται; Επειδή η απόφαση προσέκρουε στον νόμο, έρχονται τώρα να διορθώσουν τον νόμο, τον δικό τους.

Για να καταλάβετε, και οι δασικοί ακόμα εντός αντιπυρικής δεν ξέρουν σε ποια υπηρεσία θα πάνε, πώς θα πληρωθούν εντάλματα, είναι θέματα διοικητικής λειτουργίας και υπηρεσιακών θεμάτων. Το ίδιο είναι και το 4, που δίνει την δυνατότητα μεταβατικής διάταξης για τις δαπάνες λειτουργίας.

Το ερώτημα που δεν έχει απαντήσει η Κυβέρνηση είναι τι θα κάνει με τη στελέχωση των δασικών υπηρεσιών, πώς θα λειτουργήσουν, και την επιχειρησιακή αλλά και τη διοικητική, οικονομική, που εδώ λείπουν τα στελέχη. Και επίσης έχουν εκδοθεί επικαιροποιημένες πράξεις των αποκεντρωμένων διοικήσεων με τις οποίες καθορίζεται το προσωπικό που μεταφέρεται στο Υπουργείο, να κλείσει αυτό το θέμα;

Και πάμε λίγο στα άρθρα 5 και 6 της τροπολογίας. Εδώ έρχεται το Υπουργείο να νομιμοποιήσει τα σκάνδαλα στον χώρο της ανακύκλωσης. Αναφέρθηκε και ο Πρόεδρος του ΣΥΡΙΖΑ σήμερα γι' αυτό. Προσέξτε, έχουμε συστήματα ανακύκλωσης που έχουν πάρει έγκριση στην Ελλάδα, που δεν πίνουν τους στόχους τους. Το λένε οι υπηρεσίες, ο Οργανισμός Ανακύκλωσης το έχει πει και τους έδωσαν άδεια. Υπάρχουν άλλα συστήματα ανακύκλωσης συσκευασιών, που έχουν αναιρέσει το επιχειρησιακό τους σχέδιο, και οι δήμοι δεν παίρνουν εξοπλισμό, οι κάτοικοι, οι πολίτες δεν έχουν ανακύκλωση, η Ελλάδα δεν κάνει ανακύκλωση σε χωριστά ρεύματα και ετοιμάζονται τα πρόστιμα.

Κι αυτά τα κάνει η τάχατες «πράσινη» Κυβέρνηση, η οποία έρχεται και λέει στο άρθρο 3, για παράδειγμα, «Προστίθεται ποινή σε όσους δεν υποβάλλουν τις εισφορές τους». Ναι, αλλά ο ΕΟΑΝ ακόμη δεν έχει λύσει το θέμα του τιμοκαταλόγου. Εμείς λέμε προφανώς να υπάρχουν και ποινές για όσους δεν είναι σύνομοι και τυπικοί με την περιβαλλοντική υποχρέωση. Αλλά όταν δεν είναι ο ίδιος ο ΕΟΑΝ; Το διοικητικό συμβούλιο του Οργανισμού Ανακύκλωσης που δίνει άδεια σε συστήματα χωρίς να πίνουν στόχους και που έχει άλλο σύστημα, που έχει αναιρέσει το επιχειρησιακό και κάθονται;

Πάμε λίγο στο τελευταίο, στο 6. Διαγράφεται μία παράγραφος. Μπαίνουν οι ΦΟΔΣΑ σε υποχρεώσεις των συστημάτων ανακύκλωσης. Γίνεται ένα απίστευτο αλαλούμ αρμοδιοτήτων. Αναρωτιέμαι αν το ξέρει η ΚΕΔΕ όλο αυτό το μπέρδεμα που δημιουργείται. Διότι θα με ενδιέφερε η άποψη της αυτοδιοίκησης, που χάνει ύλη και χάνει και λεφτά με αυτό το νομοσχέδιο, με την τροπολογία.

Επίσης αφαιρείται από την αρχική μορφή της παραγράφου το άρθρο που λέει ότι στις συμβάσεις μεταξύ συστημάτων και δήμων καθορίζονται τα ανταλλάγματα σε εξοπλισμό και σε χρηματοδότηση των δήμων από τα συστήματα ανακύκλωσης. Ποιος ξέρει τι πρόκειται να γίνει εδώ παραπίσω.

Πάμε λιγάκι στην τροπολογία για τα ενεργειακά. Έχουμε λοιπόν μια τροπολογία η οποία έρχεται κι αυτή νύχτα, μαύρα μεσάνυχτα κυριολεκτικά, όπως μαύρα μεσάνυχτα έχει και η Κυβέρνηση και για το νομοθετικό έργο, αλλά εν πάση περιπτώσει. Λέει πρώτον, το περιβόητο εξακοσάρι, «για λογαριασμούς που έχουν εκδοθεί εντός του συγκεκριμένου διαστήματος». Κι αν κάποιος λογαριασμός έχει εκδοθεί από τον Φεβρουάριο για τον Μάρτιο, Απρίλιο, Μάιο που οι άλλοι θα επιδοτηθούν, αυτός δεν θα επιδοτηθεί; Δεν απαντάει η Κυβέρνηση.

Δεύτερο ερώτημα: Και γι' αυτούς που δεν μπορούν να τον πληρώσουν τον λογαριασμό, εφόσον δικαίως τώρα πλέον επιτέλους αναγνωρίζεται ότι δεν μπορούν γιατί έχει άδικο κόστος -να το πω έτσι- και τους δίνεται αναδρομική επιδότηση, αν δεν μπορέσουν τον πληρώσουν μέχρι να πάρουν την επιδότηση, τους κόβετε το ρεύμα; Δεν απαντά η Κυβέρνηση. Εμείς καταθέσαμε τροπολογία.

Πάμε λιγάκι στην έκτακτη εισφορά στους παραγωγούς ηλεκτρικής ενέργειας. Μαγειρεύουν τα υπερκέρδη, τους κόβουν ένα

τρίμηνο. Όπου από τα χαρτιά της PAE προκύπτει ότι είχαν αύξηση του περιθωρίου κέρδους το τρίμηνο Ιούλιο, Αύγουστο, Σεπτέμβριο.

Δεύτερον, δεν υπολογίζουν τη διαφορά κόστους με τιμή πώλησης. Έτσι δεν βγαίνει το κέρδος; Αναρωτιέμαι. Θα ξεχάσουμε και αυτά που ξέρουμε. Να βάλουν και ένα λογικό συντελεστή 5%. Όχι. Συγκρίνουν τα μεικτά περιθώρια κέρδους πέρυσι και φέτος. Δηλαδή, πέρυσι ήταν όλοι άγιοι; Δεν υπήρχε πιθανότητα υπερκερδών ή άλλα εργοστάσια που ήταν και κλειστά και έχουν μπλέξει με τους παραγωγούς τώρα;

Τρίτο ζήτημα. Η ίδια η PAE αρνείται να αφαιρέσει έξοδα της εμπορίας. Το κάνει και η Κυβέρνηση. Δηλαδή, προνομιακά και μόνο για τους καθετοποιημένους τους δίνεται δυνατότητα από το κόστος παραγωγής, τα κέρδη, να σβήσουν κόστη της εμπορίας. Και οι άλλοι που δεν έχουν παραγωγή; Θα έχουν μόνο κόστη εμπορίας; Καταλαβαίνετε τι αθέμητος ανταγωνισμός υπάρχει μεταξύ καθετοποιημένων και λοιπών παρόχων. Και έρχεται και το ευλογεί η Κυβέρνηση, παραβιάζει κανόνες ανταγωνισμού. Θα πάει στη DG Comp το θέμα αυτό, θα έχουμε πρόβλημα σαν χώρα.

Συνεχίζω. Βάζει μια υπουργική απόφαση και λέει ότι μπορεί να αλλάξει μετά η μεθοδολογία υπολογισμού, δηλαδή, να μειωθούν και άλλα τα υπερκέρδη. Δεν έχει μέσα, όμως, αυτό που προτείνει η Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας στο πόρισμα που εμείς είδαμε στην Επιτροπή Θεσμών της Βουλής. Η PAE ζητάει να υπάρξει νομοτεχνική ρύθμιση για επιστροφή 67 εκατομμυρίων ευρώ από υπερκέρδη της αγοράς εξισορρόπησης. Το μόνο που πρότεινε η PAE, δεν το φέρνει και αφήνει απέξω τα φυσικό αέριο όπου έχουμε διαβάσει για ρεκόρ κερδοφορίας στις ακόμη δημόσιες ΔΕΠΑ εμπορίας. Περιμένουμε.

Και βέβαια, υπάρχουν και άλλα μέσα, αλλά θέλω να σας πω για να το μάθει και η Βουλή -δεν έχει μπει συζήτηση, με τις τροπολογίες αυτό παθαίνουμε καμιά φορά- στο άρθρο 3 λέει ότι κέρδη και πόροι από τις ΥΚΟ, υπηρεσίες κοινής ωφέλειας θα πάνε στο Ταμείο Ενεργειακής Μετάβασης. Ξέρετε γιατί, κυρίες και κύριοι συναδελφοί; Διότι αυτά τα λεφτά έπρεπε να μειωθούν από τους λογαριασμούς και η Κυβέρνηση εξακολουθεί να τα εισπράττει. Μέσα σε περίοδο ενεργειακής κρίσης και ακρίβειας έχει χρεώσει στις ρυθμιζόμενες που έπρεπε να έχουν ανασταλεί γιατί έχουν γίνει διασυνδέσεις. Τα χρεώνει και θα τα πάει στο Ταμείο Ενεργειακής Μετάβασης και τα άλλα θα τα δώσει ίσως ως επιδότηση. Θα το παίξει και καλός πατερούλης. Μέσα σε αυτό, όμως, λέει ότι θα πληρωθεί και το πρόγραμμα αλλαγής ηλεκτρικών συσκευών. Μα, δεν ακούσαμε από τον Υπουργό να λέει ότι αυτό είναι πρόγραμμα του ΕΣΠΑ. Δεν το είπε; Και μάλιστα στις επιτροπές επιχειρηματολογούσε. Τώρα λέει ότι θα πληρωθεί με αυτά τα λεφτά από το Ταμείο Ενεργειακής Μετάβασης.

Και το τελευταίο που βάζουν το Τεχνικό Επιμελητήριο να είναι διαχειριστής έργων του Υπουργείου. Αυτό σημαίνει δύο πράγματα. Το Υπουργείο απέτυχε, δεν υπάρχει, άρα τραγικό για σας, είστε Υπουργοί σε ένα αποτυχημένο και ανύπαρκτο Υπουργείο, αλλά εμείς το αγαπάμε αυτό το Υπουργείο. Ως χώρα το χρειαζόμαστε. Και είναι τραγικό να δίνει τις αρμοδιότητές του στο Τεχνικό Επιμελητήριο, το οποίο είναι τεχνικός σύμβουλος της πολιτείας, δεν είναι φορέας ανάθεσης μελετών και έργων με όποιες διαδικασίες.

Πάμε τώρα στα συγκεκριμένα του νομοσχεδίου κύριε Πρόεδρε. Έγιναν δύο μεγάλες συζητήσεις με ψέματα από την Κυβέρνηση που είμαστε υποχρεωμένοι να τα απαντήσουμε. Λιγνίνη και ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Ποιος έκανε την απολιγνιτοποίηση και ποιος δεν την έκανε. Έχουν μπλέξει με τα επιχειρήματα και έχουν χάσει τη μπάλα κυριολεκτικά. Πράγματι υπήρξε διακοπή λειτουργίας πολλών εργοστασίων λιγνιτικών και καλώς, διότι είχαν ολοκληρώσει την περιβαλλοντική αδειοδότηση και τις ώρες λειτουργίας. Όμως, με τα εργοστάσια που είχαν μείνει η χώρα έβγαζε μια ομαλή μετάβαση έξω από το λιγνίτη και έξω από το φυσικό αέριο προς τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Και αυτό ήταν το ΕΣΕΚ του ΣΥΡΙΖΑ, που αυτό το κομμάτι είχε εγκριθεί από την Κομισιόν.

Τι κάνουν σήμερα; Ακόμα αυτά που είναι με άδεια εντός των κλιματικών προβλέψεων και μπορούν να λειτουργήσουν τα κλεί-

νουν πριν την ώρα τους. Πότε; Το 2020. Γιατί; Διότι είναι τα «γαλάζια παιδιά» της ΔΕΗ. Πόσο είναι αυτό; Το 15% με 20% της ηλεκτρικής παραγωγής θα μπορούσε να παράγεται σήμερα από μονάδες αδειοδοτημένες περιβαλλοντικά συμβατές με τον κλιματικό νόμο και φθηνότερες συνυπολογιζόμενου και του φόρου άνθρακα. Το κάνει η Κυβέρνηση; Όχι. Γιατί έφτασαν σε σημείο να παίξουν και σε ομόλογα άνθρακα τη λειτουργία της ΔΕΗ. Το έκαναν τα «γαλάζια παιδιά» της ΔΕΗ. Το έκαναν και αυτό. Πέρα από τα μπόνους, τα πριμ, τις λιμουζίνες, τις βίλες, το έκαναν και αυτό.

Τώρα πήγε ο κ. Μητσotάκης λέγοντας «παραδέχομαι το λάθος μου», ήταν ψεύτικη η απολιγνιτοποίηση και καταστροφικά και αναπτυξιακά και ξαναβάζουν εμπρός τους λιγνίτες. Το κάνουν; Όχι. Είπαν 50% αύξηση τον Απρίλιο. Δεν το κάνανε, γιατί; Γιατί όταν απαξιωθούν τα λιγνιτορυχεία εδώ και ενάμιση χρόνο, δεν παίρνουν τόσο εύκολα μπρος. Τι είναι μάγοι σε αυτή την Κυβέρνηση; Δεν παίρνουν και μπορεί να χρειαστούν μήνες-μην πω χρόνια- για να ξαναπάρουν μπρος και η Ελλάδα θα έχει πρόβλημα επάρκειας και εξάρτησης και όταν έρχεται Creen Tank το Αστεροσκοπείο και μας λέει στη Βουλή ότι επί Κυριάκου Μητσotάκη μειώθηκε η ενεργειακή ασφάλεια γιατί αυξήθηκε η ενεργειακή εξάρτηση της χώρας, δεν μπορεί να το αμφισβητήσει η Κυβέρνηση. Αυτή, λοιπόν, είναι η αλήθεια για τον λιγνίτη.

Πάμε τώρα στις ΑΠΕ. Μας είπανε πολλά ότι ο ΣΥΡΙΖΑ δεν έκανε ΑΠΕ. Ωραία, θα σας πω με τίτλους. Παραλάβαμε χρεωκοπημένοι το λογαριασμό των ΑΠΕ πάνω από 800 εκατομμύρια μέσα. Τι σημαίνει αυτό; Δεν μπορούσε να χρηματοδοτήσει έργα ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.

Δεύτερον, δεν υπήρχε διαγωνιστικό πλαίσιο για τις ΑΠΕ, ήταν ακόμα με τις ταρίφες. Τι έκανε ο ΣΥΡΙΖΑ; Νόμο με διαγωνιστικές διαδικασίες εγκεκριμένο από την Κομισιόν με αποτέλεσμα όλα αυτά που ψευδώς είπε ο κ. Σκρέκας ότι έκανε η Κυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας γίνανε επειδή ενεργοποιήθηκε αυτή η διαδικασία του ΣΥΡΙΖΑ. Αν δεν το είχε κάνει αυτό η κυβέρνηση του ΣΥΡΙΖΑ δεν θα είχαμε σήμερα Έργα ΑΠΕ. Όσο ήταν κυβέρνηση ο ΣΥΡΙΖΑ ήμασταν πίσω στις ΑΠΕ; Όχι. Η Ελλάδα είχε υπερκαλύψει τον στόχο των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, έχοντας 19,7% «πράσινη» ενέργεια στην ακαθάριστη ελληνική κατανάλωση, με στόχο το 18% από την Ευρώπη. Άρα είχαμε υπερκαλύψει τον στόχο της Ευρώπης. Τέτοιοι ψεύτες είναι. Υπάρχουν χαρτιά της Κομισιόν.

Επίσης, είχαμε στην κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας το 2019 31,3% από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Και επαναλαμβάνω ότι όλοι οι διαγωνισμοί που έγιναν μετά για έργα ΑΠΕ, γίνανε με έργα του ΣΥΡΙΖΑ...

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Απόστολος Αβδελάς): Κλείστε με αυτό, σας παρακαλώ.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ ΦΑΜΕΛΛΟΣ: ...οι οποίες, όμως, διαδικασίες -και αυτό πρέπει να το πω- σταμάτησαν. Ο τελευταίος μεγάλος διαγωνισμός έγινε τέλος πρώτου εξαμήνου του 2020 και ένας μικρός διαγωνισμός στο τέλος του 2020. Από και μετά δεν έχει γίνει τίποτα από την Κυβέρνηση Μητσotάκη. Αυτά τα έργα θα κατασκευάζονται μέχρι το τέλος του 2023 γιατί το 2015 ήταν όλα σταματημένα. Μετά θέλω να τους δω αν θα έχουν να παρουσιάσουν τίποτα. Και αυτά όλα έγιναν επί ΣΥΡΙΖΑ. Τι αν ο νόμος των ενεργειακών κοινοτήτων πάγωσε;

Κυρίες και κύριοι Βουλευτές, είναι δυστύχημα το ότι φτάσαμε να συζητάμε για όλα αυτά ενώ θα έπρεπε να συζητάμε για έναν κλιματικό νόμο. Η Κυβέρνηση, όμως, επέλεξε να υποβαθμίσει τη συζήτηση και να τη δυσφημήσει. Υπάρχει και ο κίνδυνος η κοινωνία έξω να αισθανθεί αντίπαλος της πράσινης μετάβασης, αντίπαλος κλιματικής ουδετερότητας εξαιτίας της τραγικής κρίσης της ακρίβειας που δημιουργεί η Κυβέρνηση Μητσotάκη. Έτσι υποβαθμίζει, όμως, τον κλιματικό νόμο και στερεί από την Ελλάδα το σχέδιο για μια πραγματική μεγάλη επανάσταση. Ουσιαστική. Να αλλάξουμε παραγωγή, να αλλάξουμε κατανάλωση, να έχουμε θέσεις εργασίας, να κρατήσουμε νέους επιστήμονες, να έχουμε βιώσιμη την κοινωνία, να έχουμε βιώσιμη και την επιχειρηματικότητα. Και να έχουμε πρόσβαση των πολιτών στα βασικά αγαθά, στο νερό, στην ενέργεια, στην ποιότητα της ατμόσφαιρας, στο καλό περιβάλλον. Και αυτά είναι επιλογές της Κυβέρ-

νησης. Χρησιμοποιεί το περιβάλλον ως μορφή μιας επικοινωνιακής προπαγάνδας. Το ίδιο έκανε με την ηλεκτροκίνηση, με τα πλαστικά μιας χρήσης, με την απολιντοποίηση, αλλά όλα αποτυγχάνουν και οδηγούμαστε αυτή τη στιγμή σε μια περιβαλλοντική κατάρρευση αλλά και αναπτυξιακή κατάρρευση. Δεν είναι δυνατόν να έχει η ελληνική βιομηχανία τετραπλάσιους λογαριασμούς ρεύματος μέσα σε ένα χρόνο και για αυτό είστε υπεύθυνοι. Είστε εσείς υπεύθυνοι γιατί είναι επιλογή της Κυβέρνησης. Γιατί παίζετε με το καρτέλ της ενέργειας και αφήνετε όλη την Ελλάδα στην αισχροκέρδεια. Όμως, η μετάβαση χρειάζεται πρόσβαση στην «πράσινη» ενέργεια, αλλαγή του παραγωγικού μοντέλου, τη μετοχή της κοινωνίας, γιατί το βασικό πρόβλημα είναι ότι -και το λένε και τα υπόλοιπα κόμματα- δεν υπάρχει η κοινωνία μέσα σε αυτό το νομοσχέδιο.

Η κλιματική συνέλευση ήταν πρόταση του ΚΙΝΑΛ. Δεν υπάρχει πουθενά μέσα. Δεν υπάρχει ανεξαρτησία των επιστημονικών φορέων για να παρακολουθούν την κλιματική κρίση. Πώς, λοιπόν, να κάνουμε μια συζήτηση αποτελεσματική;

Γι' αυτόν τον λόγο, λοιπόν, σας δώσαμε πάρα πολλές ευκαιρίες. Όλη η αντιπολίτευση κατέθεσε προτάσεις, δεν ακούσατε τίποτα, εμμένετε σε μια γραφειοκρατική ανάγνωση, γι' αυτό θα μείνετε μόνοι σας σε αυτή την ψηφοφορία. Οι υπόλοιποι δεσμευόμαστε ότι η συζήτηση για τον κλιματικό νόμο θα ξαναγίνει στη Βουλή. Θα γίνει με προοδευτική κυβέρνηση και θα έχει ουσιαστικά χαρακτηριστικά, έτσι ώστε να στηρίξει την Ελλάδα και όχι να την αφήσει τελευταία στο τρένο της μετάβασης.

Ευχαριστώ πολύ, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Απόστολος Αβδελάς): Και εμείς ευχαριστούμε κύριε Φάμελλε.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΑΜΥΡΑΣ (Υφυπουργός Περιβάλλοντος και Ενέργειας): Τελικά, θα καταψηφίσετε ή θα αποχωρήσετε;

ΣΩΚΡΑΤΗΣ ΦΑΜΕΛΛΟΣ: Φυσικά και καταψηφίζουμε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Απόστολος Αβδελάς): Να δώσουμε τώρα τον λόγο και στη Νέα Δημοκρατία και συγκεκριμένα στον εισηγητή της Νέας Δημοκρατίας κ. Χριστόφορο Μπουτσίκακη.

ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ - ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΜΠΟΥΤΣΙΚΑΚΗΣ: Ευχαριστώ πολύ, κύριε Πρόεδρε.

Μου αρέσει πάρα πολύ να ακούω τον συνάδελφο της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης κάθε φορά που μιλάει, γιατί εκτίθεται και εκτίθεται γιατί είπε το πιο βασικό και το πιο σωστό απ' όλα ότι αυτή η Κυβέρνηση στην παρούσα περίπτωση είναι αυτή η οποία νομοθετεί.

Οπότε, ουσιαστικά αναλαμβάνει την ευθύνη του γεγονότος ότι τα προηγούμενα χρόνια στα οποία η κυβέρνηση του ΣΥΡΙΖΑ ήταν αυτή η οποία είχε τα ηνία της τύχης της χώρας δεν νομοθέτησε ποτέ σχετικά με το κλίμα. Οπότε, εξ αντικειμένου είναι αυτοί οι οποίοι απαξίωσαν το θέμα. Είναι αυτοί οι οποίοι δεν έδωσαν καμία σημασία σε όλα αυτά τα οποία συζητάμε σήμερα, αλλά και όλα αυτά τα οποία συζητούνται εδώ και χρόνια για την κλιματική αλλαγή και τους κινδύνους οι οποίοι έρχονται από αυτή.

Στο σημερινό νομοσχέδιο, λοιπόν, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, είναι αυταπόδεικτο ότι η Κυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας έχει ως βασική προτεραιότητα την προστασία του περιβάλλοντος. Από την αρχή θέσαμε ψηλά τον πήχη της συζήτησης για το θέμα αυτό και -δυστυχώς- ξέρουμε πάρα πολύ καλά, και το βιώνουμε, ότι η κλιματική αλλαγή είναι εδώ και μας αφορά όλους. Αφορά το περιβάλλον, τις κοινωνίες, τις οικονομίες και τις ζωές μας γενικότερα. Πλέον εμφανίζεται με τα ακραία καιρικά φαινόμενα τα οποία επηρεάζουν τις ζωές μας συχνότερα και πιο έντονα.

Είναι γεγονός ότι πλέον είμαστε πιο ευάλωτοι γιατί αυξάνονται αυτά τα καταστροφικά φαινόμενα. Δεν είναι ένα θέμα το οποίο μπορούμε να μεταθέσουμε για τις επόμενες γενιές. Πρέπει να δράσουμε τώρα, σήμερα και πρέπει να σταθούμε στο ύψος των περιστάσεων και της κρισιμότητας η οποία επιβάλλεται. Θέσαμε πολύ σοβαρούς στόχους για την πράσινη μετάβαση με την υιοθέτηση ενός νέου μείγματος ενεργειακής πολιτικής και την αντιμετώπιση των συνεπειών της κλιματικής αλλαγής. Αυτό, ακριβώς, κάνουμε με όλα αυτά. Το κλίμα χρειάζεται προστασία και τη χρειάζεται τώρα. Η πολιτεία έχει την ευθύνη και την υποχρέωση να διαμορφώσει την πολιτική και τον σχεδιασμό γύρω από αυτό.

Διαμορφώνουμε, λοιπόν, πολιτικές μετριασμού και προσαρμογής. Παρακολουθούμε και συντονίζουμε, μετριάσουμε τις συνέπειες, μειώνουμε δραστικά τις εκπομπές, υιοθετούμε πρακτικές υψηλής ενεργειακής απόδοσης, προάγουμε τις επενδύσεις για τεχνικές εξοικονόμησης ενέργειας, ασκούμε την κατάλληλη ενεργειακή διαχείριση, προωθούμε μια οικονομία χαμηλών εκπομπών άνθρακα, καθιστούμε κοινωνούς τους φορείς, τους πολίτες, τον επιχειρηματικό κόσμο, την ακαδημαϊκή κοινότητα, τους επιστημονικούς φορείς και την τοπική αυτοδιοίκηση. Αυτά ακριβώς επιβάλλει και προβλέπει το ψηφιζόμενο νομοσχέδιο, έναν άξονα με χρονοδιαγράμματα αλλά και ενδιάμεσους στόχους.

Μια από αυτές τις προϋποθέσεις τις οποίες χρειάζεται να υιοθετήσουμε είναι τα τεκμηριωμένα επιχειρήματα τα οποία χρειάζονται στη συζήτηση αυτή. Πρέπει να είμαστε καλά ενημερωμένοι και να γνωρίζουμε καλά το αντικείμενο.

Όμως, οι συνάδελφοι της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης, κυρίως, δεν στάθηκαν στο ύψος των περιστάσεων. Ξεσκεπάστηκε για άλλη μια φορά η αδυναμία τους στη διαχείριση κρίσιμων ζητημάτων, όπως αυτό της κλιματικής αλλαγής. Ούτε μία συγκεκριμένη πρόταση, ούτε μία ρεαλιστική πρόταση. Δεν κατέθεσαν ούτε ένα επιστημονικό τεκμήριο που να αποδεικνύει τα λεγόμενά τους. Και το αποτέλεσμα ήταν η μηδενική συνεισφορά στη ζήτηση και η μηδενική συνεισφορά στο νομοσχέδιο με μηδενικά επιχειρήματα φυσικά.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, η Κυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας, η Κυβέρνηση του Κυριάκου Μητσοτάκη είναι αυτή που επιδεικνύει, για μια ακόμη φορά, υπεύθυνη στάση. Προχωράμε, λοιπόν, με ισχυρή πολιτική βούληση, με όραμα, με σχεδιασμό, με στόχο την πρόληψη και την αποτροπή. Έχουμε ένα σύγχρονο πλαίσιο ενεργειακής πολιτικής, έναν τεκμηριωμένο τρόπο δράσης.

Βασικό ρόλο έχουν οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Ο ήλιος και ο άνεμος στη χώρα μας είναι απεριόριστα. Σήμερα, το κόστος των καθαρών τεχνολογιών έχει πέσει δραστικά κιόλας. Αυτό, λοιπόν, κάνει την υιοθέτηση των ΑΠΕ ακόμα πιο εφικτή και πιο αποδοτική. Η αύξηση και η επιτάχυνση της διείσδυσής τους συμβάλλει στη μείωση των εκπομπών του διοξειδίου του άνθρακα, στην ενεργειακή αυτονομία της χώρας και την απεξάρτησή μας από τον λιγνίτη και το φυσικό αέριο.

Τέτοιες δράσεις και πρωτοβουλίες έχουν επιταχυνθεί σημαντικά αυτόν τον καιρό. Γι' αυτό ακριβώς δίνουμε μεγαλύτερη ώθηση στην κοινωνία και στην οικονομία για να πετύχουμε την κλιματική ουδετερότητα.

Για εμάς, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, η καλλιέργεια της κλιματικής ανθεκτικότητας σημαίνει να κατανοήσουμε τις προκλήσεις με τις οποίες ερχόμαστε αντιμέτωποι και να δράσουμε, να βάλουμε και να βρούμε τους πιο έξυπνους και συμμετοχικούς τρόπους για να τις αντιμετωπίσουμε. Η ανθεκτικότητα αφορά τη διαβεβαίωση ότι δεν δημιουργούμε επιπλέον ρίσκα τώρα ή στο μέλλον. Η μόνη έξυπνη και βιώσιμη αναπτυξιακή πολιτική για την Ελλάδα είναι αυτή που σέβεται το κλίμα και το περιβάλλον και αυτή εφαρμόζει η Κυβέρνηση του Κυριάκου Μητσοτάκη.

Ο σεβασμός στο περιβάλλον δεν είναι μόνο μια αφηρημένη υποχρέωση απέναντι στις επόμενες γενιές. Είναι και μια ευκαιρία για να κάνουμε σήμερα τη ζωή μας ακόμα καλύτερη. Η ψήφιση των φιλόδοξων και ρεαλιστικών μέτρων για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, η ενίσχυση των προσπαθειών για τη θωράκιση στην κλιματική αλλαγή, η οικοδόμηση της ανθεκτικότητας, η πρόληψη και η ετοιμότητα για τις επώδυνες επιπτώσεις της κλιματικής κρίσης έχουν ουσιαστική και καθοριστική σημασία.

Έχουμε δέσμευση απέναντι στο περιβάλλον. Έχουμε υποχρέωση να χαράξουμε τον δρόμο και να δώσουμε τα εφόδια και τα εργαλεία. Το οφείλουμε στα παιδιά μας, το χρωστάμε στις επόμενες γενιές. Γι' αυτό και υπερψηφίζουμε και στηρίζουμε το νομοσχέδιο αυτό.

Σας ευχαριστώ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Απόστολος Αβδελάς): Ευχαριστούμε πολύ, κύριε Μπουτσίκακη.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΑΜΥΡΑΣ (Υφυπουργός Περιβάλλοντος και Ενέρ-

γειας): Κύριε Πρόεδρε, θα ήθελα τον λόγο. Θέλω να καταθέσω μια νομοτεχνική βελτίωση.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Απόστολος Αβδελάς): Ορίστε, κύριε Υφυπουργέ.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΑΜΥΡΑΣ (Υφυπουργός Περιβάλλοντος και Ενέργειας): Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

Η υπ' αριθμόν 9 νομοτεχνική βελτίωση της δεύτερης δέσμης

των νομοτεχνικών, που καταθέσαμε νωρίτερα, αποσύρεται.

Στο τέλος της παραγράφου 7 του άρθρου 17 προστίθεται η φράση: «του ως άνω νόμου».

Σας ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

(Στο σημείο αυτό ο Υφυπουργός Περιβάλλοντος και Ενέργειας κ. Γεώργιος Αμυράς καταθέτει για τα Πρακτικά τις προαναφερθείσες νομοτεχνικές βελτιώσεις, οι οποίες έχουν ως εξής:

ΝΟΜΟΤΕΧΝΙΚΕΣ ΒΕΛΤΙΩΣΕΙΣ ΙΙΙ

στο σχέδιο νόμου «Εθνικός Κλιματικός Νόμος – Μετάβαση στην κλιματική ουδετερότητα
και προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή»

1. Η υπ' αρ. 9 νομοτεχνική βελτίωση της δεύτερης δέσμης νομοτεχνικών αποσύρεται.
2. Στο τέλος της παρ. 7 του άρθρου 17 προστίθεται η φράση «του ως άνω νόμου».

Αθήνα, 26 Μαΐου 2022

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΚΡΕΚΑΣ

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Απόστολος Αβδελάς): Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, κηρύσσεται περαιωμένη η συζήτηση επί της αρχής και επί των άρθρων του σχεδίου νόμου του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας: «Εθνικός Κλιματικός Νόμος - Μετάβαση στην κλιματική ουδετερότητα και προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, επείγουσες διατάξεις για την αντιμετώπιση της ενεργειακής κρίσης και την προστασία του περιβάλλοντος».

Προχωρούμε στην ψήφιση επί της αρχής, των άρθρων, των τροπολογιών και του συνόλου και η ψήφισή τους θα γίνει χωριστά.

Θέλω να επισημάνω ότι η ψηφοφορία περιλαμβάνει την αρχή του νομοσχεδίου, τριάντα πέντε άρθρα, δύο τροπολογίες, το

ακροτελεύτιο άρθρο, καθώς και το σύνολο του νομοσχεδίου.

Παρακαλώ να ανοίξει το σύστημα της ηλεκτρονικής ψηφοφορίας.

(ΨΗΦΟΦΟΡΙΑ)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Απόστολος Αβδελάς): Παρακαλώ να κλείσει το σύστημα της ηλεκτρονικής ψηφοφορίας.

(ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΚΑΤΑΜΕΤΡΗΣΗ)

(ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΚΑΤΑΜΕΤΡΗΣΗ)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Απόστολος Αβδελάς): Οι θέσεις των κομμάτων, όπως αποτυπώθηκαν κατά την ψήφιση με το ηλεκτρονικό σύστημα, καταχωρίζονται στα Πρακτικά της σημερινής συνεδρίασης και έχουν ως εξής:

Εθνικός Κλιματικός Νόμος - Μετάβαση στην κλιματική ουδετερότητα και προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, επείγουσες διατάξεις για την αντιμετώπιση της ενεργειακής κρίσης και την προστασία του περιβάλλοντος

Επί της αρχής ΚΑΤΑ ΠΛΕΙΟΨΗΦΙΑ
 Ν.Δ.: ΝΑΙ
 ΣΥΡΙΖΑ: ΟΧΙ
 Κίνημα Αλλαγής: ΟΧΙ
 Κ.Κ.Ε.: ΟΧΙ
 ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ: ΟΧΙ
 ΜέΡΑ25: ΟΧΙ
 Άρθρο 1 ως έχει ΚΑΤΑ ΠΛΕΙΟΨΗΦΙΑ
 Ν.Δ.: ΝΑΙ
 ΣΥΡΙΖΑ: ΟΧΙ
 Κίνημα Αλλαγής: ΝΑΙ
 Κ.Κ.Ε.: ΟΧΙ
 ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ: ΟΧΙ
 ΜέΡΑ25: ΠΡΝ
 Άρθρο 2 ως έχει ΚΑΤΑ ΠΛΕΙΟΨΗΦΙΑ
 Ν.Δ.: ΝΑΙ
 ΣΥΡΙΖΑ: ΟΧΙ
 Κίνημα Αλλαγής: ΟΧΙ
 Κ.Κ.Ε.: ΟΧΙ
 ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ: ΟΧΙ
 ΜέΡΑ25: ΟΧΙ
 Άρθρο 3 ως έχει ΚΑΤΑ ΠΛΕΙΟΨΗΦΙΑ
 Ν.Δ.: ΝΑΙ
 ΣΥΡΙΖΑ: ΠΡΝ
 Κίνημα Αλλαγής: ΝΑΙ
 Κ.Κ.Ε.: ΟΧΙ
 ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ: ΟΧΙ
 ΜέΡΑ25: ΟΧΙ
 Άρθρο 4 ως έχει ΚΑΤΑ ΠΛΕΙΟΨΗΦΙΑ
 Ν.Δ.: ΝΑΙ
 ΣΥΡΙΖΑ: ΠΡΝ
 Κίνημα Αλλαγής: ΝΑΙ
 Κ.Κ.Ε.: ΟΧΙ
 ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ: ΟΧΙ
 ΜέΡΑ25: ΟΧΙ
 Άρθρο 5 ως έχει ΚΑΤΑ ΠΛΕΙΟΨΗΦΙΑ
 Ν.Δ.: ΝΑΙ
 ΣΥΡΙΖΑ: ΠΡΝ
 Κίνημα Αλλαγής: ΟΧΙ
 Κ.Κ.Ε.: ΟΧΙ
 ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ: ΟΧΙ
 ΜέΡΑ25: ΟΧΙ
 Άρθρο 6 ως έχει ΚΑΤΑ ΠΛΕΙΟΨΗΦΙΑ
 Ν.Δ.: ΝΑΙ
 ΣΥΡΙΖΑ: ΠΡΝ
 Κίνημα Αλλαγής: ΟΧΙ
 Κ.Κ.Ε.: ΟΧΙ
 ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ: ΟΧΙ
 ΜέΡΑ25: ΟΧΙ
 Άρθρο 7 όπως τροπ. ΚΑΤΑ ΠΛΕΙΟΨΗΦΙΑ
 Ν.Δ.: ΝΑΙ
 ΣΥΡΙΖΑ: ΠΡΝ
 Κίνημα Αλλαγής: ΟΧΙ
 Κ.Κ.Ε.: ΟΧΙ
 ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ: ΟΧΙ
 ΜέΡΑ25: ΟΧΙ
 Άρθρο 8 όπως τροπ. ΚΑΤΑ ΠΛΕΙΟΨΗΦΙΑ
 Ν.Δ.: ΝΑΙ
 ΣΥΡΙΖΑ: ΟΧΙ
 Κίνημα Αλλαγής: ΟΧΙ
 Κ.Κ.Ε.: ΟΧΙ
 ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ: ΟΧΙ
 ΜέΡΑ25: ΟΧΙ

Άρθρο 9 όπως τροπ. ΚΑΤΑ ΠΛΕΙΟΨΗΦΙΑ
 Ν.Δ.: ΝΑΙ
 ΣΥΡΙΖΑ: ΠΡΝ
 Κίνημα Αλλαγής: ΟΧΙ
 Κ.Κ.Ε.: ΟΧΙ
 ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ: ΟΧΙ
 ΜέΡΑ25: ΟΧΙ
 Άρθρο 10 όπως τροπ. ΚΑΤΑ ΠΛΕΙΟΨΗΦΙΑ
 Ν.Δ.: ΝΑΙ
 ΣΥΡΙΖΑ: ΟΧΙ
 Κίνημα Αλλαγής: ΠΡΝ
 Κ.Κ.Ε.: ΟΧΙ
 ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ: ΟΧΙ
 ΜέΡΑ25: ΟΧΙ
 Άρθρο 11 όπως τροπ. ΚΑΤΑ ΠΛΕΙΟΨΗΦΙΑ
 Ν.Δ.: ΝΑΙ
 ΣΥΡΙΖΑ: ΠΡΝ
 Κίνημα Αλλαγής: ΝΑΙ
 Κ.Κ.Ε.: ΟΧΙ
 ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ: ΟΧΙ
 ΜέΡΑ25: ΠΡΝ
 Άρθρο 12 όπως τροπ. ΚΑΤΑ ΠΛΕΙΟΨΗΦΙΑ
 Ν.Δ.: ΝΑΙ
 ΣΥΡΙΖΑ: ΠΡΝ
 Κίνημα Αλλαγής: ΝΑΙ
 Κ.Κ.Ε.: ΟΧΙ
 ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ: ΠΡΝ
 ΜέΡΑ25: ΟΧΙ
 Άρθρο 13 ως έχει ΚΑΤΑ ΠΛΕΙΟΨΗΦΙΑ
 Ν.Δ.: ΝΑΙ
 ΣΥΡΙΖΑ: ΠΡΝ
 Κίνημα Αλλαγής: ΝΑΙ
 Κ.Κ.Ε.: ΟΧΙ
 ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ: ΟΧΙ
 ΜέΡΑ25: ΟΧΙ
 Άρθρο 14 ως έχει ΚΑΤΑ ΠΛΕΙΟΨΗΦΙΑ
 Ν.Δ.: ΝΑΙ
 ΣΥΡΙΖΑ: ΠΡΝ
 Κίνημα Αλλαγής: ΝΑΙ
 Κ.Κ.Ε.: ΟΧΙ
 ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ: ΟΧΙ
 ΜέΡΑ25: ΟΧΙ
 Άρθρο 15 ως έχει ΚΑΤΑ ΠΛΕΙΟΨΗΦΙΑ
 Ν.Δ.: ΝΑΙ
 ΣΥΡΙΖΑ: ΠΡΝ
 Κίνημα Αλλαγής: ΠΡΝ
 Κ.Κ.Ε.: ΟΧΙ
 ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ: ΟΧΙ
 ΜέΡΑ25: ΟΧΙ
 Άρθρο 16 ως έχει ΚΑΤΑ ΠΛΕΙΟΨΗΦΙΑ
 Ν.Δ.: ΝΑΙ
 ΣΥΡΙΖΑ: ΠΡΝ
 Κίνημα Αλλαγής: ΝΑΙ
 Κ.Κ.Ε.: ΟΧΙ
 ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ: ΟΧΙ
 ΜέΡΑ25: ΠΡΝ
 Άρθρο 17 όπως τροπ. ΚΑΤΑ ΠΛΕΙΟΨΗΦΙΑ
 Ν.Δ.: ΝΑΙ
 ΣΥΡΙΖΑ: ΟΧΙ
 Κίνημα Αλλαγής: ΝΑΙ
 Κ.Κ.Ε.: ΟΧΙ
 ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ: ΟΧΙ
 ΜέΡΑ25: ΟΧΙ
 Άρθρο 18 ως έχει ΚΑΤΑ ΠΛΕΙΟΨΗΦΙΑ
 Ν.Δ.: ΝΑΙ
 ΣΥΡΙΖΑ: ΠΡΝ
 Κίνημα Αλλαγής: ΝΑΙ
 Κ.Κ.Ε.: ΟΧΙ
 ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ: ΟΧΙ
 ΜέΡΑ25: ΠΡΝ

Άρθρο 19 όπως τροπ. ΚΑΤΑ ΠΛΕΙΟΨΗΦΙΑ
Ν.Δ.: ΝΑΙ

ΣΥΡΙΖΑ: ΟΧΙ

Κίνημα Αλλαγής: ΝΑΙ

Κ.Κ.Ε.: ΟΧΙ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ: ΟΧΙ

ΜέΡΑ25: ΟΧΙ

Άρθρο 20 ως έχει ΚΑΤΑ ΠΛΕΙΟΨΗΦΙΑ

Ν.Δ.: ΝΑΙ

ΣΥΡΙΖΑ: ΠΡΝ

Κίνημα Αλλαγής: ΟΧΙ

Κ.Κ.Ε.: ΟΧΙ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ: ΟΧΙ

ΜέΡΑ25: ΠΡΝ

Άρθρο 21 όπως τροπ. ΚΑΤΑ ΠΛΕΙΟΨΗΦΙΑ

Ν.Δ.: ΝΑΙ

ΣΥΡΙΖΑ: ΟΧΙ

Κίνημα Αλλαγής: ΠΡΝ

Κ.Κ.Ε.: ΟΧΙ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ: ΟΧΙ

ΜέΡΑ25: ΟΧΙ

Άρθρο 22 ως έχει ΚΑΤΑ ΠΛΕΙΟΨΗΦΙΑ

Ν.Δ.: ΝΑΙ

ΣΥΡΙΖΑ: ΠΡΝ

Κίνημα Αλλαγής: ΝΑΙ

Κ.Κ.Ε.: ΟΧΙ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ: ΟΧΙ

ΜέΡΑ25: ΟΧΙ

Άρθρο 24 όπως τροπ. ΚΑΤΑ ΠΛΕΙΟΨΗΦΙΑ

Ν.Δ.: ΝΑΙ

ΣΥΡΙΖΑ: ΠΡΝ

Κίνημα Αλλαγής: ΟΧΙ

Κ.Κ.Ε.: ΟΧΙ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ: ΟΧΙ

ΜέΡΑ25: ΟΧΙ

Άρθρο 25 ως έχει ΚΑΤΑ ΠΛΕΙΟΨΗΦΙΑ

Ν.Δ.: ΝΑΙ

ΣΥΡΙΖΑ: ΠΡΝ

Κίνημα Αλλαγής: ΠΡΝ

Κ.Κ.Ε.: ΟΧΙ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ: ΟΧΙ

ΜέΡΑ25: ΠΡΝ

Άρθρο 26 ως έχει ΚΑΤΑ ΠΛΕΙΟΨΗΦΙΑ

Ν.Δ.: ΝΑΙ

ΣΥΡΙΖΑ: ΝΑΙ

Κίνημα Αλλαγής: ΟΧΙ

Κ.Κ.Ε.: ΟΧΙ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ: ΟΧΙ

ΜέΡΑ25: ΠΡΝ

Άρθρο 27 όπως τροπ. ΚΑΤΑ ΠΛΕΙΟΨΗΦΙΑ

Ν.Δ.: ΝΑΙ

ΣΥΡΙΖΑ: ΟΧΙ

Κίνημα Αλλαγής: ΟΧΙ

Κ.Κ.Ε.: ΟΧΙ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ: ΠΡΝ

ΜέΡΑ25: ΟΧΙ

Άρθρο 28 όπως τροπ. ΚΑΤΑ ΠΛΕΙΟΨΗΦΙΑ

Ν.Δ.: ΝΑΙ

ΣΥΡΙΖΑ: ΠΡΝ

Κίνημα Αλλαγής: ΟΧΙ

Κ.Κ.Ε.: ΟΧΙ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ: ΟΧΙ

ΜέΡΑ25: ΟΧΙ

Άρθρο 29 ως έχει ΚΑΤΑ ΠΛΕΙΟΨΗΦΙΑ

Ν.Δ.: ΝΑΙ

ΣΥΡΙΖΑ: ΠΡΝ

Κίνημα Αλλαγής: ΟΧΙ

Κ.Κ.Ε.: ΟΧΙ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ: ΟΧΙ

ΜέΡΑ25: ΟΧΙ

Άρθρο 30 όπως τροπ. ΚΑΤΑ ΠΛΕΙΟΨΗΦΙΑ
Ν.Δ.: ΝΑΙ

ΣΥΡΙΖΑ: ΠΡΝ

Κίνημα Αλλαγής: ΟΧΙ

Κ.Κ.Ε.: ΟΧΙ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ: ΟΧΙ

ΜέΡΑ25: ΟΧΙ

Άρθρο 31 όπως τροπ. ΚΑΤΑ ΠΛΕΙΟΨΗΦΙΑ

Ν.Δ.: ΝΑΙ

ΣΥΡΙΖΑ: ΠΡΝ

Κίνημα Αλλαγής: ΝΑΙ

Κ.Κ.Ε.: ΟΧΙ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ: ΟΧΙ

ΜέΡΑ25: ΟΧΙ

Άρθρο 32 ως έχει ΚΑΤΑ ΠΛΕΙΟΨΗΦΙΑ

Ν.Δ.: ΝΑΙ

ΣΥΡΙΖΑ: ΝΑΙ

Κίνημα Αλλαγής: ΝΑΙ

Κ.Κ.Ε.: ΠΡΝ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ: ΠΡΝ

ΜέΡΑ25: ΟΧΙ

Άρθρο 33 ως έχει ΚΑΤΑ ΠΛΕΙΟΨΗΦΙΑ

Ν.Δ.: ΝΑΙ

ΣΥΡΙΖΑ: ΠΡΝ

Κίνημα Αλλαγής: ΝΑΙ

Κ.Κ.Ε.: ΟΧΙ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ: ΟΧΙ

ΜέΡΑ25: ΟΧΙ

Άρθρο 34 όπως τροπ. ΚΑΤΑ ΠΛΕΙΟΨΗΦΙΑ

Ν.Δ.: ΝΑΙ

ΣΥΡΙΖΑ: ΟΧΙ

Κίνημα Αλλαγής: ΟΧΙ

Κ.Κ.Ε.: ΟΧΙ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ: ΟΧΙ

ΜέΡΑ25: ΟΧΙ

Άρθρο 35 ως έχει ΚΑΤΑ ΠΛΕΙΟΨΗΦΙΑ

Ν.Δ.: ΝΑΙ

ΣΥΡΙΖΑ: ΠΡΝ

Κίνημα Αλλαγής: ΟΧΙ

Κ.Κ.Ε.: ΟΧΙ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ: ΟΧΙ

ΜέΡΑ25: ΟΧΙ

Άρθρο 36 ως έχει ΚΑΤΑ ΠΛΕΙΟΨΗΦΙΑ

Ν.Δ.: ΝΑΙ

ΣΥΡΙΖΑ: ΠΡΝ

Κίνημα Αλλαγής: ΟΧΙ

Κ.Κ.Ε.: ΟΧΙ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ: ΟΧΙ

ΜέΡΑ25: ΟΧΙ

Υπ. Τροπ. 1317/99 όπως τροπ. ΚΑΤΑ ΠΛΕΙΟΨΗΦΙΑ

Ν.Δ.: ΝΑΙ

ΣΥΡΙΖΑ: ΟΧΙ

Κίνημα Αλλαγής: ΠΡΝ

Κ.Κ.Ε.: ΟΧΙ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ: ΠΡΝ

ΜέΡΑ25: ΟΧΙ

Υπ. Τροπ. 1318/100 όπως τροπ. ΚΑΤΑ ΠΛΕΙΟΨΗΦΙΑ

Ν.Δ.: ΝΑΙ

ΣΥΡΙΖΑ: ΠΡΝ

Κίνημα Αλλαγής: ΠΡΝ

Κ.Κ.Ε.: ΠΡΝ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ: ΠΡΝ

ΜέΡΑ25: ΟΧΙ

Ακροτελεύτιο άρθρο όπως τροπ. ΚΑΤΑ ΠΛΕΙΟΨΗΦΙΑ

Ν.Δ.: ΝΑΙ

ΣΥΡΙΖΑ: ΟΧΙ

Κίνημα Αλλαγής: ΟΧΙ

Κ.Κ.Ε.: ΟΧΙ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ: ΟΧΙ

ΜέΡΑ25: ΟΧΙ

Επί του συνόλου ΚΑΤΑ ΠΛΕΙΟΨΗΦΙΑ
Ν.Δ.: ΝΑΙ
ΣΥΡΙΖΑ: ΟΧΙ
Κίνημα Αλλαγής: ΟΧΙ
Κ.Κ.Ε.: ΟΧΙ
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ: ΟΧΙ
ΜέΡΑ25: ΟΧΙ

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Απόστολος Αβδελάς): Συνεπώς το σχέδιο νόμου του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας: «Εθνικός Κλιματικός Νόμος - Μετάβαση στην κλιματική ουδετερότητα και προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, επείγουσες διατάξεις για την αντιμετώπιση της ενεργειακής κρίσης και την προστασία του περιβάλλοντος» έγινε δεκτό κατά πλειοψηφία, σε μόνη συζήτηση, επί της αρχής, των άρθρων και του συνόλου και έχει ως εξής:

«Εθνικός Κλιματικός Νόμος - Μετάβαση στην κλιματική ουδετερότητα και προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, επείγουσες διατάξεις για την αντιμετώπιση της ενεργειακής κρίσης και την προστασία του περιβάλλοντος

ΜΕΡΟΣ Α'

ΕΘΝΙΚΟΣ ΚΛΙΜΑΤΙΚΟΣ ΝΟΜΟΣ - ΜΕΤΑΒΑΣΗ ΣΤΗΝ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΟΥΔΕΤΕΡΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ ΣΤΗΝ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α': ΣΚΟΠΟΣ, ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΚΑΙ ΟΡΙΣΜΟΙ

Άρθρο 1 Σκοπός

Άρθρο 2 Αντικείμενο

Άρθρο 3 Ορισμοί

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β': ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΜΕΤΡΙΑΣΜΟΥ ΑΕΡΙΩΝ ΤΟΥ ΘΕΡΜΟΚΗΠΙΟΥ ΚΑΙ ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗΣ ΣΤΗΝ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ
Άρθρο 4 Εθνική Στρατηγική και Περιφερειακά Σχέδια για την Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή

Άρθρο 5 Εθνική Στρατηγική για την Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή

Άρθρο 6 Περιφερειακά Σχέδια για την Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή

Άρθρο 7 Τομεακοί προϋπολογισμοί άνθρακα

Άρθρο 8 Αναθεώρηση κλιματικών στόχων

Άρθρο 9 Καθορισμός δράσεων και μέτρων προσαρμογής και ενίσχυσης της ανθεκτικότητας στην κλιματική αλλαγή

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ': ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΕΤΡΑ

Άρθρο 10 Γενικά μέτρα πολιτικής

Άρθρο 11 Απαγόρευση παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από στερεά ορυκτά καύσιμα

Άρθρο 12 Μέτρα προώθησης των οχημάτων μηδενικών εκπομπών

Άρθρο 13 Συλλεγόμενα στατικά δεδομένα σημείων επαναφόρτισης Ηλεκτρικών Οχημάτων - Τροποποίηση παρ. 2 άρθρου 14 του ν. 4710/2020

Άρθρο 14 Εγκατάσταση σημείων στάθμευσης και επαναφόρτισης Ηλεκτρικών Οχημάτων - Τροποποίηση άρθρου 17 του ν. 4710/2020

Άρθρο 15 Εξαίρεση διαδικασιών ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων προμηθειών και υπηρεσιών για τις κατηγορίες οχημάτων «M3», «N2» και «N3» - Τροποποίηση παρ. 2 άρθρου 39 του ν. 4710/2020

Άρθρο 16 Δημοτικά Σχέδια Μείωσης Εκπομπών

Άρθρο 17 Μέτρα για τη μείωση των εκπομπών από τα κτίρια

Άρθρο 18 Ενδυνάμωση της διάστασης της κλιματικής αλλαγής στην περιβαλλοντική αδειοδότηση - Τροποποίηση Παραρτήματος II του ν. 4014/2011

Άρθρο 19 Μέτρα για τη μείωση εκπομπών από εγκαταστάσεις

Άρθρο 20 Μέτρα για τη μείωση των εκπομπών από επιχειρήσεις

Άρθρο 21 Μετασχηματισμός αναπτυξιακού υποδείγματος των νησιών και μετάβαση τους στην κλιματική ουδετερότητα

Άρθρο 22 Πρόστιμα

Άρθρο 23 Οικονομικοί πόροι

Άρθρο 24 Οικονομικά κίνητρα για δραστηριότητες με σημαντική συμβολή στον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής - Τροποποίηση παρ. 10 άρθρου 24 του ν. 4172/2013

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ': ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΟΥ ΚΟΙΝΟΥ, ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ

Άρθρο 25 Εθνικό Παρατηρητήριο για την Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή

Άρθρο 26 Διαδικτυακός τόπος κλιματικού διαλόγου

Άρθρο 27 Ετήσια έκθεση προόδου

Άρθρο 28 Εθνικό Συμβούλιο για την Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή

Άρθρο 29 Επιστημονική Επιτροπή Κλιματικής Αλλαγής

Άρθρο 30 Διεθνής συνεργασία σε θέματα κλιματικής αλλαγής ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε': ΕΠΕΙΓΟΥΣΕΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 31 Αντικατάσταση και ανακύκλωση ηλεκτρικών συσκευών - Αντικατάσταση άρθρου 24 του ν. 3769/2009

Άρθρο 32 Ισχύς άδειας κατεδάφισης στην Περιοχή Ανάπλασης I

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ': ΕΞΟΥΣΙΟΔΟΤΙΚΕΣ, ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΓΟΥΜΕΝΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 33 Εξουσιοδοτικές διατάξεις

Άρθρο 34 Μεταβατικές διατάξεις

Άρθρο 35 Καταργούμενες διατάξεις

ΜΕΡΟΣ Β'

ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ, ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΔΑΣΩΝ ΚΑΙ ΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α': ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

Άρθρο 36 Έκτακτη οικονομική ενίσχυση λογαριασμών ηλεκτρικού ρεύματος οικιακών καταναλωτών

Άρθρο 37 Έκτακτη εισφορά στους παραγωγούς ηλεκτρικής ενέργειας

Άρθρο 38 Χρηματοδότηση «Ταμείου Ενεργειακής Μετάβασης» από τον ειδικό λογαριασμό Υπηρεσιών Κοινής Ωφέλειας και χρηματοδότηση δράσεων απόσυρσης οικιακών ηλεκτρικών συσκευών από το «Ταμείο Ενεργειακής Μετάβασης» - Προσθήκη παρ. 10 και 11 στο άρθρο εξηκοστό πρώτο του ν. 4839/2021

Άρθρο 39 Ορισμός του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδας ως φορέα υλοποίησης προγραμμάτων του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β': ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΔΑΣΩΝ ΚΑΙ ΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ

Άρθρο 40 Ειδικότερες ρυθμίσεις κτηματογράφησης και Εθνικού Κτηματολογίου στις εκτάσεις του άρθρου 67 του ν. 998/1979

Άρθρο 41 Δευτερεύοντες διατάκτες και αναθέτουσες αρχές - Τροποποίηση παρ. 1 άρθρου 49 του ν. 4915/2022

Άρθρο 42 Έκδοση επιτροπικών ενταλμάτων και ανάληψη εκκρεμών δεσμεύσεων - Τροποποίηση άρθρου 55 του ν. 4915/2022

Άρθρο 43 Διοικητικές κυρώσεις περί αποβλήτων - Αντικατάσταση άρθρου 69 του ν. 4819/2021

Άρθρο 44 Συμμετοχή των Φορέων Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων στην εναλλακτική διαχείριση των δημοτικών αποβλήτων συσκευασιών - Τροποποίηση άρθρου 89 του ν. 4819/2021

ΜΕΡΟΣ Γ'

ΕΝΑΡΞΗ ΙΣΧΥΟΣ

Άρθρο 45 Έναρξη ισχύος

ΜΕΡΟΣ Α'

ΕΘΝΙΚΟΣ ΚΛΙΜΑΤΙΚΟΣ ΝΟΜΟΣ - ΜΕΤΑΒΑΣΗ ΣΤΗΝ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΟΥΔΕΤΕΡΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ ΣΤΗΝ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α'

ΣΚΟΠΟΣ, ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΚΑΙ ΟΡΙΣΜΟΙ

Άρθρο 1

Σκοπός

1. Σκοπός του παρόντος νόμου είναι η δημιουργία ενός συνεκτικού πλαισίου για τη βελτίωση της προσαρμοστικής ικανότητας και της κλιματικής ανθεκτικότητας της χώρας και τη διασφάλιση της σταδιακής μετάβασης της χώρας στην κλιματική ουδετερότητα έως το έτος 2050, με τον πλέον περιβαλλοντικά βιώσιμο, κοινωνικά δίκαιο και οικονομικά αποδοτικό τρόπο. Οι θεσπιζόμενες πολιτικές και τα μέτρα για τον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής έχουν ως στόχο τη μείωση των εκπομπών και την αύξηση των απορροφήσεων, την ενίσχυση της ασφάλειας δικαίου στους επενδυτές και τους πολίτες, και την ομαλή μετάβαση της οικο-

νομίας και της κοινωνίας στην κλιματική ουδετερότητα.

2. Προκειμένου να επιτευχθεί ο μακροπρόθεσμος στόχος κλιματικής ουδετερότητας της παρ. 1, ορίζονται ως ενδιάμεσοι κλιματικοί στόχοι για τα έτη 2030 και 2040 η μείωση των καθαρών ανθρωπογενών εκπομπών αερίων θερμοκηπίου κατά τουλάχιστον πενήντα πέντε τοις εκατό (55%) και ογδόντα τοις εκατό (80%), αντίστοιχα, σε σύγκριση με τα επίπεδα του έτους 1990, λαμβάνοντας υπόψη τις προβλέψεις του Εθνικού Σχεδίου για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΕΣΕΚ) το οποίο καταρτίζεται σύμφωνα με το άρθρο 3 του Κανονισμού (ΕΕ) 2018/1999 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 11ης Δεκεμβρίου 2018 για τη διακυβέρνηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Δράσης για το Κλίμα (L 328) και ειδικότερα με τη διαδικασία του άρθρου 5 της υπ' αριθμ. 31/30.9.2019 Πράξης του Υπουργικού Συμβουλίου (Α' 147), περί κύρωσης του ΕΣΕΚ.

Άρθρο 2 Αντικείμενο

1. Με τον παρόντα θεσπίζονται μέτρα και πολιτικές για την προσαρμογή της χώρας στην κλιματική αλλαγή και τη διασφάλιση της πορείας απανθρακοποίησης έως το έτος 2050. Ειδικότερα, θεσπίζονται:

α) μέτρα και πολιτικές για την ενίσχυση της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή με το μικρότερο δυνατό κόστος,
β) ενδιάμεσοι στόχοι μετριασμού των ανθρωπογενών εκπομπών για τα έτη 2030 και 2040,

γ) δείκτες παρακολούθησης της προόδου προς επίτευξη των σχετικών στόχων,

δ) διαδικασίες αξιολόγησης και αναπροσαρμογής των στόχων και λήψης πρόσθετων μέτρων, και

ε) μέτρα για τον μετριασμό των εκπομπών από την ηλεκτροπαραγωγή, τον κτιριακό τομέα, τις μεταφορές και τις επιχειρήσεις.

2. Στον παρόντα προβλέπεται, επίσης, η δημιουργία μηχανισμού κατάρτισης προϋπολογισμών άνθρακα για τους βασικούς τομείς της οικονομίας και του συστήματος διακυβέρνησης και συμμετοχής για την ανάληψη κλιματικής δράσης.

Άρθρο 3 Ορισμοί

Για τους σκοπούς του παρόντα νοούνται ως:

1. Αέρια του θερμοκηπίου: Το διοξείδιο του άνθρακα (CO₂), το μεθάνιο (CH₄), το υποξείδιο του αζώτου (N₂O), οι υδροφθοράνθρακες (HFCs), οι υπερφθοράνθρακες (PFCs), το εξαφθοριούχο θείο (SF₆) και άλλα αέρια συστατικά της ατμόσφαιρας, τόσο φυσικά, όσο και ανθρωπογενή, τα οποία απορροφούν και επανεκπέμπουν υπέρυθη ακτινοβολία.

2. Εκπομπές: Οι εκπομπές στην ατμόσφαιρα ανθρωπογενών αερίων του θερμοκηπίου από πηγές.

3. Απορροφήσεις: Οι απορροφήσεις από την ατμόσφαιρα ανθρωπογενών αερίων του θερμοκηπίου από καταβόθρες.

4. Απανθρακοποίηση: Η σταδιακή εξάλειψη της χρήσης ορυκτών καυσίμων σε όλους τους τομείς της οικονομίας.

5. Καθαρές εκπομπές: Εκπομπές αερίων θερμοκηπίου από πηγές μετά την αφαίρεση των απορροφήσεων από καταβόθρες.

6. Πηγή: Κάθε διεργασία, δραστηριότητα ή μηχανισμός που ελευθερώνει στην ατμόσφαιρα αέριο θερμοκηπίου, αερόλυμα ή πρόδρομη ουσία αερίου θερμοκηπίου.

7. Καταβόθρες: Κάθε διεργασία, δραστηριότητα ή μηχανισμός που απορροφά από την ατμόσφαιρα αέριο θερμοκηπίου, αερόλυμα ή πρόδρομη ουσία αερίου θερμοκηπίου.

8. Κλιματική ουδετερότητα ή μηδενικό ισοζύγιο εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου: Ο ισοσκελισμός των ανθρωπογενών εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου από πηγές και των απορροφήσεών τους από καταβόθρες.

9. Μετριασμός της κλιματικής αλλαγής: Η ανθρωπογενής παρέμβαση για τη μείωση των εκπομπών ή την αύξηση των απορροφήσεων.

10. Πράσινες υποδομές: Στρατηγικά σχεδιασμένο δίκτυο φυσικών και ημιφυσικών περιοχών με περιβαλλοντικά χαρακτηριστικά υψηλής ποιότητας, το οποίο έχει σχεδιαστεί και τυγχάνει διαχείρισης για να παρέχει ένα ευρύ φάσμα οικοσυστημικών υπηρεσιών, όπως αυτές ορίζονται στην παρ. 6 του άρθρου 3 του Κανονισμού (ΕΕ) 1143/2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 22ας Οκτωβρίου 2014 «για την πρόληψη και διαχείριση της εισαγωγής και εξάπλωσης χωροκατακτητικών ξένων ειδών» (L 317) σε αγροτικές και αστικές περιοχές και για να προστατεύει τη βιοποικιλότητα, τόσο σε αγροτικές, όσο και σε αστικές περιοχές.

11. Προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή: Η προσαρμογή των φυσικών και ανθρωπογενών συστημάτων στα σημερινά ή στα αναμενόμενα κλιματικά φαινόμενα ή στις επιπτώσεις τους, η οποία μετριάξει τις ζημιές ή εκμεταλλεύεται τις ευκαιρίες.

12. Προϋπολογισμός άνθρακα: Η μέγιστη συνολική ποσότητα των εκπομπών που επιτρέπεται να εκλυθεί σε μια συγκεκριμένη χρονική περίοδο σε εθνικό επίπεδο στο πλαίσιο επίτευξης των στόχων του παρόντος.

13. Τομεακός προϋπολογισμός άνθρακα: Η μέγιστη ποσότητα των εκπομπών που επιτρέπεται να εκλυθεί σε μια συγκεκριμένη χρονική περίοδο από έναν συγκεκριμένο τομέα της οικονομίας στο πλαίσιο επίτευξης των στόχων του παρόντος.

14. Τρωτότητα: Η τάση ή προδιάθεση ενός συστήματος ή τομέα να επηρεάζεται δυσμενώς από την κλιματική αλλαγή. Η τρωτότητα εμπεριέχει εύρος εννοιών και στοιχείων, συμπεριλαμβανομένης της ευαισθησίας ή ευπάθειας στις ζημιές και της έλλειψης ικανότητας αντιμετώπισης και προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή.

15. Ανθεκτικότητα: Η ικανότητα των αλληλένδετων κοινωνικών, οικονομικών και οικολογικών συστημάτων να αντιμετωπίζουν ένα επικίνδυνο συμβάν ή τάση ή διαταραχή, μέσω της απόκρισης ή αναδιοργάνωσής τους με τρόπους που διατηρούν την κύρια λειτουργία, ταυτότητα και δομή τους.

16. Ανθρακικό αποτύπωμα: Η συνολική ποσότητα των αερίων του θερμοκηπίου, εκφρασμένων σε ισοδύναμους τόνους διοξειδίου του άνθρακα, που εκπέμπονται άμεσα ή έμμεσα από ένα ή περισσότερα άτομα, μια γεωγραφική περιοχή, έναν φορέα, ή μια παραγωγική διαδικασία.

17. Κυβερνητική Επιτροπή για την Κλιματική Ουδετερότητα: Κυβερνητική Επιτροπή η οποία συστήνεται βάσει του άρθρου 8 του ν. 4622/2019 (Α' 133), με σκοπό τον συντονισμό για θέματα μετριασμού των εκπομπών και προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β' ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΜΕΤΡΙΑΣΜΟΥ ΑΕΡΙΩΝ ΤΟΥ ΘΕΡΜΟΚΗΠΙΟΥ ΚΑΙ ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗΣ ΣΤΗΝ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ

Άρθρο 4 Εθνική Στρατηγική και Περιφερειακά Σχέδια για την Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή

1. Για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή εκπονούνται:
α) Η Εθνική Στρατηγική για την Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή (ΕΣΠΚΑ), σύμφωνα με το άρθρο 5, και

β) τα Περιφερειακά Σχέδια Προσαρμογής στην Κλιματική Αλλαγή (ΠεΣΚΠΑ), σύμφωνα με το άρθρο 6.

2. Τα ΠεΣΠΚΑ εναρμονίζονται με την ΕΣΠΚΑ, εξειδικεύοντας τις κατευθύνσεις της, με σκοπό την επίτευξη των στόχων της σε περιφερειακό επίπεδο.

Άρθρο 5 Εθνική Στρατηγική για την Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή

1. Η Εθνική Στρατηγική για την Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή (ΕΣΠΚΑ) εκπονείται από το Υπουργείο Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας, υποβάλλεται προς παροχή γνώμης στο Εθνικό Συμβούλιο για την Προσαρμογή στην Κλιματική Αλ-

λαγή και εγκρίνεται με Πράξη του Υπουργικού Συμβουλίου που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Η ΕΣΠΚΑ αποτλεί κείμενο στρατηγικού προσανατολισμού με στόχο τη χάραξη κατευθυντήριων γραμμών. Πριν από την έγκρισή της τίθεται υποχρεωτικά σε δημόσια διαβούλευση στον διαδικτυακό τόπο «gov.gr» για τριάντα (30) τουλάχιστον ημέρες.

2. Η ΕΣΠΚΑ καλύπτει χρονική περίοδο δέκα (10) τουλάχιστον ετών. Η ΕΣΠΚΑ αξιολογείται τουλάχιστον ανά πενταετία από το Υπουργείο Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας και αναθεωρείται, εφόσον απαιτείται, έπειτα από γνώμη του Εθνικού Συμβουλίου για την Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή, η οποία παρέχεται εντός προθεσμίας τριάντα (30) ημερών από τη λήψη του σχετικού αιτήματος.

3. Η ΕΣΠΚΑ περιλαμβάνει τουλάχιστον:

α) ανάλυση στόχων και κατευθυντήριων αρχών της Στρατηγικής, βάσει των διεθνών συμφωνιών και των στόχων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (πλαίσιο αναφοράς),

β) εκτίμηση των αναμενόμενων κλιματικών μεταβολών στη χώρα, βάσει διαφορετικών κλιματικών σεναρίων, ανάλυση τρωτότητας οικονομικών τομέων και κοινωνικών δραστηριοτήτων και εκτίμηση των επιπτώσεων των κλιματικών μεταβολών στους διάφορους τομείς της οικονομικής και κοινωνικής δραστηριότητας, καθώς και της βιωσιμότητας του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος, κυρίως σε εθνικό επίπεδο με παράλληλο, κατ' αρχήν, προσδιορισμό του οικονομικού μεγέθους των εν λόγω επιπτώσεων,

γ) προσδιορισμό των τομέων προτεραιότητας που χρήζουν μέτρων προσαρμογής για την κλιματική αλλαγή, με βάση την ανάλυση τρωτότητας της περ. β), διερεύνηση και καταγραφή των προτεινόμενων μέτρων και δράσεων για διάφορους τομείς της οικονομικής και κοινωνικής δραστηριότητας και τη βιωσιμότητα του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος. Οι τομείς προτεραιότητας περιλαμβάνουν, κατ' ελάχιστον, την υγεία, τον τουρισμό, τη γεωργία και κτηνοτροφία, τη δασοπονία, την ενέργεια, την ασφάλιση, τις υποδομές και τις μεταφορές, το δομημένο περιβάλλον, την προστασία της βιοποικιλότητας, των οικοσυστημάτων, των υδάτινων πόρων και των παράκτιων ζωνών, καθώς και την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς,

δ) προκαταρκτική εκτίμηση του κόστους προσαρμογής,

ε) ενσωμάτωση πολιτικών προσαρμογής σε ευρύτερες πολιτικές,

στ) διεθνή διάσταση της πολιτικής προσαρμογής,

ζ) προτάσεις για δράσεις ευαισθητοποίησης, εκπαίδευσης και έρευνας.

Άρθρο 6

Περιφερειακά Σχέδια για την Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή

1. Κάθε Περιφέρεια καταρτίζει Περιφερειακό Σχέδιο για την Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή (ΠεΣΠΚΑ). Το ΠεΣΠΚΑ αποτελεί ολοκληρωμένο σχέδιο που προσδιορίζει και ιεραρχεί τα απαραίτητα μέτρα και τις δράσεις προσαρμογής σε περιφερειακό επίπεδο.

2. Το ΠεΣΠΚΑ εγκρίνεται με απόφαση του Περιφερειακού Συμβουλίου εντός δύο (2) μηνών από την έκδοση της αρνητικής απόφασης της παρ. 6 του άρθρου 5 ή την ολοκλήρωση της διαδικασίας του άρθρου 7 της υπό στοιχεία ΥΠΕΧΩΔΕ/ΕΥΠΕ/οικ. 107017/28.8.2006 κοινής απόφασης των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Οικονομικών και Οικονομικών και Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων (Β' 1225), κατόπιν εισήγησης της οικείας Διεύθυνσης Περιβάλλοντος και Χωρικού Σχεδιασμού, μετά από γνώμη της Περιφερειακής Επιτροπής Διαβούλευσης, του Εθνικού Συμβουλίου για την Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή και του Υπουργείου Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας, το οποίο γνωμοδοτεί για τη συμβατότητά του με τις κατευθύνσεις και τους στόχους της ΕΣΠΚΑ. Σε περίπτωση άπρακτης παρέλευσης της προθεσμίας των δύο (2) μηνών, η έγκριση του ΠεΣΠΚΑ γίνεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Περιβάλλοντος και Ενέργειας. Οι γνώμες του πρώτου εδαφίου παρέχονται εντός

αποκλειστικής προθεσμίας εξήντα (60) ημερών από τη λήψη του αιτήματος. Σε περίπτωση άπρακτης παρέλευσης της ανωτέρω προθεσμίας, η διαδικασία έγκρισης συνεχίζεται ακωλύτως.

3. Το ΠεΣΠΚΑ περιλαμβάνει τουλάχιστον:

α) ανάλυση στόχων,

β) σύντομη αναφορά στα στοιχεία του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος της περιφέρειας,

γ) εκτίμηση των αναμενόμενων κλιματικών μεταβολών στην περιφέρεια και ανάλυση της κλιματικής τρωτότητας επιμέρους τομέων και γεωγραφικών περιοχών,

δ) εκτίμηση των άμεσων και μακροπρόθεσμων επιπτώσεων των κλιματικών αλλαγών σε διάφορους τομείς του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος και της οικονομικής και κοινωνικής δραστηριότητας και καθορισμό των τομεακών και χωρικών προτεραιοτήτων,

ε) προτεινόμενα μέτρα και δράσεις για τους τομείς και τις περιοχές προτεραιοτήτων, εκτίμηση του πιθανού κόστους υλοποίησής τους και αναφορά των πιθανών φορέων υλοποίησης, καθώς και των λοιπών εμπλεκόμενων φορέων,

στ) εξέταση ενσωμάτωσης των προτεινόμενων μέτρων και δράσεων για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή σε άλλες υφιστάμενες πολιτικές, όπως πολιτικές διαχείρισης φυσικών καταστροφών,

ζ) εξέταση συμβατότητας και συμπληρωματικότητας των ΠεΣΠΚΑ με άλλα περιφερειακά σχέδια,

η) συνέργεια και μεταφορά τεχνολογίας μεταξύ ΠεΣΠΚΑ, ιδίως όμορων περιφερειών,

θ) τρόπο διαβούλευσης, όπως ερωτηματολόγια, στοιχεία διαβούλευσης και ανταλλαγής πληροφοριών με κοινωνικούς εταίρους που δραστηριοποιούνται στην περιοχή, με στόχο τη διερεύνηση της δικής τους εκτίμησης για τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής και την εκ μέρους τους λήψη μέτρων προσαρμογής,

ι) αναφορά των ειδικότερων μέτρων ευαισθητοποίησης και ενημέρωσης του ενδιαφερόμενου κοινού και των κοινωνικών εταίρων,

ια) παρακολούθηση της εφαρμογής και υλοποίησης του ΠεΣΠΚΑ,

ιβ) μη τεχνική περίληψη.

4. Τα ΠεΣΠΚΑ δημοσιεύονται στην ιστοσελίδα της οικείας Περιφέρειας.

5. Τα ΠεΣΠΚΑ καλύπτουν χρονική περίοδο επτά (7) τουλάχιστον ετών. Τα ΠεΣΠΚΑ, αξιολογούνται ανά πενταετία τουλάχιστον από τη Διεύθυνση Περιβάλλοντος και Χωρικού Σχεδιασμού της οικείας περιφέρειας και αναθεωρούνται, εφόσον απαιτείται, με τη διαδικασία της παρ. 2.

Άρθρο 7

Τομεακοί προϋπολογισμοί άνθρακα

1. Θεσπίζονται τομεακοί προϋπολογισμοί άνθρακα πενταετούς διάρκειας στους ακόλουθους τομείς: α) παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας και θερμότητας, β) μεταφορές, γ) βιομηχανία, δ) κτίρια, ε) γεωργία και κτηνοτροφία, στ) απόβλητα, ζ) δραστηριότητες χρήσης γης, αλλαγή χρήσεων γης και δασοπονίας, σύμφωνα με τον Κανονισμό 2018/841 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 30ής Μαΐου 2018 «σχετικά με τη συμπερίληψη των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου και των απορροφήσεων από δραστηριότητες χρήσης γης, αλλαγής χρήσης γης και δασοπονίας στο πλαίσιο των ρυθμίσεων για το κλίμα και την ενέργεια έως το 2030, καθώς και για την τροποποίηση του Κανονισμού (ΕΕ) αριθμ. 525/2013 και της απόφασης (ΕΕ) αριθμ. 529/2013/ΕΕ» (L 156). Οι τομεακοί προϋπολογισμοί άνθρακα συνοδεύονται από εφαρμοστικές ρυθμίσεις που εξειδικεύουν τα μέτρα, τους άξονες δράσεων και τις κατευθύνσεις του Εθνικού Σχεδίου για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΕΣΕΚ).

2. Η Διεύθυνση Κλιματικής Αλλαγής και Ποιότητας της Ατμόσφαιρας του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας συντάσσει, σε συνεργασία με την Ομάδα Εργασίας Παρακολούθησης του Εθνικού Σχεδίου για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΕΣΕΚ) του άρθρου 6 της υπ' αριθμ. 31/30.9.2019 Πράξης Υπουργικού Συμ-

βουλίου (Α' 147), μετά από ανάλυση οικονομικών και κοινωνικών συνεπειών, τους τομεακούς προϋπολογισμούς άνθρακα και τους διαβιβάζει:

α) Στον Οργανισμό Φυσικού Περιβάλλοντος και Κλιματικής Αλλαγής (ΟΦΥΠΕΚΑ) του άρθρου 27 του ν. 4685/2020 (Α' 92), για τη διεξαγωγή δημόσιας διαβούλευσης, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 26 του παρόντος, με τους φορείς που σχετίζονται με τους αντίστοιχους τομεακούς προϋπολογισμούς. Τα αποτελέσματα της δημόσιας διαβούλευσης συνοψίζονται σε έκθεση διαβούλευσης που συντάσσεται από τον ΟΦΥΠΕΚΑ, και

β) στην Επιστημονική Επιτροπή για την Κλιματική Αλλαγή του άρθρου 29 για γνωμοδότηση εντός τριάντα (30) ημερών.

Οι τομεακοί προϋπολογισμοί, μετά την επεξεργασία των σχολίων της διαβούλευσης και τη γνωμοδότηση της Επιστημονικής Επιτροπής για την Κλιματική Αλλαγή, υποβάλλονται από τον Υπουργό Περιβάλλοντος και Ενέργειας προς έγκριση στην Κυβερνητική Επιτροπή για την Κλιματική Ουδετερότητα. Η εισήγηση του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας συνοδεύεται από την έκθεση διαβούλευσης και τη γνωμοδότηση της Επιστημονικής Επιτροπής για την Κλιματική Αλλαγή. Οι τομεακοί προϋπολογισμοί εγκρίνονται με Πράξη της Κυβερνητικής Επιτροπής για την Κλιματική Ουδετερότητα, μετά από ενημέρωση της Βουλής από τον Υπουργό Περιβάλλοντος και Ενέργειας, σύμφωνα με τα ειδικότερα προβλεπόμενα στον Κανονισμό της Βουλής.

3. Οι πρώτοι τομεακοί προϋπολογισμοί άνθρακα για την περίοδο από την 1η.1.2026 έως την 31η.12.2030 καταρτίζονται το έτος 2024 και στη συνέχεια κάθε πέντε (5) έτη. Οι τομεακοί προϋπολογισμοί αναθεωρούνται με τη διαδικασία της παρ. 2.

4. Ως αφετηρία για τον υπολογισμό της ποσότητας των εκπομπών κάθε πενταετούς περιόδου λαμβάνεται ο μέσος όρος των εκπομπών του τομέα των τριών (3) τελευταίων ετών που προηγούνται του έτους έναρξης εκπόνησης του εν λόγω προϋπολογισμού.

5. Η ποσότητα των εκπομπών του τελευταίου έτους της κάθε πενταετούς περιόδου υπολογίζεται σύμφωνα με τους κλιματικούς στόχους για τα έτη 2030, 2040 και 2050 του άρθρου 1 και υπολογίζεται από τη Διεύθυνση Κλιματικής Αλλαγής και Ποιότητας της Ατμόσφαιρας του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας, σε συνεργασία με την Ομάδα Εργασίας Παρακολούθησης του ΕΣΕΚ με βάση τις πλέον πρόσφατες διαθέσιμες προβλέψεις και την ανάγκη ελαχιστοποίησης του οικονομικού κόστους.

6. Το άθροισμα του συνόλου των τομεακών προϋπολογισμών άνθρακα ισούται με τον συνολικό προϋπολογισμό άνθρακα της χώρας για την αντίστοιχη χρονική περίοδο.

Άρθρο 8 **Αναθεώρηση κλιματικών στόχων**

1. Ο Υπουργός Περιβάλλοντος και Ενέργειας, κατόπιν εισήγησης της Διεύθυνσης Κλιματικής Αλλαγής και Ποιότητας της Ατμόσφαιρας του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας, λαμβάνοντας υπόψη τα τελευταία διαθέσιμα επιστημονικά δεδομένα και τις ετήσιες εκθέσεις προόδου του άρθρου 27, το αργότερο έως την 31η Δεκεμβρίου 2024 και ακολούθως κάθε πέντε (5) τουλάχιστον έτη, αξιολογεί την πορεία προς την κλιματική ουδετερότητα και προτείνει σχετικά μέτρα, την αναθεώρηση των ενδιάμεσων κλιματικών στόχων της παρ. 2 του άρθρου 1 ή τη θέσπιση νέων ενδιάμεσων στόχων, προς την Κυβερνητική Επιτροπή για την Κλιματική Ουδετερότητα. Τα βασικά αποτελέσματα της αξιολόγησης και η πρόταση νέων μέτρων από τον Υπουργό Περιβάλλοντος και Ενέργειας τίθενται σε δημόσια διαβούλευση από τον Οργανισμό Φυσικού Περιβάλλοντος και Κλιματικής Αλλαγής (ΟΦΥΠΕΚΑ), κατά το άρθρο 26.

2. Η Κυβερνητική Επιτροπή για την Κλιματική Ουδετερότητα, λαμβάνοντας υπόψη την ανωτέρω πρόταση του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας και την έκθεση διαβούλευσης που συντάσσεται από τον ΟΦΥΠΕΚΑ, εγκρίνει πρόσθετα μέτρα για την επίτευξη των ενδιάμεσων κλιματικών στόχων και του μακροπρόθεσμου στόχου επίτευξης κλιματικής ουδετερότητας, καθώς και την αναθεώρηση των ενδιάμεσων κλιματικών στόχων της παρ. 2 του άρθρου 1.

Άρθρο 9 **Καθορισμός δράσεων και μέτρων προσαρμογής και ενίσχυσης της ανθεκτικότητας στην κλιματική αλλαγή**

1. α) Ο Οργανισμός Φυσικού Περιβάλλοντος και Κλιματικής Αλλαγής συντάσσει έκθεση με βάση την ανάλυση των δεδομένων του Εθνικού Παρατηρητηρίου για την Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή του άρθρου 25, την οποία υποβάλλει στο αρμόδιο όργανο του Υπουργείου Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας.

β) Το αρμόδιο όργανο του Υπουργείου Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας, με βάση την έκθεση της περ. α' και τα αποτελέσματα των Περιφερειακών Σχεδίων για την Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή, συντάσσει εισήγηση για ενδεχόμενες νέες δράσεις και μέτρα προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο.

γ) Η Επιστημονική Επιτροπή για την Κλιματική Αλλαγή του άρθρου 29 γνωμοδοτεί επί της εισήγησης του αρμόδιου οργάνου του Υπουργείου Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας.

δ) Το Εθνικό Συμβούλιο για την Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή εξετάζει την εισήγηση του αρμόδιου οργάνου του Υπουργείου Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας και τη γνωμοδότηση της Επιστημονικής Επιτροπής για την Κλιματική Αλλαγή και αποφασίζει, εφόσον κριθεί αναγκαίο, για νέες δράσεις και μέτρα προσαρμογής και ενίσχυσης της ανθεκτικότητας στην κλιματική αλλαγή.

2. Όλοι οι φορείς της κεντρικής διοίκησης υποχρεούνται στην ενσωμάτωση της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, στον στρατηγικό και επιχειρησιακό σχεδιασμό τους, μέσω δράσεων και μέτρων προσαρμογής και ενίσχυσης της ανθεκτικότητας στην κλιματική αλλαγή, σύμφωνα με τις αποφάσεις της περ. δ' της παρ. 1.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ' **ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΕΤΡΑ**

Άρθρο 10 **Γενικά μέτρα πολιτικής**

1. Για την επίτευξη του στόχου της κλιματικής ουδετερότητας του άρθρου 1, στο Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΕΣΕΚ) δύνανται να προβλέπονται και να εφαρμόζονται, πέραν των μέτρων των άρθρων 11 έως 24, μέτρα και πολιτικές για:

α) τη μεγαλύτερη δυνατή εξοικονόμηση ενέργειας και την αύξηση της ενεργειακής απόδοσης σε όλους τους τομείς της οικονομίας,

β) τη μεγαλύτερη δυνατή διείσδυση των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΑΠΕ), βάσει των βέλτιστων διαθέσιμων τεχνολογιών και πρακτικών αποφυγής επιπτώσεων στο φυσικό περιβάλλον, τη βιοποικιλότητα και το τοπίο,

γ) τη σταδιακή εξάλειψη όλων των ορυκτών καυσίμων και την υποκατάστασή τους από ΑΠΕ, με γνώμονα την ασφάλεια εφοδιασμού, σε συνάρτηση με την τεχνολογική εξέλιξη. Ειδικότερα, επιδιώκονται, κατά προτεραιότητα, η εξάλειψη της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από στερεά ορυκτά καύσιμα και η μείωση της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από υγρά ορυκτά καύσιμα, μέσω της διασύνδεσης των μη διασυνδεδεμένων νησιών με το ηλεκτρικό δίκτυο της ηπειρωτικής χώρας και της εγκατάστασης συστημάτων ΑΠΕ, καθώς και συστημάτων αποθήκευσης ενέργειας,

δ) τη σταδιακή υποκατάσταση του φυσικού αερίου από ανανεώσιμα αέρια, όπως βιομεθάνιο και πράσινο υδρογόνο, ιδίως στις μεταφορές και τη βιομηχανία,

ε) την προώθηση της ηλεκτροκίνησης,

στ) την προώθηση της βιώσιμης αστικής κινητικότητας και της χρήσης μέσων μαζικής μεταφοράς,

ζ) τη βελτίωση του ανθρακικού αποτυπώματος των κτιρίων και των υποδομών των αστικών και περιφερειακών περιοχών και των οικισμών,

η) τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου από τη

διαχείριση των αποβλήτων και την προώθηση της κυκλικής οικονομίας,

θ) την αύξηση των απορροφήσεων αερίων του θερμοκηπίου από φυσικά οικοσυστήματα ή μέσω αποθήκευσής τους σε γεωλογικούς σχηματισμούς ή με την επαναχρησιμοποίησή τους,

ι) την προώθηση της συνέργειας των πολιτικών που αφορούν συνδυαστικά, αφενός στον μετριασμό των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής και αφετέρου στη βελτίωση της ποιότητας της ατμόσφαιρας σε τοπικό και εθνικό επίπεδο.

2. Στο ΕΣΕΚ προσδιορίζονται αναλυτικά οι ειδικότεροι στόχοι μείωσης της τελικής κατανάλωσης ενέργειας, αύξησης της ενεργειακής απόδοσης, συμμετοχής των ΑΠΕ στους τομείς της ηλεκτροπαραγωγής, των μεταφορών και της θέρμανσης και ψύξης, ανάπτυξης υποδομών αποθήκευσης ενέργειας, καθώς και οι συγκεκριμένες πολιτικές για την επίτευξή τους.

3. Για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή σύμφωνα με το άρθρο 1 και την απορρόφηση του κόστους των επιπτώσεών της, δύνανται να λαμβάνονται και να εφαρμόζονται μέτρα και πολιτικές για:

α) την ενίσχυση της ανθεκτικότητας και τον περιορισμό της τρωτότητας σε όλους τους τομείς της οικονομίας, του φυσικού περιβάλλοντος και της βιοποικιλότητας. Τα ειδικότερα μέτρα και οι πολιτικές προσδιορίζονται στην Εθνική Στρατηγική για την Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή και τα Περιφερειακά Σχέδια για την Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή,

β) τη δημιουργία πράσινων υποδομών και την αξιοποίηση λύσεων βασισμένων στη φύση,

γ) την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος και της βιοποικιλότητας, με έμφαση στην προστασία και αποκατάσταση οικοσυστημάτων που συμβάλλουν στην προσαρμογή και ανθεκτικότητα στην κλιματική αλλαγή,

δ) τον σχεδιασμό βιώσιμης αστικής ανάπτυξης που λαμβάνει υπόψη κοινωνικές, οικονομικές και περιβαλλοντικές στρατηγικές για τη βελτίωση της αστικής ανθεκτικότητας,

ε) την προώθηση της βιώσιμης γεωργίας, κτηνοτροφίας, αλιείας και παραγωγής τροφίμων,

στ) την προστασία ευπαθών οικοσυστημάτων, συμπεριλαμβανομένων των ακτών και των μικρών νησιών.

Άρθρο 11

Απαγόρευση παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από στερεά ορυκτά καύσιμα

1. Απαγορεύεται η παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από στερεά ορυκτά καύσιμα από την 31η Δεκεμβρίου 2028. Υφιστάμενες άδειες παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από στερεά ορυκτά καύσιμα παύουν να ισχύουν κατά την ημερομηνία αυτή.

2. Με κοινή απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας και του αρμοδίου για τα θέματα δίκαιης αναπτυξιακής μετάβασης Υπουργού, που δύνανται να εκδοθεί μέχρι την 31η Δεκεμβρίου 2025, επισπεύδεται η καταληκτική ημερομηνία της παρ. 1, αφού ληφθούν υπόψη η επάρκεια ισχύος και η ασφάλεια εφοδιασμού, σύμφωνα με τις προβλέψεις του Εθνικού Σχεδίου για την Ενέργεια και το Κλίμα.

Άρθρο 12

Μέτρα προώθησης των οχημάτων μηδενικών εκπομπών

1. Από την 1η Ιανουαρίου 2026, εντός των διοικητικών ορίων της Περιφέρειας Αττικής και της Περιφερειακής Ενότητας Θεσσαλονίκης της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας, τα νέα Επιβατηγά Δημόσιας Χρήσης αυτοκίνητα (ΤΑΞΙ) με άδεια κυκλοφορίας, καθώς και το ένα τρίτο (1/3) των νέων οχημάτων που ταξινομούνται για σκοπούς εκμίσθωσης σε τρίτους είναι οχήματα μηδενικών εκπομπών. Εξαιρούνται οι νησιωτικοί Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.) α' βαθμού των ως άνω περιοχών. Έως την 31η Δεκεμβρίου 2023, το Αυτοτελές Τμήμα Ηλεκτροκίνησης του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας, σε συνεργασία με την αρμόδια υπηρεσία του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών, επαναξιολογεί την προβλεπόμενη στο πρώτο εδά-

φιο ημερομηνία εφαρμογής των ως άνω μέτρων και τη σκοπιμότητα επέκτασής τους και σε άλλες περιφέρειες ή περιφερειακές ενότητες της Επικράτειας και εισηγείται την έκδοση της κοινής απόφασης της παρ. 4 του άρθρου 33, κατόπιν εκτίμησης των σχετικών επιπτώσεων.

2. Από την 1η Ιανουαρίου 2024 το ένα τέταρτο (1/4) τουλάχιστον των νέων εταιρικών αυτοκινήτων ιδιωτικής χρήσης, που ταξινομούνται ανά εταιρεία σωρευτικά, είναι αμιγώς ηλεκτρικά οχήματα ή υβριδικά ηλεκτρικά οχήματα εξωτερικής φόρτισης ρύπων, έως πενήντα (50) γραμμαρίων διοξειδίου του άνθρακα, ανά χιλιόμετρο (CO₂/χλμ). Για τον υπολογισμό του ποσοστού του πρώτου εδαφίου προσμετρώνται τα νέα αυτοκίνητα που αποκτώνται με πώληση και χρηματοδοτική μίσθωση. Το ποσοστό υπολογίζεται σε ετήσια βάση. Η υποχρέωση υφίσταται για κάθε εταιρεία που έχει αποκτήσει τουλάχιστον τέσσερα (4) εταιρικά αυτοκίνητα εντός του οικονομικού έτους. Αν η εταιρεία δεν έχει αποκτήσει τουλάχιστον τέσσερα (4) εταιρικά αυτοκίνητα εντός του οικονομικού έτους, στον υπολογισμό του πρώτου εδαφίου προσμετρώνται τα αυτοκίνητα που αποκτήθηκαν σωρευτικά από την 1η Ιανουαρίου 2024 και για όλα τα επόμενα έτη. Σε περίπτωση μη συμμόρφωσης της εταιρείας με την υποχρέωση της παρούσας, επιβάλλεται διοικητικό πρόστιμο ύψους δέκα χιλιάδων (10.000) ευρώ. Το πρόστιμο δεν επιβάλλεται αν η εταιρεία έχει προβεί σε παραγγελία του οχήματος πριν την 1η Ιανουαρίου 2024 και αυτό δεν έχει παραληφθεί για λόγους που δεν οφείλονται στον αγοραστή και σε κάθε περίπτωση για λόγους ανωτέρας βίας.

3. Στο Εθνικό Σχέδιο για την Ηλεκτροκίνηση του άρθρου 43 του ν. 4710/2020 (Α' 142) τίθενται στόχοι με σκοπό τη διασφάλιση της επάρκειας των δημοσίως προσβάσιμων σημείων επαναφόρτισης ηλεκτρικών οχημάτων, σύμφωνα με όσα ορίζονται στον παρόντα και τους στόχους του Εθνικού Σχεδίου για την Ενέργεια και το Κλίμα για τη διείσδυση της ηλεκτροκίνησης.

4. Από την 1η Ιανουαρίου 2030 ή, εφόσον προβλέπεται διαφορετική ημερομηνία, από την ημερομηνία αναφοράς που προβλέπεται στο ενωσιακό δίκαιο, νέα επιβατικά και ελαφρά επαγγελματικά οχήματα που ταξινομούνται είναι μόνο οχήματα μηδενικών εκπομπών.

Άρθρο 13

Συλλεγόμενα στατικά δεδομένα σημείων επαναφόρτισης Ηλεκτρικών Οχημάτων - Τροποποίηση παρ. 2 άρθρου 14 του ν. 4710/2020

Στην περ. α) της παρ. 2 του άρθρου 14 του ν. 4710/2020 (Α' 142), περί στατικών δεδομένων για κάθε δημοσίως προσβάσιμο σημείο επαναφόρτισης Ηλεκτρικών Οχημάτων (Η/Ο), α) προστίθενται υποπερ. αιδ) και αιε), β) στο δεύτερο εδάφιο τίθεται εξαίρεση και γ) προστίθεται νέο τρίτο εδάφιο και η παρ. 2 διαμορφώνεται ως εξής:

«2. Τα συλλεγόμενα στοιχεία για κάθε δημοσίως προσβάσιμο σημείο επαναφόρτισης Η/Ο κατηγοριοποιούνται σε στατικά, δυναμικά και απολογιστικά/λειτουργικά, ως εξής:

- α) Στατικά δεδομένα:
  - αα) ο μοναδικός κωδικός ταυτοποίησης σημείου,
  - αβ) ο μοναδικός κωδικός ταυτοποίησης σταθμού φόρτισης,
  - αγ) η τοποθεσία, ήτοι συντεταγμένες, χώρα και πλήρης διεύθυνση,
  - αδ) ο τύπος εγκαταστάσεων επαναφόρτισης Η/Ο, ήτοι ο κατασκευαστής και το μοντέλο φορτιστή, ο τύπος και ο αριθμός ρευματοδοτών, καθώς και η ονομαστική ισχύς επαναφόρτισης,
  - αε) η μέθοδος φόρτισης,
  - αστ) η φωτογραφία σημείου,
  - αζ) ο ιδιοκτήτης σημείου,
  - αη) το ωράριο λειτουργίας σημείου και η ώρα ζώνης στην οποία βρίσκεται,
  - αθ) τα στοιχεία επικοινωνίας με διαχειριστή σημείου (Φ.Ε.Υ.Φ.Η.Ο.),
  - αι) οι μέθοδοι ταυτοποίησης χρηστών Η/Ο,
  - αια) οι αποδεκτοί τρόποι πληρωμής,
  - αιβ) η δυνατότητα κράτησης θέσης φόρτισης,

αιγ) η υποστήριξη περιαγωγής χρηστών συμβολαίου, που είναι συμβεβλημένοι με άλλους Π.Υ.Η. ή Φ.Ε.Υ.Φ.Η.Ο., για να διευκολύνεται η διαλειτουργικότητα των υποδομών φόρτισης,

αιδ) ο αριθμός παροχής του εκάστοτε διαχειριστή δικτύου διανομής ηλεκτρικής ενέργειας στην οποία συνδέεται ο σταθμός φόρτισης, και

αιε) ένδειξη αν πρόκειται για σταθμό φόρτισης Η/Ο ατόμων με αναπηρία.

Η διάθεση των στατικών δεδομένων είναι ελεύθερη, με την εξαίρεση των δεδομένων της περ. αιδ). Στα δεδομένα της περ. αιδ) έχουν πρόσβαση η Διεύθυνση Τεχνικού Ελέγχου και Εγκαταστάσεων Εξυπηρέτησης Οχημάτων του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών, το Αυτοτελές Τμήμα Ηλεκτροκίνησης του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας, οι διαχειριστές δικτύων διανομής ηλεκτρικής ενέργειας και η Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας (Ρ.Α.Ε.).

Η αποστολή των στατικών δεδομένων στο Μ.Υ.Φ.Α.Η., πραγματοποιείται τόσο κατά την αρχική εγγραφή όσο και σε περίπτωση τροποποίησής τους.

β) Δυναμικά δεδομένα:

βα) η διαθεσιμότητα σημείου (εντός ή εκτός λειτουργίας),

ββ) η τρέχουσα κατάσταση σημείου επαναφόρτισης (ελεύθερο ή κατειλημμένο, ανά ρευματοδότη) και

βγ) οι κατά περίπτωση τιμές.

Τα στοιχεία αυτά διατίθενται δημόσια, τόσο απευθείας σε χρήστες Η/Ο όσο και στους φορείς που παρέχουν υπηρεσίες ηλεκτροκίνησης, προς ανάπτυξη και βελτίωση των υπηρεσιών που προσφέρουν στους χρήστες Η/Ο, όπως πλοήγηση σε διαθέσιμο σημείο φόρτισης, κράτηση θέσης και σύγκριση τιμών. Τα δυναμικά δεδομένα συλλέγονται, καταγράφονται και αποστέλλονται στο Μ.Υ.Φ.Α.Η. σε πραγματικό χρόνο.

γ) Απολογιστικά/λειτουργικά δεδομένα:

γα) το πλήθος εξυπηρετούμενων Η/Ο,

γβ) το πλήθος πράξεων φόρτισης ανά τύπο σημείου επαναφόρτισης,

γγ) ο μέσος χρόνος φόρτισης οχημάτων στο σημείο,

γδ) η μέση κατανάλωση ενέργειας ανά φόρτιση,

γε) η ολική καταναλωθείσα ενέργεια,

γστ) η καταναλωθείσα ενέργεια διακριτά για κατά περίπτωση φορτίσεις και για φορτίσεις μέσω Π.Υ.Η., ξεχωριστά για τον κάθε έναν.

Τα απολογιστικά ή λειτουργικά δεδομένα των σημείων αποτελούν εμπορικά δεδομένα των Φ.Ε.Υ.Φ.Η.Ο., στα οποία έχουν πρόσβαση μόνο η Διεύθυνση Τεχνικού Ελέγχου και Εγκαταστάσεων Εξυπηρέτησης Οχημάτων του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών, το Αυτοτελές Τμήμα Ηλεκτροκίνησης του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας και η Ρ.Α.Ε.. Τα απολογιστικά ή λειτουργικά δεδομένα συλλέγονται, καταγράφονται και αποστέλλονται στο Μ.Υ.Φ.Α.Η. σε ετήσια βάση.»

Άρθρο 14

Εγκατάσταση σημείων στάθμευσης και επαναφόρτισης Ηλεκτρικών Οχημάτων - Τροποποίηση άρθρου 17 του ν. 4710/2020

Η προθεσμία εκπόνησης Σχεδίων Φόρτισης Ηλεκτρικών Οχημάτων (Σ.Φ.Η.Ο.) της παρ. 2 του άρθρου 17 του ν. 4710/2020 (Α' 142), παρατείνεται και στην ίδια παράγραφο προστίθεται δεύτερο εδάφιο, στην παρ. 4 προστίθεται τελευταίο εδάφιο, προστίθεται παρ. 9 και το άρθρο 17 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 17

Χωροθέτηση σημείων στάθμευσης και επαναφόρτισης Η/Ο από Ο.Τ.Α.

1. Από την έναρξη ισχύος του παρόντος και έως την 30ή.6.2021, οι δήμοι μητροπολιτικών κέντρων, οι μεγάλοι και μεσαίοι ηπειρωτικοί δήμοι, οι δήμοι πρωτευουσών περιφερειακών ενότητων, καθώς και οι μεγάλοι και μεσαίοι νησιωτικοί δήμοι, σύμφωνα με το άρθρο 2Α του ν. 3852/2010 εκπονούν υποχρεωτικά Σχέδιο Φόρτισης Ηλεκτρικών Οχημάτων (Σ.Φ.Η.Ο.), με το

οποίο προγραμματίζουν τη χωροθέτηση επαρκούς αριθμού κανονικής ή υψηλής ισχύος δημοσίων προσβάσιμων σημείων επαναφόρτισης Η/Ο και θέσεων στάθμευσης Η/Ο εντός των διοικητικών τους ορίων. Η καταληκτική ημερομηνία εκπόνησης Σχεδίου Φόρτισης Ηλεκτρικών Οχημάτων (Σ.Φ.Η.Ο.) δύναται να παρατείνεται και πέραν της 30ής.6.2021 με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας εφόσον συντρέχουν δικαιολογητικοί λόγοι αδυναμίας εμπρόθεσμης εκπόνησης Σ.Φ.Η.Ο., όπως επιτακτικοί λόγοι αντιμετώπισης σοβαρού κινδύνου δημόσιας υγείας που συνίστανται στη μείωση του κινδύνου διασποράς του κορωνοϊού COVID-19.

Το Σ.Φ.Η.Ο. λαμβάνει υπόψη του, ιδίως, τα πολεοδομικά και κυκλοφοριακά χαρακτηριστικά της περιοχής και την υφιστάμενη ανάπτυξη δημοσίων προσβάσιμων υποδομών και μπορεί να ενταχθεί ως μέτρο παρέμβασης σε εκπονούμενα στρατηγικά σχέδια των οικείων Ο.Τ.Α., όπως στα Σχέδια Βιώσιμης Αστικής Κινητικότητας ΣΒΑΚ, τις Ολοκληρωμένες Χωρικές Επενδύσεις ΟΧΕ, τα σχέδια για Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη ΒΑΑ, καθώς και σε ευρύτερες μελέτες και προγράμματα αστικών αναπλάσεων. Το Σ.Φ.Η.Ο. περιέχει υποχρεωτικά κατ' ελάχιστον τα εξής: α) τη χωροθέτηση θέσεων στάθμευσης και σημείων επαναφόρτισης Η/Ο κατά μήκος των διοικητικών τους ορίων, στους χώρους στάσης και στάθμευσης του άρθρου 34 του ν. 2696/1999 (Α' 57), καθώς και σε ελεγχόμενους από τους δήμους χώρους στάθμευσης και δημοτικούς χώρους στάθμευσης, ώστε να προβλέπεται υποχρεωτικά η χωροθέτηση ενός (1) κατ' ελάχιστον σημείου επαναφόρτισης Η/Ο ανά χιλίου (1.000) κατοίκους του δήμου, και ειδικότερα σε:

αα) υφιστάμενους υπαίθριους δημοτικούς χώρους στάθμευσης,

αβ) υφιστάμενους στεγασμένους δημοτικούς χώρους στάθμευσης,

αγ) υφιστάμενες παρόδιες θέσεις στάθμευσης, ελεύθερες και ελεγχόμενες στάθμευσης, ιδίως στα πολεοδομικά κέντρα των δήμων και σε περιοχές αυξημένης επίσκεψης και σε πυκνοδομημένες αστικές περιοχές,

αδ) νέους υπαίθριους/στεγασμένους χώρους στάθμευσης ή παρόδιες θέσεις στάθμευσης που χωροθετούνται με σκοπό την εγκατάσταση σημείων επαναφόρτισης Η/Ο,

β) τη χωροθέτηση θέσεων στάθμευσης και σημείων επαναφόρτισης Η/Ο σε τερματικούς σταθμούς και επιλεγμένα σημεία των δημοτικών και αστικών συγκοινωνιών, ώστε να καθίσταται δυνατή η ανωτέρω εγκατάσταση των σημείων επαναφόρτισης Η/Ο υψηλής ισχύος και συγχρόνως να διασφαλίζεται η ελάχιστη απαιτούμενη αναμονή επαναφόρτισης για την ομαλή λειτουργία των λεωφορειακών γραμμών προς εξυπηρέτηση του επιβατικού κοινού,

γ) τη χωροθέτηση θέσεων στάθμευσης και σημείων επαναφόρτισης Η/Ο για την εξυπηρέτηση τουριστικών λεωφορείων, ώστε οι προβλεπόμενες θέσεις στάθμευσης τουριστικών λεωφορείων να εξοπλίζονται με σημεία επαναφόρτισης Η/Ο σε ποσοστό δέκα τοις εκατό (10%) τουλάχιστον επί του συνόλου των υφιστάμενων θέσεων ή ενός (1) κατ' ελάχιστον σημείου επαναφόρτισης Η/Ο,

δ) τη χωροθέτηση θέσεων στάθμευσης και σημείων επαναφόρτισης Η/Ο για την εξυπηρέτηση Η/Ο τροφοδοσίας, ώστε οι προβλεπόμενες θέσεις στάθμευσης οχημάτων τροφοδοσίας να εξοπλίζονται με σημεία επαναφόρτισης Η/Ο για το δέκα τοις εκατό (10%) τουλάχιστον του συνόλου των υφιστάμενων θέσεων ή ενός (1) κατ' ελάχιστον σημείου επαναφόρτισης Η/Ο.

Στις ανωτέρω θέσεις επιτρέπεται και η στάθμευση και η επαναφόρτιση Η/Ο που δεν εξυπηρετούν ανάγκες τροφοδοσίας μετά από τη λήξη του ωραρίου τροφοδοσίας και έως την επόμενη έναρξη. Σε εμπορικές περιοχές και ιστορικά κέντρα πόλεων, χωροθετούνται παρόδιες θέσεις στάθμευσης επαναφόρτισης για ηλεκτρικά ποδήλατα και μοτοποδήλατα τροφοδοσίας, τα οποία επιτρέπεται να κινούνται πέραν των ωραίων τροφοδοσίας που ισχύουν για τα υπόλοιπα οχήματα,

ε) τη χωροθέτηση σημείων επαναφόρτισης Η/Ο σε υφιστάμενα και νόμιμα καθορισμένα σημεία στάσης ή στάθμευσης (πιάτσες) Ε.Δ.Χ. - ΤΑΞΙ, όπως αυτή περιγράφεται στο άρθρο 18.

Στα σημεία επαναφόρτισης Η/Ο που ορίζονται με την παρούσα απαγορεύεται να φορτίζονται Η/Ο, εκτός από Ε.Δ.Χ.ΤΑΞΙ, στ) τη χωροθέτηση σημείων επαναφόρτισης Η/Ο σε χώρους στάθμευσης οχημάτων ΑμεΑ, σύμφωνα με το άρθρο 19.

2. Οι δήμοι που δεν ανήκουν στις κατηγορίες της παρ. 1 υποχρεούνται να εκπονήσουν Σ.Φ.Η.Ο. για τις δημοσώς προσβάσιμες υποδομές φόρτισης εντός των διοικητικών τους ορίων, σύμφωνα με όσα ορίζονται στην παρ. 1, έως την 30.6.2022. Η προθεσμία αυτή δύναται να παρατείνεται με την απόφαση της παρ.1.

3. Για τις περιοχές ευθύνης των δημόσιων αστικών συγκοινωνιών και του συγκοινωνιακού έργου που παρέχεται από τους Ο.Α.Σ.Α. Α.Ε. και Ο.Σ.Ε.Θ. Α.Ε. και αποκλειστικά για τις περ. β' και ε' της παρ. 1, οι ανωτέρω Οργανισμοί υποχρεούνται να υποβάλουν, εντός του οριζόμενου χρονικού πλαισίου, δεσμευτική πρόταση για τους χώρους αρμοδιότητας αυτών στον κατά περίπτωση δήμο, ώστε να συμπεριληφθεί στο υπό εκπόνηση Σ.Φ.Η.Ο..

4. Για τις δημοσώς προσβάσιμες υποδομές που δεν εμπίπτουν σε Σ.Φ.Η.Ο. ή έως την εκπόνηση του Σ.Φ.Η.Ο. για τις δημοσώς προσβάσιμες υποδομές που εμπίπτουν σε αυτό, η εγκατάσταση των σημείων επαναφόρτισης Η/Ο διενεργείται, σύμφωνα με την κοινή υπουργική απόφαση που προβλέπεται στην περ. β' της παρ. 7 του άρθρου 114 του ν. 4070/2012 (Α' 82). Τα σημεία επαναφόρτισης Η/Ο που έχουν ήδη εγκατασταθεί ή εγκαθίστανται έως την εκπόνηση του Σ.Φ.Η.Ο. της παρ. 1, λαμβάνονται υπόψη και συμπεριλαμβάνονται σε αυτό. Ειδικά η εγκατάσταση των σημείων επαναφόρτισης Η/Ο σε θέσεις στάθμευσης επί του οδοστρώματος, προαύλους χώρους ναών και πιάτσες ταξί δύναται να πραγματοποιείται με απόφαση της Επιτροπής Ποιότητας Ζωής, η οποία εκδίδεται ύστερα από εισήγηση της τεχνικής υπηρεσίας του αρμόδιου Ο.Τ.Α. α' βαθμού.

5. Το Αυτοτελές Τμήμα Ηλεκτροκίνησης του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας του άρθρου 40 παρακολουθεί την εφαρμογή των Σ.Φ.Η.Ο..

6. Τα Σ.Φ.Η.Ο. επικαιροποιούνται από τους δήμους ανά τακτά χρονικά διαστήματα και ανά πέντε (5) κατ' ελάχιστον έτη, με στόχο την επανεξέταση των συνθηκών ανάπτυξης και εφαρμογής της χωροθέτησης σημείων επαναφόρτισης Η/Ο.

7. Τα Σ.Φ.Η.Ο. δύναται να χρηματοδοτούνται από τους πόρους του Πράσινου Ταμείου, σύμφωνα με το άρθρο 6 του ν. 3889/2010 (Α' 182).

8. Οι θέσεις στάθμευσης Η/Ο και επαναφόρτισης Η/Ο, όπως υπολογίζονται στα Σ.Φ.Η.Ο. που εκπονούνται από τους Ο.Τ.Α., αυξάνουν αντιστοίχως τις ελάχιστες απαιτούμενες θέσεις στάθμευσης, κατά την εκπόνηση οποιωνδήποτε σχετικών μελετών από τους Ο.Τ.Α..

9. Δεν απαιτείται άδεια κατάληψης κοινόχρηστου χώρου επ' ονόματι των παραχωρησιούχων της παρ. 2 του άρθρου 16 για την εγκατάσταση, ανάπτυξη, διαχείριση και λειτουργία των δημοσώς προσβάσιμων υποδομών επαναφόρτισης Η/Ο που χωροθετούνται από εγκεκριμένα Σ.Φ.Η.Ο.. Πριν την έναρξη των εργασιών εγκατάστασης, ο παραχωρησιούχος υποχρεούται να αιτηθεί και να λάβει άδεια τομής ή εκσκαφής για τη διασύνδεση του δημοσώς προσβάσιμου σημείου επαναφόρτισης Η/Ο με το δίκτυο διανομής ηλεκτρικής ενέργειας, σύμφωνα με το άρθρο 47 του ν. 2696/1999 (Α' 57). Προς τον σκοπό αυτόν, οι αρμόδιες Τεχνικές Υπηρεσίες των Ο.Τ.Α. υποχρεούνται στην έκδοση της ως άνω άδειας εντός αποκλειστικής προθεσμίας ενός (1) μηνός από το αίτημα.»

Άρθρο 15

Εξαίρεση διαδικασιών ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων προμηθειών και υπηρεσιών για τις κατηγορίες οχημάτων «M3», «N2» και «N3» - Τροποποίηση παρ. 2 άρθρου 39 του ν. 4710/2020

Στο τέλος της παρ. 2 του άρθρου 39 του ν. 4710/2020 (Α' 142), περί διαδικασιών ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων προμήθειας οχημάτων, προστίθεται εδάφιο, και η παρ. 2 του άρθρου 39 τροποποιείται ως εξής:

«2. Για την εφαρμογή του παρόντος, στις διαδικασίες ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων κατά την έννοια του ν. 4412/2016 (Α' 147) για την προμήθεια οχημάτων υποχρεωτικά συνεκτιμάται κατά την αξιολόγηση των προσφορών η ύπαρξη ελάχιστης ποσότητας επί του συνόλου του προσφερόμενου στόλου των υποψηφίων ύψους πέντε τοις εκατό (5%) για αμιγώς ηλεκτρικά οχήματα ή υβριδικά ηλεκτρικά οχήματα εξωτερικής φόρτισης με εκπομπές ρύπων έως 50 γρ. CO₂/χλμ. Αντίστοιχα, στις διαδικασίες ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων κατά την έννοια του ν. 4412/2016 για την προμήθεια υπηρεσιών, η παροχή των οποίων απαιτεί τη χρήση στόλου οχημάτων, δύναται να τεθεί ως κριτήριο ποιοτικής επιλογής η υποχρέωση ελάχιστης ποσότητας επί του συνόλου του στόλου των υποψηφίων ύψους πέντε τοις εκατό (5%) για αμιγώς ηλεκτρικά οχήματα ή υβριδικά ηλεκτρικά οχήματα εξωτερικής φόρτισης με εκπομπές ρύπων έως 50 γρ. CO₂/χλμ. και σε κάθε περίπτωση τίθεται η υποχρέωση ύπαρξης ενός (1) κατ' ελάχιστον αμιγούς Η/Ο στον στόλο των υποψηφίων.

Οι αναθέτοντες φορείς και οι αναθέτουσες αρχές, κατά την έννοια των διατάξεων του ν. 4412/2016, οφείλουν να αιτούνται από τους οικονομικούς φορείς που συμμετέχουν στις σχετικές διαδικασίες ανάθεσης σύμβασης να προσκομίζουν κατάλληλα αποδεικτικά έγγραφα, με τα οποία βεβαιώνεται η ελάχιστη ποσότητα Η/Ο στο σύνολο των οχημάτων του στόλου τους.

Οι διατάξεις της παρούσας δεν εφαρμόζονται στις διαδικασίες ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων προμηθειών και υπηρεσιών, οι οποίες έχουν εκτιμώμενη αξία κάτω των ορίων της παρ. 1 του άρθρου 118 και της παρ. 1 του άρθρου 328 του ν. 4412/2016.

Οι διατάξεις του παρόντος εφαρμόζονται στις διαδικασίες ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων προμηθειών και υπηρεσιών, η έναρξη των οποίων λαμβάνει χώρα, σύμφωνα με τα άρθρα 61 και 290 του ν. 4412/2016, μετά από την 2α.8.2021.

Ειδικά για τις κατηγορίες οχημάτων «M3», «N2» και «N3», η παρούσα εφαρμόζεται στις διαδικασίες ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων προμηθειών και υπηρεσιών, οι οποίες εκκινούν μετά την 1η Ιανουαρίου 2024.»

Άρθρο 16

Δημοτικά Σχέδια Μείωσης Εκπομπών

1. Έως την 31η Μαρτίου 2023, κάθε Οργανισμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.) α' βαθμού καταρτίζει Δημοτικό Σχέδιο Μείωσης Εκπομπών (ΔηΣΜΕ). Το ΔηΣΜΕ υπολογίζει το ανθρακικό αποτύπωμα σύμφωνα με την περ. α' της παρ. 2, διερευνά, προσδιορίζει και ιεραρχεί τεκμηριωμένα τα απαραίτητα μέτρα και τις δράσεις για τη μείωση των εκπομπών του οικείου Ο.Τ.Α., είναι συμβατό με τους στόχους και τις πολιτικές του Εθνικού Σχεδίου για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΕΣΕΚ), και αναθεωρείται ανά πενταετία τουλάχιστον. Ειδικότερα, περιλαμβάνει απογραφή και στόχους μείωσης εκπομπών για τα κτίρια, τον εξοπλισμό και τις υποδομές που καταναλώνουν ενέργεια, που χρησιμοποιούνται από τους Ο.Τ.Α. α' βαθμού, καθώς και τα νομικά πρόσωπα που εποπτεύονται από αυτούς, ενώ δύναται να συμπεριλαμβάνει και απορροφήσεις.

2. Το ΔηΣΜΕ:

α) Περιλαμβάνει αναλυτική απογραφή, με έτος βάσης το 2019, των ενεργειακών καταναλώσεων και των εκπομπών για τα κτίρια, τις κοινωφελείς εγκαταστάσεις, ιδίως για θέματα αθλητισμού, πολιτισμού, φωτισμού δημοτικών οδών και κοινόχρηστων χώρων, καθώς και τις δημοτικές εγκαταστάσεις ύδρευσης, αποχέτευσης, άρδευσης και τα δημοτικά οχήματα.

β) Λαμβάνει υπόψη του το Σχέδιο Ενεργειακής Απόδοσης Κτιρίων της παρ. 12 του άρθρου 7 του ν. 4342/2015 (Α' 143).

γ) Θέτει στόχο μείωσης καθαρών εκπομπών κατ' ελάχιστον δέκα τοις εκατό (10%) για το έτος 2025 και τριάντα τοις εκατό (30%) για το έτος 2030, σε σύγκριση με το έτος βάσης 2019. Για τον υπολογισμό του στόχου λαμβάνονται υπόψη και οι απορροφήσεις.

3. Το ΔηΣΜΕ εκπονείται από τον οικείο Δήμο και εγκρίνεται με απόφαση της επιτροπής ποιότητας ζωής του άρθρου 73 του ν. 3852/2010 (Α' 87) του οικείου δήμου, η οποία εκδίδεται έπειτα από γνώμη της Διεύθυνσης Περιβάλλοντος και Χωροταξίας της

Οικείας Περιφέρειας, η οποία παρέχεται εντός αποκλειστικής προθεσμίας εξήντα (60) ημερών από την ημερομηνία λήψης του αιτήματος. Σε περίπτωση άπρακτης παρόδου της προθεσμίας αυτής, η έγκριση προχωρά και χωρίς την ανωτέρω γνώμη.

4. Η πρόοδος εφαρμογής του ΔηΣΜΕ παρακολουθείται ετησίως με τεχνική έκθεση προόδου, την οποία συντάσσει έως την 31η Μαρτίου του επόμενου έτους, ο ενεργειακός υπεύθυνος της υπό στοιχεία Δ6/Β/14826/17.6.2008 κοινής απόφασης των Υπουργών Εσωτερικών, Οικονομίας και Οικονομικών, και Ανάπτυξης (Β' 1122). Η τεχνική έκθεση προόδου μπορεί να ανατίθεται μέσω δημόσιας σύμβασης παροχής υπηρεσιών του ν. 4412/2016 (Α' 147) και σε οικονομικό φορέα (εξωτερικό σύμβουλο) με απόφαση του αρμόδιου οργάνου του Ο.Τ.Α. α' βαθμού. Σε περίπτωση απόκλισης από τους ελάχιστους θεοπισμένους στόχους, λαμβάνονται συμπληρωματικά μέτρα.

5. Τα ΔηΣΜΕ και οι τεχνικές εκθέσεις προόδου αναρτώνται σε δημόσια προσβάσιμη ηλεκτρονική βάση δεδομένων που υλοποιεί και λειτουργεί ο Οργανισμός Φυσικού Περιβάλλοντος και Κλιματικής Αλλαγής.

6. Ο υπολογισμός του ανθρακικού αποτυπώματος γίνεται σύμφωνα με το πρότυπο «2006 IPCC Guidelines for National Greenhouse Gas Inventories», όπως έχει τροποποιηθεί, και περιλαμβάνει τις άμεσες εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου και τις έμμεσες εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου από την κατανάλωση ενέργειας, όπως ορίζονται στο πρότυπο «GHG Protocol - WORLD RESOURCES INSTITUTE» ή εναλλακτικά, σύμφωνα με το πρότυπο «ISO 14064-1:2018», κατηγορίας 1 και 2. Ως συντελεστές μετατροπής της τελικής κατανάλωσης ενέργειας σε ισοδύναμους τόνους εκλυόμενου CO₂ χρησιμοποιούνται οι συντελεστές που αναφέρονται στην πλέον πρόσφατη εθνική απογραφή εκπομπών. Η επαλήθευση του ανθρακικού αποτυπώματος ανατίθεται από τον Ο.Τ.Α. α' βαθμού σε επαληθευτή, φυσικό ή νομικό πρόσωπο, το οποίο είναι επίσημα αναγνωρισμένο, σύμφωνα με την υπό στοιχεία Φ.01.2/56790/ΔΠΠ1828/ 31.5.2016 κοινή απόφαση του Υπουργού και του Υφυπουργού Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού (Β' 1897, διόρθωση σφάλματος Β' 2387), ώστε να διαπιστωθεί ότι πληροί τις ελάχιστες απαιτήσεις επάρκειας που προβλέπονται στον Κανονισμό (ΕΕ) 600/2012 της Επιτροπής, της 21ης Ιουνίου 2012, «για την επαλήθευση των εκθέσεων που αφορούν τις εκπομπές αερίων θερμοκηπίου και τα τονοχιλιόμετρα και για τη διαπίστευση των ελεγκτών σύμφωνα με την οδηγία 2003/87/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου» (L 181).

7. Η εκπόνηση του ΔηΣΜΕ και οι επικαιροποιήσεις του, από 1η Ιανουαρίου 2024 αποτελούν προϋπόθεση για την αξιολόγηση προτάσεων των Ο.Τ.Α. α' βαθμού για την υλοποίηση προγραμμάτων μέσω χρηματοδοτικών εργαλείων στον τομέα της εξοικονόμησης ενέργειας και της κλιματικής αλλαγής.

Άρθρο 17

Μέτρα για τη μείωση των εκπομπών από τα κτίρια

1. Από την 1η Ιανουαρίου 2025 απαγορεύεται η πώληση και εγκατάσταση καυστήρων πετρελαίου θέρμανσης. Σε όποιον πωλεί ή εγκαθιστά καυστήρες πετρελαίου θέρμανσης κατά παράβαση του πρώτου εδαφίου επιβάλλονται πρόστιμο και σφράγιση του καυστήρα. Το ύψος του προστίμου ορίζεται σε ποσό τριπλάσιο της τιμής πώλησης του καυστήρα. Τυχόν κυρώσεις που προβλέπονται από άλλους νόμους δεν θίγονται από την εφαρμογή της παρούσας.

2. Από την 1η Ιανουαρίου 2030, επιτρέπεται αποκλειστικά η πώληση πετρελαίου θέρμανσης, το οποίο είναι αναμεμιγμένο σε ποσοστό τουλάχιστον τριάντα τοις εκατό (30%) κατ' όγκο με ανανεώσιμα υγρά καύσιμα. Σε όποιον πωλεί πετρέλαιο θέρμανσης κατά παράβαση του πρώτου εδαφίου επιβάλλεται πρόστιμο. Το ύψος του προστίμου ορίζεται σε ποσό τριπλάσιο της αξίας του πωληθέντος καυσίμου στον τελικό καταναλωτή. Τυχόν κυρώσεις που προβλέπονται από άλλους νόμους και ιδίως τον ν. 3054/2002 (Α' 230), δεν θίγονται από την εφαρμογή της παρούσας. Έως την 31η Δεκεμβρίου 2025, το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας επαναξιολογεί την προβλεπόμενη στο πρώτο

εδάφιο ημερομηνία εφαρμογής του ως άνω μέτρου και εισηγείται στην Κυβερνητική Επιτροπή για την Κλιματική Ουδετερότητα την έκδοση της απόφασης της παρ. 6 του άρθρου 33. Σε περίπτωση έκδοσης της απόφασης αυτής, η απαγόρευση εφαρμόζεται τρία (3) τουλάχιστον έτη μετά τη δημοσίευσή της.

3. Για αιτήσεις έκδοσης οικοδομικών αδειών ανέγερσης νέων κτιρίων ή προσθηκών σε υφιστάμενα κτίρια που υποβάλλονται από την 1η Ιανουαρίου 2023, τα ειδικά κτίρια της παρ. 21 του άρθρου 2 του ν. 4067/2012 (Α' 79), εξαιρουμένων των τουριστικών καταλυμάτων και των ναών, με κάλυψη μεγαλύτερη των πεντακοσίων (500) τ.μ., υποχρεούνται να τοποθετούν συστήματα παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από φωτοβολταϊκά ή θερμικά ηλιακά συστήματα σε ποσοστό που αντιστοιχεί στο τριάντα τοις εκατό (30%) τουλάχιστον της κάλυψης. Κατ' εξαίρεση, με απόφαση του οικείου Συμβουλίου Αρχιτεκτονικής του άρθρου 7 του ν. 4495/2017 (Α' 167) ή, ειδικώς για κτίρια με συνολική προσμετρώμενη στον συντελεστή δόμησης επιφάνεια άνω των πέντε χιλιάδων (5.000) τ.μ., με απόφαση του Κεντρικού Συμβουλίου Αρχιτεκτονικής του άρθρου 13 του ως άνω νόμου δύναται να εξαιρούνται από την ανωτέρω υποχρέωση μεμονωμένα κτίρια, εφόσον τεκμηριώνεται η σχετική αναγκαιότητα για μορφολογικούς ή αισθητικούς λόγους.

4. Από την 1η Ιανουαρίου 2023, στο Σχέδιο Ενεργειακής Απόδοσης Κτιρίων της παρ. 12 του άρθρου 7 του ν. 4342/2015 (Α' 143), συμπεριλαμβάνεται ο υπολογισμός του ανθρακικού αποτυπώματος των κτιρίων, σύμφωνα με το πρότυπο «ISO 14064-1:2018», κατηγορίας 1 και 2 ή με άλλη αντίστοιχη μέθοδο.

5. Κατά παρέκκλιση του άρθρου 37 του ν. 4608/2019 (Α' 66), δικαιούχοι του προγράμματος χρηματοδότησης για την ενεργειακή αναβάθμιση δημοσίων κτιρίων είναι ο δημόσιος τομέας της περ. α' της παρ. 1 του άρθρου 14 του ν. 4270/2014 (Α' 143), όπως εξειδικεύεται στην απόφαση της παρ. 2 του άρθρου 37 του ν. 4608/2019. Κατά παρέκκλιση του πρώτου εδαφίου της παρ. 3 του άρθρου 37 του ν. 4608/2019, αίτημα για την ένταξη στο πρόγραμμα δύναται να υποβάλει τόσο ο φορέας στον οποίο ανήκει το κτίριο, όσο και ο φορέας που έχει νομίμως τη χρήση του κτιρίου.

6. Στον Κανονισμό Λειτουργίας Καθεστώτος Επιβολής Υποχρέωσης Ενεργειακής Απόδοσης της παρ. 1 του άρθρου 29 του ν. 4843/2021 (Α' 193) καθορίζονται επιπρόσθετα και η δυνατότητα μεταφοράς ελλειμμάτων των υποχρεωών από την περίοδο 2014 - 2020 στην περίοδο 2021 - 2030, καθώς και ο τρόπος εκπλήρωσης της δυνατότητας αυτής.

7. Επεκτείνονται οι χρηματοδοτούμενες δράσεις από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων των παρ. 1 και 3 του άρθρου 28 του ν. 4304/2014 (Α' 234) και στην αντικατάσταση συστημάτων θέρμανσης που λειτουργούν με στερεά καύσιμα ή συνδέονται με σύστημα τηλεθέρμανσης από συστήματα θέρμανσης φυσικού αερίου, σύμφωνα με το άρθρο 28 του ως άνω νόμου.

Άρθρο 18

Ενδυνάμωση της διάστασης της κλιματικής αλλαγής στην περιβαλλοντική αδειοδότηση - Τροποποίηση Παραρτήματος ΙΙ του ν. 4014/2011

1. Η υποπερ. στ) της περ. 5 της παρ. Β' του Παραρτήματος ΙΙ του ν. 4014/2011 (Α' 209), περί των περιεχομένου των φακέλων των Μελετών Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΜΠΕ), αντικαθίσταται από τις περ. στ1) και στ2) και η παρ. 5 διαμορφώνεται ως εξής:

«5. Περιγραφή των πιθανών σημαντικών επιπτώσεων που το έργο ενδέχεται να προκαλέσει στο περιβάλλον, μεταξύ άλλων, από:

α) την κατασκευή και την ύπαρξη του έργου, συμπεριλαμβανομένων, κατά περίπτωση, των εργασιών κατεδάφισης·

β) τη χρήση φυσικών πόρων, ιδίως της γης, του εδάφους, των υδάτων και της βιοποικιλότητας, ανάλογα με τη βιώσιμη διαθεσιμότητα αυτών των πόρων·

γ) την εκπομπή ρύπων, θορύβου, δονήσεων, φωτός, θερμότητας, ακτινοβολίας, την πρόκληση οχλήσεων και τη διάθεση και ανάκτηση αποβλήτων·

δ) τους κινδύνους για την ανθρώπινη υγεία, την πολιτιστική κληρονομιά ή το περιβάλλον (για παράδειγμα λόγω ατυχημάτων ή καταστροφών)·

ε) τη σώρευση επιπτώσεων με άλλα υφιστάμενα και/ή εγκεκριμένα έργα, λαμβάνοντας υπόψη οποιαδήποτε περιβαλλοντικής φύσεως προβλήματα που αφορούν τις περιοχές με ιδιαίτερη περιβαλλοντική σημασία που ενδέχεται να επηρεαστούν ή τη χρήση φυσικών πόρων·

στ1) τις επιπτώσεις του έργου στο κλίμα, όπως η φύση και το μέγεθος των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου. Ειδικότερα οι ΜΠΕ περιλαμβάνουν ποσοτική εκτίμηση των άμεσων και έμμεσων εκπομπών των αερίων του θερμοκηπίου που προέρχονται από την κατασκευή και λειτουργία σε σχέση με την υφιστάμενη κατάσταση και μετά το πέρας λειτουργίας του έργου ή της δραστηριότητας, καθώς και ποσοτική εκτίμηση της συμμετοχής στους στόχους που έχουν τεθεί σε εθνικό επίπεδο και σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς και στο Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΕΣΕΚ). Για τον υπολογισμό τους λαμβάνονται υπόψη, κατ' αναλογία η παρ. 2 του άρθρου 21 της υπ. αριθμ. 181478/965/26.9.2017 κοινής απόφασης των Υπουργών Οικονομίας και Ανάπτυξης, Περιβάλλοντος και Ενέργειας και Υποδομών και Μεταφορών και του Αναπληρωτή Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας (Β' 3763), και η πλέον πρόσφατη εθνική απογραφή εκπομπών·

στ2) την ευπάθεια του έργου στην κλιματική αλλαγή. Ειδικότερα οι ΜΠΕ περιλαμβάνουν στοιχεία για τους κινδύνους, την εκτίμηση κινδύνων, την ανάλυση επιπτώσεων και λήψη μέτρων για την ενίσχυση της ανθεκτικότητας στις υφιστάμενες και μελλοντικές κλιματικές συνθήκες».

2. Στην παρ. Β' του Παραρτήματος ΙΙ του ν. 4014/2011 προ-στίθεται παρ. 8α ως εξής:

«8α. Έλεγχος της συμβατότητας του έργου ή της δραστηριότητας, ως προς την επίτευξη των εθνικών στόχων μείωσης των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου και του ΕΣΕΚ, την αποτύπωση του τρόπου συμβολής στην κλιματική ουδετερότητα το 2050, την καταγραφή των ανωτέρω στο πρόγραμμα παρακολούθησης της παρ. 7 και τη λήψη κατάλληλων μέτρων για τον μετριασμό των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου με ποσοτική τους ανάλυση, όπου αυτό είναι εφικτό.»

3. Στην παρ. β' του Παραρτήματος ΙΙ του ν. 4014/2011 τροποποιείται η παρ. 9 ως προς τις πληροφορίες της ΜΠΕ που πρέπει να περιλαμβάνει η μη τεχνική περίληψη, και η παρ. 9 διαμορφώνεται ως εξής:

«9. Μη τεχνική περίληψη των πληροφοριών της ΜΠΕ βάσει των παρ. 1 έως 8α.»

Άρθρο 19

Μείωση εκπομπών από εγκαταστάσεις

1. Τα έργα και οι δραστηριότητες κατηγορίας Α' του άρθρου 1 του ν. 4014/2011 (Α' 209), που κατατάσσονται στις ακόλουθες ομάδες και δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του Ευρωπαϊκού Συστήματος Εμπορίας Δικαιωμάτων Εκπομπών (ΣΕΔΕ), σύμφωνα με το άρθρο 2 της υπ' αριθμ. 181478/965/26.9.2017 κοινής απόφασης των Υπουργών Οικονομίας και Ανάπτυξης, Περιβάλλοντος και Ενέργειας και Υποδομών και Μεταφορών και του Αναπληρωτή Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας (Β' 3763), υποχρεούνται σε μείωση εκπομπών κατά τριάντα τοις εκατό (30%) τουλάχιστον, έως το 2030 σε σχέση με το έτος 2019, με αναγωγή στην κατάλληλη μονάδα προϊόντος και έργου, ανάλογα με το είδος της δραστηριότητας:

α) 4η Ομάδα της υπό στοιχεία ΔΙΠΑ/οικ.37674/ 27.7.2016 απόφασης του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας (Β' 2471) - συστήματα περιβαλλοντικών υποδομών,

β) 6η Ομάδα της υπό στοιχεία ΔΙΠΑ/οικ. αριθμ. 37674/27.7.2016 απόφασης του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας (Β' 2471) - τουριστικές εγκαταστάσεις και έργα αστικής ανάπτυξης, κτιριακού τομέα, αθλητισμού και αναψυχής,

γ) 7η Ομάδα της υπό στοιχεία ΔΙΠΑ/οικ. αριθμ. 37674/27.7.2016 απόφασης του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας (Β' 2471) - πτηνοκτηνοτροφικές εγκαταστάσεις,

δ) 8η Ομάδα της υπό στοιχεία ΔΙΠΑ/οικ. αριθμ. 37674/27.7.2016 απόφασης του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας (Β' 2471) - υδατοκαλλιέργειες,

ε) 9η Ομάδα της υπό στοιχεία 92108/1045/Φ.15/ 4.9.2020 κοινής απόφασης των Υπουργών Ανάπτυξης και Επενδύσεων και Περιβάλλοντος και Ενέργειας (Β' 3833) - βιομηχανικές δραστηριότητες και συναφείς εγκαταστάσεις.

2. Έως την 1η Ιανουαρίου 2026, για το σύνολο των υφιστάμενων έργων και δραστηριοτήτων της παρ. 1 υποβάλλεται έκθεση στην αρμόδια για την περιβαλλοντική αδειοδότηση αρχή, προκειμένου να αποτυπωθεί ο τρόπος συμμόρφωσης με τον στόχο μείωσης των εκπομπών. Η έκθεση υπέχει θέση φακέλου τροποποίησης Απόφασης Έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων (ΑΕΠΟ) της παρ. 6 του άρθρου 11 του ν. 4014/2011 (Α' 209). Η μείωση των εκπομπών συνιστά μη ουσιώδη τροποποίηση της υποπερ. αα' της περ. β' της παρ. 2 του άρθρου 6 του ν. 4014/2011 και για την τροποποίηση της ΑΕΠΟ εφαρμόζεται η προβλεπόμενη στην ανωτέρω υποπερίπτωση διαδικασία.

3. Για την επίτευξη του στόχου της παρ. 1 ο φορέας του έργου ή της δραστηριότητας μπορεί να προβαίνει σε αντιστάθμιση εκπομπών με την αγορά πράσινων πιστοποιητικών μέσω της εφαρμογής του Συστήματος Εγγυήσεων Προέλευσης και του Μηχανισμού Διασφάλισής του, σύμφωνα με την υπό στοιχεία Δ6/Φ1/οικ.8786/ 6.5.2010 απόφαση της Υπουργού Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής (Β' 646) ή μέσω εθνικής εθελοντικής αγοράς δικαιωμάτων εκπομπών, ιδίως μέσω φυτεύσεων, συμπεριλαμβανομένων δασώσεων, μέσω αναδασώσεων, σύμφωνα με την υπό στοιχεία ΥΠΕΝ/ ΔΔΕΥ/81777/2996/3.9.2021 απόφαση του Υφυπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας (Β' 4080), ή με άλλο εναλλακτικό τρόπο ισοδύναμο αποτελέσματος, σύμφωνα με την απόφαση της παρ. 11 του άρθρου 33.

4. Σε περίπτωση που ο φορέας του έργου ή της δραστηριότητας διαθέτει περισσότερες από μια, ομοειδείς μεταξύ τους εγκαταστάσεις, για την επίτευξη του στόχου της παρ. 1 δύναται να υπολογίζεται το άθροισμα των εκπομπών των ομοειδών εγκαταστάσεων αυτών. Στο άθροισμα αυτό δύναται να συμπεριλαμβάνονται και οι εκπομπές τυχόν σταθερών εγκαταστάσεων του φορέα που υπάγονται στο ΣΕΔΕ.

5. Από το 2026, ο φορέας του έργου ή της δραστηριότητας της παρ. 1 υποβάλλει στην αδειοδοτούσα περιβαλλοντική αρχή έως την 31η Οκτωβρίου κάθε έτους, έκθεση σχετικά με τις εκπομπές του προηγούμενου έτους. Για τις εγκαταστάσεις που υπάγονται στο ΣΕΔΕ, η έκθεση που εκδίδεται σύμφωνα με το άρθρο 21 της κοινής απόφασης της παρ. 1, ακολουθεί τα προβλεπόμενα στον Εκτελεστικό Κανονισμό (ΕΕ) 2018/2066 της Επιτροπής, της 19ης Δεκεμβρίου 2018, «για την παρακολούθηση και την υποβολή εκθέσεων σχετικά με τις εκπομπές αερίων θερμοκηπίου κατ' εφαρμογή της Οδηγίας 2003/87/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και για την τροποποίηση του Κανονισμού (ΕΕ) αριθμ. 601/2012 της Επιτροπής» (L 334). Η αδειοδοτούσα περιβαλλοντική αρχή μπορεί να εκδίδει προειδοποίηση και να απευθύνει συστάσεις προς τον φορέα του έργου ή της δραστηριότητας, αν από τις εκθέσεις διαπιστώνεται ότι είναι πιθανή η μη επίτευξη του στόχου.

6. Η πραγματοποίηση των ελέγχων των εγκαταστάσεων της παρ. 1 ανατίθεται από τον φορέα του έργου ή της δραστηριότητας, σε επαληθευτή, φυσικό ή νομικό πρόσωπο, το οποίο είναι επίσημα αναγνωρισμένο, σύμφωνα με την υπό στοιχεία Φ.01.2/56790/ΔΠΠ1828/31.5.2016 κοινή απόφαση των Υπουργών και Υφυπουργού Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού (Β' 1897, διόρθωση σφάλματος Β' 2387), ότι πληροί τις ελάχιστες απαιτήσεις επάρκειας που προβλέπονται στον Κανονισμό (ΕΕ) 600/2012 της Επιτροπής, της 21ης Ιουνίου 2012, «για την επαλήθευση των εκθέσεων που αφορούν τις εκπομπές αερίων θερμοκηπίου και τα τονοχλιόμετρα και για τη διαπίστευση των ελεγκτών σύμφωνα με την Οδηγία 2003/87/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και Συμβουλίου» (L 181).

7. Οι ετήσιες εκθέσεις απογραφής που υποβάλλουν οι φορείς εκμετάλλευσης των εγκαταστάσεων που υπάγονται στο ΣΕΔΕ, σύμφωνα με το άρθρο 21 της υπ' αριθμ. 181478/965/26.9.2017 κοινής απόφασης, ελέγχονται και επαληθεύονται κατά τα προ-

βλεπόμενα στον Εκτελεστικό Κανονισμό (ΕΕ) 2018/2067 της Επιτροπής, της 19ης Δεκεμβρίου 2018, «σχετικά με την επαλήθευση των δεδομένων και τη διαπίστευση των ελεγκτών, σύμφωνα με την οδηγία 2003/87/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου», σύμφωνα με το άρθρο 22 της υπ' αριθμ. 181478/965/26.9.2017 κοινής απόφασης.

8. Σε περίπτωση μη έγκαιρης υποβολής της έκθεσης:

α. Για τις εγκαταστάσεις που υπάγονται στο ΣΕΔΕ, επιβάλλονται οι κυρώσεις του άρθρου 31 της υπ' αριθμ. 181478/965/26.9.2017 κοινής απόφασης.

β. Για τα λοιπά έργα και δραστηριότητες, επιβάλλεται πρόστιμο εκατό (100) ευρώ για κάθε μέρα καθυστέρησης. Το πρόστιμο δεν υπερβαίνει το μηδέν κόμμα ένα τοις εκατό (0,1%), επί των ετήσιων ακαθάριστων εσόδων του φορέα του έργου ή της δραστηριότητας.

9. Σε περίπτωση μη επίτευξης του στόχου μείωσης των εκπομπών που προβλέπεται στην ΑΕΠΟ, επιβάλλεται διοικητικό πρόστιμο με κύριο κριτήριο την απόκλιση από τον στόχο, το οποίο δεν υπερβαίνει το μισό τοις εκατό (0,5%), επί του συνολικού κύκλου εργασιών της τελευταίας χρήσης του φορέα του έργου ή της δραστηριότητας, με βάση τον κύκλο εργασιών της τελευταίας υποβληθείσας δήλωσης φορολογίας εισοδήματος.

Άρθρο 20

Μέτρα για τη μείωση των εκπομπών από επιχειρήσεις

1. Τα νομικά πρόσωπα της παρ. 2 υποβάλλουν, έως και την 31η Οκτωβρίου 2023, σε δημόσια προσβάσιμη ηλεκτρονική βάση δεδομένων που υλοποιεί ο Οργανισμός Φυσικού Περιβάλλοντος και Κλιματικής Αλλαγής, έκθεση σχετικά με το ανθρακικό τους αποτύπωμα για το έτος αναφοράς 2022. Στην έκθεση συμπεριλαμβάνονται εθελοντικοί στόχοι και δράσεις μείωσης ή αντιστάθμισης των εκπομπών. Η έκθεση επικαιροποιείται και επαληθεύεται με τη διαδικασία της παρ. 4 ετησίως.

2. Το παρόν εφαρμόζεται στα κάτωθι νομικά πρόσωπα:

α) τις ανώνυμες εταιρείες με μετοχές ή άλλες κινητές αξίες εισηγμένες σε ρυθμιζόμενη αγορά στην Ελλάδα,

β) τα πιστωτικά ιδρύματα της παρ. 1 του άρθρου 3 του ν. 4261/2014 (Α' 107),

γ) τις ασφαλιστικές επιχειρήσεις της περ. α' της παρ. 1 του άρθρου 3 του ν. 4364/2016 (Α' 13),

δ) τις επιχειρήσεις επενδύσεων της περ. α' της παρ. 1 του άρθρου 4 του ν. 4514/2018 (Α' 14),

ε) τις επιχειρήσεις σταθερής και κινητής τηλεφωνίας,

στ) τις εταιρείες ύδρευσης και αποχέτευσης,

ζ) τις εταιρείες ταχυμεταφορών,

η) τις επιχειρήσεις παροχής ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου,

θ) τις αλυσίδες καταστημάτων λιανεμπορίου, οι οποίες απασχολούν πάνω από πεντακόσιους (500) εργαζόμενους,

ι) τις επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών εφοδιαστικής, της περ. δ' του άρθρου 1 του ν. 4302/2014 (Α' 225), και

ια) τις αστικές εταιρείες παροχής συγκοινωνιακού έργου.

Εξαιρούνται του πεδίου εφαρμογής της παρούσας οι μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις, του άρθρου 2 του Παραρτήματος της Σύστασης 2003/361/ΕΚ της Επιτροπής της 6ης Μαΐου 2003 «σχετικά με τον ορισμό των πολύ μικρών, των μικρών και των μεσαίων επιχειρήσεων» (L 124).

3. Οι εκπομπές υπολογίζονται σύμφωνα με το πρότυπο «2006 IPCC Guidelines for National Greenhouse Gas Inventories», όπως έχει τροποποιηθεί, και περιλαμβάνει τις άμεσες εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου και τις έμμεσες εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου από την κατανάλωση ενέργειας, όπως ορίζονται στο πρότυπο «GHG Protocol - WORLD RESOURCES INSTITUTE» ή εναλλακτικά, σύμφωνα με το πρότυπο «ISO 14064 - 1:2018», κατηγορίας 1 και 2. Ως συντελεστές μετατροπής της τελικής κατανάλωσης ενέργειας σε ισοδύναμους τόνους εκλυόμενου διοξειδίου του άνθρακα (CO₂) χρησιμοποιούνται οι συντελεστές που αναφέρονται στην πλέον πρόσφατη εθνική απογραφή εκπομπών.

4. Η πραγματοποίηση των αυτοελέγχων όλων των νομικών προ-

σώπων της παρ. 2 ανατίθεται από το νομικό πρόσωπο σε επαληθευτή, φυσικό ή νομικό πρόσωπο, το οποίο είναι επίσημα αναγνωρισμένο, σύμφωνα με την υπό στοιχεία Φ.01.2/56790/ΔΠΠ1828/31.5.2016 κοινή απόφαση του Υπουργού και του Υφυπουργού Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού (Β' 1897, διόρθωση σφάλματος Β' 2387), ότι πληροί τις ελάχιστες απαιτήσεις επάρκειας που προβλέπονται στον Κανονισμό (ΕΕ) 600/2012 της Επιτροπής, της 21ης Ιουνίου 2012, «για την επαλήθευση των εκθέσεων που αφορούν τις εκπομπές αερίων θερμοκηπίου και τα τονοχιλιόμετρα και για τη διαπίστευση των ελεγκτών σύμφωνα με την οδηγία 2003/87/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και Συμβουλίου» (L 181).

5. Με την επιφύλαξη του άρθρου 16, έως την 1η Ιανουαρίου 2025, το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας, κατόπιν γνωμοδότησης της Επιστημονικής Επιτροπής για την Κλιματική Αλλαγή, εξετάζει τη δυνατότητα θέσπισης στόχων μείωσης των εκπομπών ανά κλάδο δραστηριότητας σε αντιστοιχία με τους εθνικούς στόχους, αφού λάβει υπόψη τους σχετικούς τομεακούς προϋπολογισμούς του άρθρου 7 και τις προβλέψεις του Εθνικού Σχεδίου για την Ενέργεια και το Κλίμα.

6. Σε περίπτωση μη έγκαιρης υποβολής της έκθεσης της παρ. 1, επιβάλλεται πρόστιμο πενήντα (50) ευρώ για κάθε μέρα καθυστέρησης. Το πρόστιμο δεν υπερβαίνει το μηδέν κόμμα ένα τοις χιλίοις (0,01%) επί του συνολικού κύκλου εργασιών της τελευταίας χρήσης του φορέα του έργου ή της δραστηριότητας με βάση τον κύκλο εργασιών της τελευταίας υποβληθείσας δήλωσης φορολογίας εισοδήματος.

Άρθρο 21

Μετασχηματισμός αναπτυξιακού υποδείγματος των νησιών και μετάβασή τους στην κλιματική ουδετερότητα

1. Θεσπίζεται Αναπτυξιακό Στρατηγικό Πλαίσιο για τα ελληνικά νησιά «GR-eco islands» (εφεξής Στρατηγικό Πλαίσιο Πρωτοβουλίας «GR-eco islands»), λαμβάνοντας υπόψη την Εθνική Στρατηγική του άρθρου 4 του ν. 4832/2021 (Α' 172), με σκοπό:

α) την ολοκληρωμένη μετάβαση των ελληνικών νησιών προς την κλιματική ουδετερότητα,

β) την άρση της ενεργειακής και κοινωνικοοικονομικής απομόνωσης των νησιών και τη διασφάλιση της ενεργειακής τους αυτάρκειας, μέσω της παραγωγής ενέργειας από Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ΑΠΕ) σε συνδυασμό με συστήματα αποθήκευσης της ενέργειας ή της διασύνδεσής τους με το ηπειρωτικό σύστημα,

γ) την προώθηση της κυκλικής οικονομίας,

δ) την ορθολογική και αιεφόρο διαχείριση των φυσικών πόρων, ιδίως δε των υδάτινων,

ε) την προώθηση της καινοτομίας και της αξιοποίησης τεχνολογιών αιχμής,

στ) την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας, τη διασφάλιση της απασχόλησης και τη δημιουργία νέων ποιοτικών θέσεων εργασίας,

ζ) την ανάδειξη του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος,

η) την ενίσχυση της εξυπηρέτησης των νησιωτικών περιοχών στον τομέα των μεταφορών, μέσω της εφαρμογής πολιτικών ιδίως στον τομέα της ναυτιλίας, με ιδιαίτερη μέριμνα για την εσωτερική ακτοπλοΐα και τις λιμενικές υπηρεσίες, σε συμμόρφωση με την Εθνική Στρατηγική του άρθρου 4 του ν. 4832/2021,

θ) την προώθηση του τουριστικού τομέα και της γαλάζιας οικονομίας.

2. Τα νησιά υπάγονται στο Στρατηγικό Πλαίσιο Πρωτοβουλίας «GR-eco islands», κατόπιν αξιολόγησης των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών τους, της δυνατότητας υλοποίησης εμβληματικών, καινοτόμων και πιλοτικών έργων προστιθέμενης αξίας στο έδαφός τους, της έκτασης και έντασης της επιδιωκόμενης αναμόρφωσης του πράσινου αναπτυξιακού τους μοντέλου, της πρόθεσης δέσμευσης των τοπικών φορέων για την υλοποίηση των απαιτούμενων παρεμβάσεων, των διαθέσιμων πόρων χρηματοδότησης, καθώς και της δυνατότητας ολιστικής συναρμογής των σκοπών και μέσων των ενωσιακών πρωτοβουλιών «Καθαρή Ενέργεια για

τα νησιά της Ε.Ε.», «Έξυπνα Νησιά», «Σύμφωνο των Δημάρχων» και «Σύμφωνο των Νησιών». Η επιλεξιμότητα των νησιών καθορίζεται λαμβάνοντας υπόψη τον μόνιμο πληθυσμό τους και τις τοπικές δημογραφικές τάσεις, την προοπτική και το χρονοδιάγραμμα ηλεκτρικής διασύνδεσής τους με το ηπειρωτικό σύστημα, εφόσον είναι μη διασυνδεδεμένα, τις ενεργειακές τους ανάγκες σε επίπεδο ζήτησης ισχύος και κατανάλωσης ενέργειας, την τουριστική κίνηση, την προσβασιμότητα και προσπελασιμότητά τους στον τομέα των υποδομών και των μεταφορών, τους αξιοποιήσιμους φυσικούς πόρους, καθώς και τα οικονομικά και κοινωνικά τους χαρακτηριστικά. Για την υλοποίηση όσων προβλέπονται στην παρούσα, προκηρύσσονται δράσεις και προγράμματα για τα επιλέξιμα νησιά χρησιμοποιώντας τους πόρους του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων εντός των ετήσιων ορίων του και εντός του προϋπολογισμού των Τομεακών και Περιφερειακών Προγραμμάτων του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης 2021-2025, τους πόρους για την απανθρακοποίηση των νησιών της παρ. 8 του άρθρου 13 της υπ' αριθμ. 181478/965/26.9.2017 κοινής απόφασης των Υπουργών Οικονομίας και Ανάπτυξης, Περιβάλλοντος και Ενέργειας και Υποδομών και Μεταφορών και του Αναπληρωτή Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας (Β' 3763), το «Ταμείο Ενεργειακής Μετάβασης», το Πράσινο Ταμείο, τα χρηματοδοτικά εργαλεία του Κεφαλαίου Γ' του Τμήματος Ι του ν. 4832/2021 και ιδίως, του άρθρου 6 αυτού, καθώς και λοιπούς ενωσιακούς και εθνικούς πόρους. Οι φορείς υλοποίησης καθορίζονται κατά αρμοδιότητα ανάλογα με τις επιλέξιμες παρεμβάσεις. Την προκήρυξη, παρακολούθηση και τον έλεγχο της υλοποίησης αναλαμβάνουν οι υπηρεσίες που είναι υπεύθυνες για τα χρηματοδοτικά προγράμματα ή τα εργαλεία, μέσω των οποίων διατίθενται οι σχετικοί πόροι.

3. α. Για την υποστήριξη των νησιών κατά τη μετάβασή τους προς την κλιματική ουδετερότητα και με σκοπό την ταχύτερη και αποτελεσματική εφαρμογή του Στρατηγικού Πλαισίου Πρωτοβουλίας «GR-eco islands», δύναται να ορίζεται ανάδοχος μελετών, έργων και παρεμβάσεων ενεργειακής μετάβασης και αειφόρου ανάπτυξης κατά περίπτωση σε νησί ή σε ομάδα αυτών. Ως ανάδοχοι δράσεων Στρατηγικού Πλαισίου Πρωτοβουλίας «GR-eco islands» ορίζονται νομικά πρόσωπα δημοσίου και ιδιωτικού δικαίου, ανεξαρτήτως του κερδοσκοπικού ή μη χαρακτήρα τους. Η πράξη ορισμού αναδόχου αποσκοπεί στην εκπόνηση μελέτης και την υλοποίηση επιμέρους έργων και παρεμβάσεων για την εφαρμογή του Στρατηγικού Πλαισίου Πρωτοβουλίας «GR-eco islands», σε επιλεγμένη περιοχή νησιού ή στο σύνολο αυτού ή σε ομάδα νησιών, με ίδιους πόρους του αναδόχου, χωρίς το Ελληνικό Δημόσιο να απεμπολεί οποιοδήποτε δικαίωμα επί των οικείων εκτάσεων.

β. Έως την έκδοση της κοινής απόφασης της παρ. 14 του άρθρου 33, τα ενδιαφερόμενα νομικά πρόσωπα δύναται να αναλαμβάνουν πρωτοβουλία και να συμμετέχουν στον εντοπισμό και την ωρίμανση ενός έργου στο πλαίσιο του Στρατηγικού Πλαισίου Ανάπτυξης «GR-eco islands», με σκοπό την επιτάχυνση της ωρίμανσης και υλοποίησης έργων και παρεμβάσεων ενεργειακής μετάβασης των νησιών στην κλιματική ουδετερότητα. Για τον σκοπό αυτό δύναται να υποβάλλουν σχετική πρόταση αναδοχής στη Γενική Διεύθυνση Ενέργειας, με αντικείμενο τη μελέτη και κατασκευή έργων ενεργειακής μετάβασης και αειφόρου ανάπτυξης είτε αυτή αφορά σε νέα έργα είτε στην επέκταση ή αναδιαμόρφωση ή τροποποίηση υφιστάμενων έργων. Κατόπιν της εξέτασης της πρότασης αναδοχής και της συμβατότητάς της με τις γενικές κατευθύνσεις και τους μακροπρόθεσμους στόχους του Στρατηγικού Πλαισίου Πρωτοβουλίας «GR-eco islands», εκδίδεται από τη Γενική Διεύθυνση Ενέργειας, είτε πράξη ορισμού αναδόχου είτε απορριπτική απόφαση. Ανάλογα με το είδος των προς αναδοχή δράσεων και έργων για την έκδοση της απόφασης απαιτείται η σύμφωνη γνώμη της κατά περίπτωση αρμόδιας θεματικής Γενικής Διεύθυνσης του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργείου.

γ. Μετά την έκδοση της κοινής απόφασης της παρ. 14 του άρθρου 33, η Γενική Διεύθυνση Ενέργειας του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας εκδίδει κατάσταση με περιγραφή των προς αναδοχή δράσεων και έργων νησιών «GR-eco islands». Οι ενδιαφερόμενοι προς αναδοχή υποβάλλουν αίτημα στη Γενική Διεύθυνση Ενέργειας του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας, στο οποίο αναφέρονται η προς αναδοχή περιοχή, καθώς και οι δράσεις και έργα που δύναται να αναληφθούν στο πλαίσιο της αναδοχής. Εντός είκοσι (20) ημερών από την υποβολή του αιτήματος εκδίδεται από τη Γενική Διεύθυνση Ενέργειας πράξη ορισμού Αναδόχου ενεργειακής μετάβασης νησιών, η οποία αναρτάται στη Διαύγεια και στην οποία καθορίζονται το αντικείμενο, οι όροι εκπόνησης, εκτέλεσης, παρακολούθησης, εποπτείας και παραλαβής της αναδοχής από τις κατά περίπτωση αρμόδιες υπηρεσίες, καθώς και οι αντίστοιχες προθεσμίες. Εάν το αίτημα περιλαμβάνει και την εκπόνηση μελέτης ή έργου αρμοδιότητας άλλης Γενικής Διεύθυνσης του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας ή Γενικής Διεύθυνσης άλλου Υπουργείου, για την έκδοση της πράξης ορισμού αναδόχου απαιτείται σύμφωνη γνώμη και αυτών των υπηρεσιών και η πράξη ορισμού αναδόχου εκδίδεται εντός τριάντα (30) ημερών από την υποβολή του αιτήματος. Αν για οποιονδήποτε λόγο υπάρχει ήδη εγκεκριμένη επίκαιρη μελέτη, εκδίδεται απευθείας πράξη ορισμού αναδόχου αποκλειστικά και μόνο για την εκτέλεση των σχετικών έργων και παρεμβάσεων, που συνοδεύεται από τους αντίστοιχους όρους.

δ. Αν για το ίδιο νησί έχουν υποβληθεί πλείονα αιτήματα αναδοχής, εκδίδεται πράξη ορισμού αναδόχου για το αίτημα, το οποίο κρίνεται ως το πλέον σκόπιμο και συμφέρον, με βάση τις ανάγκες του νησιού. Ενδεικτικά, ως ανάδοχος προκρίνεται ο ενδιαφερόμενος που έχει υποβάλει την πιο ολοκληρωμένη, τεχνικά και οικονομικά τεκμηριωμένη, καινοτόμα πρόταση.

ε. Η εκπόνηση των αναγκαίων μελετών γίνεται με ευθύνη και δαπάνη του αναδόχου, χωρίς επιβάρυνση του Δημοσίου. Η μελέτη υποβάλλεται προς έγκριση στη Γενική Διεύθυνση Ενέργειας. Η υλοποίηση των έργων γίνεται σύμφωνα με τους όρους της πράξης ορισμού αναδόχου.

4. Για τη μείωση των εκπομπών των μη διασυνδεδεμένων νησιών κατά ογδόντα τοις εκατό (80%) έως το 2030 σε σχέση με το έτος 2019, προωθούνται κατά προτεραιότητα μέτρα για:

α) την επιτάχυνση της διασύνδεσης με το ηλεκτρικό δίκτυο της ηπειρωτικής χώρας των μη διασυνδεδεμένων νησιών και την υποκατάσταση των μονάδων παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από υγρά ορυκτά καύσιμα, από ΑΠΕ και συστήματα αποθήκευσης, μέσω, ιδίως, της αξιοποίησης του πόρου για την απανθρακοποίηση των νησιών της παρ. 8 του άρθρου 13 της υπ' αριθμ. 181478/965/26.9.2017 κοινής απόφασης των Υπουργών Οικονομίας και Ανάπτυξης, Περιβάλλοντος και Ενέργειας και Υποδομών και Μεταφορών και του Αναπληρωτή Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας (Β' 3763),

β) την προώθηση της ηλεκτροκίνησης,

γ) την εξοικονόμηση ενέργειας και

δ) τον εξηλεκτρισμό των θαλάσσιων μεταφορών.

5. Σε περίπτωση χορήγησης λειτουργικής ενίσχυσης μέσω της ανταγωνιστικής διαδικασίας υποβολής προσφορών του πρώτου εδαφίου της παρ. 3 του άρθρου 151 του ν. 4495/2017 (Α' 167), η ανώτατη τιμή υποβολής προσφορών των συμμετεχόντων καθορίζεται με την απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας της παρ. 1 του άρθρου 151 του ν. 4495/2017, κατόπιν εισήγησης της Επιτροπής του άρθρου 12 του ν. 4414/2016 (Α' 149) και κατά τα οριζόμενα στην οικεία εγκριτική απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής που εκδίδεται δυνάμει των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

6. Από την 1η Ιανουαρίου 2030 απαγορεύεται η χρήση μαζούτ της Κατηγορίας III της παρ. 1 του άρθρου 3 του ν. 3054/2022 (Α' 230) για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας στα μη διασυνδεδεμένα νησιά. Η απαγόρευση δεν ισχύει σε περιπτώσεις εκτάκτων περιστατικών που θέτουν σε κίνδυνο την ασφάλεια εφοδιασμού ηλεκτρικού ρεύματος.

Άρθρο 22 Πρόστιμα

Τα πρόστιμα που επιβάλλονται κατ' εφαρμογή της παρ. 2 του άρθρου 12 και των άρθρων 17, 19 και 20 εισπράττονται σύμφωνα με τον Κώδικα Εισπράξεως Δημοσίων Εσόδων (Κ.Ε.Δ.Ε., ν.δ. 356/1274, Α' 90) και αποδίδονται στο Πράσινο Ταμείο του ν. 3889/2010 (Α' 182), σε ειδικό λογαριασμό, προκειμένου να διατεθούν για έργα και δράσεις που αποσκοπούν στον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής.

Άρθρο 23 Οικονομικοί πόροι

1. Για την υποστήριξη των δράσεων που συμβάλλουν στην επίτευξη των κλιματικών στόχων μετριασμού και προσαρμογής του παρόντος, αξιοποιούνται οι πόροι του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων εντός των ετήσιων ορίων του και εντός του προϋπολογισμού των Τομεακών και Περιφερειακών Προγραμμάτων του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης 2021-2025, οι πόροι για την απανθρακοποίηση των νησιών της παρ. 8 του άρθρου 13 της υπ' αριθμ. 181478/965/26.9.2017 κοινής απόφασης των Υπουργών Οικονομίας και Ανάπτυξης, Περιβάλλοντος και Ενέργειας και Υποδομών και Μεταφορών και του Αναπληρωτή Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας (Β' 3763), καθώς και ενωσιακοί και λοιποί εθνικοί πόροι.

2. Για την υποστήριξη των δράσεων που συμβάλλουν στην επίτευξη των κλιματικών στόχων του παρόντος, αξιοποιούνται, επίσης, τα δημόσια έσοδα από πλειστηριασμούς δικαιωμάτων εκπομπών αερίων θερμοκηπίου, σύμφωνα με το άρθρο 15 της υπ' αριθμ. 181478/965/26.9.2017 κοινής απόφασης τα οποία κατανέμονται ετησίως με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας ως εξής:

α) Μέρος των εσόδων αποτελεί πόρο του Ειδικού Λογαριασμού του άρθρου 143 του ν. 4001/2011 (Α' 179).

β) Μέρος των εσόδων καλύπτει τις ανάγκες της ενίσχυσης για επιχειρήσεις τομέων και υποτομέων που εκτίθενται σε σημαντικό κίνδυνο διαρροής άνθρακα, σύμφωνα με την κοινή απόφαση του πρώτου εδαφίου. Ποσό, το οποίο δεν χρησιμοποιείται για τον παραπάνω σκοπό αποτελεί πόρο του ειδικού λογαριασμού του άρθρου 143 του ν. 4001/2011.

γ) Μέρος των εσόδων διατίθεται για την πραγματοποίηση έργων και την εξυπηρέτηση των σκοπών που περιγράφονται στην υπ' αριθμ. 181478/965/26.9.2017 κοινή απόφαση και, συγκεκριμένα, κατά προτεραιότητα σε έργα εξοικονόμησης ενέργειας, για την υποστήριξη χαμηλών και μεσαίων εισοδημάτων, σε έργα που αποσκοπούν στη μείωση των συμβατικών καυσίμων από μεταφορές και δράσεις για την προώθηση της ηλεκτροκίνησης, σε αντιπυρικά έργα καθαρισμού και διαχείρισης με σκοπό τη διατήρηση και αύξηση του αποθέματος των δημόσιων και ιδιωτικών δασών, στην αντιμετώπιση της ενεργειακής ένδειας, στην ενίσχυση του ειδικού διαχειριστικού λογαριασμού Υπηρεσιών Κοινής Ωφέλειας του άρθρου 55 του ν. 4001/2011, σε έργα σε αναπτυσσόμενες ή τρίτες χώρες με σκοπό τον μετριασμό των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου και την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή και σε έργα για την προστασία, διατήρηση και βελτίωση του φυσικού περιβάλλοντος, καθώς και για την υποστήριξη του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας ως προς την εξυπηρέτηση μέρους των λειτουργικών δαπανών του, καθώς και των στόχων και δράσεων του Εθνικού Σχεδίου για την Ενέργεια και το Κλίμα.

Με την ίδια απόφαση καθορίζονται ως φορέας υλοποίησης των δράσεων, είτε το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας, είτε φορέας που εποπτεύεται από το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας, καθώς και η διαδικασία μεταφοράς των πόρων στους ανωτέρω φορείς. Ποσό που δεν χρησιμοποιείται εντός του έτους, μεταφέρεται για χρήση στα επόμενα έτη, έως εξαντλήσεώς του.

δ) Μέρος των εσόδων διατίθεται σε φορέα ή φορείς εποπτευόμενους από το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας για τη χρηματοδότηση έργων και δράσεων για την ανάπτυξη βιώσιμων

οικονομικών δραστηριοτήτων, με στόχο την ενίσχυση και τη σταδιακή διαφοροποίηση των τοπικών οικονομιών, καθώς και τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας στις Περιφερειακές Ενότητες Κοζάνης και Φλώρινας της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας και στον Δήμο Μεγαλόπολης της Περιφερειακής Ενότητας Αρκαδίας της Περιφέρειας Πελοποννήσου. Με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας καθορίζονται το ποσοστό των εσόδων, ο φορέας και η διαδικασία χορήγησης των πόρων. Ποσό που δεν χρησιμοποιείται εντός του έτους, μεταφέρεται για χρήση στα επόμενα έτη έως εξαντλήσεώς του.

ε) Ποσοστό έως ένα τοις εκατό (1%) των εσόδων διατίθεται στο Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας για να καλύψει συνδρομές και υποχρεώσεις για θέματα κλιματικής αλλαγής, ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, καθώς και προστασίας της στοιβάδας του όζοντος, που απορρέουν από διεθνείς συμβάσεις που έχουν υπογραφεί από την Ελληνική Δημοκρατία, καθώς και από συμμετοχή σε διεθνείς οργανισμούς.

στ) Μέρος των εσόδων διατίθεται για την ενίσχυση του ειδικού λογαριασμού με την ονομασία «Ταμείο Ενεργειακής Μετάβασης» του εξηκοστού πρώτου άρθρου του ν. 4839/2021 (Α' 181).

ζ) Μέρος των εσόδων διατίθεται στον ορισθέντα εκπλειστηριαστή για την κάλυψη των διοικητικών δαπανών για τη διαχείριση του συστήματος εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής αερίων θερμοκηπίου.

3. Για την υποστήριξη δράσεων που συμβάλλουν σημαντικά στον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής και στην προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, σύμφωνα με τα άρθρα 10 και 11 του Κανονισμού (ΕΕ) 2020/852 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 18ης Ιουνίου 2020, «σχετικά με τη θέσπιση πλαισίου για τη διευκόλυνση των βιώσιμων επενδύσεων και για την τροποποίηση του Κανονισμού (ΕΕ) 2019/2088» (L 198) και τις σχετικές κατ' εξουσιοδότηση πράξεις, αξιοποιούνται, μεταξύ άλλων, οι πόροι των πολυετών δημοσιονομικών πλαισίων, για την απανθρακοποίηση των νησιών της παρ. 8 του άρθρου 13 της υπ' αριθμ. 181478/965/26.9.2017 κοινής απόφασης και του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας. Από τους πόρους της παρούσας χρηματοδοτούνται αποκλειστικά προγράμματα που σέβονται την αρχή της μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης, σύμφωνα με το άρθρο 17 του Κανονισμού (ΕΕ) 2020/852/ΕΕ και τις σχετικές κατ' εξουσιοδότηση πράξεις.

4. Στην αξιολόγηση επενδυτικών προτάσεων από το Δημόσιο λαμβάνονται υπόψη: α) ο Κανονισμός 2020/852/ΕΕ και οι σχετικές κατ' εξουσιοδότηση πράξεις και β) για τις βιομηχανικές εγκαταστάσεις που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του κατ' εξουσιοδότηση Κανονισμού (ΕΕ) 2019/331 της 19ης Δεκεμβρίου 2018, «σχετικά με τον καθορισμό ενωσιακών μεταβατικών κανόνων για την εναρμονισμένη δωρεάν κατανομή δικαιωμάτων εκπομπής κατ' εφαρμογή του άρθρου 10α της Οδηγίας 2003/87/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου» (L 59), λαμβάνεται επιπρόσθετα υπόψη η απόδοση της επένδυσης, ως προς τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου σε σχέση με τη μέση τιμή των δέκα τοις εκατό (10%) αποδοτικότερων εγκαταστάσεων κατά τα έτη 2016 και 2017 (t ισοδυνάμου CO₂/t), όπως καθορίζεται στο Παράρτημα του Εκτελεστικού Κανονισμού (ΕΕ) 2021/447 της Επιτροπής της 12ης Μαρτίου 2021, «σχετικά με τον καθορισμό των αναθεωρημένων τιμών των δεικτών αναφοράς για τη δωρεάν κατανομή δικαιωμάτων εκπομπής για την περίοδο από το έτος 2021 έως το έτος 2025 κατ' εφαρμογή του άρθρου 10α παρ.2 της Οδηγίας 2003/87/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου» (L 87).

Άρθρο 24 Οικονομικά κίνητρα για δραστηριότητες με σημαντική συμβολή στον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής - Τροποποίηση παρ. 10 άρθρου 24 του ν. 4172/2013

Στο πρώτο εδάφιο της περ. α' της παρ. 10 του άρθρου 24 του ν. 4172/2013 (Α' 167), περί συντελεστών απόσβεσης, προστίθενται και οι επενδύσεις που συμβάλλουν στον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής, και η παρ. 10 διαμορφώνεται ως εξής:

«10.α. Το κόστος που είναι συναφές με την αναβάθμιση των

Κέντρων Διαλογής Ανακυκλώσιων Υλικών (ΚΔΑΥ), με την ενεργειακή απόδοση, με την εξοικονόμηση νερού ή με επενδύσεις που χαρακτηρίζονται ως συμβάλλουσες σημαντικά στον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής, σύμφωνα με το άρθρο 10 του Κανονισμού (ΕΕ) 2020/852 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 18ης Ιουνίου 2020 «σχετικά με τη θέσπιση πλαισίου για τη διευκόλυνση των βιώσιμων επενδύσεων και για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) 2019/2088» (L 198) και τις σχετικές κατ' εξουσιοδότηση πράξεις» αποσβέννυται με τους συντελεστές του πίνακα της παρ. 4, προσαυξημένους κατά ποσοστό εκατό τοις εκατό (100%). Σε περίπτωση που ο αρχικός συντελεστής απόσβεσης είναι ανώτερος του δέκα τοις εκατό (10%), ο προσαυξημένος συντελεστής δεν δύναται να υπερβαίνει τις δέκα (10) ποσοστιαίες μονάδες.

β. Η περ. α' δεν καταλαμβάνει τις κατηγορίες ενεργητικού επιχείρησης σχετικές με: "αεροσκάφη, σιδηροδρομικούς συρμούς, πλοία και σκάφη", "μέσα μεταφοράς ατόμων" και "μέσα μεταφοράς εμπορευμάτων".

γ. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών, Περιβάλλοντος και Ενέργειας και του Διοικητή της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων καθορίζονται οι προϋποθέσεις, οι όροι, οι διαδικασίες, καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή της παρούσας.»

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ' ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΟΥ ΚΟΙΝΟΥ, ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ

Άρθρο 25 Εθνικό Παρατηρητήριο για την Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή

1. Στο Υπουργείο Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας συστήνεται Εθνικό Παρατηρητήριο για την Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή. Το Εθνικό Παρατηρητήριο για την Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή αποτελεί ανοιχτό δίκτυο ανταλλαγής πληροφοριών και ενημέρωσης με συμμετοχή των Υπουργείων Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας, Περιβάλλοντος και Ενέργειας, Εσωτερικών, της Εθνικής Μετεωρολογικής Υπηρεσίας, του Εθνικού Αστεροσκοπείου Αθηνών και άλλων ερευνητικών, ακαδημαϊκών και δημόσιων φορέων και είναι προσβάσιμο μέσω της Ενιαίας Ψηφιακής Πύλης της Δημόσιας Διοίκησης (gov.gr-ΕΨΔ).

2. Το Εθνικό Παρατηρητήριο για την Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή υποστηρίζει την εθνική πολιτική για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή και συμβάλλει:

α) στην παρακολούθηση και αξιολόγηση της ανθεκτικότητας της χώρας στις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής,

β) στην παροχή αξιόπιστων στοιχείων προς τη διοίκηση και την επιμόρφωση των στελεχών της για την υποστήριξη του σχεδιασμού, της αξιολόγησης και της επικαιροποίησης πολιτικών και δράσεων και γενικότερα για τη λήψη αποφάσεων σχετικά με την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή,

γ) στην παροχή πληροφόρησης προς τις επιχειρήσεις και τους οργανισμούς του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα για την υποστήριξη της ενσωμάτωσης των κινδύνων της κλιματικής αλλαγής στον επιχειρησιακό τους σχεδιασμό και τη λήψη μέτρων προσαρμογής των δραστηριοτήτων τους στην κλιματική αλλαγή,

δ) στην ενημέρωση και ευαισθητοποίηση της ελληνικής κοινωνίας αναφορικά με τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής και την προσαρμογή σε αυτή,

ε) στην παροχή στοιχείων για τη σύνταξη εθνικών εκθέσεων για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή στο πλαίσιο των διεθνών και ευρωπαϊκών υποχρεώσεων της χώρας.

3. Το Εθνικό Παρατηρητήριο για την Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή, αξιοποιώντας υφιστάμενες δράσεις και πρωτοβουλίες εθνικής εμβέλειας, αναπτύσσει και διατηρεί ενιαία εθνική βάση κλιματικών δεδομένων, η οποία είναι ηλεκτρονική και δημόσια προσβάσιμη και επικαιροποιείται συνεχώς, ώστε να παρέχει αξιόπιστες προγνώσεις και άλλες σχετικές κλιματικές

υπηρεσίες. Ειδικότερα, η ενιαία εθνική βάση κλιματικών δεδομένων περιλαμβάνει:

α) την παροχή αξιόπιστων πληροφοριών και δεδομένων για τη μεταβολή του κλίματος στην Ελλάδα στο παρελθόν, παρόν και μέλλον,

β) την πρόβλεψη και παρακολούθηση των κινδύνων και επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής στο περιβάλλον συμπεριλαμβανομένης της παράκτιας ζώνης, την κοινωνία και την οικονομία, με έμφαση στους πλέον ευάλωτους στην κλιματική αλλαγή τομείς,

γ) την παρακολούθηση των δράσεων και πολιτικών προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, μέσω συστήματος δεικτών και άλλων κατάλληλων μεθόδων και εργαλείων,

δ) την ανάπτυξη και λειτουργία Εθνικού Πληροφοριακού Διαδικτυακού Κόμβου για την Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή και άλλων κατάλληλων ενημερωτικών και πληροφοριακών μέσων και εργαλείων,

ε) δράσεις ενημέρωσης, ευαισθητοποίησης και επιμορφωτικών προγραμμάτων για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή,

στ) κάθε άλλη δράση ή υπηρεσία που μπορεί να συμβάλει στην υλοποίηση της εθνικής πολιτικής για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή.

4. Το Εθνικό Παρατηρητήριο για την Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή συνεργάζεται με άλλους φορείς και υπηρεσίες, οι οποίες υποχρεούνται να παρέχουν στοιχεία και πληροφορίες και να υποστηρίζουν εν γένει τη λειτουργία του.

5. Το Εθνικό Παρατηρητήριο για την Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή δύναται να ζητεί τη δωρεάν παροχή στοιχείων, πληροφοριών και εργαλείων που εξυπηρετούν τον σκοπό του, από κάθε δημόσιο ή ιδιωτικό φορέα, που λαμβάνει εθνική ή ενωσιακή χρηματοδότηση για την παραγωγή αυτών των στοιχείων και πληροφοριών ή την ανάπτυξη της λειτουργίας αυτών των εργαλείων.

Άρθρο 26 Διαδικτυακός τόπος κλιματικού διαλόγου

1. Σε διαδικτυακό τόπο που υλοποιείται και εξυπηρετείται από τον Οργανισμό Φυσικού Περιβάλλοντος και Κλιματικής Αλλαγής (ΟΦΥΠΕΚΑ) και είναι προσβάσιμος μέσω της Ενιαίας Ψηφιακής Πύλης της Δημόσιας Διοίκησης (gov.gr-ΕΨΔ), δημιουργείται φόρουμ κλιματικού διαλόγου, στο οποίο συμμετέχουν εκπρόσωποι δήμων, περιφερειών, πανεπιστημίων, περιβαλλοντικών μη κυβερνητικών οργανώσεων, επιχειρήσεων, επαγγελματικών οργανώσεων και συνδικαλιστικών φορέων, για τη διαβούλευση επί των βασικών αποτελεσμάτων της πρότασης του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας, προς την Κυβερνητική Επιτροπή για την Κλιματική Ουδετερότητα για τους τομεακούς προϋπολογισμούς άνθρακα του άρθρου 7, της αξιολόγησης του άρθρου 8 και της ετήσιας έκθεσης προόδου του άρθρου 27. Σε καθεμία από τις ανωτέρω περιπτώσεις η ελάχιστη διάρκεια της διαβούλευσης ορίζεται σε τριάντα (30) ημέρες. Τα σχόλια και οι παρατηρήσεις ενσωματώνονται σε έκθεση διαβούλευσης, που συντάσσει ο ΟΦΥΠΕΚΑ, η οποία συνοποβάλλεται από τον Υπουργό Περιβάλλοντος και Ενέργειας στην Κυβερνητική Επιτροπή για την Κλιματική Ουδετερότητα.

2. Η Διεύθυνση Κλιματικής Αλλαγής και Ποιότητας της Ατμόσφαιρας του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας και το αρμόδιο όργανο του Υπουργείου Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας, σε συνεργασία με τον ΟΦΥΠΕΚΑ και το Εθνικό Παρατηρητήριο για την Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή, κατόπιν διαβούλευσης με σχετικούς κρατικούς, περιφερειακούς ή δημοτικούς φορείς, Κέντρα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, δίκτυα πολιτών, περιβαλλοντικές μη κυβερνητικές οργανώσεις, καθώς και επιστημονικές οργανώσεις, σχεδιάζουν και υλοποιούν στοχευμένες δράσεις και εκστρατείες ενημέρωσης για το κοινό, με στόχο τη βελτίωση της κατανόησης των εννοιών που σχετίζονται με την κλιματική αλλαγή και την ανάδειξη της σημασίας συλλογικής δράσης και ενεργοποίησης των πολιτών για την αναχαίτιση των επιπτώσεών της.

Άρθρο 27 Ετήσια έκθεση προόδου

1. Η Διεύθυνση Κλιματικής Αλλαγής και Ποιότητας της Ατμόσφαιρας του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας, σε συνεργασία με το αρμόδιο όργανο του Υπουργείου Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας και τον Οργανισμό Φυσικού Περιβάλλοντος και Κλιματικής Αλλαγής (ΟΦΥΠΕΚΑ), καταρτίζει ετήσια έκθεση προόδου σε θέματα μετριασμού και προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, η οποία περιλαμβάνει:

α) Τα εθνικά στοιχεία εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, συνολικά και ανά τομέα, όπως παραγωγή ηλεκτρισμού και θερμότητας, βιομηχανία, μεταφορές, κτίρια, γεωργία, κτηνοτροφία και απόβλητα,

β) τα εθνικά στοιχεία εκπομπών και απορροφήσεων αερίων του θερμοκηπίου από τη δραστηριότητα χρήσης γης, αλλαγής χρήσης γης και δασοπονίας,

γ) αποτίμηση της ετήσιας προόδου ανά τομέα της οικονομίας σε σχέση με την επίτευξη των αντίστοιχων τομεακών προϋπολογισμών άνθρακα, συνοπτική περιγραφή και ποσοτική αξιολόγηση της επίδρασης των τομεακών πολιτικών και μέτρων για τον μετριασμό των εκπομπών θερμοκηπίου,

δ) προβλέψεις για τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου, συνολικά και ανά τομέα ως το πέρας της ισχύος του πενταετούς συνολικού προϋπολογισμού άνθρακα και ερμηνεία των τάσεων των εκπομπών των αερίων του θερμοκηπίου,

ε) ανάλυση σχετικά με τα δικαιώματα εκπομπών, σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΕ) 2018/841 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 30ής Μαΐου 2018, «σχετικά με τη συμπερίληψη των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου και των απορροφήσεων από δραστηριότητες χρήσης γης, αλλαγής χρήσης γης και δασοπονίας στο πλαίσιο για το κλίμα και την ενέργεια έως το 2030, καθώς και για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθμ. 525/2013 και της απόφασης (ΕΕ) αριθμ. 529/2013/ΕΕ» (L 156), τον Κανονισμό (ΕΕ) 2018/842 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 30ής Μαΐου 2018, «σχετικά με τις δεσμευτικές ετήσιες μειώσεις των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου από τα κράτη μέλη από το 2021 έως το 2030, στο πλαίσιο της συμβολής στη δράση για το κλίμα για την τήρηση των δεσμεύσεων που κυπορούν από τη συμφωνία του Παρισιού και για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθμ. 525/2013» (L 156) και την Εκτελεστική Απόφαση (ΕΕ) 2020/2126 της Επιτροπής της 16ης Δεκεμβρίου 2020 «σχετικά με τον καθορισμό των ετήσιων δικαιωμάτων εκπομπών των κρατών μελών για την περίοδο από το 2021 έως το 2030 σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) 2018/842 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου» (L 426),

στ) χρήση εσόδων από τους πόρους που αναφέρονται στο άρθρο 23,

ζ) περιγραφή των δράσεων και της προόδου σε σχέση με την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή ανά τομέα,

η) εκτίμηση του ύψους των απαιτούμενων επενδύσεων για μετριασμό και προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή ανά κλιματική ζώνη και τομέα της οικονομίας,

θ) πιθανές εναλλακτικές προτάσεις για διορθωτικές κινήσεις και μέτρα στην άσκηση της κλιματικής πολιτικής,

ι) περιγραφή δράσεων οικονομικής και τεχνολογικής στήριξης προς αναπτυσσόμενες χώρες με βάση τις δεσμεύσεις που απορρέουν από τις παρ. 5 και 7 του άρθρου 9 της Συμφωνίας του Παρισιού, η οποία κυρώθηκε με τον ν. 4426/2016 (Α' 187),

ια) τις εθνικές εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου από το σύνολο της κατανάλωσης ενέργειας ανά κάτοικο και ανά μονάδα Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος, καθώς και

ιβ) τους ακόλουθους δείκτες:

ιβα) δείκτη εκπομπών αερίων θερμοκηπίου από την παραγωγή ηλεκτρισμού στο διασυνδεδεμένο σύστημα και συνολικά,

ιββ) ειδικές εκπομπές αερίων θερμοκηπίου δημόσιων σταθμών ηλεκτροπαραγωγής και σταθμών αυτοπαραγωγών,

ιβγ) κλαδικούς δείκτες εκπομπών αερίων θερμοκηπίου, όπως βιομηχανία, αγροτικός τομέας, ανά μονάδα Ακαθάριστης Προστιθέμενης Αξίας,

ιβδ) ειδικές εκπομπές αερίων θερμοκηπίου των νοικοκυριών για τη θέρμανση του χώρου,

ιβε) ειδικές εκπομπές αερίων θερμοκηπίου οδικών, αεροπορικών και θαλάσσιων μεταφορών.

2. Η ετήσια έκθεση προόδου της παρ. 1, μαζί με την αντίστοιχη έκθεση διαβούλευσης της παρ. 1 του άρθρου 26, υποβάλλονται από τη Διεύθυνση Κλιματικής Αλλαγής και Ποιότητας της Ατμόσφαιρας του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας στην Κυβερνητική Επιτροπή για την Κλιματική Ουδετερότητα. Για τη σύνταξη της ετήσιας έκθεσης προόδου χρησιμοποιούνται οι εκθέσεις που υποβάλλονται δυνάμει του Κανονισμού (ΕΕ) 2018/1999 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Δεκεμβρίου 2018, για τη διακυβέρνηση της Ενεργειακής Ένωσης και της Δράσης για το Κλίμα (L 328) και ιδίως τα προβλεπόμενα στα άρθρα 18 και 19 αυτού.

3. Η Διεύθυνση Κλιματικής Αλλαγής και Ποιότητας της Ατμόσφαιρας του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας και το αρμόδιο όργανο του Υπουργείου Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας, σε συνεργασία με τον ΟΦΥΠΕΚΑ και την Επισημονική Επιτροπή για την Αντιμετώπιση της Κλιματικής Αλλαγής, παρυσιάζουν σε διαδικτυακή πλατφόρμα και σε ενημερωτικές ημερίδες τα βασικά αποτελέσματα της ετήσιας έκθεσης, καθώς και τα διαθέσιμα δεδομένα εξέλιξης της κλιματικής αλλαγής σε επιστημονικούς και επαγγελματικούς φορείς, στο τέλος κάθε έτους.

Άρθρο 28 Εθνικό Συμβούλιο για την Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή

1. Συστήνεται στο Υπουργείο Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας Εθνικό Συμβούλιο για την Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή (ΕΣΠ), ως το κεντρικό γνωμοδοτικό όργανο του κράτους για τον συντονισμό, την παρακολούθηση, την υιοθέτηση και αξιολόγηση των δράσεων πολιτικής για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή.

2. Το ΕΣΠ αποτελείται από είκοσι δύο (22) τακτικά μέλη, με τους αναπληρωτές τους, με τριετή (3) θητεία, ως εξής:

α. τον Υπουργό Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας, ως Πρόεδρο. Σε περίπτωση απουσίας ή κωλύματος του Προέδρου, αυτός αναπληρώνεται από τον Γενικό Γραμματέα Πολιτικής Προστασίας του Υπουργείου Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας,

β. από έναν (1) εκπρόσωπο των Υπουργείων Οικονομικών, Ανάπτυξης και Επενδύσεων, Εθνικής Άμυνας, Παιδείας και Θρησκευμάτων, Υγείας, Περιβάλλοντος και Ενέργειας, Πολιτισμού και Αθλητισμού, Εσωτερικών, Υποδομών και Μεταφορών, Ναυτιλίας και Νησιώτικης Πολιτικής, Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων και Τουρισμού,

γ. έναν (1) εκπρόσωπο της Εθνικής Μετεωρολογικής Υπηρεσίας, επιπρόσθετα του αναφερόμενου στην περ. β' εκπροσώπου του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας,

δ. έναν (1) εκπρόσωπο μη κυβερνητικής περιβαλλοντικής οργάνωσης σε εθνικό επίπεδο, στο καταστατικό της οποίας περιλαμβάνονται θέματα κλιματικής αλλαγής, η οποία ορίζεται με απόφαση του Υπουργού Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας,

ε. έναν (1) εκπρόσωπο της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδας,

στ. έναν (1) εκπρόσωπο της Ένωσης Περιφερειών Ελλάδας, ζ. τέσσερις (4) εκπροσώπους της ακαδημαϊκής κοινότητας της χώρας, όπως της Ακαδημίας Αθηνών, Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων και ερευνητικών κέντρων, με εξειδικευμένη γνώση σε θέματα προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή,

η. έναν (1) εκπρόσωπο του Συμβουλίου Βιώσιμης Ανάπτυξης του Συνδέσμου Επιχειρήσεων και Βιομηχανιών.

3. Στις συνεδριάσεις του ΕΣΠ είναι δυνατόν, ανάλογα με το θέμα, να μετέχουν, χωρίς δικαίωμα ψήφου, ύστερα από πρόσκληση του Προέδρου, ειδικοί επιστήμονες, υπηρεσιακοί παράγοντες και εκπρόσωποι φορέων.

4. Τα μέλη του ΕΣΠ με τους αναπληρωματικούς τους προτεί-

νονται από τους φορείς που εκπροσωπούν, ενώ οι εκπρόσωποι των Υπουργείων ορίζονται με αποφάσεις των αντίστοιχων Υπουργών. Οι εκπρόσωποι της ακαδημαϊκής κοινότητας επιλέγονται από τον Υπουργό Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας, κατόπιν πρόσκλησης εκδήλωσης ενδιαφέροντος. Το ΕΣΠ συγκροτείται με απόφαση του Υπουργού Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας. Για τα μέλη του Συμβουλίου δεν προβλέπεται αμοιβή.

5. Το ΕΣΠ είναι αρμόδιο για:

α) την εξειδίκευση των πολιτικών προσαρμογής με βάση διεθνείς συμφωνίες και πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης σύμφωνα με το άρθρο 9,

β) την εξειδίκευση οριζόντιων πολιτικών που περιλαμβάνονται στην Εθνική Στρατηγική για την Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή (ΕΣΠΚΑ), ιδίως αυτών που αφορούν σε θέματα ευαισθητοποίησης, ενημέρωσης, εκπαίδευσης,

γ) την παροχή γνώμης για την κατάρτιση και αναθεώρηση ή τροποποίηση της ΕΣΠΚΑ και των Περιφερειακών Σχεδίων Προσαρμογής στην Κλιματική Αλλαγή, και

δ) τη γνωμοδότηση για κάθε θέμα σχετικό με την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, που παραπέμπεται σε αυτό από τον Υπουργό Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας.

Άρθρο 29

Επιστημονική Επιτροπή Κλιματικής Αλλαγής

1. Συστήνεται στο Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας Επιστημονική Επιτροπή Κλιματικής Αλλαγής (ΕΕΚΑ) η οποία αποτελείται από τον Πρόεδρο και οκτώ (8) μέλη, εγνωσμένου κύρους και υψηλής επιστημονικής κατάρτισης με ακαδημαϊκή ή επαγγελματική εξειδίκευση στο πεδίο της κλιματικής αλλαγής, της προστασίας του περιβάλλοντος ή συναφή επιστημονικά πεδία που ορίζονται για τριετή θητεία με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας. Ως μέλη δύναται να ορίζονται και εκπρόσωποι που υποδεικνύονται, κατόπιν αιτήματος του Υπουργού, από τους παραγωγικούς φορείς και από μη κυβερνητικές οργανώσεις που έχουν ως αντικείμενό τους την προστασία του κλίματος και το περιβάλλον. Στις εργασίες της Επιτροπής μπορεί να συμμετέχουν, χωρίς δικαίωμα ψήφου, ο προϊστάμενος της Διεύθυνσης Κλιματικής Αλλαγής και Ποιότητας Ατμόσφαιρας του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας, ο προϊστάμενος του Τμήματος Κλιματικής Αλλαγής της Διεύθυνσης Κλιματικής Αλλαγής και Ποιότητας της Ατμόσφαιρας του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας, ο προϊστάμενος της Διεύθυνσης Κλιματικής Αλλαγής του Οργανισμού Φυσικού Περιβάλλοντος και Κλιματικής Αλλαγής και ο προϊστάμενος του αρμόδιου Τμήματος του Υπουργείου Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας.

2. Η ΕΕΚΑ είναι αρμόδια για:

α) την εισήγηση για τη διαμόρφωση πολιτικών αντιμετώπισης της κλιματικής αλλαγής και τον συνδυασμό τους με τα μέτρα προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή,

β) την επιστημονική τεκμηρίωση για την αναγκαιότητα των προτεινόμενων πολιτικών,

γ) τη γνωμοδότηση για κάθε θέμα σχετικό με την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, που παραπέμπεται σε αυτήν από τον Υπουργό Περιβάλλοντος και Ενέργειας, τον Υπουργό Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας, τον Γενικό Γραμματέα Φυσικού Περιβάλλοντος και Υδάτων, την Κυβερνητική Επιτροπή για την Κλιματική Ουδετερότητα ή το Εθνικό Συμβούλιο για την Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή,

δ) τη συνεργασία με άλλες επιστημονικές επιτροπές για την προώθηση λύσεων απέναντι στην κλιματική αλλαγή που βασίζονται στη φύση και συνυπολογίζουν την ανάγκη διατήρησης της βιοποικιλότητας και της ακεραιότητας των φυσικών οικοσυστημάτων,

ε) τον συντονισμό ετήσιας διαβούλευσης με φορείς, εκπροσώπους των παραγωγικών φορέων και της κοινωνίας των πολιτών γύρω από ζητήματα κλιματικής πολιτικής και την ενσωμάτωση των αποτελεσμάτων της στην ετήσια έκθεση προόδου, πριν από την κατάθεσή της στην Κυβερνητική Επιτροπή για την Κλιματική

Ουδετερότητα,

στ) την υποβολή στην Κυβερνητική Επιτροπή για την Κλιματική Ουδετερότητα προτάσεων για την ανάγκη πιθανής αναπροσαρμογής της κλιματικής πολιτικής,

ζ) τη γνωμοδότηση προς την Κυβερνητική Επιτροπή για την Κλιματική Ουδετερότητα κάθε πέντε (5) έτη για τους πενταετείς προϋπολογισμούς άνθρακα σε όλους τους τομείς της οικονομίας, για την ανάγκη ή μη επικαιροποίησης του μακροπρόθεσμου και των ενδιάμεσων κλιματικών στόχων, των δράσεων και μεθόδων επίτευξης αυτών, σε συμφωνία με τη σχετική εθνική και ενωσιακή νομοθεσία και διεθνείς συμφωνίες.

3. Η ΕΕΚΑ συνεργάζεται με την Διυπουργική Επιτροπή Εθνικού Σχεδίου για την Ενέργεια και το Κλίμα, τη Διεύθυνση Κλιματικής Αλλαγής και Ποιότητας της Ατμόσφαιρας του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας και το αρμόδιο όργανο του Υπουργείου Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας. Η διοικητική και τεχνική υποστήριξη της Επιστημονικής Επιτροπής για την Κλιματική Αλλαγή παρέχεται από τη Γενική Γραμματεία Φυσικού Περιβάλλοντος και Υδάτων.

Άρθρο 30

Διεθνής συνεργασία σε θέματα κλιματικής αλλαγής

Στο πλαίσιο της οικονομικής και τεχνικής συνεισφοράς της Ελλάδας προς τρίτες, αναπτυσσόμενες χώρες και της διεθνούς συνεργασίας σε θέματα μετριασμού εκπομπών ανθρωπογενών αερίων θερμοκηπίου, καθώς και της αντιμετώπισης των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής:

α) Ο Υπουργός Περιβάλλοντος και Ενέργειας αποφασίζει, κατόπιν εισήγησης της Διεύθυνσης Κλιματικής Αλλαγής και Ποιότητας της Ατμόσφαιρας, για τα έργα, τις δράσεις και τις υπηρεσίες του παρόντος που αφορούν αποκλειστικά σε θέματα μετριασμού της κλιματικής αλλαγής, καθώς και για την αξιοποίηση οικονομικών πόρων, σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 23.

β) Ο Υπουργός Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας αποφασίζει, κατόπιν εισήγησης του αρμοδίου οργάνου του Υπουργείου Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας, για αντίστοιχα έργα, δράσεις και υπηρεσίες που αφορούν σε θέματα προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε'

ΕΠΕΙΓΟΥΣΕΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 31

Αντικατάσταση και ανακύκλωση ηλεκτρικών συσκευών - Αντικατάσταση άρθρου 24 του ν. 3769/2009

Το άρθρο 24 του ν. 3769/2009 (Α' 105) αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 24

1. Με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας δύναται να προκηρύσσονται δράσεις προς τους τελικούς ωφελούμενους, χρηματοδοτούμενες από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας ή από άλλες πηγές, που αφορούν στην απόσυρση οικιακών ηλεκτρικών συσκευών μέσω συστήματος εναλλακτικής διαχείρισης και ανακύκλωσης από πιστοποιημένους φορείς, σύμφωνα με τον ν. 4819/2021 (Α' 129) και την αντικατάστασή τους με άλλες όμοιες συσκευές υψηλής ενεργειακής απόδοσης.

2. Με την απόφαση της παρ. 1 καθορίζονται ο προϋπολογισμός της σχετικής δράσης, το είδος των συσκευών στις οποίες αναφέρεται, το ποσοστό χρηματοδότησης αυτών, οι ωφελούμενοι από τη δράση, η διάρκεια και οι διαδικασίες εφαρμογής της, τα απαιτούμενα δικαιολογητικά και ο φορέας καταβολής της χρηματοδότησης για την αντικατάσταση αυτών, οι υποχρεώσεις των ωφελούμενων και οι συνέπειες μη τήρησης των όρων και των προϋποθέσεων της δράσης και κάθε άλλη σχετική λεπτομέρεια για την εφαρμογή της.

3. Φορέας υλοποίησης και ελέγχου των δράσεων της παρούσας ορίζεται η «Επιτελική Δομή ΕΣΠΑ Υπουργείου Περιβάλλον-

τος και Ενέργειας - Τομέα Ενέργειας». Με την απόφαση της παρ. 1 προβλέπονται οι αρμοδιότητες του φορέα υλοποίησης, τα καθήκοντα και οι όροι υλοποίησης των δράσεων, καθώς και κάθε άλλο ειδικό θέμα σχετικό με την ανάληψη, εκπλήρωση και εποπτεία της άσκησης των καθηκόντων που απορρέουν από αυτήν.

4. Με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας και των κατά περίπτωση αρμόδιων Υπουργών δύνανται να ορίζονται ως αρμόδιοι φορείς για την πιστοποίηση της αντικατάστασης ή της απόσυρσης των συσκευών και για την καταβολή της χρηματοδότησης στους δικαιούχους, οι φορείς που έχουν πιστοποιηθεί ως Συλλογικό Σύστημα Εναλλακτικής Διαχείρισης (ΣΣΕΔ), με βάση τον ν. 4819/2021 (Α' 129), και διαθέτουν αποδεδειγμένη επαγγελματική εμπειρία στην υλοποίηση παρόμοιων προγραμμάτων διαχείρισης αποβλήτων ηλεκτρικού και ηλεκτρονικού εξοπλισμού. Στην περίπτωση αυτή, στην απόφαση της παρ. 1, καταγράφονται οι αρμοδιότητες του αρμόδιου φορέα, καθώς και ο φορέας ελέγχου για την πιστοποίηση της τήρησης των όρων και προϋποθέσεων της δράσης από τον εν λόγω φορέα.

5. Στην περίπτωση ορισμού αρμόδιων φορέων σύμφωνα με την παρ. 4, καθορίζονται με την ίδια απόφαση η διαδικασία, οι όροι μεταφοράς των πιστώσεων που εγγράφονται στο ΠΔΕ ή των πόρων από άλλη πηγή προς τους φορείς αυτούς, τα απαιτούμενα δικαιολογητικά δημοσιονομικής τακτοποίησης των πληρωμών, καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια για την υλοποίηση των δράσεων. Με την ίδια ή όμοια απόφαση, προσδιορίζεται το ποσοστό επί του προϋπολογισμού των δράσεων που καταβάλλεται στους αρμόδιους φορείς για την κάλυψη των λειτουργικών τους δαπανών, η πηγή χρηματοδότησής τους και ρυθμίζονται οι τεχνικές λεπτομέρειες εφαρμογής της απόφασης. Οι λειτουργικές δαπάνες που καταβάλλονται στους αρμόδιους φορείς και συνδέονται αποκλειστικά με την εκτέλεση των αρμοδιοτήτων που αναλαμβάνουν, δυνάμει της απόφασης ορισμού τους, δεν υπερβαίνουν ως μέγιστο ποσοστό το ενάμισι τοις εκατό (1,5%) του προϋπολογισμού των δράσεων που διαχειρίζονται κάθε φορά. Η προμήθεια αγαθών, η λήψη ή η ανάθεση υπηρεσιών και η ανάθεση έργων και μελετών από τους αρμόδιους φορείς, για την κάλυψη των αναγκών τους, με χρήση των λειτουργικών δαπανών που τους καταβάλλονται σύμφωνα με την παρούσα, διενεργούνται σύμφωνα με τον Κανονισμό Προμηθειών, Υπηρεσιών, Έργων και Μελετών του εκάστοτε φορέα.»

Άρθρο 32

Ισχύς άδειας κατεδάφισης στην Περιοχή Ανάπλασης Ι

Οι προθεσμίες της παρ. 4 του άρθρου 23 του ν. 3983/2011 (Α' 144) τροποποιούνται ως εξής:

α) Η χρονική ισχύς της άδειας κατεδάφισης της περ. Β' επεκτείνεται σε είκοσι (20) έτη.

β) Η δυνατότητα εξαίρεσης από την κατεδάφιση αυθαίρετων εγκαταστάσεων της περ. ΣΤ' επεκτείνεται σε είκοσι (20) έτη.

γ) Η δυνατότητα νόμιμης λειτουργίας του υφιστάμενου γηπέδου ποδοσφαίρου στην Περιοχή Ανάπλασης επεκτείνεται σε είκοσι (20) έτη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ'

ΕΞΟΥΣΙΟΔΟΤΙΚΕΣ, ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΓΟΥΜΕΝΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 33

Εξουσιοδοτικές διατάξεις

1. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Περιβάλλοντος και Ενέργειας και Οικονομικών δύνανται να ενισχύονται οι ενδιάμεσοι κλιματικοί στόχοι της παρ. 2 του άρθρου 1 ή να θεσπίζονται νέοι ενδιάμεσοι στόχοι της παρ. 1 του άρθρου 8. Η απόφαση εκδίδεται μετά από σύμφωνη γνώμη της Κυβερνητικής Επιτροπής για την Κλιματική Ουδετερότητα, με βάση τις ετήσιες εκθέσεις προόδου του άρθρου 27, μετά από λεπτομερή εκτίμηση επιπτώσεων για κάθε τομέα της οικονομίας, βάσει των σχετικών διαδικασιών του Εθνικού Σχεδίου για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΕΣΕΚ), του άρθρου 3 του Κανονισμού (ΕΕ) 2018/1099 του Ευρωπαϊκού Κοι-

νοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Δεκεμβρίου 2018, για τη διακυβέρνηση της Ενεργειακής Ένωσης και της Δράσης για το Κλίμα (L 328), και σχετική γνώμη της Επιστημονικής Επιτροπής για την Κλιματική Αλλαγή.

2. Σε εφαρμογή του άρθρου 5, με απόφαση του Υπουργού Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας δύνανται να εξειδικεύονται οι προδιαγραφές εκπόνησης και το ειδικότερο περιεχόμενο της Εθνικής Στρατηγικής για την Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή.

3. Σε εφαρμογή του άρθρου 6, με απόφαση του Υπουργού Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας, δύνανται να εξειδικεύονται οι προδιαγραφές εκπόνησης και το ειδικότερο περιεχόμενο των Περιφερειακών Σχεδίων για την Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή.

4. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Περιβάλλοντος και Ενέργειας και Υποδομών και Μεταφορών δύνανται να τροποποιείται η καταληκτική ημερομηνία της παρ. 1 του άρθρου 12 και να επεκτείνεται η εφαρμογή των μέτρων της παρ. 1 του άρθρου 12 και σε άλλες περιοχές της Ελληνικής Επικράτειας με κριτήριο την επαρκή διαθεσιμότητα ηλεκτρικών οχημάτων και σημείων επαναφόρτίσής τους. Η απόφαση εκδίδεται μετά από σύμφωνη γνώμη της Κυβερνητικής Επιτροπής για την Κλιματική Ουδετερότητα, βάσει των σχετικών διαδικασιών για την εκτίμηση επιπτώσεων του ΕΣΕΚ και σχετική γνώμη της Επιστημονικής Επιτροπής για την Κλιματική Αλλαγή. Σε περίπτωση έκδοσης της απόφασης αυτής, η απαγόρευση της παρ. 1 του άρθρου 12 εφαρμόζεται τουλάχιστον τρία (3) τουλάχιστον έτη μετά τη δημοσίευση της σχετικής απόφασης των Υπουργών Περιβάλλοντος και Ενέργειας και Υποδομών και Μεταφορών. Με όμοια απόφαση ρυθμίζεται και κάθε άλλη λεπτομέρεια για την εφαρμογή της παρ. 1 του άρθρου 12, για την έκδοση της οποίας δεν απαιτείται η τήρηση της διαδικασίας του δευτέρου εδαφίου της παρούσας.

5. Με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας δύνανται να εξειδικεύονται περαιτέρω οι προδιαγραφές και το ειδικότερο περιεχόμενο του Δημοστικού Σχεδίου Μείωσης Εκπομπών του άρθρου 16.

6. Με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας δύνανται να τροποποιούνται οι ημερομηνίες εφαρμογής των μέτρων των παρ. 1 και 2 του άρθρου 17 με κριτήριο τη διαθεσιμότητα οικονομικά ώριμων εναλλακτικών λύσεων. Η απόφαση εκδίδεται μετά από σύμφωνη γνώμη της Κυβερνητικής Επιτροπής για την Κλιματική Ουδετερότητα μετά από εκτίμηση επιπτώσεων, βάσει των σχετικών διαδικασιών για την εκτίμηση επιπτώσεων του ΕΣΕΚ και γνώμη της Επιστημονικής Επιτροπής για την Κλιματική Αλλαγή.

7. Με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας δύνανται να προβλέπονται εξαιρέσεις για ορισμένες κατηγορίες ειδικών κτιρίων ή συγκεκριμένες γεωγραφικές περιοχές από την εφαρμογή των μέτρων των παρ. 1 και 2 του άρθρου 17. Η απόφαση εκδίδεται μετά από σύμφωνη γνώμη της Κυβερνητικής Επιτροπής για την Κλιματική Ουδετερότητα μετά από εκτίμηση επιπτώσεων, βάσει των σχετικών διαδικασιών για την εκτίμηση επιπτώσεων του ΕΣΕΚ και σχετική γνώμη της Επιστημονικής Επιτροπής για την Κλιματική Αλλαγή. Σε περίπτωση έκδοσης της απόφασης αυτής η απαγόρευση της παρ. 2 του άρθρου 17 εφαρμόζεται τρία (3) τουλάχιστον έτη μετά τη δημοσίευση της σχετικής απόφασης του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας.

8. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Περιβάλλοντος και Ενέργειας καθορίζονται οι αρμόδιες αρχές, τα όργανα, οι διαδικασίες ελέγχου πιστοποίησης των παραβάσεων και επιβολής των προβλεπόμενων κυρώσεων, η διαδικασία είσπραξης των προστίμων που αποτελούν δημόσιο έσοδο, καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή των παρ. 1 και 2 του άρθρου 17.

9. Με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας δύνανται να εξαιρούνται ορισμένες κατηγορίες ειδικών κτιρίων ή ειδικά κτίρια σε περιοχές με θεσμοθετημένο καθεστώς προστασίας, όπως παραδοσιακοί οικισμοί και διατηρητέα κτίρια, από την εφαρμογή της παρ. 3 του άρθρου 17.

10. Για την εφαρμογή της παρ. 1 του άρθρου 19, με απόφαση

του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας:

α. Καθορίζεται η κατάλληλη μονάδα προϊόντος ή έργου για την ορθή αποτίμηση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου ανά είδος έργου ή δραστηριότητας,

β. δύνανται ο στόχος μείωσης να διαφοροποιείται από τον στόχο της παρ. 1 του άρθρου 19, ανάλογα με το είδος του έργου ή της δραστηριότητας, λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαιτερότητες κάθε είδους έργου ή δραστηριότητας, τις τεχνολογικές εξελίξεις και τις προβλέψεις του ΕΣΕΚ,

γ. δύνανται να θεσπίζονται στόχοι μείωσης σε έργα ή δραστηριότητες πέραν όσων προβλέπονται στην παρ. 1 του άρθρου 19, συμπεριλαμβανομένων βιομηχανικών εγκαταστάσεων της 9ης Ομάδας της υπό στοιχεία 92108/1045/Φ.15/4.9.2020 κοινής απόφασης των Υπουργών Ανάπτυξης και Επενδύσεων και Περιβάλλοντος και Ενέργειας (Β' 3833) που κατατάσσονται στη κατηγορία Β' του άρθρου 1 του ν. 4014/2011 (Α' 209).

11. Για την εφαρμογή της παρ. 3 του άρθρου 19, με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας καθορίζονται:

α) Οι ακριβείς κανόνες υπολογισμού σε ισοδύναμους τόνους διοξειδίου του άνθρακα της αντιστάθμισης που επιτυγχάνεται μέσω φυτεύσεων, δασώσεων και αναδασώσεων, σύμφωνα με την υπό στοιχεία ΥΠΕΝ/ΔΔΕΥ/81777/2996/6.9.2021 απόφαση του Υφυπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας (Β' 4080), λαμβάνοντας υπόψη τον Κανονισμό (ΕΕ) 2018/841 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 30ής Μαΐου 2018 «σχετικά με τη συμπερίληψη των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου και των απορροφήσεων από δραστηριότητες χρήσης γης, αλλαγής χρήσης γης και δασοπονίας στο πλαίσιο των ρυθμίσεων για το κλίμα και την ενέργεια έως το 2030, καθώς και για την τροποποίηση του Κανονισμού (ΕΕ) αριθμ. 525/2013 και της απόφασης (ΕΕ) αριθμ. 529/2013/ΕΕ» (L 156), ο τρόπος πιστοποίησής τους, καθώς και η εκτίμηση της αξίας της δασικής γης με βάση την υπ' αριθμ. 115963/6070/22.10.2014 απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής (Β' 2980),

β) οι εναλλακτικοί τρόποι αντιστάθμισης και η αποτίμησή τους σε ισοδύναμους τόνους διοξειδίου του άνθρακα, λαμβάνοντας υπόψη παράγοντες όπως οι πραγματικές μειώσεις εκπομπών που μπορούν να επιτύχουν, το κόστος τους, το κόστος των δικαιωμάτων εκπομπών και τυχόν παράπλευρο όφελος,

γ) ο τρόπος ελέγχου και επαλήθευσης των εγκαταστάσεων της παρ. 1 του άρθρου 19 που δεν υπάγονται στο Σύστημα Εμπορίας Δικαιωμάτων Εκπομπών της υπ. αριθμ. 181478/965/26.9.2017 κοινής απόφασης των Υπουργών Οικονομίας και Ανάπτυξης, Περιβάλλοντος και Ενέργειας και Υποδομών και Μεταφορών (Β' 3763).

12. Για την εφαρμογή της παρ. 4 του άρθρου 20, με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας, δύνανται να θεσπίζονται στόχοι μείωσης εκπομπών ανά κλάδο δραστηριότητας.

13. Για την εφαρμογή της παρ. 3 του άρθρου 20, με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας δύνανται να τροποποιείται ή να εξειδικεύεται περαιτέρω η μέθοδος υπολογισμού των εκπομπών, έτσι ώστε να εξασφαλίζεται η καλύτερη συγκρισιμότητα ανά κλάδο.

14. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Περιβάλλοντος και Ενέργειας, Ανάπτυξης και Επενδύσεων και Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής, υπό την επιφύλαξη της παρ. 15 του παρόντος, δύνανται να καθορίζονται και να εξειδικεύονται τα κριτήρια επιλεξιμότητας της παρ. 2 του άρθρου 21, η διαδικασία ένταξης των νησιών, ο φορέας και η πηγή χρηματοδότησης, οι κατευθύνσεις και οι μεσοπρόθεσμοι και μακροπρόθεσμοι στόχοι για την υλοποίηση έργων «GR-eco islands», καθώς και κάθε άλλο θέμα σχετικό με την εφαρμογή τους.

15. Με απόφαση του αρμόδιου για το Εταιρικό Σύμφωνο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ) Υπουργού, καθορίζονται οι προϋποθέσεις για τη συγχρηματοδότηση έργων «Gr-eco islands» του άρθρου 21 από τα προγράμματα του ΕΣΠΑ 2021-2027. Ειδικότερα, καθορίζονται η επιλεξιμότητα για συγχρηματοδότηση νησιών και τομέων παρέμβασης, το σύστημα διακυβέρνησης και διαχείρισης, η εταιρικότητα, ο φορέας και η πηγή χρηματοδότησης, οι δικαιούχοι και οι όροι ένταξης και υλοποίησης, ως προς τα εντασσόμενα στο ΕΣΠΑ έργα και ρυθμίζεται κάθε σχετικό με

τη συγχρηματοδότηση των εν λόγω έργων ζήτημα.

16. Σε εφαρμογή του άρθρου 25, με κοινή απόφαση των Υπουργών Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας και Ψηφιακής Διακυβέρνησης, καθορίζονται οι συνεργαζόμενοι φορείς, το περιεχόμενο της συνεργασίας, καθώς και οι λεπτομέρειες για την ανάπτυξη, τη λειτουργία και το περιεχόμενο της βάσης δεδομένων της παρ. 3 του άρθρου 25.

17. Με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας δύνανται να τροποποιούνται οι δείκτες της περ. ιβ' της παρ. 1 του άρθρου 27.

Άρθρο 34

Μεταβατικές διατάξεις

Η παρ. 2 του άρθρου 6 για την έγκριση των Περιφερειακών Σχεδίων για την Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή (ΠεΣΠΑ) δεν εφαρμόζεται για τα ΠεΣΠΑ για τα οποία έχει ήδη εκκινήσει η διαδικασία εκπόνησής τους, κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος.

Άρθρο 35

Καταργούμενες διατάξεις

Από την έναρξη ισχύος του παρόντος καταργούνται:

1. Τα άρθρα 42, 43, 44 και 44α του ν. 4414/2016 (Α' 149), για την Εθνική Στρατηγική για την Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή, τα Περιφερειακά Σχέδια για την Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή και την Ειδική Επιστημονική Επιτροπή για την Αντιμετώπιση της Κλιματικής Αλλαγής αντίστοιχα.

2. Το τρίτο εδάφιο και οι υποπερ. α' έως στ' της περ. Α.2.1 της παρ. Α.2. του άρθρου 25 του ν. 3468/2006 (Α' 129), για την κατανομή εσόδων από πλειστηριασμούς δικαιωμάτων εκπομπών αερίων θερμοκηπίου και τη διάθεση ποσοστού εξ αυτών προς το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας, σε φορείς που εποπτεύονται από αυτό και σε ειδικούς λογαριασμούς.

ΜΕΡΟΣ Β'

ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ, ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΔΑΣΩΝ ΚΑΙ ΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α'

ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

Άρθρο 36

Έκτακτη οικονομική ενίσχυση λογαριασμών ηλεκτρικού ρεύματος οικιακών καταναλωτών

1. Παρέχεται έκτακτη οικονομική ενίσχυση από τον Κρατικό Προϋπολογισμό για την κάλυψη μέρους της αύξησης του κόστους κατανάλωσης ηλεκτρικού ρεύματος σε λογαριασμούς ηλεκτρικού ρεύματος οικιακών καταναλωτών του εσωτερικού, που έχουν εκδοθεί κατά τη χρονική περίοδο από 1ης Δεκεμβρίου 2021 έως 31ης Μαΐου 2022, εφεξής οριζόμενης ως «περίοδος αναφοράς».

2. Η οικονομική ενίσχυση παρέχεται σε φυσικά πρόσωπα, φορολογικούς κατοίκους Ελλάδος, με ετήσιο καθαρό οικογενειακό εισόδημα μετά την αφαίρεση των φόρων, φορολογικού έτους 2020, έως τις σαράντα πέντε χιλιάδες (45.000) ευρώ. Αν ο υπόχρεος υποβάλλει για πρώτη φορά φορολογική δήλωση για το φορολογικό έτος 2021, λαμβάνεται υπόψη το καθαρό οικογενειακό εισόδημα μετά την αφαίρεση των φόρων, φορολογικού έτους 2021. Τα στοιχεία εισοδήματος του φορολογικού έτους 2020, λαμβάνονται υπόψη όπως έχουν δηλωθεί έως την 1η Μαΐου 2022. Τα στοιχεία φορολογικής κατοικίας, καθώς και του εισοδήματος φορολογικού έτους 2021, λαμβάνονται όπως έχουν δηλωθεί, μέχρι τη στιγμή της αίτησης για τη λήψη της οικονομικής ενίσχυσης κάθε δικαιούχου. Απαραίτητη προϋπόθεση για τη λήψη της οικονομικής ενίσχυσης είναι ο δικαιούχος να έχει υποβάλει φορολογική δήλωση εισοδήματος φορολογικού έτους

2020 έως την 1η Μαΐου 2022, εφόσον υποχρεούται από τον νόμο και εάν υποχρεούται να υποβάλει για πρώτη φορά δήλωση φόρου εισοδήματος για το φορολογικό έτος 2021, να έχει υποβάλει φορολογική δήλωση φορολογικού έτους 2021, πριν την υποβολή της αίτησης για τη λήψη της οικονομικής ενίσχυσης.

3. Δικαιούχοι της ενίσχυσης της παρ. 1 είναι οι οικιακοί καταναλωτές ηλεκτρικής ενέργειας, οι οποίοι είναι συμβεβλημένοι σε κυμαινόμενα τιμολόγια προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας που αναπροσαρμόζονται με βάση τη χονδρεμπορική τιμή αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας. Η ενίσχυση αφορά στον λογαριασμό κατανάλωσης της κύριας κατοικίας των δικαιούχων, καθώς και της μισθωμένης κατοικίας εξαρτώμενων παιδιών του νοικοκυριού που σπουδάζουν στο εσωτερικό.

Το ποσό της ενίσχυσης αντιστοιχεί σε ποσοστό εξήντα τοις εκατό (60%), επί της αύξησης των λογαριασμών ρεύματος των ως άνω παροχών, που έχουν εκδοθεί την περίοδο αναφοράς, υπολογιζόμενης ως του υπολοίπου που προκύπτει μετά την αφαίρεση, από το ποσό της ρήτρας αναπροσαρμογής κάθε λογαριασμού ρεύματος των ποσών έκπτωσης: α) που έχει χορηγηθεί από τον ειδικό λογαριασμό με την ονομασία «Ταμείο Ενεργειακής Μετάβασης» του άρθρου εξηκοστού πρώτου του ν. 4839/2021 (Α' 181), και β) που έχει ήδη χορηγηθεί από τους προμηθευτές ηλεκτρικής ενέργειας, επί της κατανάλωσης ενέργειας του λογαριασμού.

4. Η οικονομική ενίσχυση χορηγείται σε δικαιούχους οι οποίοι επιβαρύνθηκαν με συνολική αύξηση των λογαριασμών ρεύματος που έχουν εκδοθεί, εντός της χρονικής περιόδου αναφοράς της παρ. 1, σύμφωνα με τον υπολογισμό της παρ. 3, για ποσό άνω των τριάντα (30) ευρώ και δεν μπορεί να υπερβαίνει τα εξακόσια (600) ευρώ ανά δικαιούχο.

5. Το ως άνω ποσό της οικονομικής ενίσχυσης είναι αφορολόγητο, ανεκχώρητο και ακατάσχετο στα χέρια του Δημοσίου ή τρίτων, κατά παρέκκλιση κάθε γενικής και ειδικής διάταξης, δεν υπόκεινται σε οποιαδήποτε κράτηση, τέλος ή εισφορά συμπεριλαμβανομένης και της ειδικής εισφοράς αλληλεγγύης του άρθρου 43Α του ν. 4172/2013 (Α' 167), δεν δεσμεύεται και δεν συμψηφίζεται με βεβαιωμένα χρέη προς τη φορολογική διοίκηση και το Δημόσιο εν γένει, τους δήμους, τις περιφέρειες, τα ασφαλιστικά ταμεία, καθώς και τα πιστωτικά ιδρύματα και δεν υπολογίζεται στα εισοδηματικά όρια για την καταβολή οποιασδήποτε παροχής κοινωνικού ή προνοιακού χαρακτήρα.

6. Το ποσό της οικονομικής ενίσχυσης πιστώνεται σε τραπεζικό λογαριασμό της επιλογής του δικαιούχου από την ανώνυμη εταιρεία του Ελληνικού Δημοσίου «Κοινωνία της Πληροφορίας Μονοπρόσωπη Α.Ε.» (ΚτΠ Μ.Α.Ε.), κατόπιν αίτησης του δικαιούχου σε ειδική εφαρμογή της Ενιαίας Ψηφιακής Πύλης της Δημοσίας Διοίκησης (gov.gr - ΕΨΠ) που δημιουργείται από την ΚτΠ Μ.Α.Ε., σε συνεργασία με την Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων (ΑΑΔΕ). Ο δικαιούχος, αφοτό αυθεντικοποιηθεί με τους προσωπικούς κωδικούς του - διαπιστευτήρια της Γενικής Γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων Δημοσίας Διοίκησης του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης (taxisnet), σύμφωνα με το άρθρο 24 του ν. 4727/2020 (Α' 184), εισέρχεται στην εφαρμογή και αιτείται την πίστωση του ανωτέρω χρηματικού ποσού στον τραπεζικό του λογαριασμό.

7. Όλοι οι προμηθευτές ηλεκτρικής ενέργειας και οι διαχειριστές ηλεκτρικής ενέργειας υποχρεούνται να διαβιβάσουν στην ΚτΠ Μ.Α.Ε. τα δεδομένα που απαιτούνται για την εφαρμογή του παρόντος. Η ΚτΠ Μ.Α.Ε. δικαιούται να χρησιμοποιήσει τα δεδομένα αυτά αποκλειστικά και μόνο για τις ανάγκες του παρόντος.

8. Η ΚτΠ Μ.Α.Ε. αναλαμβάνει τον τεχνικό σχεδιασμό, την υλοποίηση της ειδικής εφαρμογής, την οργάνωση των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, καθώς και των δεδομένων από κάθε πηγή, την τήρηση υπό συνθήκες που διασφαλίζουν την ακεραιότητα, εμπιστευτικότητα και διαθεσιμότητα των δεδομένων και κάθε άλλο θέμα που αφορά στην ομαλή λειτουργία της εφαρμογής, υπό την επιφύλαξη του Γενικού Κανονισμού για την Προστασία Δεδομένων (ΕΕ) 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27ης Απριλίου 2016 ((ΓΚΠΔ, L 119) και του ν. 4624/2019 (Α' 137). Τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που καταχωρούνται στην ανωτέρω εφαρμογή, συλλέγονται, τη-

ρούνται και τυγχάνουν περαιτέρω επεξεργασίας αποκλειστικά για τον αναφερόμενο στην παρ. 1 σκοπό. Τα ανωτέρω δεδομένα τηρούνται για τους ως άνω σκοπούς για περίοδο δύο (2) ετών και στη συνέχεια διαγράφονται. Υπεύθυνος επεξεργασίας της ειδικής εφαρμογής ορίζεται η ΚτΠ Μ.Α.Ε., η οποία, ως υπεύθυνη επεξεργασίας, διασφαλίζει την προστασία των δικαιωμάτων των προσώπων, της ιδιωτικής ζωής και των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, σύμφωνα ιδίως με τον ΓΚΠΔ και τον ν. 4624/2019.

9. Για την εφαρμογή του παρόντος, η ΚτΠ Μ.Α.Ε. επιχορηγείται από τον τακτικό προϋπολογισμό του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης, κατόπιν ενίσχυσης των σχετικών πιστώσεων του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης από τις πιστώσεις του Ειδικού Φορέα 1023711-0000000 (Γενικές Κρατικές Δαπάνες) του Υπουργείου Οικονομικών.

10. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών, Περιβάλλοντος και Ενέργειας, Ψηφιακής Διακυβέρνησης και του Διοικητή της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων καθορίζονται ειδικότερα η χρονική περίοδος της δράσης, ο χρόνος έναρξης της παραγωγικής λειτουργίας της ειδικής εφαρμογής της παρ. 6, τα τεχνικά και οργανωτικά μέτρα για τη λειτουργία αυτής, οι απαραίτητες διαλειτουργικότητες, οι κατηγορίες των δικαιούχων, η διαδικασία και ο χρόνος υποβολής της αίτησης, το περιεχόμενο αυτής, η διαδικασία, ο τρόπος υπολογισμού και η διαδικασία χορήγησης της οικονομικής ενίσχυσης, οι περιπτώσεις και η διαδικασία ανάκτησης τυχόν αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών, καθώς και κάθε αναγκαία τεχνική ή άλλη λεπτομέρεια και διαδικασία που απαιτείται για την εφαρμογή του παρόντος. Με όμοια απόφαση δύναται να προβλέπεται η σχετική διαδικασία ενστάσεων.

Άρθρο 37

Έκτακτη εισφορά στους παραγωγούς ηλεκτρικής ενέργειας

1. Επιβάλλεται άπαξ έκτακτη εισφορά με βάση την αύξηση του μικτού περιθωρίου κέρδους από τη συμμετοχή εκάστης μονάδας παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας στις αγορές ηλεκτρικής ενέργειας του ν. 4425/2016 (Α' 185) (εφεξής «αγορές ηλεκτρικής ενέργειας»), για την περίοδο από την 1η Οκτωβρίου 2021 έως και την 30η Ιουνίου 2022, σύμφωνα με το παρόν. Υπόχρεοι για την καταβολή της εισφοράς είναι οι παραγωγοί ηλεκτρικής ενέργειας για το σύνολο των μονάδων παραγωγής τους, καθώς και εκείνες που εκπροσωπούνται από Φορείς Σωρευτικής Εκπροσώπησης (ΦΟ.Σ.Ε.).

Από την επιβολή της εισφοράς εξαιρούνται:

α) οι παραγωγοί ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (Α.Π.Ε.) ή Συμπαγωγής Ηλεκτρισμού - Θερμότητας Υψηλής Απόδοσης (Σ.Η.Θ.Υ.Α.) που έχουν συνάψει σύμβαση λειτουργικής ενίσχυσης, σύμφωνα με τον ν. 4414/2016 (Α' 149) ή σύμβαση πώλησης ηλεκτρικής ενέργειας, κατά το άρθρο 12 του ν. 3468/2006 (Α' 129) ή αντίστοιχη σύμβαση αγοραπωλησίας ηλεκτρικής ενέργειας, πριν την έναρξη ισχύος του ν. 3468/2006.

β) οι παραγωγοί ηλεκτρικής ενέργειας θερμικών μονάδων που είναι εγκατεστημένοι στο Μικρό Συνδεδεμένο Σύστημα (ΜΣΣ) της Κρήτης.

Ειδικά για τους παραγωγούς ηλεκτρικής ενέργειας από Σ.Η.Θ.Υ.Α., η εισφορά επιβάλλεται μόνο επί της ποσότητας της παραχθείσας ηλεκτρικής ενέργειας που αποζημιώνεται από τη συμμετοχή του παραγωγού αυτού στις αγορές ηλεκτρικής ενέργειας.

2. Η εισφορά υπολογίζεται ανά μήνα της παρ. 1 (εφεξής μήνας εξέτασης), με την εφαρμογή συντελεστή ενενήντα τοις εκατό (90%) επί της θετικής διαφοράς του Μικτού Περιθωρίου Κέρδους του υπόχρεου, μεταξύ του μήνα εξέτασης και του ίδιου μήνα του προηγούμενου έτους, σταθμισμένης με το Ποσοστό των Συμβάσεων Προμήθειας Σταθερής Τιμής και αφαιρουμένων εκπτώσεων σε τελικούς καταναλωτές και επιστροφών, δυνάμει Διμερών Συμβάσεων Αγοραπωλησίας Ηλεκτρικής Ενέργειας, ως εξής:

Έκτακτη Εισφορά = 90% * [θετική διαφορά του Μικτού Περιθωρίου Κέρδους * (1- Ποσοστό των Συμβάσεων Προμήθειας

Σταθερής Τιμής) - Εκπτώσεις - επιστροφές Διμερών Συμβάσεων Αγοραπωλησίας Ηλεκτρικής Ενέργειας].

Για την εφαρμογή των ως άνω εδαφίων:

α) η διαφορά του μικτού περιθωρίου κέρδους καθορίζεται σύμφωνα με τη μεθοδολογία, τις παραδοχές, τις παραμέτρους και τον τρόπο υπολογισμού που ορίζονται με την απόφαση της παρ. 7,

β) ως Ποσοστό των Συμβάσεων Προμήθειας Σταθερής Τιμής λαμβάνονται, εφόσον πιστοποιηθούν από ορκωτό λογιστή, οι ποσότητες που διατέθηκαν ανά μήνα εξέτασης από προμηθευτή, ο οποίος είναι το ίδιο πρόσωπο με τον υπόχρεο ή συνδεδεμένο με αυτόν πρόσωπο, σύμφωνα με το άρθρο 2 του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος (Κ.Φ.Ε. ν. 4172/2013, Α' 167), σε τελικούς καταναλωτές δυνάμει συμβάσεων προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας που δεν αναπροσαρμόζονται με βάση τη διακύμανση των τιμών στις ως άνω αγορές και που έχουν συναφθεί πριν την 1η Οκτωβρίου 2021, χωρίς μεταγενέστερη μεταβολή στους όρους αυτών, προς το σύνολο των ποσοτήτων που διατέθηκαν στους τελικούς καταναλωτές, εντός του ίδιου μήνα από τον ως άνω προμηθευτή,

γ) ως Εκπτώσεις λαμβάνονται, εφόσον πιστοποιηθούν από ορκωτό λογιστή, τα ποσά που αποδίδονται ανά μήνα εξέτασης προς τους τελικούς καταναλωτές μέσω των λογαριασμών κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας βάσει της κατανάλωσής τους, από προμηθευτή ο οποίος είναι είτε το ίδιο πρόσωπο με τον υπόχρεο, είτε συνδεδεμένο με αυτόν πρόσωπο, σύμφωνα με το άρθρο 2 του Κ.Φ.Ε.. Για την εφαρμογή του παρόντος, λαμβάνονται υπόψη οι εκπτώσεις που χορηγούνται από τους προμηθευτές επί της κατανάλωσης ενέργειας τιμολογίων προμήθειας που αναπροσαρμόζονται με βάση τη διακύμανση των τιμών στις αγορές ηλεκτρικής ενέργειας, συμπεριλαμβανομένων εκπτώσεων συνέπειας ως προς την εξόφληση των λογαριασμών κατανάλωσης. Οι εκπτώσεις του προηγούμενου εδαφίου και το ύψος αυτών, που λαμβάνονται υπόψη, καθορίζονται ειδικότερα με την κοινή απόφαση της παρ. 7.

δ) ως Επιστροφές δυνάμει Διμερών Συμβάσεων Αγοραπωλησίας Ηλεκτρικής Ενέργειας ανά μήνα εξέτασης, λαμβάνονται, εφόσον πιστοποιηθούν από ορκωτό λογιστή, τα ποσά που ο υπόχρεος επέστρεψε σε αντισυμβαλλόμενο προμηθευτή, δυνάμει διμερών συμβάσεων αγοραπωλησίας ηλεκτρικής ενέργειας, οι οποίες έχουν συναφθεί πριν την 8η Μαρτίου 2022.

Επιμέρους παραδοχές για την εφαρμογή των περ. β', γ' και δ' καθορίζονται στην απόφαση που εκδίδεται σύμφωνα με την παρ. 7.

3. Το ποσό της εισφοράς υπολογίζεται από τη Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας (ΡΑΕ), ανά παραγωγό, σύμφωνα με τις παρ. 2 και 7, επιβάλλεται από το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας και βεβαιώνεται και εισπράττεται αμελλητί από την Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων, ως δημόσιο έσοδο, σύμφωνα με τον Κώδικα Είσπραξης Δημοσίων Εσόδων (ν.δ. 356/1974, Α' 90). Τα έσοδα από την εισφορά αποδίδονται στον ειδικό λογαριασμό με την ονομασία «Ταμείο Ενεργειακής Μετάβασης» για την επιδότηση λογαριασμών ηλεκτρικής ενέργειας σε καταναλωτές.

4. Η εισφορά καταβάλλεται εντός τριών (3) μηνών από την κοινοποίηση, σύμφωνα με το άρθρο 5 του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας (ν. 4174/2013, Α' 170), της σχετικής πράξης προσδιορισμού. Η προθεσμία και η άσκηση προσφυγής κατά της πράξης προσδιορισμού δεν αναστέλλουν την εκτέλεση της προσβαλλόμενης πράξης.

5. Οι υπόχρεοι δύνανται, κατά τον προσδιορισμό των φορολογητέων κερδών για σκοπούς επιβολής φόρου εισοδήματος, να εκπίπτουν το ποσό της εισφοράς της παρ. 1, ως δαπάνη, σύμφωνα με τον Κ.Φ.Ε..

6. Οι Διαχειριστές «ΔΑΠΕΕΠ ΑΕ», «ΔΕΔΔΗΕ ΑΕ», «ΑΔΜΗΕ ΑΕ» και η «ΕΧΕ ΑΕ» παρέχουν στη ΡΑΕ και το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας όλα τα απαιτούμενα στοιχεία για τις ανάγκες εφαρμογής και εποπτείας των προβλέψεων του παρόντος.

7. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Περιβάλλοντος και Ενέργειας και Οικονομικών καθορίζονται:

α) παραδοχές, ζητήματα εφαρμογής της μεθοδολογίας, παράμετροι και κάθε ειδικότερο θέμα για τον υπολογισμό της εισ-

φοράς, κατόπιν πρότασης της ΡΑΕ,

β) η διαδικασία επιβολής, βεβαίωσης, είσπραξης και απόδοσης της εισφοράς στον ειδικό λογαριασμό με την ονομασία «Ταμείο Ενεργειακής Μετάβασης», ο τύπος και το περιεχόμενο της πράξης επιβολής, τα αρμόδια όργανα για την έκδοσή της, καθώς και γ) εν γένει κάθε λεπτομέρεια και διαδικασία που απαιτείται για την εφαρμογή του παρόντος.

Άρθρο 38

Χρηματοδότηση «Ταμείου Ενεργειακής Μετάβασης» από τον ειδικό λογαριασμό Υπηρεσιών Κοινής Ωφέλειας και χρηματοδότηση δράσεων απόσυρσης οικιακών ηλεκτρικών συσκευών από το «Ταμείο Ενεργειακής Μετάβασης» - Προσθήκη παρ. 10 και 11 στο άρθρο εξηκοστό πρώτο του ν. 4839/2021

Στο εξηκοστό πρώτο άρθρο του ν. 4839/2021 (Α' 181) περί σύστασης Ειδικού Λογαριασμού με την ονομασία «Ταμείο Ενεργειακής Μετάβασης», προστίθενται παρ. 10 και 11 σχετικά με τη χρηματοδότηση και τις δράσεις του Ειδικού Λογαριασμού ως εξής:

«10. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Περιβάλλοντος και Ενέργειας και Οικονομικών δύνανται να χρηματοδοτείται ο ειδικός λογαριασμός της παρ. 1 από τον ειδικό λογαριασμό Υπηρεσιών Κοινής Ωφέλειας του άρθρου 55 του ν. 4001/2011 (Α' 179).

11. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Περιβάλλοντος και Ενέργειας, Οικονομικών και των κατά περίπτωση αρμόδιων Υπουργών δύνανται να χρηματοδοτούνται από τον Ειδικό Λογαριασμό της παρ. 1, δράσεις που αφορούν στην απόσυρση και αντικατάσταση οικιακών ηλεκτρικών συσκευών μέσω συστημάτων εναλλακτικής διαχείρισης και ανακύκλωσης από πιστοποιημένους φορείς. Με την ως άνω απόφαση δύνανται να καθορίζεται η διαδικασία μεταφοράς των πιστώσεων για τον ως άνω σκοπό.»

Άρθρο 39

Ορισμός του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδας ως φορέα υλοποίησης προγραμμάτων του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας

1. Ο Υπουργός Περιβάλλοντος και Ενέργειας και οι κατά περίπτωση αρμόδιοι Υπουργοί, με την επιφύλαξη της εφαρμογής των ειδικότερων διατάξεων που διέπουν τη χρηματοδότηση έργων και προγραμμάτων από πόρους της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης ή από άλλες πηγές, δύνανται να ορίσουν το νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου με την επωνυμία «Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας» (Τ.Ε.Ε.), ως φορέα υλοποίησης δράσεων και προγραμμάτων εξοικονόμησης ενέργειας και υδάτων ή για ψηφιακές δράσεις αρμοδιότητας του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας, και να προσδιορίσουν: α) τις σχετικές αρμοδιότητές του, β) το ποσοστό επί του προϋπολογισμού των προσκλήσεων που του καταβάλλεται για την κάλυψη των λειτουργικών του δαπανών, το οποίο δεν μπορεί να υπερβεί το δύο τοις εκατό (2%) του προϋπολογισμού των προσκλήσεων δράσεων, που διαχειρίζεται κάθε φορά, γ) την πηγή χρηματοδότησής του, και δ) κάθε άλλο ειδικό θέμα σχετικό με την ανάληψη και εκπλήρωση των αρμοδιοτήτων του. Κάθε δράση ή πρόγραμμα περιλαμβάνει τους όρους που προβλέπονται στο πρώτο εδάφιο. Για τον προσδιορισμό του ποσοστού των λειτουργικών δαπανών λαμβάνεται υπόψη και ο τύπος των δράσεων, καθώς και τα καθήκοντα που αναλαμβάνει το Τ.Ε.Ε. ως Φορέας Υλοποίησης.

2. Το Τ.Ε.Ε., κατά την εφαρμογή του παρόντος, οφείλει να: α) ενεργεί με φερεγγυότητα και παρέχει εγγυήσεις, όσον αφορά στην ικανότητά του για διοικητική και δημοσιονομική διαχείριση του έργου που του ανατίθεται, β) διαθέτει εμπειρία στον τομέα που αφορά στο αντικείμενο του προγράμματος ή τμήματός του, γ) τηρεί τους όρους και προϋποθέσεις που περιλαμβάνονται στην κοινή απόφαση της παρ. 1. Στο πλαίσιο λειτουργίας του ως Φορέα Υλοποίησης των εκάστοτε δράσεων ή προγραμμάτων, το Τ.Ε.Ε. εποπτεύεται από το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας ως προς την υλοποίηση των συγκεκριμένων δράσεων ή προγραμμάτων, βάσει της κοινής απόφασης της παρ. 1.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β'
ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΔΑΣΩΝ
ΚΑΙ ΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ

Άρθρο 40
Ειδικότερες ρυθμίσεις κτηματογράφησης και Εθνικού
Κτηματολογίου στις εκτάσεις του άρθρου 67
του ν. 998/1979

1. Δηλώσεις εγγραφείου δικαιώματος του άρθρου 2, αιτήσεις διόρθωσης της παρ. 4α του άρθρου 6 και του άρθρου 6Α και ενστάσεις του άρθρου 7 του ν. 2308/1995 (Α' 114), που έχουν υποβληθεί από το Ελληνικό Δημόσιο με αντικείμενο το δικαίωμα κυριότητάς του σε ακίνητα που εμφανίζονται ως δάση στους αναρτημένους ή κυρωμένους δασικούς χάρτες, όπως είχαν διαμορφωθεί σύμφωνα με το άρθρο 67 του ν. 998/1979 (Α' 289), πριν την αντικατάστασή του με το άρθρο 93 του ν. 4915/2022 (Α' 63), το οποίο δικαίωμα θεμελιώνεται μόνο στο τεκμήριο κυριότητας του Ελληνικού Δημοσίου επί των δασικών εκτάσεων και όχι σε άλλον λόγο κτήσης, ανακαλούνται από το Ελληνικό Δημόσιο ή απορρίπτονται οίκοθεν από το αρμόδιο Γραφείο Κτηματογράφησης, την αρμόδια Επιτροπή Εξέτασης Υποθέσεων Κτηματογράφησης και την αρμόδια Επιτροπή Ενστάσεων, αντίστοιχα. Το Γραφείο Κτηματογράφησης, μετά την απόρριψη ή ανάκληση των δηλώσεων, αιτήσεων διόρθωσης και ενστάσεων, προβαίνει οίκοθεν στις απαραίτητες διορθώσεις των οικείων κτηματολογικών πινάκων καταχωρίζοντας ως κυρίου επί των παραπάνω ακινήτων τους ιδιώτες που έχουν υποβάλει σχετική δήλωση εγγραφείου δικαιώματος κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 2 του ν. 2308/1995. Αν δεν έχει υποβληθεί δήλωση εγγραφείου δικαιώματος ή με βάση την υποβληθείσα δήλωση δεν θεμελιώνεται επαρκώς το δικαίωμα για κάποιο από τα ακίνητα της παρούσας, αυτό εμφανίζεται στους προσωρινούς κτηματολογικούς πίνακες με την ένδειξη «άγνωστου ιδιοκτήτη».

2. Το Ελληνικό Δημόσιο παραιτείται από τις ασκηθείσες αγωγές της παρ. 2 και τις ασκηθείσες αιτήσεις των παρ. 3 και 8 του άρθρου 6 του ν. 2664/1998 (Α' 275), καθώς και από ασκηθέντα ένδικα μέσα επί αποφάσεων τέτοιων αγωγών και αιτήσεων, με αντικείμενο το δικαίωμα κυριότητάς του, σε ακίνητα που εμφανίζονται ως δάση στους αναρτημένους ή κυρωμένους δασικούς χάρτες, όπως είχαν διαμορφωθεί με βάση το άρθρο 67 του ν. 998/1979, πριν την αντικατάστασή του με το άρθρο 93 του ν. 4915/2022, όταν το δικαίωμα κυριότητας θεμελιώνεται μόνο στο τεκμήριο κυριότητας του Ελληνικού Δημοσίου, επί των δασικών εκτάσεων και όχι σε άλλον λόγο κτήσης.

Άρθρο 41
Δευτερεύοντες διατάκτες και αναθέτουσες αρχές -
Τροποποίηση παρ. 1 άρθρου 49 του ν. 4915/2022

Στο τέλος της παρ. 1 του άρθρου 49 του ν. 4915/2022 (Α' 63), περί ανάθεσης πρόσθετων αρμοδιοτήτων στις Διευθύνσεις Συντονισμού και Επιθεώρησης Δασών, προστίθενται δυο εδάφια και η παρ. 1 διαμορφώνεται ως εξής:

«1. Στις Διευθύνσεις Συντονισμού και Επιθεώρησης Δασών ανατίθενται, επιπλέον των ήδη ασκούμενων αρμοδιοτήτων τους, και αρμοδιότητες για τη διαχείριση θεμάτων προϋπολογισμού, ελέγχου, εκκαθάρισης, ενταλματοποίησης και πληρωμής δαπανών, η άσκηση των αρμοδιοτήτων των παρ. 4 και 5 του άρθρου 24, καθώς και των άρθρων 26, 66 και 69Γ του ν. 4270/2014 (Α' 143), για δαπάνες που διενεργούνται από τις Περιφερειακές Υπηρεσίες του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας κατόπιν έκδοσης επιτροπικού εντάλματος, καθώς και η διαχείριση θεμάτων προμηθειών. Για το ως άνω επιτροπικό ένταλμα οι Προϊστάμενοι των Επιθεωρήσεων Εφαρμογής Δασικής Πολιτικής ορίζονται δευτερεύοντες διατάκτες για κάθε είδους δαπάνη, κατά παρέκκλιση της παρ. 3 του άρθρου 37 του ν. 4622/2019 (Α' 133). Οι Επιθεωρήσεις Εφαρμογής Δασικής Πολιτικής λογίζονται ως χωριστές επιχειρησιακές μονάδες ανεξαρτήτως υπεύθυνες για τις διαδικασίες σύναψης των συμβάσεών τους, κατά το άρθρο 6 του ν. 4412/2016 (Α' 147) και οι Προϊστάμενοι αυτών ορίζονται ως αποφαινόμενα όργανα στο πλαίσιο διενέργειας των διαδικασιών ανάθεσης.»

Άρθρο 42
Έκδοση επιτροπικών ενταλμάτων και ανάληψη
εκκρεμών δεσμεύσεων -Τροποποίηση άρθρου 55
του ν. 4915/2022

Στο τέλος του άρθρου 55 του ν. 4915/2022 (Α' 63) προστίθενται τρία νέα εδάφια και το άρθρο 55 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 55
Μεταβατική διάταξη για τις δαπάνες λειτουργίας

Οι δαπάνες λειτουργίας των δασικών υπηρεσιών που μεταφέρθηκαν από τις δασικές υπηρεσίες των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων στο Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας με το τρίτο άρθρο της από 13.8.2021 πράξης νομοθετικού περιεχομένου (Α' 143), η οποία κυρώθηκε με το άρθρο 2 του ν. 4824/2021 (Α' 156), στις οποίες περιλαμβάνεται και η μισθοδοσία του προσωπικού, βαρύνουν τους προϋπολογισμούς των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων από τις οποίες μεταφέρονται, μέχρι την 31η Μαΐου 2022. Από 1ης Ιουνίου 2022 οι δαπάνες του πρώτου εδαφίου βαρύνουν τον προϋπολογισμό του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας. Από την ως άνω ημερομηνία και για τη διάρκεια της τρέχουσας αντιπυρικής περιόδου καθίσταται δυνατή η έκδοση επιτροπικών ενταλμάτων για την εξυπηρέτηση, κατά προτεραιότητα, των άμεσων λειτουργικών αναγκών των μεταφερόμενων Δασικών Υπηρεσιών. Με μέριμνα των δευτερευόντων διατακτών και έως την 31η Δεκεμβρίου 2022, δύναται να αναλαμβάνονται αμελλητί οι ως άνω υποχρεώσεις εντός των διαθέσιμων πιστώσεων, καθώς και οι εκκρεμείς δεσμεύσεις και απλήρωτες υποχρεώσεις για τις οποίες έχει τηρηθεί το π.δ. 80/2016 (Α' 5). Οι δαπάνες του τετάρτου εδαφίου, αρχής γενομένης από 1ης Αυγούστου 2021, λογίζονται ως νόμιμες και κανονικές.»

Άρθρο 43
Διοικητικές κυρώσεις περί αποβλήτων -
Αντικατάσταση άρθρου 69 του ν. 4819/2021

Στο άρθρο 69 του ν. 4819/2021 (Α' 129), περί διοικητικών κυρώσεων διαχείρισης αποβλήτων: α) στην παρ. 3 προστίθεται νέο πρώτο εδάφιο ως περ. α) και το υφιστάμενο εδάφιο αριθμείται ως περ. β), β) από την αναφορά παραβάσεων της παρ. 5 αφαιρούνται η παραβίαση της παρ. 8 του άρθρου 12, περί διανομής κερδών, και η παραβίαση των τυχόν πρόσθετων όρων των αποφάσεων έγκρισης ή ανανέωσης, γ) προστίθενται παρ. 5α και 5β, δ) στην παρ. 6 η αναφορά στην έκθεση προγραμματισμού της παρ. 10 του άρθρου 12 του ν. 4819/2021 αφαιρείται, ε) αντικαθίσταται η παρ. 10, στ) η παρ. 11 διασπάται και αντικαθίσταται από δύο εδάφια, τα οποία αριθμούνται ως περ. α) και β) αντίστοιχα, ζ) στην παρ. 12 διορθώνεται η παραπομπή στις αναφερόμενες διατάξεις και το άρθρο 69 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 69
Διοικητικές κυρώσεις
(Άρθρο 36 της Οδηγίας 2008/98/ΕΚ,
όπως έχει τροποποιηθεί με την παρ. 26 του άρθρου 1 της
Οδηγίας (ΕΕ) 2018/851)

1. Στον υπόχρεο που παραβαίνει την παρ. 1 του άρθρου 11 επιβάλλεται διοικητικό πρόστιμο ίσο με τις ελάχιστες χρηματικές εισφορές της περ. β' της παρ. 3 του άρθρου 13, που ισχύουν κατά τη διαπίστωση της παράβασης, τις οποίες θα κατέβαλε σε ΣΣΕΔ για το χρονικό διάστημα των τελευταίων πέντε (5) ετών. Σε περίπτωση που ο παραγωγός συμμορφώνεται αυτοβούλως με την υποχρέωση της παρ. 1 του άρθρου 11 εντός έξι (6) μηνών από την έναρξη ισχύος του παρόντος, το χρηματικό πρόστιμο περιορίζεται στο ποσό που αντιστοιχεί στις χρηματικές εισφορές του τελευταίου ημερολογιακού έτους.

2. Στον υπόχρεο που παραβαίνει την παρ. 5 του άρθρου 11 επιβάλλεται διοικητικό πρόστιμο από εκατό (100) ευρώ έως πεντακόσιες χιλιάδες (500.000) ευρώ.

3. α) Στον υπόχρεο που δεν καταβάλλει στο συμβεβλημένο

ΣΣΕΔ τις χρηματικές εισφορές που έχουν εγκριθεί από τον Ε.Ο.ΑΝ., αλλά μικρότερες χρηματικές εισφορές, επιβάλλεται διοικητικό πρόστιμο ίσο με το σύνολο της διαφοράς των καταβληθέντων χρηματικών εισφορών του υπόχρεου στο ΣΣΕΔ, σε σχέση με τις χρηματικές εισφορές που έχουν εγκριθεί από τον Ε.Ο.ΑΝ. για το ΣΣΕΔ και έχουν αναρτηθεί στον διαδικτυακό ιστότοπο «Διεύθυνση», με έναρξη του υπολογισμού από την ημερομηνία έναρξης της παράβασης με ευθύνη του υπόχρεου ή του φορέα ΣΣΕΔ.

β) Στον διακινητή συσκευασμένων προϊόντων και τον διακινητή προϊόντων για τα οποία έχει εγκριθεί ΠΔΕΠ, που παραβαίνει το άρθρο 14, επιβάλλεται διοικητικό πρόστιμο από πεντακόσια (500) ευρώ έως πενήντα χιλιάδες (50.000) ευρώ.

4. Στον υπόχρεο, που παραβαίνει την υποχρέωση της παρ. 7 του άρθρου 11, επιβάλλεται πρόστιμο από εκατό (100) ευρώ έως πέντε χιλιάδες (5.000) ευρώ.

5. Στους φορείς ΣΕΔ που παραβαίνουν τις παρ. 1, 2, 9, και 12 του άρθρου 12, επιβάλλεται πρόστιμο από πεντακόσια (500) ευρώ έως εκατό χιλιάδες (100.000) ευρώ.

5α. Στους φορείς ΣΣΕΔ που παραβαίνουν την παρ. 8 του άρθρου 12, επιβάλλεται πρόστιμο ίσο με το ποσό των κερδών που διανεμήθηκαν από τον φορέα ΣΣΕΔ στους μετόχους ή τους εταίρους του και τίθενται ειδικοί όροι με προθεσμία συμμόρφωσης. Αν ο φορέας ΣΕΔ δεν συμμορφώνεται για δύο (2) συνεχόμενες φορές, ο Ε.Ο.ΑΝ. αφαιρεί την έγκριση οργάνωσης και λειτουργίας του.

5β. Αν διαπιστωθεί από την αξιολόγηση της ετήσιας έκθεσης της παρ. 11 του άρθρου 12 ή ύστερα από διενέργεια ελέγχου του άρθρου 67 ότι ο φορέας ΣΕΔ παρουσιάζει ουσιαστική απόκλιση από το επιχειρησιακό σχέδιο ή δεν εφαρμόζει όρο έγκρισής του, ο Ε.Ο.ΑΝ.: α) επιβάλλει την άμεση κατάπτωση υπέρ του, της εγγύησης που προβλέπεται στην παρ. 18 του άρθρου 12 για φορείς ΣΣΕΔ ή αν οι φορείς ΣΣΕΔ ήδη παραβιάζουν την παρ. 18 του άρθρου 12, επιβάλλεται πρόστιμο ίσο με το προβλεπόμενο ποσό της εγγύησης, και β) θέτει ειδικούς όρους με προθεσμία συμμόρφωσης. Αν επί δύο (2) φορές ο φορέας ΣΕΔ δεν συμμορφώνεται, ο Ε.Ο.ΑΝ. αφαιρεί την έγκριση οργάνωσης και λειτουργίας του φορέα ΣΕΔ.

6. Σε περίπτωση υποβολής της έκθεσης της παρ. 11 του άρθρου 12 μετά την παρέλευση της προθεσμίας επιβάλλεται στους φορείς ΣΕΔ πρόστιμο τριών χιλιάδων (3.000) ευρώ για κάθε μήνα καθυστέρησης για τους πρώτους τρεις (3) μήνες και δέκα χιλιάδων (10.000) ευρώ για κάθε επόμενο μήνα καθυστέρησης. Σε περίπτωση που η καθυστέρηση υπερβεί τους έξι (6) μήνες, η μη υποβολή θεωρείται οριστική και επιβάλλεται διοικητικό πρόστιμο διακοσίων χιλιάδων (200.000) ευρώ.

7. Στους φορείς ΣΣΕΔ που παραβαίνουν την παρ. 18 του άρθρου 12 επιβάλλεται πρόστιμο ίσο με το προβλεπόμενο ποσό της εγγύησης.

8. Στους φορείς ΣΕΔ, που δεν εξοφλούν το τιμολόγιο προς τον Ε.Ο.ΑΝ., μέσα σε δύο (2) μήνες από την ημερομηνία έκδοσής του, επιβάλλεται προσαύξηση δέκα τοις εκατό (10%) επί του οφειλόμενου ποσού.

9. Για τους φορείς ΣΕΔ, που δεν συμμορφώνονται με την παρ. 7 του άρθρου 9 επιβάλλεται πρόστιμο ίσο με το δέκα τοις εκατό (10%) του ύψους των χρηματικών εισφορών, όπως αυτές τιμολογήθηκαν κατά τη διάρκεια της προηγούμενης ετήσιας διαχειριστικής περιόδου.

10. Στον παραγωγό συσκευασιών, στον παραγωγό προϊόντων ή στον διαχειριστή ΑΕΚΚ που δεν δηλώνει προς το ΣΣΕΔ και τον Ε.Ο.ΑΝ. τις πραγματικές ποσότητες συσκευασιών ή άλλων προϊόντων επιβάλλεται διοικητικό πρόστιμο που ισούται με τις αναλογούσες χρηματικές εισφορές για τις πραγματικές ποσότητες που δεν δηλώθηκαν, για όσο διάστημα δεν δηλώθηκαν. Στον φορέα ΣΕΔ που παραβαίνει την υποχρέωση της παρ. 6 του άρθρου 12 επιβάλλεται διοικητικό πρόστιμο από πεντακόσια (500) ευρώ έως ένα εκατομμύριο (1.000.000) ευρώ.

11. α) Στον παραγωγό συσκευασιών και στον παραγωγό ή διαχειριστή άλλων προϊόντων, στον διακινητή συσκευασιών ή στον διακινητή άλλων προϊόντων, που παρεμποδίζει ή με οποιονδήποτε τρόπο αποφεύγει τη διενέργεια ελέγχων που αποφασίστηκαν από τον Ε.Ο.ΑΝ., σύμφωνα με το άρθρο 67, επιβάλλεται διοικητικό

πρόστιμο από πέντε χιλιάδες (5.000) ευρώ έως ένα εκατομμύριο (1.000.000) ευρώ.

β) Στον φορέα ΑΣΕΔ ή ΣΣΕΔ που παρεμποδίζει ή με οποιονδήποτε τρόπον αποφεύγει τη διενέργεια ελέγχων που αποφασίστηκαν από τον Ε.Ο.ΑΝ., σύμφωνα με το άρθρο 67, ο Ε.Ο.ΑΝ.: β) επιβάλλει διοικητικό πρόστιμο από πέντε χιλιάδες (5.000) ευρώ έως ένα εκατομμύριο (1.000.000) ευρώ, και β) αφαιρεί την έγκριση οργάνωσης και λειτουργίας του φορέα ΑΣΕΔ ή ΣΣΕΔ, εφόσον ο φορέας ΑΣΕΔ ή ΣΣΕΔ παρεμποδίζει ή με οποιονδήποτε τρόπο αποφεύγει τη διενέργεια ελέγχου σύμφωνα με το άρθρο 67 για δεύτερη φορά.

12. Στους φορείς διαχείρισης αποβλήτων, σύμφωνα με την παρ. 9 του άρθρου 3, που παραβιάζουν τις υποχρεώσεις που απορρέουν από το Μέρος Β' και τα ΠΔΕΠ, επιβάλλεται διοικητικό πρόστιμο από πεντακόσια (500) ευρώ έως πενήντα χιλιάδες (50.000) ευρώ.

13. Στους φορείς ΣΕΔ, που ενεργούν κατά παράβαση της παρ. 2 του άρθρου 5, της παρ. 2 του άρθρου 6 και της παρ. 1 του άρθρου 10 της υπ' αριθμ. 181504/2016 (Β' 2454) απόφαση Αναπληρωτή Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας, επιβάλλεται διοικητικό πρόστιμο από πεντακόσια (500) ευρώ έως εκατό χιλιάδες (100.000) ευρώ.

14. Στα Κέντρα Διαλογής Ανακυκλώσιμων Υλικών (ΚΔΑΥ) για την παραβίαση της παρ. 3 του άρθρου 31 επιβάλλεται από τον Ε.Ο.ΑΝ. πρόστιμο ύψους πέντε (5) ευρώ ανά τόνο εισερχόμενων αποβλήτων που αντιστοιχούν σε δήμους για τους οποίους δεν πραγματοποιήθηκε εργασία δειγματοληψίας.

15. Στον υπόχρεο της παρ. 1 του άρθρου 38, σε περίπτωση καταβολής μετά την παρέλευση της προθεσμίας που ορίζεται στην παρ. 4 του άρθρου 38, επιβάλλεται από τον Ε.Ο.ΑΝ. πρόστιμο ίσο με το δύο τοις εκατό (2%) του τέλους ταφής που αντιστοιχεί στο οφειλόμενο σύμφωνα με την παρ. 4 του άρθρου 38 ποσό, το οποίο ανατοκίζεται με επιτόκιο δύο τοις εκατό (2%) για κάθε μήνα καθυστέρησης.

16. Οι κυρώσεις επιβάλλονται με απόφαση του Ε.Ο.ΑΝ., ύστερα από κλήση του καθ' ου να εκθέσει τις απόψεις του μέσα σε προθεσμία δεκαπέντε (15) ημερών. Αν η παράβαση βεβαιώθηκε κατόπιν ελέγχου, σύμφωνα με το άρθρο 67, η σχετική έκθεση κοινοποιείται στον ελεγχόμενο μαζί με την κλήση του σε παροχή εξηγήσεων. Για την επιμέτρηση της κύρωσης λαμβάνονται υπόψη ιδίως η σοβαρότητα της παράβασης, η συμμόρφωση ή μη στις υποδείξεις των αρμόδιων οργάνων μετά τη διαπίστωση της παράβασης, οι παρόμοιες παραβάσεις στο παρελθόν και ο βαθμός υπαιτιότητας, το όφελος που έχει αποκομίσει ο παραβάτης από την παράβαση και τα οικονομικά του μεγέθη. Με προεδρικό διάταγμα, μετά από πρόταση του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας κατόπιν γνώμης του Δ.Σ. του Ε.Ο.ΑΝ. και με την επιφύλαξη της παρ. 1 του άρθρου 91, καθορίζονται αναλυτικές μεθοδολογίες προσδιορισμού των διοικητικών κυρώσεων ανά διαφορετική κατηγορία παραβάτη του παρόντος και ανά είδος παράβασης, με βάση κατ' ελάχιστον τα προαναφερόμενα κριτήρια.

17. Τα πρόστιμα που επιβάλλονται σύμφωνα με τον παρόντα, βεβαιώνονται από τον Ε.Ο.ΑΝ., εισπράττονται σύμφωνα με τον ΚΕΔΕ και αποδίδονται στον Ε.Ο.ΑΝ.». »

Άρθρο 44

Συμμετοχή των Φορέων Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων στην εναλλακτική διαχείριση των δημοτικών αποβλήτων συσκευασιών - Τροποποίηση άρθρου 89 του ν. 4819/2021

Στο άρθρο 89 του ν. 4819/2021 (Α' 129): α) στην παρ. 1 προστίθενται οι Φορείς Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων (ΦΟΔΣΑ) και τροποποιούνται οι προϋποθέσεις συνεργασίας των Συλλογικών Συστημάτων Εναλλακτικής Διαχείρισης (ΣΣΕΔ) με τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.) α' βαθμού για την οργάνωση της εναλλακτικής διαχείρισης των δημοτικών αποβλήτων συσκευασιών, β) η παρ. 2 αντικαθίσταται, γ) στους φορείς που παρουσιάζουν την αδυναμία συμφωνίας του πρώτου εδαφίου της παρ. 3 προστίθενται οι ΦΟΔΣΑ και τα ΣΣΕΔ, δ) στα δύο πρώτα εδάφια της παρ. 5 ορίζεται ότι οι υποχρεώσεις που ισχύουν για

τους Ο.Τ.Α. ισχύουν και για τους ΦΟΔΣΑ, και το άρθρο 89 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 89

Όροι και προϋποθέσεις για την εναλλακτική διαχείριση των δημοτικών αποβλήτων συσκευασιών
(Άρθρο 7 της Οδηγίας 94/62/ΕΚ,
όπως έχει αντικατασταθεί με την παρ. 8 του άρθρου 1 της Οδηγίας (ΕΕ) 2018/852)

1. Η οργάνωση της εναλλακτικής διαχείρισης των δημοτικών αποβλήτων συσκευασιών πραγματοποιείται α) από τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.) α' βαθμού ή και β) από τους Ο.Τ.Α. α' βαθμού σε συνεργασία με τον Οικείο Φορέα Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων (ΦΟΔΣΑ) και με δυνατότητα συνεργασίας με τους Φορείς Συλλογικών Συστημάτων Εναλλακτικής Διαχείρισης (ΣΣΕΔ) αποβλήτων συσκευασιών ή και γ) από τους Ο.Τ.Α. α' βαθμού σε συνεργασία με τους Φορείς Συλλογικών Συστημάτων Εναλλακτικής Διαχείρισης (ΣΣΕΔ) αποβλήτων συσκευασιών ή και τους φορείς κοινωνικής αλληλεγγύης οικονομίας του άρθρου 3 του ν. 4430/2016 (Α' 205), οι οποίοι δραστηριοποιούνται στα διοικητικά όρια της περιφερειακής ενότητας ή των όμορων Ο.Τ.Α., εφόσον υπάρχει έγγραφη συμφωνία αυτών με τους Ο.Τ.Α. α' βαθμού.

2. Για την οργάνωση της εναλλακτικής διαχείρισης των δημοτικών αποβλήτων συσκευασιών σε συνεργασία με τα ΣΣΕΔ καταρτίζονται πενταετείς συμβάσεις συνεργασίας μεταξύ: α) των φορέων ΣΣΕΔ και των οικείων ΦΟΔΣΑ, με την προϋπόθεση ότι οι οικείοι ΦΟΔΣΑ έχουν συνάψει προγραμματική σύμβαση με τους Ο.Τ.Α. α' βαθμού ή β) των φορέων ΣΣΕΔ, των οικείων ΦΟΔΣΑ και των Ο.Τ.Α. α' βαθμού, γ) των φορέων ΣΣΕΔ και των Ο.Τ.Α. α' βαθμού ή δ) των φορέων ΣΣΕΔ, των Ο.Τ.Α. α' βαθμού και των φορέων κοινωνικής αλληλεγγύης οικονομίας του άρθρου 3 του ν. 4430/2016, εφόσον υπάρχει σχετική απόφαση του Ο.Τ.Α. α' βαθμού.

Με τη σύμβαση καθορίζονται ιδίως: αα) τα επιχειρησιακά σχέδια της εναλλακτικής διαχείρισης που περιλαμβάνουν ιδίως, τις εργασίες διαχείρισης των αποβλήτων συσκευασιών, τις οποίες αναλαμβάνουν τα συμβαλλόμενα μέρη, ββ) το σύνολο των λοιπών υποχρεώσεων των φορέων ΣΣΕΔ, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο εγκεκριμένο από τον ΕΟΑΝ επιχειρησιακό σχέδιο των φορέων ΣΣΕΔ, γγ) τα μέτρα που λαμβάνονται και οι συνέπειες που επέρχονται στην περίπτωση αθέτησης των συμβατικών υποχρεώσεων των μερών.

3. Αν διαπιστώνεται αδυναμία συμφωνίας μεταξύ ΦΟΔΣΑ και των φορέων ΣΣΕΔ ή Ο.Τ.Α. α' βαθμού και των φορέων ΣΣΕΔ για τους όρους σύναψης της σύμβασης συνεργασίας, το θέμα παραπέμπεται με μέρημα ενός των ενδιαφερόμενων μερών στο Διοικητικό Συμβούλιο (Δ.Σ.) του Ελληνικού Οργανισμού Ανακύκλωσης (Ε.Ο.ΑΝ.) για συμβιβαστική επίλυση της διαφοράς. Τα μέρη δύνανται να αποδεχθούν τη συμβιβαστική λύση που προτείνεται για την επίλυση της διαφοράς. Η τήρηση της διαδικασίας αυτής αποτελεί υποχρεωτική προδικασία πριν την προσυγή στα αρμόδια δικαστήρια.

4. Οι φορείς Ατομικών Συστημάτων Συλλογικής Διαχείρισης (ΑΣΕΔ) αποβλήτων συσκευασιών μπορούν επίσης να οργανώσουν την εναλλακτική διαχείριση δημοτικών αποβλήτων συσκευασιών που αφορά τη δραστηριότητά τους.

5. Το τελευταίο εδάφιο της παρ. 5 του άρθρου 84 εφαρμόζεται και για τις υποχρεώσεις των Ο.Τ.Α. α' βαθμού ή και των οικείων ΦΟΔΣΑ που προκύπτουν από την εκτέλεση της σύμβασης συνεργασίας με φορέα ΣΣΕΔ. Οι Ο.Τ.Α. α' βαθμού ή και οι ΦΟΔΣΑ λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για την ομαλή και αποδοτική λειτουργία της εναλλακτικής διαχείρισης. Τα μέτρα αυτά αναφέρονται κυρίως στην εφαρμογή συστημάτων επιστροφής και συλλογής των αποβλήτων συσκευασιών με υποχρεωτική τη συμμετοχή του καταναλωτή ή του τελικού χρήστη.»

ΜΕΡΟΣ Γ'
ΕΝΑΡΞΗ ΙΣΧΥΟΣ

Άρθρο 45
Έναρξη ισχύος

1. Ο παρών τίθεται σε ισχύ από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, έκτος αν ορίζεται άλλως στις επιμέρους διατάξεις του.

2. Το άρθρο 18 σχετικά με την ενδυνάμωση της διάστασης της κλιματικής αλλαγής στην περιβαλλοντική αδειοδότηση και την τροποποίηση του Παραρτήματος ΙΙ του ν. 4014/2011 (Α' 209), ισχύει από την 1η Ιανουαρίου 2024.

Αθήνα,.....2022

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

1. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ	2. ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ
3. ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ	4. ΥΓΕΙΑΣ
5. ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ	6. ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ
7. ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ	8. ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ
9. ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ	10. ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΚΑΙ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ
11. ΝΑΥΤΙΛΙΑΣ ΚΑΙ ΝΗΣΙΩΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ	12. ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΤΡΟΦΙΜΩΝ
13. ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	14. ΚΛΙΜΑΤΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ
15. ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ	16. ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ
17. Ο ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ	18. Ο ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ
19. Ο ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ	20. Ο ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ».

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Απόστολος Αβδελάς): Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, παρακαλώ το Σώμα να εξουσιοδοτήσει το Προεδρείο για την υπ' ευθύνη του επικύρωση των Πρακτικών ως προς την ψήφιση στο σύνολο του παραπάνω νομοσχεδίου.

ΟΛΟΙ ΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ: Μάλιστα, μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Απόστολος Αβδελάς): Συνεπώς το Σώμα παρέσχε τη ζητηθείσα εξουσιοδότηση.

Κύριοι συνάδελφοι, δέχεστε στο σημείο αυτό να λύσουμε τη συνεδρίαση;

ΟΛΟΙ ΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ: Μάλιστα, μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Απόστολος Αβδελάς): Με τη συναίνεση του Σώματος και ώρα 17.39' λύεται η συνεδρίαση για αύριο, ημέρα Παρασκευή 27 Μαΐου 2022 και ώρα 9.00', με αντικείμενο εργασιών του Σώματος: κοινοβουλευτικό έλεγχο, συζήτηση επικαίρων ερωτήσεων.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΟΙ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΣ